WALL

MALEISCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK

3

AANHANGSEL

J. F. Scheltema
author of "Monumental Java"
London, Macmillan, 1912

MALEISCH-NEDERLANDSCH
WOORDENBOEK

ڬ, ݢ, ڮ, ك of ڬ, ݢ, ڮ, ك, de letter ڬ, 33ᵉ of 5ᵉ additioneele letter van het maleisch alphabet, van het Marsdensche alphabet de 27ᵉ, gelijk aan de fransche *g* vóór *a*, *o* of *u* en in onze transscriptie door *g* wedergegeven.

ڬا, ݢا, ڮا en كا **gā**, naam der letter ڬ, ݢ, ڮ of ك.

ڬابه, **gęgābah**, batav. (soend.), *zorgeloos, onverschillig, onvoorzigtig.* — [B.].

ڬابس **gābas**, van allerhande werk *grof, niet fijn of net, slordig.*

ڬابس **gāboes**, het een of ander *gereedschap*, hetzij een riem, een stuk zacht, kurkachtig hout, een strook zijde of iets dergelijks, *waarop men een snijdend werktuig*, bv. een scheermes, *glad maakt*, d. i. er het fijnste scherp aan geeft; *aanzetriem; scheerriem;* **męnggāboes,** snijdende werktuigen *glad maken* enz. op eene *g.* —; den loop van een schietgeweer *glad of schoon maken* (ook door er een weinig kruid in af te blazen), *uitwisschen, uitpompen;* kājoe g., inz. het hout der wortel-uitspruitsels (tonggaḳ) van den pœlai-boom, dat zeer ligt en zacht is en, onder anderen dient, om er scheermessen en dergelijke op aan te zetten (ook de wortel-uitspruitsels van den pęręppat, hebben kurkachtig hout). Tęrāpang g., z. onder tęrāpang; īkan g. (in sommige gewesten) z. ārœwan; **pęnggāboes,** *pompstok* voor een gladden loop (z. gęrindjam), *wisscher.*

* ڬابڠ **gābang** (men. uitspraak van ڬربڠ Il., T.), w. sum., *boog; poort;* pintoe g., *hoofdpoort, hoofdingang.* — [N.].

* ڬابوڠ **gāboeng**, batav., *bos* nipah-bladeren of rotting. — [B.].

ڬابق, **męnggābaḳ**, batav., *sterven, creveeren.* — [B.].

* ڬابڬ **gāboeg**, batav. (jav., T.), *onvruchtbaar.* — [B.].

* گاتر **gātir** (uitspraak van gẹtil, T.), w. sum., iets *met de toppen der vingers* of *nagels vastknijpen* of *vasthouden.* — [N.].

* گاتڠ **gātang**, w. sum., een soort van gewas dat branderig is bij deszelfs aanraking. — [N.].

* گاتڤ **gātep**, batav. (bal.), de boom inocarpus edulis, jav. gajam; z. tōlok̤. — [T.].

* گاتق **gātak̤**, soek., *draaien in eene hellende beweging*, zooals bv. een tol.

گاتل **gātal**, *jeukte gevoelen, jeuk hebben; wulpsche drift gevoelen; jeukerig.*

* گاتو **gātoe** (z. gẹttoe, T.), w. sum., *met de nagels* iets *indrukken*, zooals men wel puistjes doet. — [N.].

گاج **gādji** — verb. van gagie —, *loon, soldij, traktement.*

گاجس **gādjoes**, trang., naam eener soort van djamboe, die eene eetbare vrucht draagt, waarvan de insgelijks eetbare pit buiten op de kroon zit. — z. sẹran en sẹmpal (welke beide woorden men onder djamboe hebbe te zoeken, T.).

گاجه **gādjah** (skr.), *olifant* (z. goembạ en bīram); g. mīnạ, *walvisch;* kāïn g., *soort* van *fijn wit katoen;* **bœroeng gādjah-2**, naam van een' vogel; g. mẹnẹrpạ̊, naam eener kruipende plant; g. mẹnjœsoe (zuigende olifant), *een vleugelgebouwtje* aan de woning van een' vorst, doch eenige voeten lager, dan het hoofdgebouw en onder een afzonderlijk dak, waarvan de nok ter hoogte komt van de pintoe sālah, waardoor deze haar uitzicht verliest; g. gẹmœloeng (*een olifant, die zijn tromp naar beneden toe omgekruld heeft*), naam van een' gouden ketting, welks schakels door omgekrulde olifantstrompen gevormd worden, behoorende tot de rijkssieraden van Djōhor, thans in 't bezit van den Sultan van Lingga, die bij het aanstellen of inhuldigen van den vorst door hem over den rechter schouder en écharpe gedragen wordt, terwijl een andere gouden ketting, genaamd mājang mẹngœrai, op dezelfde wijze over den linker schouder hangt die onder den eersten doorgaat; g. bārat, soort van jongensspel.

گاد **gādạ** (skr. gadā, T.), *knods, knuppel;* **gādạ-2**, *windwijzer* op een masttop; *waker; topwater.* — **gadah** (lees gadå) lintang: *een korte knuppel* om dwars mêe te slaan of te smijten. — [N.].

گادس **gādis** (in ḥik. en poëzie), *maagd* (men. ook ānak̤ g., T.).

* گادڠ, **bẹrgādang**, batav., *tobben, zich vermoeien;* (uit 't bal., T.) *laat opblijven.* — [B.].

گادوڠ **gādoeng**, naam van een knolgewas, welks knollen, op eene zekere wijze toebereid, eetbaar, doch anders vergiftig zijn — dioscorea trifoliata.

گاديڠ **gāding**, *slagtand* van een' mannetjes olifant; *ivoor, elpenbeen* (bœleeh g., z. onder b., T.). — z. gęneh; **gāding-2**, *spanten*. — * sęrī g. (in verhalen en gedichten), jav., plant met witte bloemen; ook: sęrī danta (vgl. سمردنت, T.).

* گادو **gādo**, batav. (jav. gado, T.), *eten*, de toespijs, niet de rijst (daarvoor makan); **gādo īkan**, **gādo sājoer** enz. — [H.], *eten; peuzelen;* **gādo-2**, eene soort rœdjak van door elkander gemengde jonge groenten. — [B.].

* گاده, **īkan gādah**, batav., een soort van zeevisschen. — [H.].

گادوه **gādoh**, *tieren, geweld maken, leven maken; verontrust zijn, in opschudding zijn;* **męnggādohkęn**, *verontrusten, in opschudding brengen, storen, hinderen, plagen; zich verontrusten over* iets.

گاداي **gādai**, *pand, onderpand;* **męnggādaikęn**, *verpanden, te pand zetten, verzetten*. — * **gāde**, batav. — [B.].

* گارا **gāra** (lees گارأ, uitspraak van گرق, T.), w. sum., een gevoel dat men in sommige lichaamsdeelen krijgt en waaraan de Maleiers een bijgeloof hechten, zijnde een soort van tintelend gevoel doch slechts even gevoeld, veelal in de vingers; alsdan krijgen zij een voorgevoel van iets. — [N.].

گارو, **męnggāroe**, *krabben, krauwen;* **pęnggāroe**, *hark*.

گارب **gārib**, verk. van مغرب.

گارت I. **gāroet**, *kras* met iets scherps.
II., z. gāloet.

گارس, z. ککارس.

گارس I. **gāris**, *kras, schrap* met iets scherps.
II., w. sum., een paard *de sporen geven* of *aandrijven*. — [N.].

گارڠ **gārang**, *grimmig, woest, wild, tirannig*.

گارڠ I. **gāring**, *hard gebakken, gebraden, geroosterd* of *gebrand; knappend, croquant*.
II., *mand, die men op den rug draagt*. — z. āmboeng.
III., w. sum. (z. gęring, T.), *ongesteld;* een langwerpige visch van een aangename smaak. — [N.].

گاروڠ, **manggāroeng**, w. sum., *van schrik* of pijn *het uitschreeuwen*. — [N.].

* گارڠݢاس **gāranggāsi**, batav., *spin; rag*. — [B.].

* گارق **gāroeķ**, batav., *krabben*. — [B.]. — z. gāroe.

گارم **gāram**, *zout;* zout met spaansche peper, zooveel als sambal; **męnggā-**

ram, *inzouten*, *met* iets *doen*, *wat er mede behoort gedaan te worden*, *gebruik maken van* iets; *bewerkstelligen*.

*گارن **gāran** (in plaats van کَراغن, T.), w. sum., een tusschenwerpsel zooveel als kiranja; mogelijk ook = barangkāli?. — [N.].

گارو **gārau**, van geluiden *zwaar*, *diep*, *vol*; soewārạ jang g., *basstem*.

*گاسر **gāsir**, batav., *een groote krekel* (jav. gangsir); **mẹnggāsir**, *inbraak plegen*, van een dief die een gat maakt in den pongkòt tèmbòk (jav. anggangsir). — [H.]; *ondergraven* van een dief (vgl. soend. kasir en ngasir). — [T.].

گاسڠ I. **gāsang**, meer gebr. **gangsang** en **gansang**, *sterk belust naar iets*, inz. naar den coitus, *geil* (in een hoogen graad wellustig); van vrouwen *manziek*, *ritsig*.

II. (vgl. kẹrsang en bat. kasang en harsang, T.), w. sum., *droog* van den grond. — [N.].

گاسڠ **gāsing** (batav. en jav. gangsing, T.), *tol* (*zeker speeltuig*).

*گاسڤ **gāsap**, batav., naast kāsap. — [B.]. — z. kāsap.

گاسق, **mẹnggāsaḳ**, *hard drukkend wrijven; met kracht en hevigheid eenige uitwerking doen op* iets; iets *ter dege doen*, *raken*, in dien zin.

گاسل **gāsal**, *oneven*; **māïn gāsal gẹnap**, *even en oneven spelen*.

*گاڤ **gāpa**, batav. (= bīsa) van iemand, die bij herhaling de knikkers (goendoe) op een grooten afstand weet te raken, die dus goed kan knikkeren. — [H.].

گاڤر **gāpoer**, z. onder غفور.

گاڤل, **mẹnggāpil**, iets *onwillekeurig of zonder doel aan vatten* of *opnemen*.

گاڤه, **gōpoh-gāpah**, versterking van gōpoh.

*گاڬ **gāgoe**, batav., *stom*. — [B.].

گاڬڠ **gāgang**, *steel* van bladeren of bloemen, waarmede zij aan de twijg of den stengel vastzitten; van een' knoop *het oog*.

گاڬڤ **gāgap**, *stamelen*, *stotteren*, *hakkelen*.

گاڬق **gāgaḳ**, *kraai*.

*گاڬق **gāgoeḳ**, z. onder چيرت II.

گاڬو, **mẹnggāgau**, *rondtasten; rondtasten naar* iets, bv. naar visch in het riet.

گاڬه **gāgah**, *sterk*, *geweldig*.

گال 1°. **gāla**, *sterk*, *stevig*; **gāla-2**, *mengsel van hars en kalk*, *om er de naden van vaartuigen mede te pekken; stopverf*. — z. lōtek.

2°., w. sum., *lijm*. — [N.].

گال (z. kāli **III**, **T.**), **męnggāli**, *graven, opdelven, opgraven, uitdelven, uitgraven.*

*گالت **gāloet** (z. ڬلت, T.), w. sum., *dartel, stoeien;* ook garoet. — [N.].

گالر I. **gāloer**, *verband* of *samenhang* van iets van het einde tot den oorsprong of de oorzaak, dan wel omgekeerd; **męnggāloerkęn**, iets *in zijn geheel verband, van het begin tot het einde mededeelen;* **sœsoer gāloer**, *vervolging van iets van het einde tot den oorsprong*, of omgekeerd, *resultaat* er van, *stamboom.*

II., soek., ombaķ g., *golven, die naar ééne richting gaan.*

گالر **gālir**, van dingen, die aan een ander verbonden zijn en zich moeten bewegen, zooals bv. een wartel, de trekker van een geweer *glijdend* (niet stroef); van dingen, die in eene holte zitten, zooals bv. een paal, een tand, een spijker *los, waggelend;* van een schroef *verloopen.*

گالس, **męnggālas**, aan een' stok, hetzij alleen aan het achtereinde, of vóór en achter, *op of over den schouder dragen,* zooals bv. een geweer.

گالڠ **gālang**, *onderlaag* van balken, blokken, steenen en dergelijke; *stutsel* [om iets, voorn. vaartuigen, van den grond te houden]; *leggen op* (? T.); **męnggālang**, *stutten* met balken, blokken enz.; *leggen* balken, blokken enz. onder iets; vaartuigen *opleggen, op de helling zetten, op stapel zetten;* **kęlœpaķ māta̤ ākoe tęrgālang**, *er is iets onder mijn ooglid;* **kępāla̤ digālang dęngngan bantal**, *het hoofd moet met een kussen onderstuend worden*, er moet een kussen onder het hoofd gelegd worden; g. gantī, *wie zich voor een ander opoffert* of *in de plaats stelt;* g. dāda̤, *achterhoede; dwarsleggers* (één vóór en één achter), die over het boord van een vaartuig uitsteken en tot ondersteuning van een afdak dienen, als ware het de borst daarvan vormen.

گالڠ, **gālęngngan**, batav. (jav., T.), *kleine dijkjes* tusschen de rijstvelden. — [B.].

گالڠ **gāling**, naam van een boompje, dat voor omheiningen en tādjoek pęrāhoe gebruikt wordt; eene soort is g. gājal.

گالق **gālaķ**, *woest, wild, fel, gretig, happig;* **męnggālaķkęn**, *aanvuren, aanzetten;* **ōbat pęnggālaķ**, of alleen **pęnggālaķ**, *monteerkruid.* — * **galākin**, z. āndjœrin).

*گالو **gālœ**, w. sum., *omgeven, omsingelen;* lāloe kahœdjoeng bęrgālœ-2 dājang bānjaķ, *vervolgens begaf hij zich naar het oppereinde der zaal omgeven van vele hofjuffers.* — [N.].

گاله **gālah**, *lange stok*, inz. om vaartuigen voort te duwen; *boom* (z. onder œdang,

T.). — * west. Sum.: *lange stok of bamboe om kleederen te droogen of vruchten af te stooten.* — [N.]; g. sanggą mārą, g. *om het vooruitgaan van een vaartuig te beletten; sloepshaak* (vgl. onder sanggą, T.); g. œndjam of pantjang, *lange stok,* wiens bestemming het is, in den grond gestoken, als staak te dienen, waaraan men een klein vaartuig vastlegt, dat geen anker heeft of het niet wil gebruiken; g. pandjang, zeker spel voor jongens, waartoe vier evenwijdige lange strepen (waarvan de naam) op den grond getrokken worden, die door eene dwarsstreep in tweeën gedeeld zijn. Die acht strepen zijn schaaksgewijs door een jongen bezet, die de tegenpartij belet om tot aan de andere zijde van de strepen door te dringen. Wien dit heen en weder terug gelukt, zonder gevangen genomen te worden, is bēlon; **pęnggālah,** *lengte eener* gālah; **matáhāri sępęnggālah tinggīnją,** de zon was eene gālah-lengte hoog (in Indië tusschen 6¼ en 6½ uur 's morgens); m. dœwą s. t., *de zon was* 2 gālah-*lengte hoog* (in Indië tusschen 7 en 8 uur).

ڬالوه (jav., T.) **gāloeh** (in ḥik. en poëzie), *prinses.*

ڬالە **gāleh** (vulg.) = **gānal.**

ڬامت **gāmat,** z. tęrīpang; g. œtan, naam van een boom.

ڬاميت, **męnggāmit,** *een teeken geven door eene kleine beweging of aanraking met de hand of een' vinger aan* iemand; *zachtjes wenken,* door alleen de vingers van de horizontaal, met den rug naar boven, uitgestrekte hand, even naar zich toe te bewegen [voorn. om iemands oplettendheid op iets gaande te maken]; *zachtjes krabben* of *met de pooten slaan;* snaarinstrumenten *bespelen met de vingers;* **męntjœwit męnggāmit,** *eventjes met de punt van een' vinger aanraken en daarna zachtjes wenken;* **gāmītan,** *waarover de menschen zich toewenken; voorwerp van het stadsgesprek;* — vgl. djęnggāmit; soendal g., z. onder soendal.

* ڬامڠ **gāmang,** w. sum., *vrees; schrik.* — [N.].

ڬامق **gāmaķ,** z. āgaķ; g. tęmman, *mijne gissing is.*

ڬاملن **gāmęlan** (jav., T.), volledig *stel van* javaansche *muziek-instrumenten.*

ڬامم **gāmam,** *verbluft, verbouwereerd, confuus.*

* ڬامن **gāman,** batav. (jav. gęgāman, T.), *wapen.* — [B.].

ڬامه, **męnggāmah,** *bang of bevreesd maken,* iemand *angst aanjagen.*

ڬامه **gāmoh,** z. kęlālang.

ڬانر **gānir** — eng. gunner — *konstabel.*

كانس **gānas**, *rusteloos; onstuimig, voortvarend;* van verscheurende dieren *woest, wild; alles aanvallend.*

كانل **gānal**, *juist als, praecies als; evenbeeld.*

* كانغ **gānoeng**, w. sum., *eene groot* (?). — [N.].

* كانيغ, kāïn **gāning**, w. sum., *wit katoen.* — [N.].

كاور **gāwar-2**, *teeken,* waardoor wordt te kennen gegeven, *dat de toe- of doorgang verboden is of niet gewenscht wordt,* inz. gespannen touw, met bladeren of iets anders behangen, vóór eene plaats, bv. eene werf, waar men niet wenscht gestoord te worden, welk teeken door alle fatsoenlijke lieden geëerbiedigd wordt.

كاؤغ **gāoeng**, *hol geluid,* zooals in eene grot; *weergalm, wêerklank, echo; weergalmen, weerklinken.*

كاؤل, **mẹnggāoel**, *mengen, vermengen, door elkander mengen* [bv. sla, haver met haksel]. — z. tjāmpoer.

* كاول **gāwal**, w. sum., *eene beleediging aandoen, iemand beleedigen* (vgl. M.). — [N.].

كاوي **gāwai**, *eenig werk verrichten; feest vieren;* **pẹgāwai**, *ambtenaar; werktuig, gereedschap, instrument;* p. masdjīd, *tempeldienaren* van eene moskee, als de imām, de chaṭīb, de bilāl en de nōdjạ.

* كاه **gāhi**, *sterkte, kracht* (vgl. onder gāja, T.).

كاهر, **mẹnggāhar**, *hard schuren* bv. verroest ijzer.

* كاهم **gāham**, w. sum., *onderwerpen, overwinnen.* — [N.].

كاي 1°. **gājạ**, *manieren,* inz. *gedwongene, aangenomene, gemaakte, sierlijke gang; aangenomen toon* bij het lezen, recitéren, uitspreken eener redevoering of het zingen (skr. geja: *zang,* T.); *rhythmus; melodie;* van het schrift van iemand *loop* (wijze); *sterkte kracht* (z. gāhi, T.). In alle beteekenissen van gājạ ligt het denkbeeld eener voortgaande beweging; mẹngẹnākẹn g., van eene coquette *haren sierlijken gang aan den man brengen;* **mẹnggájākẹn**, iets, dat gelezen, gereciteerd, uitgesproken of gezongen wordt *voordragen met een' aangenomen toon;* bẹlom ādạ g. ākoe, *ik ben nog niet bij krachten.*

* 2°., w. sum., *het slaan* van vogels; **balam tīga gājạ**, *een duif, die een soort van drieslag maakt.* — [N.].

كائت **gāït**, z. kāït.

كايت **gājoet**, *aan iets touw- of draadachtigs vrij zweven* of *naar beneden hangen,* zooals bv. eene hanglamp aan den ketting, eene vrucht aan den steel.

كايغ **gāïng**, *snepende toeloop* van het voor- en achterschip boven de kiel.

كايغ **gājang**, *zwaar in 't hoofd* door te weinig geslapen te hebben; *waggelend*, zooals bv. een vlaggestok zonder want, een beschonkene; **gājang-2**, z. ganggājang.

كايغ I. **gājoeng**, *dop eener kokosnoot, met een' langen steel, dienende om te scheppen.* — z. sīboer.

II., *fint;* **mẹnggājoeng**, *met eene fint naar* iemand *houwen of steken.*

كايل I. **gājal**, van spijzen *veerkrachtig taai*, zooals bv. gekookte spieren. — z. lījoet.

II., z. onder gāling.

كايم I. **gājam**, z. tōloḳ (en gātep, T.).

II., **mẹnggājamin**, batav. (jav. gajẹm, T.), *herkauwen*, van een koe enz. — [H.]; mẹnggājẹmin (T.).

كاين **gājoen**, *heen en weder slingeren, beieren* (vgl. ājoen, T.).

كاپت **gānjoet**, van aardvruchten *niet melig willende worden, zeepig, zeeperig, zeepachtig.*

كاپه, **mẹnggānjah**, *schuren, sterk drukkend heen en weder wrijven, wrijven.*

كب **gab** en **gap**, interj. voor een klappend geluid (helderder dan goeb), zooals dat van twee platte harde voorwerpen, bv. twee planken, die tegen elkander geslagen worden; zoodanig geluid. — z. dẹgab en lẹgab; **gab-goeb**, met versch. (helderder en doffer).

كب **goeb** = **gab**, maar doffer.

كبّر **gẹbbar**, *dekkleed, sprei;* g. gandan, *groot, breed, inz. zijden dekkleed.*

* كبر, **gẹbẹr gẹbẹran**, batav., *wapperen* van een vlag. — [H.]; **gẹbœrin kòtòrnja**, batav., de vuiligheid, bv. het vuil dat op het water drijft (sampah) *wegruimen* door het naar andere plaatsen te doen drijven, eer men in 't bad gaat. — [H.].

كبرنادر **goebẹrnādor**, **gœbẹrnādor**, **goewẹrnādor**, **gœrnādor** en **goernādor** — port. governador —, *gouverneur.* — z. gœwẹrnōr en gōwẹrnor.

* كبس **gẹbòs**, batav.,: sẹntak, iemand *toesnauwen, afsnauwen.* — [H.].

* كبق **gẹboeḳ** of **gẹboeg**, batav. (uit 't bal., T.), *met een stuk hout slaan, ranselen.* — [B.].

* كبك **gẹboeg**, z. gẹboeḳ.

كتّ **gẹttạ** — pers. kat en kit, koninklijke troon (skr. khatwā, T.) —, z. onder pẹntas

كتّ, **mẹnggẹttoe**, *zachtjes indrukken* met iets scherps, bv. een' muggesteek met den nagel van den duim, om het jeuken te verdrijven, *indrukken* op die wijze. — z. tjẹkkoe.

* كتت **gętęt**, batav. (jav. gętęt, T.),: kęręt, *doorsnijden, afsnijden.* — [H.].

* كتر **gętir**, batav. (jav., T.), *wrang; harstig, zanderig* van smaak. — [B.].

كتّر **gęttar** en **gęntar**, *trillen, rillen, sidderen, beven; schudden, daveren; nagemaakte boom,* waaraan allerhande snuisterijen, zooals gekookte eieren, uitknipsels van papier of klatergoud, bloemen, schellen en dergelijke opgehangen worden en die, in beweging gebracht, trilt; g. nāsi, zoodanige boom, die, o. a. bij bruiloften, in een gebouw van gekookte rijst geplant wordt; **gęmęttar** (zelden) *trillen* (vgl. gęlęttar en gęmęntar, T.).

* كتس **gętas**, batav. (jav., T.), *broos, breekbaar,* 't tegenovergestelde van œlęt. — [H.]; **gętas-2**, *soort* van *versnapering.*

كتّغ I., **męnggęttang**, *toebinden*, zooals bv. een' pot, met een stuk linnen, papier of dergelijken; g. bęlātjan, wijze van een hoofddoek om het hoofd te binden, vergeleken bij het toebinden van een mandje (tōpong) met bęlātjan.

II. **gęttang**, naam eener plant.

كتق, z. onder œdang.

كتل **gętil** (bat. gotil), z. gātir.

كتن, **gęgętoen**, batav. (uit 't jav., T.), *verbaasd, verwonderd.* — [B.].

كتّه **gęttah**, *gom; vogellijm;* **bęrgęttah**, *gom inhouden;* van de huid *klam zijn, eenigszins vochtig door de uitwaseming.*

كتي, **gętī-2**, *soort* van *versnapering.*

كدابر **gędābir** en **gęlābir**, *los heen en weder schudden,* zooals bv. de kossem van een' os. — * **goedābir**, batav., *lel* van een' haan (vgl. gęlęberan, T.). — [B.].

كدابه **gędābah**, *driekante plaat van goudblik,* als een *versiersel voor de tādjoek* bij sommige feesten. Aan de naar boven toe gekeerde punt is een gat waardoor zij door middel van een touw aan de punt van de tādjoek bevestigd wordt. Aan de basis hangen snoeren van goudkorreltjes of dergelijke, goendjai of mālai genaamd.

* كدبس **gędęboes**, batav., het spel der zoogenaamde slangenbezweerders, waarbij deze onkwetsbaar blijven. — [B.]; z. dāboes (T.).

كدبغ I. **gędęboeng**, *lap* van p. m. eene span in 't vierkant, *gewoonlijk van laken, waarin sīreh-bladen en tabak* voor het gebruik *gewikkeld worden.* De g. wordt weder in de sapoetāngan sīreh ingebonden.

II., batav. (bal. gędębong, T.), *de stam van den pisangboom.* — [B.]; **gędębōngan pīsang.** — [H.].

* گدبلق، **djātoh mẹnggẹdẹbloeḳ**, batav., *neerploffen*. — [H.].

گدڠ **gẹdang** (zelden), *groot* (is men., T.).

گدڠ **gẹdoeng**, *steenen gebouw, groot steenen woonhuis; steenen pakhuis.*

* گدق **gẹdẹḳ**, batav. (bal. gẹdẹg, T.),: éwa en bẹntji, *haten; afkeer hebben van iets; een afkeer van iemand* (of iets) *hebben; hem haten.* — [H.]; *het land hebben, het zuur hebben.*

گدمبق **gẹdombaḳ**, *soort* van *tamboerijn*, met nauwe opening, die naar goedvinden met de eene hand kan gesloten worden, om den klank dof te maken.

* گدوبڠ **gẹdœbang**, *soort* van *houwer*, in Atjeh in gebruik.

* گدوڬن **gẹdōgan**, batav. (jav., T.), *stal* voor één paard. — [B.].

* گدي **gẹdē**, batav. (jav., T.), *groot.* — [B.].

گديبلق، **djālannja mẹnggẹdīblẹḳ**, batav., wordt gezegd van een vet of zwaar mensch, die met zware stappen plof! plof! voortloopt. — [H.].

* گديبلق، **djātoh mẹnggẹdèblaḳ**, batav., *met een smak op den grond vallen*, als de grond hard is, en hetgeen valt eene harde zelfstandigheid is. — [H.].

گر **gar**, interj. voor een ratelend geluid, zooals bv. dat van een' donderslag in de nabijheid, een kanonschot, eene deur, die met geweld dichtgeslagen wordt. — z. dẹgar en lẹgar.

گرا، **mẹnggẹrā**, iemand *vrees aanjagen door woorden* (een' uitbrander geven) *of gebaren.* — z. gẹrtaḳ en sẹrgah.

گرابڠ **gẹrābang**, *wijd gescheurd*, zooals bv. een muur, wijder en langer dan gẹrābaḳ.

گرابق **gẹrābaḳ**, z. gẹrābang.

* گرابك **gẹrābag**, batav., *soort egge*; **gẹrābag-gẹrœboeg**, *geraas maken, stommelen.* — [B.].

* گراڠن **garāngan**, jav.: tjẹrpẹlej; te Batavia als held van de dongeng: *sanggarāngan* (soend. ganggarāngan). — [T.].

گراڤي **gẹrāpai**: **kẹrāpai**.

گراڬس، **mẹnggẹrāgas**, verward haar *uitkammen*, hetzij met een' wijden kam, of met de vingers, bij wijze van kam.

گراڬو **gẹrāgau**, naam eener *soort* van *kleine garnalen*, waarvan bẹlātjan gemaakt wordt.

گرام **goerāmi**, batav. (jav., T.), zekere fijne visch. — [B.].

كَراهم **gẹrāham**, *kies, baktand* (bat. barham, jav. bahĕm, soend. tjarèham, T.); g. boengsœ, *de wijsheidskiezen* (eig. *de jongste kiezen*).

كَرايڠ I. **gẹrājang**, z. rājang.

II., batav. (jav., T.), *betasten, rondtasten; voortsukkelen.* — [B.].

كَربڠ I. **gẹrbang**, van haar en dergelijke *los en in wanorde nederhangen;* **gẹrbang-gẹrbik,** *op allerlei wijze rumoer maken,* zooals bv. eene vrouw, die boos is.

II., *groote poort*, bv. van een stad, een kasteel (vlg. gābang, T.).

كَربق **gẹrbaḳ**, van den reuk van iets, inz. van den aangenamen, *zich alom verspreiden.* — z. mẹrbaḳ.

كَرت I. **gẹrat**, interj. voor een knarsend geluid, minder grof dan gẹroet, zooals bv. dat van eene gewone vijl; zoodanig geluid.

II. en **gẹret** (jav.), batav., *schrap, schramp; gekorven lijn; lijnen kerven; knarstanden;* **gẹrētan āpi**, *lucifers.* — [B.].

كَرت I. **gẹroet**, interj. voor een knarsend geluid, grover dan gẹrat, zooals bv. dat van eene grove houtvijl; zoodanig geluid; **gẹroet-2**, naam eener *soort* van *steenbrasem* (zoutwater-visch); * batav. — een *soort* van *zeevisschen.* — [H.].

II., soek., *kreuk, verkeerde plooi; rimpel;* **bẹrgẹroet**, *in plooien vallen.*

كَرت, **gẹrit-2**, naam van een' kleinen, eetbaren zoetwater-visch, die gevangen wordt door de eene hand met het aas in 't water te houden, waarop de visch zonder vrees afkomt, dien men dan met de andere hand pakt; naam eener liaan, die gomelastiek oplevert, waarvan onder anderen de *knuppels* voor de tāwaḳ-2 gemaakt worden.

كَرتّق **gẹrẹttap**, *flonkeren,* zooals bv. de sterren, eene hoeveelheid juweelen, vuurvliegjes en dergelijke.

كَرتق, **mẹnggẹrtaḳ**, *verschrikken* en *vrees aanjagen* door een plotseling geluid, bv. eene donderende stem, het stampen met den voet op den grond, of door plotselinge aanraking, bv. met de sporen, van daar *aansporen.* — z. gẹrā en sẹrgah.

كَرتق **gẹrtiḳ**, *kraken*, zooals bv. een vloer, waarop men loopt.

كَرد **goerdạ** (ook gẹrda, T.) en **gẹrœdạ**, *fabelachtige vogel*, half mensch, en rijbeest van Wisnoe.

كَرد **goerdi** (zelden), *boor*, in 't alg. — z. bōr en gēreḳ.

كَرس, **mẹnggẹroes**, *gladden* (glad maken) door wrijving (voorn. lijnwaden en

papier, waartoe de Mal. gew. gebruik maken van de tęngkœjoeng); *polijsten, strijken.*

كرس, **mę̣nggẹros**, batav., *snorken* van een slapende. — [H.].

كرسق **gę̣rsak̩**, interj. voor een knarsend geluid, grover dan gę̣rsik̩, inz. dat van grof zand, waarop men loopt; zoodanig geluid; maken van een geluid, zooals bv. dat van dorre bladeren, waarin men loopt.

كرسك **gę̣rsik**, interj. voor een knarsend geluid, fijner dan gę̣rsak̩, zooals bv. dat van zand, waarop men loopt; zoodanig geluid. — z. kę̣rsik en kę̣rīsik.

كرغ I. **gę̣rang**, zekęr *kleursel*, dat als het ware als eene uitzweting *door hitte uit sommige voorwerpen van het plantenrijk getrokken* wordt; de gę̣rang van het karamoenting-hout en van den dop der kokosnoot dient, om de tanden zwart te kleuren; **mę̣nggę̣rang**, de tanden *met* g. *zwart kleuren.*

II., *toch*, ter versterking, inz. bij vragen; *dan toch* (**gę̣rāngan** om een twijfelende vraag uit te drukken, een vraag, waarop men niet zeker is antwoord te krijgen, zooals bv. *wie zou dat zijn?* vgl. gāran, T.).

III., soek., = ę̣rang.

كرغ **gę̣ring**, *ziek, krank, ongesteld* [van vorsten]; **pę̣nggę̣ring**, wie of wat ongesteldheid of ontsteltenis veroorzaakt, *ontzagverwekkend, vreeselijk voorkomen;* toovermiddel ter verkrijging van zoodanig voorkomen; kę̣nnạ p. harīmau, *door het vreeselijk voorkomen van een' tijger getroffen zijn*, zoodat men er ontsteld of zelfs ziek van is (vgl. ڠكرغ, T.).

كرغسغ I. **gę̣ringsing**, *soort* van *koperen pan.*

II. (jav., T.), soort van bātik.

III., z. gę̣rinsing.

كرڠڬڠ **gę̣ronggang**, naam van een' boom uit welks bast eene olie getrokken wordt, die tegen zekeren uitslag (kœdis) dient; *hol* (niet vol), zooals bv. de bamboe, een ring en dergelijke; g. pę̣roet, *darmkanaal.*

كرڤ **garpoe** — port. garfo — *vork.* — In 't mal. voorn. *tafelvork.*

كرڤ **gę̣roep**, bij het weven *slaglade.*

* كرڤيق **gę̣rę̣pījak̩**, batav., *luidruchtig; vrolijk van aard.* — [B.].

كرق **bę̣rgę̣rak̩**, *zich bewegen, zich verroeren;* **mę̣nggę̣rak̩**, *bewegen, verroeren;* **gę̣rak̩ hāti**, *het geweten* (z. كار, T.).

كرق **gę̣rok̩**, interj. voor een geluid, grover dan gę̣rak̩, zooals bv. dat van een' stoel, die verschoven wordt; **gę̣rok̩-gę̣rak̩**, 't zelfde met verscheidenheid.

گرک **goeroek**, **goeroeg** en **gẹrgạ** — pers. goerk en goerg—, *wolf.*

گرگاج **gẹrgādji**, *zaag;* **mẹnggẹrgādji**, *zagen;* **mẹnggẹrgādji āngin**, *den wind zagen*, d. i. *lavéren;* **gẹrgádjījan**, *volbracht zaagwerk.*

گرگاس **gẹrgāsi**, naam van een fabelachtig geslacht reuzen.

*گرگايو **gẹrgajoe**, z. dẹrgahajoe.

*گرگت, **gẹrgẹtẹn**, batav. (uit 't bal., T.), *zich verbijten* van nijd of ongeduld. — [B.].

*گرگلت **gẹrgẹlèt**, z. bẹrgẹlèt.

گرگو **gẹrẹggau**, van de vingers *gekromd*, bv. door schurft, door opzwelling enz.

*گرگهاي **gẹrgahājoe**,: gẹrgājoe. — [Div.].

گرلغ **gẹrling**, *met rollende oogen in de rondte kijken*, zooals bv. een woedende. — z. kẹrling en djẹling.

گرلف **gẹrlap**, *schitteren, flikkeren, flonkeren, vonkelen, glinsteren.*

گرم I. **gẹram**, *vergramd, warm* in dien zin; *zich niet meer kunnende bedwingen.*

II., **mẹnggẹram**, in de bouwk., de houtwerken, uitmakende het geraamte van een huis *van pas maken*, zoodat zij slechts behoeven in elkander gevoegd te worden; **gẹrāman**, de *van pas gemaakte houtwerken* van een huis.

گرم **gẹrim** — verb. ned. — *grein*, zekere *stoffe van kemelshaar.*

* گرمبغ, **tāngan badjœnja mẹnggrombōngan**, batav., *de mouwen van zijn badjoe zijn te lang en te wijd*, zooals bv. het geval is, als een kind een bādjoe van een groot mensch aan heeft. — [H.].

گرمبغ, **grèmbèngin**, batav. (bal. grèmèng, T.), iemand, bv. zijn debiteur, *aan de kléeren scheuren*, om op staanden voet betaling te krijgen; *aan* het kleed van zijn moeder *scheuren*, zooals bv. een kind doet om zich vast te houden; **grèmbèngan**, *aan stukken gescheurd, stuk gescheurd.* — [H.]; *aan flarden.* — [B.].

* گرمبيغن, **kājin badjœnja grambīngan**, batav., *hij heeft scheuren in zijn badjoe* (:sowèk-sowèk).—[H.].

گرمت **gẹrẹmoet**, *wemelen, krielen, kriewelen.*

* گرمست, **bādjoe gramsoet**, batav., een buis van eene kostbare stof. De Arabieren dragen ze. — [H.].

گرمغ **gẹrẹmang**, van de haren *overeind staan, te berge rijzen.*

* گرمقغ **groempoeng**, batav.,: soempoeng, sriāwan; **īdoengnja**

groempoeng, *is weg*, ten gevolge van syphilis. — [H.]; vgl. jav. groewoeng. — [T.].

كرن **gẹroen**, *ontzag hebbend*, zonder juist bang (tākoet) te zijn, zooals bv. op het gezicht van een' tijger, een' ontzag inboezemend man en dergelijke.

كرنت **goernat** en **goernad** — verb. ned. — *granaat* (projectiel). — z. pẹrījoek āpi.

كرنتغ **gẹrantang**, z. sẹrantang, *verschrikken, bang maken; een ratelend geluid maken*, zooals bv. dat van een porseleinen kast, of van een' hoop koperwaar, die in elkander valt.

* كرنتغ, **gẹrontōngin**, batav., het tweede padisnijden in lange halmen, vóór dat men sprokkelt in korte halmen (mẹnggampoeng).

كرنتل **gẹrẹntil**, *in menigte naar beneden hangen*, zooals bv. druiven aan een' tros.

كرنتم **gẹrẹntam**, een geluid maken, zooals bv. dat van eene deur, die men toesmijt.

كرنجم **gẹrindjam**, *werktuig, om eene holte van binnen schoon te maken*, zooals bv. een penseeltje voor de ooren, een pompstok voor een' getrokken loop; **mẹnggẹrindjam**, *schoonmaken* of *poetsen* met eene gẹrindjam, *uitpompen* in dien zin. — z. oendar (en onder gāboes, T.).

كرنچغ **gẹrẹntjang**, **gẹrentjang** en **gẹrentjeng**, z. rẹntjang.

كرنچغ **gẹrontjong**,: kẹrontjong.

كرند **gẹrinda**, *slijpsteen*, die om eene as bewogen wordt (z. tjānai, T.); **mẹnggẹrinda**, *slijpen op een slijpsteen*.

* كرندغ **gẹrinding**, batav., *een mondharp* (soend. karinding, jav. rinding). — [T.].

* كرندغ **gẹrẹndẹng**, batav., *mompelen*. — [B.].

كرندغ **gẹrendeng**, *tartend of uitdagend* iets *voorbijgaan*, zooals bv. een vaartuig een ander; *kwasterig*.

كرندم **gorindam**, *spreuk* (eigentlijk de taal waarin spreuken vervat werden, z. de Ismajatīm; denkelijk 't Tamilsche *kirandam* dat 't skr. grantha is, T.).

كرنسغ **gẹrinsing** en **gẹringsing**, *zich in plooien trekken*, zooals bv. het gezicht, bij het eten van iets intensief zuurs; *omkrullen*, zooals bv. nat leder in de zon (vgl. gẹrīsing, T.).

كروبق I. **gẹrōbok**, van luchthoudende lichamen, die in het water gedompeld zijn *loslaten of opgeven de lucht in bobbels;* geluid, dat ontstaat door het uitstroomen der lucht uit een hol vat, dat men onder water houdt.

II., *groote kast; afgezonderd klein vertrek.* — *batav., *etenskast; vliegenkast* (bal. grobag? T.). — [B.].

III., batav. (uit 't bal., T.), *in modder wroeten* of *waden.* — [B.].

*كروبڬ **gęrōbag** (jav., T.) en **gęrōbaķ**, batav., *kruiwagen.* — [B.]; z. gęrōboķ II. (T.).

كروت **gęrœtoe**, van oppervlakten *ruw* (niet glad), zooals bv. geperst leder, linnen, papier en dergelijke.

كروت **gęrœwit**, *zich in bochten heen en weder bewegen*, zooals bv. een worm, die uit eene opening te voorschijn komt.

كروتڤ **gęrœtoep**, *een knetterend geluid maken*, zooals bv. dat van een geweervuur in de verte.

كرود **gęrœdą**, z. goerdą.

*كرودق **grœdoeķ**, batav. (bal. groedoeg, T.), *rommelen*, bv. als donder. — [B.]; **męnggrœdoeķ proetnja**, *het rammelt hem in de buik*, als de buik zoo goed als ledig is en men honger krijgt. — [H.].

كرودق **gęrōdaķ**, *rommelen*, zooals bv. een rot in eene kist, waarin zich allerhande geluidgevende dingen bevinden.

*كرودق **grōdòķ**, batav., *borrelen; opborrelen.* — [B.]; **męnggrōdòķ ātīnja**: **męndongkol**, maar **męndongkol lębihan**, *een wrok hebben tegen* iemand, *boos op* hem *zijn*, zonder dat men zijn hart lucht geeft; vgl. gròdōkin, iets bv. koud geworden koffij *weer opwarmen* (:āngętin), van de rijst, en verder het jav. godog. — [H.].

كروسق **gęrōsoķ**, z. kęrōsoķ.

كروڤس **gęrōpis**, *verrichten* allerhande fijn werk; *knutselen.*

*كروق **gęrōwaķ**, z. sontak; **męnggęrōwaķ**, *wijd openscheuren.* — [B.].

كرومت **gęrōmet**,: gęrōpis.

كروڠ **gęrœning**, naam eener *soort* van *kameleon.*

*كروهڠ **gęròhòng**, batav.,: bęrlōbang, *met gaten*, bv. van een graf, dat ingezakt is, dan is de **tānah gęròhòng** (jav. growong). — [H.].

كروڽت **gęrōnjot**, van de zenuwen *trekken, trillen.*

كره **gęroh**, *ongeval, ongelukkig toeval, ongelukkige ontmoeting;* g. tīdaķ męntjījoem bāoe, *ongeval, dat men niet heeft kunnen ruiken* (voorzien); **gęroh-gęrah**, *in overhaasting en in wanorde; hol over bol, holderde bolder.*

*كره **gęrah**, batav. (jav., T.), *warm; drukkend weder.* — [B.].

كرهان **gęrhāna** — skr. grahana —, *eclips.*

كَري **gẹrai**, *slaapstede zonder voeten*, bestaande uit een langwerpig vierkant raam van op den kant staande planken met eene naar boven gekeerde planken vloering, waarop de tīlam te liggen komt.

كَري **gẹrī**, *met het een of andere lichaamsdeel eene onbeduidende, meestal trekkende beweging maken*, zooals bv. het schouder ophalen.

* كَريت **goerīta**, batav., *vezelachtig* (vgl. kẹrēta II, T.); djārak g., zekere plant. — [B.].

* كَريّت **gẹrījat**, soek., naam eener *kleine schelp*, die ter versiering op allerhande voorwerpen, zooals bv. de tẹrendaḳ, de tœdoeng sādji, scheden van snijdende wapens, vastgehecht worden.

كَريڤت **gẹrīnjoet**, uit gemelijkheid *scheve gezichten trekken*.

كَريج **gẹrēdjạ** en **igẹrēdjạ** —port. igreja— *kerk*.

* كَريچق, **mẹnggrètjoḳ**, batav., iemand *plagen*, door bv. als hij schrijft aan zijn schrift te trekken. — [H.].

كَريچو **gẹrītjau**, *rad en lang snateren, rad en lang kakelen*. — z. ītjau.

* كَريدق, **mẹnggẹrīdiḳ tāngannjạ**, batav., *zijn handen niet stil kunnen houden, handtam;* rasānja m., *een gevoel aan zijn lichaam hebben, als liep er een beest op, dat een kriewelend gevoel veroorzaakt* (bal. grīdip, T.). — [H.].

كَريسڠ **gẹrīsing** en **kẹrīsing**, *het gezicht vertrekken*, hetzij van pijn of bij het ruiken van iets onaangenaams, *den neus ophalen*, zooals bij het ruiken van iets aangenaams (vgl. gẹrinsing, T.).

* كَريڤق, **matānja mẹnggriap-mẹnggriap**, batav., *zijn oogen zitten half dicht* van slaperigheid; ook van de kleine oogen van een chinees. — [H.].

* كَريڤس **grèpès**, batav., z. bēbes, **pẹtjah di pinggīran**, van het onderste gedeelte van een mouw van de jas van iemand die veel schrijft; **dāoen grèpès**, *blad waar de beesten aan den kant aan geknabbeld hebben;* **kājin grèpès**, waaraan bv. de rājap geknabbeld hebben; z. kòbès.

* كَريڤي, **mẹnggrèpè**, *alles aanraken, overal aankomen; betasten; rondvoelen*. — [B.]; batav. (uit 't bal., T.), **mẹnggrèpè tānganmjạ**, *overal rondtasten* in den donker, om den weg te vinden. — [H.].

كَريّق **gẹrījaḳ**, *wemelen, krielen*. — z. rījaḳ.

كَريكس **gẹrīgis**, *vol scherpe punten en insnijdingen*, zooals bv. eene vijl, eene zaag en dergelijke; van de snede van een lemmet *vol schaarden*, hetzij door roest

of anderzins; van een pennetrek *oneffen, vol scherpe punten en insnijdingen; oneffen penneschrap, pennekras;* **męngg̣ẹrīgis**, van de snede van een lemmet *schaardig worden;* van eene pen *krassen, spatten.*

* كَريڮِي **garīgiq**, westk. van Sum., = parijan (bat. garīgit). — [T.].

كَريمس **gẹrīmis**, *motregen.*

* كَريمڠ, **męnggrimīngan**, batav.,: kẹsẹmœtan (jav. griming, T.), *slapen*, van een lid; ook van een gevoel als van het kriewelen van mieren of luizen. — [H.].

كَرينك **gẹrēnek**,: rēnek.

كَريڽت **gẹrēnjet**, van de spieren, ook van die van een geslacht beest, *onwillekeurig trekken.*

كَز, pers., *el* (15/16 van de oude ned.).

كَس **goes**, interj. voor een geluid, dat ontstaat, wanneer men bv. met de knie tegen een tafel stoot; woord, om dat effect te maken van eene menigte voorwerpen, die tegelijk voorwaarts snellen, zooals bv. een troep kavalerie, de schoten van een peloton infanterie en dergelijke; zoodanig geluid; van eene menigte voorwerpen *te gelijkertijd voortsnellen.*

كَسّ, **męngg̣ẹssạ**, *overhaasten;* — * *gedurig iets willen doen; aandringen op* iets; **gẹssạ-2**, *met alle geweld* (blijkens 't kruisje geen Rijowsch, maar waar het gebezigd wordt, wordt niet opgegeven, T.).

كَستي (jav., **T.**) **goesti** (in ḥik. en poëzie), *heer.*

* كَسو **gẹsœ**, batav.,: œsir, *wegjagen.* — [H.].

كَڠ **gong** (vgl. اڬڠ, T.), *groot koperen bekken* met opstaande eenigszins naar binnen hellende randen en eene verhevenheid in 't midden, waarop met een' elastieken kluppel geslagen wordt. Het geeft een' vollen en zwaren toon en dient tot muziekinstrument en tot het geven van seinen; g. tjāboel, *de oorlogs-gong.*

كَڠس **I. gangsạ** (men. kangså, T.) — skr. kāngsya (of liever kangsa met het oog op de 2de beteekenis, T.) —: pẹrœnggoe, 2°. *soort* van *presenteerblad* op vier lage poten, daarvan gemaakt; z. lājang.

II., **męnggangsạ**, *verplaatsen; overplanten;* bālai digangsạ, *verplaatsbare bālai.*

III., batav. uit 't Nederl., *gans.* — [B.]; z. hangsạ.

كَڠسڠ **gangsang**, z. gāsang.

* كَڠسڠ **gangsing**, z. gāsing.

* كَڠسڠ **gongsèng**, batav. (jav. kongseng, T.), een kokosnoot *nadat hij in tweeën gespleten is, in de braadpan*

(*pęnggoréngan*) *heen en wéer wrijven*, tot dat hij gaar (geel) is. — [H.].

كڠݢ **ganggą**, de rivier Ganges.

كڠݢ , **męngganggoe**, *storen*, iemand *lastig vallen*, *zich bemoeien met* iets; *aanraken*.

كڠݢايڠ **ganggājang** of **gājang-2**, naam van een' boom, waarvan de bladeren en wortels tegen hoofdpijn gebruikt worden.

كڠݢڠ I., **męngganggang**, *even over* of *tegen het vuur houden*, *lichtelijk schroeien*, *zengen;* den arm of de hand *uitstrekken*, alsof men iets over het vuur wil houden; **maka tāngannją tęrganggang**, *en zijne hand* (die zich uitgestrekt had om iets te verrichten) *werd uitgestrekt gehouden* (bleef uitgestrekt bv. van schrik); **pęganggang**, werktuig voor 't męngganggang; *kachel*, *stoof* enz.

II. **ganggang**, z. كڠݢن.

* كڠݢڠ **gonggęng**, batav. (jav. ganggęng, T.), *wier*. — [B.].

كڠݢڠ I., **męnggonggong**, *tusschen de tanden nemen*, *houden;* op zekere wijze met *rębāną-begeleiding zingen*, afkomstig van Indragiri, alleen voor vorsten, inz. wanneer de vorst een' tocht te water maakt.

II., bātav. (bal. kongkong, T.), *blaffen*.— [B.].

كڠݢڠ **ginggang**, zekere gestreepte stoffe, ginggang.

كڠݢڠ, **gęnggang dijātas**, *waterloopsklos;* g. dibāwah, *balkweger*.

كڠݢڠ **genggong**, *mondtrommel*.

* كڠݢق **goenggoeķ**, pal.,: poenggoeķ (T.).

كڠݢق **gonggoķ**,: sęnggœloeng.

كڠݢم **gęnggam**, *gesloten hand*, *vuist;* zooveel als men in de gesloten hand kan vatten, *handvol*, *vuistvol;* **męnggęnggam**, *sluiten* de handen; *in de volle hand nemen*.— * **ganggāman**, w. sum., *gebied; onderhoorigheid*. — [N.]; vgl. bat. gomgom (T.).

* كڠݢن **ganggan** (lees ganggang en vgl. ręnggang, T.), w. sum., *uit elkander wijken*, *wijd uit elkander*. — [N.].

كڤ **gap**, geluid nabootsing: z. gęlębap.

كڤ **goep** = **gap**, maar doffer.

كڤق I., **gępoeķ-2**, *soort* van *versnapering*.

II., z. onder gęmoķ.

* كڤلق, **kœwé gęplaķ**, batav., een gebak van rijstmeel, suiker enz. — [H.].

* كَڬارس **gęgāras**, batav.,: badòk. — [H.]; *vreten*. — [B.]; **gęgāręs**, in de Simiskin (batav. afschrift) van het

eten van een reus, die allerlei ongedierte verslindt; vgl. jav. gragas. — [T.].

* كڬامن **gẹgāman**, z. gāman.

ككّت **gẹggat** (vgl. غغت, T.), *mot* (vraatziek insect).

ككّر **gẹggar**, *trillen, dreunen, schudden* [bv. een stoomschip]; **bẹrgẹggar**, *schudden*, bv. een' boom.

* ككّڤ **gẹggẹp**, batav., *stotteren*. — [B.].

ككّق **gẹggaḳ**, van geluiden *verward; niet van elkander te onderscheiden* [zooals van een geweldig rumoer]; *luidruchtig; bulderend*. — z. gœgoep.

ككّي **gẹggai**, van vaartuigen, huizen en andere uit verschillende deelen samengestelde dingen *niet sterk genoeg, niet stevig genoeg*.

ݢلا **gẹlā**, van een vaartuig *open naden hebben* en ten gevolge van dien in een' hoogen graad lek, *naadziek* (?).

ݢلابر **gẹlābir**, z. gẹdābir.

ݢلاتق **gẹlātoeḳ**, *bibberen, klappertanden*.

* ݢلاتيك **gẹlātik**, batav. (jav., T.), *rijstdiefje*, zekere vogel. — [B.].

* ݢلادر **gẹlādir**, batav., *slijm*. — [B.].

ݢلادق I. **gẹlādaḳ**, *zolder* van planken; *dek* van een vaartuig; *plat dak* van een gebouw.

II. batav. (jav. gẹladag, T.), *ruw; wild, een slecht ras paarden*. — [B.].

ݢلاسر **gẹlāsar** en **gẹlānsar**, *naar voren uitglijden*, zooals bv. de voet op een' glibberigen grond. — z. gẹlitjir.

ݢلاكق **gẹlākaḳ**, *lachen, alsof men wil stikken*.

ݢلاݢ **galāga**, naam eener soort van riet — saccharum glaga; saccharum spontaneum (gẹlāgah, T.).

* ݢلاݢر **gẹlāgar**, batav. (jav., T.), *balk, rib*. — [B.]. — z. gẹlẹggar.

ݢلالر **gẹlālar**, *zich heen en weder bewegen*, zooals bv. een onwillige hond, die aan een' ketting voortgetrokken wordt; *zich heen en weder wentelen*.

ݢلام **gẹlāmạ**, naam van een' zoutwatervisch.

ݢلان, z. ݢولان.

ݢلبب **gẹlẹbab** en **gẹlẹbap**, interj. voor een dof, ploffend geluid, met veelheid, doffer dan gẹlẹbaḳ, zooals bv. dat van eenige bundels papieren, die plat op den grond vallen; een dof, ploffend geluid maken, met veelheid, doffer dan gẹlẹbaḳ,

zooals bv. dat van eenige boeken, die plat op den grond vallen. — z. bab, dębab en lębab.

كّلبّر **gẹlẹbbar,** *in wanorde uit elkander stuiven.*

كّلبق **gẹlẹbaḳ,** interj. voor een dof klappend geluid, met veelheid, minder dof dan gẹlẹbap en gẹlẹboeḳ, zooals bv. dat van eene hoeveelheid boeken, die op den grond vallen; zoodanig geluid; z. bak, dębak en lębaḳ.

كّلبق **gẹlẹboeḳ,** interj. voor een dof, ploffend geluid, met veelheid, doffer dan gẹlẹbaḳ, zooals bv. dat van een' tros kokosnooten, die van den boom valt; zoodanig geluid; maken van zoo een dof, ploffend geluid. — z. boeḳ, dęboeḳ en lęboeḳ.

* كّلبير , **gẹlẹbēran,** batav., *lel* van gevogelte (vgl. gędābir, T.). — [B.].

كّلت **gẹloet,** elkander *met de armen omvatten en zoo worstelen.*

كّلتّر **gẹlẹttar** (van gẹttar, T.), *beven, sidderen.*

كّلتّس **gẹlẹttis,** *zich stuipachtig heen en weder krommen,* zooals bv. een worm, waarvan men een stuk afgekapt heeft.

* كّلتّق **gẹlẹttẹḳ,** batav., *klappertanden* (vgl. jav. glętĕk, T.). — [B.].

كّلتق **gẹlẹttiḳ,** *stuipachtige en ongeregelde sprongen maken; spartelen,* zooals bv. een visch op het land, of eene geslachte kip (vgl. kĕlĕtiḳ, T.); van eene vlag of dergelijke, door eene stijve bries bewogen *in korte golvingen wapperen.*

كّلچّ **gẹlẹttja,** *smalle, dunne matras voor één persoon;* naam van een' boom.

كّلدر **gẹlẹdoer** en, minder goed, **gẹlẹdoh,** van de buik *in eene plooi nederhangend.*

كّلدغ , **mẹnggẹlẹdang,** *de armen stijf uitstrekken,* bv. van vermoeienis. — z. kędang.

كّلدغ **gẹlẹding,** *krom trekken,* zooals bv. eene plank, aan de zon bloot gesteld.

كّلده , z. gẹlẹdoer.

كّلر **gẹlar,** *eerenaam; titel; naam, die aan kinderen van grooten* bij hunne manbaarwording (besnijdenis, bij jongens) *gegeven wordt;* **mẹnggẹlar,** *geven een eernaam enz. aan* iemand, inz. in het openbaar; *benoemen, titelen.*

كّلس **I. gẹlas** — verb. ned. — *glas* (de zelfstandigheid); *drinkglas; mengsel van fijn gestampt glas, porcelein, vuursteen of zandsteen, met eene soort van lijm, waarmede het touw van vliegers bestreken wordt,* om daaraan eene zekere hardheid en scherpheid te geven, die het geschikt maakt, om het

touw van een' anderen vlieger als het ware door te zagen en zoo dien anderen vlieger te doen nederstorten.

II., g. āboe, batav., *fut! licht goed!* — [B.].

ݢلڠ **gẹlang**, *ring, die* aan armen of beenen, gewoonlijk *boven de hand of om den enkel, gedragen wordt;* g. bādjang, snoer van zwart garen om den pols, als een talisman tegen de bādjang; g. pātah sẹmat, armring, bestaande uit schakels met oogen, die door pinnetjes aan elkander gehecht worden; g. pœjoek, ringachtige versierselen aan het benedeneinde van de pooten van verschillende meubels; g. mœkạ, armring met eene plaat (mœkạ), die van boven den elleboog gedragen wordt. Zoo kan men ook noemen de armringen der europ. dames met breede sloten; **pẹrgẹlāngan,** plaats aan het lichaam, waar de *g.* gedragen wordt; **gẹlang-2**, benaming voor *allerhande ringvormige voorwerpen,* bv. groote ijzeren ring, voor versch. gebruik op vaartuigen; ring, waardoor de sluitboom van eene deur of venster gestoken wordt; naam eener soort van *aardworm* met een' ring van eene lichtere of donkerdere kleur aan den nek, die van 's avonds na zonsondergang den geheelen nacht een schril geluid maakt (soort van ingewandswormen, T.). — * batav., rōti g., *ringbrood;* r. g. bẹsī, *ijzeren krakeling; ijzeren schalen;* enz. — [B.].

ݢلوڠ **gẹloeng,** *halfcirkelvormige buiging,* zooals men aan lange buigzame voorwerpen, bv. rotting, kan geven, zoodat de twee einden evenwijdig naast elkander komen; hoeveelheid van zulke voorwerpen, met eene halfcirkelvormige buiging tot een' bos samengebonden; *naar boven gekromd hoofdversiersel;* **mẹnggẹloeng,** *halfcirkelvormig buigen, tot een' bos of bossen enz. samenbinden;* rōtan sātoe g., *een halfcirkelvormig samengebonden bos rotting.*

* ݢلڠسر **gẹlangsir,** batav., *glijden.* — [B.]; z. gẹlintjir (T.).

ݢلڠسر **gẹlongsor,** z. kẹlongsor en longsor.

ݢلڠسڠ **gẹlongsong,** z. kẹlongsong.

ݢلڠݢڠ **gẹlanggang,** *besloten vlakte,* waarin zich iets bevindt of toedraagt; *strijdperk, kampplaats; kring* (om zon en maan), *ring* (om Saturnus); g. ājam, *plaats voor hanengevechten;* g. sœsoe, *bruine kring om de tepels;* g. of bingkai mātạ, z. onder binkai; g. mērah, *roode kring* (ontsteking) om wonden, zweren en dergelijke.

ݢلڠݢڠ **gẹlenggang,** naam eener heester (cussia alata) wier bladeren een geneesmiddel zijn tegen den ringworm, waarom zij ook dāoen kœrap, genoemd wordt; soorten: bẹsar, groot, en kẹtjil, klein.

* ݢلڠݢم **gęlinggęm**, batav. (vgl. soend.), de bixa orellana, welker vrucht op de rambœtan gelijkt en waarvan de pitjes gebruikt worden, om de nagels rood te verven; minder bekend onder den naam van galœga. — [B.].

ݢلڤ **gęlap**, *donker, duister* [sterker dan kęlam]; **bārang gęlap**, *smokkelwaar*.

ݢلڤ **gęlip**, z. kęlip.

ݢلڤر **gęlęppar**, *zich sluipachtig bewegen, spartelen* zooals bv. een dier dat geslacht is (vgl. kęloepoer, T.).

ݢلڤڠ **gęlępoeng**, interj. voor een geluid van een groot rond lichaam, dat in het water valt; zoodanig geluid maken.

ݢلق **gęlak**, *geluid* der menschelijke stem *bij een' vrolijken, schaterenden lach.* — z. gęlākak.

ݢلق **gęlok**, z. kędęlam; **sapoetāngan gęlok**: s. tęrnang.

ݢلݢر **gęlęggar**, in de bouwkunde *bint* of *balk*, waar de vloer op komt, *vloerbint, vloerbalk;* pęnjamboet g. of voluit, rāsoek p. g., *de uiterste dwarsstrooken*, waarop de vloerbalken komen.

ݢلكق **gęlękkak**, *loslaten*, zooals bv. de pleister van een' muur, verlak van verlakt goed en dergelijke, *losgaan*, in dien zin (vgl. gęlōpak, T.).

ݢلݢات **galagāta**, *netelroos* — urticaria.

ݢلݢق **gęlęggak**, *borrelen* zooals kokend water; *bobbelen, koken* [inz. met betrekking tot het daardoor veroorzaakt geluid].

ݢلݢل **galgal**, *eenigszins krankzinnig, getroubleerd.*

* ݢلݢل (vgl. gīgil, T.), **męnggelgelan**, batav. (bal. nggilgil, T.), *bibberen* van de koude, van iemand die de koorts heeft. — [H.].

ݢلم **gęlam**, naam van een' boom, welks vliezige schors tot breeuwen gebruikt wordt — gordonia —; g. tīkoes, z. bętī; īkan g., naam van een eetbaren zoutwater-visch.

ݢلمبر **gęlambir** en **gęlember**, *slap nederhangen*, zooals bv. de kossem van runderen.

ݢلمبر **gęlember**, z. gelambir.

ݢلمبڠ **gęlęmboeng**, *waterbel, borrel, bobbel, blaas;* **męnggęlęmboeng**, *opgezet door lucht, opzwellen door lucht*, hetzij aan een' of aan alle kanten; *waterbellen opgeven;* van iets dat slap is, zooals bv. een blaas *opzwellen;* van eene vloeistof *blazen opgeven; borrelen, bobbelen;* **gęlęmboeng-gęlęmbing**, *eene golvende oppervlakte vertoonen*, zooals bv. eene matras die van afstand tot afstand doorgestoken is.

گلمبغ **gẹlombang**, *baar, golf* [grooter dan ōmbak], *zee,* in dien zin; g. bœngạ lẹpang of mẹmbœngạ lẹpang, *golven met witte koppen;* z. onder ẹmpas.

گلمبغ **gẹlẹmbing**, z. onder gẹlẹmboeng.

گلمبق, z. گمبق.

گلمت **gẹlẹmat**, *stuk vast dek aan den voor- of achtersteven* (soort van halfdek).

گلمقغ **gẹlẹmpang**, *uitgestrekt op den grond liggend,* zooals bv. een lijk, een beschonkene; *op eene ongewone plaats liggen; in den weg liggen.*

گلنتر **gẹlintar**, *overal rondgaan,* bv. om iets te zoeken.

* گلنتر **gẹlintir**, batav. (jav.). In een bataviasch receptenboek: na de opnoeming der ingrediënten, die door elkander gewreven worden, **gẹlintir gẹlintir œntal;** vgl. pẹlintir. — [T.].

* گلنتغ **gẹlantoeng**, batav., *bengelen, blijven hangen.* — [B.].

* گلنتغ, **tinggal mẹnggẹlanting** batav.,: **koental-kantil**, *aan iets al baaijerende blijven hangen,* van iets dat bijna geheel van iets anders is afgesneden of afgebroken. — [H.].

گلنچر **gẹlintjir** en **kẹlintjir**, **gẹlinsir** en **kẹlinsir**, *afglijden,* zooals bv. de voet van een' steen, waarop men trapt of van de sport eener ladder; van de zon *dalen* (vgl. jav. lĭngsir, T.). — z. gẹlāsar.

گلندغ **gẹlendong**, *alles, waarop draadvormige lichamen gewikkeld worden; spoel, klosje voor garen* (z. kẹrēṭạ); *rol voor de loglijn; klos,* waarop het garen van de pẹlẹting op gewonden wordt, door middel van een wiel (rāhat); *groote rol,* zooals bv. die, waarmede de kluiten van een geploegd land fijn gedrukt worden; *soort van haspel,* waarmede touw in elkander gedraaid worden; bẹnang g., *garen op klosjes;* **mẹnggẹlendong**, bij het weven draadvormige lichamen *opwikkelen op eene* g.

گلنسر **gẹlansar**, z. gẹlāsar.

گلنسر **gẹlonsor** en **gẹlongsor**, **kẹlonsor** en **kẹlongsor**, of **lonsor** en **longsor**, *afglijden* van een' boom. — z. gẹlenser en gẹlāsar.

گلنسر **gẹlinsir**, z. gẹlintjir.

گلنسغ **gẹlonsong**, z. gẹlongsong.

گلپر **gẹlẹnjar**, z. گلپّر.

گلوتق, **mẹnggẹlōtaḳ**, vruchten, die eene harde schil hebben, zooals bv. kokosnoten *ontdoen van de schil.*

گلودر **gẹlōdar**, *spartelen, om zich los te rukken.*

* كلودك **gęlœdoeg** (jav., T.), **gęlœdoek**, batav., *donder.* — [B.].

كلور **gęlōrạ**, *hevige storm met regen; stormpas, charge* (milit.); oorspr. *onstuimige zee,* waarin een vaartuig dreigt te vergaan; *opschudding, moeïelijke omstandigheden, benarde toestand.*

كلورت **gęlœrat** en **gęlœrah**, z. ضَرُورَةٌ.

كلوره **gęlœrah**, z. gęlœrat.

كلوسر **gęlōsor**, *van eene helling afglijden.*

كلوسق, **męnggęlōsoḳ**, *tusschen de handen wrijven,* zooals bv. iets dat men wascht (vgl. كوسق, T.).

كلوفس **gęlœpas**, z. kęlœpas.

كلوفق **gęlōpaḳ**, van eene korst, die op iets ligt, zooals bv. verlak, een pleister van kalk of dergelijke *geheel loslaten* (vgl. gęlękkaḳ en gęlōkaḳ, T.).

كلوكق **gęlōkaḳ**, van eene korst, die op iets ligt *gedeeltelijk loslaten,* zooals bv. de schors van een' denneboom (vgl. gęlōpaḳ, T.).

* كلوك **galœga** (jav., T.), z. gęlinggęm.

كلوكت **gęlœgoet**, *sterk beven* of *rillen,* zooals bv. in eene hevige koorts, of van vrees (sterker dan gīgīl).

كلوكر **gęlœgoer**, naam eener soort van āsam of wilde manggạ; naar de vrucht van dien naam *diepe voren en verhevenheden, als versiersel,* zooals bv. aan de pooten van meubels; *knop* op iets, in den vorm van die vrucht, bv. op een deksel, of onder iets, bv. onder een hanglamp; *groeven en verhevenheden* of *hollen* en *randjes, als versiersel* op allerhande voorwerpen, zooals bv. pilaren, planken en dergelijke; *de vlakken en kanten* van veelkantige lichamen, zooals pilaren, buksen, pyramidale lichamen enz., die men, wegens hunne overeenkomst met de kantige bęlimbing-vrucht, ter onderscheiding, g. bęlimbing noemt. — Aan buksen onderscheidt men gęlœgoer lœwar en gęlœgoer dālam; **bęrgęlœgoer**, van vuurwapenen *getrokken zijn.* — z. kōroḳ en āloer.

كلولر **gęlœloer**, *afglijden,* zooals bv. eene broek van het lichaam; *gemaakkelijk door iets glijden,* zooals bv. eene lange knoedel door de keel, eene loodlijn door de hand of door het water. — z. lœloer.

* كلومت **gelœmat** of **tingkat pęrāhoe**, batav., *het dek* van een vaartuig. — [B.].

كلومر **gęlœmoer** — eng. gold mogur — naam eener gouden munt van *f* 21.60 waarde.

كلومغ **gęlœmang**, *over en over besmeerd, over en over bestreken, vol,* in dien zin. — z. djęmœwas.

كلونغ **gęlōneng**, *klein koperen bekken* met een' steilen, naar binnen toeloopenden rand, waarvan er 2 of 3, met bepaalde toonintervallen, die tot het gamęlan-spel behooren en onophoudelijk geslagen worden, om aan 't geheel geur bij te zetten (z. tengkah).

كلي **gęlī**, *een afkeer of afgrijzen gevoelen; kitteling gevoelen; een drang tot lachen gevoelen;* g. gęman, *afgrijzen en rilling gevoelen,* zooals bv. bij het zien van eene levensgevaarlijke tour van een' koordedanser; **gęlī-2**, *de nieren.* — * batav., **pęnggęlian**, *geen kittęlen kunnen verdragen, licht tot lachen te brengen, licht viesch van iets zijn.* — [B.].

كليبر **gęlībar**, *fladderen,* zooals bv. een zeil, eene vlag (z. gęlętir); *heen en weder slingeren,* zooals bv. de halskwabbe van een' os.

كليت **golīta**, *donker, duister;* als adj. ter versterking van gęlap; **gęlap-golīta**, *stikdonker.*

كليّت **gęlījat** en **gęlījoet**, *zich buigende uitrekken,* zooals bv. iemand bij het opstaan; z. onder gęlījang.

* كليتق **gęlētak**, batav., *onordelijk slingerend of verspreid.* — [B.].

كليتق I. **gęlētek**, *kittelen; kitteling gevoelen; een groot verlangen hebben.*

II., w. sum., *stoeien; gekheid maken, schertsen.* — [N.]; z. getek (T.).

* كليته **galètah**, z. onder bęrgęlet.

كليچق **gęlītjik**, *uitglijden,* voorn. van de voeten.

* كليچه **gęlētjeh**, soek., *uitglijden.*

كليسه **gęlīsah**, *onrustig zijn, gejaagd zijn, niet op zijn gemak zijn; heen en weder schuiven, woelen* als iemand, die niet kan slapen (vgl. bęlīsah, T.).

كليّغ, **gęlījang gęlījoet**, *zich in verschillende bochten krommen en buigen,* zooals bv. eene gevangen slang.

كليّغ **galījoeng**, **galījoen** en **galjōen** — sp. galeôn —, *galjoen* (groot zuilvaartuig).

كليفر **gęlīpar**, z. kęlīpar.

كليفق **gęlēpek**, *slap tegen iets aanhangen,* zooals bv. een zeil bij windstilte tegen den mast.

كليكٖ **goelīga**, *steenachtige verharding* tusschen vel en vleesch van eenige diersoorten, voorn. de simia longumanis en het stekelvarken, door verwonding te weeg gebracht; **męnggoelīga**, sago *tot korrels maken, korrelen.* — * of **moestīka**, batav., *bezoaar* (zekere steen). Op water of melk getrokken, een krachtig tegengift; in den maag van zekere dieren gevonden. — [B.].

ڬليڬن **gẹlīgin**, bij het weven *roeden* van den kam; *cylindervormig stokje*, dat door een' schuifzoom komt en waarmede eene stoffe uitgespannen wordt, bv. *borduursel tusschen een raam* (z. sōsok, T.).

ڬليلا **gẹlīlā**, z. onder دمنة.

ڬليله **gẹlīlah**, z. onder دمنة.

ڬلينڠ **gẹlīnang**, *stel van drie koperen diepe bekkens*, van verschillende toonen en met een' knop in 't midden, waarop met een houten hamertje geslagen wordt, behoorende tot de gāmẹlan.

*ڬليڽر **gẹlīnjar**, soek.,: gẹlẹnnjar.

*ڬليڽو **gẹlīnjau**, soek., van gladde voorwerpen, zooals bv. diamant, de waterspiegel enz., *glanzen, schitteren.*

ڬليڽّر **gẹlẹnnjar** en **gẹlẹnjar**, *tintelen* (ook van een lichaamsdeel); *flikkeren; zich onrustig heen en weder bewegen;* kāki ākoe mẹnggẹlẹnnjar bẹrdjālan dipāsir jang pānas ītoe, *mijne voeten tintelen van het loopen op dat heete zand.*

ڬم **gam**, interj. voor een donderend geluid (minder dof dan goem), zooals bv. dat van een kanonschot, een bons tegen eene deur en dergelijke. — z. dẹgam en lẹgam.

ڬم **goem** = **gam**, maar doffer.

*ڬم **gim**, batav. (chin.?), *gekarteld gouddraad.* — [B.].

ڬما **gẹmā**, *dreun, hol geluid.*

ڬمال **goemālạ**, z. koemālạ.

ڬمب **goembạ**,: gādjah.

ڬمب **gombạ**, *voorlijf van een dier; schoft.*

ڬمبال **gombālạ** en **kombālạ** — skr. gōpāla (prākrit gwālā, T.)—, *herder, verhoeder;* **mẹnggombālạ**, tamme dieren *hoeden, drijven;* **tẹmpat gombālaān**, *weide.*

ڬمبت I. **gẹmboet**, *zich trekkende bewegen*, zooals bv. de voorhoofd fontanel van kleine kinderen, eene foetus en dergelijke; *opwippen*, zooals bv. een stuk goed, dat aan de vier hoeken vastgehouden wordt en waarmede men zich voortbeweegt; *kostbaar gehemelte, boven den olifant gedragen*, die voor den vorst verschijnt, om knielende en met den snuit zijne hulde te bewijzen.

* II., *soort* van *beteldoos.* — w. sum., eene *mand* die *met een touw of zéel over de schouders gedragen* wordt. — [N.].

ڬمبر **gambar**, *afbeeldsel, beeldtenis, beeld, portret, schilderij, teekening;* **mẹnggambar**, *afbeelden, afschilderen, afteekenen, schilderen* of *teekenen*, in dien zin.

ڬمبر **gambir**, naam van een struikgewas, van welks bladeren een dik sap gekookt wordt, dat men, wanneer het, in den vorm van koekjes of balletjes, gedroogd is, bij

de betel gebruikt — nauclea gambir —; het gedroogde sap zelf.

كمبر **gẹmboer**, van den grond *zacht*, *los*, *mul;* van een dierlijk lichaam *week*, *pappig* [niet strak]; **menggẹmboer**, den grond *zacht enz. maken*, bv. om er iets op te planten.

* كمبر **goembar**, soek., *merg van palmgewassen.*

* كمبرڠ **gẹmbẹreng** (niet ingevuld; misschien 't jav. onder pẹreng aangehaalde woord, T.).

كمبس **gẹmbas**, naam van een' boom.

* كمبس **gẹmbès** of **goembès**, batav., — *matras, dunner dan een kasoer.* — [H.].

كمبڠ **gambang**, *soort* van *speeltuig*, bestaande uit een' langwerpigen, schuin toeloopenden bak van hout of metaal, waarop platte staven van klinkend hout of metaal gelegd worden. Die staven zijn naar een' vasten regel gestemd en worden met twee overtrokken hamertjes geslagen.

كمبڠ **gẹmboeng**, wijz. van kẹmboeng, van kussens *opgezet*, *gezwollen*, *dik;* **bantal gẹmboeng**, *groot cylindervormig kussen*, waartegen men met den rug leunt.

كمبڠ **goembang**, *verglaasde aarden pot* met betrekkelijk wijden buik en nauwen mond (z. gœtji en sitoen); **kaïn goembang**, *kleedje zonder broek.*

كمبڠ, **menggombeng**, eene opening *verwijden; wijder maken; ter dege doen.*

كمبق **gombak**, van eene hoeveelheid haren (bv. een' baard), vederen, bloemen en dergelijke *uitgezet; kuif*, zooals van kippen, eenden enz.; bœroeng g., naam van een' vogel met een dikken hals.

كمبق, **menggombok**, iemand door het een of ander, zooals door vleitaal, beloften en dergelijke *lekker maken*, inz. om iets gedaan te krijgen, bv. de mededeeling van een geheim, *cajoléren* in dien zin; *bepraten.*

* كمبق, **glèmbòkin**, batav., iemand *om den hals vatten*, met drift iemands zijden omspannen, zooals bv. een kind zijn moeder doet. — [H.].

كمبل I. **gombal**, naam van een' boom.

II., soek., *versleten goed, vod, lomp.*

* كمبل I. **gombel**, batav., *staaf*, bv. van goud. — [B.].

* II., **gombēlin**, batav., *langzamerhand opmaken.* — [B.].

كمبل **gembol**, *wratachtige uitwas*, inz. dicht boven den wortel van boomen, het hout waarvan soms fraai geaderd is; *opgezet*, zooals bv. de wang door een

pruimpje; *bol uitbouwsel aan weerskanten van het achterdeel van een vaartuig*, waarin veelal een secreet is; *buitenbetimmering* tegen de achtereinden der zijden van een schip, eene afgesloten ruimte vormende; *galerij.*

* كمبلق **gambęloķ**, batav., *buidel, zak.* — [B.].

كمبه **I. gamboh**, *te veel houden van iemand,* die het niet waard is en ons toch slechts met ondank loont.

II. (jav. gamboeh, T.), soort van dansers of danseressen.

كمبير **gembīra**, *driftig, opgewonden, vurig, strijdlustig,* van de stem *forsch* (skr. gambhīra; ook van een hol geluid gezegd, T.); *strijdlust;* **nāïk gęmbirānją**, *zijn drift kwam op, hij raakte in vuur.*

كمتّر **gęmęttar**, z. gęmęntar.

كمر **gęmar**, *verlangend, begeerig, gretig.*

كمرچّك **gęmęręttjik** (van pętjik, dat v. d. W. van rętjik afleidt, T.), *een geluid makende zijn, als opspattend water,* door den val daarin van een zwaar lichaam.

كمرسك **gęmęressik** en **gęmęrīsik** [weinig gebr.], *een knarsend geluid makende zijn,* zooals bv. dat van grof zand, waarop men loopt.

كمرلڤ **gęmęrlap**, *schitteren, flikkeren, flonkeren, vonkelen, glinsteren.*

كمرنچڠ **gęmęręntjang**, *kletteren, klateren.*

* كمس **gęmas**, *vergramd.* — * **gęmęs**, batav. uit 't bal., *met onstuimigheid* of *gretigheid* eten, handelen enz. (T.).

كمڠ **gęmang**, *dik* (hoed. van dimensie van lichaam, zooals boomstammen, pilaren, een potlood en dergelijke), ook in tegenstelling van tjengkek; sāmą g., *overal even dik* (cylindrisch of prismatisch).

* كمڠ, **trada gęming**, batav., *ongeschonden heelhuidsch;* **ātinja tīdaq gęming**, *hij blijft kalm* onder bedreigingen enz. — [H.].

كمڤ **gęmpą**, *aardbeving.*

* كمڤارن **gampāran**, **gęmpāran**, batav. (jav., T.), *houten sandalen* of *klompen, met een' enkelen knop voor de twee voorste teenen.* — [B.].

كمڤر **gęmpar**, *geraas, rumoer, tumult, getier, verward geschreeuw.*

كمڤڠ **gampang** (vgl. āmpang), *zonder moeite te doen, licht, gemakkelijk;* ānaķ g. (z. onder ānaķ).

* كمڤڠ (jav. v. Banjoewangi *padimesje*, T.), **męnggampoeng**, batav. (bal. ugampoeng, *oogsten*, T.), *padi sprokkelen in korte halmen.* — [B.]; z. gęrontōngin.

كمقل **gẹmpal**, van het lichaam van menschen en eenige dieren *vol, doch niet vet, rond, eenig embonpoint.* — z. sintal.

* كمقل **gẹmpoel**, batav. (jav. gẹmpol, T.), *uitwas; kluitvormig.* — [B.].

كمقل **goempal**, *samengedrukte hoeveelheid eener zachte en taaie zelfstandigheid* (z. kẹppal), *kluit*, in dien zin, *klonter.*

* كمقل **gèmpèl**, batav. (bal., T.), *dicht aaneengesloten*, zonder tusschenruimte; *aan iets vastgehecht of vastgeplakt zijn*, bv. van het behangselpapier op den muur, of van haren, die als ze nat zijn aan elkander kleven. — [H.]; **bẹ-gèmpèl**, *dicht bij of op elkander.* — [B.].

* كمقلق **gompẹlok**, batav. (soend.), *tros, rits, hoop; kluit; klomp.* — [B.]; **bẹgoemplek: bẹtoempoek**, *opgestapeld op een hoop*, bv. van waschgoed, vóór dat het uitgespreid wordt (di bèbèrin), om het te bleeken; vgl. oemplẹk oemplẹkin. — [H.].

كمقيت **goempīta** en **gẹmpīta** — skr. kampita — van een geluid *bulderend, vreezelijk.* — z. gẹggak.

كمق **gẹmok** (men. gapoeq, T.), van levende wezens en planten *wel gevoed, vet, dik; lijvig;* van aarde, mest en dergelijke *veel voedingstoffen bevattend, vet* —; van verschillende andere voorwerpen, zooals bv. het hecht van een wapen *dikker*, dan op andere plaatsen.

* كمل **gẹmẹl**, batav. (bal., T.), *in de gesloten hand houden.* — [H.]. — gẹmal (men.), *een samenbindsel*, bv. rijstaren. Keasberrij heeft gẹmalkan, *to rumple.* — [T.].

كملي **gẹmẹlai** en **gẹmœlai**, *heen en weder zwaaien of zwanken*, zooals bv. een wilgentak, iemand die zeer vermoeid is.

كمن **gẹman**, *eene rilling krijgen*, hetzij door schrik, vrees, of door iets intensief zuurs te eten.

كمنتر **gẹmẹntar** (vgl. gẹttar, T.), *schuddende zijn.*

كمنتم **gẹmẹntam**, *een bulderend geluid maken*, zooals bv. dat van een instortend huis, van losbarstend geschut en dergelijke. — z. tam.

كموره **gẹmœroh**, minder gebr. **goemœroh**, *een zwaar geluid makende zijn* (vgl. كوره, T.).

كمولغ **gẹmœloeng**, z. bij gādjah.

كمي **gẹmī**, naam van een' zoutwatervisch — zuigvisch.

كميلغ **gomīlang** en **gẹmīlang**, *glinsteren, flikkeren, flonkeren.*

كنّاڤ **goenāpa̤** (zelden) — smtr. van gœna̤ āpa — vraagwoord, *tot wat nut, waarvoor.*

كنّاون **goenāwan** (skr. goenawān), z. onder gœna.

كنت **ganta,** *huiverig, schroomvallig.*

كنت I. **ganti,** *wat ter vervanging enz. dient, vervanger, plaatsvervanger, opvolger, vertegenwoordiger, schadevergoeding;* **mę̣ngganti,** *vervangen, verwisselen, vergoeden.*

II., de gedroogde knollen van een in China te huis behoorend gewas, die eene geneeskundige kracht bezitten en ook bij het bereiden van reukwerk gebrukt worden. — * batav. (jav. ganti, T.), *engelen wortel* — radix angelica —. — [B.].

كنت **gę̣nta̤** — skr. ghanta —, *klok* (om te luiden), *bel, schel, rinkel, snaar van eene trom; metalen plaat, dienende voor klok;* g. ditāboh (*de klok wordt geslagen*), naam eener soort van doekbeschildering.

كنت, **matānja gę̣nit,** batav.,: **djīnaka,** van iemand die graag naar de mooie meisjes kijkt of „liebäugelt," *knipoogen* uit gekheid, in 't bijzonder van iemand, die al knipoogende gekheid maakt met de meisjes; ook bę̣gę̣nit. — [H.]; vgl. soend. bę̣nit. — [T.]; *verliefd* van aard, *koket.* — [B.]; bal. *jeuk gevoelend, ritzig, geil* (T.).

كنتال **gę̣ntāla,** *zeer groot, ontzettend, monsterachtig.*

* كنتايڠ, **gę̣ntajāngan,** batav., *zwermen* (als de mieren). — [B.].

كنتت **gę̣ntat,** van lange lichamen *aan den eenen kant ingedrukt* of *naar binnen loopend,* zooals bv. een been, waar de kanker aan is. — z. gę̣nting.

* كنتر **gantar,** batav. (jav., T.), *vogelkruk.* — [B.].

كنتر **gę̣ntar,** z. gę̣tlar; **gę̣ntar sījak,** *bang maken op zijn Sijaksch,* d. i. door veel geschreeuw en getier (had onder sījak moeten staan, T.).

* كنتر **gę̣ntę̣r,** batav., *algemeen bekend,* van iets dat druk besproken wordt, in ieders mond is, bv. de komst van stoombooten. — [H.].

* كنتر (ook **gę̣ntoes**), **tę̣gentoer djidatnja,** batav., *zijn voorhoofd stooten* tegen de deur; vgl. tę̣bę̣ntoer. — [H.].

كنتس **gę̣ntas,** *ten einde, gedaan met;* **mę̣nggę̣ntas,** *met de toppen van twee of drie vingers zachtjes afplukken;* g. sœdah sę̣gāla̤ bœwah-2-han, *alle vruchten zijn al op;* lāgi djāoeh gę̣ntasnja, *het einde er van is nog ver;* bę̣tik sœdah g. (*de betik heeft opgehouden vruchten te dragen*) van iemand, die niets meer voor-

brengt. Men weet dat de bętik evenals de kokos, onophoudelijk bloesem en vruchten draagt.

*كنتس **gętoes**, z. gętoer.

كنتغ **gantang**, naam eener *inhoudsmaat* van verschillende grootte. — De gew. mal. gantang rijst moet 5 kati wegen. — Een gantang goud woog vroeger 6 sœkoe, en weegt thans eene bongkal of 8 sœkoe; **męnggantang**, *met eene gantang meten;* **męnggantang āsap** (rook met eene gantang meten), *luchtkasteelen bouwen;* **sęgantang œlang-āling**, *eene g. goud, gemeten in de gewone gantang* (van metaal), *en voorts, wanneer de gantang omgekeerd is, in de holte, die zich in den bodem bevindt* en ongeveer eene sœkoe inhoudt (z. onder œlang, T.).

كنتغ **gantoeng**, *hangen, ophangen, afhangen;* **bęrgantoeng**, *hangende enz. zijn;* van een vuurwapen of vuurwerk *weigeren*, doch met verbranding van het monteerkruid, of bij een vuurwerk, van de punt, die aangestoken wordt; g. lājar, *belooning voor het redden van schipbreukelingen;* g. tijāda bęrtāli, wordt gezegd van eene vrouw, waar de man niets meer om geeft, die echter nog door het huwelijk gebonden is; **menggantoengkęn**, *uitstellen* een werk; **pękęrdjāān jang tęrgantoeng**, *uitgesteld of onafgedaan werk;* **gantoeng-2**, *ophangen*, met veelheid van obj., inz. gordijnen en allerhande andere behangsels voor een feest *ophangen;* **gantœngan**, *die moet gehangen worden; galg.* — * **gantong**, w. sum., beteekent ook: *uitrusten*, zooals men dit in het Nederduitsch ook wel zegt: hij hangt den geheelen dag (hij voert niets uit); **gantong kamœdi**, *het roer van een schip ophangen*, — bet.: het stil leggen van een schip en daar men daarvoor betalen moet heeft men een soort van belasting die genaamd wordt gantong kamœdi, die uitdrukking is echter zeer verouderd en wordt door slechts weinigen begrepen (z. ook بركنتغ). — [N.].

*كنتغ, **goela ganting**, batav., *gestolte suiker;* **ganting goela**, *suiker in dien toestand brengen*, door de ruwę suiker met water te kooken, tot dat er eene pap van komt. Als dit gedroogd is, heet het goela ganting. — [H.].

كنتغ **gęnting**, van lange lichamen *in het midden dunner* dan aan de twee einden, *dun op eene zekere plaats*, in vergelijking met de andere plaatsen; *naar binnen loopend, ingedrukt* van alle kanten, zooals bv. aan sommig gedraaid werk, aan een boom, die omgekapt wordt, aan landen (bv. Amerika), aan een touw, dat op het punt staat van te breken, en dergelijke. — z. gęntat.

كنتغ I. **goentoeng** en **boentoeng**, *afgeknot, zonder vooruitstekend punt;* van een vaartuig *stomp van voren,* zooals bv. eene sloep; tījang g., *mast zonder steng;* pęrāhoe g., *vaartuig zonder dandan.*

II., w. sum., *plompen* in het water (klanknab.). — [N.].

كنتيغ **goenting**, *schaar;* **męnggoenting**, *met een schaar snijden, . . . afsnijden, knippen, afknippen;* een' last *oplichten,* of *voortschuiven,* door er van weerskanten een hefboom onder te steken, of tegen te zetten, welke twee hefboomen als het ware eene schaar vormen.

كنتيغ **gęnteng**, *dakpan.*

كنتل I. **gentel**, *droog balletje, pil; week lichaam, dat tusschen de toppen van de vingers heen en weder gedraäid is;* **męnggęntel**, *tusschen de toppen van de vingers heen en weder draaien.* — z. œntal.

II., **bęgèntel**, batav., *aan iets blijven vastkleven;* **di gèntèlin lintah**, *door een bloedzuiger gebeten worden,* als hij namelijk aan het lichaam hangt. — [H.].

كنته, **męngganteh**, *spinnen.*

* كنتي **goentej**, w. sum., *langzaam.* — [N.].

كنج I. **gandją**, naam eener *soort van hennep* — cannabis sativa; varietas indica —; *bedwelmmiddel, uit de bladeren er van bereid, dat met tabak gerookt wordt;* z. ḥasjisj.

II., *bovenstuk* of *soort van pareerstang,* aan het lemmet van eene kęris, aan de rugzijde langer, dan aan de voorzijde; g. ęras, gandją, die aan één stuk is met het lemmet; g. dātang of g. męnompang (tompang) g., die afzonderlijk gemaakt en dan op het lemmet gezet wordt; g. pœri, basement van een' pilaar, inz. als het niet glad af, maar van banden, bloemwerk of andere versierselen voorzien is. — z. tāpaḳ.

III., w. sum., iets *met den top der vingers aanraken,* zooals men wel eene naald doet om te beproeven of zij scherp is; **gandją-2** (z. gandjaḳ), *schommelen* zooals een schip op zee of een huis bij eene aardbeving. — [N.].

كنجا **goendjå**, men., *stekelvarken* (T.).

كنجت **gandjat**, van gespannen dingen, zooals bv. eene spier, een draad in de scheering (weverij) *abnormaal* (bij eene spier krampachtig) *samengetrokken.*

كنجوت **gendjoet**, *scheefhoekig,* zooals bv. een slecht gestreken zakdoek; van vlakke lichamen *scheef* (niet rechthoekig); *ruitvormig* (vgl. gēnjoet, T.).

* كنجر (jav., T.), **gandjāran**, **bālęsan** en **oepāhan**, batav., *belooning, vergelding.* — [B.].

ݢنجر I. (vgl. jav., T.), **gandjoer** (in ḥik. en poëzie), *piek, lans.*

*II., w. sum., *trekken, stijf aanhalen; zonder spreken van iemand wegloopen;* **pęngandjoer** (had onder andjoer moeten staan, T.), *volgelingen achter jonge lieden bij de bruiloft.* — [N.].

ݢنجڠ **gondjang**, z. onder ramboet.

ݢنجڠ **gendjang**, *scheef* (niet rechthoekig), zooals bv. een zakdoek, die scheef gestreken is, of eene kamer, waarvan de eene zijde langer of korter is, dan de tegenover staande, *niet paralel.*

ݢنجق **gandjaḳ**, *verschuiven*, wapens, die in eene schede zitten *een beetje uittrekken.*

ݢنجل I., **męnggandjal**, puntige voorwerpen, die in eene opening moeten komen, zooals bv. de angel van eene kęris, die in het gevest moet, met iets, bv. een lap, *omwikkelen*, om hem goed vast te zetten, waardoor dus de lap tusschen den angel en den binnenwand der holte in het gevest komt (jav. en bal. gandjęl, T.); van daar, van twee voorwerpen een derde *tusschen voegen*, zooals bv. een stuk leder tusschen een wagenwiel.

II. **gandjal**, *de nieren.*

ݢنجل **gandjil**, *oneven* (oneffen) in getal.

ݢنجي **goendjai**, *snoer* van goudplaatjes goudkorreltjes, parelen en dergelijke. — z. mālai, gędābah en roembai.

ݢنچ **gantjoe** (zelden, als vreemd dial.): pęngāït, *sloepshaak.*

ݢنچ **goentji**, *haarlok; slip*, die onder iets te voorschijn komt; voorn. zoodanige slip van den tulband.

ݢنچ **gintjoe** (jav. uit het chin., T.): **sagalinggam.**

ݢنچت **gęntjat**, z. bęntjat en ręntjat.

* ݢنچر **gęntjęr**, batav. (jav., T.),: sęring-sęring, *bij herhaling, dikwijls; druk.* — [B.].

ݢنچڠ **gantjang**, *voortvarend, vlug, haastig* (vgl. jav., T.).

ݢنچڠ **gontjang**, *sterk en schielijk heen en weder bewegen, . . . schudden* (z. gōjang); **bęrgontjang lœtoet**, *den eenen voet op de andere knie gelegd hebbende, de eene knie bij voortduring op en neder bewegen.*

ݢنچل **gentjel**, *kwast* of *streentje*, gevormd door het herhaald vouwen van draadvormige dingen. — z. œnting.

ݢند I. **gandạ** (skr. gandha, T.), *reuk, geur.*

II., *veelvoud, tweevoud.*

ݢندو **gandoe**, de groote boonachtige vruchten met zwarte boonen, van de īpil en mẹrbau; de boonen doet men in het badwater van kleine kinderen; **kẹling gandoe**, spotnaam, die men aan klingaleezen geeft, wegens hunne zwarte kleur.

ݢندي **gandi** (oud-jav. gaṅdi, T.), *handboog, voetboog* (vgl. gandēwa, T.); *kruisboog.*

*ݢندو **goendoe**, batav., *een knikker* van hoorn of elpenbeen (boelẹt sada sada londjong), in den vorm van boewah kẹnari tjẹrmé. — [H.]; elders bestaande in korrels of de pitten van zekere vruchten; vgl. 't mak. woord en Rumphius, Herbarium, V bl. 91 volg. — [T.].

ݢنداݢ **kẹndāga**, z. kandāga.

ݢندال **gẹndālą** en **gondālą** of **kẹndālą** en **kondālą**, *hindernis*, die iemand in den weg komt; *letsel* (z. 'aradl); **mẹnggẹndạlākẹn**, *eene hindernis in den weg leggen aan* iets; iets bv. eene betaling, *niet doen plaats hebben*, wegens de eene of andere hindernis; *onthouden, terughouden.*

ݢندان, **manggandānå**, men., *over* iets *het opzigt hebben.* — [T.].

ݢندوت **gẹndoet**, van den buik *dik en nederhangend*, gelijk die eener hoog zwangere vrouw, *hangend*, zooals bv. een vetbuik.

ݢندتري **gandatẹrī**, **gẹnditẹrī** en **gẹnitẹrī** (jav., T.), naam van een heester, van welks vruchten de Hindoe's, bij wijze van kralen, halssnoeren enz. en de Mohamedanen rozenkranzen maken. De vruchten komen ook van Samarang.

ݢندر **gandar**, *stok* of *stang*, waaraan eene last gedragen wordt; *as* tusschen twee wielen; *pen* van een roer; *staart* van een ploeg; **mẹnggandar**, eene last *aan een, stok of stang dragen;* g. tjintjin, *de houders van het kastje, waar de steen in zit.*

ݢندر **gẹndar**, zeker aantal *kleine koperen bekkens*, van verschillende toonen, die boven rechtop staande bamboezen opgehangen worden, ter versterking van het geluid, en waarop met een houten hamertje geslagen wordt, behoorende tot het gāmẹlan-spel.

ݢندير **gẹndir**, naam van een tot de gāmẹlan behoorend *muziekinstrument*, bestaande uit eene reeks van 12 koperen platen van verschillende toonen, die boven holle bamboezen opgehangen worden, waardoor, wanneer zij geslagen worden, een vol en sterk geluid ontstaat. — * **gẹnder**, batav. (jav., T.), *koperen trom* of *bekken.* — [B.].

*ݢندر **goendar**, w. sum., *smoorlijk verliefd zijn* op een ander dan zijn eigen wederhelft. — [N.].

كندرغ **gendẹrang** (boeg. ganrang, T.), soort van *trom.*

كندروس **gandarœsạ**, naam eener heester — justitia gandarussa — met een' onaangenamen reuk, die bij hertenlucht (ganda en roesa) vergeleken is. Bladeren en wortels worden in de geneeskunde gebruikt.

كندروكم **gandarœkam**, naam van een' vruchtboom, soort van hars waarmede men soldeert, dat ook als geneesmiddel gebruikt wordt.

كندريّ **gandarījā**, naam van een' boom die eene eetbare rinsche vrucht met een' frisschen, aangenamen geur draagt meer rond dan de rombœnījạ (de onrijpe vruchten in pekel gelegd bij de rijst vaak genuttigd, T.).

*كندريت **gandariat**, w. sum., *vleien, eene vrucht.* — [N.].

*كندس **gandas**, van een gezegde *gepast; minzaam.*

كندس, **gẹndang-gẹndis**, naam eener wilde groente.

*كندستور **gandastœri**, batav., naam van zeker gebak. — [H.].

كندسول **gandasœli**, — hedychium coronarium — wier bloemen in 't haar gedragen worden en, door eene vrouw aan haar minnaar gezonden dien van ontrouw beschuldigt; g. pœteh, heeft witte, g. kœning, geele bloemen.

كندغ **gandang**, *lustige en vrolijke gebaren of vertooningen maken*, bv. lustig en vrolijk dansen.

كندغ **gẹndang** (jav. kẹndang, T.), soort van *trom*, aan beide einden met een vel bespannen; **bẹrgẹndang**, *op de g. slaan;* b. kẹrā, van twee personen bij afwisseling en *op verschillende wijze tegen elkanders rechtop staande handen en in zijne eigene handen slaan* (zeker kinderspel).

كندغ **gandoeng**, *hangen* van lasten, zooals bv. boomen, balken, geschut en dergelijke, aan weerskanten van een vaartuig, zoodat de last in het water hangt; **pẹnggandoeng**, *boomen of dergelijke, die aan weerszijden van een vaartuig in het water hangen*, tegen het slingeren.

كندغ **ganding**, *langs zijde sleepen* zooals bv. eene sloep.

كندغ I. **gandeng** (zelden), *reiszak.* — z. œntjang, boḳtjạ en boentil.

II., batav. (jav. gaṅdeng, T.), *elkander vasthouden; samenbinden; met touwen aan elkander gebonden; op sleeptouw genomen.* — [B.].

*كندغ **gẹndẹng**, batav. (jav., T.), *gek, krankzinnig, zinneloos.* — [B.].

ݢندڠ **gondang**, naam eener eetbare zoet- en zoutwater-slak (jav. van Banjoewangi goṅdaṅg, T.).

ݢندڠ **gondong** (zelden), *kropgezwel.* — z. bęgoḳ. — ***gondōngan**, *pak, baal.*

* ݢندڠ **gindang**, w. sum., *schitteren,* glinsteren als diamanten of kolen. — [N.].

* ݢندڠ I. **ginding**: pinggir; **kāta tęrginding**, *prentjes maken.* — [N.].

II., **gandang-ginding**, batav., *heen en weder drentelen.* — [B.].

ݢندڠ **gendang**, z. kendang.

* ݢندڠ **gendong**, soek. (vgl. jav., T.), *op de heup dragen* in een doek of dergelijke, waarvan de einden om den tegen overgestelden schouder geslagen worden.

* ݢندڤور **gandapœrą**, naam eener plant — hibiscus abelmoschus.

* ݢندڤيت, **kœwé gandapīta**, batav., een soort van een gebak, z. āndapīta. — [H.].

ݢندق **gandiḳ**, *hoepelvormig voorhoofdversiersel* van den eenen slaap naar den anderen, juist onder de haren, voor de bruid bij de huwelijks-feesten.

ݢندق **goendiḳ**, *bijzit,* bijwijf [onwettig], *getrouwde vrouw uit de lage klasse* van een voornaam persoon.

ݢندق **gondoḳ**, van den hals *van natuur ongewoon vol en vleeschig; van natuur ongewoon volle enz. hals;* **męrapāti gondoḳ**, *kropduif.*

* ݢندل **gęndoel** (jav., T.) of **bōtol gędē**, batav., *reuzenflesch, kalebas.* — [B.].

ݢندل **goendal**, *merk* dat men maakt, wanneer men, *bij het tellen* van voorwerpen, bv. maten rijst, *tot een zeker rond getal,* in den regel tien, gekomen is; *bij zekere ronde getallen,* als het ware groote eenheden (tientallen, dozijnen, twintigtallen, zestigtallen enz.) *tellen;* **goendālan**, *voorwerp waarop men de* goendal *maakt, of gemaakt heeft,* bv. een touw, waarin men telkens een' knoop legt.

ݢندل **goendoel**, *kaal, kaalhoofdig; het hoofd geschoren hebbend.*

* ݢندل **gondol**, z. onder pęrit.

ݢندم, pers., *tarwe.* — ***gandoem-2**, w. sum., *iets dat telkens van kleur verandert,* hetzij stoffen van zijden of katoen; deze opgave is van verscheidene maleiers, echter is het woord slechts eenmaal voorgekomen en wel in den zin: **nen bęrkāïn sigandoem-2**, die de kāïn sigandoem-2 bezit, het zou dus wel enkel de naam van die kain zijn zonder verdere beteekenis. — [N.].

كندن **gandan**, z. gębbar.

كندن I. **gandin**, soort van *groote hamer, moker.*— ***gęganden**, batav. (soend.), *groote houten hamer.* — [B.]. — z. gōdam.

II., w. sum., wapens in het algemeen.—[N.].

كندن, **gęgęndon**, batav. (jav., palmworm die genuttigd wordt, T.), *de koningin der witte mieren.* — [B.].

كنداواري **gandawāri**, *naar omhoog gebogen plank*, als versiersel aan het achtereinde van eene męrak simpir, d. i. een soort van galerij buiten boord van indische vaartuigen.

* كندول **gęndōla**, batav. (soend.), naam van een weelderig klimop, waarvan de kléine paarsche vrucht (een slijmverdrijvend middel voor kinderen) gebruikt wordt om te verven. — [B.].

كنده **gondah**, *weifelend, wankelend, besluiteloos, twijfelmoedig, ongerust* (z. pęrbana).

كنديو (jav., T.) **gandēwa̱**, *boog* (vgl. gandi, T.).

كنس **gęnis** of **gęneh**, *slagtand* van een wijfjesolifant (vgl. gāding, T.).

كنس **ginsi**, *maagschap, familie.*

كنسغ **gansang**, z. gāsang.

كنغ **gęnoeng** (jav. kęnong, T.), *groot en diep koperen bekken*, met een' knop in het midden, dienende in het gāmęlan-spel tot het aangeven eener pauze, door een' slag op te geven, na dat er eerst op de kętok een slag is gedaan.

كنف **gęnap**, *voltallig, geheel, even* van een getal; *volbracht, ten einde.*

كنه **gęneh**, z. gęnis.

كنيتري **gęnitęrī**, z. gandatęrī.

كنيق, **męnggęnījoek**, eene plank voor de buitenhuid *door middel van een spaansch spil zoodanig wringen*, dat zij op hare plaats past. — z. kīlas.

كو **gœ**, z. ręgœ.

كو I. **gœwa̱** — oorspr. chin. —, pron. pers. 1. sing., *ik.*

II., z. كوه.

* كوبت **gòbèt**, batav. (bal. gōbed, T.), *in fijne plakjes schaven*, bv. pępāja, œbi enz. (vgl. kœbit). — [H.].

كوبر **gōbar**, van de wolken *donker;* van het gemoed *bedroefd.*

كوبرنادر **gœbęrnādor**, z. goernādor.

كوبغ I. **gōbang**, naam eener zekere zangwijs.

II., zeker klein zeevaartuig, dat zeer goed zee bouwt.

* III., soek., naam eener *soort van bunzing*, die een' ondragelijken stank rondom zich verspreidt.

IV., *twee duiten* van 120 op een' gulden.— * batav., *een stuk kopergeld van* 2½ *cent.*— [B.].

كوبق **gōbaḳ**, *dikke platte koek*, voorn. van sagomeel.

كوبق **gœboek**, batav. (jav. goeboeg, T.), *een hoog op palen staande loods*, waar men tegen de rijstdiefjes enz. de wacht houdt. — [T.].

كوبق **gōbeḳ**, *kleine vijzel* of *holle cylinder met bodem*, waarin de sīreh met een' bijtel (**ānaḳ gōbeḳ**) fijn gestampt wordt; bij het pōroḳ-spel *slaan met de p. naar de p. van de tegenpartij* (z. onder dājoeng, T.).

كوبل **gœbal** (vgl. kœbal, T.), *spint*; van eenig werk, waar de laatste hand nog niet aan gelegd is *in 't ruw, in 't grof.*

* كوبلق **gòbęlòḳ**, batav., *dom* tot idiotisme toe (jav. gębęlęg).— [T.]; *domoor.* — [B.].

كوبه **gōbah**, *bloemen*, op eene zekere wijze, doch zonder garen of iets dergelijks, bv. *door in elkander steking aan elkander bevestigd*, dat zij eene soort van festoen vormen.

* كوتغ **gōtong**, batav. (soend.), *dragen* door meer dan één te gelijk. — [B.].

كوتق, **męnggōtoḳ**, kleverige dingen, inz. gepraepareerd opium, om te rooken *opnemen* of *afvegen* met iets, waaraan zij blijven hangen of waarmede zij zich vermengen, zooals bv. gepraepareerd opium met een expresselijk daarvoor bestemd puntig ijzer, gekerfde pālas-bladeren, of tabak; gepraepareerd opium, dat in een stuk stoffe is blijven vastzitten *door koken afzonderen* (vgl. jav. koṫok, T.).

* كوج **gœdji**, batav., *melkerij*, *melkhuis*, *melkloods.* — [B.].

كوچ I. **gœtji**, *geel verglaasde aarden pot* met betrekkelijk wijden buik en nauwen mond. — z. goembang en sītoen.— * batav., *kruik; kan.* — [B.].

* كوچل **gœtjęl**, batav., *sollen*, *aaien*; *met dieren spelen.* — [B.].

* كوچن **gōtjan**, batav., *woelen*, *onrustig slapen.*— [B.]; **tīdornja gōtjan**, *hij slaapt onrustig* van iemand die in zijn slaap van zich afslaat, schopt enz. — [H.].

كوچه, **bęrgōtjoh**, *met vuisten vechten*, *boksen*; **męnggōtjoh**, *met vuisten stompen.*

كود, **męnggōdạ**, *plagen*, *aanvechten*, *bezoeken* (vgl. gōdam, T.).

* كود, **gœdoe-2**, batav., *een turksche pijp* met een waterbak, waaruit de Mooren (ōrang kōdja) rooken (oud-jav. gœḋoe: *flesch*, ngoko-vorm van gędah? T.).—[H.].

كود **gœdi** (zelden), *dok.* — z. doḳ.

*كودت **gòdòt**, batav. (uit 't bal., T.), iets, bv. hard vleesch, *wrijvende snijden.* — [H.]; z. onder sāling.

كودڠ **gœdang**, *magazijn, pakhuis, voorraadkamer.*

كودق, **mẹnggōdaḳ**, *vermengen,* zooals bv. rijst met saus, groenten en andere toespijs; *door elkander werken* (ook fig., zooals bv. de koorts iemand; nāsi g., rijst, die reeds met de noodige toespijs vermengd is (vgl. onder nāsi, T.).

*كودق **gōdoḳ**, batav., naam van een sambal-soort van kātjang, pẹté, kẹlāpa enz., die vooral bij de kẹtœpat gegeten wordt. — (jav. godog, T.), *opwarmen.* — [B.].

*كودك (jav. of bal., T.), **goedīgan**, batav., *schurftig.* — [T.].

*كودل **gœdèl**, batav. (jav.), *en jonge buffel;* tāi g., *'t vuil aan de pudenda* (jav. van Banjoewangi gudel). — [T.].

كودم I. **gōdam**, *grootste soort van hamer, groote smidshamer;* **mẹnggōdam** (vgl. gōda, T.), *verleiden, in verzoeking brengen.*

II., w. sum., *zijne woede bot vieren, uitwoeden.* — [N.].

*كودم **gœdim**, w. sum.,: gōdam II. — [N.].

كور **gœroe**, skr., *geestelijke leeraar, leeraar, onderwijzer, meester* in dien zin; *de leeraar der Goden, Brẹhaspati* (in de verhalen is deze beteekenis niet bekend, wel die van *Siwa*, çiwa, T.).

كور I. **gœri**, *soort van waterkan.*

II., batav. (jav. goerih, T.), *smakelijk, lekker; croquant.* — [B.].

كورب **gœrab**, z. ṛoerab.

كورب **gōrab**, naam eener soort van *zoutwater-schelp.*

*كورتيكن **gœratīkan**, w. sum., *met den telgang loopen* (van paarden). — [N.].

كورس **gōris**, *streep, lijn, schrap, schram, kras;* **mẹnggōris**, *een' of meer strepen enz. maken op* iets, *bestrepen, belijnen, liniëren, schrappen; schrammen, krassen;* g. laḳsamānạ, *toovercirkel van Laḳsamana* (den half-broeder van Rama), dien niemand, inz. geen vijand, kan overschrijden.

كورڠ **gōreng**, *braadsel, roostsel, baksel, gebak;* **mẹnggōreng**, in eene pan, zonder vet, *braden,* zooals bv. koffieboonen, *roosten* in dien zin; soms oneigenaardig in plaats van rẹndang; pīsang g., *bakpīsang;* g. pīsang, *pīsang-baksel* of- *gebak.*

كورق I., **mẹnggōroḳ**, *borende in* iets *steken,* bv. met een' dolk in de

borst; *kelen.* — * soek., *met een' gewonen handboor een gat boren in* iets.

II., batav., *reutelen, snorken.* — [B.].

كورق I. **gōrek**, z. kōrek.

II., naam eener liaan met dorens, welker bladeren in de bedak gedaan worden.

* كورم **gœrem**, batav., *half donder*, zooals om 5 uur 's morgens (jav. sœrem, bal. œrem, mad. ōrem). — [T.]; *donker, beneveld.* — [B.].

* كورن **gœron**, w. sum., z. Marsden; *eene heide; een plein.* — [N.]. z. onder pādang.

كورنادر **gœwernādor**, z. goebernādor.

كورنر **gōwernor** — eng. governoer — en gœwernōr — verb. ned. — *gouverneur.* — z. goernādor.

كورنمن **gœwernemen** — verb. ned. — *gouvernement.*

كورو, **bergœrau**, *boerten, schertsen, kortswijlen, gekken, gekscheren, jokken* in dien zin.

* كورو **gœro**, w. sum., *grot* of *hol.* — [N.].

كوره I., **menggœrah**, *uitspoelen*, bv. den mond, eene flesch, de keel, om de slijm kwijt te raken.

II. **gœrah**, naam van een' boom, welks vruchten gebruikt worden, om visch te bedwelmen; tœba g., vischbedwelmend middel van de gœrah-vrucht.

كوره **gœroh**, *zwaar geluid, groot gedruisch, geraas; donder* (de rollende, niet in de onmiddellijke nabijheid); g. mendājoe (de klagende donder), *de donder geheel in de verte*, die slechts een murmelend geluid laat hooren (vgl. كموره, T.).

* كوريتق **gœreitik**, w. sum., de benaming voor het opgooien der rijst bij het warmen. — [N.].

كوس I. **gœsi**, *tandvleesch.*

II., batav., *bezaan, gaffelzeil.* — [B.].

كوسر **gœsar** (zelden), *iets kwalijk nemen, iets euvel nemen, zich boos maken over iets, zich gestoord gevoelen, gramschap aan den dag leggen.*

* كوسغ **gœsoeng**, w. born., *zandplaat, zandbank* [in zee]. — z. bœsoeng.

كوسق, **menggōsok**, *wrijven, schuren, boenen, poetsen door wrijving* enz.; *afvegen;* ook wel fig. *steken.*

كوفه **gōpoh**, *haast, meer dan noodig is*, in al wat iemand doet, ook in het spreken; z. gōlot en kōtjoh.

* كوق **gōwak**, batav. (bal., T.), *kraai.* — [B.].

* كوكي **gōke**, z. tōko.

* كوك I., **tergœgoe sedī** (sedih, T.), batav., *verdrietig zijn.* — [B.].

II. (lees كوكر), w. sum., *een lage heuvel; aardophooging, aardbulten.* — [N.].

كوكر **gœgoer,** *afvallen, nedervallen, ontijdig afvallen, ontvallen; ontijdig ter wereld komen;* **mẹnggœgoerkẹn,** *doen afvallen enz.;* een getal *van een ander getal doen afvallen* zoo dikwerf het kan, d. i. *deelen* (arithm.); **gœgoerkẹn līmạ,** *deel door vijf.*

كوكس **gōgos,** van vruchten en dergelijke *bos, tros;* van graan *garf; gekookte pœloet-rijst, in een pīsang-blad gewikkeld.*

كوكف **I. gœgoep,** *verward geraas,* waarvan men de enkele geluiden niet kan onderscheiden.

II., batav. (jav.), *gejaagd.* — [B.].

كوكق **gōgoḳ,** *halsketen;* **mẹnggōgoḳ,** vocht *door de keel gieten.* — z. tẹgoḳ.

* كوكل **gōgol,** soek., = oempil.

كوكؤ, z. gœgoe II.

كوكه **gōgah,** verb. van غوغا.

كوكه **gōgoh,** *sterk rillen* van koude (sterker dan gīgil).

كول **gœlạ,** *suiker; suikerachtige substantie;* g. bātoe, *kandy-suiker;* g. pāsir, *suiker in zandvorm,* d. i. *rauwe suiker;* ājẹr g., *stroop;* g. moetī ạ, *gekorrelde suiker, muizekeutels;* g. bœngạ, *suiker in den vorm van bloemen gebruikt,* waartoe zij eerst gesmolten en daarna weder tot de dikte van een' deeg ingekookt wordt; g. kẹmbang, *gerezen suiker;* daartoe wordt de suiker gesmolten en weder tot eene zekere consistentie ingekookt, als wanneer men het vuur versterkt en haar in de pan doet rijzen. Op eene zekere hoogte gerezen wordt zij van 't vuur genomen en laat men haar bekoelen, waardoor men eene sponsachtige massa verkrijgt, die in vierkante stukken gesneden wordt; g. tāpaḳ of kēreḳ, *suiker in ronde, platte koeken,* die vergeleken zijn bij het voetspoor van een' olifant of de schijf van een katrol.

كوّل **gœwal,** *werktuig ter klopping; platte klopper, platte knuppel;* **mẹnggœwal,** *kloppen, tot vezels kloppen* (vgl. bat. en oud-jav. gwal, T.); **gœwal-gāīl,** *waggelen in eene holte;* bv. een losse tand.

كولان **gaulānạ** (in ḥik. en poëzie), *bedroefd, verdrietig; niet lekker,* (skr. glāna, oud-jav. gẹlāna, zooals blijkt uit de versmaat, uitgesproken, T.).

* كولت **gœlat** (spelling van كولق, T.), w. sum., *rollen;* **bœlat bōleh di gœlatkẹn, pīpih bōleh di lājangkẹn** (de verandering van kan in kẹn is misschien van v. d. W. afkomstig, T.), *wat rond is*

kan voortgerold, en wat plat is kan voortgeslierd worden. — [N.].

* كولت **gœlẹt**, batav. (jav., T.), *worstelen, omarmen.* — [B.].

كولت, **mẹnggōlot**, garen, touw enz. *achteloos, onordelijk en in der haast opwikkelen;* eenig werk *op die wijze verrichten; onverwijld* iets *verrichten, in vliegende haast* iets *verrichten, vaart loopen met* iets.— z. gōpoh en kōtjoh.

كولغ **gœloeng**, *wat opgerold is; rol in* dien zin; **mẹnggœloeng**, *oprollen;* fig. *ter dege behandelen, drillen; zich oprollen, omkrullen;* kāin g., *geweven stoffen in rollen;* **gœloeng-2**, in de bouwkunde *gording.* — z. sẹnggœloeng (T.).

كولغ **gœling**, *rollen, voortrollen;* **mẹnggœling**, *wentelen;* een vaartuig *op zij gooien*, bv. om iets na te zien.

* كولغ, **gœlang-2**, batav. (soend., T.), *policiedienaren* van een' wẹdōno.— [B.].

* كولق **gœloeḳ**, w. sum., *spoed;* **bẹrgœloeḳ**, *spoeden;* **mālẹm bẹrgœloeḳ**, *de avond begint in te vallen;* — **gœloeḳ sẹkêtê** (سكيتي), haast u wat. — [N.].

كولق **gōloḳ**, soort van *houwer*, van voren breeder dan van achteren.— * batav., *kapmes.* — [B.].

كولق, **mẹnggōleḳ**, *rollen, ronddraaien*, eene kip bv. aan het spit (vgl. gœlat, T.).

* كولق, **gœlaḳ-gœlik**, batav., *onrustig wentelen.* — [B.].

كولي **gœlai**, naam eener spijs uit het dierenrijk, met eene lange, sterkgekruide saus.

* كولي **gœlé** (lees كولي, T.): gœlat. — [N.].

كوم I. **gœwam**, benaming der spruw (bal. id., jav. gom, T.), bij kinderen tot den ouderdom van veertig dagen (z. sẹrijāwan en pandai).

II., *geschil van belang*, inz. tusschen twee mogendheden.

كومل, **bẹrgœmoel**, van twee of meer personen *zich omvatten en worstelen*, hetzij staande of op den grond.

كومل, **mẹnggōmel**, van iets, dat te zwaar of te groot is, om het in éėns te behandelen *beetje voor beetje behandelen.*

كون **gœna** (skr.), *nut, nuttigheid; deugd, (goede) eigenschap; tooverkracht, toovermiddel* (z. djādah en djẹddat); g. bijāsa, *een oud, beproefd vriend.* — * **sẹgœna sẹkāja**, batav., bij echtscheiding *de goederen gelijk verdeelen.* — [B.]; **mẹmpẹrgoenākẹn**, *ten nutte maken, aanwenden: gebruiken;* **goenā-**

wan, *met goede eigenschappen begiftigd; nut of tooverkracht hebbend; nuttig; tooverkrachtig.*

گون **gœni**, *soort* van *zaklinnen* van de draden der Corchorus Capsularis; zak daarvan (z. برگوني dat hier had moeten geplaatst worden, T.).

گونغ **gœnoeng**, *berg; bergachtig versiersel* op een legmatje; *troetelnaam voor kinderen*, en dan meest, bij verk. noeng; g. āpi, *vuurberg;* g. tẹboer, naam van een sultanschap, dat met het sultanschap Sẹmbẹlījoeng het op de oostkust van Borneo gelegen landschap Bẹrau uitmaakt; **gœnoeng-2**, *boog* (berg) *vormige rug-leuning*, zooals bv. in eene sloep (schepterboord; hekkeboord), aan sommige ouderwetsche stoelen; **gœnoeng-2-ngan**, *schilderij van bergen*, bv. in eene badkamer.

* گونم, **bẹrgœnẹm tjātoer**, batav. uit 't jav., *met elkander beraadslagen.* — [T.].

گوه **gœwah** (skr. goehā, T.), *hol, grot, spelonk.* (De uitspraak te betwijfelen, en denkelijk aan P.'s Wdb. eerste druk ontleend; vgl. onder līpoer; men. goewå, bal. goewa, T.).

گويغ, **bẹrgōjang**, *zich zacht heen en weder bewegen;* **mẹnggōjang**, *zacht schudden.* — z. gontjang.

گوڽل, **mẹnggōnjel**, *zachtjes drukken op* iets, met eenige beweging, zooals bv. op een gezwel; *bij herhaling zachtjes bijten op* iets, zooals bv. een zuigeling op den tepel; *zachtjes kauwen* als tandelooze lieden (vgl. gōnjeh, T.).

گوڽه, **mẹnggōnjeh**, *kauwen*, zooals iemand zonder tanden (vgl. kœnjah en gōnjeľ, T.).

گه I. **gah**, verk. van mẹggah.

II., z. ẹnggah.

گهار **gahārạ** (oud-jav. ghāra: *gemalin*, **T.**), *van zuiver vorstelijk bloed* (vader en moeder vorstentelgen); *iemand van zuiver vorstelijk bloed; zuiver vorstelijk afkomst;* sāmạ g., *van even zuiver vorstelijk bloed; van even zuivere goede* (ook burgerlijke) *afkomst; dezelfde* inz. *goede hoedanigheden bezittend;* ānaķ g., *kind van twee vorstelijke ouders;* bīni g., *gemalin* (dochter van twee vorstelijke ouders).

گهار **gahāroe** — skr. agaroe — *aloëhout* — aquilaria agalochum —; g. ākar, naam eener kruipende plant, die tot bindsel dient.

گهار **gohāri**, z. agahāri.

گيبان **gaibānạ** — verb. van غبانة — *deugniet, losbol; vagebond.*

گبغ **gẹbang** (z. gẹwang), naam eener *groote zoutwater-schelp.*

كيبغ **gēbeng**, *blad* van een' riem, dat ër op vastgespijkerd wordt; z. dājoeng.

* كيّيت, **bęrgījęt**, batav. (vgl. bal., T.), *sterk aandringen* of *uitvorschen*. — [B.].

كيتق I. **gētek**, *onzedige vrouw*, die zich echter nog niet aan mannen overgeeft (vgl. galētek II., T.).

II., batav. (uit 't jav., T.), *vlot*. — [B.].

* كيد **gīdoe**, batav., *jeuking*. — [B.]; sākit g.,: bęroentœsan, *kleine zweren hebben over het geheele lichaam*. — [H.].

كيدغ **gēdeng** (zelden), *schoof, garf, bos* (vgl. jav. en soend., T.), — batav., *een bos padi van* 10 *katties*. — [B.]; $= \frac{1}{200}$ tjaeng $=$ $^1/_5$ sangga $=$ 2 tjękęl [van padi]. — [H.].

* كيدك, **di bęrgèdèk** (sic) batav., van een misdadiger *gevangen genomen worden, in verzekerde bewaring gesteld worden*. — [H.].

كير **gīri** (skr. gīri: *berg, heuvel*) in **indęra-gīri** (Indęra-berg), Indragīri, op de Oostkust van Sumatra.

* كير **gēr**, batav. ('t holl. *geer?* T.), *voorste rand* eener kabāja. — [B.].

كيرس **gēras**, *soort* van *grof* bengaalsch *linnen*.

* كيرغ **gīrang**, batav. (jav., T.), *verheugd, blijde*. — [B.].

كيرغ, **męnggīring**, olifanten *vangen*, door hem in eene omheinde plaats te drijven. — * batav., vee of pluimgedierte *opjagen*. — [B.].

كيرغ, **gēreng-2** (men. gīring-2, T.), *schelletjes, rinkęlbelletjes;* g. āngin, naam eener *soort* van *zwaluw* die zeer hoog vliegt en van tijd tot tijd een rinkelend geluid laat hooren.

كيرك, **męnggērek** (men. manggīriq, T.), *boren* met eene gewone drilboor; **pęnggērek ęndjoet**, soort van *drilboor*, bij de goudsmeden in gebruik. — z. goerdi en bor.

* كيري **gīrej**, w. sum., *los, uit elkander*, van haar of touw. — [N.].

* كيس **gīsi**, batav.,: téké, djītak, *met den rug van de hand en de knokkels slaan*. — [H.].

* كيسر I. **gēser**, batav. (jav. gingsir, T.), *verschuiven*. — [B.].

* II., w. sum., *plagen; kwellen*. — [N.].

كيسك I. **gēsek**, naam van een riviertje op het eiland Bentan, iets benoorden Riouw.

II., **męnggēsek**, *wrijven over* iets; **męnggēsek tāngan**, *de handen wrijven*.

كيسل, **męnggēsel**, *schuren tegen* iets zooals een geit tegen een' muur; **bęrgēsel bāhoe**, *schouder tegen schouder schuren*, zooals bv. in een gedrang (vgl.

بركيسي en بركيسير in deel I., die beiden hier plaats hadden moeten vinden, T.); **pęnggēsel**, naam van een klein insect, dat zich op het vet vasthecht; naam eener plant (soort van klis?), welker kleine geurige vruchten dezelfde eigenschap bezitten.

* كيڠ **gījang**, w. sum., *fijn* van vel; *dunne huid.* — [N.].

كيوڠ **gījoeng**, bij het pōroķ-spel, uitdrukkende de verhouding van den eenen speler tot den andere of de anderen, wanneer hij bij den eersten gooi het voorwerp, waarnaar gegooid wordt, raakt.

* كيڤڠ **gēpeng**, batav. (uit 't jav. of bal., T.), *plat en dun.*— [B.]; *platgeslagen*, 't tegenovergestelde van pèdèl. — [H.].

* كيڤ (bal., T.), **tānganuja gépé**, batav., *geen kracht in zijn hand hebben*, zoodat men niets kan optillen, van een hand, waarop men bv. lang gelegen heeft. — [H.].

كيوق **gījoeķ**, *geitouw; gording.*

كيكي **gīgi**, *tand; rand of zoom* van allerhande dingen, bv. van den zichtbaren hemel, de zee, een bosch en dergelijke; g. ājęr, *water-kim; de waterlijn;* van een vaartuig; g. sęrī, *de snijtanden;* g. pārang-2, (tanden als die van den visch van dien naam), *fijn wijd uit elkander; de muizetanden* van oude lieden; g. ramboet, *de rand van het hoofdhaar;* g. bęlālang, (sprinkhaan-tanden), *zekere steek bij het naaien*, die ook bij het weven kan nagebootst worden; **męnggīgi ājęr**, *aan de kim zichtbaar worden* als een vaartuig.

كيكيت, **męnggīgit**, *bijten.*

كيكر **gēger**, *in opschudding zijn, in groote beweging zijn, luidruchtig zijn, razen, tieren.*

* كيكيس, **męnggègèsan**, batav. (bal. gèsgès, T.), *krabben*, op eene jeukerige plaats. — [H.].

كيكيل (vgl. gelgel, T.), **męnggīgil**, *rillen* van de koude, zooals bv. in de koorts (minder sterk dan gęlœgoet).

كيل **gīlą**, *gek; krankzinnig, waanzinnig; zot, verzot, vergekt; verliefd;* g. bābi, z. onder sawau; g. āmoeķ, *dol;* g. āndjing, *hondsdolheid.* — * **kagīlan-2**, w. sum., *half gek.* — [N.].

كيلير **gīlir**, *wat aan de beurt is, iets te doen; vervanging, aflossing; geslacht, dat op een ander volgt;* **bęrgīlir**, *beurtelings iets doen, elkander vervangen, aflossen.*

* كيليس **gīlęs**, batav. (jav., T.), *plat drukken, overrijden; fijn wrijven; schuren;* **gīlissan**, *eene waschplank.* — [B.]; vgl. īlęs (T.).

كيلڠ **gīlang**, *glinsteren*, *flikkeren*, *flonkeren* (z. كميلڠ).

كيلڠ, **mẹnggīling**, *rollen*, *oprollen*, bv. de zeilen; het hoofd *schudden* (vgl. gēleng, T.); *door rollen fijn* (niet zoo fijn als pīpis) *wrijven*, *malen*, in dien zin; **tẹnggīling**, z. boven. — * w. sum., **gilīngan hantoe**, het geluid dat door de bladeren van sommige boomen zooals de ārẹng (ārèn? T.), en andere die recht op staande bladeren hebben wordt te weeg gebracht bij het geringste windje; het geluid heeft veel weg als of er iets gemalen wordt, van daar de benaming. — [N.]. — **gīling**, batav.,: gīlẹs en īlẹs. — [H. en B.].

كيلڠ, **mẹnggēleng**, het hoofd *schudden*, ten teeken van afkeuring of verbazing (vgl. onder gīling, T.).

كيلڠ **I. gēlang**, naam eener *soort van* wilde, doch eetbare *porcelein;* g. pœteh, de soort, waarvan de bladeren geheel groen zijn; g. mērah, de soort waarvan de keerzijde der bladeren rood is.

II., *bedwelmende drank* (vgl. kīlang, T.).

كيلڤ, **mẹnggīlap**, *poetsen*, *dat iets blinkt*, *polijsten; op een' aanzetriem scherpen*.

كيلق, **mẹnggēlek**, *draaien* het lichaam, bv. om een' houw te ontwijken; weeke zelfstandigheden zooals deeg, was en dergelijke *cylindervormig rollen*.

كيلن **gēlan**, *karmijn*.

كيم **gījam**, naam van een' boom.

كيمڠ **gēmang**, naam van een' zoutwatervisch.

كينڠ, **gēnang-2**, gering soort van eene harde *versnapering*, in olie gebakken.

كيوڠ **I. gēwang** (niet te verwarren met gēbang), naam eener groote zoutwater-schelp, die eene soort van paarlemoer geeft.

II., batav., *een oorbel?;* vgl. jav. en soend. gīwang. — [T.],: kẹrāboe en sœbẹng. — [B.], w. sum., een *soort* van *ivoor*, afkomstig van de tanden van zekere visch hetwelk zeer kostbaar is. — Men geeft ook op *paarlemoer*. — [N.].

كيوه, pers., *soort* van *schoenen*, *van katoenen draden gevlochten*, waarvan de hardloopers zich bedienen.

كيڽت **gēnjoet**, van dingen die aan elkander gezet zijn *scheef*, d. i. zoodanig, dat de respondeerende deelen niet tegen elkander komen, zooals bv. de streepen van twee stukken gestreept goed (vgl. gendjoet, T.).

ل

ل, de letter **lam**, de 23e van het arabisch en maleisch, en de 28 van het door Marsden veranderde maleische alphabet, gelijk aan de nederlandsche *l;* als cijferletter, z. abdjad; in geschriften van godsdienstigen aard verkorting van لُطْفُ.

لَ, in plaats van *li* vóór pron.

لِ, praepositie *aan*, *voor* enz.

لا I. **lā**, minder goed voor **lah.**

II., *niet.*

لابا **lāba**, *winst, voordeel, baat;* **belāba**, *winstgevend zijn;* **melabākẹn**, *winst enz. gevend maken, productief maken.*

لابو I. **lāboe**, *pompoen, kalebas, kauwoerde;* l. mānis of l. pẹringgi (de l. waarvan de Portugeezen houden), ook eenvoudig l., *de gewone pompoen*, met zoet oranje-geel vleesch, dat gew. in stukken gesneden en gestoofd wordt; l. ājẹr, langwerpig, eetbaar; l. a. pandaḳ, kort, eetbaar, van den vorm eener waterkruik; uitgehold en gedroogd dient zij tot waterkruik en kruidhoren; **mẹlāboe**, van een smeerbuik *in den vorm eener l. ājẹr naar beneden hangen;* van het achterdeel van een vaartuig *diep in 't water hangen;* **mẹmpẹlāboe**, *voor den gek houden, door iemand de onwaarheid te zeggen, die echter naar diens zin is;* z. ook onder pāra.

II. (lees لَبُوْ, T.), w. sum., een *groote breede straat* waar te gelijker tijd een soort van markt wordt gehouden, een groenten en andere winkelstraat; een *lage grond* die spoedig onder water staat. Op Padang noemt men de lāboe een breede straat waar zich niets dan winkels van maleiers bevinden en waar men zich van alles voorzien kan. — [N.].

لابي, **lābi-2**, naam eener *soort* van *landschildpad.*

لابد **lāboed**, z. onder لَابُدَّ.

لَابُدَّ, adverbiale uitdrukking: *zonder falen, onfeilbaar; noodzakelijk;* mal. gew. lāboed.

لابر I. **lāboer**, *bestrijken; besmeeren;* — **pẹlāboer** (z. bẹlāboer, T.), *rantsoen.*

II., batav., *smelten;* **labœran**, *gesmolten metalen.* — [B.].

* لابرڠ **lābẹrang**, batav., *scheepswant.* — [B.].

* لابرق **lābẹraḳ**, batav. — ned. radbraken —, *ranselen.* — [B.].

لابق **lābaḳ**, naam van een klein zoutwater-vischje dat in pekel gelegd wordt.

لابه **lāboh,** *lang afhangend,* bv. een kleed, eene gordijn enz.; *nederhangend, gevallen* in dien zin; *lang afhangend enz. zijn; laten vallen* **bv.** een gordijn, het anker; *nederlaten;* iemand aan een touw in het water *nederlaten* om hem te verdrinken; *ankeren; ten anker komen;* **bẹrlāboh,** of meer gebr. **bẹlāboh,** *geankerd zijn;* **labōhan,** *ankerplaats, reede:* beter **pẹrlabōhan,** gew. pẹlabōhan.

لابه, **lābah-2,** *spin.*

* لابي, **bœwat pẹlabéan,** batav., voor de leus, bv. iemand, die in schijn ijverig werkt, een ardelio is, maar in der daad weinig uitvoert, of zegt iets te zullen doen, zonder het ernstig te meenen; **bœwat pẹlabéan bitjāra sādja** — hij spreekt maar voor de leus, — meent het niet ernstig met zijn beloften of dreigementen. — [H.].

لات of اَللاّت, naam van een' afgod der oude Arabieren.

* لات **lāta,** slecht; laag; gemeen; ellendig; veracht; slecht enz. zijn; slechtheid; laagheid; gemeenheid; ellendigheid; van planten en dieren: *kruipen; voortkruipen;* **sẹgāla jang mẹlāta pada bœmi,** *al wat op de aarde kruipt* (waaronder ook de menschen).

* لات **lātoe, lẹlātoe,** batav. (uit 't bal., T.), *vonk; snuitsel.* — [B.].

لاتب **lātib en lātip**—verb. van عبد اللطيف.

* لاتر **lātar, nātar,** batav. (uit 't jav., T.), *grond; erf; oppervlakte.* — [B.].

* لاتق **lātaḳ** (z. لتق, T.), w. sum., plaatsen; stellen; leggen; (fig.) denken; hoe moet men dat beginnen; hoe dat aanleggen. — [N.].

* لاتق **lātoḳ,** soek., *nederslaan,* bv. van de haan van een geweer (**pẹlātoḳ**); *de haan* van een geweer. — z. pātoḳ.

لاتم **lātam,** *nêertrappen; plat trappen* [bv. een opgemaakt bed].

لاته **lātah,** *kindsch;* behebt met eene zekere ziekelijke zenuwachtige aandoening, waarbij de lijder eens anders woorden of gebaren napraat of nadoet, of ook zijne eigene woorden herhaalt, een en ander met een' zekeren schrik, welke toestand tot eene hoogte kan klimmen, dat de lijder niet meer weet, wat hij doet; *kindsch enz. zijn, kindschheid* gemelde zenuwziekte. — Men vindt die ziekte meer bij vrouwen dan bij mannen, meer bij oude, dan bij jonge menschen; **mẹlātah,** *kindschheid enz. vertoonen, zich kindsch enz. aanstellen.*

لاته **lātoh,** naam eener soort van eetbaar zeewier. dat met tamarinde-water gegeten wordt.

لاته **lāteh,** *langzamerhand, bij beetjes, systematisch gewend aan* iets, hetzij

spijzen of doen en laten, doch steeds ten goede en ten nutte van dengene, die zich gewend heeft; *dagelijks onderwijzen, africhten.*

لاج **lādjoe**, *zich snel voortbewegend.*

لاجر **lādjoer** (z. djāloer), *rei* van voorwerpen of personen achter elkander zooals bv. pieken (of piekdragers), geweeren (of geweerdragers); *ruimte van eenige breedte* tusschen twee lijnen; *baan* van eene stof, kleed, in dien zin; *kolom* eener bladzijde of van een' staat; *kolonne;* l. tīgạ lāpis, *drie reien van achter elkander geplaatste voorwerpen of personen naast elkander,* bv. eene rei piekdragers, eene rei geweerdragers en eene rei schilddragers. — * batav., *transparant af lijnblad.* — [B.].

* لاجغ **lādjang**, w. sum., zijne prooi *bespringen* als katten of tijgers. — [N.].

لاجورد **lādjoewardạ** — pers. lādjoeward en lāzjoeward (ar. لازورد) —, *lazuursteen; blauwe korenbloem.*

لاجوردي **lādjoewardī** — pers. ook lāzjoewardī (ar. لازوردي) —, *hemelsblauw; azuren;* in 't mal. ook *emailleersel.*

لاچ **lātji** — verb. van 't ned. laadje —, *schuiflade* (klein of groot).

* لاچر **lātjoer**, batav. (bal. *ongelukkig,* T.), *alles wat mislukt.* — [B.].

لاچق **lātjaḳ**, van een anker *over den grond glijden, krabben.*

لاد **lādạ**, *peper;* l. moetīja, *ronde spaansche peper; gekorreld gebak; muizekeutel;* **lādạ tjīnạ**, zekere lange spaansche pepersoort. — * **bœwah lādạ tjīna**, singap., naam eener eetbare zure vrucht, die op lange spaansche peper gelijkt en aan een klein boompje groeit.

لاد **lādoe**, *soort* van *pepernoten.*

لادغ **lādang**, plaats, waar het geboomte geveld is en die tot bebouwing moet dienen of is dienende (z. hœmạ); **bœmi jang dipẹrlādangkẹn**, *bouwgrond;* **sẹlādang** van eene vlakte, die uit verschillende deelen bestaat, zooals bv. binnenhuis en galerij *doorloopend*, d. i. zonder beschot of drempel, van een geschrift *doorloopend*, d. i. zonder alinea's of rustpunten.

لادغ **lādoeng**, van vocht *blijven staan*, hetzij in eene verdieping, of door afschutting, of op eenige andere wijze, zooals bv. tranen op de wangen; *in het water hangen;* vocht *laten staan;* in het water *laten hangen*, bv. een' vischhaak; bātoe l., of ook alleen l., *het gewicht* van een' vischhaak.

لادغ **lāding**, *houwer; mes,* soort van pārang van Kẹdah; *groot mes* (zelden).

* لادق **lādẹḳ**, batav., mẹntah didālẹm, *ongaar; van binnen nog niet gaar.* — [B.].

لادن **lādan**, pers., ladanum, zeker geneeskrachtig gomhars.

لار **lāra**, *tot werken ongeschikt*, hetzij door ouderdom of door ziekte; *sukkelend*, ook in zijn doen en laten; ōrang tœwạ l., *oude sukkel, oudẹ stumper.*

لار **lāroe**, *zelfstandigheid, die met iets anders vermengd, een chemisch proces te weeg brengt*, bv. deeg met gist, om de gisting te bevorderen, palmwijn met een zeker hout, om de gisting tegen te gaan.

لار **lāri**, *loopen, wegloopen, drossen, vluchten*; l. ānaḳ, *loopen als een kind*, d. i. *trippelen;* **mẹlarīkẹn**, *doen loopen; loopende medevoeren, wegloopen met* iets, *schaken;* **larījan kœda;** *renbaan;* l. tīkoes, z. tœtoep; **pẹlarījan**, waarop men loopt, *aangehoogd voetpad, jaagpad; uitgebouwde galerij* in eene bovenverdieping; p. kōtạ, *banket;* **sẹlāri**, *doorloopend, zonder afbreking.*

لارت **lārat**, *zich langzaam verder bewegen, zich langzaam verspreiden, toenemen, erger worden;* van een anker *krabben;* van een vaartuig *op zijn anker drijven;* van eene rede *voorwaarts gaan*, namelijk niet in versmaat; **pẹngatœran sœrat jang mẹlārat**, *proza.*

* لارت **lārit**, w. sum., *polysten* (z. lāriḳ, T.). — [N.].

لارس **lāras**, *de stam van een' boom; loop* van een geweer (of blaasroer, T.); kājoe l., *gekapte jonge boomstammen van* 2 à 3 *duim diameter;* ānaḳ l., idem, doch dun.

لارس **lāris**, van koopwaren *goeden aftrek hebbend, zeer gewild* (vgl. lārap, T.).

لارغ **lārang**, *verbieden* (dit moest mẹlārangkẹn zijn, waarom is hier 't Wdb. zoo kort en aan 't begin zoo uitvoerig? T.); *schaarsch; zeldzaam;* **lárāngan**, *wat verboden is, verboden waar, smokkelgoed.*

لارغ **lārong**, *doodkist* (z. kẹrandạ).

لارڤ **lārap**, van koop- en eetwaren *aftrek hebbend, zeer gewild* (z. pājoe).

لارق **lāraḳ**, naam eener kruipende plant, dienende voor bindsel.

لارق **lāriḳ**, *door eene kringvormige beweging bewerken, draaien* in dien zin. — * w. sum., *boren* met een boor, *eene boor* (z. gīrik, T.). — [N.].

* لارت **lāroet**, w. sum., *ver gevorderd op den dag* als de zonnehitte niet meer hindert. — [N.].

* لارن **lāron**, z. rāron. — [T.].

لَازِم, *samenhangen* met iets; *blijven; vast; noodig; noodwendig; noodzakelijk; dringend;* in de gramm. van een verbum *intransitief; intransitief verbum* (*ingebruik, in zwang* van een woord of uitdrukking, T.).

لَازِمَة, fem. van het voorgande; voorts: *wat noodzakelijk is; plicht.*

لاسا **lāsa**, *verlamd.*

لاسق **lāsaḳ**, van het slapen *niet vast op éene plaats; niet voor een vast maar voor allerhande gebruik; voor dagelijksch gebruik*, als bv. een kleed, een wagen, een paard; **pęlāsaḳ**, *wat tot allerhande* of *tot dagelijksch gebruik dient:* pakājan p., *alledaagsche kleederen.*

لاسه **lāsah**, *slaan*, om pijn te verwekken, zooals bv. bij straffen, *slaan, onverschillig waar men raakt, of met wat.*

لاغيت **lāngit**, *uitspansel* boven iets, bv. boven een ledikant; *hemel, hemelgewelf.*

لاغير **lāngir**, *al wat dient, om, met water, 't hoofd schoon te maken*, zooals bv. gebrand stroo, zeep en dergelijke; (męlāngir, T.): het hoofd *met langir schoon maken.*

لاغو **lāngau**, z. lāngkap III.

* لاڤي, **lāpi-2**, batav., *eene mat.* — [B.]. z. لاڤيك.

* لاڤت, **lāpat-2**, batav. (vgl. soend., T.), *naderend geluid* van muziek of een rammelend rijtuig in de verte. — [B.].

لاڤر **lāpar**, *honger hebben, hongerig zijn.*

لاڤس **lāpis**, *laag, belegsel, bekleedsel; voering:* van dingen, die over (onder) elkander of achter (vóór) elkander zijn *rij:* van vaartuigen *dik.*

لاڤغ **lāpang**, *wijd, ruim; vrij, zonder bezigheden; vrij van zorgen, vrij van ongemak; vrij van pijn; verligt* van ongemak, pijn, ziekte enz.; *wat wijd of ruim is; ruimte; bed* in een' tuin; **lāpang sęmai**, *zaaibed;* tānah l., *plein;* apabīla l. waḳtoe, *wanneer er vrije tijd is:* wanneer ik (enz.) tijd heb (enz.); **kęlāpāngan**, *vrije tijd; ledige tijd.* — * **lāpangkan tęlingāmoe**, *spits uwe ooren.* — [N.].

لاڤق **lāpoḳ**, *schimmel; kaan* (vgl. bij لاڤر).

لاڤيك **lāpik**, *onderlaag*, zooals bv. een bultzak, eene mat of eene plank, voor het lichaam; *piedestal; oplegsel*, zooals bv. eene mat op een' vloer, een kleed op eene tafel; iets bv. het lichaam, *van eene onderlaag enz. voorzien; bedekken* met iets, bv. natten grond met planken, een' steenen vloer met matten; l. kāki, *sandaal;* l. poenggoeng, *zitmatje*, bv. op een' stoel.

لاڤن **lāpoen**, *soort* van *netten* of *stroppen*, om kleine viervoetige dieren, bv. pęlandoks, te vangen.

* لاڤو **lāpoe** (lees لاڤوق, *vermolmd* van hout bv. *bedorven* door nattigheid, T.), w. sum., *bedorven; verwaarloosd; versleten.* — [N.].

لاڤه **lāpah**, *trappen op* iets, dat iemand in den weg ligt; *ontleden* een geslacht viervoetig dier.

لاوقط, *oplezend, hier en daar oprapend, iets tegenkomend*, waar niet naar gezocht

is; *kleederen verstellend; oplezende enz.; kléerlapper; vrijgelaten slaaf.*

*لاقه **lāķah**, w. sum., de gevlochten rottan waarin men iets draagt zooals potten, borden enz. ⊕ van deze gedaante. — [N.]; hier mede is bedoeld الكر! (T.).

لاکَ, pers., *lak*, zekere roode verfstof.

لاکو **lākoe**, *gang; gedrag, handelwijs; leefwijs; manieren; handel en wandel; handeling, doen en laten, loop* eener zaak; *gaan*, in de bet., zooals men wel zegt: het marcheert; *het wel slagen; gangbaar zijn; gewild zijn; aftrek hebben; van kracht zijn, van toepassing zijn;* **sẹlākoe**, een gelijke gang enz., *evenals;* s. īni, een gedrag enz. *als dit;* **lākoe-2** (zelden), *in dier voege.*

لاکی **lāki**, *mannelijke wederhelft* van een vrouwelijk individu; *man* eener vrouw; *echtgenoot; mannetje* van een wijfje; l. īstẹrī of l. bīni, *man en vrouw*; **lāki-2**, *levend wezen van het mannelijk geslacht, mannetje; manhaftigheid, manmoedigheid, moed.*

*لاکا **lāka**, w. sum., *slaan.* — [N.].

لاکر **lākar**, *vaartuig met de noodige planken, doch nog zonder inhouten.*

*لاکڠ **lākang**, w. sum., *splijten, van elkander wijken; verdriet, moeielijkheden.* — [N.].

لاکم **lākoem**, naam eener *soort* van *wilden wijnstok*, waarvan de zwartroode, intensief zure vruchten bij de rijst gegeten worden, om de eetlust op te wekken.

لاکن **lākin**, z. لکين.

لاکن **lākoen** (jav. lakon, T.), *tooneelvertooning:* **bẹrlākœnkẹn**, *op het tooneel vertoonen;* **lākoen-2**, *bedrijf* van een tooneelstuk; *rol* van een' tooneelspeler.

لاڬ I. **lāgạ**, *vechten*, zooals bv. bokken, stieren, hanen; *doen vechten* (ook van menschen); *tegen elkander stooten*, zooals bv. twee glazen, bij 't klinken; *opzettelijk tegen* iets anders *stooten*, zooals bv. een glas tegen eene kruik; **kambing bẹrlāgạ**, (*de geiten zijn aan 't vechten*), zegt men, wanneer men, bij het slaan van de gẹndang van tijd tot tijd op den rand van de g. slaat.

II., **mẹlāgạ**, batav., *schertsen; den schijn van iets aannemen; kuren vertoonen;* lágāï, *kullen; foppen.* — [B.].

لاڬو **lāgoe** (skr. laghoe, *zacht, aangenaam* van een geluid; *kort* van een lettergreep in de versmaat, T.), *zangwijze, melodie, toonstuk;* **mẹlagœkẹn**, *in muziek zetten; in gesproken gezang voordragen*, bv. den ķorān, eene ḥikājah.

لاڬی **lāgi**, *nog* (vermeerdering of voortduring); *meer; ook, zelfs;* l. pœlạ,

daarenboven, buitendien, wijders, voorts; āpa l. of āpalāgi? *hoeveel te meer of minder dan nog?* bęrāpą l.? hetzelfde; ook: *hoeveel nog?* bœkannja māti l. (de nadruk valt geheel op l.), māti bęnnar-2 (bętoel-2) *niet meer dood, maar allerwezenlijkst dood.* Met dergelijke spreekwijzen wil men den allerhoogsten of een' zeer hoogen graad eener hoedanigheid aanduiden, zooals wij in dit voorbeeld zouden zeggen: *dood als eene pier.* Veelal wordt het tweede gedeelte der uitdrukking als van zelf sprekend weggelaten: bœkannja māti l.; bœkannja bāgoes l., *niet meer schoon, maar zeer schoon.*

لال **lālą**, naam eener soort van zoutwater-schaaldier.

لالو **lāloe**, *voorbij* (langs iets), *voorbij* (in tijd), *over, daarna, waarna, en toen;* moet soms vertaald worden door: *en dan is het voorbij; en dan is het gedaan; en dan niet meer; voor goed; voorbij gaan* (ruimte en tijd); *over gaan; verloopen; zich verder begeven; zich naar eene andere plaats begeven, heengaan; uit den weg gaan; afwijken;* l. ditānamkęnnją, *daarna* (en toen) *werd hij begraven;* dibœwangnją l., *hij verstiet haar voor goed;* sękāli l., *éėns, en dan niet meer, éėns voor altijd;* **męlalœkęn,** *voorbij voeren* (ook in den zin van onschadelijk maken); *doen voorbij gaan* enz.; **męlālœwi,** *voorbij gaan aan* iets; *trekken door* iets; *overschrijden, overtreden;* m. kębon, *een' tuin voorbij gaan;* m. pęrentah, *een bevel voorbij gaan* (er niets om geven, overschrijden); m. hœtan, *een bosch voorbij gaan* of *doortrekken;* **lāloelālang,** *heen en weder voorbij gaan;* **tęrlāloe,** *te ver; uitermate; al te ver;* z. sęlalœ.

لالي **lāli,** *gevoelloos; verdoofd;* bœkoe l., *de gevoellooze knokkel,* d. i. *de enkel,* omdat door het met ondergeslagene beenen zitten daar het gevoel nagenoeg verloren gaat.

لالت I. **lālat,** van een vuurwapen *weigeren.*

II., naam van de gewone huisvlieg.

* لالر **lālęr,** batav. (jav., T.), *vlieg.* — [B.].

لالڠ I. **lālang,** naam eener soort van lang, rietachtig gras — andropogon caricosum; imperata arundinacea (bal. id.; jav. ālang-2, T.).

II., w. sum., **męlalo lālang,** *onwelvoegelijk; ongepast* (vgl. onder lāloe, T.). — [N.].

* لالڤ **lālap,** batav. (jav. lalab, T.): œlam.

لالق **lālaķ,** *ontvlammen,* zooals bv. kruid op de pan, een lucifer en dergelijke.

لالو **lālau,** *dwarsboomen, verhinderen, tegengaan;* **pęlālau,** *wie dwarsboomt enz.; middel tot dwarsbooming* inz. toovermiddel, om een huwelijk tegen tegaan; **pęlalauwan** (de *u* had hier weg kunnen weggelaten

worden, T.), *dwarsbooming, verhindering, tegengaan; stapelplaats,* naam der hoofdstad van het rijk Kampar, onder Siak, zoo genoemd, omdat vaartuigen niet verder naar boven of naar beneden mogen gaan.

لاله **lālah,** *sterk eten.*

لالي **lālai,** *afgetrokken, zijne gedachten niet bij elkander hebbend, niet bij zijn werk, onoplettend, onattent, onverschillig;* van de oogen van een zwaar zieke *zonder leven;* tāli l., *geerd.* — * **lālê,** batav. (jav., T.). — [B.].

لآلئ plur. van لؤلؤ.

لام, naam der letter ل.

لام **lāmạ,** *lang geleden, vroeger, vorig, oud* in dien zin; *langdurig, lang geleden enz. zijn; langdurigheid; lengte* van tijd; **kẹlámāān,** *langdurigheid; lengte* van tijd; lāmạ dẹngngan k., *langzamerhand, allengs, van lieverlede.*

لامات plur. van لام.

لامت **lāmat,** verk. van sẹlāmat; 2°. naast lāmah I.

* لامر **lāmar,** batav. (jav., T.), *ten huwelijk vragen.* — [B.].

لامق **lāmaḳ** (lees لمق, T.), w. sum., *lekker.* — [N.].

* لامن, **bẹlāman,** van vuur *smeulen.* — [R.]; denkelijk bedoeld balẹman, jav. of bal.,: *smeulend vuur,* koolen onder asch (T.).

لامن I. **lāmoen** (zelden), *indien, bijaldien, ingeval, als, zoo* (z. djīkạ).

II., w. sum., *opstapelen;* **lāmoen āpi,** *het vuur onder den asch verbergen.* — [N.].

لامه I. **lāmah,** verb. van سلامة als eigennaam.

II. (z. لمه, T.), w. sum., **lāmah-2,** *elastiek* of *veerkrachtig doorbuigen; zwiepen.* — [N.].

لانر **lānar,** *moddergrond* in zee.

لانغ I. **lānang,** *twijnen,* door middel van een gewicht, dat aan het eene einde van de draden hangt.

II., in ḥik. en poëzie (uit 't jav., T.): *mannelijk, dapper, mannelijke* enz.; *mannelijk enz. zijn, mannelijkheid, dapperheid.* — z. lāki-2.

لانن **lānoen,** z. ilānoen.

* لاو I. (lees: لاؤق, T.) **lau,** w. sum., *toespijs,* vleesch of visch, ook eieren voor zooverre die als toespijs bij de rijst gebruikt worden. Meer bepaaldelijk is het echter visch, want men hoort de rondventers op Padang als zij visch verkoopen altijd lau (laoeq, T.), *roepen.* — [N.].

II., batav., een *cylindervormige suikerpot.* — [B.].

لاو I., **mȩlāwą**, den bruidegom en zijn gevolg, wanneer hij zich in optocht naar de woning der bruid begeeft *tegenhouden*, tot dat een uit het gevolg iets betaald heeft; **pȩlāwą**, *belet;* mȩmbœwang p., *belet verwijderen*, door bv. iemand, die bij ons komt, terwijl wij aan 't eten zijn, uit te noodigen om mede te doen, ten blijke, dat die omstandigheid geen belet voor hem is; pȩmbājar p., wat door het gevolg van den bruidegom betaald wordt, om, daar hij tegen gehouden wordt, den weg voor hem te openen.

* II., **lȩlāwa**, batav. (uit 't jav., T.), *vledermuis.* — [B.].

لاو , **lāwi-2**, *punt* der lange staartvederen van vogels, zooals de pauw, de argus en dergelijke; kantjing l., *soort* van *knoopen, die beneden aan den broek of aan vesten zonder mouwen gedragen worden.*

لاؤت **lāoet**, *zee;* in sommige spreekwijzen: *midden of van den oever af gelegen gedeelte van het water* (zee, meer of rivier), waarin men zich bevindt; **kālāoet**, *zeewaarts;* van eenig ander water *naar het midden toe;* **lāœtan**, *oceaan.*

لاوت I., **mȩlāwat**, *bezoeken* iemand, ten blijke van deelneming, hetzij wegens goed of kwaad; **mȩlāwāti kȩdatāngan**, iemand *bij zijne aankomst met belangstelling bezoeken.*

II. **lāwat**, batav. (bal.), *schaduw.* — [T.].

لاور **lāwar**, rauw vleesch of rauwe visch aan *kleine stukken* of *heel fijn gehakt*, als toespijs bij de rijst (vgl. bat. rabar, T.); * **lȩlāwar**, batav., gekookt kleingehakt vleesch. — [B.]; **mȩlāwar**, *aan kleine stukken hakken, heel fijn hakken*, zooals bv. vleesch voor worst.

لاوس I. **lāwas**, *vrij; onbelemmerd* [bv. van een gezicht]; van den buik *niet overvuld, niet opgestopt*, van den mond of de tong *voorbarig;* van vruchten of andere dingen, die periodiek komen, *schaarsch wordend, bijna op;* **mȩlāwas**, van den mond of de tong *voorbarig zijn;* van vruchten enz.: *schaarsch wordend, bijna op zijn, ten einde loopen.*

II., men., = lœwas; pādang l., bat. pādang bolak, naam van een landschap in de Bataklanden (T.); z. lawe.

لاوڠ **lāoeng**, *met gerekt stem huilen, met een gerekt gehuil roepen.*

لاوڠ I. **lāwang**, naam van een' boom welks bloesem en bast in de geneeskunde gebruikt worden. Den bast doet men ook als eene specerij in de nāsi kabœli.

II. (zelden), *deur* (jav., T.); l. sȩkēteng (vgl. jav., T.), *eerepoort; eereboog;* **pȩlāwang**, *ongehuwd jong man*, zijnde als zoodanig vrij van belasting.

لاوق **lāoek**, *toespijs* bij de rijst in 't algemeen, doch inz. uit het dierenrijk;

l. pāoek̦ *allerhande toespijs* enz. (vgl. لاو, T.).

لاوق lāwak̦, z. bōhong.

لاون lāoen, van eene tijdruimte, bv. een' dag, of een werk *lang* van duur; *nog lang, lang van duur zijn; lange duur;* **lambat-lāoen,** *ten langen laatste; langzamerhand* (z. onder lambat, T.).

لاون lāwan, wat zich verzet enz., *wederstander; tegenstander, wederstrever, tegenstrever, tegenpartij; partij* in eenigen strijd, *mededinger; tegendeel; tweede partij* ter andere zijde, *perzoon waarmede men een gesprek voert;* **mȩlāwan,** *zich verzetten tegen* iets, *wederstand bieden aan* iets; *wederstaan, wederstreven, tegenstreven; zich verdedigen tegen* iets, *bestrijden, bevechten, tegenspelen, mededingen, met* iemand *iets gemeenschappelijks verhandelen* of *overeenkomen;* **mȩlāwan bȩrtjākap,** tijādą bōleh dilāwan sȩtīją; **pȩlāwan,** naam van een' boom met zeer taai en moeielijk te kappen hout, waarvan de naam, en zeer goed voor houtwerken voor gebouwen; **sȩgālą sifat lāwannją,** *alle tegenovergestelde eigenschappen.*

لاوه lāwah, van het gezicht *onbelemmerd, vrij, ruim, wijd, wijde tusschenruimte,* bv. tusschen de toppen van twee bergen; pȩmandāngan jang l., *een ruim gezicht.*

لاوي lāwai, alleen in mādją l. (meer gebr. **mȩndjalāwai**), naam van een' boom, welks vruchten in de geneeskunde gebruikt worden. — z. mādją.

*لاوي lāwe (lees lāwèh uitspraak van lāwas II., T.), w. sum., **lāwas lāwénją mālam,** wanneer het zoover gevorderd is in den nacht dat de maleier er geene benaming meer voor heeft. — [N.].

لاهد lāhad — verb. van لَحْد — *holte* of *nis* in de zijde van een graf, gew. gelijkvloers met den bodem, voor een lijk (niet in eene kist), wordende met eene plank (dāką) gesloten; *kuil* in den bodem van een graf, voor een lijk (al dan niet in eene kist).

*لاهر lāhir, batav. en jav., verb. van ظَاهِر, *te voorschijn komen; geboren worden.* — [B.].

لاهڠ lāhang (zelden): nīra (soend., jav. en lamp., T.).

لَاهِف en لَهْفَان, *een verlies geleden hebbend; een onrecht ondergaan hebbend; onderdrukt; slachtoffer.*

لاهڤ lāhap, *gulzig* en zonder keuze eten.

لَاهُوت, *goddelijkheid, goddelijke natuur;* 'ilmoe'llāhœt, *theologie.*

لَاهُوتِي, *de goddelijke natuur betreffend; theoloog.*

*لاي **lāi**, w. sum., heeft dezelfde beteekenis als ada, zijn of wezen. — [N.]; vooral in vragen gebezigd (T.).

*لاي **lāja**, batav., een dier dat in de rivieren leeft, op een krang gelijkt, maar wat kleiner is. — [H.].

لاي **lājoe**, *verwelkt, verlept, versleurd;* • **lājoe-2**, *vlag.* — * w. sum., *fladderen, vliegen;* **salājoe**, *een slag* of *streek* in het zwemmen of vliegen; **rennang tiga lājoe**, *drie slagen zwemmen.* — [N.].

لاير **lājar**, *zeil;* l. bātang, *vierkant zeil* van matwerk; l. sōrong, *lijzeil;* **berlājar**, *zeilen, ter zee varen; onder zeil gaan;* **selājar**; 1°. naam eener *soort* van *walvisch*, met hooge rugvinnen, die het voorkomen van een schuin zeil hebben, wanneer de visch op de oppervlakte van het water komt; 2°. of **īkan lājar-2**, naam van *een eetbaar zoutwater-vischje* met dergelijke rugvinnen; 3°.: tembāki. — ***lājāran** of **selājar**, naam eener soort van zoutwater-schaaldier.

لاير I., **melājoer**, iets *over het vuur houden*, zonder het te verbranden; *over het vuur verwarmen, blaken, zengen;* een' stempel *over eene brandende kaars of lamp houden*, om er eene laag roet op te krijgen, als wanneer hij geschikt is, om afgedrukt te worden.

II., batav. (soend.), *lange dunne zeevisch*— trichiurus haumila. — [B.]; vgl. selājoer (T.).

لايس **lāïs**, naam van een' zoetwater-visch.

لايغ, **melājang**, *vliegen*, zonder vlerken of zonder er mede te slaan; *in de lucht zweven; zwevende vliegen; in de lucht gedragen worden*, bv. een blad, eene veder; iets *dicht onder de oppervlakte afsnijden* (ڤقيب باڬي ڤاوڠ دلايغ, T.); van de oogen *dicht vallen;* **lājang**, *vlieger* (speeltuig van kinderen); l. rœmah, *de vlieger* van een huis, d. i. *het uitsteeksel* van het dak buiten het gebouw, aan de smalle zijden. Zooveel vadem het huis lang is, zooveel voet steekt de l. er buiten uit; **lājang-2**, *zwaluw* (z. ook onder semboer, T.). — * **lelājang**, • *soort* van *wimpel.*

لايڤ I. **lājap**, van vogels *nederstrijken; laag*, niet hoog boven den grond, zooals bv. een huis; *niet hoog boven water*, zooals bv. een vaartuig; **melājap**, van vogels *laag over den grond* of *het water strijken.*

II., soek., *sluimeren.* — **melājap** of **lājap-2**, batav., *in slaap vallen, dommelen.* — [B.].

*لائڤ **lāïp** — batav., verb. van ضعيف — *broos; onvermogend, zwak* (vgl. jav., T.). — [B.].

لايق I. **lājaḳ**, van visch, inz. kleine *langs den ruggegraat in de lengte opengesneden en zonder zout gedroogd.*

II., verb. van het لَايِق.

لَايِق, *betamelijk, behoorlijk, passend, geschikt, voegzaam.*

لائين **lāīn**, *ander, anders, verschillend, onderscheiden.*

لاين I., **mėlājan**, *ter zijde staan; behulpzaam zijn aan* iemand; *bedienen;* **pėlājan**, *helper, assistent; bediende;* **mėlajāni**, iemand *bedienen* (moet uit een andere vorm van 't jav. ngladēni verklaard worden, lāja = lādi evenals kāja = kādi, T.).

* II. **lājan** (jav. lajon, T.), *dood lichaam, lijk; doodkist; loods voor een lijk* (v. d. W. had wel mogen vermelden, aan wien hij die uitspraak lājan heeft ontleend; het woord wordt vooral in gedichten gebezigd, T.).

لايه **lājah**, *zich sterk achterover* of *zijdelings buigen*, of dit beurtelings doen, zooals bv. de indische danseressen, een buigzame boom; **sījah-lājah**, z. sījah.

لاڽق **lānjaḳ**, *met de voeten kneden*, als klei, om hem week te maken, of een kleed, om het te zuiveren.

لاڽو **lānjau** en **lėnnjau**, voor de hoedanigheid van den grond, die van boven vast schijnt te zijn, doch in der daad diepe modder is.

* لاڽو **lanjoe** (lees lanjoq uitspraak van لنيڤ, T.), w. sum., *verliezen; kwijtraken.* — [N.].

* لاڽه **lānjah**, w. sum., *onder den voet treden;* djālan l., *een morsige weg* (z. lānjaḳ). — [N.].

لَبَّات plur. van لَبَّة.

* لبارن **lėbāran**, batav., 't groote Mahomed. feest na 't einde van de groote vastenmaand. — [H.]; van 't jav. lėbar, zoodat het eigenlijk beteekent: de tijd, waarin de vasten afgeloopen zijn. — [T.].

لُبَان, *zeker hars, dat als wierook dient; wierook;* l. djāwi, *benzoë.*

لبب **lėbab** en **lėbap**, interj. voor een dof, ploffend geluid, doffer dan lėbaḳ, zooals bv. dat van iemand, die op een zachten grond valt. — z. bab, dėbab, gėlėbab en gėlėbbab.

لبّت **lėbbat**, *dik, digt, digt bijeen;* hōedjan l., *digt regen;* djanggoet jang l., *een digte (zware) baard.*

لَبَّة, *keel, strot; bovenst gedeelte der borst.*

لِبْد, *soort* van *vilt; tapijt, daarvan gemaakt; paardedeken* voor onder het zadel.

لبر I. **lėboer**, van metalen *gesmolten; verwoest, vernield.*

II., interj. voor het geluid, dat een betrekkelijk groot lichaam maakt, wanneer het

in 't water of eene weeke zelfstandigheid, bv. modder, valt; *plomp;* in eene weeke zelfstandigheid, bv. modder, zand en dergelijke, zakken; **lębar-lęboer**, interj. voor een geluid, dat verscheiden, betrekkelijk groote lichamen maken, wanneer zij in 't water vallen. — z. boer, tjęboer en dęboer

لَبَس, *onduidelijk maken; verwarring; twijfel; dubbelzinnigheid; mengsel; chaos;* mal. verb.: lœboes.

لبڠ **lęboeng**, interj. voor een bulderend geluid, zooals bv. dat van een grof geschut, de groote trom en dergelijke. — z. boeng en dęboeng.

لبّڠ **lębbang**, van zwangere vrouwen (ook wel van dieren) *in het laatste stadium van zwangerschap*, wanneer zij alle oogenblikken kunnen bevallen en moeilijk en breedbeens loopen; *hoog zwanger* (bal. lębęng, *gaar*, T.).

لبڤ, z. نبڤ.

لبق **lębak**, interj. voor een dof klappend geluid, minder dof dan lębap en lęboek, zooals bv. dat van een' slag met de hand op een' vollen schouder, zoodanig geluid (z. bak, dębak, gęlębak en gęlębbak); *dicht bij een zaaien* allerhande zaad, om er jonge plantjes van te trekken, ter overplanting.

لبق **lębœk**, interj. voor een dof, ploffend geluid, doffer dan lębak, zooals bv. dat van een' kokosnoot, die van den boom valt; zoodanig geluid. — z. boek, dęboek, gęlęboek en gęlębboek.

لبم **lębam**, *bont en paarsch*, zooals eene zware kneuzing, *livide.*

لبّن **lębban**, naam van een' boom — vitex altissima; vitex pubescens.

لبن **lęboen**, *bedotten*, door iets slechts voor goed, iets valsch voor echt uit te geven.

لُبْنَان, de Libanon (gebergte).

لبو **lębœ** z. dębœ.

لُبُود plur. van لَبَد.

* لبه **lębœh**, z. lāboe II.

لبّه **lębbah**, naam der gewone indische *honigbij;* ānak l. (de made der bij), *soort patroon van gestreept goed*, namelijk witte grond met roode streepen; l. bęrgantoeng, *met bloemen besneden plank, onder de nebbe* (djōlong-2) van een indisch vaartuig, vergeleken bij een bijennest, dat onder eene tak hangt.

لبّه **lębbeh**, *meer, meerder, van hoogeren rang;* meerdere; *overschot*, rest (arithm.).

لبي **lębai**, *godsdienstig man; vroom man* (z. sęntęri). — * **lębê**, batav., *geestelijke, dorpspriester.* — [B.].

لَبَّيْكَ en لَبَّيْكَ, *hier ben ik,* waarbij nog gedacht wordt: *beveel,* of *ik gehoorzaam* of dergelijke.

لت I. **lat,** *regelmatige tusschenruimte* in eene reeks van dingen (tijd, getal of ruimte), met overspringing van een zeker aantal van die dingen; *regelmatige tusschen poozing* (vgl. lang I, T.); **latnja berāpa?** *hoeveel is de regelmatige tusschenruimte daarvan?* l. dœwa hāri, *om de drie dagen;* l. sembīlan dibedil, werden om den tienden (man) doodgeschoten.

II. (of هلت, T.), *niet verwant, vreemd,* in dien zin; **kelātan,** *niet verwant enz. zijn;* niet — verwantschap; vreemdheid.

III., batav. — ned. —, 1°. *lat; daklat;* 2°. verb. ned. —, *laat; niet vroeg.* — [B.].

لت **loet,** *indringen,* zooals bv. een dolk, een kogel.

لت **lot,** (zelden) — verb. ned. —, *lood, peillood* [mar.].

لتّ **letta,** van kleeding *niet meer nieuw of versch; gedragen, versleten; beschadigd.*

لتّس **lettoes,** ongeveer hetzelfde als **lettoep,** met dat onderscheid, dat het geluid, door l. uitgedrukt, intensiever, scheller, scherper is, zoodat men bv. voor een schot uit een revolver bij voorkeur l., maar voor de uitbarsting van een' vuurberg, liever lettoep gebruikt. De beteekenis van l. is dus *ontploffen; uitbarsten; springen; knappen* [met intensiteit van het geluid]; *schot* uit een vuurwapen; **selettoes seōrang,** *ieder één schot.* — z. toes.

لتڠ **letang,** interj. voor een klinkend geluid, minder helder dan leting, zooals bv. dat van een zwaar stuk geld (rijksdaalder, kroon enz.), dat op een' steen valt; zoodanig geluid. — z. tang, keletang, lentang en kelentang.

لتڠ **letoeng,** interj. voor een geluid zooals bv. dat van eene gambang, kleine klok of holle bamboe, waarop men met iets hards slaat, minder gerekt dan lenoeng; zoodanig geluid. — z. toeng, ketoeng kentoeng, lentoeng, keletoeng en kelentoeng.

لتڠ **leting,** interj. voor een klinkend geluid, helderder dan letang, zooals bv. dat van een klein stuk geld (gulden en kleiner), dat op een' steen valt; zoodanig geluid. — z. ting, lenting, keleting en kelenting.

لتّڤ **lettoep,** *ontploffen, uitbarsten, springen, knappen* [doffer, voller en holler dan letoes]; **letoep-2,** klein hol rond lichaam, met platten bodem en een pijpje in het bovenst gedeelte, van glas van pœloet, dat, waanner men bij afwisseling er in blaast en er de lucht weder uittrekt, een zacht ploffend geluid geeft (wellicht ploffertje); kinderen-*klapbus, proppenschieter.* — z. bedil.

لتق **lętaḳ**, interj. voor een geluid, zooals bv. dat van een' steenen vloer, waarop men met een hamertje klopt (helderder dan lętoeḳ); zoodanig geluid. — z. taḳ, kętaḳ, en kęlętaḳ. — * batav., *barsten, springen.* — [B.].

لتّق **lęttaḳ**, *plaatsen, zetten, nederzetten, leggen, nederleggen, stellen, nederstellen;* een bevel *uitvaardigen;* den prijs van iets *vaststellen.*

لتق **lętoeḳ** en **lętoḳ**, interj. voor een geluid, zooals bv. dat van eene tafel, waarop men met den knokkel van een' vinger slaat (doffer dan lętaḳ); zoodanig geluid. — z. toeḳ, kętoeḳ en kęletoeḳ.

* لتق, **męlętèk**, batav., *barsten* van bamboe; *barsten* van een' koffijpot (kipsaoe), die ledig op 't vuur gezet wordt. — [H.].

لتك **lętik**, interj. voor een knakkend geluid, zooals bv. een gewricht, dat gerekt of gewrongen wordt. — z. tiḳ.

* لتلت, **mělòtlòt**, batav., *zich uitbreiden,* al grooter en grooter worden, van eene wonde; 2°. van een tong, die bv. een hond uit den bek hangt (bal. mělodlod en męledled, T.). — [H.].

لتم **lętoem**, interj. voor een bommend geluid, zooals bv. dat van een losbrandend kanon; zoodanig geluid. — z. toem.

لتّه **lętteh**, *mat, afgemat, zwak, verzwakt; flauw, af.*

لجّ **lęddja**, *voor alles uitmaken, ter dege doorhalen.*

لُجَاج plur. van لُجَّة.

لُجَّة, *watermassa; de open zee.*

لُجَج plur. van لُجَّة.

لجّغ **lęddjang**, van geschoten of geworpene voorwerpen *pijlsnel.* — z. ręddjang.

لُجِّي en لجّي, *oceaan; afgrond.*

لچّت **lęttjat**, *spiegelglad.*

لچت I. **lęttjoet**, *schielijk vooruit springen,* zooals bv. een visch uit het water, een paard.

II. of **lęssoet**, *slaan* met iets duns, bv. een' rotting, een karwats; *karwatsen.*

لچّت **lęttjet**, van iets glibberigs, dat tusschen twee vlakten geknepen wordt *voorschieten,* zooals bv. eene kersenpit, die tusschen den duim en voorsten vinger geknepen wordt.

لچّر **lęttjoer**, van de huid, waarop een kokend vocht is gevallen *blaren krijgend.*

لچّر **lęttjer**, van de huid *rauw.*

لچّق **lęttjoep**, naam van een geluid, zooals dat van eene staak die met

de punt in een' moerassigen of natten leemgrond gegooid, of van eene piek, die met kracht in een' pisang-stam gestoken wordt. — z. tjoep en lętťjoķ.

لچق **lętjęk**, batav., *kronkels, kronkelig*, van waschgoed, vóór dat het gestreken is. — [H.]; *verkreukt* en *smerig; verfomfaaid.* — [B.].

لچّق **lęttjoķ**, maken van een geluid, zooals bv. dat van taaie modder, waar iemand met een been in zakt; van geweven stoffen, papier en dergelijke: *slap*, bv. door gebruik.

لچّه **lęttjah**, van den grond *doorweekt; week; nat; glibberig* [door regen, begieting en dergelijke]. — z. lętjaķ en bētjaķ.

لچّه **lęttjoh**, van groenten *geschrikt*, door er alleen heet water op te gooien.

لَحَدَ, *uithollen*, in de zijde van een' grafkelder, eene plaats voor een lijk; *begraven* een' doode; z. lāhad.

لَحْظَة, *een blik, een oogopslag, een oogenblik.*

لَحَقَ, al wat zich aan iets voorgaands aansluit en er op volgt, *belending*.

لَحْن, *toon, melodie; accoord; tongval; verkeerde uitspraak; barbarismus; cacophonie; zeer aangename en schoone uitspraak.*

لُحُود plur. van لَحْد.

لُحُون plur van لَحْن.

* لدس, **męlędos**, batav., *barsten* van een zak die te vol is; *breken*, van een brug, door het passeeren van een al te zwaren last. — [H.]; jav. balędos (C. S.).

* لدينن **ladènin**, batav., *notitie nemen* (vgl. onder lājan, T.). — [B.],: oengkoelin.

لَذَّات plur. van لَذَّة.

لَذَّة, *wellust, genot, vermaak; lekkerheid;* In 't mal. ook nog: *wellustig* (wellust verschaffende), *genotvol, vermakelijk, lekker.*

* لر **lor**, batav. (jav.), *het noorden.* — [B.]; z. īlir. (T.).

* لر **ler**, batav., *beslag, deeg.* — [B.].

لرق I. **lęraķ** of **ręraķ**, van iets, uit verschillende samengevoegde deelen bestaat, zooals bv. een vaartuig, een huis en dergelijke *uit zijn verband*, doch zoo, dat nog vaartuig, huis enz. te herkennen is, *uit elkander*, in dien zin; van geweven stoffen *doorgescheurd* (z. raķ); **męręrak**, *uit zijn verband brengen, door scheuren; ontleden* een beest.

II., naam van den zeepboom - sapindus rarac.

لرق **lęrik**, z. dęrik.

لرم **lęram**, z. dęram.

لرم **lęroem**, z. dęroem.

لرّه **lęrrah**, *afgewaaid en beschadigd*, zooals bladeren en vruchten door een' harden wind; *vernield*, zooals huizen, steden, *uit het verband*, zooals een boek.

لري, **męlęrai** vechtenden of twistenden . *scheiden*.

لَزَامَة, *volhoudend zijn; zich op iets toeleggen; iemands plicht zijn; noodwendig zijn; noodwendig volgen uit iets; eene noodwendigheid zijn voor iemand*.

لُزُوم, *volhoudend zijn; zich toeleggen op iets; eener zaak aankleven; iemands plicht zijn; noodwendig zijn; noodwendig volgens uit iets; eene noodwendigheid zijn voor iemand; vastheid, onafscheidbaarheid, noodwendigheid, noodwendig gevolg, onvermijdelijkheid*.

لس I. **las**, alleen in **bātoe las**, naam van een mineraal, amerit vermengd met talk, dat gepulveriseerd tot poetsen, polijsten, slijpen enz. van onedele metalen gebruikt wordt; de omstandigheid, dat het mineraal niet te Riouw gevonden wordt, maar door een amerikaansch schip als *ballast* hier is aangebracht en gelost, laat vermoeden, dat *las* (jav., T.) eene verbastering is van *ballast*.

II., *schielijk voorbijsnellend*, zooals bv. een bliksemstraal, een kogel.

لس **loes**, *vrijelijk, onbelemmerd*.

لس I. **los**, naam van een klein eiland; tandjong l., lange, scherpe uithoek op dat eiland. Komt in pantoen's voor.

II., (soend.), batav., idiom. uitdrukking voor heen gaan. — [B.].

III., batav., verb. ned. — *loods* (persoon). — [B.].

لس **les**, z. ęles.

لِسَان, *tong; spraak, taal; uitspraak; tongval*; **dęngngan lisān**, *bij monde; mondeling* (z. onder علم, T.).

لِسَانِيّ, *de tong betreffend*; لِسَانِيَّة, in de gramm., van eene letter: *linguaal, tongletter* (tongletters zijn: ص, ض, ر, ز, س, ش).

لسّت **lęssoet**, *een fluitend geluid maken*, zooals bv. dat van een' rotting, waarmede men door de lucht slaat. — z. lętjoet, T.) soet en sījoet.

لسّت **lęssit**, *een fluitend of piepend geluid maken*, zooals bv. dat van het fluitje van een' bootsman, of van een helmpje; *piepen* (z. sit en lęsit); **pęlęssit** (z. Deel II 426).

لستاك **lastāka**, *midden* van een' boog.

لسترو*, **sœdah listrō semoewānja**, batav., *alles is kant en klaar, alles wat er wezen moet, is er*, bv. giften, aalmoezen ter uitdeeling. — [H.].

لسّر **lessir**, *wapens, die men bij het schermen gebruikt*, zooals sabel, schild en dergelijke.

لسغ **lesoeng**, *vijzel, mortier*, in dien zin.

لسّق **lessap**, *weggeraakt, weg, te zoek; weg raken*, verdwijnen.

لسّق I. **lessak**, van regen *aanhoudend*.
II., naam van een' boom.

لسكر **laskar** en **lasjkar**, pers. — *krijgsheir; soldaat; scheepsvolk; matroos; volgeling*. — z. 'askar.

لَسَن, *welbespraakt zijn* —, *welbespraaktheid*.

لَسِن, *welsprekend, welbespraakt*.

لُسْن I. plur. van لِسَان.
II. plur. van لَسِن.

لسْن, *tong; volkstaal; tongval*.

لسو **lesœ**, *zwak, mat, slap, flauw, lusteloos; loom* [sterker dan letteh].

لسي **lesi**, *vernederd; vernederd zijn, vernedering*.

لِطَاف plur. van لَطِيف.

لَطَف, *weldaad; kleine hoeveelheid*.

لُطْف, *welwillend en liefderijk handelen; iemand genegen zijn* (inz. van God); — plur. أَلْطَاف, *welwillendheid, liefderijkheid, zachtzinnigheid, genadebewijs* (inz. van God).

لَطِيف, *dun, tenger, fijn, sierlijk; een' verborgen zin hebbend; scherpzichtig; geestig; welwillend, liefderijk, toegenegen*. In 't mal. ook nog: *dun enz. zijn, dunheid*, enz.; *sierlijkheid*; اَللَّطِيف, *de liefderijke bij uitnemendheid*, d. i. God; عبد اللطيف, dienaar van denzelve, nom. pr. v.

لَظَى, *vlammend vuur; helsch vuur, hel*.

لِعَان I., *vervloeken, verwenschen; vonnissen; vervloeking, verwensching*.
II. plur. van لَعْنَة.

لَعْل, *robijn; lippen* eener beminde; *zoete roode wijn*.

لَعْن, *vervloeken, verwenschen*; — *vervloeking, verwensching*.

لَعَنَات plur. van لَعْنَة.

لَعْنَة, *vloek, vloekwoord*; لعنة الله اتسن, Gods vloek over hem.

لُغَات plur. van لُغَة.

لُغَة, *uitgesproken klanken*, die eene beteekenis hebben; *woord, benaming, gezegde; eigenaardigheid der woorden;* kitāb l., *woordenboek, lexicon;* pada l., volgens de letterlijke beteekenis; اَللُّغَة of 'ilmoe l., *de lexicographie, de philologie;* ahli 'lloeraħ, *lexicographen; philologen.*

لَغَم, *onzekere boodschap* of *gerucht.* In 't mal. ook nog: *soort van zangspraak* bij het lezen (eigentlijk door verwarring met rāgam, T.).

لُغَوِيّ, *tot de eigenaardigheid der woorden behoorend, tot de taal behoorend, idiomatisch; taalkundig, lexicographisch.*

لَغًى en لَغْوَى, *nietige zaak* of *gezegde; ijdelheid.*

لُغًى plur. van لُغَة.

لغ **I. lang** (vgl. lat., T.), *tusschenruimte* in tijd of ruimte; *bij tusschenruimten in tijd of ruimte;* iets *bij tusschenruimten in tijd of ruimte doen;* l. sẹhāri, *om den anderen dag.*

II., *veronachtzamen*, bv. een' vriend, een' bondgenoot, eene vrouw (door niet bij haar te wonen).

III., *roofvogel* (beter هلغ, oud-jav. hẹlang, T.); l. ājam, de gewone ind. *kiekendief*, rood met witte borst; l. bōrek, gespikkeld; l. rādja wāli, *soort* van *sperwer;* l. sīpoet, aan 't zeestrand; l. lāoet, *soort* van *visch-arend;* l. mālam of l. hantœ, *uil* in 't algemeen; l. soewir, soort van uil met lange klauwen.

IV., naam eener zoutwater-schelp.

لغ **I. loeng**, *langwerpige vierkante, naar onderen toe iets breeder wordende en daar open kist, dienende tot deksel op de in den bodem van een graf gegraven kuil*, waarin het ongekiste lijk gelegd is; l. gādjah roengkoep, prismatische l., bestaande uit twee planken, aan het hoofd- en voeteinde door twee planken gesloten.

II., *kromte, boog;* **pẹrloeng**, *kromte* enz. van een voorwerp; p. bādjoe, *uitgesneden kromte aan een kleed, voor den hals; kraag* van een kleed; **pẹngẹloeng**, wat eene kromte enz. maakt; *hoepelvormig lichaam; crinoline.*

III., z. sœloeng.

* لغ **long**, batav. — oorspr. chin.? — *Chineesch vuurwerk van bamboezen kokertjes.* — [B.].

لغ **leng**, z. kal.

لڠ **lẹngnga**, z. bīdjan.

* لغيت **lẹngit**, batav. (bal. *leep, arglistig*, vgl. onder tjœlas, T.), ōrang l., een luie bediende, die, om vrij te komen van hetgeen hij te doen heeft, ziekte voorwendt enz. — [H.].

* لغر **lẹngar**, batav. (bal.), *kaalhoofdig.* — [T.].

لڠّر **lęngngar**, van het hoofd *verdoofd*, zooals door een' val, stoot, slag (vgl. kalęngęr, T.).

* لڠسو **lingsoe**, batav. (port. lenço), *een zakdoek.* — [T.].

لڠّس **lęngngas**, *vochtig uitgeslagen*, zooals bv. kaas; *vochtig*, zooals bv. de neus en de mond van een' jongen, die snottert, de vrouwelijke schaamdeelen enz.: *kleverig*, bv. van de handen.

لڠست **langsat**, beter **lansat** (ook daar niet ingevuld met een beteekenis, T.); bœnga l., z. onder bœnga.

لڠسر **langsar** en **lansar**, *horizontaal lang uitgestrekt; in de lengte getrokken* [bv. eene landtong]; *lang*, in vergelijking van de breedte of dikte: *slank, rank.*

لڠسر **longsor** en **lonsor**, z. gęlongsor.

لڠسر **lengser**, z. lenser.

لڠسڠ **langsoeng** en **lansoeng**, *doorgaan*, zonder zich op te houden of ergens aan te gaan; een doel, dat men zich gesteld heeft *voorbijgaan.*

لڠسڠ I. **langsing** en **lansing**, z. lansi.

II., batav., *slank.* — [B.]; pingganguja l., zij heeft een dun middeltje; 't tegenovergestelde van bębęk. — [H.].

لڠسن **longsin** en **lonsin**, *schering: scheerdraad; ketting* [in het weven]; **kāïn** **bęrlongsin sęttęra**, *een weefsel met zijden schering.*

لڠسي **langsai** en **lansai**, *behangsel; draperie.* — * **langsê**, batav. (jav.), veelal **lęlangsê**, *gordijn; voorhangsel.* — [B.].

لڠّڠ **lęngngang** en **lęnggang**, *stille hebbend; geen geraas om zich hebbend; niet veel werk hebbend.*

لڠّڠ I. **lęngngoeng**, *in gedachten*, zooals bv. iemand, die eene zaak niet begrijpt; *verbluft; bedonderd.*

II., naam van een' boom.

* لڠکؤ, **męlingkoe**, batav. (bal. lingkoeh, T.), *ineengedrongen zitten* of *liggen* van iemand, die het koud heeft. — z. lingkoeh. — [T.].

لڠکار **langkāra** (in ḥik. en poëzie) *onbestaanbaar, onmogelijk, ondoenlijk; onwaarschijnlijk* (skr. alangkāra, *versiering*, T.).

لڠکت **langkat**, naam van een rijkje op de Noordoost kust van Sumatra, onder Siak.

* لڠکت, **mas**, **pèrak** **bęlongkōtan**, batav. (uit 't bal., waar geen praefix bę bestaat, zoodat dit woord onderde ب had moeten geplaatst worden, T.), *een ruwe kluit* goud of zilver, nog niet bewerkt door de goudsmeden. — [H.].

* لڠكيت, **mẹlengket** of **bẹlengket,** batav., *kleven, hechten, aangehecht.* — [B.].

* لڠكير, **pẹlangkīran,** batav. (bal. *bak voor offeranden,* T.), eene *soort doos* (kotak), waar men de bamboezen kokers inlegt, die tot bergplaatsen van krekels dienen. — [H.].

لڠكور **lẹngkoer,** naam eener zekere wijs op de viool.

لڠكر **lengkar,** *naaf* van een rad; *slag in de rondte;* van touw *rol;* l. tāli, *hoop opgeschoten touw; rol touw;* **mẹlengkar,** *kronkelen; in kronkels leggen; schroefswijs opvouwen; opschieten* (van een touw). — * **lingkẹr,** batav., *in elkander gedoken* of *gerold; opschieten* (slangsgewijs); **mẹlingkẹr,** *in elkander gedraaid* als eene slang. — [B.].

لڠكس **langkas,** *vurig,* zooals bv. een paard; *ijverig; vlug,* inz. van geest.

* لڠكس of **loengkas,** w. sum. — (mogelijk ook langkas) *openen.* — [N.].

لڠكس **lingkas,** *beknopt, bekort* (vgl. rengkas, T.).

* لڠكڠ **langkang,** w. sum., *slaan* met een stuk ijzer of hout; *slaan* bij het weven; l. sẹkāli dang satāhon dang mẹmantākan dirīnja (mijn hds. van de tjindoer matå leest anders, T.), *hij deed* (de kāïn) *elk jaar een slag op het weefstoeltje en spoelde zich zelve in.* — [N.].

لڠكڠ **lẹngkang,** van ringen, haken en dergelijke *wijder gemaakt;* van haken *meer geopend.*

لڠكڠ I. **lẹngkong,** *gebogen, boogsgewijs over iets* (bv. eene poort) *heen gekromd, gewelfd, hol* (tegenst. van bol), zooals bv. een horlogeglas; *boogsgewijs over iets heen gekromd enz. zijn; boog over iets heen; gewelf* (van onderen gezien); *holle zijde* van iets, bv. van een horlogeglas. — z. lengkong en lengkok.

II., van een geluid *galmend,* zooals bv. dat van eene tāwå-2, eene klok, van een aanbeeld, waarop de hamer valt en dergelijke. — z. kong.

لڠكڠ **longkang: limbah.**

لڠكڠ **lengkong,** *wat iets omringt, omgeeft, insluit; cirkel, cirkelvormig lichaam; omringen, omgeven; insluiten;* z. lẹngkong en lengkoḳ; l. lēher bādjoe, *kraag van een kleed.* — * **lingkong,** w. sum., *omheinen, behangen.* — [N.].

لڠكڠ **lengkeng** — oorspr. chin. — z. bidāra.

لڠكڤ I. **langkap,** *inzetbak* (vgl. onder lẹngkap, T.), zooals bv. in eene gewone sīreh-doos, een sigaar-doosje en dergelijke.

II., naam van een' varenachtigen boom, van welks bladeren wannen gemaakt worden.

III. of **lāngau**, naam eener soort van groote vliegen, *blauwaars, vleeschvliegen*. Eene eigenschap dier vlieg is, dat zij zich alle oogenblikken nederzet. Van daar: tẹrbang-2 l., *vliegen als eene* l., d. i. bij 't lezen telkens *haperen*.

لڠكڤ **lẹngkap**, *toegerust, uitgerust, van het noodige voorzien; volbracht, voltallig; volkomen; alles omvattend, alles in zich vereenigend; toerusten, uitrusten, van het noodige voorzien;* tēpak l., *uitgeruste sīreh-doos*, d. i. voorzien van een inzetbakje (z. langkap, T.).

لڠكڤ **lingkoep**, *van boven gesloten*, zooals bv. eene bloem, eene gesluierde vrouw; *naar boven geslagen*, zooals bv. een hoek van een tafelkleed; van matten, stoffen en dergelijke: *aan een' kant omgeslagen;* bẹrtœdoeng l., *het hoofd gedekt hebben* met eene kāïn, met over het voorhoofd tot op de oogen geslagen rand waartoe de rechterhand gebruikt wordt, terwijl de linkerhand den tegenovergestelden rand tot aan de oogen optrekt, zoodat alleen voor de oogen eene smalle opening blijft (wijze der mal. dames zich te sluieren).

لڠكق, **lengkak lēman**, naam van een' boom, die goed hout voor vaartuigen oplevert.

لڠكق **lengkok** (z. tjẹlengkok) vgl. lengkong en lengkong.

* لڠكق **lèngkòk**, batav. (jav., T.), **bẹlèngkòk** en **bèlòk**, *rechts of links gaan* of *aanhouden;* **mẹlengkak mẹlengkòk**, *laveren*. — [H.]. — z. mẹlèngkòk.

لڠكم **loengkoem**, beter **moengkoem**, *vlak bolrond*, zooals bv. een horlogeglas, het deksel van sommige koffers.

* لڠكن I. **langkan**, malaka en singap., — oorspr. chin. —, *buitentred* van een huis met balustrade, beneden of boven; *balkon*.

II., **klangkan** of **klangkang**, batav., — pagẹr l., *een hekwerk, een heining* met ruimte tusschen de staken gelaten, van ijzer. — [H.].

III., **mẹlangkankan**, div., *zich uitrekken; schrijden*.

لڠكو **langkau**, *overslaan*, hetzij opzettelijk of bij vergissing, bv. een vel in een boek.

لڠكوس **lẹngkoewas**, naam eener plant, welker wortel in de keuken en als geneesmiddel gebruikt wordt — maranta galanga; maranta alpinia; koempferia galanga; de wortel zelf.

لڠكه **langkah**, *schrede; stap; tred; eerste schrede* enz. van een' gang of eene reis; *aanvaarding eener reis;* l. mœdjoer *gelukkige eerste schrede* (wanneer

men op zijn' gang zijn voornemen bereikt, of een geluk of iets aangenaams ontmoet); **męlangkah**, *schrijden; stappen; schrijden enz. over* iets; wetten, bevelen enz. *overschrijden; overtreden* (voor de laatste bet. heeft het mal. onverstand van l. langgar gemaakt, alsof men eene wet enz. stormenderhand kon uit den weg ruimen); **męlangkah pęrāhoe**, een vaartuig, op een gelukkig tijdstip, *den eersten stap tot eene reis laten doen*, al is het slechts voor een' korten tijd.

لڠكه **longkah**, van platte voorwerpen, die op iets anders vast behooren te zitten, hetzij van natuur, zooals schil, schors of dergelijke, of, dat zij er op geplakt zijn, zooals bv. papier, *los, losgelaten hebbend.*

* لڠكه, **męlingkoeh di djālan**, batav., *aan den weg liggen te slapen*, inzonderheid van iemand die op de zijde ligt met gebogen knieën. — [H.]. — z. lingkoe.

لڠكه **lengkah**, *oneensgezind, oneendrachtig.*

* لڠكي **langkej**, w. sum., *wel gemaakt*, een fraai postuur. — [N.].

* لڠكيتڠ **langkītang**, w. sum., een *soort* van *mossel.* — [N.].

* لڠكيسو, **āngin langkīsau**, men., *windhoos.*

لڠكيڠ **lęngkījang**, *kleine rijstschuur op palen.*

* لوڠڬو **loenggoe** (vgl. بلڠكو, T.), batav., *'kluisters.* — [B.].

لڠڬ **linggą** — skr. lingga (merk; teeken; vlek; penis) — naam van een eiland welks piek voor den zeevarende een kenteeken is, sedert 1787 de zetel des Sultans van Djohor. — * **lingga**, batav., zekere visch. — [T.].

لڠڬي **linggi**, *steven*, voor of achter; l. mādja-kāja, *een steven, uit één stuk met de kiel.*

* لڠڬ, **longga-2**, batav., een *reusachtig spook*, dat zich op den weg ophoudt, ook **sètan longga** (vgl. mak. longga). — [T.].

لڠڬادي **lenggādają**, naam van een' boom.

لڠڬان **lęnggānạ** (zelden), *onwillig; ongenegen; wederstrevend* (skr. langghana, T.).

لڠڬانن **lęnggānan**, *vaste leveraar* (z. rękkan). — * batav. (jav.), van wien men dagelijks koopt, *de steeds beklante.* — [T.].

* لڠڬايڠ **linggājoeng**, w. sum., *hoog* van boomen. — [N.].

* لڠڬت, **męlęnggoet**, batav., het hoofd van slaperigheid *overzij laten vallen.* — [H.].

لڠڬر I., **mẹlanggar**, aanvallẹn, *aanranden, bestormen, aanloopen tegen* iets, *een inval doen in* iets; **mẹlanggarken**, *doen aanvallen* enz.; *drijven tegen* iets; makạ pẹráhœnjạ dilanggarkẹnnjạ kẹdārat, *en hij liet zijn vaartuig op den wal loopen;* **tẹrlanggar kẹdārat**, *op den wal gedreven; gestrand* (z. ook onder langkah, T.).

* II. **langgar** (verb. van het pers. لنڬر), batav. en jav.,: sœrau. — [T.].

لڠڬر **longgar**, *los om iets zittend*, bv. een spijker; *speling hebbend.* — batav., en lōbok̤, *los.* — [B.].

* لڠڬر **linggar**, w. sum., *een blaasbalg.* — [N.].

لڠڬر **lenggar**, *wijd uit elkander; niet opeengedrongen; vrij van dwang; vrij van nood; zich kunnende verroeren; niet bekneld; vrij in zijne bewegingen.*

* لڠڬر **lenggor**, batav., gīla l., *stapelgek; als gek rondloopen.* — [B.].

لڠڬيس I. **linggis**, *lat* of *andere bedekking* op het boord van een roeivaartuig, waarop de riemen rusten, of de pagaaien neder komen. — z. rembat.

* II., soek., *breekijzer.* — ook batav. (uit 't jav. of bal., T.). — [H.].

لڠڬڠ **lẹnggang**, van eene bezigheid *voor eene poos stilstaand* of *niet aan den gang;* van iemand, die een zeker bedrijf uitoefent, zooals bv. zeeroovers, *voor een' tijd stil, pauséren, voor eene pos stilstaand enz. zijn; pause; feriën;* van een' tijd *ledig; vrij van arbeid; ledige plaats, ledige tijd, pause bij het werken.*

لڠڬڠ, **mẹlenggang**, *slingeren, zwaaien; met de armen zwaaien, in eene slingerende, zwaaiende beweging brengen*, zooals bv. een' schotel; **bẹrlenggang pẹroet**, wanneer eene zwangere vrouw in de 7e maand is, dan wordt met haar de volgende ceremonie in acht genomen. Men doet eene sẹlendang onder den rug en haalt de einden boven den buik bij elkander. Die einden brengt men bij afwisseling naar den eenen en den anderen kant, zonder dat de lijderes daardoor in beweging gebracht wordt; terwijl men daarbij van 1—7 hardop telt, waarmede de ceremonie afgeloopen is. En dit noemt men bẹrlenggang pẹroet; **mẹntjampak̤ lenggang**, van een' pronker *zwaaien met de armen ten toon spreiden;* l. boewānạ, naam dien men soms aan vorstelijke vaartuigen geeft; **lenggāngan**, *de vlak trechtervormige bak*, waarin stofgoud en diamanten gewasschen worden.

لڠڬق **lẹnggak̤**, van het hoofd *achterover gebogen*, zoodat het in den nek ligt.

لڠڬق **longgok̤**, van levenlooze dingen *hoop* (verzameling of naast elkan-

der), *stapel*, *tas* [kleiner dan tamboen]. — z. toempoek.

لڠكق **lenggok**, *zich zwaaiend bewegen; zich heen en weder buigen, draaiende waggelen,* zooals bv. een tol, die begint moe te worden.

* لڠكم, **sāga linggam**, *drakenbloed;* z. sagalinggam.

* لڠكم **langgam**, w. sum., *fatsoenlijk, netjes, beleefd, fraai, bescheiden:* hetzelfde als saālam of samoanja (z. sīlanggam). — [N.].

لڠكندي **lenggoendi** en **legoendi**, naam eener struik — vitex trifoliata.

لڠكه **loenggoeh**, *zitten,* met de armen bv. op eene tafel en het hoofd op de armen. — * batav. (jav., T.), *gemakkelijk zitten, leunen, rusten.* — [B.].

* لڠكي **langgei**, w. sum., sęlœwar l., eene broek waar de pijpen van onderen gedeeltelijk van zijde zijn. — [N.].

لڠلڠ I. **langlang** (in hik. en poëzie), *schoon, fraai.*

II., batav. (jav., T.), *kruisen* (op zee), *bespieden.* — [B.].

لڠلي **longlai**, *zich naar beneden buigen,* zooals bv. wilgentakken, *buigzaam.*

لڠّن **lengngan**, *arm; mouw; vleugel* van een slagorde.

لڠّه **lengngoeh**, *pijn gevoelend* van vermoeienis.

* لڠّي **lengngai**, *achteloos.*

لُفَّة, لُفَّاح en لُفَّاحَة, *alruin* (mandragora), eene plant, aan wier wortels tooverkrachtige eigenschappen toegeschreven worden.

لِفَافَة, al wat dient om iets in te wikkelen of te omwinden, *lap, omslag, omslagdoek.*

لَفَائِف plur. van لِفَافَة.

لَفْظ, *het uitspreken der woorden; uitspraak;* met plur. أَلْفَاظ, *uitgesproken woord, geschreven woord, woord.*

لَفْظًا, *naar de uitspraak, naar de letter, letterlijk;* in de gramm.: *grammaticaal.*

لَفْظِيّ en لَفْظِيّ, *de uitspraak betreffend; uitgesproken, letterlijk.*

لَفْلَاف, het volgende.

لَفْلَف en لَفْلَاف, *zwak, krahteloos, onvermogend.*

لَفِيف, *gemengd,* in de gramm., van een verbum, dat twee zwakke letters tot radicalen heeft: *dubbel zwak; dubbel zwak verbum.*

لف I. **lap**, nederl., lap.

II., interj. voor de oogenblikkelijk voorbijgaande beweging of het schielijk verschijnen en verdwijnen van iets, inz. van den bliksem; zoodanig verschijnen en verdwijnen.

لف **loep**, bij het weven *blok van veertig draden van het riet.*

لڤ **lęppa**, *verlenging van de palmiet* (oemboet) *naar onderen toe*, bij de sago-palm nog eetbaar; **lęppa-2**, *soort* van kleine *boot.*

* لفاري **lapārī**, w. sum., dat gedeelte op zijde van een maleisch huis dat met ālang-ālang gedekt is en gewoonlijk een paar el boven den grond begint.— [N.].

لفت **lęppat**, *kleefrijst* (pœloet) *in een driehoekig* of *langwerpig* (cylindraïsdisch) *gevouwen blad* van de kokospalm, de pandan of de palas gekookt; l. kętœpat, *l., die in plaats van de* kętœpat *op reis medegenomen wordt.*

لفر **lępoer**, *gedeeltelijk in het slijk of den grond bedolven*, zooals bv. een vaartuig, waar men niets om geeft.

لفس **lępas**, van iets, dat op eenige wijze vast of gebonden was *los, losgelaten, bevrijd, ontslagen, ontheven, ontlast, eenige handeling volbracht hebbende; er niet meer door gebonden;* van eenige handeling of gebeurtenis *gedaan, volbracht, over;* **męlępaskęn**, *loslaten, bevrijden, ontslaan, ontlasten;* **lępāsan**, *vrijgelatene; verstolene;* **lępas-2**, zeker *vlechtwerk van repen zeer dun goud- of zilverblik*, dat zoodanig gevlochten is, dat het, wanneer men aan de twee uitstekende punten daarvan trekt, uit elkander gaat. Er zijn vier soorten: l. djālan; l. rīboe-2, l. tanggoķ en l. kętœpat tōlaķ bāla, welke, bij het einde van huwelijksfeesten, het eene na het ander en in de genoemde volgorde, door de bruid en den bruidegom (ieder heeft zijn eigen l.-2, in de hand), na er op geblazen te hebben, uit elkander getrokken en weggeworpen wordt, eene ceremonie, waardoor men allerhande onheil denkt af te weren. De meestal beschaamde bruid verricht de plechtigheid zelden zelve.

لفغ **lęppang**, naam van een' boom, die eene eetbare vrucht draagt (z. ook onder gęlombang, T.).

لفق **lępaķ**, interj. voor een ploffend geluid, helderder dan lępoķ, zooals bv. dat van een boek, dat met de platte zijde op den grond valt, *plof;* zoodanig geluid.

لفق **lępoķ**, interj. voor een ploffend geluid, doffer dan lępaķ, zooals bv. dat van een' emmer, die kop onder in het water valt; *plof;* zoodanig geluid; z. poķ; **lępoķ-2**, halve kokosnoot met schil, waar de kern is uitgenomen, hangende door

middel van een' touw, dat met een' knoop in een gat in het midden bevestigd is, met de holte naar beneden, op eene zekere hoogte, waarboven het water niet mag komen, in het ruim. De man, die bij het water de wacht heeft, licht van tijd tot tijd die kokosnoot op en laat haar weder vallen. Wanneer hij nu een ploffend geluid hoort, dan is dit een teeken voor hem, dat het water moet uitgeschept worden.

لقڤق **lępiḳ**, interj. voor een klappend geluid, helderder dan lępaḳ, zooals dat van een houten doosje, dat op den grond valt; zoodanig geluid. — z. piḳ.

لقو **lępœ**, naam van een' venijnigen zoutwater-visch.

لقّو I. **lęppau**, *lijst* (lat, dunne stang, dikke rotting), die de punten van de oplangers (tādjoeḳ) aan den binnenkant met elkander verbindt, maar die punten niet bedekt, zooals de tœtoep tādjoeḳ. — z. lēper-2.

II., men. (lapow of lopow), *winkeltje* (T.).

لقّه **lęppoh**, *blaar*, zooals bv. van een heet ijzer; *blaas*.

لقّه **lęppeh**, *omgeplooid*, zooals bv. de hoek van een vel papier, bij het inpakken van iets.

لقق **loḳ**, batav. (jav. ęloek, T.), *krom buigen*. — [B.].

لَقاء, *tegenkomend, ontmoetend*.

لِقاء, *tegenkomen, ontmoeten; ondervinden, doen ontmoeten; naar iemand gaan; tegenkomst, ontmoeting*.

لَقالق plur. van لَقْلَق.

لَقَب, *eeretitel, bijnaam, scheldnaam*.

لَقَدْ, *zekerlijk, gansch, reeds*.

لقس I. **laḳsa** — pers. لاخشه — *vermicelli*.

II. (skr., T.), *tienduizendtal, tien duizend*; **sęlaḳsa**, *tien duizend*; **bęrlaḳsa**, *tienduizendtallen hebbend, uit tien duizendtallen bestaan*; **bęrlaḳsāän**, *met tien duizenden*.

لقسان (skr., T.) **laḳsāna**, *gelijkenis, voorbeeld, gelijk, zooals*; **męlaḳsanāken**, *vergelijken*.

*لقسق **loḳsèḳ**, batav., *geruïneerd, bankroet*, van een tokohouder, wiens bezittingen door de schuldeischers in beslag zijn genomen. — [H.].

*لقسن **loḳsoen**, batav., — oorspr. chin. —, *in slechte omstandigheden vervallen*. — [B.].

لَقْط, *oplezen; hier en daar oprapen, vinden van iets*, zonder er naar te zoeken; *verstellen van kleederen; opraping hier en daar*.

لَقَط, *opgeraapt goed, opraapsel, gevonden goed*, inz. waarvan men den eigenaar

niet kent; *aren, na den oogst opgelezen.* — De plur. أَلْقَاطُ, *gemeen volk.*

لُقَطَاءُ plur. van لَقِيطٌ.

لُقَطَةٌ, *wat opgeraapt is, wat gevonden is, vondst.*

* لَقْلَاكَن **laklākan**, batav. (jav., T.), *de uvula, het lelletje* of tapje in de keel. — [B.].

لَقْلَقٌ I., *tong.*

II. en لَقْلَاق, *ooievaar.*

لقم **lękoem** en **lękoem**, z. حلقم.

لُقْمَان, naam van een' beroemden arab. wijsgeer.

لَقْوَة, *aangezichtspijn; scheeftrekking van den mond; hondskrampen; hondsdolheid.*

لَقِيط, *opgelezen, hier en daar opgelezen;* — met plur. لُقَطَاءُ, *vondeling.*

لك I., **męlik**, *ontwijken, uit den weg gaan; zich verstoppen voor* iemand, die naar ons zoekt; **męlikkęn**, *heimelijk wegnemen en verstoppend, wegmoffelen.*

II. **lik**, *voorwendsel;* **bęrlik**, *zich achter voorwendsels verschuilen.*

لكّ, **męlękkoe**, *met den elleboog op* iets *steunen.*

لكّت **lękkat**, *kleven, aankleven, vastkleven, vastzitten, blijven kleven* enz. — z. lękkap.

لكّت **lękkit**, van kleverige dingen, bv. lijm, verf en dergelijke *nog klevend; nog niet droog.*

لكّر **lękkar**, *kransvormige voet,* gew. van rotting gevlochten, om er potten enz. met bollen bodem op te zetten; **męlękkar**, de hoed. van een l. vertoonen, *zich als een l. voordoen.* Wordt gezegd van de kāïn van iemand, die op zijne hurken zit, wanneer dat kleedingstuk hem van de heupen gezakt is, en als ware het eene l. rondom hem vormt, waarin hij zelf zit. — * **lakar-2**, men., een beestje dat er als een duizendpoot uitziet, en wegens zijn gelijkheid met een lękar zoo heet; vgl. harpe-harpe in 't bat. van harpe. — [T.].

لكس **lękas**, *haastig, spoedig, schielijk, vlug, dra, binnen kort; haastig enz. zijn; haast, spoed.*

لكس **lękis**, naam van een' boom.

لكغ **lękoeng**, *hol*, bv. de oogen; (vgl. lękok, T.).

لكّق **lękkap**, van platte dingen *dicht tegen iets aangesloten,* zooals bv. eene schilderij tegen den wand, *plakkend op iets, opgeplakt, aangeplakt.*

لكّڤ **lẹkkoep**, naam eener soort van wilden m a ngg a-boom, met eene eetbare vrucht.

لكق **lẹkoḳ**, *kuil, holte, holligheid, indrukking, deuk;* in het kaartspel *harten; hol, ingedrukt;* l. m ā t ạ, *de oogholte;* l. lĕ h e r, *de strotgroeve;* m ā t ạ l., *holle oogen;* **lẹkaḳ-lẹkoḳ**, *kuilen, holten, holligheden, indrukkingen, deuken* [naar alle richtingen]; *ingedrukt,* naar alle richtingen.

لَكُمْ, *aan* of *voor ulieden.*

لكم **lẹkoem**, z. لقم (T.).

لَكِنْ, لٰكِن, لَاكِن en لَاكِنّ, *maar; maar toch, nogtans, niettemin, evenwel.*

لكّن **lẹkkoen,** *soort* van *siamschen dans,* alleen door vrouwen uitgevoerd; *troep danseressen,* die dien dans vertoonen; persoon van dien troep.

لكّه **lẹkkah** — ar. عَلَقَة, een band? — *opgaande stukken van een' tapstoel voor vuurwapenen.*

لكيو **lakjœ** — oorspr. chin. — naam eener *soort* van *chineesche houwer.*

لݢّ **lẹggạ** (vgl. jav., T.), *ruim* (veel ruimte aanbiedend), bv. eene tafel, vrij (ook van den tijd).

لݢّء **lẹggoe**, van enden, die bij het vervaardigen van matwerk uitsteken, *invlechten.*

لݢب **lẹgab** en **lẹgap**, interj. voor een klappend geluid (helderder dan lẹgoeb), zooals dat van twee platte harde voorwerpen, bv. twee planken, die tegen elkander geslagen worden; zoodanig geluid.— z. gab en dẹgab.

لݢب **lẹgoeb** = **lẹgab**, maar doffer. — z. goeb en dẹgoeb.

*لݢت **lẹgit**, batav. (uit 't bal., T.), *klererig en taai,* zooals bv. kalāpa lĭlin en sommige tālẹs-soorten, 't tegenovergestelde van rẹnnjah. — [H.]; *smakelijk.* — [B.].

لݢّت **lẹggat**, *in dezelfde richting voortsnellend;* van een' blik *strak.*

لݢر **lẹgar**, z. gar en dẹgar.

لݢّر **lẹggoer**, naam van een landschap onder Siam.

لݢڠ **lẹgoeng**, naam van een' boom.

*لݢق **lẹgoḳ**, batav., *een gat in den grond.* — [H.]; soend. lẹguk, *hol, met gaten; eene diepe* of *smalle vallei.* — [B.]. — z. lẹkoḳ.

لݢم **lẹgam**, interj. voor een donderend geluid (minder dof dan lẹgoem), zooals

bv. dat van een kanonschot, eene bons tegen eene deur en dergelijke; zoodanig geluid; hītam l., *pikzwart*, eigenlijk zwart, ter onderscheiding van donkerblauw, dat ook door hītam beteekend wordt. — z. gam en dęgam.

لڬوم **lęgoem** = **lęgam**, maar doffer.

لڬم لڬڤ **lęgam-lęgap**, z. lęgam.

لڬم لڬم **lęgoem-lęgam**, z. lęgam.

* لڬن **lęgen**, soek. (uit 't jav., T.), *het zoete sap*, dat door insnijding in den bloesemstengel van palmgewassen verkregen wordt, *ongegiste palmwijn;* — batav. ook: *gist*, *desem* (als gist gebezigd om 't meel te doen rijzen, T.). — [B.].

لڬند **lęgoendi**, z. lęnggoendi.

لڬندر **lagondor** — verb. ned. — *dragonder; cavallerist van de voormalige O. I. Compagnie.*

لڬيكن **lágīkęn**, smrt. van lāgi en ākan.

للابتداء, *voor het begin, om te beginnen.*

للاستدراك, *ter beperking.*

* للاڠن **lalāngoen** (kawi iets verrukkelijks), *lustoord; tuin.* — [T.].

للت **lęllat**, *ruiker* van gemaakte, inz. uit sirehbladeren geknipte bloemen, in eene soort van beker, dien de bruidegom, wanneer hij in optocht voor 't eerst naar de bruid gebracht, zediglijk vóór 't aangezicht houdt, tot in de woning der bruid, waar hij hem haar aanbiedt.

للتأكيد, *ter versterking, voor de energie.*

للتخصيص, *ter beperking.*

للتشبيه, *ter gelijkstelling.*

للتعليل, *om de oorzaak aan te duiden.*

للتقليل, *om eene vermindering* of *een klein getal aan te duiden.*

للر **lęllar**, *bij herhaling* en *dikwijls.*

للس **lęllas**, *door wrijving geschaafd.*

* للڤ **lęlęp**, batav. (soend. of 't bal. lęblęb, T.), *in het water dompelen of vallen.* — [B.].

للڤ **lęllap**, *verdween, weg*, in dien zin, *naar de maan, weg, zonder zelfbewustzijn*, zooals in een' vasten slaap. — * men., 1°. = tīdoer; 2°. *verbeurd zijn* van een pand (vgl. bat. lolop, *nop* en *nok*). — [T.].

للق **lęllak**, van een kleedingstuk *losgaan en van het lijf vallen.*

الله **lẹllah**, *slap, mat, afgemat, moede, vermoeid; kortademig.*

لله I., *aan God, Gode, bij God* (bij het doen van een' eed).

II., *voor God, Gode* (dat.). — Ook als interj.: *heerlijk, voortreffelijk! bravo!*

للي **lẹllai**, *in eene bocht nederhangen*, zooals bv. de bladeren der palmboomen; **mẹlẹllai**, *neder* of *naar zich toe buigen*, bv. eene tak.

لم **lam** — oorspr. chin. — naam van een bloedstelpend geneesmiddel; elk bloedstelpend geneesmiddel.

لم **lem** — verb. ned. — *lijm.*

لماري **lamāri** en **ārmāri** — port. armario —, *kast.*

* لماين **loemājan**, batav. (uit 't soend., T.), *des noods.* — [B.].

لمب **lambạ**, *de grove draden van ruwe zijde*, die aan elkander geknoopt en afzonderlijk geweven worden.

لمب **lẹmbạ**, plant, met gevederde bladeren, met eetbare vrucht, eenige overeenkomst hebbende met die der pẹlāgạ (kardamoem).

لمب **lẹmboe**, *rund*, beest (koet.: *wild rund;* bal. *wit rund*, T.). — z. djāwi en sāpi (z. ook vgl. lamboe II, T.).

لمب, **bẹrloembạ**, *wedijveren, om strijd doen, om het hardst doen, om den voorrang strijden, wedrennen;* **loembạ-2**, *bruinvisch*, die als het ware het met de schepen om het hardst doet.

* لمب **loemboe** of **gẹlombang**, *deining.* — [B.].

* لمب, **mẹloembi**, batav., *graven, uitgraven.* — [C.]; *opwroeten* (bal. ngloembih, bv. van een zwijn). — [T.].

* لمباج **limbādjoe**, w. sum., *weerlicht*, wel te onderscheiden van bliksem (vgl. كلمباج, T.). — [N.].

لمباك **lẹmbāgạ** en **lẹmbāgan**, *oorspronkelijke vorm, geboetseerd model, type, embryo, kiem, eerste begin;* l. bīsoel, eerste begin eener bloedvin. — * w. sum., 'adat l., de 'adat die voor de rechte uitvoering van andere 'adat zorg draagt. — [N.].

* لمباي **lẹmbājang**, w. sum., *glas* (misschien limbājang, *glans* bedoeld, T.). — [N.].

لمباي **lẹmbājoeng**, naam van een klimop, dat purperkleurige bloemen draagt; mērah l., *purperrood.* — * **limbājoeng**, w. sum., *purper, karmijn.* — [N.].

لمبب **lẹmbab**, *al wat vocht kan aantrekken*, behalve de lucht, doch inz. van weefsels, papier en dergelijke; van den grond *vochtig;* van een geluid *dof; traag; vochtigheid; dofheid, traagheid.* — z. ẹmbal.

لمبت **lambat**, *lang* van duur, *veel tijd noodig hebbend, langzaam*, in dien zin, *laat;* **bẹrlambat,** *dralen;* **mẹlambatkẹn,** *vertragen, uitstellen, op de lange baan schuiven, lang aanhouden;* l. lāwan, *langzamerhand, ten langen laatste* (z. lāoen).

لمبت **lẹmboet,** *week, zacht, slap, buigzaam, lenig; zachtzinnig, gemoedelijk, gedwee:* l. kẹnnjal, *elastiek zacht.*

لمبت **lembat,** naam van een' zoutwatervisch.

لمبر **lẹmbar,** *streng,* waaruit een touw of draad samengesteld is. — Het is voorts een classificérend woord, vergezellende het telwoord, dat een aantal touwen, draden of dergelijke voorwerpen aanduidt. Verkeerdelijk wordt het ook voor vlakke voorwerpen, bv. stoffen, papier, gebruikt; *twijnen, ineen draaien;* tāli tīgạ l., *touw van drie strengen.*

* لمبغ **lambang** (z. lẹmbang, T.), w. sum., *klei, modder;* koro l., de klei die bereid is om potten of steenen te bakken; *aarde wegschuiven; op zijde schuiven;* maka dīja (!) djātoh sampej tānah di lambangnjạ, *en hij viel dat er de grond van uitweek.* — [N.].

لمبغ I., **mẹlamboeng,** *slingerende omhoog werpen,* door den loodrecht nederhangenden arm eerst naar achteren te brengen *opspringen* als een visch uit het water, T.); **mẹlamboeng dirīnjạ,** *zich omhoog werpen,* d. i. *omhoog springen;* **lamboeng-2 dirīnjạ kẹtānah pādang ītoe,** *snellende en springende naar de opene vlakte;* māïn l., *spelen met voorwerpen, die omhoog geworpen worden.*

II., *zijde* (flank) van een levend wezen of vaartuig; **lambœngan rœmah,** *de zijde van een huis.*

لمبغ **lẹmbang,** *ingedrukt;* van den grond *vlak kuilachtig, indrukking, spoor,* zooals bv. van een' gesleepten boom, een' wagen; *laagte* tusschen twee verhevenheden; *lage grond, vallei;* dāï l., *ingedrukt voorhoofd.*

* لمبغ, **mẹlẹmboeng,** batav. (jav., T.), *zwellen, opgeblazen.* — [B.].

لمبغ **lẹmbing,** *werpspies.*

لمبغ I. **loemboeng,** batav. (jav.), *rijstschuur.* — [T.]: vgl. lombong.

* لمبغ **loembing,** z. lœwa.

لمبغ I. **lombong,** *soort* van hooge en steile *mand* met deksel; pẹrāhoe l., *hoog vaartuig zonder* buik.

II., van allerhande vaten *met hoogen rand, diep* (niet plat), zooals bv. een bord; van een vaartuig *hoog boven water.*

III. of **rombong** alwaar een andere verklaring gezonden wordt, T.), *rijstschuur* op stijlen (vgl. loemboeng).

لمبڠ I., **mẹlimbang**, *wasschen* in een' schotel of dergelijke, door daaraan eene slingerende of ronddraaiende beweging te geven, waardoor het onzuivere over de randen weggespoeld wordt. — * batav., en tjœtji bẹras, *rijst schoon wasschen.* — [B.].

II., w. sum., *voorbij, over,* van den tijd; l. tẹngah hāri, *over twaalven;* l. mālam, *ver in den nacht.* — [N.].

لمبڠ **limboeng**, *besloten veilige ligplaats* voor vaartuigen, hetzij van natuur of gegraven; *dok;* **limbœngan**, *afgesloten badplaats;* pẹrāhoe bahāroe tœroen dari l., *het vaartuig komt pas uit het dok.*

* لمبڠ **lembang**, batav., *hoog riet, biezen.* — [B.].

لمبق **lambaḳ**, *een onordelijken of vormloozen hoop vormend,* of *in een' onordelijken hoop nedergesmeten,* zooals bv. een in elkander gefrommelde zakdoek, eene hoeveelheid brieven, boeken en dergelijke; troetelnaam voor een dik kind; **bẹrlambaḳ**, *bij hoopen zijn,* in overvloed . . . zijn.

* لمبق **lomboḳ**, batav., *spaansche peper.* — [B.].

* لمبق **limbaḳ**, w. sum., *het te veel* toegift, de kap op eene maat enz. — [N.].

لمبق **limboeḳ**, naam eener soort van wilde duif (jav. glimoek, T.); z. dẹkkoet.

لمبق **lembaḳ**, van rivieren, meeren, sloten en dergelijke, voorts van allerhande vaatwerk, dat overvuld is *overvloeien, overloopen:* van iets dat aan het koken is *overkoken.*

لمبق **lemboḳ**, *meer gebruiken of geven dan noodig is, overdadiglijk gebruiken of geven.*

لمبيك **lẹmbeḳ**, *week, kleiachtig, leemachtig;* van handelingen *flauw:* van een' persoon *flauw in zijne handelingen: zachte vierkante matras,* om er op te zitten; *kussen* van een' stoel.

لمبم **lẹmbam**, *traag, langzaam* in het uitvoeren van eenig werk.

* لمبو I. **lambœ**, w. sum., *mesten* den grọnd.

II., een fabelachtig dier dat de aarde op zijne horens draagt en wanneer het slechts met zijne horens heen en weder slaat eene aardbeving doet ontstaan (dit is lẹmbœ, T.). — [N.].

* لمبوار, oud-jav. lembuhara (jav. gedichten: lẹmbora), men. van een reusachtigen visch misschien de walvisch. — [T.].

* لمبوهن **limbœhan**, batav., *een lange dikke stok,* tot steun en wapen bij zich gedragen (vgl. soend.). — [H.].

لمبه **lęmbah,** *laag land; aan den voet* eener hoogte, hetzij er zich al dan niet water verzamelt.

لمبه **limbah,** *verzameling van allerhande vuil;* **pęlimbāhan,** *plaats voor vuil,* zooals bv. bij eene keuken; *stinkkolk.*

لمبي, **męlambai,** *wenken, wuiven* [jegens iets].

لمبي I., **męlimbai,** *slingeren met* iets, dat men in de hand heeft, bv. een doek, eene cravach en dergelijke; *zwaaien met* den arm; *zwaaien met* de armen, inz. op eene theatrale wijze, zooals bv. bij het inhuldigen van een' vorst; **langkah limbai,** *passen, waarbij de voeten een' boog van binnen naar buiten beschrijven;* naam van een' zoutwater-visch.

II., w. sum., *flikkeren* van vlammen. — [N.].

* لمبت, **lęmœtan** (loemœtan?, T.), batav., *schimmel; beschimmeld.* — [B.].

لمّح, *van ter zijde of ter loops aanschouwen; schitteren; oogenschijnlijkheid, klaarblijkelijkheid; wat in 't oog loopt.*

لمّد, *onderwerping, nederigheid, demoedigheid.*

لمدق ڤي **lamdoek-pai** — oorspr. chin. — naam eener liaan, hebbende aan den wortel een' knol, die als geneesmiddel bij de kinderpokken of de spruw gebruikt wordt. — De minder gebr. mal. naam is ęmpis moensang.

لمس **lęmas,** *gestikt; versmoord; verdronken;* l. pęrhatīānkoe, *mijn denken is versmoord* (ik weet niet, wat ik er van denken moet).

* لمس **lęmęs,** batav. (uit 't jav., T.), *slap, zwak, krachteloos.* — [B.]; *malsch, zacht* (vgl. ook jav. męmęs). — [T.].

لمّع, *van ver zachtjes en ascillerend glinsteren,* als bv. de sterren, de bliksem. — Eene mal. verb. is ālmā', *verguld* door kwikzilver. — [L.].

لمڠ, **męlęmang,** *in eene bamboe* iets *gaar koken,* inz. pœloet; **pęlęmang,** *wat iets ingepekelds* (pękāsam) *in de zure gisting brengt,* voorn. sago en gerooste rijst.

* لمڤو **lampoe,** batav. — verb. ned. —, *lamp;* **lampoe-2,** *illuminatie.* — [B.].

* لمڤاتو **limpātoe,** men., zekere duifsoort? — [T.].

لمڤ **limpa,** *lever.*

* لمڤاڤس **limpāpas,** w. sum., een groote soort van vlinder. — [N.].

لمڤاوڠ **lęmpāoeng,** naam van een' boom, met eene eetbare zure vrucht en hout, leverende voor pakkisten.

لمفيت **lampit**, *mat* van rotting.

لمفت I., **mẹlompat**, *springen;* l. tījoeng (huppelen als een tījoeng), *touwtjes springen* (zeker spel).

II., koet., = tompang.

لمفت, **lampat-2**, w. sum., *fraai*, *schoon*, *sterk*. — [N.].

لمفر **lampar**, van rivieren, slooten en dergelijke *overvloeien*, *overstroomen; uit elkander* (niet op een' hoop), zooals bv. graan, dat gedroogd moet worden.

* لمفر **lẹmpẹr**, batav. (soend.), kẹtan, *in bladeren gebrand*. — [B.].

لمفر **loempoer**, *modder*, *slijk*, *slib;* l. sorgạ (hemel-modder), *eene soort van brei* van eieren, kokosmelk en suiker.

لمفر, **mẹlempar**, *werpen*, *gooien*, *smijten* [met iets]; *wegwerpen; werpen enz. naar* iets.

لمفس, **mẹlampas**, *glad of effen maken*, door met het voorwerp over een ander, hard, voorwerp heen en weder te strijken of omgekeerd, fijner dan mẹngāsah, de tong *los en vlug maken* bv. door het herhaaldelijk opzeggen van moeielijk uit te spreken woorden; den mond *vlug en vaardig maken*, bv. door veel hardop te lezen of op te zeggen; *welsprekend maken;* de hand of de vingers *vlug en lenig maken;* in 't alg. *oefenen*, door iets bij herhaling te doen; **mẹlampas kẹttam**, *met eene schaaf glad en effen maken*.

* لمفس **limpas**, batav. (soend.), *voor een tijd overstroomd* door een rivier, die in de regenmousson gezwollen is.—[T.].

* لمفغ, **pẹlampang**, batav., een *vertrek* van ātap, *tijdelijk opgeslagen*, waar de gasten zitten, als er een bruiloftsfeest gevierd wordt. — [H.].

لمفغ **lampoeng**, z. pẹlampoeng.

* لمفغ **lẹmpẹng**, batav. (jav., T.), *recht*, *recht uit*. — [B.].

لمفغ **lẹmpoeng**, *licht; kurkachtig*, *voos* [zooals sommige houtsoorten, puimsteen, gebak en dergelijke]; **pẹlẹmpoeng**, naam van een eetbaren zoetwater-visch, die zich meest dicht onder de oppervlakte van het water ophoudt. — * w. sum., een zachte houtsoort als kurk. — [N.].

* لمفغ, **kẹlẹmpīngan**, batav. (bal., T.), *een glazen buisvormig speeltuig*, waar de kinderen op blazen. — [H.].

لمفغ **loempang**, *houten vijzel*, om rijst te stampen.

لمفغ **lẹmpang**, *op eene ongewone plaats liggen; in den weg liggen;* āpit l., *de twee eerste planken*, die op de kiel van een vaartuig komen; *de staatsdienaren of veldoversten*, die den vorst ter zijde staan en voor hem en zijn wedervaren instaan.

لمفغ **lẹmpeng**, *platte en dunne koek*, zooals de mal. gewoonlijk tot eerste ontbijt nemen; **lẹmpeng-2**, *al wat men tot eerste ontbijt neemt.* — * batav., *plat en dun.* De afpakking van inlandsche tabak is in lempeng's (lees lèmpèng, even als in 't jav., T.). — [B.].

لمفق **lẹmpoḳ** (vgl. lampau II., T.), *vruchten, met suiker gekookt vervolgens in bladeren gerold en dan gerookt* (soend. en bal. lẹmpog, T.).

* لمفق, **īkan lẹmpoeḳ**, batav. (jav., T.), een soort van riviervisschen. — [H.].

لمفم **lampam**, naam van een' zoutwater-visch.

لمفن **lampin**, *lap*, die om den buik van een klein kind geslagen wordt, *kinderdoek; kindergoed* in 't algemeen.

لمفو I. **lampau**, *voorbij* (aan geene zijde van); *verder dan* (in deze bet. met dari padạ); *over* (tijd en ruimte); *voorbij* (aan geene zijde van iets) *gaan; verder gaan*, dan iets; *te boven gaan, overschrijden, te ver gaan;* naar eene andere plaats *overgaan;* l. rœmah ītoe, *voorbij dat huis;* **mẹlampau 'ādah**, *de gewoonten te boven gaan;* l. dari dadạ lœtoet, *verder dan de knieën;* **djāngan mẹlampau**, *ga niet te ver.*

II., batav. (te betwijfelen, daar de slotklank *au* niet in 't bataviasch bestaat, T.), *deeg* (dōdol) van doerījan, in den vorm van eene worst in een blad gewikkeld (z. lẹmpoḳ); dōdol van doerījan, als eene saucijs in pisangblad gerold. — [Div.].

لمفو **limpau**, *om iets heen gaan*, met het doel om het te ontwijken; **mẹlimpāwi**, *om iets heen gaande ontwijken*, bv. eene onveilige plaats.

لمفويغ **lẹmpōjang**, naam eener plant — zingiber zerumbet; zingiber cassumunar; amomum zerumbet.

لمفه **lẹmpeh**, naam van een' zoutwater-visch, die gegeten een sterk jeuken veroorzaakt.

لمفه **loempoh**, van de beenen *zeer vermoeid; lam, verlamd; beriberi* (ziekte).

* لمفه **limpah**, batav., *lever;* **ānaḳ limpah**, *milt* (z. limpa, T.). — [B.].

لمفه **lẹmpah**, van vocht in een vat *overvloeien* en zich buiten het vat uitspreiden; van een' glans *zich verspreiden.* — z. lẹmbaḳ.

لمفي I. **lampai**, *lang en dun, rank, slank;* īkan l., naam van een' eetbaren zoetwater-visch.

II., w. sum. (z. lẹmpai, T.), *afhangen; reiken tot aan;* hambạ tra (is bataviasch, T.) bōleh l., *ik kan er niet bij.* — [N.].

لمفي **lẹmpai**, *slap nederhangen*, zooals bv. eene vlag bij windstilte, het hoofd van een' stervende, eene kwast, een geknakte

tak; *sterk gebogen nederhangen*, zooals bv. de onderste bladeren der palmboomen, een met vruchten bezwaarde tak. — z. lęntoer.

* لمقيس **lampias**, batav. (uit 't bal., T.), *met een fikschen stevigen stroom;* bœwang ājer l., van eene voorspoedige verlossing of van wateren (bęsęnī) met een fermen straal. — [H.].

لمق **lęmaḳ**, *vet, ongel, reuzel, smeer; malsch, machtig;* van smaak *vetachtig, zacht;* l. kęttam, *krabbevet*, hebbende eene grijze kleur; naam van een' boom met deugdzaam hout (z. ook onder ناسيء, T.); **āwan bęrlęmaḳ kęttam**, *regenwolk van eene dergelijke kleur aan den horizon*, waarvan de regen spoedig zal doorkomen (vgl. لامق).

* لمندر **lęmender: almendęr.** — [B.].

لمّو **lęmmau**, van iets dat knapperend geweest is of behoort te zijn, zooals bv. beschuit *zacht; week;* van iets dat sterk behoort te zijn *slap, licht buigzaam;* van menschen en dieren *flauw, slaperig.*

* لموسر **lęmœsir**, batav., *de nieren.* Van de bet. van lęmœsir ben ik niet zeker. — [H.]. — kawi lamoengsir, wellicht, soend. lambœsir. — [T.].

لموكت **lęmœkoet** en **męlœkoet**, *uiterst puntje* van een' graankorrel, wanneer het door het stampen (toemboeḳ) afgebroken is (hier had moeten verwezen worden op bęlœkoet en dęmœkoet, T.).

لمه **lęmah**, *zwak, slap, machteloos, onvermogend* (ook geslachtelijk); en in dien zin *af, op;* van een woord of gezegde *niet geloofwaardig, verdacht, weinig gebruikelijk;* l. lījat, *taai, buigzaam* [niet broos, zooals bv. ijzer, staal, eene cravache en dergelijke]; l. dzakar, *impotent.*

*2°., w. sum., *zwiepen, doorbuigen; elastiek.* — [N.].

لمّه **loemmah**, batav., verb. van ضمّة. — [B.].

لميدغ **lęmīdang**, *vlakke rand* van allerlei soorten van verdiepingen of insnijdingen; *eene kom met zoodanigen rand*, ter opname van eenig ander vat, spec. van den tęrnang; l. pinggan, *de rand van een bord;* l. pęmidāngan, *de rand van een raam* (z. ook onder pākoe).

لمين **lamīnạ** en **lamīnah**, *harnas van metalen schubben, schubben pantser.*

لن **lan** — oorspr. chin. — laag scheldwoord.

* لنت **lanta**, batav. (bal. latah, T.), *niet fijn genoeg gestampt* (bv. van rijstmeel). — [B.]; z. antah (T.).

* لنتابغ **lintābong**, w. sum., een ākar soort met groote eetbare vruchten. — [N.].

لنتن, **pękirdjāhannją** (lees: pękęrdja-ännja, T.) **lantoet**, batav., *hij werkt er lang over,* is er lang mêe bezig geweest. — [H.].

لنتر **I. lantar** — ongebr. wortel van **tęrlantar** of **tęlantar** (is de uitspraak van ترلنتر, T.), *plat op den rug liggend.*

II., w. sum., *stut, steun; gespleten bamboe.* — [N.].

* III., **lantāran**, batav. (jav., T.), *oorzaak.* — [B.].

لنتر **lęntoer**, *buigen*, bv. een' boog, den mast van eene pęndjādjap (z. bęntoer). — * l. bāhoe, singap., naam van een' boom, welks wortels en bladeren tegen hoofdpijn gebruikt worden.

لنتر **I. loentoer**, van iets, dat zich in het lichaam bevindt *naar beneden wegspoelen:* **pęloentoer**, *afdryfmiddel*, bv. voor vrouwen, die moeielijk menstrueeren, *pisdrijvend middel.*

* II., batav. (jav.), *verkleuren, verschieten* van kleuren. — [T.]; = **moentah** en **męlar**, *afgeven; niet vast van kleur zijn.* — [B.].

لنتر **I. lontar** (jav. ron tal, blad van den tal-boom, T.), naam eener *soort* van *palmboom* — borassus flabellifarmis.

II., z. lōtar.

* لنتر, **lolontor**, *vreten* als men toornig spreekt bv. „vreet je dan dik." — [H.].

لنتر **lintar**, **ālintar**, **halintar** en * **halīlintar**, *donderslag, dondersteen.*

* لنتر, **pęlintir**, batav., *in elkander draaien* als draden (z. pęlintir, T.). — [B.].

لنتس **lantas**, *onverwijld na, onmiddellijk na, terstond, daarop, vervolgens.*

لنتس **lontos**, van zuilvormige dingen *zonder kapiteel of knop, glad af van boven.*

لنتس **lintas**, *voorbij gaan* of . . . *snellen* voor iets.

لنتغ **lantang**, van het gezicht (vermogen om te zien) *onbelemmerd* van een gezicht (uitzicht), *onbelemmerd, ruim, wijd, ver;* van het gehoor *onbelemmerd* door voorwerpen tusschen den oorsprong van het geluid en het oor. — z. banglas.

لنتغ **I. lantoeng**, van een' reuk *intensief stinkend,* zooals bv. van een rot ei; van een geluid *doordringend.*

II., w. sum., *ergens tegen aan stooten.* — [N.].

* لنتغ **lanting**, soek., *gebouw op een vlot* (z. rākit, T.).

لنتغ **I. lantang**, *liggen op het onderste of achterste gedeelte, op den rug liggen, achterover liggen* (**tęlęntang** meer gebruikelijk en ook aan v. d. W. bekend, z. onder tjęlęntang, T.); l. pœkang, *het onderste boven rollen, over 't hoofd tuimelen.*

II., *een klinkend*, minder helder dan lęnting *geluid maken*, zooals bv. dat van een zwaar stuk geld (rijksdaalder, kroon), dat op een' steen valt. — z. tang, lętang, kęlętang en kęlęntang.

لنتغ **lęntoeng**, *een galmend geluid maken*, zooals bv. dat van eene gambang, eene kleine klok, een holle bamboes en dergelijke, waarop met iets hards geslagen wordt; *slaan*, dat het klapt of klinkt; **pęlęntoeng**, *wie slaat enz., gereedschap daarvoor; kleine houten hamer, hamer van den president eener vergadering; klepel* van eene klok; *kluppel* voor een seinblok. — z. soeng, kętoeng, kęntoeng, lęntoeng, kęlętoeng en kęlęntoeng (z. ook بردنتغ, T.).

لنتغ **lęnting**, *een klinkend geluid maken*, helderder dan lęntang, zooals bv. dat van een stuk klein geld (gulden en kleiner), dat op een' steen valt. — z. ting, lęting, kęlęting en kęlęnting.

لنتغ **loentang**, *stuk licht hout*, waaraan een vischhaak met aas bevestigd is dat men laat drijven; **męloentang**, met eene l. vangen.

لنتغ **lintang**, *dwars, dwars zijn; breedte*, ook geographisch of astronomisch; *overdwars, in de breedte* (z. onder بالي en رومه, T.); **męlintang**, *dwars zijn, dwaars liggen*; l. kędaķ, z. كدق.

* لنتغ **linting**, batav. uit 't jav. of bal., versletęn stof waarmêe men lampepitten maakt, *een lampepit* van katoen bv. — [T.]; *lont; een lichtje.* — [B.].

لنتق **lintap**, van platte voorwerpen *in lagen op elkander liggen;* tijāda l. lāgi dātangnja hanjālah sęlāloe, *zij kwamen niet bij lagen* (nu en dan), *maar* onophoudelijk.

لنتق **lintoep**, minder goed, **lītoep**, *van alle zijden toegedekt.*

لنتق, **męlantaķ**, *indrijven, inheien, instampen, aanzetten.* Van metalen: bv. ęmas lantaķ, *goud in staven of andere vormen gegoten* (bal. lantakan, T.); **pęrlantākan**, *indrijving, inheiing, instamping, aanzetting.*

لنتق I. **lontoķ**, *kort* naar evenredighied van de dikte, *dik,* naar de evenredigheid van de lengte.

II., tœwą l., *afgeleefd, versleten oud persoon.*

لنتق **lentoķ**, van het hoofd *op zijde hangen* (ook van het bovenstgedeelte eener lange afgebrande lampepit).

لنتك, **męlantik**, *in het openbaar aanstellen* of *benoemen* (alleen van den regerenden vorst, den rādją mœdą, den bęndahārą en den tęmmęnggoeng; van de mindere hoofden gebruikt men gęlar); z. onder bīdaķ.

لنتك **lęntik**, *ingebogen*, *gebogen*, zooals bv. voor- en achtersteven van een vaartuig (ook van het vaartuig zelven); van de tanden *ingebogen*, door uitvijling van de voorzijde, *uitgevijld; hol* (tegend. van bol), *lenig;* l. sāboet, *gebogen zooals de schil van een kokosnoot.*

* لنته **lintoeh**, w. sum., *bedwelmd*, *bewusteloos*, djiko(?) di kęnal (!!) hāti l., indien men (door de zon) geraakt wordt, wordt ons hart bewusteloos. — [N.].

لنته **lonteh**, *hoer*, *slet* (z. لنتي).

* لنته **lintah**, **halintah** en **alintah**, *bloedzuiger;* **lintah-2**, *klos*, waarin iets, bv. een muurkandelaar, ingehaakt of ingeschoven wordt; *breed gedeelte* van een' arm, bv. van een' muurkandelaar, waarmede hij aan de muur bevestigd wordt.

لنتي **lantai**, *vloer; vloermatten; los dek* van ind. vaartuigen; *spalken.*

* لنتي **lontē**, batav. (jav., T.),: lonteh. — [B.].

لنتير **lantērą** — port. lanterna —, *lantaren.*

لنتير **lęntēro**, div., = ri. ęntēro.

لنج I. **lęndją**, *vrijpostig zijn.*

II., *ring of hoepel* die opgehangen wordt, om er iets in te zetten, bv. eene lamp; *onderstuk* van een hanglamp; l. djantoeng, *hartvlies.*

* لنج **lindjoe** en **alindjoe**, *opstaan*, om naar iets te zien, dat men eensklaps gehoord heeft. — [L.].

لنجت I. **landjoet**, van voorwerpen van duur, bv. het leven, een toon, eene klinkletter, een verhaal, of van voorwerpen van uitgestrektheid op een vlak, waarbij alleen of voornamelijk de lengte in aanmerking komt, bv. eene lijn, een weg, een zeehoofd *lang* (met nadruk of langer dan gewoonlijk); *lang* (met nadruk of langer dan gewoonlijk), *naar beneden hangend*, zooals bv. een touw, een ketting; *lang*, *verlengd*, *gerekt* [tijd en ruimte]; naam van een' boom die eene eetbare vrucht draagt.

II., w. sum., landjoetkęn, *gluren*, *het hoofd rechts en links draaien om iets te zien.* — [N.].

لنجر I. **landjar**, van touwen en dergelijke *lang; gevierd;* van de spits van iets *lang en in een' spitsen hoek toeloopend;* kęttam l., *met een' langen schaaf schaven;* **loendjoer-landjar**, van de beide beenen, of de beenen van meer dan een' persoon.

* II., **landjāran**, batav. (jav., T.), *staken tot ondersteuning van planten.* — [B.].

* لنجر, **kęlandjęran**, batav. (jav. kęlandjęręn, T.), *een gezwel hebben in den bilnaad* (sęlępāha) *of aan de halsklieren.* — [H.].

لنجر I. **landjoer,** *lang durend,* zooals bv. een gastmaal, eene vertooning, in 't algem. eene bezigheid; **mẹlandjoerkẹn,** *rekken,* bv. eene zitting, een werk.

II., batav., *te buiten gaan; overschrijden;* **kẹlandjœran,** *te laat, over den tijd;* k. kātạ, *te veel gezegd; zich ergerlijk verspreken, zich vergaloppeeren* (jav. katlandjoer, een woord uit 't mal. tẹlandjoer onstaan; z. boven alwaar verzuimd is de verwijzing naar andjoer, T.). — [B.].

لنجر I. **loendjoer, oendjoer** en **hoendjoer,** *uitgestrekt* (niet gebogen), zooals bv. de beenen.

II., batav. mẹlondjor, *leunen, gemakkelijk achterover staan* of *zitten.* — [B.].

* لنجڠ **landjang,** batav., *zorgeloos* van jonge menschen (?).— vgl. soend. (T.).

لنجڠ **landjoeng,** *lang en dun,* alleen in tẹboe l., *dun suikerriet met lange geledingen.*

* لنجڠ, **lẹlẹndjing,** batav., *houten stamper* voor een' vijzel, bv. een sambalstamper. — [B.].

لنجڠ **londjong,** *lang en smal naar boven toe, scherp toeloopend,* zooals bv. een hoog dak; van boomen *lang en spits toeloopend,* zooals bv. een popelier. — * batav. uit 't jav., *langwerpig rond, ei rond* (T.).

لنجق, **mẹloendjak,** *met twee voeten tegelijk opspringen,* bv. om iets dat hoog hangt te vatten; fig.: *naar boven streven; zich verhoovaardigen, zich hoogmoedig toonen; op* iets *springen,* zonder de handen daartoe te gebruiken, bv. op een' stoel, eene tafel, de golven op eene rots, waartegen zij breken.

* لنجم **landjam,** batav. uit 't jav., *kouter* van een ploeg. — [T.]; *ploegijzer.* — [B.].

لنجوڠ **lẹndjœwang,** z. onder djœwang-2.

* لنجي **landjai,** soek., *hoer* die rondloopt, om avonturen te zoeken, *straathoer* (koet. en jav. landji, T.).

لنچ **lantja** — port. lancha, *boot; sloep* —, naam eener *soort* van *groote* indische *vaartuigen, met drie masten en schuine zeilen.*

لنچت **lantjoet,** van vocht *met een' straal te voorschijn komen,* zooals bv. de urine.

لنچت **lẹntjit,** van tusschen twee drukkende oppervlakten *voortvloeien,* zooals bv. eene kersenpit van tusschen de knijpende vingers.

لنچت **lontjat,** *met de twee voeten tegelijk springen, huppelen.*

لنچر **lantjar,** *snel* in beweging, *snel en recht voortschietend,* zooals bv. eene slang, een weversspoel; van een gezegde *snel en zonder omwegen; voorbarig;* van

het lezen *vlug en zonder haperen, zich snel bewegen, snel en recht voortschieten*, zooals bv. eene slang; *met snelheid voortdrijven*, zooals bv. de schietspoel door de scheerdraden; l. mœloetnją, *zijn mond is voorbarig* (hij heeft een' voorbarigen mond); **lantjāran**, *oorlogsvaartuig*.

لنچر I. **lantjoer**, van vocht *uitspuiten*, zooals bv. water uit eene pijp, thee uit een' theepot, de urine bij het urineeren.

* II., **lęlantjoer**, batav. (jav., T.), *halfvolwassen*, van een kip; z. djędjāka. — [H.].

لنچر I. **loentjoer**, *langs of van iets afgegleden*, zooals bv. eene kris door den gordel, een mes door eene gat in den zak; *met iets uitgegleden*, zooals bv. het lemmet van eene kris uit de schede; pęrdjandjian l., *verpanden voor een' zekeren tijd*, onder voorwaarde, dat het pand verloren is, als de eigenaar het alsdan nog niet ingelost heeft.

II., batav., *voortspuiten, uitspuwen*. — [B.].

* لنچر **lontjor**, batav., *afstooten, afduwen, doen afloopen*; **męlontjòrkęn kāpal**, *een schip van stapel doen loopen*. — [B.].

لنچس **loentjas**, van een schot, worp, stoot houw en dergelijke *voorbij het doel, niet raak, mis; vertrokken, weg*, van een' tijd, inz. den juisten *voorbij, over*, bij het pōrok-spel van den eenen speler, wanneer hij, drie maal gegooid hebbende, niet geraakt heeft *voorbij zijne gooi-beurt*.

لنچس **lontjos**, *spits toeloopend*, zooals bv. eene pyramide, *scherp toeloopend*, zooals bv. de boeg van sommige vaartuigen, eene wigge, *wigvormig, naar den eenen kant dunner worden*, als bv. een mast, eene Champagne-flesch; van menschen *smal van schouders*.

لنچغ I. **lantjang** — port. lanchaõ, *transportschip* —, naam eener *soort* van mal. *ra-oorlogsvaartuig, zonder spiegel*; męmbœwang l., eene l. weggooien, d. i. eene l. op kleine schaal, met allerhande offerande, laten drijven (vgl. onder antjak, T.), bij wijze van zoenoffer (z. sēmah).

II., *vooruitsnellend, voorbarig*; **lantjang-2**, *keilen*, als spel; *in sprongen vooruitsnellen*, zooals een geworpen steen over het water.

III., w. sum., *onverschillig; opperzaal*. — [N.].

IV., batav., *lange vingers hebben* (fig.). — [B.].

لنچغ **lantjong**, *nagemaakt; vervalscht; onecht, valsch*; **męlantjong**, *verschalken, bedriegen*.

* لنچغ **loentjang**, w. sum., *spits* van den hāloe of rijststamper; van andere voorwerpen bv. lansen, krissen, naalden &[a]. wordt het niet gebruikt. — [N.].

لنجغ **lęntjong**, van iets dat rechtuit moet gaan *afwijken* naar den eenen of den anderen kant.

لنجڤ I. **lantjap** en **lantjip**, van iets scherps of puntigs, zooals bv. een vaartuig, eene werpspies, eene boor *snel vooruitgaand, snel vooruitvliegend; onaneeren* (van mannen).

II., **lantjip**, batav. (jav., T.), aan den rechter of linkerkant *aangescherpt*, van een hout (tèmossin), *puntig;* tèmōsin, *scherp of spits doen uitloopen*, van de mouwen van een baadje *van voren nauwer dan hooger op*. — [H.].

* لنجم **lèntjam** of **lètjam**, batav., een soort van riviervisschen. — [H.].

لنجه **lintjah**, *zich heen en weder bewegen*, zooals bv. een vlieger; *onstandvastig, wispelturig, ongestadig werkend.*

لند, **męlandą**, *met geweld door* iets *dringen*, bv. door een' storm, door een vuur, door een' vijand, door eene moeielijkheid.

لند **loendoe**, naam van een' zoetwatervisch.

* لند **lindoe** (jav. liṅdoe), mal. van java,: gęmpa. — [T.]. — vgl. līnoe.

لنداهر **landāhoer**, zekere natie van reuzen (uit de geschiedenis van Hamzah, T.).

لندت **lęndoet**, *ingebogen*, zooals bv. eene brug; een vloer, de zitting van een' rottingstoel; *inbuigen;* **męlęndoet**, van een' kogel, *van de horizontale richting afwijken.*

* لندر **landier**, w. sum., *bedorven* door lang staan van groenten. — [N.].

لندر **lindir**, *slijm; slijmig, slijmerig, slijm achtig.*

لندس **landas**, *onderlaag*, waarop iets geslagen, geklopt, gebeukt, gedrukt of een ander kracht uitgeoefend wordt, zooals bv. het blok van een houthakker; **męlandas**, op een landas *leggen;* **landāsan**, wat op een landas gelijkt; *ijzeren aanbeeld.*

لندس **lindis**, *zich lomp op iets leggen*, bv. op den schoot van iemand; **pęlindis**, *rol*, om den grond gelijk te maken.

لندغ **landoeng**, van touwen, kettingen en dergelijke *lang* en daardoor in eene bocht, het tegendeel van kort en daardoor gespannen; *te lang naar beneden afhangend*, van eene hanglamp bv.; *abnormaal lang*..., bv. het scrotum; van een' weg *lang*, terwijl hij korter had kunnen zijn.

* لندغ, **loendang landier**, w. sum., eene harstgevende plant. — [N.].

لندغ **londang**, *zeer zachte modder*, zooals bv. in eene buffelkraal; *plaats in eene moeras*, waarin zich varkens, buffels enz. plagen te wentelen.

لندغ I., **bęrlindoeng**, *zich verschuilen, zijne toevlucht nemen; schuilen; onder*

bescherming staan; **mẹlindoeng**, *overdekken, overschaduwen; overschuilen; beschermen, beschutten;* **sẹlindoeng**, *voorwerp, dat ter verschuiling dient, schuilplaats.*

II. **lindoeng**, batav. (bal., T.), *aal, modderaal.* — [B.]; eene soort van paling, geel van kleur, soend. bẹloet. — [H.].

لندق **landak**, *stekelvarden*, dāoen l., naam eener heester, met twee stekels aan den voet van den bladsteel, welker bladeren tegen winden gebruikt worden; **landakpai** (boven staat lamdoek-pai, T.), z. ẹmpis.

لنده **lendeh**, *zich met het bovenlijf ongemanierd* of *nalatig nederleggen*, bv. den arm op eene tafel en het hoofd op den arm.

لندي **landai**, van vlakten *zacht glooiend;* van gespannen touw en dergelijke *in eene flauwe bocht; laag strand*, dat bij laag water droog loopt.

لنس **lansi**, **langsi**, **lansing** en **langsing**, *een schel geluid maken*, zooals bv. de sẹrœni; van een geluid *fijn; in sterkte afnemend, wegstervend; al hooger en hooger klimmend*, zooals bv. van een snaar, die, terwijl zij aangeslagen is, aangehaald wordt.

لنست **lansat**, z. langsat.

لنست **lenset**, van de onderste oogleden *omkrullen.*

لنسر **lansar** en **langsar**, *horizontaal lang*, in vergelijking met de breedte, hoogte of dikte, zooals bv. een vaartuig, een gebouw, een paard, een hond; *horizontaal voortschuivend* over eene vlakte; mẹngẹttam l., *schaven met eene schaaf, waarin het schaafijzer in een' spitsen hoek in de schaaf staat;* tīkam l., bij spelen *horizontaal over den grond gooien*, bv. met een stuk lei; **mẹlansar**, *lang worden, in de lengte of horizontaal voortschuiven*, zooals bv. een stuk geld over eene tafel.

لنسر **lonsor**, **longsor**, **gẹlonsor**, **gẹlongsor**, **kẹlonsor** en **kẹlongsor**, *afglijden*, zooals bv. van een' boom. — z. gẹlenser en gẹlāsar.

لنسر **lenser** en **lengser**, *bestrijken, besmeeren* [bv. eene pan met boter]; *op eene oppervlakte* (hellend of niet) *heenglijden*, zooals bv. een boek, dat men op eene tafel werpt; **bāring mẹlenser**, *luieren.*

لنسغ I. **lansoeng**, z. langsoeng.

II., w. sum., *einde; eindigen.* — [N.].

لنسغ **lansing** en **langsing**, *een helder, schel geluid voortbrengen*, zooals bv. eene fluit, eene glas, eene tāwå-2.

* لنسم **linsoem**, soek., naam eener heester.

لنسن **lonsin**, z. longsin.

لنسي **lansai**, z. langsai.

لنسي **lansī**, z. laṅgsī.

لنڠ **lẹnoeng**, interj. voor een galmend geluid, zooals bv. dat van eene groote klok. — z. noeng, kẹnoeng en kẹlẹnoeng.

لنڠ **lẹning**, interj. voor een rinkelend geluid, zooals bv. dat van een belletje; **kẹlẹnīngan**, *rinkelbel* (bal. klènèng, T.). — z. ning.

لَنْگَرْ, z. langgar.

لنڤق, z. ليڤّق.

لنڤق, z. ليڤّق.

لنڤو, z. lānjau.

لو I. **lau**, ar., *indien, als*.

II., *oogenblikkelijk voorbijgaande lichtglans*.

III., dāoen l., z. onder anggẹrik.

IV., **lau-2** of **ielau-2**, batav., *eene cylindervormige suikerpot*. — [B.].

لو I. **lœ** (gemeen) — oorspr. chin. — pron. pers. 2. sing. en plur. (te Singapoera gebruiken het de Engelschen en Chinezen jegens elkander, T.).

II., interj. van vreugde.

لو I. **lō**, eng. law, *wet; recht*.

II., batav. (jav., T.), een uitroep van verwondering. — [B.].

* لوا **lœwa**, w. sum., *missen, ontbreken;* — het is meestal samengesteld met loembing dat dezelve beteekenis heeft bv. hè kalamāri āda īkan maka sakārang lœwa loembing, *hè! gisteren was er vleesch en nu is het weg.* — [N.].

* لوأ **lōa**, batav., *groote open mand*, voor kalk of vuilnis; tœkang l., *iemand die in oudijzer enz. doet.* — [B.].

لَوّاط, *sodomieter*.

لِيواط, *sodomie*.

لِوَاطَة, *sodomieterij*.

* لوق **lōak**, batav. (jav. loewak, T.), klein viervoetig dier, *soort bunsing* of *das*, azende op eieren, gevogelte en koffieboonen. Van deze laatste, door het dier weder uitgeworpen, verkrijgt men de heerlijkste koffie. — [B.].

لوب **lōbạ**, *begeerlijkheid; inhaligheid.*

* لوّب, **mẹlœwab**, batav. (uit 't bal., T.), *gesten; rijzen; zwellen.* — [B.].

لوب, **lōbi-2**, naam van een' boom met slecht hout.

لوبر **lœbèr**, batav.,: lœmèr, *vloeibaar*, van gesmolten vet, gesmolten lood of gesmolten was of boter. — [H.]; *overloopen* van een te vol kopje bv. — [T.]; *overkoken*. — [B.].

لوبس, z. لَبّس.

لوبغ **lōbang**, *gat, groeve, kuil;* **pẹlōbang**, *kuil om dieren te vangen.*

لوبق **lœboek̩**, *diepte* of *kom* in zee, eene rivier of een meer.

لوبق **lōbak̩**, naam eener soort van radijs — raphanus caudatus —; l. mērah, *wortel, peen.*

*لوبق I. **lōbok̩**, z. longgar.

II., **k̩ẹlobōkan**, *van pijn opspringen, zich zeer doen.* — [B.].

لوت, **mẹlœtoe**, iemand *bij herhaling met de knokkels op het hoofd slaan.*

لوت **lœti**, *ineengefrommeld*, zooals bv. een zakdoek, een stuk papier.

لوت **lōtạ**, van iets dat stijf is geweest, zooals bv. gestijfd linnen, papier en dergelijke: *slap, zacht;* van een dierlijk lijk, *zacht*, in het eerste stadium van ontbinding; l. mandai, *soort van spruw* (z. pandai-2, T.).

لوت **lœwat**, *afkeer of walging gevoelen, zich ergeren, walgen, misselijk worden* [fig.: bij handelingen of woorden van een' ander].

لوتت **lœtoet**, *knie;* bẹrdīri l., *zitten den eenen voet gelijkvloers met het achterste en de knie naar boven gekeerd hebbende*, in welke positie, wanneer het 't rechter been is, de indische volken, als zij op hun gemak zijn, eten; **sẹlœtoet**, naam van een spel, waarbij eene hoeveelheid voorwerpen bv. geld, op de opgeheven knie gelegd en door een voorwaartsche beweging van het been naar het gat geslingerd worden.

لوتر, **mẹlōtar** en **mẹlontar**, *werpen, gooien, smijten* [met iets]; *werpen enz. naar* iets.

لوتري **lōtẹrai**, ned., *loterij.* — z. rantam.

لوتغ **lōtang** — oorspr. chin. — *vuurwapen.*

لوتغ I. **lœtoeng**, naam eener *soort* van *aap;* ēkor l. (staart van den l.), soort van slangestuk (kanon).

II., w. sum. (lees: lœtang, T.), *knie.* — [N.].

لوتغ **lōtong** — boeg. *zwart* —, pāsir l., z. sijāmang.

لوتغ **lōteng** — oorspr. chin. —, *zolder.* — z. pārạ.

لؤتغ **lôtong** (waarom niet loqtong getranserdbieerd? een transcriptie met arabische teekens is geen transcriptie meer, T.), *straathoer, hoer, die naar de schepen gaat.* — z. djālang.

لوتك **lōtek** — oorspr. chin. — soort van *vet pek* voor de naden van vaartuigen (z. gālạ-2); **lẹmbek̩-lōtek**, van weefsels, papier en dergelijke *slap, als een lap.*

لَوْث, *bemorsing, vuil;* met plur. أَلْوَاث, *kracht, sterkte; kwaad, onheil; eisch met haat verbonden, verdenking.*

لوج **lōdji** — fr. ned. loge — *versterkte nederzetting; versterking.*

*لوجت **lodjot**, in **kẹlodjōtan**, batav., *prikken, steken, zeer doen* (jav. kẹdjot, bal. kẹdjoet, T.). — [B.].

لوجر **lœ̄djoer**, *rijgen* (met holle steken vastnaaien).

لوجو **lœ̄djau**, naam van een' zoutwatervisch.

لوچ **lœ̄tjoe**, *grappig, kluchtig, koddig.*

*لوچ **lōtjo**, batav., *onaneeren; opwekken.* — [B.]; **lōtjo toengkat**, *een stok* als hij vuil is *opwrijven* met een stuk doek, met of zonder olie. — [H.]. — z. lōtjoḳ.

لوچت **lœ̄tjoet**, *doorglijden, doorschieten, ontglijden, ontschieten, ontglippen, verloren gaan, doorgegleden, doorgeschoten, ontgleden, ontschoten, ontglipt; verloren.*

لوچت I. **lōtjot**, van de huid *opengescheurd, opgereten, geschramd; van het opperhuidje ontdaan,* zooals bv. door heet water.

II. (soend.), batav., *losraken; uitvallen.* — [B.].

لوچغ **lōtjing** — oorspr. chin. — *schel; bel.* — *batav., *klok.* — [B.].

لوچڤ **lœ̄tjoep**, van iets puntigs *in iets indringen,* zooals bv. een visch in het water, na een' sprong in de lucht gedaan te hebben.

لوچق **lōtjoḳ**, *bij afwisseling* iets *in een gat steken en er weder uittrekken; den bijslaap verrichten, hoereeren;* van vrouwen *drijven van ontucht met een' kunstpenis;* gemeen scheldwoord; * soek., *onaneeren;* een scheldwoord: lafaard (?); **pẹlōtjoḳ**, *de stamper* bij eene stoommachine; *hoereerder, vrouw, die met een' kunstpenis ontucht drijft; kunstpenis.*

لوچون **lṓtjœ̄wan**, oorspr. chin., *soort* van *chinesche zijde,* inz. voor broeken en bādjoe's.

لوچي **lœ̄tjī** — oorspr. chin. — naam eener *soort* van *pruim.*

لَوْح, *plank, bord, tafel, blad* [van hout of been inz. waarop iets geschreven is, of om er op te schrijven]; *schouderblad.* — Eene mal. verb. is lōḥ; **lauḥoe 'lmaḥfoeḍl** (*tafel van het te onthoudene*), *de tafel, waarop het lot der dingen geschreven is* en die in den vierden hemel bewaard wordt; l. bātoe, *lei,* waarop men schrijft enz.

*لودرق I. **lòdròḳ**, z. bẹlok.

II. en **lòdò.**

لودغ **lœ̄ding**, naam eener *soort* van tẹnggīri (visch).

*لودغ **lōdong**, batav. (jav., T.), *bamboezen koker.* — [B.].

*لودن **lōdan**, batav. (jav.), *een walvisch* (daj. loedan). — [T.].

*لودو **lòdò**, batav. (jav. lodoh, T.), van œbi die door lang koken tẹrlāloe ẹmpoek worden,: lodrok, maar lòdròk lẹbīhan. — [H.]; *bedorven* van vruchten en groenten. — [B.]; z. lōdoh (T.).

لوده **lœdah**, *spuwen, spugen; bespuwen.*

لوده **lōdoh** (z. lōdo), van sommige vruchten en spijzen *pappig en tot verrotting overgaand*, door tijd.

لوده, **mẹlōdeh**, taaie of dikke spijzen *ter dege door elkander werken; beslapen.*

*لودي (jav. lodèh, T.), sājoer l., batav., een *mengsel van kool, kokosmelk, boontjes* enz. — [H.].

لور, **mẹlœroe**, *schielijk naar voren toe bespringen.*

*لور **lœri** of **nœri**, batav., *roode papagaai.* — [B.].

لوّر **lœwar**, *buiten;* **dilœwar**, *buiten; uitgezonderd, zonder;* d. rœmah, *buiten 's huis;* d. ākoe *zonder mij;* **kẹlœwar**, *naar buiten;* bahāsạ l., *vulgaire taal;* **loewāran**, *wat buiten is;* ōrang l., *vreemdeling.*

لورت I. **lœroet**, *vijt.*

II., **mẹlœroet**, met gesloten hand of vingers van het eene einde naar het andere strijkend, hetzij om iets te ontdoen van zijn' inhoud, zooals bv. een' natten doek van het water, den uier van de melk, of van zijn omkleedsel, *afstrijken, afstroopen.*

لورت **lōrot**, *naar beneden komen*, zooals bv. een zeil, *dalen*, ook in rang. — z. lōroi.

لورس **lœroes**, *recht* (niet krom), *rechtstreeksch; geveinsd;* **pẹlœroes**, van een' spoorstaf of spoorscheen *de verhevenheid, waarop de wielen loopen.*

لورڠ I. **lōrong**, *straat, weg, gang, steeg* [door eene bewoonde plaats]; **mẹlōrongkẹn**, *banen, den weg aanwijzen aan* iemand; *den weg aanwijzen tot* iets.

II., van eene verkeerde handeling, die uit onkunde begaan is *niet als zonde geweten wordend, geduld.*

III., w. sum., *aangaande; betreffende;* hetzelfde als tantoe; **lōrongkẹn**, *bepalen, vaststellen.* — [N.].

لورك **lōrek**, *fijne slangelijnen*, dicht naast elkander, zooals bv. op lijnwaad. — ***lœrik**, batav. (jav., T.), *gevlamd*, als hout. — [H.].

لوروي **lōroi**, van touw *ontschoten, ontgleden.* — z. lœroet.

لوره I. **lœrah**, *groef* in den rand eener plank, waar de messing (līdah) eener andere plank in komt, om zoodanig de beide planken aan elkander te doen sluiten; *nauwe bergkloof; gansch; heelal.*

II., batav. (jav., T.), *inlandsch hoofd*, onder den Demang. — [B.].

لوره **lœroh,** *afvallen, uitvallen* (bv. haar); *ontvallen, wijken.*

لوره, **lōreh-2,** *soort* van *blanketsel.*

لَوّز, *amandel, in de schil.*

لَوّزة, nom. unit. van het voorgaande.

لوس **lœsạ,** *overmorgen, de dag van overmorgen.*

* لوس, **mẹlōso,** batav., *op den buik loopen,* zooals een slang doet; vgl. jav. nẹlōso. — [H.]; **bẹlōso,** *zich met moeite op den grond voortslepen,* als zieke eenden en jonge kinderen. — [T.].

لوّس **lœwas,** *wijd, ruim, breed, uitgestrekt* (van eene vlakte); *vrij, open, onbekrompen;* **kẹlœwāsan,** *vrije tijd, ledige tijd.*

لوسڠ I., **kœrap lōsong,** *vischschubben, uitslag* (ichtyosis), over het geheele lichaam.

II., w. sum., *kuiltje;* l. pīpi, *kuiltjes in de wangen* — [N.].

لوسن **lœsin,** z. dœsin.

لوسه **lœsoh,** *slap door langdurig gebruik,* zooals bv. geweven stoffen, papier en dergelijke; *tot eene vod geworpen, verbruikt.*

لَوط en لَيط, *den harte of gemoede aankleven; neiging van het hart of gemoed tot iets; wat het hart of gemoed aankleeft, voorwerp van neiging of liefde.*

لُوط, *Loth.*

لوّڠ I., **pẹlœwang** (vgl. boven Deel II 429, links, T.), *bedaren* van een' hevigen en langdurigen wind; *nalaten* van een' langdurigen regen; *schoon weder* in den regen mousson.

II., **sākit mẹlœwang,** batav. (bal. *pijn doen* van de gewrichten, gebeente enz., T.), *pijn in een lid hebben,* zonder dat er eene wonde in is — ōbatnja dipīdjit. — [H.].

* لوّڠ, **pōhon** (lees: pœhoen) **lẹlœwing,** batav., een zekere vrucht dragende boom. De vruchten worden niet gegeten. — [H.].

* لوڠڠ **lōngong** (vulg.), batav., *hol, zeer wijd.* — [B.]; **lōngong-2,** *grooter worden,* van een gat bv. van de moêr van een schroef, door ouderdom. — [H.].

* لوڠق, **mẹlōngoḳ,** batav., *gapen, gapend, wijd open* (vgl. jav., T.). — [B.].

لوڤ I. **lœpạ,** *vergeten, verleeren, vergeetachtig* (**mẹngẹloepāï, di kẹloepāï,** iets *vergeten,* vgl. onder māloe, T.); īngat-2 l., *zich iets flauw herinneren, iets half vergeten zijn.*

II., **lœpạ-2,** *zwemblaas* der visschen, gedroogd eene geliefkoosde spijs der chinezen. Er wordt ook een voortreffelijke lijm van bereid, evenals van die van den grooten steur.

لوڤي **lœpi**, *plecht* van een klein vaartuig.

* لوڤ, **lōpa-2**, batav., *doosje; tabakdoos.*— [B.]; z. onder lōpaķ (T.).

لوڤت **lœpat**, naam eener eetbare zout-water-slak, van de schelp waarvan knoopen enz. gemaakt worden.

لوڤت **lœpoet**, *vrij, bevrijd, verlost, ontlast; ontkomen;* **mẹlœpoetkẹn**, *bevrijden, verlossen, ontlasten.*

* لوڤت, **kakīnja mẹlòpòt-lòpòtan loem-poer** en **lòpòtān** enz., batav., *geheel overdekt met modder* (vgl. lēpot, T.). — [H.].

* لوڤس, **ikan lœpis**, batav., zekere zoetwater-visch; kœwé l. (jav. lopis, T.), een soort van gebak. — [H.].

لوڤق **lōpaķ**, *verdieping in den grond, waarin het water is blijven staan; plas; verkindscht, kindsch, onnoozel, suf;* **lōpaķ-2**, *gevlochten kokertje,* ter berging voorn. van tabak of klaargemaakte sireh-pruimpjes; **lōpaķ-lāpiķ**, de letters *gebrekkig uitspreken,* zooals tandelooze lieden, *koete-ren.* — * batav., — *sirehdoos,* die men bij zich draagt, in tegenov. van tèpak, die men te huis laat. — [H.].

لوڤق **lōpeķ**, naam eener *soort* van *klein, platbodemd roeivaartuig.*

لوڤه, **mẹlœpoh**, *beuren, bonzen, kloppen, plat kloppen,* bv. bamboes; *dood slaan,* bv. een os (vgl. jav. pẹlœpoeh en pœ-poeh, T.).

لوّق I., *district, afdeeling.*

II., **mẹlœwaķ**, *beginnen te gebruiken, beginnen te nemen van* iets, *nemen van het eerst beetje van* iets; *aanbreken, entameeren,* in dien zin; **bẹlom dilœwaķ**, *er is nog niets van genomen.*

III., z. onder djōrang.

لوك **lōkạ**, *wond, kwetsuur; gewond, gekwetst.*

لوك **lœkoe**, batav. (jav. wẹlœkoe), *ploeg:* **mẹlœkoe**, *beploegen.* — [T.].

لوك **lōkạ**, *mensch;* afdeeling van het geheel, waarvan er in 't alg. drie worden aangenomen: hemel, aarde, onderwereld: *afdeeling van het heelal,* met uitzondering van de onderwereld, waarvan er zeven zijn, de zoog. zeven hemelen; sorgạ-l. (deze drie allen uit 't skr.), *de hemelsche gewesten;* narakạ l., *de helsche gewesten;* indẹra l., *de gewesten der Indera's;* bẹränta l., z. onder anta.

لوك **lœwek**, van weeke zelfstandigheden: *uit eene opening voortdringen,* zooals bv. brei uit den mond van een klein kind; **mẹlœwek**, *uitspuwen* met een geluid en gebaren, alsof men braken moet; **mẹlœ-wekkẹn**, *uit den mond verwijderen.* — z. lœweh.

لوكت **lœkoet**, naam eener plaats onder Sęlāngoer.

لوكت **lōkat**, van dingen, die op iets anders vastgezeten hebben, bv. het deksel van een vaatje boter, de pleister van een' muur *er van af, er niet meer op vast; losgelaten hebbend.*

لوكس I. **lœkoes**, verb. naam van een' nederl. scheepskapitein (Lucas?), die den Sultan 'Alaoe'ldīn II van Djōhor (1540—1559), vóór zijne troonsbeklimming Rādją 'Alī, een $1^1/_2$ vadem lang ijzeren stuk (ʃ — 12 ℔) ten geschenke gaf, het eerste kanon, dat de vorsten van Djōhor hebben bezeten. Het werd na den gever sęrī l. genoemd, en is thans in het bezit van den Sultan van Lingga; z. ook onder lēla.

II., van het hoofd, bergen, hooge eilanden *onbegroeid, kaal.*

لوكس **lœkis**: œkir.

لوكڤ **lœkoep**, van holle voorwerpen met een' bodem, zooals kommen, glazen, vaartuigen enz. *omgeheerd, met de holle zijde naar beneden, omgekeerd zijn.*

لوكق **lōkeķ** (vulg.), uitermate gierig, . . . *inhalig,* . . . *vrekkig.*

لوكن **lōkan**, naam eener eetbare zout- en zoetwater-schelp, die veelal als lamp gebruikt wordt.

لوكه **lōkah**, soort van *pyramidale vischfuik,* die met de hand in ondiep water nedergelegd wordt; **męlōkah**, *met eene l. vangen;* de hoedanigheid eener l. vertoonen, d. i. *naar voren toe wijd open staan,* zooals bv. een kleed, wanneer men de beenen wijd uiteen zet, of wel door de beenen wijd uiteen te zetten en daardoor het kleed, dat men aanheeft te doen openstaan; māïn l., *soort* van *tooverij,* waarbij eene overeind staande l. door tooverformules en hartstochtelijke dansen in beweging gebracht wordt, zonder dat hem iemand aanraakt. De toovenaar komt eindelijk in extase en is dan orakel.

لوڬ **lœgą**, z. dœgą.

لوڬم **lōgam** (Tamil, T.), *metaal.*

لول, **lœloe lālą**, van taal en gedrag *ongeregeld.*

* لولو **lōlo**, batav. (soend. loloh), *voederen, te vreten geven, zich verzadigen.*— [B.].

لول **lœli**, langwerpige *vlok ineengerold katoen,* die bij het spinnen in de hand gehouden wordt; **męlœli**, *kneden met de handen.*

لولت, **męlœloet**, de huid *strijken* met een' of meer vingers, ter verwijdering van het vuil (dāki), *bestrijken* met kosmétiks.

لولر I. **lœloer,** *door iets glijden,* zooals bv. zachte kost door de keel; **mẹlœloer,** *ongekauwd inslokken.*

II. (jav., T.), **bẹlœloer,** batav., *zich het geheele lichaam besmeeren* met bẹboré wangi. — [H.].

لولس I. **lœloes,** *daar eenė opening gaan;* l. djāroem, l. kẹlindan.

II., w. sum., *verzinken: verstuiven; instorten; verdwijnen; ergens* bv. door de reten van planken *vallen; ontdoen,* kleeren *uittrekken; inbreken in* een huis of kast: *uitbarsten, van een splijten.* — [N.].

*لولس **lōlos, lœtjoet** en **lōtjot,** batav., *ontglippen, ontslippen; vlot, uitglijden* (uit een' ring of gat). — [B.].

لولغ **lœloeng,** *huilen,* zooals bv. honden, *balken.*

*لولغ I. **lōlong,** batav. (soend., T.), *kippig.* — [B.].

II., w. sum., *een grot* of *hol.* — [N.].

لولغ **lōleng** — oorspr. chin.? —, *papieren lantarens* van allerlei kleur en vorm.

لولم, **mẹlœloem,** *aflikken,* bv. een' vinger, waar stroop aan zit.

لولن, **mẹlœloen,** *gestadig inslikken,* zooals bv. laḳsạ.

لولق **lōloḳ,** *zich steelsgewijs begeven, steelsgewijs aankomen;* **mẹlōloḳ,** *steelsgewijs bij* iemand *komen; overrompelen;* van een' vijand *onverhoeds in den rug of de flank vallen.*

لُؤْلُؤْ, *paarl.*

لُؤْلُؤَةٌ, nom. unit. van het voorgaande.

لوله **lœlah,** *ronde fuik,* met één of meer ingangen.

لوله I. **lœloh,** *ontbonden, opgelost; aan stof, aan poeder;* l. lantaḳ, *tot stof gestampt;* **tœlang jang lœloh lantaḳ,** *verbrijzelde beenderen.*

II., batav. (bal., T.), *slijk, modder; gruis.* — [B.].

لومت I. **lœmat,** *fijn* als poeder, *aan poeder.*

II., w. sum., *fraai, wel gemaakt.* — [N.].

لومت **lœmoet,** *mos.*

لومر I., **mẹlœmoer,** *besmeeren, bestrijken.*

II. **lœmoer,** batav. (holl.), *roemer,* glas om uit te drinken. — [T.].

*لومر **lœmer,** batav., *smelten, vloeien.* — [B.]; *vloeibaar,* van gesmolten vet, gesmolten lood of gesmolten was of boter. — [H.].

*لومس **lœmas,** batav., *overstrijken, besmeeren;* l. dẹngngẹn kāpoer, *aanwitten;* l. dẹngngẹn āmas, veelal sẹpœ mas, *vergulden.* — [B.].

لومس **lœmoes**, *met morsigheid bedekt, bemorst;* toengkoe l., *wie voor alle moeielijk werk gebruikt wordt, wie het moeielijke* van eene zaak *verricht, wie de kastanjes uit het vuur haalt;* bẹrtoengkoe l., *al het werk verrichten.*

* لومغ **lœmang**, W. sum., *ruimte maken, ruim baan maken;* iemand *verstooten, op zijde duwen.* — [N.].

* لومك **lœmik**, soek., *pit met het vleesch,* van vruchten, die uit veel pitten bestaan, zooals de nangkạ, dœrījan enz. (bat. loemi, T.), *korrel* van gekookt graan; *kruimpje;* **nāsi sẹlœmik**, *een korrel gekookte rijst.* — z. oelas.

لوّن **lœwan**, z. álœwan.

لونس I. **lœnas**, *kiel* van een vaartuig. II., batav., *geheel afbetalen* (z. impas); *uit één stuk* (bv. een vaartuig); *de bodem* van een vaartuig; *de piek.* — [B.].

* لونغ **lōneng**, batav. (holl.), *leuning,* bepaaldelijk de houten aan de kant van een rivier. — [T.]. — *de beertjes* aan den ingang op een erf; **mẹlōneng**, *op die beertjes zitten* en zien wat er op straat gebeurt; daar den luiaard uithangen.

لونق **lōnaḳ**, van vruchten *dik van vleesch; vleezig.*

لووق **lœwoeḳ** en **lœboeḳ**, naam van een rijk op Celebes, gedeeltelijk nog door heidenen bewoond.

لوه **lōh**, *zuchten, steenen.* — z. kẹloh.

لوّه, **mẹlœwah**, van iets dat men in den mond heeft genomen *met walging weder uitspuwen.*

لوّه **lœweh**, z. lœwek.

لوهر I. **lōhor**, verb. van ظُهر.

* II., naam eener groente.

لوهق **lōhoḳ**, *door en door* (niet alleen van buiten) *beschimmeld,* zooals bv. brood.

لوي **lōjạ**, *misselijk, neiging tot braken hebbend.*

لوّي **lœwi**, z. alœwi.

لويت **lœjoet**, *zich naar beneden buigen,* zooals bv. eene tak, door de zwaarte der vruchten.

لوير **lōjẹr** — eng. lawijer —, *pleitbezorger.*

لويغ **lōjang**, *metaalmengsel,* bestaande uit koper en zink, waarvan klokken en dergelijke gemaakt worden; *messing, klokkenmetaal; soort van ondiepen waschkom* daarvan gemaakt. — z. gangsạ.

2°., batav., *groote vlakke schotel* van metaal, meest van koper; *groot presenteer-blad.*

لويغ **lōjong**, *in eene schuine richting en zachtjes, uit de lucht naar beneden komen*, zooals bv. een' blad van een' boom, een in de lucht geschoten vogel, die nog kracht genoeg heeft, zijne vlerken uit te spannen; *zachtjes omver vallen, zachtjes nederzijgen.*

* لويه **lœjoeh**, soek., *zeer slaperig.*

له I. **lah**, verb. van عبد الله.

II., suffix; verk. van tẹlah.

لهاة, *huig.*

لهاء, لهآء en لها, plur. van لهاة.

لهكن **lahkẹn** (smtr. van lah ākan), conj., aan het begin van een' zin, *aangezien, dewijl, vermits, daar.*

لهنة, *geschenk, dat men iemand, van eene reis terugkeerende, voor de zijnen medebrengt; ontbijt, ontnuchtering; wat men vóór het eten gebruikt.*

لهوات plur. van لهاة.

لهوي, *de huig betreffend.*

لهوية, fem. van het voorgaande —; voorts: in de gramm., van eene letter *aan de huig gevormd wordend*, zooals de ق en ك; zoodanige letter.

لهيّ plur. van لهاة.

لي **lai**, z. hẹlai,

* لي **līјo**, batav., *oven, steenbakkerij.* — [B.]; ليو zou een betere spelling zijn (T.).

* ليار **lēar**, ook **rêal**, batav.,: rējal. — [B.].

لياقة, *welvoegelijkheid, fatsoen, decorum.*

ليالِ plur. van ليل.

ليان, *zacht zijn, week zijn; zachtzinnig, vriendelijk; te zacht zijn; achteloos zijn.*

ليايل plur. van ليل.

ليبر **lēbar**, *breed, breedte; middellijn* (geom.); l. tāngan, *breed van hand*, d. i. meer van iets gebruikend, dan men eigenlijk noodig heeft, bv. door dagelijks tien pond rijst te koken, als men met negen doen kan.

ليبم **lēbam**, naam van een' zoutwater-visch.

ليت **līјat**, *week, doorweekt; leemachtig, buigzaam, taai;* tānah l., *leem;* kājoe jang l., *taai hout.*

ليت **līјoet**, van spijzen *taai, lederachtig.*

ليتر **lēter**, *onophoudelijk en tot vervelens toe over hetzelfde onderwerp kijven; .... knorren; . . . grommen; kakelen, snateren;* van natte of kleverige dingen *over eene vlakte uitgebreid of gesmeerd.*

ليتغ, z. قليتغ.

ليتق I. **lētaḳ**, *zeer zwak*, zooals een zwaar zieke of stervende.

II., **mẹnglētaḳ**, batav., *plat* (op den grond) *liggen; slapen zonder hoofdkussen.* — [H.].

ليتڤ **lītoep**, z. lintoep.

ليج, z. alēdja.

ليجه, z. ātīdjah.

* ليجي **lidji**, w. sum., *sterk gespierd;* **tœlangnja bẹlom līdji**, *hij is nog zwak.* — [N.].

ليچت **lētjet**, van de huid *geschramd; wondgeschaafd, geschrijnd.*

ليچر **lētjer**, van eene wond *nat, waterig.*

ليچق **lētjaḳ**, van natten grond *slijkerig, slibberig* [door de treden van menschen of dieren, of door opzettelijke bewerking]; *doorweekt, doorkneed.* — z. lẹttjah en bētjaḳ.

ليچق **lētjoḳ**, *poetsen; glad poetsen, polijsten.*

* ليچق **lètjèḳ**, batav. (jav.), *uitglippen* als een geknoopt touw.

ليچك **lētjek**, iets, dat op den grond ligt *met de punt van den voet zijdelings wegschoppen; fijn maken door eene drukkende wrijving*, zooals bv. gekookte rijst met een' lepel of een stuk van een' kokosnoot-dop; *soort* van *spel*, waarbij een aantal gandoe-vruchten opgezet worden, naar welke eene andere gan'doe-vrucht (de āloeng), door eene schielijke draaiing van den er tegen geplaatsten voet, met de punt van den voet geslingerd wordt.

* ليچم **lètjam**, z. lèntjam.

ليچن **lītjin**, *glad; glibberig, slibberig.*

ليچو **lītjau**, *glanzend, glanzig, glimmend* [van vettigheid]; l. mēdjạ ītoe kẹnnạ mīnjaḳ, *die tafel glimt van de olie die er op is gekomen.*

ليچه **lētjeh**, *langs iets afvloeien en blijven kleven*, zooals bv. de was langs eene kaars, de stroop langs den mond.

ليد **līdi**, *hoofdrib* van een blad (van palmen, T.); zeker lang, dun en plat gereedschap bij het bloemenweven.

* ليدرق **lèdrèḳ**, batav., *papperig* als verrotte vruchten (z. lòdròk).— [T.].

ليدس **līdas**, van den mond en de tong *eene bijzondere heete prikkeling gevoelend*, zooals bv. na het eten van veel ananas, van de vrouwelijke schede *jeukerig.*

* ليدس **lēdes**, batav., *geschaafd; schampwond.* — [B.].

ليدڠ **lēdang**, *schijnend; zich voordoend;* **mẹlēdang**, *zich vertoonen, om gezien te worden; praatvertooning maken.* — z. kẹndang.

ليده **līdah**, *tong; uitspraak, tongval; gezegde, woord;* bij het samenvoegen van planken *uitgesneden gedeelte eener plank,* dat in de insnijding eener andere plank past; ānaḳ l., z. onder ānaḳ; l. timbāngan, *de evenaar eener weegschaal;* l. pandjang, *babbelaar;* l. bęrbādjang, *zwaluwstaart;* l. āpi, *de puntige vlam van een vuur;* īkan l., *de bekende tongvisch;* l. boewājạ, *de aloë,* die gegeten wordt; l. ājam, naam eener plant—spermacou scaberrina—; l. tędoeng, naam eener soort van parasietplant.

ليرا **lērạ**, *trek* in eten of drinken *eetlust, appetijt* (z. sęlēra, T.).

ليّر I. **lījar**, *wild, ongetemd, schuw.*

II., w. sum., l. māti, een vogelsoort.—[N.].

ليّر **lījor**, *speeksel, spog, kwijl, zever;* ook: ājęr l.

ليرت **lēret**, *naslepen,* zooals bv. een end touw, de sleep van een kleed, een vaartuig dat gesleept wordt; *langdradig spreken.*

ليرغ I. **lērang**, *draagstelling, baar, berrie, draagbaar, draagberrie.*

II., *baan* van een geweven stoffe; *kleed,* in dien zin; *een half etmaal* (alleen van vaartuigen op weg).

III., w. sum., een weg langs de helling eens bergs.—[N.]; z. onder saleirang (T.).

ليرغ **lēreng**, *buitenrand* van al wat platrond is; van een' berg *de voet; op den buitenrand voortrollen,* zooals bv. eene schijf, een stuk geld, een rad.

ليرڤ **lērap**, *munt,* inz. de pītis of pītjis; de munt, waarmede men een zeker kruis- of munt-spel, genaamd pœsing l., speelt, waarbij men die op den kant geplaatsten munt op eene vlakte schielijk om zich zelve laat draaien en, nog aan het draaien zijnde, er de hand op legt, waarna men ziet wat boven is; pœsing l. dœwạ, hetzelfde spel, met twee munten.

لَيْسَ, *hij is — was niet; is niet; niet.*

لَيِّس en لَيْس, *levenskracht; dapperheid; botheid; lafhartigheid* (zou een inlander dit woord begrijpen? T.).

ليس **līsoe**, *kunstmatige plooi.*

ليس, **męlēsạ**, *sturen bij den voorsteven,* door dien rechts of links te doen draaien.

ليّس **lījas**, verb. van أَلْيَاس.

ليسة **līsoet**, *verwelkt; verlept; verzwakt, afgeleefd, onontwikkeld.*

ليسة **lēset**, *fijn fluiten,* zooals bv. het fluitje van den bootsman.

ليسه **lēseh**, *ziekelijk bleek;* **pœteh męlēseh,** *blank* van eene ziekelijke bleekheid.

ليڠ **lījang**, *opening, gat; nis*, ook in een mochammedaansch graf, en alsdan gelijkvloers met het graf, waarin het ongekiste lijk geplaatst wordt. — Het in voorts een classificeerend woord, vergezellende het telwoord, dat een aantal openingen uitdrukt; l. hīdoeng, *neusgat;* lœkạ tīgạ l., *drie wonden.*

ليڠ, **lījoeng-2**, naam van een' zoutwatervisch.

ليڠر **lēngar**, van de oogen *zich heen en weder bewegen.*

ليڠس **lēngoes**, *met afkeer het gelaat afwenden.*

* ليڠڠ **līngong**, w. sum., *op zijde zien;* **līngong bẹrābej**, *rechts en links zien.* — [N.].

ليڠه **lēngah**, vgl. tẹlēdor, *zorgeloos, achteloos, onoplettend, onverschillig, zorgeloos enz., als hoed.;* **mẹlēngahkẹn**, *verstrooien, zorgeloos enz. behandelen; verwaarloozen, veronachtzamen;* m. dirīnjạ, *eene zorgelooze houding aannemen, zich houden, alsof men geen het minst belang stelt in het rondom gebeurende;* **pẹlēngah**, *verwaarloozer; tijdkorting, tijdverdrijf.*

ليف, *vezelig omhulsel aan den voet der palmbladen.*

ليفه, nom. unit. van het voorgaande.

ليڤ I. **lēpạ** (skr., T.), *pleister* hetzij van kalk of andere zelfstandigheden, bv. leem; **mẹlēpạ**, *bepleisteren*, bv. een' muur een vaartuig.

* II., *zich nalatig op den rug, of in een' stoel achterover leggen*, zooals bv. iemand, die vermoeid is; soek., *zich ergens nalatig* nederleggen, zonder keuze van plaats, zooals kleine kinderen wel doen. — z. doempoel.

ليڤت **līpat**, *vouw; gevouwen voorwerp;* een chassificérend woord, vergezellende het telwoord, dat een aantal buiken uitdrukt; **sœngai mẹlengkokḳ līpat kādjang**, *de rivier kronkelt in vouwen eener kadjang-mat*, d. i. in scherpe hoeken; l. pandan, de vouw, waarin de pandan-bladeren, die tot het maken van matwerk gereed zijn, gelegd worden, d. i. in den vorm eener krakeling; sanggoel l. p., haarwrong van dien vorm, die in den nek hangt; l. līsoe, *kunstmatige vouw;* **kāīn bœkạ lipātan**, *eene* kāïn *die voor 't eerst ontplooid wordt*, d. i. nog niet gebruik; **pẹlīpat lœtoet**, *de knieholte;* **mẹlīpat**, *vouwen, opvouwen, samenvouwen.*

ليڤت, **mẹlīpoet**, *omvatten, in zijne ruimte begrijpen, bevatten, behelzen.*

* ليڤتن, **kakīnja mẹlèpòt lèpōtan loempoer**, batav.,: **mẹlòpòt lòpōtan** enz. — [H.].

*ليقر, **mẹlīpoer**, *troosten; vertroosten;* **pẹng-līpoer** (blijkens de *ng* met huid en haar uit 't jav. overgenomen; vroeger sprak v. d. W. naar R. v. Eijsinga's Wdb. pẹnglī-par uit en gaf ook een mẹnglīpar, z. zijn *Vormveranderingen;* ik maakte hem in een brief er op attent, maar in plaats van te erkennen, dat hij dat woord aan een ander had ontleend, hield hij vol, dat men te Riow ook een līpar bezigde; naderhand in 't Bataviaasch Handelsbl. van 1870 beweerde hij, dat līpar Maleisch van Borneo was, T.), *trooster, vertrooster, troost* (p. lara, naam van een lusthof, T.).

ليقر **lēper**, *plat, vlak, ondiep,* zooals bv. borden, schotels, de hand]; **lēper-2,** *lat* of plank die boven op de tādjoek's komt; *potdeksel.* — z. lẹpœ.

ليقس **līpas**, naam van een' kever — *kakkerlak;* blatta — lastig in huizen en op vaartuigen; bāgai l. kœdoeng (*als een kakkerlak met verminkte poten*), d. i. *met veel beweging,* zonder vooruit te komen; *in gejaagdheid, in overijling.*

*ليقق **lèpèk**, batav. (bal. *slap neerhangende* van borsten, de ooren van een europeschen hond, T.), *door en door nat, heel nat,* van een kleedingstuk, door den regen. — [H.]; *druipnat.* — [B.].

ليقن **līpan,**: **alīpan**; l. pẹssan-2, eene donkergroene soort, bijna een' voet lang en een' duim breed, waarvan de beet doodelijk is; **djāri līpan,** *vlechtwerk van repen van kokosbladeren,* in den vorm van een' duizendpoot, dat bij de huwelijks-feesten, wanneer bruid en bruidegom gebaad worden, om waterpot en andere badgereed-schappen, als eene soort van toovermiddel gewonden wordt. Er zijn drie soorten: de dj. l. gāram sẹbœkoe; de dj. l. tẹmbōsa en de dj. l. sẹrīboe tœroen sẹrīboe nāïk.

ليقه **līpoh**, *in de verkeerde plooien* of *vouwen.*

ليوق **līoek**, *zich in allerlei bochten wringen,* zooals bv. de indische danseressen (z. سليو, T.); **mẹlijōki,** *grijpen met een zijwaarts gebogen lichaam;* l.-lẹmpai, met meer verscheidenheid of intensiteit, zooals bv. eene slang, die aan haren staart vast-gehouden wordt; **sẹpẹlījoek,** *zooveel als men in eens met een zijwaarts gebogen lichaam gegrepen heeft, of kan grijpen.*

ليكا **lēka**, *aanhoudend bij* eenig werk, *volhardend; zoodanig ingenomen* met eene bezigheid, *dat men aan niet anders* meer *denkt;* l. bẹrmāïn, *tot vergeten toe spelen.*

ليكت **līkat**, *taai, kleverig,* zooals bv. ingedikte stroop.

*ليكر **lèkar** (verbastering van رحل, T.), batav., — twee onder een schuinschen hoek aan elkander verbonden plankjes, waar

de kinderen onder het mȩngādji de boeken op leggen, *een leeslessenaar.* — [H.].

ليكر **lēkor,** benaming van een getal boven 20 en beneden 30.

ليكس **likas,** bij het weven *derde haspel,* waarop het garen van de gȩlȩndoeng gehaspeld wordt.

ليك **lēgạ,** *op zijn gemak, onbekrompen.*

ليكت **līgat,** *schielijk in de rondte draaien,* zooals bv. een tol.

ليكر **lēgar,** *ruimte om zich te kunnen bewegen* of *verroeren.*

* ليكر **lēger** — verb. ned. — batav., *legger, aam, oxhoofd.* — [B.].

* ليكن **līgan,** w. sum., de naam van een patroon op de sarongs. — [N.].

ليل, *nacht.*

* ليل **līla,** w. sum., *schatje, liefste, hartje* en meer zulke fraaie woordjes die verliefden in den mond hebben. — [N.].

ليل I. **lēlạ,** *betrekkelijk lange vuurmond* van klein kaliber, die op een' trap draait, *draaibas;* l. madjnœn, naam van een metalen stuk van 8 à 12 ℔, dat, onder de regeering van den Sulten 'Alaoe 'ddin II van Djōhor (1540 — 1559), door een' kanongieter van Palembang, naar het ijzeren kanon, sȩrī lœkoes gemaakt, en wegens zijne lengte lēlạ genoemd is. Het is in 't bezit van den Sulten van Lingga. Door het *bezeten* te noemen heeft men willen te kennen geven, dat de kogels als bezetenen onder de vijanden rondvliegen, alsware het amok makende.

II., **mȩlēlạ,** *theatrale bewegingen maken; zwaaien met de armen,* bij het gaan; *pralen, den Jan uithangen, zwaaien,* bv. een zwaard; l. sȩmbah, *theatrale bewegingen maken,* wanneer men, bij bijzondere gelegenheden, bv. bij het inhuldigen, den vorst nadert, welke bewegingen met eene sȩmbah eindigen; *praeludeeren* met eenig wapen of met de handen, bij het vertoonen van schermkunsten, eindigende insgelijks met eene sȩmbah vóór den vorst of ander voornaam persoon, die den assaut bijwoont.

III., w. sum., *gelijken;* rœpa lēla bapanja dīja bāwa, *hij lijkt op zijn vader.* — [N.].

ليليت, **mȩlīlit,** *omwinden, bewinden, omwoelen, omslingeren, zich winden om* iets, *zich slingeren om* iets; *om zich zelven winden;* **tāli bȩrlīlit,** een touw dat om zich zelven windt; ākar b., inz. van lianen, *liaan, die zich touwachtig om zich zelven windt;* tījang b., een pilaar, die zich, evenals eene liaan, in grootere of kleinere slagen om zich zelven windt; l. pāgar: l. œbi.

* ليلت **lèlèt,** batav., *traag,* van een haan, die niet graag vechten wil,

herhaaldelijk op de vlucht gaat; ook van een bediende die lang uitblijft om een boodschap. — [H.].

ليلر **lēler**, *slordig.*

ليلغ **lēlang** — port. leilão — *openbare verkooping;* **mẹlēlang**, *verkoopen in het openbaar.* — * **sœrat lēlang**, batav., *courant.* — [B.].

* ليلغ, boeg., **sōngkoḳ lēleng**, *lage cylindervormige pet,* van p. m. 1½ duim hoogte, die schuin *op het rechter oor gedragen* wordt; de bruidegom gebruikt zoodanige pet bij de bruiloftsfeesten.

* ليليقڤ, **kẹlilīpan**, batav. (soend.), *een onwillekeurig geknip met de oogen.* — [B.]; *iets bv. stof, in de oogen krijgen,* dikwijls knipoogen; z. mẹngklẹdjẹpan en māta kẹdœtan. — [H.].

* ليليڬوندى, **pōhon** (pœhoen, T.) **lilēgoendé**, batav., een boom, welks bladen als medicijn gebruikt worden; op plaatsen waar deze boomen staan, houdt zich een soort van booze geesten (pẹdjadjaran) op. — [H.].

ليلين **lilin**, *was; waskaars;* l. bẹlanda, *spermaceti-kaars; stearine-kaars;* l. sambang, *bijennest, waaruit de bijen door roofvogels verdwenen zijn,* en ten gevolge waarvan de honig opgedroogd is; *was* uit zoodanig nest genomen, dat als geneeskundig rookmiddel (rāboen) gebruikt wordt (z. sambang, waaruit men ziet dat de schrijver het op éene plaats had kunnen zetten, T.).

ليله, **mẹlēleh**, *zacht vloeien, zacht vlieten, zacht loopen* (van vloeistoffen); van een kleed *afglijden;* **mẹlēlehkẹn**, *doen zacht vloeien enz., zachtjes aan ruchtbaar maken.*

* ليلي **līli**, w. sum., eene maat *afstrijken.* — [N.].

* ليلي **lēlē** (jav. en soend., clarias punctatus), batav., zekere moddervisch. — [B.].

ليم **līmạ**, *vijf;* getal vijf. — In de beteekenis van *hand* is het woord in onbruik geraakt, maar overgebleven in **panglīma**; **mẹlīma**, *de vijfde zijn,* bv. van kinderen; **panglīmạ** (de uitspraak pang voor pẹng is eene alleenstaande uitzondering en de *ng* vóór een *l* jav. maar niet mal.; vgl. onder līpoer, T.), z. panglīmạ.

ليمب **līma**, naam van een boom.

ليمر **līmar**, *soort* van *zijden buikgordel* (īkat pīnggang); *soort* van *veelkleurige stof* die onder het weven geverfd en inz. tot buikgordels gebruikt wordt.

ليمر, **sāboer-līmoer**, z. onder sāboer.

ليمس **līmas**, *overblijfsel*, inz. pyramidaal overblijfsel eener schotel rijst, waarvan van alle kanten wat genomen is; **limāsan**, *wat op een pyramidaal overblijfsel eener schotel rijst gelijkt;* ātap l., *een dak, dat naar de vier kanten afloopt* (schilddak); rœmah l., *een huis met een schilddak.*

* ليمس **lēmes**, batav., *glad en zoetsappig van tong, lieftallig, minzaam, welbespraakt.* — [B.].

م

م, de letter **mīm**, 24e van het arabisch en maleisch, en 29e van het door Marsden veranderde alphabet, hebbende de waarde van de nederlandsche m.; als cijferletter z. abdjad; in geschriften van godsdienstigen aard verk. van مَوْعِظَة.

م **mẹ**, praefix (z. de spraakk.).

م **moe**, z. kāmoe.

مَا, I. pron. rel. en interrog. (niet van personen), *welk; wat.*

II., *niet.*

ماٴ I. **må** (en **ẹmå**) of, minder goed, **maḳ** en **ẹmaḳ**, *moeder;* aanspreekwoord jegens oude vrouwen; troetelnaam voor kleine meisjes. De mal. noemt, in de wandeling, tot eene zekere niet te bepalen grens, wijder in de vorstelijke familiën, dan bij den geringen man, må ook iedere vrouw, die een' graad minder, dan deze of diens echtgenoot, van een' gemeenschappelijken oorsprong verwijderd is. Zeer gebruikelijk is het ook, eene vrouw, inz. van de mindere klasse of in de gemeenzame taal, aan te spreken of aan te duiden door må in genitief-verhouding met den naam van haar oudste kind of van een harer kinderen, dat zich van de anderen door het een of ander onderscheidt; m. lānang, *moeder van Lānang;* m. saudārạ, *vaders of moeders zuster, moei;* m. tœwa, tœhạ (z. œwạ), *vaders of moeders oudere of oudste zuster;* m. mœdạ (z. œdạ), *vaders of moeders jongere of jongste zuster;* m. boengsoe (z. bœsoe), *vaders of moedersjongste zuster;* ook: m. kẹtjil (of, gemeenzaam, **må tjik** of **må tjī**); m. tẹngngah (of, gemeenzaam, ngah), *vaders of moeders middelste zuster van drie broeders en zusters* of *van drie zusters;* ook: m. ālang; m. toenggal (z. oenggal), *vaders of moeders eenige zuster;* m. mẹntœwạ = mẹntœwạ pẹrẹmpœwan; m. sālah mẹndjādi (*moeder, doch verkeerd geboren*), *moei van moeders kant;* m. īnang,

z. onder īnang; m. sœsoe of m. tētek, *zoogmoeder, zoogster;* m. tīri, *stiefmoeder;* m. bāpå, *moeder en vader, ouders.*

II., z. meḳ.

مَا, *water; sap, vocht.*

* ماءِ **māï** (vulg.), batav. (port., T.), moêr in het scheldwoord poeki m. — [B.].

مابوب **māboeb** (eigenn.), verb. van مَحْبُوب.

* مابر **I. māboer,** batav. (jav.), *wegvliegen, wegvlokken,* als bv. katoen. — [T.]; *wegloopen, op stok gaan.* — [B.].

مابر **mābir,** z. tābir.

مابق **māboḳ,** *bedwelmd, bevangen; dronken; beschonken;* **mẹmābokkẹn,** *bedwelmend; dronken maken; vergiftig;* m. dārah, *flauw van bloedverlies.*

مابي **mābai,** naam van een' boom.

ماتْ **māta̤,** *oog; maas, steek; gat; spits, punt; streep* op het kompas; *hoek* (stereom.); *knokkel; lemmer; snede* (scherpe kant), *'t scherp,* van een wapen; *schijf* van eene katrol; *einde* van een kluwen, *streng, rol* of *hoop* van touw- of draadvormige voorwerpen (z. poendjaḳ). Het is voorts een classificérend woord, vergezellende het telwoord, dat een aantal edelgesteenten, maanden, pẹtai-boomen, sporten van een' ladder en wellicht nog van andere dingen, uitdrukt; m. hītam, *de oogappel;* bīdji m., *de oogbal;* m. āngin, *windstreek;* m. hāti, *geestelijk oog; vermogen om iets te begrijpen* of in te zien, *bevattingsvermogen, verstand;* m. kẹpāla̤ (oog van het hoofd), *lichamelijk oog;* m. īkan, *steenpuistjes, na de pokken uitkomende;* tjẹrmen m., *bril;* ājẹr m., *tranen;* **sīpoet māta̤ lẹmboe,** zoutwater-slak welker opening (tampok), met eene plaat gesloten is, die op het oog van een lẹmboe gelijkt; m. bẹnda̤ in plaats van bẹnda̤, *koopwaar,* voorn. bij koop en verkoop, z. متاع; m. kākap, *geboord gat* in den bodem van een vaartuig, om er het water in of uit te laten; m. ājẹr, *bron, wel;* — * m. bœroeng, goudgewicht te Bandjarmasin = $\frac{1}{18}$ āmas. — [B.]; **māta̤ gẹlap,** *tijdelijke zinsverbijstering;* gẹlap m., *duizeling;* * m. kẹrandjang, *doordringende wulpsche oogen.* — [B.]; **sẹmāta̤,** *niets anders dan; volstrekt.* — * w. sum., m. dāwa, fig. *zeer duidelijk, klaar bewezen.* — [N.].

ماتي **māti,** *dood, overleden, gestorven; levenloos; gevoelloos, onbewegelijk;* van een' medeklinker *van geen klinker voorzien, klinkerloos, eene syllabe sluitend; vast, geklonken;* van den prijs van iets *naaste, waar niets meer van af te dingen valt;* van een bod *laatste;* van de zon *ondergaan*

(matahāri m., *'t westen,* T.); m. āngin, *de wind, die is gaan liggen;* m. dāging, *niet meer versch* (van vleesch visch en dergelijke); bāris m., 't teeken ◌ٙ waardoor een klinker gedood of een lettergreep gesloten wordt (vgl. jav. patèn v. pati, *dood,* T.); **mẹmatīkẹn,** *dooden; vastzetten, klinken;* **kẹmátījan,** *door den dood bezocht zijn; bestorven zijn* (to be bereaved); *een sterfgeval hebben;* k. āngin, *door windstilte overvallen;* **tẹrtāwạ-2 tẹmāti-mátījan,** *zich dood lachen;* **māti-2,** *ten volle.*

* ماتڠ **mātẹng,** batav. (jav., T.), *rijp, gaar.* — [B.].

ماتن **mātan,** verb. van مَتَن.

ماته, z. mẹntah.

ماته **mātoh,** *bij voortduring naar dezelfde richting gekeerd; bij voortduring naar hetzelfde doel strevend; bij voortduring hetzelfde werk verrichtend.*

ماج I. **mādjạ,** naam van een' boom, die eene eetbare vrucht draagt — aegle marmelos —; de vrucht zelve; m. kāni, z. kāni; m. kẹling, gewijz. en meer gebr. mẹndjạ kẹling; m. lāwai, bij smtr. mandjalāwai, gewijz. en meer gebr. mẹn-djalāwai, zijn de namen van boomen, welker vruchten in de geneeskunde gebruikt worden, **mādjakājạ,** z. onder rādjạ.

II., naam van een zoutwater-schelp.

III. (minder gekuischt, mandjạ), **inīlah mádjānjạ,** *dat is er,* d. w. z. dat alleen is er; z. sẹmādjạ; m. kājạ (bij smtr. mẹdjákājạ, gewijz. en meer gebr. mẹn-djákājạ) — smtr. van mẹrādjạ-kājạ —, van houten en andere, doch niet van metalen voorwerpen, die gewoonlijk of veelal uit deelen samengesteld zijn, *uit één stuk;* tījang m. k., *mast, zonder steng;* sīsik m. k., *karetschildpad, waarvan de 13 afzonderlijke bladen, die de schaal vormen, aaneen gegroeid zijn;* zoodanige schaal, waarvoor de chineezen veel geld betalen; mẹdjạ m. k., *tafel uit één stuk;* rœmah m. k.

ماجا, men. uitspraak van mādjal, maar gemeenlijk ماجر gespeld (T.).

* ماجو **mādjoe,** batav. (jav., T.), *vooruitgaan.* — [B.].

ماجر, spelling van ماجل.

* ماجر **mādjir,** batav. (jav. of soend., T.), van menschen en dieren, *onvruchtbaar.*

ماجل **mādjal,** *bot, stomp.*

* ماجم **mādjoem,** batav. (chin.), *werk* (oakum) om te breeuwen of kalfateren, oakum (vgl. soend.). — [T.].

* ماجن **mādjoen,** men. uitspraak van mādjoem. — [T.].

مَاْجُوج en مَاجُوج, *Magog; afstammelingen van Magog* (z. جماجوج, T.).

*ماچغ **mātjang,** malaka (volgens Low),: ẹmbātjang. — [T.].

ماچم I. **mātjam** (uit 't Tamil, T.), *soort, wijze; monster, staal, proef.*

II., w. sum., *zuur; bedorven* van spijzen. — [N.].

*ماچن **mātjan,** batav. (jav., T.), *tijger.*— [B.].

*ماچي **mātjei** en **mœtjei,** w. sum., titel voor kinders van voorname lieden. — [N.].

مَأْخُوذ, *genomen, ontnomen; ontvangen;* m. minhoe, *van wien genomen enz. is.*

مادو I. **mādoe,** wie in dezelfde betrekking van zinnelijke liefde met iemand van de andere kunne staat, als iemand anders van dezelfde kunne, dan wel die betrekking beoogt *mede-minnaar* of *minnares; mede-echtgenoot* aan denzelfden man; *minnaar* van iemands vrouw; *minnares* van iemands man; mẹnjamboet m., *een' mede-minnaar* (als zoodanig) *ontvangen,* d. i. opzoeken, om met hem te vechten (**bẹmādoe,** koetai *vechten* van groote beesten, T.); m. mantjoeng, *samenvoeging van twee planken, zoodat zij eene punt vormen,* zooals bv. aan eene lijst eener schilderij; in de bouwkunde *verstek—; stereom. kant* bv. van een teerling; **ẹmpat bẹrmādoe** *de vier, vrouwen van een' man te gader;* **bẹrmadœkẹn tœwan pœtẹrī,** *eene prinses tot mādoe hebben.*

II. (wijziging van pādoe), *samenvoeging.*

III. (skr. madhoe), *honig,* m. kāra, *zijden stof met goud doorweven of gestikt,* van een bijzonder patroon, inz. voor kāïn en sẹlendang.

مادت **mādat** (men. mạdat, Hindust. مدد, T.), *gepraepareerd opium,* om te rooken (z. tjandoe).

مَادَّة, *voortdurende toeneming; stof* (materie tegenst. van vorm), *artikel, alinea, paragraaf.*

مادة **mādah,** wellicht verk. van **mẹmādah** (z. pādah), *gezegde,* inz. in versmaat; *gedicht.* (in poëzie vooral gebruikt; misschien uitspraak van مدح, T.).

مَآذِن plur. van مَأْذَنَة.

مَاذَنَة en مِئْذَنَة, *toren bij de moskeën,* van waar den volke de uren des gebeds aangekondigd worden.

مار I. **māra,** *vooruitgaan.*

II. (skr.), *schade, leed; ongeluk; gevaar;* m. báhāja, *ongeluk;* kōta m., z. kōta.

مارو **māroe,** *soort plaaggeesten;* fig. *plaaggeest.*

ماري **māri,** *plaats, waar de spreker zich bevindt; herwaarts komen.*

مارت **mārẹt**, verb. ned., *Maart.*

مارق **mārak̇**, van een vuur *opvlammen; doen opvlammen; stoken.*

* مارق, z. kẹmāròk.

ماره I. **mārah**, z. ẹmārah.

II., w. sum., een adelijk titel, veelal iemand die eenig gezag voert en cijnsbaar is. — [N.]; beter مره (mạrah).

مآزيب plur. van ميزاب.

ماس I. **māsạ**, z. tẹrmāsạ; **mẹmāsạ**, *eene uitspanning nemen; zich verlustigen; zich vermaken.*

II. (skr., T.), *tijd; toch niet, toch wel niet, immers niet;* m. hambạ pẹrgi, *ik zal toch niet weggaan;* m. djādi, *dat zal immers niet gebeuren* (vgl. 't jav. mångså, T.); ook: **másākan** (smtr. van māsạ en ākan), met sterkere aanwijzing van iets toekomstigs.

ماس **māsoe**, *soort* van *zeeëgel,* welker stekels zeer veel pijn veroorzaken; naam van een' boom, die alleen voor brandhout dient.

* ماس **māsi** en **māsing**, batav. (z. māseh, jav. maksih, T.), *nog.* — [B.].

مآسدة plur. van أسد.

* ماسڠ I. **māsing**, z. māsi.

II., **māsing-2**, *ieder op zich zelven; een ieder op zich zelven* (oud-jav. āsing, *al wie,* T.).

ماسق **māsak̇**, *gaar; rijp; murw; koken.*

ماسق **māsok̇**, *ingaan, binnen gaan, intreden, inkomen, binnen komen; behooren* tot iets; m. sjaiṭān, *door een duivel bezeten* (z. kẹrangsōkan, T.).

ماسم **māsam** (vgl. āsam II), *zuur, zuur zijn;* **kẹmásāman**, *in een' toestand gebracht, waarin men een zuur gezicht moet zetten.*

ماسن **māsin** (z. āsam II), *zout, zoutachtig, zilt, ziltig.*

ماسه **māseh: bīsai; 2°.** *nog* (vgl. māsi).

ماشية, *viervoetig dier,* voorn. schapen en kameelen; plur., *vee; kudden.*

ماضي, *gebeurd; voorbij zijnd; over zijnd; wat gebeurd, voorbij of over is; verloopen tijd;* in de gramm. *prae teritum; de doode, de overledene.*

ماڠ, **māngoe-2**, *verlaten in droefheid staand* (z. īngạ-2).

ماڠس **māngas**, naam van een' boom.

ماڠڤ **māngap**, *den mond opengespalkt hebben* (jav., T.).

* ماڤق **māpak̇**, batav. (jav. mapag, T.), *feestelijk inhalen.* — [B.].

ماكي **māki,** *schelden, uitschelden, met woorden beleedigen.*

ماكت, z. makōta.

ماكر **mākar,** van vruchten *steenachtig.*

ماكس **mākas** (oud-jav. akas of makas, *hard,* T.), van spijzen *ongaar —;* van vruchten *hard* niet rijp of murw (vgl. onder kęras, T.).

ماكم **mākam,** z. مَقَام.

ماكن **mākan,** *eten* (nuttigen van zijn' maaltijd); van scherpe dingen *indringen, snijden;* van projectielen *indringen; dragen;* van visch *bijten, aanbijten;* van verscheiden andere dingen *zich vasthechten, blijven vast zitten; pakken, vatten;* van pleisters, omslagen en dergelijke *trekken;* amfioen *inslikken of rooken,* amfioen *rooken; nuttigen, genieten; drinken* (vulg. en niet aan te bevelen); *verteeren, invreten; zich toeëigenen;* in het schaak- dam- en andere spelen *slaan* (nemen een stuk); in het kaartspel *nemen; maken;* **męmākan,** wordt zelden en niet anders, dan van spijzen gebruikt. Sommige nemen, een' vorm pākan aan, waarvan mākan, als verk. van męmākan, moet afgeleid worden. En in der daad vindt men daarvan in goede geschriften sporen (vgl. jav. pakan, T.); m. āmpoen (*ik eet uwe vergiffenis*), *ik smeek u om uwe vergiffenis,* voor hetgeen ik zal zeggen, eene gewone spreekwijze, wanneer een onderdaan den regeerenden vorst, of diens gekozen opvolger, d. i. den Tęngkoe bęsar, den Rādja mœda, den Bęndahāra en den Tęmmęngoeng, of hunne eerste gemalinnen aanspreekt. De Tęngkoe bęsar enz. bedienen zich insgelijks van die spreekwijze, en de Tęmmęnggoeng ook tegen den Bęndahāra, den Rādja en den Tęngkoe bęsar; m. lāwan, bij het pōrok-spel *den eersten en tweeden keer misgegooid hebbende, bij den derden keer raken;* **pœlau ītoe dimākan ājęr,** *dat eiland watert;* m. dīri (*zich zelf verteeren*), *verliggen* (door liggen bederven); m. gādji, *loon trekken;* m. tœlang, *te veel werk van iemand verlangen, zijn werk niet* verrichten *en dat anderen overlaten;* m. dārah, *zijn bloed vreten;* m. hāti, *zich stil ergeren;* **mákānan sœrat,** *geschenk, dat een' brief vergezelt* (onder vrienden of personen van gelijken rang); **sęmākan pęlœroe,** *zoover een kogel draagt of nog indringt.*

ماكن **mākin,** *bijvoegsel, bijmengsel* [bv. zand bij kalk]; meer gebr. in de beteekenis van *zooveel te meer of eerder, des te meer of eerder; zooveel te meer,* met een' Compar. —; *des te* —, (ook: mangkin); m. lāmą m. bāgoes, *hoe langer hoe mooier;* m. lāma m. bāik, *hoe langer*

hoe beter; bęlandją kīta pœtoes, *ons geld is op;* antwoord: mākin, *zooveel te meer* (doelende op iets, dat reeds gezegd is) of m. sœsah, *zooveel te moeielijker.*

ماكو **mākau,** Macao (portugesche kolonië in China); bœngą m., z. onder bœngą I (bl. 289, links).

* ماكت (lees مكت, T.) **māgat,** w. sum., zekere adelijke titel. — [N.].

ماڬڠ **māgang,** van vruchten *overrijp; op het punt van zuur te worden;* van gistende zelfstandigheden, zooals bv. tāpai *op een punt tusschen suikergisting en wijngisting.*

* ماڬل **māgęl,** batav., *stokkerig* (jav. *half gaar*). — [T.].

ماڬن **māgoen,** *vrijstaande kajuit, of compagne; koekoek; kap boven eene kajuit; lantaren;* m. āngin, *de koekoek boven een vertrek beneden deks.*

مال I. **mālą** (skr., T.), *onrein; van geene waarde, gering; euvel, kwaad; kwaal, onheil, ramp;* m. patāką, z. pętāka (alwaar de betekenis niet juist is opgegeven; **mālą patāka,** is uit 't oud-jav. en beteekent *den toestand, waarin men ten gevolge van een vloek verkeert,* meestal een dierlijke of monsterachtige gedaante, waaruit men door den dood verlost moet worden, T.).

II., *geurloos.*

مالو **māloe,** *beschaamd; bescheiden; zedig; ontzag hebbend; schande, hoon, smaad; zich schamen;* **męngęmālœï,** *beschaamd zijn voor* iets; *ontzag hebben voor* iets; *opzien tegen* iets (zoo de vormen męngęmalœï en męngętakœti, die in 't passif kęmalœï, kętakœti vertoonen, ook in 't Riowsch bestaan, dan is het zonderling, dat v. d. W. męngędijāmi, męngęloepāï, męngęmasœki enz. niet opgeeft, T.).

مال, *have, bezitting, goederen; kapitaal;* m. ṣāmit dan nāṭiḳ, *levenlooze en levende goederen.*

مال **māli,** ook wel **mālai** (Tamil, T.), *snoer* van bloemen, kralen, edelgesteenten enz. (z. roembai); **māli-2,** naam van een' boom, die op de bergen groeit en toendjang heeft; m. bęrdœri, een bijzondere soort; **tāli-māli** (niet ingevuld, doch z. onder tāli, T.).

مالر **mālar,** *bij voortduring, gedurig; steeds;* ājęr m. dœwą dęppą, *het water is bij voortduring twee vadem diep.*

مالس **mālas** (batav. mālęs, T.), *lui, traag, vadzig, loom, lusteloos, onlustig;* kājoe m., naam van een' boom, die bijzonder goed brandhout levert; **pęmālas,** *luiaard.*

مالس **mālis,** van vocht *verschaald;* van kleuren *verbleekt.*

مالغ I. **mālang** (oorspr. beteekenis: *dwars in den weg gelegen, dwarsboomende;* z. mœdjoer, T.), *tegenspoed, ongelukkige uitkomst;* van eene handeling, zooals bv. een schot, een gooi met dobbelsteenen, het uitkomen met eene kaart, een gang, eene reis en dergelijke *missen van een doel*, dan wel *de ontmoeting van een ongeluk* of *iets onaangenaam ten gevolge hebbend; tegenvallend, tegenloopend;* van een' persoon *ongelukkig* [zooals bv. een geneesheer, dien vele zieken sterven]; *tegenspoed* (niet ongeluk, dat iemand overkomt); lębai m., z. kādoek.

II., *enkele klip boven water* (bij hoog water kan zij evenwel even onderloopen), wanneer zij eenigszins lang is.

مالوغ **māloeng**, naam van een' zeer grooten zoet- en zoutwater-paling.

مالغ **māling** (zelden) = **pęntjœri** (jav., T.): pintoe m., *dievepoortje, achterdeur* voor de vrouwen.

مالڤ **mālap**, van een vuur *klein; smeulend;* van een werk *langzaam vooruitgaand, niet vorderend.*

مالق **mālok**, *groote soort vliegende kat.*

مالك **mālik**, verb. van عَبْدُ ٱلْمَالِك.

مَالِك, *bezittend; bezitter, heer; koning;* naam van den engel, die over de hel gesteld is; m. ibn áns, naam van den stichter der secte der Malakieten (Malakīj), eener der vier hoofdsecten der sunnieten; ٱلْمَلِك de koning bij uitnemendheid, d. i. God; عَبْدُ ٱلْمَالِك, mannelijke eigenn.

مالكن **māligan**, vrij algemeene verb. van mānikam in den eigenn. Djōhor Mānikam.

مالكي **māligai** (uit 't Tamil, T.) en **malīgai** (de schrijfwijs mahā-ligai of mahalīgai is onzin), *vorstelijke woning, paleis; gedeelte van een paleis waar de slaapvertrekken zijn.*

مالم **mālam**, *nacht, nacht* van den dag, die er op volgt; **sęmālam**, *een nacht, een nacht geleden, gisteren;* m. chamis (nacht van donderdag), van woensdag op donderdag; m. hāri, *'snachts, bij nacht;* m. tādi, *de pas verleden nacht, van nacht;* m. sęmālam, *de nacht, voorafgaande den dag van gisteren;* m. kęmāren, *de nacht, voorafgaande den dag van eergisteren;* **mālamkęn**, *over nacht laten staan*, bv. melk; **sęmalāman**, *zoolang als de nacht duurt* (duurde), d. i. *den ganschen nacht;* **sęmālammalāman**, *den geheelen, ganschen nacht.* — * batav., m. bāïk, *goeden avond, goeden nacht;* sœrat m. b., *testament* (beide uitdrukkingen zijn vermakelijke blijken van de Europesche beschaving, T.). — [B.].

مالوم **māloem**, naam van een' zoutwatervisch.

مالم **mālim**, z. مُعَلِّم; **mālim-dātau: magindānau.**

مالن **mālan**, *eenigszins bedwelmd; bevangen.*

* ماله **mālah**, batav. (jav.), **malāhan**, *in tegendeel; zooveel te meer.* — [B.].

مالي I. **mālai**, z. māli.

II., naam van een' boom, die eene zachte eetbare vrucht draagt, die met zout gegeten wordt.

مام **māmą** (en **māmaķ**), *oom* of *moei* van vaders of van moeders zijde (de vorst bedient zich van dat woord dikwerf tegen oude ombtenaren, ook uit den minderen stand). — * koet., *vader* (uit een vroeger **āma-2**, āma nog in 't bat. *vader* beteekenende. — [T.].

مامت **māmat**, verb. van مَحْق.

مامڠ **māmang**, *onduidelijke gewaarwordingen hebbend; verbijsterd, in de war, onrustig, bevreesd.* — [N.].

مامڠ **māmoeng**, naam van een' eetbaren zoutwater-visch.

مامق **māmaķ**, z. māma.

مامق **māmiķ**, *al eenigszins van smaak veranderd.*

* مامم **māmam**, batav., *soort slingerplant.* — [H.].

مأموم, *gewond tot op het hersenvlies;* tot op *het hersenvlies dringend* (van een wonde); *voorgegaan*, voorn. door den imām *in het gebed.*

مأمومة, fem. van مأموم, *wond, die tot op het hersenvlies dringt.*

مأمون, *vertrouwd; standvastig, op wien men vertrouwen kan.*

مامه **māmah**, *kauwen.*

مامي **māmai**, *van ouderdom kindsch.*

مان **mānạ**, *onbepaalde plaats; wat; welke, welk; wat voor; hoe;* **dimānạ**, *waar;* **kẹmānạ**, *werwaarts;* m. kātạ 'ādah, *wat het gebruik zegt;* rœmah m., *welk huis?* bīlạ m., *wanneer;* m. bōleh, *hoe kan het?* **jang mānạ**, *wie, wat; welke enz.;* jang mānạ ditoendjoekkẹn, *wie* (of wat) *aangewezen wordt;* j. m. hẹndaķ dibœnoh? *welke moet gedood worden?* **dimānạ-2**, *waar ook;* **kẹmānạ-2**, *werwaarts ook;* **mānạ-2 pẹrentah**, *wat ook de bevelen zijn mogen;* **mánākẹn** (mānạ en ākan), vraagwoord, waarin een twijfel ligt *wat zou het?;* **m.** dāpat, *hoe is het te verkrijgen?* (het is immers niet te verkrijgen); *hoe is het mogelijk?* (het is immers niet mogelijk).

مان I. **māni** — verb. مَنِيّ —, doch zonder bepaling verstaat men er het mannelijke zaad onder; m. gādjah, *teelvocht van den olifant;* versteening daarvan, dien men een tijd lang in olie laat staan, welke olie

alsdan op het een of ander voorwerp gestreken wordt. Dat voorwerp, bv. een zakdoek, een kleed, iemand van de andere kunne in handen gespeeld zou liefde verwekken voor den persoon die het voorwerp bestreken heeft; m. mānoesīja, *mannelijk teelvocht.* — Ingewreven is het een voortreffelijk middel tegen de kędal; męmāntjar m., *zaad schieten.*

II. (skr. maṅi; vgl. mānik, T.), **māni-2**, *soort van knoppen*, voor sieraad van touwen, waarmede iets, bv. een ligmatje met kussens (portatief bed) dichtgebonden wordt. — * batav. (jav., T.), *kralen.* — [B.].

مانس **mānis**, *zoet, zacht, minzaam; vriendelijk; liefelijk, bevallig, aanvallig, innemend,* **mánīsan**, *honig* (eene gewijz. verk. in de taal der geneesheeren is nēsan. — * batav., mánīsan, *confituren.* — [B.]; **pęmānis**, *wat aanvallig doet zijn*, bv. kuiltjes in de wangen, een kneveltje; wat iets pikant maakt (van taal of spijzen); *wat aan spijzen een' haut gout geeft*, zooals bv. de bęlātjan, drooge visch en dergelijke, aan indische spijzen (z. ręntjah); p. mœkạ, *toovermiddel, waardoor aanvalligheid* van het gelaat *verkregen wordt;* p. bahāsạ, *wat de taal* (*rede*) *zoet* enz. *maakt; taal* (*rede*) *tooi.*

مانُشيّ **mānoesjīja** (skr. mānoesija), *mensch.*

مانِع, *weigerend; verhinderen, verdedigen;* met plur. مَوانِع, *hinderpaal, verhindering.*

مانق, **mānoeḳ-2**, naam van een' boom.

مانيك **mānik** (vgl. māni II., T.), *koraal* (rond balletje met een gat er in).

مانيكم (Tamil, T.) **mānikam**, minder goed, **manīkam**, *robijn; edelgesteente.*

مانن **mānan**, verb. van عَبدُ المَنّان.

مانو **mānau**, naam eene soort van rotting (bat. mallo en maldo, T.). Deze rottingsoort is zeer lang en wordt gebruikt, om daarmede wegen en rivieren af te sluiten, dat is als gāwar-2 te dienen. Van daar ook: al wat over een' weg of rivier gespannen is, om den doorgang te beletten; *spannen van eene m. over* een' weg of rivier; *slaan met een eind m.*

مانه **mānah**, *achtenswaardig, vereerenswaardig; in waarde te houden; wat achtenswaardig enz. is, erfstuk, reliquie.*

ماني **mānai**, *wit van bleekheid, bleeker dan bleek.*

ماؤ **māoe** en, minder goed, **māhoe**, *willen* (den wil hebben), *gelieven; moeten, moeten geschieden, noodzakelijk zijn; willen, willen hebben, verlangen, begeeren, beoogen; beteekenen;* conj., maar dan herhaald *hetzij — of* (vgl. hęndaḳ); tå m. ākoe, *ik wil niet;* m.

hœdjan, *het wil regenen;* **itœlah máœnja̧,** *dat moet geschieden* (is noodzakelijk), *dat is zijn begeeren;* **máœkah bārang ītoe?** *wilt gij dat goed hebben?* māoe kāja m. mȩskīn, *hetzij rijk, of arm.*

ماوا, z. māwas.

ماور I. **māwar** (ar. ورد ما, T.), *roos,* de bloem zoowel, als de struik; pōhon m., *rozestruik, rozeboom;* bœnga̧ m., *roos;* **āj̇ȩr māwar,** *rozewater;* bœnga̧ ā. m. (*rozewater-bloem*), *roos.*

II., z. tāwar II (bl. 336 rechts).

ماوراء (ما en وراء), *wat achter of aan geene zijde is.*

ماوس **māwas,** ook māwā, *soort slingeraap* (men.: de ōrang œtan; bat. waar ook maos; vgl. majas; ook Abdoellah in zijn levensbeschrijving bl. 85 en Newbold, die beiden op Malaka bekend waren, geeft dezelfde beteekenis op als het woord in 't Men. heeft; Riouw is dan ook geen plaats, om zulke dieren te leeren kennen; in 't hands. van v. d. W. stond ook Pijnappel's gissing تينق ofschoon hij zelf تنق opgeeft, T.).

ماوغ I. **māoeng,** *versch ruikend,* zooals bv. bladeren, gras.

II., **maungan, mahōngan,** batav. (bal. oōng, *padde stoel,* T.), *beschimmeld.* — [B.].

* ماوق **māoek̇,** koet., = mābok̇ (zoowel ten gevolge van pinang als van ārak). — [T.].

مأوى, مأوي en مأوا, *verblijfplaats, woning.*

ماوي, *waterig, waterrijk.*

ماه **māha̧,** naam van een' boom, welks bladeren als groente gegeten worden; kauwt men die bladeren, dan worden zij bitter.

ماه **māhoe,** z. māoe.

ماهر, *schrander, kundig;* **mȩmāhirkȩn,** *zich kundigheid verwerven in* iets, voorn. door oefening.

ماهغ **māhang,** naam van een' boom.

ماهف **māhap,** verb. van معاف.

ماهل **māhal,** *duur, hoog in prijs, schaarsch;* zeldzaam (men. ook: *moeijelijk,* z. mœrah, T.).

* ماهم **māhim,** w. sum., *zwaart* (?). — [N.].

ماهية, *eigenschap natuur, wezen.*

ماي I. **māja̧** (zelden), *bedrog; misleiding, begoocheling, schijn, schim* (is skr., T.).

II., *verstand, zelfbewustzijn* (z. soemāngat).

مائي plur. van مائة.

مايت **mājat** en **mājit**, verb. van مَيِّت.

مائة, *honderd; getal honderd;* met plur. مئات, in het decimaal-stelsel, *honderdtal.*

مَائِدَة en مَيْدَة, *tafel, met spijzen, bedekt; spijs, maal* (z. mēdjah).

ماير **mājor** — verb. ned. —, *majoor.*

* مايس **mājas**, N. kust Borneo: māwas (ōrang œtan). — [T.].

مَايِعَة, z. مَيْعَة.

مايغ I. **mājang**, *snijden in de lengte aan dunne* schijven, bv. uien (vlg. lājang, T.).

II., *aarvormige bloesem* van palmen; *aar;* m. mẹngœrai, z. onder gādjah (en o. ogam, T.).

* III., w. sum., *moeielijkheden* (= sœsah). — [N.].

مايغ **mājoeng**, naam van een' zeer langen zoutwater-visch. — * batav., ook manjoeng. — [H.].

مايغ **måjoeng**, ما en **joeng** (het eerste woord van zekeren zang), *troep dansers en danseressen*, die een zekeren dans uitvoeren, oorspronkelijk te huis behoorende in de bovenlanden van Kẹlantan en Tẹrangganoe.

مايقاد **mājapādạ** (verb. van madhjapada, T.), *de aarde* (in ḥik. en poëzie).

مايل I. **māïl**, verb. van إسمعيل.

II., *dichtgesoldeerd doosje* van zilver of goud, waarin toovermiddelen en op de heup gedragen.

* مئيلتكن **māïlatkan**, w. sum., *ongehoorzaam zijn;* iets *weigeren.*— [N.]; māhilak, *uit den weg gaan; onwillig zijn;* **mahilakkan**, iets *ontwijken* (T.).

مايم **mājam**, z. āmas I.

مائن **māïn**, *spelen; zich vermaken; boerten, kortswijlen; iets vertoonen, zich houden voor iets;* bv. voor dom; m. bōdoh, *zich dom houden, niet meenen; spelen met iets*, bv. eene pop; *spelen* (een spel of een instrument); *bespelen;* m. mœdạ, van ongehuwde, inz. jonge lieden van beiderlei kunne *ongeoorloofden omgang met elkander hebben;* m. gīlạ, *opzettelijk verkeerde dingen doen, iemand voor den gek houden;* m. māta, *lonken toewerpen* (bẹrmāïn māta, T.); m. sẹndjātạ, *schermen;* pẹmāïn āngin, *waker* (mar.); **pẹrmāïnan**, *vermaking, spel, vermaak; boert, kortswijl.*

* ماڽر **mānjar**, naam van een' vogel (hier staat niet, aan wien dit woord is ontleend; jav., batav. en soend. = tẹmpoewa, T.).

* ماڽغ **mānjoeng**, z. mājoeng

مُبَاح, *voor iedereen* (van eene zaak); *onverschlillig* (van eene zaak of handeling); *onverschillige zaak of handeling.*

مُبَاحَة, — fem. van مباح, *gemeen goed, waarop ieder recht heeft; zaak zonder meester* (res nullius); — *onverschillige en daarom ongeoorloofde zaken of handelingen; geoorloofde genoegens en vermakelijkheden.*

مُبَاحَات plur. van مُبَاحَة.

مُبَاحِث, *disputérend* of discutérend, om naar de waarheid te vorschen.

مُبَاحِث plur. van مَبْحَث.

مُبَاحَثَة *het door discutéren naar de waarheid vorschen; discutéren.*

مُبَارِز, *ten strijde gereed; kampvechter.*

مُبَارَك, *gezegend gelukkig; heilig.*

مُبَاشَرَة, *eigenhandige verrichting, persoonlijke uitvoering; verblijding met eene boodschap; bijslaap, beslaping;* zoodanig onder ééne deken, dat vel aan vel zaakt.

مُبَالَغَة, *uiterste zorg, inspanning;* in de gramm. *zin of bedoeling van eene uitdrukking* of eene gezegde; *overdrijving, hyperbole; intensiteit.*

مُبْتَدِع, *uitvinder; invoerder van nieuwigheden; stichter eener secte nieuwigheid.*

مُبْتَدَاء, *begonnen; begonnen zaak;* in de gramm.: *subject* van eene stelling.

مُبْتَدِئ, *beginnend* (verklaard door يغ بهار بلاجر, T.).

مَبْحَث, *plaats voor navorschingen; navorsching, onderzoek.*

مُبْدِع en مُبْتَدِع, *uitvinder, uitdenker* voorn. eener nieuwe ketterij; *schepper; schrijver.*

مُبَدَّل, *veranderd; in de plaats gesteld.*

مُبَدَّلَة, fem. van مبدّل; in de gramm., van de ا *in de uitspraak in eene* و *of* ي *veranderd.*

مُبَذِّر, *verkwistend.*

مَبْسُوط, *uitgespreid, ontvouwen;* van de handen *open.*

مَبْنِيّ, *gebouwd;* in de gramm., van een woord *eindigende op de eene of andere letter; indeclinable; indeclinabel nomen.*

مُبْهَم en مُبْهِم, *gesloten; stom,* verborgen; *onbepaald, onzeker.*

مَبِيع, *gekocht; verkoop; te koop; vendutie; plaats van eene vendutie.*

مُبَيَّن, *verduidelijkt.*

مُبَيِّن, *verduidelijkend.*

مُبِين, *klaar, duidelijk.*

مت **mat** en **māmat** — verb. van مُحَمَّد, als eigenn. (het eerste alleen in smst. met andere inz. ook verbasterde namen); mat tāha, in plaats van محمد طه.

مت I. **mat**, z. ẹmat.

II., **mat-2**, *de trekkende wijze waarop zich* bv. *de spieren van een geslacht beest, de voorhoofdsfontanel van een klein kind bewegen.*

مت (skr. matta, T.) **mẹttạ** (en, gewijzigd, **mẹnta**), *dronken; woedend; dol;* gādjah jang m., *een woedende elephant.*

مُتَأَخِّر, *vertraagd; uitgesteld; opgehouden; achterblijvend; van lateren tijd modern; moderne schrijver.*

مُتَأَخِّرُون, plur. van مُتَأَخِّر; *nageslacht, nakomelingschap.*

مَتَاع, *goed, gereedschap; huisraad; koopwaar.* De mal. gebruiken dit woord alleen in smst. met bẹndạ, maar schrijven het dan matā of mātạ.

مُتَأَكَّد, *bevestigd; herhaald.*

مُتَأَكِّد, *bevestigend, versterkend.*

مُتَبَارِك, *gezegend; met een eerbiedig gemoed geprezen* (van God); *wie zich gelukkig bevindt.*

مُتَبَحِّر, *diep verzonken en doorgedrongen in de wetenschap.*

مَتْبُوع, *waardig gehoorzaamd te worden; aanvoerder, hoofd, heer.*

مُتَجَانِس, *homogeen.*

مُتَحَاجّ, *met elkander strijdend, met elkander twistend.*

مُتَحَجَّر, *versteend.*

مُتَحَجِّر, *versteenend.*

مُتَحَرِّك, *bewogen, zich bewegende, beweegbaar.*

مُتَحَسِّب, *inlichtingen inwinnend omtrent iets.*

مُتَحَقِّق, *vaststaand, zeker; waarachtig.*

مُتَحَيِّر, *verbaasd, verwonderd; slecht van gezicht; nu hier, dan daar naar toe gedreven; vol water.*

مُتَحَيِّرَة, fem. van مُتَحَيِّر: *vrouw, wier maandstaanden onzeker zijn.*

مُتَخَيِّل, *zich verbeeldend.*

مُتَدَيِّن, *naar het geloof strevend, zich aan het geloof toegewijd hebbend, vroom.*

مُتَرَتِّب en مُرَتَّب, *samengerangschikt.*

مترِي **meṭeṛī** (Tamil, T.), *zegel, stempel* [zoowel het instrument, als de afdruk daarvan]; *bezegelen, bestempelen.*

مَتْسَع en مُتَّسَع مُتَسَّع, *telkens negen, negen aan negen.*

مُتَّصِل, *verbonden met iets; onafscheidbaar van iets; aangrenzend.*

مُتَضَمِّن, *bevattend.*

مُتَطَأْمِن, z. مُطْمَئِن.

مُتَطَوِّع, *gehoorzamen; vrijwillig iets doen.*

مُتَعَارِض, *elkander bestrijdend, worstelend; wedijverend; elkander tegensprekend.*

مُتْعَة, *kleine hoeveelheid levensmiddelen,* wat voldoende is, om er van te leven; *genoegen, genot; huwelijk met eene vrouw voor een' zeer korten tijd,* onder belofte haar bij de scheiding een geschenk te geven; *geschenk aan de vrouw, bij echtscheiding.*

مُتَعَدِّى, in de gramm. van een verbum, *transitief; transitief verbum.*

مُتَعَق, van een' slaaf, *vrijgegeven.*

مُتَعَلِّق, *opgehangen, hangend, afhankelijk, behoorend tot iets, samenhangend met iets.*

مُتَعَلِّم, *onderwezen wordend; leerling.*

مُتَعَلَّم, *geleerd hebbend; geleerde.*

مُتَعَيِّن, *vastgesteld, positief.*

مُتَفَرِّق, *gescheiden, onderscheiden, verschillend; verstrooid; verward; doorgebracht, te gronde gericht.*

مُتَّقٍ of مُتَّقِي, *op zijne hoede zijnd; God vreezend, vroom.*

مُتَقَارِب, *nader bij gebracht; verwant; homogeen.*

مُتَقَدِّم, *voorafgaand; voorgetrokken; aan het hoofd van iets geplaatst; voorgendeel.*

مُتَقَدِّمُون, plur. van مُتَقَدِّم; *voorouders, voorvaderen.*

* مَتَكَاؤ **matakāō**, batav., *gonorrhée* (mak. matakawo). — [T.]. — z. māta kau.

مُتَكَبِّر, *zich zelven verheffend, trotsch, opgeblazen;* van God *te verheven, om hem sommige dingen toe te schrijven.*

مُتَكَلِّم, *sprekend, sprekende; spreker, redenaar; advokaat;* in de gramm. *eerste persoon.*

مَتْل *beweging; verroering, schudding.*

مُتَلَاحِمَة, van eene wond *in het vleesch, doch niet tot op het beenvlies van den schedel dringend; vleeschwond.*

مُتَمَكِّن, *machtig, vermogend, in staat.*

مُتَمِّم, *voleindigend, voltooiend, aanvullend.*

مُتَمِّمَة, fem. van متمّم.

مَتْن, *ingaan tot eene vrouw; voortstappen; heengaan, reizen;* — reis; *stuk vaste, hooge grond; voornaamst gedeelte* van iets; *lichaam; tekst, die uitgelegd wordt.*

مُتَنَجِّس, *besmet, bevuild.*

متو **mȩtœ** — verkeerd in plaats van mœtoe II.

مُتَوَاتِر, *opvolgend.*

مُتَوَارِد, *één aan één gaand, na elkander volgend.*

مُتَوَاصِل, *verbonden, in verbinding staand.*

مُتَوَلِّ of متولي *bestierder*, voorn. van de eigendommen eener moskee of andere vrome gestichten.

مَتَه, *dwaling.*

متّه, **pœteh mȩttah**, *sneeuwwit.*

متهار **matahāri** (mātą hāri), *zon;* m. mȩngangkat′ kȩning, *de zon trekt de wenkbraauwen op*, dat wil zeggen, dat het 7 à $7^1/_2$ uur 's ochtends is (vgl. onder kȩning).

متهار **moetihārą** (skr. moetijahāra, *parelsnoer*, T.) en **moetijārą**, *parel.*

مَتَى, *wanneer.*

متّي **matīją** (Tamil mettei? T.), *zachte vierkante matras*, om er op de oostersche wijze op te zitten.

متّي **moetīja** (skr. moetya), naast **moetijārą**; indoeng m., *de parel-oester.*

متيار **moetijārą**, z. متهار.

مَتَى مَا, *zoolang als.*

مَتْيُوسَاء plur. van تَيْس.

مَثَاقِيل plur. van مِثْقَال.

مِثَال, *bed; ąl het op den grond uitgespreide, om er op te liggen; model, voorbeeld; beeld, beeldtenis, standbeeld; gelijkenis; vorm, beschrijving, verhaal, geschiedenis; wedervergelding, wraak; hoeveelheid, hoedanigheid; wijze van zijn;* in de gramm. *vorm van het verbum, waarvan er 15 zijn.*

مَثَانٍ of مثاني, pur. van مَثْنًى.

مَثَانَة, *pisblaas; baarmoeder.*

مِثْقَال, *gewicht om te wegen,* voorn. een van 1 3/7 dirham zwaarte; *zekere gouden munt,* van een dīnār waarde.

مُثَقَّل, *beladen, bezwaard;* in de gramm., van een woord *met eene tasjdīd geschreven of uitgesproken, zoodanig woord.*

مُثَقَّلَة, fem. van مثقّل.

مَثَل, *gelijkend; gelijkenis; gedenkspreuk; parabel, fabel;* مَثَلن ook = مَثَلًا.

مُثُل plur. van مِثَال.

مِثْل, *gelijkenis; wat aan een ander gelijk is.*

مَثَلًا, *bij voorbeeld.*

مَثْلَث en مُثْلَث مَثَلَّث, *telkens drie, drie aan drie.*

مِثْلِيّ, *zijns gelijke hebbend.*

مَثْمَن en مثمن مثمن, *telkens acht, acht aan acht.*

مَثْنَوِيّ, *gedicht, bestaande uit disticha, wier beide verzen rijmen,* volgens anderen, wier tweede verzen allen op elkander rijmen.

مَثْنَى en مُثْنَى مَثَنَى, *telkens twee, twee aan twee.*

مَثْنًى, *twee verzen, als een geheel beschouwd; distichon.*

مُثَنًّى, *verdubbeld;* in de gramm., van een woord *in den dualis gezet, woord in den dualis.*

مَجَارِي plur. van مَجْرًا.

*مجاري **moedjārī,** w. sum., een blad dat bij het sirihkauwen gebruikt wordt en aangenamer is dan het sirihblad. — [N.]; **sari moedjārī,** zekere boom met geurige bloem (T.).

مَجَاز I., *weg, overgang, doortocht; oneigenlijk uitdrukking, metaphoor.*

II., *weg; geoorloofde zaak; metaphorische uitdrukking.*

مُجَاز, *toegestaan, geoorloofd; wat toegestaan enz. is.*

مَجَازًا, *metaphorisch.*

مُجَازَاة, *vergelding, belooning.*

مَجَازَة, *oneigenlijke uitdrukking, metaphoor.*

مَجَازِيّ, *oneigenlijk, metaphorisch.*

مَجَالِس plur. van مَجْلِس.

مجانين plur. van مجنون.

مجان **mẹdjānạ** en **mẹndjānạ**, van een werk *middelmatig* (z. samẹdjana, T.).

مجاورة, *buurman zijn; zich ophouden in den tempel, of in de nabijheid daarvan* om der godsdienst wille; *buurschap; gemeenzaamheid.*

مجاوز, *overschrijdend;* in de gramm., van een verbum *transitief; transitief verbum.*

مجاوزة, *op eene allegorie, parabool.*

مجاهد, *moeite doend, zich inspannend; strijdend,* voorn. voor het geloof.

مجاهدة, *inspanning, volharding; worsteling; gevecht, oorlog,* inz. tegen de ongeloovigen.

مجاهلة, *onwetend en lichtzinnig gedragen* jegens iemand; *miskenning.*

مجاهيل plur. van مجهول.

مجبر, *dwingen tot iets.*

مجبوب, *gesneden, ontmand.*

مجتهد, *strijdend,* voorn. voor het geloof *zich toeleggend,* voorn. op de kennis der goddelijke wet; *zich met ijver op de studie van het goddelijk recht toegelegd en ddarin eene groote vermaardheid verworven hebbend; juridische celebriteit.*

مجد, *roem,* voorn. komende van de voorvaderen; *eer.*

مجذوب, *aangetrokken, aangetrokken, zoodanig door de liefde in God, dat men, de wereldsche zaken voor niets achtend, zich alleen met de beschouwing van Hem bezig houdt.*

مجر, *moeielijk te lesschen dorst.*

مجرا en مجري, *kanaal; vizier* van een vuurwapen; z. pẹdjẹrā.

مجرب, *beproefd* (eene proef ondergaan hebbend), *beproefd door ondervinding; probaat.*

مجرب, *ondervinden, beproevend.*

مجرد, *bloot, nakend;* in de gramm., van het oorspr. verbum *nakend* (omdat het alleen uit de radicale letters samengesteld is); *oorspronkelijk verbum.*

مجرور, *aangetrokken;* in de gramm., van een nomen *in den genitief staand; nomen in de genitief.*

مجري, z. مجرا.

مَجْزُوم, *afgesneden;* in de gramm., van een woord *op de laatste letter een djazam hebbend;* zoodanig woord; *futurum apocopatum.*

مجكاني **madjakāni**, z. mādja.

مجكاي **madjakāja**, z. onder rādja.

مجلاوي **madjalāwai**, z. mādja.

مَجْلِس, *plaats om te zitten; consistorie, vergadering, bijeenkomst, raadsvergadering; tribunaal, collegie;* mal. verb.: mędjęlis.

مجلس I. **mędjęlis** en **męndjęlis**, *schoon, bevallig, sierlijk.*

II., z. مَجْلِس.

مجّم **męddjam**, *op dezelfde plaats schielijk in de rondte draaien,* zooals bv. een tol.

مَجْمَجَة, *slordig* (zonder diakritische punten enz.) *schrijven.*

مُجْمَل, *samenvattend voorgesteld, geresumeerd.*

مُجْمِل, *resumérend.*

مُجَمَّل, *verfraaid, versierd.*

مُجْمَلَة, *bij resumtie.*

مَجْمُوع, *verzameld, vereenigd;* met plur. مَجَامِيع *som, totaal;* in de gramm. *nomen collectivum* (naam van een geurige olie, T.).

* مجن **mędjen**, batav. (bal.), *hardlijvige afgang met bloed* ten gevolge van aanbeijen.— [T.]; *catarrhale buikloop.*— [B.].

مجّم, **ājer męddjam**, *water, dat men uit boomen enz. tapt.*

مَجْنُون, *door een' boozen geest bezeten, onzinnig, woedend, razend; enthuasiastisch* (z. ook onder lœkoes, T.).

مُجَوَّز, *geoorloofd, voor geoorloofd gehouden.*

مُجَوِّز, *voor geoorloofd houdend, vergeoorlovend.*

مَجُوس, naam van den stichter der Magiërs; secte der Magiërs.

مَجُوسِّي, *tot de Magiërs behoorend; Magiër.*

مَجُوسِيَّة, fem. van مجوسي; *leer der Magiërs.*

* مجهب **madjęhab**, batav. (z. مذهب), *windstreek.* — [T.].

مَجْهُور, *schoongemaakt, helderklinkend.*

مَجْهُورَة, fem. van مجهور; in de gramm., van de letter ت, ث, ج, خ, س, ش, ص, ف, ل, ة *helderklinkend,* zoodanige letter.

مَجْهُول, *onbekend;* met plur. مَجَاهِيل, *duister, van lage afkomst; onderdrukt, niet uitgesproken;* in de gramm. *waarvan het agens onbekend* of *niet uitgesproken is,* d. i. *passivum.*

مُجِيب, *antwoordend, gunstig antwoordend; verhoorend.*

مَجِيل, pers., *haastige gang.*

مَجِيد, *in 't oog loopend door roem en eer; verheven; edel, edelgezind;* أَلْمَجِيد, *de verhevene* bij uitnemendheid, d. i. *God;* عبد المجيد, *dienaar* van den Verhevene, mannel. eigenn. (z. doemādjid).

* ماجيكن **mádjīkan,** batav. (soend. pamadjikan), *heer, meester, chef.* — [B.].

مَچِه, pers., *wenkbrauw.*

مُحَادَلَة, *met iemand twisten,* of *redetwisten.*

مُحَارَبَة, *beoorloging, vijandige handeling straatroof.*

مَحَارِم plur. van مَحْرَم.

مَحَارِيب plur. van مِحْرَاب.

مَحَارِيم plur. van مَحْرُوم.

مُحَاسَبَة, *afrekening.*

مَحَاسِن plur. van محسن.

مَحَاشِر plur. van محشر.

مَحَاضِر plur. van مَحْضَر.

مُحَاضَرَة, *samenstooten; strijden met iemand; waardig en gepast antwoorden; zitten, knie tegen-knie, met anderen, vóór den koning; verschijnen vóór iemand; verkeering, vaardig en gepast antwoord.*

مَحَاط plur. van مَحَط.

مُحَاطَّة, *verkoop met verlies.*

مَحَافِظ plur. van مَحْفَظَة.

مُحَافِظ, *bewakend, bewarend; bewaker, bewaarder.*

مُحَافِظَة, fem. van محافظ, *bewarend vermogen,* d. i. *geheugen.*

مُحَافَظَة, *bewaking, bewaring.*

مُحَافِظُون, plur. van مُحَافِظ; voorts *garnizoen* (de bewakenden).

مُحَاكَمَة, *dagvaarding.*

مَحَال, *katrol, om water te scheppen.*

مَحَالّ plur. van مَحَلّ.

مُحَال, *onmogelijk, ongerijmd;* van eene schuld *overgedragen op een' ander,* die ze betalen moet; اَلْمُحَالُ عَلَيْهِ, *op wie eene schuld overgedragen is.*

مَحَامِل plur. van مَحْمِل.

مَحَايِي plur. van مَحْيَا.

مُحِبّ, *minnend, liefhebbend; minnende minnaar, vriend.*

مُحَبّ, *bemind, geliefd.*

مُحِبَّة, fem. van مُحِبّ.

مَحَبَّة en مَحَبَّة, *liefde, toegenegenheid; vriendschap.*

مَحْبُوب, *bemind, geliefd; geliefde, vrijer.*

مَحْبُوبَة, fem. van محبوب; اَلْمَحْبُوبَة, *de beminde* (stad) bij uitnemendheid, d. i. Madīnah (waar zich het graf van Moeḥammad bevindt).

مُحْتَاج, *noodig hebbend, behoeftig.*

مُحْتَال, *schuldeischer, wiens vordering door den schuldenaar overgedragen is op een' ander,* die ze betalen moet.

مُحْتَدّ, *vertoornd; hevig in zijne drift.*

مُحْتَرَم en مُحْتَرَم, *geëerbiedigd; heilig onschendbaar.*

مُحْتَسِب, *vergelijkend; tellend; opziener over de provisiën,* die de maten en gewichten enz. vergelijkt.

مُحْتَشِم, *machtig, groot, hebbende veel volgelingen.*

مُحْتَمِل, *een' last opleggend.*

مُحَجَّب, *door eene gordijn afgezonderd.*

مَحْجُوب, *gesluierd, bedekt; ingetogen; zedig, schaamachtig; verhinderd om uit te gaan; blind.*

مَحْجُور, *verhinderd; onder voogdij of curateel staand; pupil.*

مُحْدَث, *door het een of ander verontreinigd, daardoor verhinderd te bidden.*

مُحْدِث, *nieuws te voorschijn brengend; uitvinder; verhaler.*

مُحَدِّث, *eene juiste voorstelling van de haditz hebbend (geloofwaarder)*

als verhaler der daden en gezegden van Moeḥammad; *aan de* حديث *geloovend.*

مُحَدِّث, *verhalend,* voorn. de daden en gezegden van Moeḥammad (حَدِيث).

مَحْدُود, *door grenzen omschreven, afgezonderd, bepaald.*

مَحْذُوف, *afgesneden; uitgelaten; onderdrukt, geëlideerd.*

مِحْرَاب, *krijgshaftig; krijgsman;* met plur. مَحَارِيب, *voornaamste plaats in een huis; bovenzaal; eetzaal; kabinet van een' vorst; voorzittersplaats; plaats voor den Imām in eene moskee,* waar hij, het gelaat naar Mekka gekeerd, de gebeden verricht.

مُحَرَّر, *ontworpen;* van een geschrift *nauwkeurig geschreven; geredigerd; uitgegeven.*

مُحَرَّك, *in beweging gezet.*

مُحَرَّكَة, fem. van مُحَرَّك; in de gramm., van eene letter *in beweging gezet,* d. i. *van een' klinker voorzien;* zoodanige letter.

مَحْرَم, *verboden, ongeoorloofd; wat verboden is.*

مَحْرَمَة, fem. van محرم, *servet.*

مُحْرِم, *in vrede of wapenstilstand met iemand zijnde; in de onthouding zijnde.*

مُحَرَّم, *verboden; geheiligd; eerwaardig;* met plur. مَحَارِم, مَحَارِيم en مُحَرَّمَات, *de eerste maand* der Arab., in welke de oorlog verboden is; *geheiligd grondgebied* van Makkaħ.

مُحَرَّمَات plur. van مُحَرَّم.

مَحْرُوس, *bewaakt, bewaard.*

مَحْرُوسَة, fem. van محروس; *bewaakte plaats; plaats met hoofdplaats.*

مُحْسِن, *weldoend, goeddoend; deugdzaam, braaf.*

مَحْسُود, *benijd; met afgunst behandeld.*

مَحْشَر en مَحْشِر, *plaats van bijeenkomst* eener groote menigte; pādang m., *de vlakte, op welke het laatste oordeel zal plaats hebben.*

مُحْشِم, *in eere houdend, ontziend.*

مُحَشِّم, *vertoornend, verdriet aandoend; zeggend, wat een ander niet gaarne hoort; berispend, beschaamd makend.*

مِحْصَد, *werktuig om graan in te oogsten; zeis, sikkel, oogstmes.*

مُحْصَنٌ, *zedig, eerbaar; onbesproken; door den echt verbonden; bewaakt.*

مُحْصَنَةٌ, fem. van مُحْصَن: *zwangere vrouw.*

مُحْصُورٌ, *teruggehouden; verhinderd; beperkt.*

مُحْصُولٌ, *als resultaat verkregen, verworven, voortkomend: resultaat, opbrengst; som, produkt.*

مَحْضٌ, *zuiver, onvermengd.*

مَحْضَرٌ, *woning, vaste verblijfplaats; vereeniging; de aanwezigen; authentieke acte, door getuigen geteekend; processtuk.*

مَحَطٌّ, *plaats, waar een reiziger stil houdt* en zijne bagage aflaadt; *aanleg, toefplaats; einde eener periode; punt* (zinteeken).

مِحَطٌّ en مِحَطَّةٌ, *werktuig van ijzer of hout, om lijnen of figuren op leder in te persen; werktuig om te polijsten; borstel.*

مُحْفٍ of مُحْفِي, *barrevoets zijnd, ongeschoeid.*

مَحْفَظَةٌ, *bewaarplaats, magazijn; portefeuille.*

مَحْفُوظٌ, *bewaakt, bewaard; aan 't geheugen toevertrouwd, onthouden.*

مُحَقَّقٌ, *bevestigd, bewaarheid, bekrachtigd; zeker, vast; algemeen bekend.*

مُحَقِّقٌ, *bevestigend, bewaarheidend, bekrachtigend.*

مُحْكَمٌ, *hecht, duurzaam; bevestigend; duidelijk, positief.*

مُحْكَمَةٌ, fem. van محكم; عَهْدٌ ٱلْمُحْكَمَةُ *duurzame overeenkomst.*

مَحْكَمَةٌ, *plaats waar recht gesproken wordt, rechtbank, gerechtshof:* m. jang ʼadlīm, *hoog gerechtshof.*

مَحْلٌ, *het eene ondienst doen; laten leggen; door laster benadeelen; benadeeling door laster; onbruikbaar man; onvruchtbaarheid.*

مَحَلٌّ, *plaats, waar men halt houdt; plaats, standplaats, post; ligging;* pada m. ḳadarnja kępada ōrang-2, *naar zijne positie in de maatschappij.*

مُحُلٌ, plur. van مَحَالٌ; *de wervelbeenderen.*

مُحَلِّلٌ (*geoorloofd makend*): tjīnạ bœ̄tạ.

مُحَمَّد, *zeer lofwaardig, hoog geprezen;* als eigenn., wordt het met verscheiden namen tot andere namen samengesteld, bv. مُحَمَّد سَعد: مُحَمَّد طه.

مُحَمَّدِيّ, *Moeḥammad (den profeet) betreffend; moehammedaansch; Moeḥammedaan.*

مَحْمَرَآء plur. van حِمَار.

مَحْمَل, *baarmoeder;* met plur. مَحَامِل, *fluweel; zijden gordijn,* door den Sultan van Turkije jaarlijks voor de groote moskee naar Mekka gezonden.

مَحْمُود, *geprezen* (bijnaam van Moeḥammad in de onderwereld, T.).

مِحْنَة, *verzoeking, beproeving; lijden, rampspoed, ellende.*

مِحْوَر, *as van eene katrol.*

مَحْيَا, *leven,* tijd van leven; *plaats, waar men leeft.*

مُحَيَّا, *gezicht* (voorste deel van het hoofd): *wangen* (zetel der schaamte).

مَحْيِل en مَحِيد, *weg, omweg; schuilplaats, toevlucht.*

مَحِيدِين **maḥīdin,** verb. van مُحْيِي آلدِّين.

مُحِيط, *omringend, omvattend; omtrek;* اَلْمُحِيط, *de omringende* bij uitnemendheid, d. i. *God.*

مُحِيل, *eenjarig* (van een kind); *eene schuld overdragend op een' ander,* die ze betalen moet.

مُحْيِي, *doende leven;* van God *levendig makend, uit den dood opwekkend;* مُحْيِي آلدِّين, *wie den godsdienst doet leven* (mannel. eigenn.).

مَخَا, naam der havenstad Moka, Mokka, Mocha of Mokha in Arabië; mal. verb. is mœcha.

مَخَاض, *barensnood, barensweeën.*

مُخَاطَب, *aangesproken;* in de gramm. *tweede persoon.*

مُخَاطِب, *aansprekend; aanspreker, spreker.*

مُخَالَفَة en مُخَالِفَة, *tegenstreving, wederspannigheid; tegendeel; afwijking van den regel* (ook in de gramm.).

مُخْبِر, *nieuws meldend, te kennen gevend, verwittigend.*

مُخْتَار, *kiezend, uitzoekend.*

مُخْتَرْخَان, *soort zijden stoffe van* Suratte.

مُخْتَصَر, *verkort, beknopt; compendium, uittreksel.*

مُخْتَلَس, *ontnomen, ontrukt, weggemoffeld.*

مُخْتَلِس, *grijpen; snel naar zich toe trekkend, ter greep ontnemend en dan vluchtend.*

مُخْتَلِف, *verschillend.*

مُخَلَّم en مُخَدَّم, *veel bedienden of volgelingen hebbend.*

مَخْرَج, *uitgaan, uittrekken* [ook met een vijandig oogmerk]; *plaats van uitgaan, uitgang, uitweg; sekreet.*

مَخْفِي of مَخْفِيّ, *verborgen.*

مُخَفَّف, *licht of lichter gemaakt, verlicht.*

مُخَفَّفَة, fem. van مخفّف; in de gramm., van eene letter *van de tasjdīd* (ّ) *verlicht of beroofd, zonder tasjdīd,* zoodanige letter.

مَخْفُوض, *nedergedrukt;* in de gramm., van een nomen *in den genitief gezet.*

مَخَلَّة, *grond, die de plant* خُلَّة, het voornaamste voedsel der kameelen, *voortbrengt.*

مُخَلَّد, *met onvergankelijkheid begiftigd, onvergankelijk, voortdurend.*

مَخْلَص, *toevluchtsoord, asijl.*

مُخْلِص, *oprecht, openhartig, waar; oprechte enz. vriend.*

مُخَلِّص, *bevrijder, heiland.*

مُخَلِّط, *vermengend, verwarrend, verwikkelend.*

مَخْلُوق, *geschapen, geschapene.*

مَخْلُوقَة en مَخْلُوقَات, fem. van مخلوق; het staat in 't mal. ook soms, evenals āwaķ in plaats van het nom. pron. pers. 1°., 2°. of 3°. pers.

مَخْلُوقَات, plur. van مَخْلُوقَة; المخلوقات, *de geschapene dingen.*

مُخَمَّس en مخمس مخمس, *telkens vijf, vijf aan vijf.*

مَخُوف, *in levensgevaar verkeerend.*

مَخَيْلَن, pers., *beven, schudden, bewogen worden.*

مَدّ, *uitrekking; verlenging;* met plur. مُدُود, *naam van het schrijfteeken* ٓ.

مُدّ, *maat voor drooge waren*, 1/4 van de صَاع.

مَدَاد plur. van مُدّ.

مُدَارَسَة, *onder iemand een boek lezen; studie.*

مَدَاس, *soort schoeisel* van het volk, met *zeer hooge hakken en door riemen aan den voet bevestigd.*

مُدَاوَمَة, *volharding, voortzetting; voortduring; toegevendheid.*

مُدَايِن plur. van مَدِينَة.

مُدَبَّر, van een' slaaf *vrijgelaten* of *vrij wordend na den dood van zijn' heer; op eene zekere wijze voorbereid, geschikt.*

مدت, z. mādat.

مَدَّة, *uitrekking, verlenging; zooveel inkt, als ééns in de pen genomen wordt;* naam van het schrijfteeken ~.

مُدَّة, *lengte, uitgebreidheid, ruimte; tijdruimte.*

مَدْح, *lof, lofrede.*

مِدَح plur. van مِدْحَة.

مِدْحَة, *lof, lofspraak, lofrede; aanbeveling.*

مُدَدَة plur. van مُدّ.

مَدَرَس **mędęras**, z. męndęrsah.

مَدْرَس, *gijmnasium, akademie, collegie.*

مُدْرِس, *onderwijzend, onderwijzende; onderwijzer* (vgl. onder صبيان, T.), *leeraar.*

مُدَرَّس, *gedragen, gebruikt, versleten; geoefend door praktijk of studie.*

مُدَرِّس, *veelvuldig boeken lezend; voorlezend; lector, professor.*

مِدْرَس, *boek, leerboek, schoolboek.*

مَدْرَسَة,: مَدْرَس.

مُدَّع of مُدَّعِي, *wie een eisch doet; eischer in rechten; wie zich iets aanmatigt.*

مَدْعُوّ, *geroepen.*

مدڠ **mędang**, naam van een' boom, die goed timmerhout oplevert. — Soorten: m. sīrai; m. tandoeḳ; m. boewājạ; m. sęlādạ; m. pāoeh; m. pęrāwas; m. kętānah; m. bœtoen; m. kęlādi; m. sīlạ, z. sīla; zoo genoemd, omdat dat mineraal, op de breuk, het voorkomen heeft van houtvezels, zooals, die van het mędang-hout.

*مدق **mędok**, batav. (: bęrlōbang), bv. van brood, dat holligheden in zijn binnenste heeft, omdat het deeg te sterk gerezen is (bāngoen), ook van iets waar gaten in gedrukt zijn. — [H.]; vgl. tjędok en soend. kędōkan. — [T.].

مُدَقِّق, *nauwgezet onderzoekend.*

مَدْلُول, *recht heen gericht, recht geleid; wat bewezen is; betoog, bewijs.*

مُدْن plur. van مَدِينَة.

مُدُن plur. van مدينة.

مدو **mędœ**, misselijk.

مُدَوَّر, *rond, cirkelvormig.*

مَدِينَة, *stad;* **madīnatoe 'nnabij** (*stad van den profeet*); *Medina;* **madīnatoe 'ssalām** (*stad des heils*), *Bagdad;* اَلْمَدِينَة, de stad bij uitnemendheid, *Medina.* De Moehammedanen geven haar het epitheton مُنَوَّرَة.

مَذَابِح plur. van مَذْبَح.

مُذَاكَرَة, *herinnering, herdenking met elkander.*

مَذَاكِير plur. van ذَكَر.

مَذْبَح, *plaats in den strot, waar de dieren gekeeld worden; plaats waar geslacht of geofferd wordt, altaar; plaats; waar men elkander afmaakt, slagveld; allerheiligste* in een' tempel.

مَذْبُوح, *gekeeld, geslacht; wie een' baard heeft op de plaats, waar de dieren plegen gekeeld te worden.*

مَذَر, van verspreide dingen *hier en daar, naar alle kanten* (vgl. onder مسترا).

مُذَكَّر, *mannelijk* (ook in de gramm. van een woord); *woord van het mannelijk geslacht; mannelijk zwaard,* d. i. een zwaard, wiens snede van staal, of dat door geesten gemaakt is; اَلْمُذَكَّر, *het masculinum* (gramm.); van een ongeluk *groot, verschrikkelijk, denkwaardig.*

مُذَكِّر, *herinnerend, vermanend; mannelijk makend; God verheerlijkend.*

مَذْكُور, *vermeld, gemeld, medegedeeld.*

مَذْهَب, *weg,* waarop iemand vertrekt; *handelwijze; systema; secte.*

مَذْي, *'t hebben van eene zaaduitvloeiing,* hetzij door kussen, aanraking of verbeelding; *pollutie.*

مر I. **mar**, z. مَرّ.

II., soek. (jav. mȩr, T.), *buikband* van goud of zilver.

مر **mȩr**, een niet meer gebr. praefix, waarmede vroeger inz. namen van boomen en planten gevormd worden, die eene zekere overeenkomst met iets hebben.

مَرّ I., *voorbijgaan; over het hoofd van iemand heen trekken; door iets heen gaan; tot iemand komen; doortocht, onafgebroken; reeks; koers;* in het schaakspel *schaak der koningin.* — In 't mal. ook nog *schaak zetten* de koningin; **mȩngȩmar**, *de koningin schaak zetten.*

II., plur. van مَرَّة.

مُرّ, *bitter; mirre.*

مَرَاءِ plur. van مِرْآة.

مُرَابَحَة, *verkoop met winst; winnen, winst doen met voordeel verkoopen; handel drijven.*

مَرْآة, *voorkomen; overzicht; hoofdinhoud.*

مَرْءَة, *vrouw.*

مَرَّات plur. van مَرَّة.

مِرْآت, *spiegel.*

مَرَاتِب plur. van مَرْتَبَة.

* مراتي **mȩrātei**, w. sum., een afgestorven *beweenen* van rātab, wordende de klanken as, ap, ab (ap of ab wordt òq in 't men., T.) enz. dikwijls ei of e veranderd (N.); hier is een verwarring van راتف en راتب (T.).

مَرَاجِع plur. van مَرْجِع.

مُرَاد, *gewild, verlangd, wil, verlangen; bedoeling.*

* مرادق **mȩrādak**, w. sum., *vellen; omhakken; snoeien; nederslaan.* — [N.]; dit had onder رادق moeten staan (T.).

مِرَار plur. van مَرَّة.

مَرَاسِل plur. van مَرْسَلَة.

* مراغت **mȩrāngat**, w. sum., een uitdrukking in het spel wanneer men van een anders geld mede speelt. — [N.].

* مراغس **mȩrāngas**, z. mȩrīngis.

مُرَافَعَة, *iemand vóór den rechter dagen; eene zaak vóór den rechter brengen; eene klacht indienen.*

مِرْفَق, *elleboog,* ook als lengtemaat.

مُرَاقَبَة, *warneming; vreeze Gods.*

مَرَاقِد plur. van مَرْقَد.

مَرَام, *verlangen, wensch; voornemen.*

* مرام **mẹrāmoe**, w. sum., *houthakken;* **pẹrāmoe**, *een houthakker.* — [N.]; dit had onder رام moeten staan maar 't Wdb. moest zoo dik mogelijk worden (T.).

* مراني **mẹrānej** (l. maraniq, T.), w. sum., *druppelen*, zooals men dit van regen zegt; **maka ājẹr matānja mẹrānej**, de *tranen schoten hem uit de oogen.* — [N.]: had onder رنك moeten staan (T.).

* مراوال **mẹrawal**, w. sum., *klein vaandel*, ten teeken der vorstelijke waardigheid. — [N.].

مراون **mẹrāwan**, naam van een' zoutwater-visch; naam van een' boom.

* مراهي **mẹrāhaja** (lees marąhai, T.), w. sum., *zich laten hooren; geluid geven; in beweging komen.* — [N.]; *schreeuwen* van een sijāmang, *hard schreeuwen* of *hard roepen* (T.); had beter onder راهي gepast.

* مراهب **mẹrāhab**, w. sum., *grijpen* = sambar; in een aangename rust zijn; siesta houden. — [N.]; z. rāhap.

مراهت **mẹrāhat** (vulg.), *slechts* (z. hānją).

مُرَاهِق, *bijna meerderjarig.*

مَرَايَا plur. van مِرْآة.

مرباكو **mẹrbākau**, naam van een' boom.

مرباي **mẹrbāją**, smtr. van mārą-bāją.

* مربت **marbot**, batav. (مَرْبُوط), *de geestelijke*, die op de bẹdoeg heeft te slaan — [T.].

مَرْبَع en مُرَبَّع مَرْبَع, *telkens vier, vier aan vier.*

مربق **mẹrbaḳ** (jav. mrẹboeḳ? vgl. سمربق, T.), van den reuk van iets inz. van een aangenamen *zich alom verspreidend.*

مربق **mẹrẹboeḳ**, *soort wilde duif.*

مربو **mẹrbau**, naam van een' boom — metrosiderus amboinensis —, met goed timmerhout en zwarte boonachtige vruchten (gandœ).

مَرْبُوط, *gebonden, vast, dicht, solide;* marabout (soort van voor heilig gehouden moehammedaansch priester); z. مربت.

مربه **mẹrbah** (vgl. بربه, T.), naam van een' vogel.

مربهاي **mẹrbahāja̤**, z. māra bāja̤.

مربيكغ **mẹrbīkang**, naam van een' boom.

مَرَّة, *één keer.*

* مرت (skr. amrẹta), **mẹrtadjīwa** (vgl. margadjīwa), naam van een levend makend water in de verhalen. — [T.].

مرتال, naam van een' boom.

مُرَتَّب en مُتَرَتِّب, *samengerangschikt.*

مُتَرَتِّب, *samenrangschikkend.*

مَرْتَبَة, *trede* van eene ladder; *orde, rang, trap, graad, waardigheid, ambt, bediening, eerepost.*

مُرْتَجَل, *onvoorbereid; voor de vuist gemaakt; geimproviseerd;* **Ism moertadjal,** in de gramm. *nomen, dat oorspronkelijk tot niets anders gediend heeft, dan om een' persoon te beteekenen.*

مُرْتَجِل, *improviserend;* sja'ir m., *improviserend dichter.*

مُرْتَدّ, *terugstootend, verwerpend; afvallige, renegaat, apostaat.*

مُرْتَضًى, *aangenomen.*

مُرْتَضِي, *genoegen nemend, tevreden.*

مرتل **martel,** — port. martelo — *hamer.*

مرتمبق **mẹrtambak̤,** naam van een' boom.

مرتوا **mẹrtœwa̤,** minder goed in plaats van **mẹntœwa̤** (batav. uit 't jav., T.).

مُرْتَهَن, *verpand, verzet.*

مُرْتَهِن, *een pand* of *waarborg aannemend; pandhouder.*

* مرتي (skr. mœrti), *een gedrochtelijke en reusachtige gedaante aannemen* van goden en van bovennatuurlijke macht voorziene helden. — [T.].

مرتيكن **mẹratīkẹn** en **mẹmẹratīkẹn** — wijz. van **mẹmpẹrhatīkẹn** — *ter harte nemen; oplettend zijn op* iets; *onthouden.*

مَرَجَ, *elk naar eene andere zijde loslaten, met verhindering zich te vermengen,* zooals bv. God de zeeën van elkander gescheiden heeft.

مرجال **mẹrdjāli,** naam van een' boom.

مَرْجَان, *rood koraal; halssnoer van koraal.* In 't mal. gew. *kralen van* (rood) *koraal.*

مَرْجَانَة, nom. unit. van مرجان.

مَرْجِع, *terugkeer*, voorn. tot God; *zijn toevlucht nemen, terugkeer, plaats, van terugkeer; plaats of persoon, tot wien men zijn toevlucht neemt.*

مَرَاجِل plur. van رَجُل.

مرچ **mẹrtjạ** en **moertjạ** (skr., T.), *in zwijm, in onmacht; bewusteloos, van zich zelven* [door wellust].

مرچو **mẹrtjoe,** *hoogst gedeelte, top, kruin* [van bergen, gebouwen, het hoofd en dergelijke]; *torentje, wachttorentje, uitkijk* op een ander gebouw (z. bālai mādat en bāngoen-2).

* مرچال **mẹrtjāli,** singap., naam van een' grooten boom, waarvan masten, voor chin. jonken (wangkang) kunnen gemaakt worden.

مرچڤاد **mẹrtjapādạ** (in ḥik. en poëzie) — skr. martya-padā (plaats der stervelingen) — *de aarde.*

مرچن **mẹrtjoen,** *voetzoeker, klapper* (batav. en jav. mẹrtjon, T.).

مَرْحَل en مَرْحَلَة, *herberg* voor reizigers; *reis van één dag.*

مَرْحَلَة, z. مَرْحَل.

مَرْحُوم, *Gods genade en ontferming ondervindend* (voorn. van een afgestorvene); *wie Gods genade en ontferming ondervindt* voorn. van een' afgestorvene); *afgestorvene, overledene.* In 't mal. alleen van grooten; m. soelṭān, *de Sultan zaliger.*

مُرَخَّص, *geoorloofd.*

مَرْدَان, pers., *mannen, helden* (شاه مردان titel van een ḥikājat naar zijn held, T.).

* مردڠݢ **mẹrdangga,** skr. en oud-jav. mrẹdangga, zeker in de verhalen vaak vermeld muzijkinstrument, jav. pẹrdangga. — [T.].

مردق **mẹrdoeḳ,** z. kẹrdaḳ.

مردو **mẹrdœ** (skr. mrẹdoe), van een geluid en ook wel van den smaak *zacht, liefelijk; iemand of iets met die eigenschappen.*

مَرْدُود, *teruggegeven, verworpen, verstooten, uitgesloten.*

مردهيک **mẹrdahēkạ** (oud-jav. uit 't skr. mahārddhika, *een theoloog, heilige* kortom iemand die van 't hier namaalsche meer weet, dan een gewoon mensch; weshalve hij groote voorrechten geniet, geen heeredienst behoeft te doen enz., T.) en mẹrdēkạ, *vrij* (niet gebonden door slavernij of eenige andere verhouding).

مرديک **mẹrdēkạ,** z. mẹrdahēkạ.

مِرِر plur. van مَرَّة.

مَرْزُوق, *voorzien van hetgeen tot het leven noodig is; gelukkig.*

مرسق **mẹrsiḳ**, van geluiden *schel, scherp, schril, doordringend.*

مُرْسَل, *tot een' ander gezonden,* voorn. met eene boodschap; *afgezant, apostel.*

مُرْسَلَة, fem. van مُرْسَل, ook: *brief;* met plur. مَرَاسِل, *halsband,* tot op de borst nederhangend.

مُرْسِل, *zendend, afvaardigend* [een' gezant of iets anders]; *zender, afzender.*

مرسوج **mẹrsœdji**, naam van een zout-water-visch.

مُرْشِد, *geleidend; geestelijke geleider.*

مَرَض, *ziekte, ongesteldheid; kwaad, gebrek* physiek of moreel; m. pẹrandjī (*europesche ziekte*), *venusziekte, syphilis.*

مَرْضَاة, *welbehagen.*

مَرْغُوب, *gewenscht, verlangd; wenschelijk, achtenswaardig; voortreffelijk.*

مرغ I., **mērah mẹrang**, *hoogrood, vuurrood.*

*II., batav. (jav., T.), *stroo, stoppels.* — [B.].

*مرغڬي **maroenggai** (uit 't Tamil), men.,: kēlor; vgl. rẹmoenggi. — [T.].

مِرْفَق en مِرْفَق, *elleboog,* ook als lengtemaat.

مَرْفُوع, *verheven, opgeheven;* in de gramm., van een woord: eene dlamm (ُ) boven de laatste letter hebben, d. i. in den nominatief of den aoristus indicativi geplaatst; zoodanig woord.

*مرڤات (jav. marmata, skr. manmatha), de *liefde: god.* — [T.].

مرڤاتي **mẹrapāti** (skr. bharjāpatī, T.) en pẹrapāti, *huisduif;* m. sẹkāwan (*eene vlucht duiven*), *randversiersel van eene vlag,* van verschillende kleuren, gelijkende op een' troep vliegende duiven (z. ook onder sīreb, T.).

مرڤايڠ **mẹrpājang**, naam van een boom; de vrucht; z. onder kẹmbang.

*مرڤلم **marapalam**, men. (uit 't Tamil),: çmpçlam. — [T.].

مرڤوسڠ **mẹrpœsing**, naam van een' boom.

*مرڤولي **marapœlai** (Tamil marappilai), men., = mẹmpẹlai maar mannelijk; z. ānaḳ dāra. — [T.].

مرڤوين **mẹrpōjan**, naam van een' boom, welks hout voor gẹrang dient, en welks vruchten en spruitjes gegeten worden.

مرفيتس **mẹrpītis**, naam van een' boom, die goed meubelhout oplevert.

مرفيسڠ **mẹrpīsang**, naam van een' boom.

مرق **mẹrak̦** (jav., T.), *pauw*.

مرك **mẹrek** (in de taal der geneesheeren) = sẹrak̦.

مَرْقَدْ, *slaapstede, bed; graf, graftombe.*

مُرَكَّبْ, *samengesteld, gemengd; van gemengd ras, gekruisd* in dien zin; *mesties;* van dieren *bastaard;* in de gramm. *samenstelling;* مرجّي م,: sœsœnan jang bẹrtjampoer.

مركوبڠ **mẹrkœbang**, naam van een' boom.

مركول **mẹrkœli**, naam van een' boom.

مركولي **mẹrkœlai**, naam van een' boom.

مركه **markah** (zelden) — port. marca — *merk.*

مرڬ I. **marga̦** en **mẹrga̦** (skr. mrẹga), *wild dier;* m. satwā, *het wild gedierte.*

* II., **margadjīwa** (skr.), naam van een levendmakend water in de verhalen (vgl. onder mẹrta). — [T.].

مرل **mẹral**, naam van een boom van geen bekend gebruik.

مرلڠ **mẹrlang**, van borden, schotels, kommen en dergelijke *zonder rand* (sẹmbir); van den grond *aan de eene zijde zacht af, aan de andere zijde evenzoo oploopend,* zonder dat er een rand te bespeuren is.

مرلوكن **mẹrlōkan**, naam van een' boom, welks bladeren als zuur in spijzen gebruikt worden.

مرليلن **mẹrlīlin**, naam van een' boom, alleen voor brandhout. De asch heeft eene jeukende eigenschap.

مرليمو **mẹrlīmau**, naam van een' boom, met fraai geaderd hout, onder anderen goed voor wandelstokken.

* مرم **mẹrẹm**, batav. (jav., T.), *de oogen luiken* of *dicht hebben.* — [B.].

مَرْمَرْ, *marmer.*

مرنت **mẹranti**, naam van een' boom.

مرنت **marintoe**, z. onder mẹrījan.

* مرنتق **mẹrantak̦** (lees marantow, T.), w. sum., klanknb., het geluid of het zingen van den kẹtitīran. — [N.].

* مرنتق **mẹrẹntẹk̦**, batav., *slecht licht geven, niet goed vlammen; schemeren* van lamplicht. — [B.].

مرند I., **mẹranda̦ tœwa̦**, *een hoogen ouderdom bereiken, tot aan zijne oude dagen;* m. tœwa̦, mẹranting āoer, tåkan

mẹndāpat ākoe, *al wordt gij nog zoo oud en al verdort gij als een' bamboes, zult gij mij immers toch niet krijgen*, zegt of denkt eene vrouw van een' minnaar, die haar niet aanstaat.

II., : **bẹranda.** — [P.].

مَرنُوس, z. كَيْف.

مَرُو, *soort glinsterende witte kei.*

* مروا **mẹroewa,** w. sum., *kooken, opborrelen.* — [N.]; z. روف (T.).

مروب **mẹrœbi,** *gevest eener kris van massief goud of met goudblik overtrokken.*

مُرُوءَة, مُرُوَّة en مُرُوَّة, *eergevoel, fatsoen; menschelijkheid, welwillendheid.*

مِرْوَد, *stokje, om de oogzalf op de oogleden te smeeren; as* van eene katrol; *bit* van een paard.

مرودڠ **mẹrōdong,** naam van een bergachtig eiland onder Riouw.

مُرُور plur. van مَرَّة.

* مروست **mẹrōsot,** batav. (jav. plèsèd, T.), *uitglijden.* — [B.]; z. rōsot (T.).

* مروما **mẹroema,** w. sum., *ziek zijn van verdriet;* een slepende ziekte; teleurstelling; men zegt ook **māti mẹroema,** zooveel als *in huis sterven* of ook van een vogel die in zijn nest sterft (vgl. رومق, T.). — [N.].

* مرومو, z. mẹroema. — [N.].

* مروهم **marœhoem,** w. sum., *opperste, chef, superieure;* m. bẹsar āmpat balé, *oppertste van de vier chefs der bale's.* — [N.].

مروين, z. onder sẹnggœgoet.

مره I. **mẹrah,** *bevallig voor het oog.*

II., z. ماره II.

مره **mẹreh,** *plaats aan het lichaam, waar een dier gekeeld wordt, keel;* œrat m., *de twee keeladeren,* die bij het slachten van een dier moeten doorgesneden worden, daar anders het vleesch van dat dier verboden (harām) is.

مَرْهُون, *verbonden, verpand; afhankelijk* (ook in de gramm. van een woord).

مُرِيب, *vrees of verdacht verwekkend; eene misdaad begaan hebbend; een slechten dunk hebbend; verdenkend.*

مريجك **mẹrēdjek,** het land in de golf van Carpenteria.

مريچ **mẹrītja** (zelden), *peper* (eigentl. jav., T.).

مِرِّيخ, Mars (de planeet).

مُرِيد, *willend, strevend; leerling, discipel.*

* مريڠ merījang, batav. (soend. moerijang, T.), *koortsachtig zijn.* — [B.].

* مريڠت merēngot, batav. (jav. marengoet, T.), *zuur zien.* — [B.]; z. sœngoet.

* مريڠس, merāngas-merīngis, batav. (jav. pringis, T.), *willen huilen, pruilen, kniesooren.* — [B.].

* مريّڨ merījap, batav., het haar *los laten hangen.* — [B.].

مريک marēka, *lieden;* m. ītoe (مريک ايت of, als één woord مريکيت), *die lieden.*

مَرْيَم, Maria.

مريم merjam, *grof geschut, kanon.*

مرين merijan, koet., = pętang; m. toe of marintoe, *gisteren.* — [T.].

* مريّو marījau, *eene mijn.* — [M.].

* مريون (rèwan, men., = rāwan, T.), mereiwan, *feest vieren, vrolijk zijn.* — [N.].

مريّه marījoh, z. bātoe-2 (I bl. 180 linker colom).

مريئڠ merēeng, *vermagerend;* staat veelal versterkend na kœroes.

مُزَارَعَة, *het aan iemand een stuk grond en zand geven, om 't recht te hebben op een bepaald gedeelte van den oogst.*

مَزَامِير plur. van مِزْمَار.

مُزْجِي, *innig verbonden* (in mal. brieven), bv. moerakkab m., z. مُرَكَّب.

مِزْر, *gek, zotskop; zekere drank uit gierst* (of gerst) *bereid.*

مِزْمَار, *fluit; lofgezang, psalm.*

مَزْمُور, *fluit; gezang, kerkgezang, psalm.*

مَزَمِير plur. van مَزْمُور.

مُزَوَّج, *verbonden, vereenigd.*

مَزِيج, *bittere amandel.*

مَزِيد, *bijvoeging, aanwas.*

مس mas, z. ęmas; m. pāsir = m. œrai; m. pęrādą, *klatergoud;* m. sęmāta-2 sœtji, *gelouterd goud;* m. kęrandjang, *fijn goud van 24 karaat;* m. kīpal, *gouderts, klompgoud;* m. œroeng, *bismuth, markasiet* (z. œroeng II), platina op de Z. O. kust van Borneo; m. tongkang, *goud met koper vermengd;* sępoeh m., *vergulden;* m. gœnoeng, *mijn waarde.* — [B.].

مَسّ, مَسِيس en مَسِّيسِي, *aanraken; iemand treffen,* door van eene ongelukkige gebeurtenis te *spreken; aanraking.*

مُسَابَقَة, *trachten iemand voorbij te loopen, om het hardst loopen; wedijveren.*

مَسَار plur. van مَسَرَّة.

مسار **moesāra**, z. مُشَاهَرَة.

مُسَاعَدَة, *helpen; bijstand.* In 't mal. inz.: *geschenk, bij wijze van hulp,* ter gelegenheid eener feestviering wegens eene heugelijke of treurige gebeurtenis zooals bv. een huwelijk, een geboorte, een sterfgeval en dergelijke (z. sōloḳ).

مُسَافِر, *reizend; reiziger; vreemdeling, gast.*

مُسَاقَاة, *opdragen aan iemand de zorg voor een' palmtuin of wijngaard,* tegen *een gedeelte van de opbrengst; overeenkomst van boomkweeking.*

مَسَاكِن plur. van مَسْكِين.

مَسْأَلَة en مَسْئَلَة, *vraagstuk;* **mẹmasälahkẹn,** *tot een vraagstuk maken,* als *vraagstuk opperen.*

مُسَامَرَة, *gemeenzaam samenspreken gedurende den nacht.*

مَسَاوِر plur. van مِسْوَر.

مَسَائِل plur. van مَسْأَلَة.

مُسَبِّب, *veroorzakend, de oorzaak te weeg brengend;* مُسَبِّبُ ٱلْأَسْبَاب, *de oorzaken veroorzakende; de oorzaak der oorzaken* [d. i. God].

مَسْبَع en مَسْبَعْ مَسْبَعْ, *telkens zeven: zeven aan zeven.*

مَسْبُوق, *voorgekomen* (in tijd) *door, d. i. later dan, een ander.*

مستى **mẹsti** (zelden), niet door den schrijver ingevuld. — * batav., *moeten, verpligt* zijn ('t jav. amẹšti of pẹsti, T.).

مُسْتَأْثِر, *alleen, uitstekend; de bovenhand hebbend.*

مستاڤ **moestāpạ,** verb. van مُسْطَفَى (als eigenn.).

مُسْتَأْمِن, *zich stellend onder* en *genietend de bescherming* van iemand; *wie de bescherming* van iemand *geniet.*

مُسْتَأْهِل, *waardig; geschikt.*

مُسْتَتِر, *verborgen.*

مُسْتَتِر, *zich verbergend.*

مُسْتَثْنَى, *uitgezonderd;* m. minhæ, *waarvan iets uitgezonderd is.*

مُسْتَجَاب, *verhoord, gunstig aangehoord* (achter recepten: *probatum,*

T.) *aangenaam;* **memoestádjābken,** *verhoord enz. doen zijn;* m. tītah rādją, *de bevelen van den vorst bijval doen vinden.*

مستاجر, *trekkend, wegnemend; huurder.*

مستحاضة, van eene vrouw *bloedvloeiing hebbend na de maandstonden; zoodanige vrouw.*

مستحب, *beminnend; goedvindend; kiezend; liever hebbend, liever doend.*

مستحق en مستحق, *waardig; verdienende; recht hebbende op iets; waardige.*

مستحيل, *onmogelijk, onbestaanbaar; onwaarschijnlijk, ongerijmd.*

مستدعى, *gewenscht; geroepen.*

* مسترد **moestardi,** batav., *mostaard.*— [B.].

مستزاد, *vermeerderd.*

مستشار, *geraadpleegde; raadsman.*

مستطرف, *nieuws aanbrengend;* المستطرف, titel van een anecdotenboek.

مستعار, *te leen gevraagd.*

مستعد, *gereed, bereid, klaar; geschikt, in orde.*

مستعمل, *gebruikt; aangenomen; gebruikelijk.*

مستعمل, *gebruikend.*

مستعير, *te leen vragend of ontvangend.*

مستغرق en مستفرق, *ondergedompeld; zich uitsluitend; van iets meester makend; absoluut; volmaakt.*

مستقر, *vast verblijf houdend; wonend.*

مستقر, *vast verblijf.*

مستقل, *afzonderlijk, uitdrukkelijk; bepaald; onvoorwaardelijk; onafhankelijk; zelfstandig; op zich zelven staand.*

مستقبل, *toekomstig;* in de gramm. *toekomstige tijd; vóórgedeelte, vóórzijde.*

مستقيم, *recht; opgericht; behoorlijk; getrouw; oprecht;* **ōrang jang moestaķīm,** *iemand waarop men zich verlaten kan;* **lāoet almoestaķīm,** *eene zee in den derden hemel,* waarin de tijdgenooten van Noach gestraft worden; صراط المستقيم, z. onder صراط.

مستكن, *verborgen.*

مُسْتَكَنَّة, fem. van مُسْتَكَنّ, *verborgene zaak.*

مُسْتَوْصِلَة, *vrouw die hare te korte haren door valsch haar verlengt*, iets dat door Moehammad vervloekt is.

مُسْتَوْطِن, *verblijf houdend; opgezetene.*

مُسْتَوْعِب, *alles nemend.*

مستول **mastœli**, *zijden garen.*

مُسْتَوًى, *gelijk gemaakt, gelijk;* in de gramm., van een nomen *generis communis.*

مستيك **moestīkạ** (verb. van 't skr. sphatika, T.) en mẹstīkạ, *steenachtige substantie, in levende wezens,* vruchten en planten, groeiende.

مستيكم **mastīkam** — verb. europ.: مصطكا.

مَسْجِد, ook wel مَسْجَد, *gebouw voor godsvereering, bedehuis; moskee;* **almasdjidoe 'lḥarām** (de heilige tempel), de moskee van Makkah; z. ook onder اقصي.

مَسْجِدَانِ, dual. van مسجد; المسجدان, *de twee tempels* bij uitnemendheid, d. z. die van Makkah en Madinah.

مَسَاحِيح plur. van مَسِيح.

مَسْحَاء fem. van أَمْسَح.

مَسْخَر, *den spot drijven.*

مَسْخَرَة, *spot, bespotting; kortewijl; maskerade; voorwerp van spot.*

مَسْدَس en مُسَدَّس مُسَدَّس, *telkens zes, zes aan zes.*

مسرا **mẹsẹrā** (skr. miçra, T.), *innig vermengd,* bv. zout met eenige spijs; suiker met water enz.; *chemisch vermengd:* sẹrap m., z. sẹrap.

* مسرو **misẹrœ**, batav., *met gouddraad doorweven ginggang.* — [B.]; bādjoe m., *buis van zijde, met wat gouddraad er tusschen in geweven.* — [H.].

مَسَرَّة, *blijdschap; vrolijkheid.*

مَسْرُور, *blijde; tevreden; vrolijk.*

مَسْرُوق, *gestolen, geroofd.*

مسري, z. djingga II (T.).

مسطر **mẹsṭar**, verb. van مَسْطَرَة.

مَسْطَرَة en مِسْطَرَة, *liniaal; plankje, waarover evenwijdige draden gespannen,*

of waarop evenwijdige lijnen ingesnēden zijn, om geheele pagina's in ééns te linieeren (*linieerplankje*).

مسعادة (?), z. onder tōlok.

مَسْطُور, *geschreven, beschreven, geschetst.*

مسق **mẹsaḳ**, naam van een' zoutwatervisch.

مَسْقَط, Makate, Maskat of Muskat (een groot rijk in Oost-Arabie); z. dōdol en ḥalwa.

مسكي **mẹski**, sp. masque (port. mas que, T.), *alhoewel, ofschoon; al is het.*

مِسْك, = مُشْك.

مسكت I. **mẹskat**,: مَسْقَط.

II., z. bẹskat.

مَسْكَنَة, *armoede, ellende.*

مَسْكِين en مِسْكِين, *arm, behoeftig.*

مُسْلَم, van den prijs voor eene' op een' bepaalden tijd te leveren waar *vooruitbetaald;* m. 'alaihi, *aan wien vooruitbetaald is;* m. fīhi, *waarvoor vooruitbetaald is.*

مُسْلِم I., verb. europ., *mouseline* (neteldoek).

II., *recht geloovig;* speciaal in de mah. godsdienst *geloovend; recht geloovige enz.; muzelman.*

* مسوم **mẹsoem**, batav., *vuil* van kleeren, die iemand aanheeft, *vuil* van zijn corpus (Sair Bœroeng, vs. 38 v. d. pẹlātok bẹsī: roepānja mẹsoem bagej tẹrāsi, T.). — [H.].

مَسْمُوع, *gehoord.*

مُسَمًّى, *genaamd; getiteld; vastgesteld: benoemd; genaamde enz.*

* مسنا **moesẹna**, batav. (jav.: *verdwijnen*), *vernield; vergaan.* — [B.].

مُسِنّ, *bejaard; bejaarde enz.*

مسوار **mẹsoewāra**, *tijdstip* voor eene handeling, door tooverkunsten *uitgevorscht.*

مَسُوح, wat op iets gesmeerd wordt, *smeersel; zalf; servet.*

مِسْوَر en مِسْوَرَة, *lederen kussen.*

مَسَوَّغ, *drank.*

مَسْؤُول, *gevraagd.*

مسوي **mẹsoewī**, naam van een' boom, welks welriekende bast (cortex onineus) voor reukwerk en in de geneeskunde gebruikt wordt.

مُسَهَّل, *effen gemaakt, effen; gemakkelijk gemaakt, gemakkelijk.*

مسيّ **mẹsījoe** (zelden) 1°, *salpeter* (men. garam m., T.) 2°; *buskruid* (men., T.).

مَسِيح, *zacht, glad; kaal;* met plur. مُسَحَاء, *gezalfd;* اَلْمَسِيح, de gezalfde bij uitnemendheid, *Christus; de Messias;* **almasīḥoe 'ldadjāl,** *de antichrist.*

مَسِيحِي, *christelijk; christen* (te Singapoera *protestant*, terwijl نصراني op de catholieken wordt toegepast; het woord schijnt een uitvinding der zendelingen te zijn, T.).

مسيحيّة fem. van مسيحي.

مسير **mẹsīrạ,** naam van een' boom.

مَسِيس en مسيسي, z. مس.

مَسِيفة plur. van سَيْف.

* مسيكت **mẹsīgit,** batav. en jav. uitspraak van مَسْجِد. — [B.].

مَسْئَلَة, z. مَسْأَلَة.

مَشَابِه plur. van شِبْه.

مَشَارَة, *gedeelte van een' akker, met een' schepel*, volgens anderen, met $^1/_4$ schepel, *graan bezaaidbaar.*

مَشَارِق plur. van مَشْرِق.

مُشَارَك, *gemeenschappelijk; wederzijdsch.*

مُشَارِك, *deelnemend, deelhebbend; deelnemer, deelgenoot, actiehouder.*

مُشَارَكة, *genootschap, maatschappij, vereeniging; deelgenootschap, gemeenschap.*

مشاوِر, *raadgevend; raadgever; raad.*

مُشَاوَرة, *raadpleging; beraadslaging.*

مَشَاهد plur. van مَشْهَد.

مُشَاهِد, *ziend, beschouwend, tegenwoordig.*

مُشَاهَدة, *tegenwoordigheid; beschouwing; bespiegeling.*

مُشَاهَرة, *overeenkomst bij de maand; maandelijksch loon.* — De mal. gebruiken ook wel **moesārạ,** met de bet. *periodiek loon, soldij, tractement; rantsoen.*

مَشَايِخ plur. van شَيْخ.

مُشَبَّه, *geassimileerd; twijfelachtig, duister, dubbelzinnig.*

مُشْتَرِي, *koopend; kooper, klant; verkooper; Jupiter* (de planeet).

مُشْتَرَك, *gemeenschappelijk; gemeenschappelijke zaak.*

مُشْتَرِك, *tot deelgenoot gemaakt; deelgenoot.*

مُشْتَق, in de gramm., van een woord *afgeleid; afgeleid woord.*

مُشَدَّد, *versterkt.*

مُشَدَّدَة, fem. van مُشَدَّد; in de gramm., van eene letter *van het teeken sjadd* (ـّـ) *voorzien; op die wijs versterkte letter.*

مَشْرَب, *plaats of tijd, waar men drinkt of drenkt; zeden, gebruiken, gewoonte; natuur, natuurlijke gesteldheid.*

مُشْرِف, *uitstekend, verheven; uitzwellend; verheven plaats, verhevenheid.*

مُشَرَّف, *geëerd.*

مُشَرَّفَة, fem. van مُشَرَّف, een bijnaam der stad Mekka (مكّة المشرفة).

مَشْرِق, مَشْرَق en مَشْرُق, *Oosten; Levant, Orient.*

مُشْرِك, *aan God medegenooten toekennend, vele Goden vereerend; polytheïst, afgodendienaar.*

مُشْتَرَك, *aan velen gemeen;* in de gramm., van een woord *meer dan één beteekenis hebbend; woord van meer dan één beteekenis.*

مُشْرِكِيّ, z. مُشْرِك.

مَشْرُوع, *soort zijden stoffe* van Surate.

مَشْعَر en مَشْعِر, *plaats, aan godsdienstige ceremoniën toegewijd; plaats, waar men offert; ceremoniën, gedurende de bedevaart* naar Mecca.

مُشْغِل, *zich bezig houden* met iets.

مَشْغُول, *bezig gehouden* door iets *afgetrokken; bezorgd.*

مَشْق, *schrijfvoorbeeld,* nabootsing er van; *oefeningsopstel.*

مَشَقَّة, van eene zaak *lustig zijn, moeielijk; ongemak, moeielijkheid.*

مُشْك, pers., *muskus.*

مُشْكِل, *moeielijk, ingewikkeld, duister;* ādạ kītạ m. ākan hal . . . , *het is voor mij eene moeielijkheid ter zake van* . . . . (bv. van uwe ongesteldheid). — uit welk voorbeeld blijkt, dat het Riowsche onder de invloed staat der brabbeltaal; v. d. W. heeft in een zijne brieven aan mij dat zelf bekend en liep niet, als Klinkert, met 't Rijowsche weg (T.).

مُشْلَنَا, z. كَهْف.

مَشْمُول, *bevat, vervat omvat, gemeen, algemeen.*

مَشْوَرَة, *raadgeving, raad; raadvraging, beraadslaging.*

مُشَوَّش, *ontsteld, ontroerd; ongesteld.*

مَشُوم en مَشْؤُوم, *ongelukkig* (ongeluk brengend), *onheilspellend, heilloos; ongelukkig* (ongeluk hebbend).

مَشْؤُوم, z. مَشُوم.

مشوهر **masjœhoer,** verb. van مَشْهُور.

مَشْهَد, *plaats van vereeniging; plaats, waar een martelaar geleden heeft; graf van een' martelaar of heilige.*

مَشْهُود, *door getuigenis verklaard, gestaafd, bevestigd.*

مَشْهُور, *vermaard, beroemd; ruchtbaar, bekend.*

مَشِيئَة, *wil, welbehagen.*

مَشْيَخَاء plur. van شَيْخ.

مَشْيَخَة en مَشِيخَة plur. van شَيْخ.

مَشْيُوخَاء plur. van شَيْخ.

مَصَابِيح plur. van مِصْبَاح.

مُصَاحَبَة, *vereeniging, gezelschap.*

مَصَاحِف plur. van مُصْحَف.

مَصَادِر plur. van مَصْدَر.

مَصَارِف plur. van مَصْرِف.

مَصَارِيع plur. van مِصْرَع.

مَصَالِح plur. van مَصْلَحَة.

مَصَاوِب plur. van مُصِيبَة.

مُصَاهَرَة, *huwelijksverwantschap* door de vrouw, *aanhuwelijking, zwagerschap.*

مَصَايِب plur. van مُصِيبَة.

مِصْبَاح, *lamp, lantaarn.*

مُصَحّ, *gaaf; volmaakt; gezond;* in de gramm., van den pluralis *rechtmatig; regelmatige pluralis.*

مُصَحَّح, *verbeterd, geverifieerd.*

مُصَحِّح, *verbeterend.*

مُصْحَف en مُصْحَف, *boek:* اَلْمُصْحَف, *het boek* bij uitnemendheid, d. i. de koran.

مَصْدَر, *plaats, van waar men terugkomt; uitslag, uitkomst, resultaat, gevolg, oorsprong;* in de gramm. *nomen verbi, nomen actionis;* مَ مُؤَكِّد لِنَفْسِه, nomen verbi in den accusatief, ter versterking van het verbum van denzelfden wortel, bv. اَلسَّابِقَات سَبْقًا, *die welke vooruitgaan door vooruit te gaan.*

مَصْدَرِيّ, in de gramm. *het nomen verbi* (مَصْدَر) *betreffend.*

مِصْر, *groote stad; de hoofdstad van Egypte, Egypte.*

مِصْرَاع, *helft van een distichon* (بَيْت); *versregel.*

مَصْرِف, *uitgaaf; vertering.*

مَصْرُوف, *zuiver; onvermengd;* in de gramm., van een woord *verbuigbaar; besteed; uitgegeven.*

مِصْرِيّ, *egyptisch, van Caïro; Egyptenaar, iemand van Caïro.*

مُصْطَفَى, *verkozen, uitgelezen, uitverkoren;* mannelijke eigenn., een der namen van Moeḥammad, en ook van 'Alīj.

مُصْطَكَا, *mastik.*

مُصَغَّر, *verminderd, verkleind.*

مَصْغُورَاء plur. van صَغِر.

مُصَلِّي, *biddend.*

مُصَلَّاء, *dekkleed, waarop de gebeden verricht worden.*

مَصْلَحَة, *oorzaak eener goede gesteldheid, oorzaak van het slagen; middel, voordeel; zaak, bezigheid.*

مُصَلَّي, *bidplaats onder vrijen hemel,* voor openbare gebeden.

مُصْمَت, *hard, vast, solide.*

مُصْمَتَة en مُصَمَّتَة, fem. van مصمت; ook in de gramm., van alle letters, behalve ب, ر, ف, ل, م, ن, *hard; harde letter.*

مُصَنِّف, *samensteller, opsteller, vervaardiger; schrijver* (van een boek); *componist.*

مُصِيبَة, *toeval, lotgeval, ongeval, ongeluk, kwaad; nêerslachtigheid.*

مَضَارّ plur. van مَضَرَّة.

مُضَارَبَة, *het drijven van handel met het geld of voor rekening van een' ander, tegen* een *gedeelte van de winst.*

مُضَارَعَة, *gelijkend zijn.*

مُضَاعَف, *verdubbeld, dubbel.*

مُضَاف, *verbonden, bijgevoegd; adoptief;* van kinderen *onecht;* in de gramm., van een woord *dienende tot complement* van een ander; *verbondene enz.; onecht kind; complement;* **ălmoedlāf ilaihi**, in de gramm.: *wat een complement-ontvangt.*

مَضْبَعَة plur. van ضَبُع.

مَضْبُوط, *vast, bevestigd, hecht; correct.*

مُضَرَّبَة, *met boomwol gewatteerd gewaad of slaaprok.*

مَضَرَّة, *schade, nadeel;* smaad.

مُضْغَة, van vleesch, dat men kauwt *stukje, beet, stuk, brokstuk.*

مُضْمَر, *verborgen, stilzwijgend bedoeld;* in de gramm.: *pronomen —; plaats, waar iets verborgen wordt.*

مَضْمُوم, *toegevoegd, verbonden; opgehoopt.*

مَضْمُومَة, fem. van مَضْمُوم; ook in de gramm., van eene letter, *van den klinker dlamm* (ـُ) *voorzien —, zoodanige letter.*

مَضْمُون, *inhoud, stof* [ook van een geschrift]; *gewaarborgd*; m. 'anhoe, *voor wien iemand borg gezegd heeft;* m. lahoe, *aan wien men borg gezegd heeft;* m. fīhi, *waarvoor men borg gezegd heeft.*

مَطَابِخ plur. van مَطْبَخ.

مُطَابِق, *overeenstemmend* (ook in de gramm., van een vierletterig verbum, waarvan de eerste en tweede radicaal gelijk zijn aan de derde en vierde, zooals bv. زَلْزَلَ); *zoodanig vierletterig verbum.*

مَطَالِب plur. van مَطْلَب.

مُطَالَعَة, *oplettend beschouwen;* een geschrift *lezen, doorloopen; bestudeeren; studie.*

مُطَاوِع, *gehoorzamend, volgzaam, gedwee.*

مُطَاوَعَة, *schikking; toestemming gehoorzaming.*

مَطَاهِر plur. van مَطْهَرَة.

مَطْبَخ, *kookplaats, keuken.*

مُطْبَق, *bedekt; gewelfd.*

مُطْبَقَة, fem. van مُطْبَق —; ook: in de gramm., van de letters ص, ض, ط, ظ, *palataal; palatale letters.*

مَطْبُوع *ingeschapen, natuurlijk.*

مَطَّة, *intrekking, verlenging;* naam van het schrijfteeken (verlengingsteeken), dat, boven eene ا geplaatst, daarvan de waarde geeft van اأ (ā).

مُطَّرِد, van den dag *lang; bestendig;* in de gramm., van een' regel *algemeene.*

مَطْلَب en مَطْلَبَة, *verlangen; aanzoek; voorwerp van verlangen.*

مُطَّلِب, *herhaaldelijk zoekend;* اَلْمُطَّلِب de *herhaardelijk zoekende;* عبد المطلب *dienaar van den herhaaldelijk zoekende* (d. i. van God), eigenn., onder anderen ook van Moeḥammad's grootvader van vaders zijde.

مَطْلَبَة, z. مَطْلَب.

مُطْلَق, *ontslagen, weggezonden; vrij van banden; algemeen; volstrekt;* wakīl m., *een generale gemachtigde.*

مُطَلَّقَة, van eene vrouw *verstooten; verstootene vrouw.*

مَطْلُوب, *gezocht, verlangd.*

مُطْمَئِن en مُتَطَامِن, *rustig, gerust; vol vertrouwen.*

مَطْهَرَة en مِطْهَرَة, *elk vat, dat tot de afwasschingen of reinigingen dient; al wat ter onderhouding der zindelijkheid dient,* bv. een tandestoker; huis of vertrek voor de afwasschingen en in dien zin ook *privaat.*

مُطِيع, *volgzaam.*

مَظَاهِر plur. van مَظْهَر.

مُظَفَّر, *steeds zijn voornemen bereikende; overwinnend; die steeds zijn voornemen bereikt* enz.; *overwinnaar.*

مَظْلُوم, *onrechtmatig behandeld; met gewelddadigheid behandeld; onderdrukt; een onrechtmatig behandelde* enz.

مَظْنُون, *verwacht; verondersteld;* ōbat jang m., *geneesmiddel dat de verwachte uitkomst heeft.*

مَظْهَر, plaats of voorwerp, waar of waaraan zich iets openbaart; *object; plaats, waar iets vertoond wordt; schouwplaats; stelling.*

مَع en مَعْ, *met tegader.*

مَعَابِد plur. van مَعْبَد.

مَعَاجِين plur. van مَعْجُون.

مُعَادَلَة, *gelijk zijn aan iets anders, in waarde of gewicht;* — in de math.: *evenredigheid.*

مَعَادِن plur. van مَعْدِن.

مَعَاذ, *zijne toevlucht nemen*, voorn. van het kwade bij God; *toevlucht* enz.

مُعَار, *losgelaten; te leen gegeven.*

مَعَارِف plur. van مَعْرِفَة.

مَعَارِيج plur. van مِعْرَاج.

مُعَاشَرَة, *vriendschappelijke omgang; vriendelijkheid; verkeer.*

مَعَاصِي plur. van مَعْصِيَة.

مُعَاف, *vrij, bevrijd, vrijgesproken;* in 't mal. ook nog *vrijspraak, vergiffenis.* Eene mal. verb. is māhap of māhab; **memoeāfkẹn**, *vrij maken, bevrijden; vrijspreken; vergeven* (met 2 dir. obj.); *vergiffenis schenken aan* iemand; **moeāfkẹn ākoe dósākoe**, *vergeef mij mijne zonden.*

مَعَالِف plur. van مَعْلَف.

مُعَامِل, *zaken hebbend met een' ander; verkering hebbend; handelend; handel drijvend; zaken hebbende enz.*

مُعَامَلَات plur. van مُعَامَلَة.

مُعَامَلَة, *hebben van zaken met een' ander; verkeeren; handelen; handel drijven; bezigheid; verkeering; verkeer; handel; interest; rechtshandeling; provincie;* plur. *handelspapieren; effecten.*

مَعَاوِن plur. van مَعُوْن.

مُعَاوَضَة, *vergoeding, vergelding.*

مُعَايَنَة, *gezicht; aanschouwing.*

مَعْبَدَة plur. van عَبْد.

مَعْبُود, *aangeboden; vereerd; gediend; aangebedene* enz.; *godheid;* voorn. eene valsche.

معبوداء plur. van عَبْد.

مُعْتَبَر, *aanzienlijk; achtenswaardig; aanzienlijke* enz.

مَعْتَدّ, *geteld; berekend; wat geteld enz. is; getelde enz. zaak.*

مُعْتَدَّة, fem. van het voorgaande; van eene vrouw *in den staat* عِدَّة *verkeerend.*

مُعْتَزِلَة, *naam* eener moeḥam. *schismatische secte.*

مُعْتَلّ, *ziek; zwak; gebekkig;* in de gramm., van een woord *eene van de zwakke letters* و *en* ي *hebbend.*

مُعْتَمَد, *vertrouwd wordend; vertrouwde; vertrouweling.*

مُعْتُوه, *gek; waanzinnig; bewusteloos door een' slag.*

مُعْجِزَات plur. van مُعْجِزَة.

مُعْجِزَة, *wonderdaad* (van profeeten); *wonder.*

مُعَجَّل, *versneld; bespoedigd; verhaast; schielijk; plotseling; spoedig; vooruitbetaald.*

مُعَجِّل, *versnellend; bespoedigend; verhaastend; versnellende* enz.

مُعَجَّلًا, *in haast; schielijk; op staande voet.*

مُعْجَم, *gesloten; geslotene.*

مُعْجَمَة, fem. van het voorgaande; van eene letter *van diakritische punten voorzien;* zoodanige letter.

مُعْجُون, *gekneed;* met plur. مَعَاجِين, *toebereidsel; deeg; slikartsenij; medicijn.*

معجيزت **ma'djīzat** (ar.) *grootheid, aanzien.* — [N.]; hier is N. B. de uitspraak van مُعْجِزَة bedoeld, maar de beteekenis door N. opgegeven is gis werk (T.).

مَعْدِن en مَعْدَن, *groeve, mijn* — plur. ook nog: *metalen; kostbare steenen* (de voorgestelde verandering in ثدّن gaf v. d. W. mij in een brief op, T.).

مَعْدِنِي en مَعْدَنِي, *tot eene groeve of mijn behoorend; delfstoffelijk; delfstof.*

مَعْدُوم, *niet bestaand; gewenscht; niet bestaande enz.*

مَعْذُور, *verontschuldigd; te verontschuldigen.*

مِعْرَاج, *plaats van opklimming; ladder.* Eene mal. verb. is **mĕrad**, met de bet.: *ten hemel gevaren* (schertsend of kwaadaardig voor verdwenen); **lailatoe 'lmi'radj,** *de nacht der ladder* (nacht der opstijging), in welken Moeḥammad door de zeven verdiepingen (als het ware sporten) des hemels tot God is opgevaren. — * **mērat,** in poëzie: *sterven;* z. ook معيرت. — [T.].

مُعْرَب, in de gramm., *van een* nomen *verbuigbaar, verbuigbaar nomen.*

مَعَرَّة, *misdaad, zonde; veroorzaakt nadeel; schuld, boete, zoengeld* voor vergoten bloed; *trouweloosheid, verraad.*

مُعَرَّف, *bekend gemaakt, aangewezen;* in de gramm., van een nomen *door den artikel* (ٱلْ) *bepaald,* nomen, door den artikel bepaald.

مَعْرِفَة, *erkenning, onderscheiding,* met plur. مَعَارِف, *kennis, gemeenzaamheid* met iets; in de gramm. *de artikel* اَلْ.

مَعْرُور, van een kameel *aan zekere zweren,* (عُرّ), *lijdende; besmet, aangestoken; kameel, lijdende aan die ziekte.*

مَعْرُوف, *bekend, befaamd; overeenkomstig, voegzaam, billijk, recht, goed;* in de gramm. *waarvan het agens bekend is,* d. i. het activum; *weldaad, gunst, verdienste.*

مُعَرًّى, *nakend,* in de gramm., van een woord: *geene serviele letters* (زَوَائِد) *hebbend;* van een nomen *niet geregeerd wordende door een ander nomen; nakende; woord zonder serviele letters; nomen dat niet door een ander geregeerd wordt.*

مُعِزّ, *sterk makend, versterkend;* اَلْمُعِزّ, *de sterk makende enz.* bij uitnemendheid d. i. God; عَبْدُ ٱلْمُعِزّ, dienaar van God (eigenn.).

مَعْزُول, *afgezet, ontslagen.*

مُعْسِر, *arm, onbemiddeld.*

مَعْشَر en مَعْشَرَ مَعْشَرَ, *telkens tien, tien aan tien.*

مَعْشُوق, *bemind.*

مَعْصُوم, *verdedigd, beschermd, beveiligd, gevrijwaard, onder bescherming der wet staande; onbesproken, eerbaar, onschuldig; klein kind.*

مَعْصِيَة en مَعْصِيَّة, *ongehoorzaamheid, wederspannigheid, muiterij; misdaad.*

مُعْطٍ (voor مُعْطِى), *gevend; gever.*

مُعَظَّم, *geëerd, gedacht; groot.*

مَعْفُوّ of مَعْفُوٌّ, *verontschuldigd, verschoond; vrijgesteld.*

مَعْقُود, *gebonden, geknoopt;* m. *'alaihi, waaromtrent men gebonden is* (zich verbonden heeft).

مَعْقُول, *kloek zijn; schranderheid, kloekheid, verstand, geest; door het verstand waargenomen, verstaanbaar; verstandig.*

مَعْقُولَة, fem. van معقول.

مَعْقُولَات, plur. van مَعْقُولَة; اَلْمعقولات (dingen die door het verstand waargenomen worden), *metaphisica.*

مَعْلَف, *plaats, waar vee gevoederd wordt; voederbak; stal, kribbe.*

مُعَلَّق, *opgehangen; gehecht aan iets.*

مُعَلَّم, *onderwezen, afgericht* (van menschen en beesten); *strook van een andere kleur* aan een kleedingstuk.

مُعَلِّم, *onderwijs gevend; leeraar, onderwijzer* (in deze bet. vaak معلم صِبْيَان (vgl. onder صبيان, T.); *docent; professor;* mal.: *wegwijzer; loods,* en dan mālim uitgesproken, of wel geschreven (مالم).

مَعْلُوم, *bekend, erkend; zeker; bekende,* in de gramm. (*waarvan de agens bekend is*), *het actif.* In 't mal. ook: *bekend zijn met iets;* **malœmlah ōleh ṣaḥābah kīta,** *onzen vriend zij bekend;* tœwan lębeh-2 m., *gij zijt er genoegzaam mede bekend* (gij weet immers wel, hoe het is).

مَعْلُومَة, fem. van معلوم; *de bekende zaken, wetenschappen, wat iemand weet.*

مَعْلُومَات plur. van مَعْلُومَة.

مُعَلًّى, *verheven, uitstekend.*

مُعَمًّا, z. مُعَمًّى.

مِعْمَار, *bouwmeester.*

مَعَامِرِيَّة plur. van مِعْمَار.

مَعْمُور, *bebouwd; bewoond, bevolkt, volkrijk; bloeiend.*

مَعْمُول, *gemaakt;* in de gramm., van een woord *geregeerd, beheerscht.*

مُعَمًّى en مُعَمًّا, *duister, moeielijk te verstaan; orakel, raadsel, gezegde van eene geheimzinnige beteekenis.*

مَعْنَاة, z. مَعْنِيَة.

مَعْنَاوِيّ en مَعْنَوِيّ, *tot de beteekenis,* voorn. tot de innerlijke, verborgene mystische beteekenis *behoorend, beteekenend; spiritueel, beschouwend; immaterieel.*

مَعْنًى en مَعْنَاة, مَعْنِيّ en مَعْنِيَة, *beteekenis, zin.*

2°., *naar de beteekenis, wezenlijk, eigenlijk.*

مُعَوِّذ, *vrijwarend; behoeden.*

مَعُوذ, *amulet, talisman.*

مُعَوِّذَة fem. van مُعَوِّذ.

مُعَوِّذَتَانِي, dual. van مُعَوِّذَة; المعوذتاني, *de twee behoedenden* bij uitnemendheid, dat zijn de 113e en 114e suren van den koran, die men, op een rolletje papier geschreven, bij zich draagt.

مُعَوَّض, *door iets anders vertegenwoordigd; waarvoor een aequivalent* (عِوَض) *gegeven is.*

مَعُون, مَعُونَة en مَعُونَة, *hulp, bijstand; levensmiddelen; benoodigdheden.*

مَعْهُود, *gestipuleerd, gewaarborgd bij Contract; bekend.*

مَعِيب, *bedorven; slecht, een gebrek hebbend; voorwerp van berisping of gisping; gebrek, feil.*

مَعِيَّة, *verbinding, vergezelschapping; tegelijk bestaan.*

مُعِيد, *terugbrengend;* van God *tot zich terugvoerend* (de menschen); *uit den dood opwekkend;* اَلْمُعِيد, *de terugbrengende* bij uitnemendheid, d. i. God; عبد المعيد, dienaar van denzelve, terugbrengende God.

مُعِير, *loslatend; uitleenend.*

مَعِيرت (verb. van معراج), in de taal der liefde *sterven* (vgl. Makass. maèraq). — [T.].

مُعَيَّن, *met oogen of ronde plekken beschilderd; bepaald, vastgesteld met oogen.*

مُعِين, *helpend; helpende; helper;* اَلْمُعِين, de helpende bij uitnemendheid, d. i. God; عبد المعين, *dienaar van denzelve.*

مُغ, z. مُوغ.

مُغَل, *Mongolen; Tartaren; de groote Mogol.*

مَغَارِب plur. van مَغْرِب.

مُغَالَبَة, *worsteling; bemachtiging.*

مُغَايَاة, *het zwaaien met eene sabel; het verdedigen met eene sabel.*

مَغْبُوط, *benijd; nagestreefd; gelukkig.*

مَغْرِب en مَغْرَب, *westen; tijd van zons ondergang* (eene mal. verb. is mẹgārib); المغرب (de avondlanden), *de landen bewestelijk van Egypte; Barbarije.*

مَغْرُور, *verblind; verwaand; trotsch; verblinde* enz.; **mẹmaṛroerkẹn dirīnja,** *zich verwaand enz. aanstellen; den verwaande enz. spelen.*

مَغْصُوب, *met geweld aan iemand losgerukt.*

مُغَفَّل, *onoplettend; gevoelloos; van geest ontbloot.*

مُغُل, pers., *de Mongolen.*

مَغْلُوب, *overwonnen; overwonnene.*

مڠ **mong,** interj. voor het geluid, zooals bv. van eene gong; **mong-mōngan,** *allerhande bekkenvormige instrumenten* (collectief).

مڠاجر* **mẹngādjar,** w. sum., *vervolgen, nazitten.* — [N.]; had onder كجر moeten staan; vgl. ممبنتغ (T.).

* مڠاري **mẹngāri,** w. sum., *omspitten.* — [N.].

* مڠال **mẹngālạ** (beter: **mẹngālaḳ,** T.), koet., = mẹngambel (bat. mangālap, T.); onder الف (T.).

مڠالق, z. مڠال.

* مڠڠچّن **mẹngẹttjan,** batav., *met een vierkant net visschen.* — [B.].

* مڠرابڠ **mẹngarābang,** w. sum., *zich verbijten* = girgetam (!!). — [N.].

* مڠرڠ **mẹngẹroeng,** van **ngẹroeng,** batav., *janken.* — [B.].

* مڠره **mẹngẹroh,** div., *snorken* (z. onder gōrok, T.).

مڠس **mangsạ** (skr.), *vleeschspijs, spijs.*

مڠس **mangsi** (in ḥik. en poëzie), (jav.; uit het skr. *inkt,* T.). * batav., *een poeder van gebrande tamarindeboombast,* om de tanden zwart te maken (ook van de bast van andere boomen); in het dagelijksch leven alleen in m. sœtoeng, *inkt van den inktvisch.*

مڠس **moengsoe** en **mingsoe** [in ḥik. en poëzie], *de kleine haartjes rondom het voorhoofd,* die niet in den haarwrong worden opgenomen. Door jonge en schoone dames worden zij zorgvuldig gekoesterd.

مڠس **moengsi,** naam eener geneeskrachtige droogerij.

مڠست **mangsit,** batav. (uit 't bal., T.), baoe m.: baoe pẹsing. — [H.]; z. bẹngoe.

مڠڠ **mẹngoeng,** *in gedachten verzonken zijn; mijmeren.*

* مڠڤي **mẹngẹpī,** batav. (bal. njẹpī van sẹpī, T.), *stil te huis blijven* van een zieke. — [H.].

* مڠكار **mẹngkāra,** z. onder œdang.

مڠكارڠ **mẹngkāroeng,** z. bẹngkāroeng en onder pānau.

مڠكاسر I. **mẹngkāsar,** *Makasar,* bekende havenplaats en stad.

II., batav., — rœmah m. — een hoog huis.

مڠكاون **mẹngkāwan,** z. bẹngkāwan.

مڠكت **mangkat,** *op reis naar de eeuwigheid gaan; sterven.*

مڠكر **mangkar,** *nog hard, hoewel gekookt,* als bv. boonen; van vruchten *nog niet murw,* hoewel den behoorlijken tijd gelegen.

مڠكر **mongkor,** *soort draagstoel,* waarin men niets anders dan zitten kan (porte-chaise); *soort overdekte zitplaats,* waarin men zich van anderen kan afzonderen, zooals bv. in eene kerk, in den schouwburg (*loge,* in dien zin).

مڠكر **moengkir** (uitspraak van مُنْكِر), *zijne belofte breken, zijne belofte loochenen; meineedig zijn; afvallig worden;* m. sętīją, *de trouw breken.*

* مڠكرق **męngkroeķ**, batav., *den kop laten hangen;* van een haan die overwonnen is; van een mensch *het hoofd buigen van schaamte of beschroomdheid.* — [H.].

مڠكرڠ **męngkęrang**, z. bęngkęrang.

مڠكس **męngkis**, z. mękkis.

مڠكڠ **męngkeng**, z. tjęngkeng.

* مڠكق **mangkaķ**, batav., *uitdijen.* — [B.].

مڠكق **mangkoķ**, *kom, kop;* m. kępālą kambįng, *soort porceleinen kom* van chin. maaksel, groot genoeg voor een' geitenkop; **kęmbang sęmangkoķ**, z. onder kęmbang.

مڠكق I. **mongkoķ**, van enkele voorwerpen in eene menigte *in grootte boven de menigte uitsteken,* zooals bv. enkele hooge *slippen* in een koraalrif.

* II., batav., *opgeblazen, verwaand.*

مڠكك **mangkek**, naam van een' uithoek op het eiland Sijantan, bekend door de geweldige golven, die daar kunnen staan.

مڠكل **męngkal**, van vruchten *half rijp;* van het hart *pijnlijk aangedaan.*

مڠكلن **męngkęlan**, *zich in den toestand bevinden, dat iets in de keel is blijven steken; zoodanige toestand* (z. bangkal).

مڠكم **moengkoem**, minder goed, **loengkoem**, *vlak bolrond,* zooals bv. een horologieglas, het deksel van sommige koffes.

مڠكن **mangkin** (en **mingkin**) minder goed dan **mākin.**

* مڠكوت **mangkoetå**, men. uitspraak van ماكُتْ. — [T.].

مڠكود **męngkœdoe**, z. bęngkœdoe.

مڠكوڠ **męngkœwang**, z. bęngkœwang.

مڠكي **mingkai**, naam eener *soort* van *rog.*

مڠكي **mèngké**, z. ميڠكرق.

مڠڬ **manggą**, naam van een' vruchtboom, eene soort van męmpęlam. — * batav. (skr. kāmāngga), de mangga-vrucht (de 1°. lettergreep van 't skr. woord viel weg, door dat men het voor 't voorhechtsel ka hield). — [T.].

* مڠڬ, **sęmęnggą-męnggānja**, batav., tjœma īni sādja (dit in zijn geheel, ongeschonden?); **tīdaķ sęmęnggą,**

niet heelhuidsch, ongedeerd, van iets, bv. van een reis, *terugkomen.* — [H.].

مڠڬو **minggoe** — verk. van dominggoe, (port. domingo) —, *zondag* (gew. hāri m.); *week.*

* مڠڬه (jav., *naar boven gaan,* T.); **moenggāïn,** batav. (bal. ngoenggahin, T.), *overloopen* van een meisje naar de woning van haren geliefde (z. ngębroeķ). — [B.]; *eigent. beklimmen* 't huis van haren minnaar (T.).

مڠڬوت **manggoet,** naast **ānggoet.** — [B.].

* مڠڬت **mènggat,** batav. (jav., T.), *wegloopen, op stok gaan* (z. māboer). — [B.].

مڠڬر **manggar,** *steel,* waarmede de vruchten der palmgewassen aan den dikkeren stengel (pęlęppah), *zitten.*

* مڠڬروبيق **męnggęrōbijoķ,** batav. (jav. krobjok, T.), *doorwaden.* — [B.].

* مڠڬريچق **męnggęrētjoķ,** batav., *lastig zijn.* — [B.].

* مڠڬريدق **męnggęrīdiķ,** batav., *rusteloos heen en weder gaan.* — [B.].

مڠڬس **manggis, manggoestą** en **manggoestan** (de twee laatste vormen op de oostkust van het mal. schiereiland in gebruik), naam van een' boom, die eene eetbare vrucht draagt — garcinia mangostana —; de vrucht zelve; m. hœtan, de wilde soort.

مڠڬوست **manggoestą,** z. manggis (men. en oud-jav.: manggista, T.)

مڠڬوستن **manggoestan,** z. manggis.

مڠڬول **manggoel,** naam van een' boom.

مڠڬلڠ **męnggęlang,** Magelang, hoofdplaats der Residentie Kadoe, waar een kweekschool voor inl. Onderwijzers (klassiek! T.).

* مڠڬليتق **męnggęlētaķ,** batav., *slingeren.* — [B.].

* مڠڬنجق **męnggandjaķ,** w. sum., *opspringen.* — [N.].

* مڠڬورق **męnggōroķ,** veelal **męngōroķ,** batav., *snorken.*— [B.]; **męnggōroķ** (jav. nggorok), *rochelen* van een vermoorde of een geslagt beest; gorōkan en tęnggorōkan, *strot* (T.). Dit had onder gōrok kunnen gezet worden (T.).

مڠڬه **manggah,** naam van een' boom.

* مڠمبق **męngambaķ** of **męngambęķ** (soend., T.), batav., *pruttelen, boos zijn.* — [B.].

* مڠمڤي **męngampej** (z. ampai I.), w. sum., onder het zitten de voeten

laten hangen, ook op een been zitten en het ander vooruitbrengen zooals de apen wel doen. — [N.].

* مغنچت **mẹngẹntjit**, batav. (bal. ẹntjit, *dunne afgang*, T.); 1°. **mèntjẹrèt**, maar van een kleinere quantiteit, die zonder ophouden afgaat; 2°. *zonder ophouden etteren of bloeden*, nat opgeven, van een gezwel. — [H.].

* مغنچر **mẹngèntjèr** of **mẹngèntjèl**, batav., *slap aangebonden* van een band of hoepel. — [H.].

* مغنچل **mẹngèntjèl**, het voorgaande.

* غوب **ngœwab, mẹngœwab**, batav. (jav. angob), *gapen* wegens vaak. — [T.].

* مغورق **mẹngōrok**, z. mẹnggōrok.

* مغولت **mẹngœlat**, w. sum., *rollen over den grond; met* iets, een bal of kogel *rollen*. — [N.].

* مغولن, **soewarānja mẹngœloen**, batav. (bal. *onheilspellend huilen* van honden, T.), *schel klinken*, zoodat het in de verte kan gehoord worden, bv. van het huilen van een hond. — [H.].

مغه **mẹngeh**, van den buik *opgezet; overvuld*, zoodat de ademhaling belemmerd wordt.

* مغيّغ **mẹngījang**, w. sum., *schijnen* van een regenboog; **maka lāngit mẹngījanglah**, *er staat een regenboog aan de lucht* (vgl. onder œlar IV.). — [N.].

* مغيغس **mẹngīngis** (van kīngis, T.), *glimlachen*. — [N.].

* مغيّوغ **mẹngījoeng**, w. sum., *mauwen* als katten. — [N.].

مَفَاتِح plur. van مِفْتَاح.

مَفَاتِيح, het voorgaande.

مُفَاجَأَة, *onvoorziens op iemand vallen*, vatten; *onvoorziene gebeurtenis*.

مُفَاحِص, *de gebreken van een' ander opsporend*.

مُفَادَاة, *vrijkooping*.

مُفَارَقَة, *verlating, scheiding*.

مَفَالِيس plur. van مُفْلِس.

مُفْتِي, *wijs man, die uitspraak doet in rechtskwestiën*.

مِفْتَح en مِفْتَاح, *instrument, om iets te openen, sleutel*.

مُفْتَرِش, *afgeplat; plat en uitgespreid; de armen over den grond uitspreidend; de tong uitstekend*, d. i. *zeggend al wat iemand maar behaagt*.

مَفْتُوح, *geopend, open.*

مَفْتُوحَة, fem. van مَفْتُوح, in de gramm., van eene letter *van den klinker fath* (ـَ) *voorzien*, zoodanige letter.

مَفَرّ, *toevluchtsoord.*

مُفْرَد, *enkelvoudig, enkel, alleen, eenig; eenzaam;* in de gramm., *singularis.*

مُفْرِد, *eenvoudig* (niet samengesteld).

مَفْرُوق, *gescheiden, verdeeld.*

مُفَسَّر, *uitgelegd, verklaard, gecommentarieerd.*

مُفَسِّر, *uitleggend, verklarend, commentérend; uitlegger; verklaarder commentator* [voorn. van den ķorān].

مَفْعُول, *gedaan, gemaakt;* in de gramm. *patiens, object, passivum;* m. moeṭlaķ, *absoluut object*, d. i. nomen verbi van het verbum zelf, in den accusatief; m. bihi, *direct object;* m. lahoe, *indirect object*, ten behoeve waarvan iets gedaan wordt; m. fīhi, *complement, uitdrukkende de plaats of den tijd der handeling;* m. ma'hoe of ma'ahoe, *complement, uitdrukkende wat deel neemt aan de handeling.*

مُفْلِس, *onvermogend; insolvent.*

مُفْنِد, *suffend; suffer.*

مُفَوَّض, *toevertrouwd, aan een' scheidsman toevertrouwd of overgelaten.*

مُفَوَّه, *praatachtig, snapachtig; wijdloopig, langdradig.*

مَفْهُوم, *begrepen, verstaan, zin, inhoud, bedoeling.*

مقاكت **mẹpākat, mẹpẹkkat** en **mẹpẹķ-ķat**, verb. van موافقت.

مق **meķ** (en **maķ**) — oorspr. chin. (van Amoy) — *pols;* mẹrābah m., *den pols voelen.*

مُقَابِل, *tegenover gelegen, tegenover gesteld, vergelijkend*, een afschrift met het origineel.

مُقَابَلَة, *tegenoverstelling; overeenstemming; vergelijking; belooning, straf;* bahāsạ 'arab di moeķābalahkẹn dẹngngan bahāsạ malājoe, *het arabisch wordt vergeleken met het maleisch.*

مَقَاتِل plur. van مَقْتَل.

مُقَارَبَة, *nabij zijn, naderen; op het punt staan* iets te doen.

مُقَارَنَة, *aanknooping van vriendschap;* van sterren *in conjunctie zijn.*

مُقَارَضَة, *met een' ander deelen.*

مَقَاصِيد plur. van مَقْصُود.

مَقَاصِير plur. van مَقْصُورَة; اَلْمَقَاصِير, *de laatste oogenblikken van den avond*, vóór dat het geheel nacht wordt.

مَقَال en مَقَالَة, *zeggen.*

مَقَالَات plur. van مَقَالَة.

مَقَالَة, *gezegde; gedenkspreuk; spreekwoord.*

مَقَام, *vertoeving; verblijf* (tijd of plaats), *verblijfplaats, standplaats; plaats, waarop de voeten staan, stand, waardigheid; graf;* kāïn m., z. قايم; mal. verb. is mākam, met de bet. *graf;* inz. van een' vorst of andere geëerde personen; **mẹmāḳamkẹn,** *begraven.*

مُقَام, *vertoeving; verblijf, verblijfplaats, standplaats; in de plaats gestelde, opvolger.*

مَقْبَرَة, مَقْبُرَة, مَقْبِرَة, *begraafplaats.*

مَقْبُول, *aangenomen; aangenaam.*

مَقْتَل, *dood moord, sluipmoord; plaats aan het lichaam, waar eene wond doodelijk is.*

مَقْدِر, *macht, bepaalde hoegrootheid.*

مُقَدَّر, *vastgesteld; voorbeschikt*, door God *besloten; noodlottig.*

مُقَدِّر, *vaststellend, voorbeschikkend.*

مَقْدَرَة, *macht, vermogen; rijkdom; noodlot, goddelijke voorzienigheid,* die over alles macht heeft.

مَقْدِس en مَقْدَس, *heilige plaats.*

مُقَدَّس, *geheiligd, heilig;* **baitoe 'lmoeḳaddas** (*het heilige huis*), *Jeruzalem.*

مُقَدِّس, *heiligend, wijend.*

مُقَدَّم, *voorafgaand, geheel voorop geplaatst; voorafgaand gedeelte, praemis.*

مُقَدِّم, *voortrekkend, de voorkeur gevend; voorlijk.*

مُقَدِّمَة, *voorhoede; voorrede.*

مُقَدَّمَة, *voorstgedeelte* van iets; *voorrede.*

مَقْدُور, *kunnende gedaan worden, mogelijk; nootlottig; lot,* door Gode bepaald, *noodlot.*

مَقْدُونِيَة, *Macedonië.*

مُقَدَّى, *wijn, uit honig bereid, mede.*

مُقَرّ, *bekrachtigd, beleden, bekend;* m. lahoe, *ten voordeele van wien bekend wordt;* m. bihi, *ten opzichte van wat bekend wordt.*

مُقِرّ, *bekrachtigend; belijdend, bekennend.*

مُقْرَب, *geacht, geëerd.*

مُقَرَّب, *nabij gebracht; nabij; verwant; toegang hebbend,* voorn. tot den vorst, en van daar *geëerd, geacht;* Cherubijn.

مُقَرِّب, *nader brengend; aanbiedend.*

مُقَرَّن, *tesamen gebonden, verbonden, gekoppeld.*

مَقْرُوف, *verdacht, verdacht gehouden van iets.*

مَقْرُون, *verbonden, samengevoegd, gekoppeld, vergezeld.*

مُقْرِئ, *doende lezen, wie doet lezen.* In 't mal. nog: *bekwaam in het lezen,* zelfs zonder klankteekens; *voorlezer.*

مَقْسُوم, *verdeeld, gedeeld, uitgedeeld.*

مَقْصُود, *beoogd, bedoeld; oogmerk, doel, bedoeling, plan.*

مَقْصُور, *afgesneden; verkort, beperkt; opgesloten;* in de gramm., van een woord, dat met eene ا begint *geene madd* (~) *boven die* ا *hebbend,* zoodanig woord.

مَقْصُورَة, fem. van مقصور; met plur. مَقَاصِير, *het allerheiligste; afgezonderd vertrek, kabinet; kelder* voor wijn; *minst mogelijke afstand.*

مُقَلَّد, *met eene halssnoer, halsketen of bloemslinger versierd* (van een' overwinnaar in een' wedloop); nagebootst of *nageaapt wordend; hoofd van een' stam.*

مُقَلِّد, *nabootsende, naäpend; gebarenmaker, hansworst.*

مقمل makmal, *soort neteldoek.*

مُقَنَّر, *dik; wanstaltig, scheef.*

مِقْنَع en مِقْنَعَة, *hoofddoek der ar. vrouwen,* van fijn linnen en omtrent twee ellebogen lang, dat zij in en buiten 's huis dragen, van voren open.

مُقْنُور en مُقَنَّر, *zwaarlijvig.*

مُقَيَّد, *met voetijzers geboeid, gebonden, aangebonden; bevestigd; geboeid* door iets, *oplettend, zich beijverend, ijverig; in rep en roer.*

مُقَيَّس, *gevormd naar den regel, regelmatig* [ook gramm.].

مُقِيم, *verblijf houdend, wonend, gevestigd; standvastig, aanhoudend, volhardend; inwoner, ingezetene.* Eene m. is verplicht het vrijdagsgebed bij te wonen. Van daar, dat de Mal. het woord ook gebruiken in de bet. van: *de gezamenlijke inwoners, die* verplicht zijn in eene bepaalde moskee de vrijdagsgodsdienst bij te wonen, *vergadering* van zoodanige inwoners *in de moskee* tot de vrijdagsgoddienst, *kerkelijke gemeente; kerspel.*

مكك **maka,** vóór hoofdzinnen gebezigd woord en verder vóór andere zinnen.

مَكَاتِب plur. van مَكْتَب.

مُكَاتِب I., *correspondent; slaaf, die zich zelf het losgeld voor zijne vrijheid heeft opgelegd.*

II. plur. van مَكْتُوب.

مُكَاتَبَة, *schrijven aan een' ander, schrijven met een' ander;* van een' slaaf *zich verplichten, zijn heer eene zekere som voor zijne vrijlating te betalen; briefschrijving, briefwisseling, contract van vrijlating,* tegen betaling eener zekere som.

مَكَارِم plur. van مَكْرُمَة.

مُكَاشَفَة, *openlijk* (onbewimpeld) *met iemand handelen* (met open kaarten spelen); *openleggen; openlijk vijandschap.*

مُكَافَاة, *vergoeding, vergelding, belooning.*

مُكَافَحَة, *ontblooting, openlegging,* iemand *over den schouder aanzien en met hem spreken; met smaadreden aanvallen; den strijd beginnen; onvoorziens eene vrouw zoenen; alleen eene zaak beginnen; voor iemand spreken.*

مَكَان, *plaats, oord; woonplaats; hooge waardigheid.*

مَكَّة, *Mekka* (de voornaamste stad van Arabië); z. moesjarafah.

مَكْتَب, *plaats of tijd om te schrijven; schrijfschool, school.*

مُكْتَرِي, *hurend, huurder.*

مَكْتُوب, *geschreven;* met plur. مَكَاتِيب, *geschrift, brief, schrift;* المكتوب, de schrift bij uitnemendheid, d. i. *de heilige schrift.*

مَكْتُوم, *verholen, verborgen.*

مُكْثِر, *vermeerderend; de pluralis* (gramm.).

مَكْر, *smeding van list, verschalking, misleiding, bedrog, list.*

* مكر **mękar** of **męgar,** batav. (jav.), *zich openen* van bloemen, *zetten, rijzen* van meel (ramboetnja īkęl mājang m.).— [T].

مكّر **mẹkkar**, van vruchten *niet behoorlijk ontwikkeld.*

مكّر **mẹkkoer**, *te huis hokken.*

مُكَرَّر, *herhaald, verdubbeld;* bahāsạ jang m., *herhaling of verdubbeling van een woord, reduplicatie, reiteratie.*

مُكَرَّم, *geëerd, geacht, eerwaardig; edel, edelmoedig.*

مَكْرَمَة, *eer, roem; adel, edelmoedigheid, weldadigheid.*

مَكْرُوه, *gehaat, hatelijk, verfoeielijk* [doch niet verboden]; *verwerpelijk.*

مَكْرُوهَة I., fem. van مكروه; *gehaate enz. zaak of gesteldheid.*

II., *hevigheid; hatelijk karakter; onheil.*

مُكْرَى, *verhuurd; verhuurde zaak.*

مكّس **mẹkkis** en **mẹngkis**, *gillen*, zooals bv. een ree (ook van menschen).

مُكَسَّر, *gebroken;* in de gramm. van den pluralis *onregelmatig, onregelmatige pluralis.*

مَكْسَلْنَا, z. كَهْف.

مَكْسُور, *gebroken, schipbreuk geleden; onvermogend te betalen, failliet.*

مَكْسُورَة, fem. van مكسور; in de gramm., van eene letter, *van den klinker kan voorzien,* zoodanige letter.

مَكْفُول, *zorg genietend; voor wien gezorgd wordt.*

مكق **mẹkek**, *een ongearticuleerd geluid geven,* zooals de dieren.

مُكَلَّا, naam eener zeestad in Arabië.

مُكَلَّف, *met zorg uitgewerkt; sierlijk; welgemaakt.*

مُكَمَّل, *volmaakt, volkomen; best.*

مكن **makin**, z. mākin.

مَكْنُون, *verborgen; goed bewaard.*

مُكَنَّى, *bijgenaamd; het pronomen* (gramm.).

مكوت (meestal ماكت gespeld, T.) **makōtạ**, *kroon.* De schrijfwijze **mahakōtạ** (verheven kasteel, omdat de kroon het hoofdversiersel van een vorst is), heeft alleen het maleisch onverstand kunnen uitvinden.

مكّارب, z. مغرب.

مكّت **mẹggat**, benaming van een edel geslacht der oorspronkelijke maleische bevolking, waaruit hoofden gekozen worden (vgl. ماڬت).

*مڬر **mẹgar**, z. mẹkar.

مڠّق **mẹggak**, *vrijepostig, zonder zich te generen.*

مڬنداناو **magindānau** (naam van een eiland onder spaansche heerschappij, T.).

مڠّه **mẹggah** en **gah**, *onderscheiden boven anderen;* m. padạ antārạ sẹgālạ pahlāwan, *onderscheiden onder alle helden.*

مل **mal**, *bovenstuk* of *hiel* aan het lemmet van blanke wapens, behalve kẹrissen (z. gandjạ); *kapiteel* van eene kolom, *soort kapiteel aan kolomachtige voorwerpen,* zooals bv. aan de pooten van allerhande meubels; *benedenstuk* aan het gevest van sommige blanke wapens; m. ēras, *mal, die aan één stuk is met het lemmet* of *het gevest* (vgl. īras, T.); m. dātang of mẹnompang (z. tompang), *mal, die afzonderlijk gemaakt en dun op het lemmet of gevest gezet wordt.*

*ملات **mẹlāta**, w. sum., *alle plantgewassen; al wat leeft zonder zich eigendunkelijk te kunnen bewegen.* — [N.]; onder lāta (T.).

ملاتي **mẹlāti** (skr. mālatī),: mẹlor.

مَلَاحِدَة plur. van مُلْحِد.

مُلَاحَظَة, *opmerking; beschouwing.*

ملارت **mẹlārat**, verb. van مَضَرَّة. — *batav., *rondzwerven.* — [B.]; vgl. lārat.

مُلَازَمَة, *ijverig volharden; met kracht doordrijven; . . . doorzetten; volharding; vlijt.*

مَلَاعِين plur. van مَلْعُون.

مُلَاقَاة, *ontmoeting; samenkomst; samenspraak.*

ملاك **malākạ** (skr. amlaka, T.), naam van een' boom met dorens, die eene zekere adstringeerende vrucht draagt — melia azadiraeta —; naam eener stad op het mal. schiereiland; bœwah m., de vrucht van dien boom; z. onder bœwah.

ملائك en مَلَك, *engel.* De mal. gebruiken den plur. **malāïkah** gew. als sing. (sẹōrang malāïkah, *een engel*).

مَلَاكَة, *bezit.*

مَلَال, *verveling; hartzeer, verdriet.*

مُلَال plur. van مِلَّة.

*ملاموت **mẹlamoet**, w. sum., *verward gedruisch* (= gẹdang kẹtjil boenīnja). — [N.].

ملاوه, **pęrāhoe męlāwah**, *boegineesch handelsvaartuig, dat den regerenden vorst toebehoort.*

ملايو **malājoe**, *maleisch;* ōrang m., *Maleijer*, volgens sommigen 't jav. woord, dat *wegloopen* betreft, en den Maleijers door den javaan werd gegeven, om dat zij vroeger dan de javaan het voorvaderlijk geloof verzaakten.

ملائك plur. van ملأك.

ملايك plur. van ملك.

ملائكة plur. van ملأك.

ملايكة plur. van ملك.

ملاينكن **męlāïnkęn**, *uitgezonderd, behalve; slechts, alleen; enkel; alleen als; alsdan;* conj., *tenzij, tenware; waar, doch; of* (z. hānją).

* ملبق **męlębok** (vulg.), batav. (soend., T.), *eten; vreten.* — [B.].

* ملت **męlit**, batav. (jav. mędit) = pęlit. — [T.]; *nieuwsgierig.* — [B.].

ملة, *wet, die iemand opvolgt; religie; volk.*

ملتقط, *hier en daar oprapend; iets tegenkomend, waar niet naar gezocht is; vinder* van iets.

ملحد, *van den rechten weg afwijkend; onrechtvaardig; onbillijk;* met plur. ملاحدة, *ketter*, voorn. die de opstanding der dooden loochent.

ملحف en ملحفة, *stuk stof, waarmede men het geheele lichaam bedekt; beddelaken.*

ملخص, *beknopt verhaald.*

ملخصا, *beknoptelijk, met weinig woorden.*

* ملر **męlar**, batav. (jav.), *zich kunnen uitzetten, rekbaar;* **męlārin**, iets *in de lengte uitrekken*, als bv. gom-elastiek (vgl. moeloer). — [T.]; **moentah** en **loentoer**, batav., *afgeven, niet vast van kleur zijn.* — [B.].

ملر **męlor** of **męlāti**, naam eener bloem — *arabische of indische jasmijn;* jasminum sambac; nyctanthes —; kājoe m., naam van een' boom, met wit hout (waarvan de naam), dat als timmerhout gebruikt wordt.

ملس **męlas**, van iets dat tegen iets andere gehouden wordt, zooals bv. eene plank tegen eene andere *niet sluitend.*

* ملس **męlęs**, batav. (bal., T.), *een weinig lek; zijpelen; vochtig*, van vloersteenen en metselwerk, waardoor het water heen dringt. — [B.].

مَلْسَاء, fem. van أَمْلَس.

مَلْعُون, *vervloekt.*

ملڠ **mẹleng**, *onoplettend, nalatig; onverschillig* (m. matānja sẹdīkit sabab mẹmandang pada pintoe astana ītoe, T.). — * batav., *onachtzaam zijn.* — [B.]; **mẹlēngin moekānja**, *'t gelaat afwenden* (T.).

ملڠكق, **mẹlèngkak mẹlèngkòķ**, batav., *laveren;* vgl. bèngkòk. — [H.].

* ملڠڮه **mẹlanggoeh** (lees: malangoeh, T.), w. sum., *bulken* als eene koe. — [N.].

ملقاتك, z. onder مال.

ملقار **malapāri**, naam van een' boom — malaparius.

مَلَنْخُولِيَّة, *melancholie.* Men zou het kunnen malaïseeren door malanggoelījah.

* ملقو **mẹlẹpœ**, batav. (soend. mẹlẹpoeh), *geblaard* als door heet water. — [T.].

* ملق **mẹlèķ**, batav. (jav.), *de oogen open hebben, wakker zijn.* — [T.].

مَلْقُوط, *van de aarde opgenomen; gevonden en opgenomen; vondeling.*

مُلْقَى, مُلَقًّى en مُلَاقٍ, *bejegenend; ontmoetend.*

مَلْك en مُلْك (de Mal. gebruiken gew. het eerste) met de uitspraak *mīlik* en de beteekenis *bezitten;* met plur. أَمْلَاك, *bezitting.*

* ملكا **mẹlẹkā**, batav. (jav. malẹkah), *gespleten, gebarsten* van de huid bv. — [T.].

* ملكق, (īni sājoer) **mẹlẹkèķ sẹkāli**, batav. (bal., T.), is te zout (āsin), of *te sterk gekruid, te bijtend* (pẹdẹs). — [H.].

مَلَكُوت, *koningschap, heerschappij, macht; pracht.*

* ملكه **mẹlẹkah**, koet., *ontluiken van bloemen* (vgl. ملكا). — [T.].

مَلِكِيّ, z. مَالِقِ.

مِلْكِيّ, *in eigendom toebehoorend; eigen; erfelijk; bijzonder.*

ملكيو **mẹlkīwi** (vgl. kīwi, T.), *passagier* aan boord van een vaartuig, *die over een gedeelte der scheepsruimte beschikt.*

ملل plur. van مِلَّة.

* ملمبق **mẹlamboe(ķ)**, w. sum., *slaan.* — [N.]; vgl. bat. lomboet.

* ملمبي **mẹlambej**, w. sum., *onder het loopen met de armen slingeren.* — [N.]; vaak lījoek malambai (T.).

مَلْمَع, *gevlekt* (van een paard); *gevlekt paard.*

* ملمڤس mẹlampas, w. sum., *aanzetten* of *slijpen.* messen op oliesteenen. — [N.]; bv. جوار ميدان لبه سدغ ملمڤس٢ تاج سدغ برهوسي٢ بنغ بولغ (T.).

* ملنتر mẹlantoer, batav., *ongeregeld* (bv. praten). — [B.].

* ملنتس mẹlantas, w. sum., *door heen, door en door;* **maka di tīkamnja mẹlantas,** *en hij stak door en door.* — [N.].

* ملنچغ mẹlantjong, batav., *slenteren; pierewaaien; bezoeken.* — [B.].

* ملندو mẹlindœ, w. sum., *met den schouder of rug tegen* iets *aan duwen.* — [N.].

* ملورغكن mẹlōrongkan, w. sum., *zorg dragen; op* iets *letten;* van lōrong: *aangaande; betreffende;* **āpa kāœ soedah mẹlōrongkan samōnjå,** *hebt gij voor alles zorg gedragen.* — [N.]; uit de plaatsing van dit woord alhier, en niet onder لورغ, ziet men ten duidelijkste, dat het v. d. W. te doen was om zijn Wdb. zoo dik mogelijk te maken, elders plaatst hij afgeleide woorden op de plaats, waar zij behooren te staan, maar hier schijnt hij voor lieden te hebben willen schrijven, die te lui zijn, zich de weinige taalregels van 't Mal. eigen te maken (T.).

* ملوّغ mẹlœwang, batav. (bal., T.), *krampachtig* of *rheumatisch pijnlijk.* — [B.].

مُلُوك plur. van مَلِك.

ملوكت mẹlœkoet (vgl. لموكت, T.), *fijne stukjes rijst,* door het stampen of pellen van de rijst voortgebracht.

* ملمڤه mẹloempoeh, w. sum., *lam worden, geraakt worden.* — [N.]; z. loempoeh.

* مله mẹlah (lees molah of mălah met nadruk 't zelfde als lah, T.), w. sum., achter een zin waarin een verzoek uitgedrukt is (bij een imperatief vooral, T.), bv. māri mẹlah, *kom hier toch;* tœloeng mẹlah, *help toch.* — [N.].

مُلْهَم en إِلْهَام, *ondergaan hebbend, geïnspireerd.*

مُلْهِم, *ingevend, in den zin gevend, inboezemend.*

ملّي moelīja (skr.), *edel; roemrijk; luisterrijk; verheven, doorluchtig; heerlijk; aanzienlijk, geacht, geëerd.*

* مليڠس, moekānja mẹlèngos, batav., *hij heeft zijn gezicht op zij gewend,* zijn oogen er van afgewend, hij wil uit grootschheid (āngkoeh) er niet naar kijken. — [H.].

مَلَائِكَة plur. van مَلَاك.

مليل **mẹlēlạ**, van ijzer, staal of wapens: *effen*, d. i. zonder damasceersel.

* مم **mẹm**, singap. en malak. (engelsche mām in plaats van madam, T.), *europeesche* of *op de europ. wijze gekleede dame.*

ممائ **mẹmāï**, naam van een' boom.

ممپچه of ممپچا, **mẹmātjah**, w. sum., *onwillig zijn om te betalen; in de hoogte spotten* van water (dit had onder pẹtjah moeten staan, T.). — [N.].

* ممچو **mẹmatjo**, w. sum., *opstoken; lasteren; kwaadstoken.* — [N.].

ممس **mẹmāsạ**, z. tẹrmāsạ en tamāsjā.

* ممکي **mẹmakej** (mamạkiq, T.), w. sum., iemand *hard toeroepen.* — [N.].

مَمَالِيك plur. van مَمْلُوك.

مَمَاوِيت plur. van مُمِيت.

ممب **moembạ**, naam eener eetbare plant.

* ممباته **mẹmbātoh**, w. sum., *opspringen; spatten,* van iets dat gebraden wordt of zooals van water dat men bij iets giet dat gebraden wordt. — [N.]; v. d. W. wilde van zijn werk een thesaurus maken, maar in plaats van zich streng tẹ houden aan 't geen door Maleijers geschreven is, verzamelde hij allerlei dwaasheden uit de werken zijne voorgangers, en maakte zoo een Wdb., waarin het goede, verzopen is onder allerlei vuil. Daar dit 3de deel vergeleken met de twee voorgaande dun zal zijn, zoo zal ik met opzet vele door v. d. W. als schatten opgegaarde dwaasheden behouden, te meer, daar het van belang is voor zijn vereerders, om te zien, hun een kundig man zijn eigen werk kan verknoeien (T.).

ممباچغ **mẹmbātjang, ẹmbātjang** (men., T.) en **hẹmbātjang**, naam eener soort van *wilde mangga.*

* ممبادة **mẹmbādah: mẹmblah.** — [N.]; denkelijk بدة 't jav. bẹdah (T.).

* ممباغن **mẹmbāngon**, w. sum., ook: *werkzaam zijn* van booze geesten, duivels &a. — [N.].

ممبالو **mẹmbālau**, z. ẹmbālau.

ممبر **mẹmboer**, *beuzelachtig, niets beduidend; van geene waarde.*

مِمْبَر, uitspraak van مِنْبَر.

* ممبرغ **mẹmbẹrang: bẹrang-2** (volgens C., T.).

ممبغ I. **mambang**, *soort geesten;* m. kœning, *bijzondere roode gloed,* die de naar de kim dalende zon, bij eene zekere

gesteldheid der wolken, op de door haar beschenen voorwerpen werpt.

II., titel van hoofden der ra'jah.

ممبغ **moembang**, *de jonge kokosnoot*, in hare eerste ontwikkeling.

ممبغ **moemboeng**, van vaatwerk, waaronder ook vaartuigen, *tot boven de boorden gevuld of geladen.*

* ممبل **mẹmbèl**, batav., *meegeven, doorbuigen*, van een slappen draagstok of van een brug, die als er een zware last over heen trekt doorbuigt zonder te breken. — [H.].

* ممبنتغ **mẹmbantang**, w. sum., uitspreiden. — [N.]; dat v. d. W. niet gezien heeft, dat dit onder bẹntang behoorde te staan, is niet waarschijnlijk; uit de schandelijke plaatsing van woorden, die kenbaar afgeleid zijn, zooals مفاجر, تردورغ en برتمڤي bv., kan men zien, hoe ongeschikt hij was, om een Wdb. te vervaardigen, dat bruikbaar is. Wilde hij van zijn werk een pons asinorum maken, dan had hij zich gelijk moeten blijven en zich moeten onthouden van termen als nomen actionis, en nomen unitatis, want de lieden, die het maleisch met praktische oogmerken beoefenen — verondersteld dat men voor hen kan schrijven — zullen er wel niets van begrijpen; het is zeer te bejameren, dat hij, die zoo veel goeds heeft geleverd en eigen werk — niet zoo als wijlen Taco Roorda, die 't Wdb. van Winter en Wilkens plunderde en voor eigen werk uitgaf — zich heeft laten verleiden voor koebeesten nuttig te willen zijn.

* ممبي **moembai: boembai.**

مُمْدُوْد, *uitgerekt, lang;* in de gramm., van een woord *aan het einde eene madd hebbend gevolgd door een' klinker*, bv. فُقَرَآءُ, *zoodanig woord.*

* ممدي **mẹmẹdī**, batav. (jav. of bal., T.), *spook; geest.* — [B.].

مَمَرّ, *doorgang, kanaal; verloopen tijd; tusschentijd.*

ممر **mẹmar**, *gekneusd, gekwetst, gedrukt;* van vruchten *geblutst, gekneusd.*

ممرئتيكن, z. مرتيكن.

مَمْسُوْح, van een paard *vermagerde billen hebbend, paard met vermagerde billen.*

مَمْسُوْحَة, fem. van ممسوح, van eene vrouw, *geene vleeschige billen en dijen hebbend, zoodanige vrouw.*

ممغ **mẹmang**, *berispen, onder verwijting van genoten weldaden.*

* ممغكو **mẹmangkœ**, w. sum., *de armen over elkander op tafel*

of iets anders leggen en er alsdan met het hoofd op rusten. — [N.].

* مفڤ **mampoe**, soek., *in staat zijn, bij machte zijn; op zich nemen, aannemen* in dien zin. — * batav. (soend. of bal. mampoeh, T.); ook: *bemiddeld.* — [B.].

مفڤ **mimpi**, *droom;* **bęrmimpi**, *droomen.*

مفڤاوڠ **męmpāoeng**, naam van een' boom, die hout levert voor pakkisten.

مفڤاوه **męmpāwah**, eigenn. van een plaats op de west-kust van Borneo.

مفڤت I. **mampat**, naam van een' boom. II., *vàst, dicht, vast ineen gedrongen; compact; volgestopt,* zooals bv. een zak; tānah m., *vaste grond.*

* مفڤت **moempat**, batav., *een neef in den 4ⁿ graad,* een graad verder dan męntęlœ (van 't jav. ping pat, *viermaal*). — [T.].

مفڤدل **męmpędal**, z. ęmpędal; m. ājam (*kippenmaag*), *tuimelaar met stoedel* aan het slot van een geweer; bādja m. a. (*staal, als een kippenmaag*), *een onregelmatige klomp gegoten staal,* vroeger in den handel voorkomende.

مفڤدو **męmpędœ**, z. ęmpędœ; m. tānah, naam eener plant, die een zeer gezocht geneesmiddel is.

* مفڤر **mampir**, batav. (jav.): singgah. — [T.].

مفڤوس **mampoes** (vulg.), *dood, verrekt* (jav. lampoes, T.).

* مفڤس **męmpis**, w. sum., *beboeten, in de boete slaan.* — [N.].

مفڤڠ **mampoeng**, *specifiek licht en sponsachtig,* zooals bv. puimsteen, slakken en dergelijke; van brood en dergelijke *licht, los.*

مفڤلس **męmpęlas**, z. ęmpęlas; ook de bladeren van eenige vijgeboomen, worden als męmpęlas gebezigd; van daar dat in sommige gewesten ook zij den naam van m. dragen; soorten: m. gādjah; m. harīmau; m. bābi, de wortels waarvan bij etterende monden gebruikt worden.

مفڤلساري **męmpęlasāri**, z. ęmpęlasāri.

مفڤلم **męmpęlam**, z. ęmpęlam.

مفڤلي **męmpęlai** (vgl. مرڤولي), *bruidegom; bruid.*

مفڤولر **męmpœloer** en, minder goed, **ęmpœloer.**

* مفڤه **mimpah**, soek., *de vijfde dag na heden.*

مُمْكِن, *mogelijk.*

مُمْكِنَة fem. van مُمكن.

مُمْكِنَات plur. van مُمْكِن—; اَلْمُمْكِنَات, *de mogelijkheden; de geschapen dingen.*

مَمْلَكَة, *koningrijk; koninklijke waardigheid.*

مَمْلُوك, *in het bezit van iemand geraakt; bezeten wordend;* met plur. مَمَالِيك, *slaaf, Mameluk.*

مَمْلُوكَة, fem. van مَمْلُوك, ook: *koningrijk, heerschappij.*

*ممنت **mẹmanta,** w. sum., *insmijten den draad bij het weven* (z. ڤنتا, T.). — [N.].

ممند **mẹmanda,** mama (mamaķ) en 't aanh. nda.

مَمْنُوع, *verhinderd, verboden;* in de gramm., van een nomen *onverbuigbaar; onverbuigbaar nomen.*

*ممونڠن **mẹmœngan** (z. مڠ, T.), w. sum., *met een bekken rond klinken* tjānang. — [N.].

ممونه **mẹmœnoh,** minder goed dan **mẹmbœnoh.**

مُمِيت, *doodelijk;* van God *doende sterven;* اَلْمُمِيت, *de sterven doende,* d. i. God; عبدالمميت, dienaar van God (mannel. eigenn.).

ممیدي **mẹmīdai,** naam van een' boom.

مُمَيَّز, *onderscheiden, afgescheiden.*

مُمَيِّز, *onderscheidend, onderkennend, afscheidend; tot jaren van onderscheid gekomen.*

*ممیکي (lees ممیکئ, T.) **mẹmīkej** (lees: mamīkèq), w. sum., *met leugens achter de waarheid komen* (z. ڤیکت, T.). — [N.].

مَن, *welke, wie.*

من **mẹn,** batav. (bal., T.), *wel! het spreekt immers van zelf!* — Een gezegde, het natuurlijke gevolg van iets aanduidende, bv. mẹn! bōleh si? *wel! kan het anders?* — [B.].

مِن, *van, uit;* m. djihāt, *van den kant.*

مَنّ met plur. أَمْنَان, *zeker gewicht, van twee ponden; stof.*

مَنَا, *dood.*

مُنَابَذَة, *toewerpen, toegooien;* بَيْع المنابذة, *soort van verkoop, waarbij de verkooper zegt:* „als ik u het kleed toewerp, dan is de verkoop noodzakelijk.”

مَنَابِر plur. van مِنْبَر.

منات **mẹnātoe,** z. binātoe.

مُنَاجَاة, *het in 't geheim met iemand spreken, of iets verhandelen, stil; bidden; stil gebid.*

مَنَادِي, *bekendmakingen; de woorden van den uitroeper.*

مَنَادِب plur. van مَنْدَب.

مَنَادِيل plur. van مِنْدِيل.

مَنَار, *plaats waar men licht of eene helderheid ziet; plaats, waar het vuur brandt; teeken, wegwijzer; grens; rechte weg.*

مَنَارَة, *plaats, waar men licht ziet; kandelaar; lantaren; lichttoren*, z. bẹnārạ.

مَنَازِل plur. van مَنْزِل.

مُنَاسِب, *van denzelfden stam, verwant; bloedverwant; gelijknamig, gelijkvormig; geëvenredigd, overeenkomstig; passend, geschikt.*

مُنَاسَبَة, *verwantschap, bloedverwantschap; gelijkvormigheid, gelijknamigheid; evenredigheid, overeenkomt; geschiktheid.*

مَنَاسِك plur. van مَنْسَك.

مَنَاسِيب plur. van مَنْسُوب.

مَنَاطِق plur. van مَنْطِق.

مُنَاظَرَة, *twist; twistrede.*

مَنَاف, naam van een' afgod der heidensche Arabieren; عبد المناف, naam van een' arabischen stam.

مُنَافِق, *huichelend, veinzend; huichelaar, veinzer.*

* مناقق (z. تاقي) mẹnāpi(ḳ), w. sum., *met de vlakke hand* ergens *op iets slaan.* — [N.].

مَنَاقِب plur. van مَنْقَبَة.

مُنَاكَحَات plur. van مُنَاكَحَة.

مُنَاكَحَة, *sluiten van een huwelijk;* met plur. مناكحات, *huwelijk;* bitjārạ m., *huwelijksaangelegenheid, huwelijkszaak.*

مَنَّان, *goedgunstig, welwillend;* اَلْمَنَّان, *de goedgunstige* bij uitnemendheid, d. i. God; عبد المنان, dienaar van God (mannel. eigenn.).

مَنَاوِر plur. van مَنَارَة.

مَنَاهِج plur. van مِنْهَاج.

مَنَايِر plur. van مَنَارَة.

مِنْبَر, *verheven plaats; spreekgestoelte, preekstoel.*

* منتو **mantoe**, batav. (jav.), *schoonzoon of dochter.* — [T.]; z. mẹnantoe.

* منتي **manti**, men. uitspraak van mẹnteri. — [T.].

منت **mẹnta**, z. mẹtta.

منت en منتأ **minta** en **mintå**, z. pintå (dat plaatsen van een *hamsah* boven om de opgeslokte *k* is geen transcriptie bruikbaar voor de koebeesten, waarvoor v. d. W. zoo waterig is geweest, T.).

مُنَّة, *sterkte; zwakheid.*

مِنَّة, *verwijten van eene weldaad;* met plur. مِنَن, *verwijt* in dien zin; *verplichting; schande.*

* منتاري **mantāri**, men., vaak in plaats van matahāri. — [T.].

منتر **mẹntẹra** (skr. mantra), *tooverspreuk.*

* منتر, **sākit montor**, batav., *ziekte veel op koreng gelijkende.* — [H.].

منتراجم **mẹntẹrādjam**, naam van een' boom, die eene eetbare vrucht draagt en welks wortel in de geneeskunde gebruikt wordt.

* منتراك (jav. mintaraga, naam van Ardjoena als kluizenaar), naam van de grot, waarin Ardjoena, als kluizenaar leefde (T.).

منتري **mẹntẹrī** (skr. mantrī), *raadsman van een' vorst, minister; besturend ambtenaar, in naam van den vorst; gezaghebber, gouverneur;* in 't schaakspel *koningin;* pẹrdānạ m., *eerste minister;* **pẹrmẹntẹrījan,** *ambt, bestuur van een m.;* **pẹrmẹntẹrī,** *de afdeeling der mẹntẹrī's, de gezamenlijke m.*

* منتيس **mẹntis**, batav., *groeien, opgroeien, opkomen,* van jonge plantjes van een gezwel enz. — [H.].

مُنْتَظَم, *geordend, geregeld.*

مُنْتَظِم, *ordenend, regelend.*

منتڠ **mẹntang**, *al is het ook.* — * **mẹntang-2**, batav., bv. m.-2 sāja miskin, m.-2 lœ (1) kāja (*geef mij toch wat*), *ik ben toch (immers) een arm mensch en jij bent rijk;* m.-2 lœ āda pœnja, *jij hebt toch wel wat, jij bezit het immers.* — [H.]; m.-2 lœ kāja lœ tẹra pẹdœli samā gœwa, *en nu datje rijk bent, neem je geen notitie van mij.* — [T.]; **sẹmẹntang**, batav., *om reden, is het omdat?, al is het dat.* — [B.].

* منتڠ **menteng**, batav., uit 't soend.,: de op Java onder den naam van kapoendoeng bekende vrucht. — [T.].

* منتوق **mantoḳ**, batav. (soend. mantog of jav. mantoeḳ? T.), *heengaan, stilletjes wegloopen.* — [B.].

---

(1) sāja en lœ gaan immers niet zamen. — [C. S.].

منتق **montoḳ**, *poezelig, mollig.*

*منتك **mẹntik**, z. انتك).

*منتل **mẹntal**, batav., *ver weg vallen.* — [B.].

*منتلو **mimtẹloe**, batav., *neef* (cousin) of *nicht* in den derden graad (jav. ping tẹloe). — [T.].

منتله **mẹntẹlah**, *te meer.*

منتو **mẹntœwạ** (en, minder goed, **mẹrtœwạ**), *schoonvader, schoonmoeder, schoonouders.*

منته **mẹntah**, *rauw, ongekookt, ongaar; onrijp; onberedeneerd, onbesproken, onbehandeld;* van stoffen en garens *ongebleekt* (men. en bal. mātah, T.).

منته **moentah**, *overgeven, braken; verschieten van kleuren.*

مُنْتَهَب, *ontweldigd, met geweld ontnomen, door plundering verkregen; aan plundering prijs gegeven; buit.*

مُنْتَهِب, *ontweldigend, met geweld ontnemend; plunderend.*

مُنْتَهًى, *ten einde gebracht, geëindigd; einde, grens.*

منتيرغ **montēring**, ned., *monteering; soldatenpak.*

منتيك **mẹntēgạ** — port. manteiga —, *boter* (cf. mīnjaḳ).

منتيڬي **mẹntīgi**, naam van een' boom — rhododendron; thibaudia — met taai hout, dat goed is voor gereedschappen.

منتيمن **mẹntīmoen**, minder gebr. **hẹntīmoen** en **tīmoen**, *komkommer*, plant of vrucht; m. ātjeh (komkommer van Atjeh), *soort meloen;* īkan m., naam van een' eetbaren zoutwater-visch, die op eene rijpe komkommer gelijkt.

منج I. **mandjạ**, *vertrouwelijk, gemeenzaam, vrij, familiaar* als kinderen tegenover hunne ouders, vrienden of man en vrouw onderling.

II., z. mādjạ.

منجارم **mẹndjāroem**, naam eener heester, welker bladeren in de geneeskunde gebruikt worden.

*منجاغن **mẹndjāngan**, batav. (jav., T.), *hert.* — [B.].

*منجاغه **mẹndjāngoeh** (lees: منجڠق, T.), w. sum., *gewaar worden, ontdekken; bekijken, naar* iets *zien* bv. wanneer er geklopt wordt, gaan zien wie er is. — [N.].

منجان **mẹndjānạ**, z. mẹdjānạ.

مُنْجَر, *plaats, die hem, die er op losgaat, uit den rechten weg afleidt; rechte weg.*

* منجر **mandjoer**, batav. (jav.), *vergiftig; invretend* van een vergiftige dolk; *doodelijk* van een wapen. — [T.].

* منجغ, **pęnoeh moendjoeng**, batav., *opgehoopt vol.* — [H.].

* منجغكو **męndjingkoe**, batav., de hand *uitsteken*, *uitstrekken.* — [B.].

* منجغكت **męndjingkat**, w. sum., *op de teenen staan.* — [N.]; ba-si-djingkat, z. djengket (T.).

منجكان **mandjakāni**, z. bij كان.

منجكاي **mandjakāją**, z. onder rādją.

منج كلغ **mandją kęling**, z. mādją.

منجلاوي **mandjalāwai**, z. mandją.

منجلس **męndjęlis**, z. męjdjęlis.

مُنَجِّم, *sterrekundige; sterrewichelaar.*

* منجنجغ **męndjindjing**, iets *in de hand dragen* aan een hengsel of touw zooals bv. een emmer (z. djendjeng, T.). — [N.].

مَنْجَنُون, مَنْجَنِين en مَنْجَنِيق, *werktuig om steenen te werpen.*

مَنْجَنِين, z. مَنْجَنُون.

مَنْجَنِيق, z. مَنْجَنُون.

* منجوجغ **męndjœdjing**, *eene buiging maken* (misschien bedoeld mandjœdjoeng vaak in plaats van męndjoendjoeng, T.). — [N.].

منچ **męntją**, **pęntją**, batav., *batonneeren, dansende schermen.* — [B.]; z. pęntjaķ.

* منچ **moentji**, batav., eene kinderlijke benaming: *tante; oudere zuster.* — [B.].

* منچمق **męntjąmoeķ**, men., iets *een slag of zwiep geven;* si-tjąmoeķ bangkai, *takje of lidi, waarmede in de verhalen dooden in 't leven geswiept* worden. — [T.].

منچت **mantjit** en **mantjoet**, van vocht *een oogenblik of bij tusschenpoozen naar boven spuiten.*

* منچت **mąntjit** (منچيت uitgesproken), men.,: tīkoes (bat. montji); œlar sāwa m., soort slang die op kikvorschen en muizen aast. — [T.].

* منچر **montjor**, batav., *loslijvig zijn, dun afgaan.* — [B.].

* منچرت **moentjęrat**, batav. (jav., T.), *spatten.* — [B.].

* منچرت **mentjęrèt**, batav. (jav., T.), *dun afgaan, loslijvig zijn.* — [B.].

منچرق **mèntjęroķ**, batav. (jav. mèntjok), *op een tak zitten* als vogels, *roesten.* — [T.].

* منچريچي **mẹntjarītjei**, w. sum., *schreeuwen als bevreesde apen; schreeuwen* van kinderen. — [R.]; ook منچريچيء (mantjarètjèq) en منچريچت (mantjarètjèt) en zelden mantjarètjèh, *schreeuwen* van vleermuizen en apen (T.).

منچڠ I. **mantjoeng**, *scherp toeloopend*, zooals bv. een stereometrische kant; van de neus of snuit *scherp; vooruitstekend; lang; spits.*

II. (jav., T.), z. kẹloemping.

منچڠ **montjong**, *snuitvormig; vooruitstekend, spits toeloopend; pyramidaal, kegelvormig.*

* منچق **mantjaḳ** (z. ڤنچق, T.), w. sum., *schermen* op de wijze der inlanders hetzij met sabels of stokken. — [N.].

* منچق **moentjoeḳ**, batav. (bal., T.), *de kruin* der palmboomen, *kruin, top.* — [B.]; *de jonge bladeren en uitspruitsels* van sommige boomen, zooals van den kokosboom; **moentjœkin** of **moelāïn**, *beginnen met* iets, bv. met spreken, van een dālang of tòpèng. — [H.].

* منچق **mèntjoḳ**, batav.,: mèntjẹroḳ. — [B.].

* منچل **moentjoel**, batav. (jav., T.), *zich vertoonen, zich in beweging zetten.* — [B.].

* منچل **mòntjòl**, batav. (bal., T.), *een bolvormige knop* aan het uiteinde van iets; m. pẹnding, van voren, m. kẹris, aan het uiteinde van het hecht. — [H.].

منچلاکي **mẹntjẹlāki** (men.: tjoemalāgi; bal. tjẹlāgi, oud-jav. kamalagi, T.), *tamarinde* (z. āsam).

* منچمڤا **mẹntjampā** (lees mantjampaqkan, T.), w. sum., een vischnet *uitwerpen.* — [N.]; z. tjampaḳ.

* منچورت **mantjœrat**, men. (jav.), *uitgudsen* als bloed uit een ader. — [T.].

منچه **montjeh**, z. rentjeh en sīsạ.

مُنْخَفِض, *nedergedrukt.*

مُنْخَفِضَة, fem. van منخفض; van de letters ا, ب, ث, ج, ح, د, ذ, ر, ز, س, ش, ع, ف, ك, ل, م, ن, و, ﻩ, ي *nedergedrukt; nedergedrukte letter.*

منڈ **mandạ**, naam van een landschap op de Oost-kust van Sumatra.

منڈي **mandi**, *zich baden;* van een afgeschoten kogel, of dergelijke *het water of den grond raken en daarna weder opvliegen, ricocheteeren;* m. dārah, *over en over bebloed zijn;* m. djanābaħ of djoenoeb, *zich baden, na zaadstorting;* m. wilādaħ, *zich baden, na het baren;* m. nifās, *zich*

baden, wanneer na het kraambed de bloed-vloeiïng heeft opgehouden, al is dit op den 10[n] dag, doch gew. op den 40[n] dag; m. bākal, *het voorloopig baden van een lijk,* wanneer het eigenlijke baden (m. mājit), nog niet kan plaats hebben.

منك (مندو) **moendoe**, naam van een boom welks gom en vruchten in de genees-kunde gebruikt wordt.

* منك **mẹndo**, batav., van aren-suiker *vochtig, in een' staat van smelting.*

* منداق **mẹndādaḳ**, batav. (jav., T.), *onverwachts;* m. māti, *komen te sterven;* 2°. *zich ongevraagd moeite geven.* — [B.].

* منداري **mẹndāri**, batav., garnalen *vangen met een net.* — [B.].

* منداريغ **mẹndāring** (klanknab.), geluid geven als een zekere vogel (had onder دريغ moeten staan, T.). — [N.].

* منداغس **mẹndāngoes** (had onder دغس moeten staan; over de ingevoegde *da* of *dă* z. Tub. spraakk.), w. sum., *zwaar zuchten; ach en wee roepen; diep bedroefd zijn.* — [N.].

* منداغغ **mẹndānging**, w. sum., *suisen van de ooren* (دغغ, T.). — [N.].

* منداكي (z. داكي, T.) **mẹndāki**, w. sum., *ergens uitklimmen,* bv. uit een venster, put &[a]. — [N.].

* مندامي **mẹndāmei**, w. sum., *op iets gelijk; eveneens als iets anders zijn.* — [N.].

* مندايو, **mẹndājoe-2**, w. sum., *verrukt zijn, in verrukking zijn.* — [N.].

مَنْدَب, *tranen; weeklacht;* بَابُ ٱلْمَنْدَب (*straat der tranen*), straat die de roode zee met den ind. oceaan vereenigt (ons Bab-el-Mandeb).

مندر I. **mandar** (niet in gevuld; eigen. van een staatje en de bewoners er van op Celebes, T.).

II., bœroeng m., batav., een vogel-soort, die op de béo gelijkt. — [H.].

مندر **mandor** — port. mandador — *hoofd; opziener, opperknecht.*

* مندر **moendoer**, z. oendoer, batav. (jav., T.), *teruggaan, achteruitgaan, wijken.* — [B.].

مندرا **mẹndẹrā**, *langzaam in gang en bewegingen,* dat bij de mal. vrouwen als eene bevalligheid wordt beschouwd; mānis m., *liefelijk en langzaam.*

مندرس **mẹndẹras** en **mẹdẹras**, *Madras.*

* مندر, **moendar-mandir**, *heen en weder gaan; zich kronkelen* als eene rivier. — [B.].

مندرسه **męndęrsah** verb. van مدرسة.

مندرغ **męndęrang**, z. bęndęrang II.

مندوغ I. **męndoeng** (jav., T.), van de lucht *betrokken; regenachtig.*

II., **bęndoeng**: (z. bęndong, T.).

* مندڠن, **męndīngan** (comparatif van 't soend. męnding, T.), batav., *beter zijn.* — [B.].

مندق **męndak**, van troebel vocht *bezinken* (z. ęndap).

* مندق **męndęk**, batav. (jav., T.), *gedoken.* — [B.].

مندق **moendoek**, *mol.*

* مندق **mondok**, batav. (jav., T.), *logeeren; schieten; zich ergens ophouden.* — [B.]. — z. pondok.

* مندكق **męndękok** (vulg.), batav., *slapen.* — [B.].

مندل **mandoel**, van vrouwen en vrouwelijke dieren *onvruchtbaar.*

* مندلك **męndęlik**, batav. (jav. en bal. dęlik, T.), *staroogen.* — [B.].

منديليك I. **męndęlīka**, naam van een' boom — artocarpus rigida — welks bast in de geneeskunde gebruikt wordt; naam van een eilandje in de Javazee (nabij Japara), soms het verblijf van zeeroovers.

II. (in hik. en poëzie), titel van zekere hoofden: *landvoogd, gouverneur.*

مندم **męndam**, *bedwelmd, dronken.*

مندم **moendam**, *wan, tobbe, kuip* (spec., om er kinderen in te baden); dirędamkęnnja dālam m. kātja, *hij doopte het in de glazen wan.* — * w. sum., *een kom* van koper of goud, *bokor.* — [N.].

* مندون, **mendōnan**, batav. (bal. ngęndon, *van elders komen*, bv. om een hanegevecht bij te woonen, geld te verdienen, enz., T.), *gast, logé, de gaande en komende man; komen en vertrekken.* — [B.].

* مندون **mindon**, batav. (bal.), *een halve neef*, neef (cousin) in den 2n graad (jav. pindo). — [T.].

* مندنچيغ **męndantjing**, w. sum., iets *doen klinken dat een helder geluid geeft*, zooals ijzer tegen glas of sommige houtsoorten tegen elkander, zoo ook de klank door het weefgestoelte bij het slaan voortgebracht; zoo zegt men bv. tegen eene vrouw die aan het weefgestoelte zit: **męndantjinglah āga** (أݢ, T.) sękāli, *laat uw weefgestoelte eens hooren, doet eens een slag enz.* — [N.]; dit woord hebben we nu hier voor de 3de keer, z. دنچيغ en بردنچيغ (T.).

مندو, z. męndo.

مَنْدُوب, *beweend, bejammerd;* van daar *bemind.*

مندور **mẹndœrạ**, eigen van 't bekende eiland Madura.

مندور **mẹndōrạ**, *soort siamesche dans,* door mannen en vrouwen uitgevoerd; troep dansers en danseressen, die dien dans vertoonen; persoon van zoodanigen troep.

* مندوڠ **mẹndœgang**, w. sum., *zich verzetten tegen, stribbelen.* — [N.].

مَنْدَهْ, pers., *soort waterkruik.*

* منده **mindeh**, batav., *netjes.*

مندي I. **mandai**, naam van een' boom, waarvan de bast als geneesmiddel tegen eene soort van spruw, **lōtạ mandai**, gebruikt wordt.

. II., w. sum., *tante*, ook *moeder.* — [N.].

منديرا **mẹndērạ**, z. bẹndērạ.

* منديروس **mẹndīroes**, w. sum., *begieten*, zooals men bloemen doet; *schrikken* (z. djīroes, T.). — [N.].

منديڠ **mandījang**, men., ons *wijlen* bv. m. ḥadji, *wijlen de hadji* enz. (T.).

منديکي **mẹndīkai**, *kleine soort watermeloenen* (z. tẹmikai, T.).

منديل en مَنْدِيل, *tafelkleed; servet, handdoek; zakdoek;* van den gordel afhangen of om den hals geslagen; *hoofddoek, hoofdband; mantel.*

* منير **mẹnir**, batav. (jav.), *'t gruis* van de gestampte rijstkorrels. — [T.].

مَنْزِل, *herberg; verblijfplaats, woning.*

مَنْزِلَة, *plaats, waar men afstijgt of halt maakt, wisselplaats; rang, graad, waardigheid.*

* منسي **mansi**, men. uitspraak van mangsi; **mansi-2**, men.: soentoeng. — [T.].

منسڠ **moensang** en **mœsang**, *soort civetkat,* waarvan vier species: de eigenlijke m.; m. ākar (lang, kort van pooten, de boomen beklimmend, en zonder civet); m. tẹnggāloeng, of eenvoudig tẹnggāloeng; m. pœloet (civet van mindere kwaliteit), z. ook onder ẹmpis.

مَنْسَك, *plaats, waar men godsdienstige handelingen verricht; zeer bezochte plaats;* godsdienstige *ritus.*

مَنْسُوب, *van vaderszijde afstammend; verwant; bloedverwant; betrekking hebbend, betrekkelijk, behoorende tot iets, afhankelijk van iets;* ismoe m., in de gramm. *adjectivum relativum*, gevormd van substantiva of adjectiva, door de aanhechting van يّ —َ, met onderdrukking van den

laatsten klinker van het stamwoord, bv. van عَرْض (*aarde*), vormt men عَرْضِيّ, *aardsch.*

مَنْسُوخ, *uitgewischt, uitgeschrapt; afgeschaft, vervallen.*

مُنْشِي, *samenstellend; schrijver* van een werk; titel van geletterden; *taalonderwijzer.*

مُنْصَرِف, in de gramm., van een nomen *verbuigbaar, verbuigbaar nomen.*

مُنْصِف, *bescheiden, billijk, verstandig.*

مَنْصُوب, *opgericht;* in de gramm., van een woord: *eene fatḥ* (ـَ) *boven de laatste letter hebbend,* d. i. in den accusatief geplaatst, *zoodanig woord.*

مَنْصُور, *bijgestaan, geholpen; verdedigd; zegenrijk; overwinnaar.*

مَنْطِق, *voortbrengen van gearticuleerde en beteekenis hebbende toonen, spreken; rede, redevoering; logica.*

مِنْطَق, *gordel, buikband, singel;* **mintakoe 'lboeroedj,** *dierenriem.*

مَنْظُوم, *regelmatig verbonden; in versmaat of rhytmisch samengesteld; poëzy, vers.*

مَنْع, ook wel مَنَع, *weigering; verhindering, voorkoming; opsluiting; terugdrijving; verwijdering.*

مَنَعَة plur. van مَانِع.

مَنْعُوت, *beschreven;* in de gramm., van een substantief *gequalificeerd door een daarop volgend adjectief; substantief, gequalificeerd door een adjectief.*

منڠ **mẹnang,** *winnen* (overwinnaar zijn); *winnen* (in een spel enz.), *vervoeren.*

منڠ **mẹnoeng,** z. tjẹnoeng.

منڠکابو **mẹnangkābau,** naam van een vroeger rijk in de binnenlanden van Sumatra.

* منڠکرڠ **mẹnongkẹrong,** batav., *werkeloos zitten op de heupen.* — [B.].

* منڠکوه **mẹnangkoeh,** w. sum., het *hoofd op iemands schoot nederleggen en van vreugde weenen.* Het komt van tangkoeh, *voor overbuigen,* eigenlijk in den zin bukken. — [N.].

* منڠکه **mẹningkah,** w. sum., *herhalen of echo van geluid* wanneer zulks voor de eerste maal herhaald, of ook voor de eerste maal teruggekaatst wordt. — [N.].

مُنْفَتِح, *geopend, open.*

مُنْفَتِحَة, fem. van مُنْفَتِح; van alle letters, behalve ص, ض, ط en ظ, *open; open letters.*

مُنْفَرِد, *alleen; eenzaam; afzonderlijk; eenvoudig.*

مُنْفَصِل, *onderscheiden, afgescheiden, afgezonderd; los.*

مَنْفَعَة, *nut, voordeel, baat; vruchtgebruik.*

مُنْفَكّ, *verplaatst; afgezonderd.*

مَنْقَبَة, *eigenschap, deugd, iets, waarop iemand trotsch kan zijn, talent, voortreffelijke handeling.*

مُنْقَطِع, *gescheiden, afgescheiden; gebroken,* zooals bv. een touw of dergelijke; *afgesneden, afgeknot; gestuit, verhinderd verder te reizen.*

مُنَقِّل, *verplaatsend.*

مُنَقِّلَة, fem. van مُنَقِّل; voorts van eene wond *de beensplinters van hunne plaats stotend; zoodanige wond, van de eene plaats naar de andere brengende.*

مَنْقُوص, *verminderd; beschadigd, defect; gebrekkig.*

مَنْقُول, *overgebracht, overgedragen* — ook van een nom. pr., dat eene zekere beteekenis heeft, zooals bv. Moeḥammad (eig. te prijzen) —; van een woord, de eigenlijke beteekenis verloren hebbend; *vervoerbaar; roerend goed.*

مُنْكَار, *goddeloos.*

مُنْكَر, naam van een der engelen, die de overledenen in 't graf ondervragen (v. d. W. geeft wel نكير op, maar niet dezen naam, zoodat het te vermoeden is, dat het woord is uitgevallen).

مُنْكِر, *weigerend; iemand niet houdend voor hetgeen, waarvoor hij zich uitgeeft; niet vertrouwend; verwerpend, ontkennend, verloochenend* (z. moengkir).

مُنَكَّر, *onbepaald;* in de gramm., van een nomen *zonder artikel;* nomen zonder artikel.

* منمبڠ **mẹnoembang**, w. sum., *met de vuist ergens op slaan.* — [N.].

* منمبڠ **mẹnoembing**, batav., *met een trechtervormig net visschen.* — [B.].

منمبڠ **mẹnombeng**, naam van een berg op Banka.

* منمڤه **mẹnampoeh** (z. tẹmpoh, T.), w. sum., *voorbij trekken; overtrekken, overtreden; overschrijden;* **maka sœngei ītoe tẹlah mẹnampoeh,** *de rivier is buiten hare oevers getreden.* — [N.].

مِنَن plur. van مِنَّة.

مننتو **mẹnantoe,** *schoonzoon, schoondochter;* m. tjœtjoe, *echtgenoot van*

iemands kleinkind (om 't Wdb. nog dikker te maken, had men er nog *kattestaart*, *koestaart* en andere staarten bij kunnen brengen, T.).

* منّنتاون **mẹnantāwan** (?), batav. wājang, eigenn. van een zoon van Bima.

* منّنتغ **mẹnantang** (z. tẹntang, T.), w. sum., tegenover elkander; **maka roemahkoe mẹnantang dẹngan tangsi**, *mijn huis staat tegenover de kazerne.* — [N.].

* منّنجل **mẹnindjal**, w. sum., *begluren, bespieden.* — [N.].

منّنجو **mẹnindjau**, z. onder tindjau, waarbij ik 't jav. mẹlindjo had moeten vergelijken. — [T.].

* منوتوه **mẹnœtoeh** (z. توته, T.), w. sum., *los snijden; afbreken; een gat in een dak maken*, alleen in den zin van die bewerking bij daken voorgekomen. — [N.].

مُنَوَّر, *verlicht, verheerlijkt, doorluchtig.*

مُنَوِّر, *verlichtheid; verheerlijkend.*

مُنَوَّرَة, fem. van منوّر, epitheton van de stad Madinah (مَدِينَةُ ٱلْمُنَوَّرَة).

* منومغ **mẹnœmang**, w. sum., *bevreesd zijn; voornemens zijn* iets te doen (dit laatste echter niet zeker). — [N.].

مِنْهَاج en مِنْهَج, *groote weg; wijze van handelen.*

مَنِىّ, *teelvocht*, mannelijk of vrouwelijk (z. verder māni).

مِنًى, naam van een dorp bij Mekka, waar de groote duivel met keisteenen (z. djoemrah) gesteenigd wordt.

* منياك (ontstaan uit Menakā, naam van een hemelnymph, vgl. نيلوتام, T.), sang Manijaka, naam van den 1^n^. koning van Bẹntan.

منيت **mẹnīt**, z. mīnit.

مُنِير, *verlichtend; schitterend.*

* منير **manīra** (jav.), 1ste pers. in den mond van javanen, maar even als in 't oud-jav. jegens meerderen. — [T.].

* منيرن **mẹnīran** of **mẹmẹnīran**, batav. (jav., T.), naam eener plant, geneeskruid tegen den druipert, phyllantus sp. — [B.].

منيڤس **mẹnīpis** en **pẹnīpis** — verb. ned. — *manifest* (handelspapier).

منيكم **manīkam**, z. مانكم.

منيل **mẹnīla**, Manilla; rantai m., *soort zware gouden halsketen.*

منيڤن, de ware spelling van مڤن.

مو **mœ**, z. kāmoe.

مو **mœwạ**, *verhoogd* (tegend. van vernederd, lęsī); *opgehemeld, lekker gemaakt.*

* موا **moā**, batav., = bęloet. — [B.].

مَوَابِذَة plur. van مُوبَذ.

مَوَات, *levenlooze zaak; woeste grond, grond, die geen' eigenaar heeft.*

مَوَاثِيق plur. van مِيثَاق.

مَوَادّ, *voortdurende toeneming; stof (materie* in tegenst. van vorm); *artikel, alinea, paragraaf.*

مَوَشِي plur. van مَاشِيَة.

مَوَاذِن plur. van مَاذَنَة.

موار **moewārạ**, *monding eener rivier; zekere uitgestrektheid water vóór de monding eener rivier.*

مَوَارِيث plur. van مِيرَاث.

مَوَازِخَة plur. van مُوَرِّخ.

مَوَزِين plur. van مِيزَان.

مَوَاشِي plur. van مَاشِيَة.

مَوَاعِظ plur. van مَوْعِظَة.

مَوَاعِيظ plur. van مَوْعِظَة.

مُوَافَقَة, *overeenstemming, eensgezindheid; toestemming; overeenkomst, afspraak* (z. onder pākat).

مَوَاقِت plur. van مَوْقِت.

مَوَاقِف plur. van مَوْقِف.

مُوَالَاة, *vriendschap, wederkeerige verbindtenis.*

مَوَالِع plur. van مَوْضِع.

مَوَالِي plur. van مَوْلَى.

مَوَامِي plur. van مُومِيَا.

موبت **mœboet** (z. مومت, T.), van touw, draden, geweven stoffen en dergelijke *verlegen; licht brekend.*

مُوبِذ, pers., *vuuraanbidder, magiër; priester* van die secte.

مَوْبَذ en مَوْبَذَان, *priester der Magiërs.*

مَوْت, *dood.*

موت I. **mœtoe**, *stom* van iemand, die niet wil spreken; *zich niet kunnende bewegen; radeloos; pat* (in 't schaakspel); bęrhāti m.

II., *klein, rond goud- of zilverblaadje, met een gat in 't midden,* voor borduursels; bladachtige versierselen van gekleurd pa-

pier, goud- of zilverblik, op de punt van sommige nagemaakte boomen (z. gęttar), van het stokje, dat door een hardgekookt en gekleurd ei wordt gestoken.

III. en **mętœ** (Tamil mättoe, T.), *woord*, dienende, evenals ons *karaat*, ter uitdrukking der hoeveelheid zuiver goud in eene goud-alliage, waarbij men zich echter de alliage, in stede van in 24, in 10 deelen verdeeld denkt, zoodat door goud van 10 m. zuiver goud uitgedrukt wordt. — De schrijfwijze mętœ is verkeerd.

موت I. **mōtạ**, *soort gras met welriekende wortels, cipreswortel.*

II. — oorspr. onbek. — *zeildoek.*

موّت **mœwat**, *inhouden; bevatten;* van een vaartuig *geladen hebben; aan boord hebben;* (męmoewatkęn T.), *laden* (iets in iets).

* موتي **mœtē** (vgl. moetīja, T.), batav. (jav. of bal., T.), *kralen.* — [B.].

* موته **mœtah**, men. uitspraak van moentah (T.).

مَوْتَى plur. van مَيِّت.

* موج, **mādja mœdjoe**, batav., *soort madja's.* — [H.].

موجر I. **mœdjoer**, (oningevuld; in tegenst. van mälang: *in dezelfde rigting als de weg, gevolgelijk niet dwars in den weg,* T.), z. bœdjoer.

II., z. onder tjijāmau.

مُؤَجَّل, *een' vooraf en onherroepelijk bepaalden termijn hebbend.*

مَوْجُود, *gevonden; uitgevonden; ondervonden; aanwezig; bestaand; gevondene enz.*

* موچي, z. ماچي.

موخ, z. مخا.

مَوْحَد en مُوحَد مُوحَد, *telkens een, een voor een.*

مُوَحِّد en مُؤَحِّد, *zeggend, dat er één* (voorn. *één God*) *is.*

مود **mœdạ** (ook œdạ), *jong, jeugdig;* van vruchten *onrijp; onvolwassen;* door uitwerking der hitte *niet genoeg of niet sterk gekookt, gebraden, gebakken, gebrand, geblaakt, gezengd, geschroeid, gedroogd;* van metalen *niet fijn; sterk gelegerd;* van kleuren *licht; helder; bleek.*

مَوَدَّة en مُودَّة, *lief hebben; beminnen;* مَوَدَّة en مُودَّة, *liefde; vriendschap; verlangen naar* iets; *geschrift, boek, brief, brieven.*

مودر **mōdar**, van dieren, die moeten geslacht worden, om ze te eten *gestorven, zonder geslacht te zijn.*

مُوَدِّع, *toevertrouwend, in bewaring gevend.*

مودق **mœdiḳ**, in plaats van mẹœdik (is een gissing van v. d. W.; moedik is eigentlijk jav. evenzeer als mīlir, T.), *eene rivier opvaren, opzwemmen* enz., *zich naar de bovenlanden begeven* (te Batav.: *zuidwaarts*).

مودل **mōdal** (uit 't Tamil, T.), *kapitaal, hoofdsom, inleg, fonds.*

موده **mœdah**, *gemakkelijk, licht te doen;* men construeert m. ook wel met ātas, bv. maka m. ātasnja bẹrānaḳ, *dan zal zij gemakkelijk bevallen.*

مودين **mœdīn** — verb. van عَلِيمُ آلدِّين, geleerde der godsdienst.

مُؤَذِّن en مُؤْذِن, *pubblieke roeper, die* van een' manarah, of, waar die niet is, van uit de moskee, *de geloovigen tot de vijf voorgeschreven gebeden oproept.*

مُؤَذَّن = مُؤْذَن.

مَوْر, van het water, van een' volkshoop en van alle groote lichamen, bv. een palmboom, *zich heen en weder bewegen; beweging heen en weder.*

مور I. **mœrạ**, naam eener vergiftige slang.

* II., batav. (beng.), *hals* (mar.); m. dāman, *halzen en schooten.* — [B.].

مور I. **mœri**, *soort clarinet.*

II., *soort stoffe.*

مور * **mœré**, batav., *een schot doen op zijn eigen knikker;* z. kœtih. — [H.].

مورّ **mœwar** (eigenn. van een rivier op 't schiereiland van Malaka, T.).

مُوَرَث, *erfelijk bezit, tot erfgenaam gemaakt.*

مُورِث, *tot erfgenaam makend.*

مُؤَرَّخ en مُوَرَّخ, *gedagteekend, gedateerd.*

مُؤَرِّخ en مُوَرِّخ, *de dagteekening bij iets zettend; kronijkschrijver, geschiedschrijver.*

مُورْد, pers., *mirte-boom en vrucht.*

مورس **mœris**, *soort van stoffe.*

مورڠ I. **mœroeng**, *lusteloos, gemelijk, zwaarmoedig.*

II. (port. murao, T.), *lont* (z. tœnam).

مورڠ **mōrong**, *soort pot,* met een of twee handvatsels.

مورڤ, **mērah mœroep**, *zuiver rood* (jav. mœroeb, *vlammen,* T.).

مورم **mœram**, van het gelaat *zonder glans, somber;* van den dag *zonder zonneschijn, somber.*

مورة **mœrah**, *goedkoop, laag in prijs; overvloedig, menigvuldig; mild, milddadig, goedertieren, barmhartig, grootmoedig, edelmoedig; medegaande, gul, gulhartig* (men. en koet. ook: *gemakkelijk*, vgl. onder māhal en z. mœdah, T.).

موري **mœrai**, naam van een' zingvogel, soort van kwikstaartje; ēkor m., *kort, stomp* (als een m.-staart; aan het einde wat breeder) *afgeknipte strook van het hoofdhaar, van de slapen tot aan het midden van het oor*, als opschik voor vrouwen en mannen.

مَوْز, banaan- of pīsangboom — musa paradisiaca —; — als coll. (nom. unit. مَوْزَة), *banaanvruchten, pīsang*.

مُوزَة en مُوزَج (pers. مُوزَه), *marokkijnen halve laars*.

مَوْزُون, *gewogen; compleet;* van eene munt *wichtig*, van een' vers *juist afgemeten*.

مَوْزَه, pers., *laars*, hetzij binnen of overlaars; *kous*.

موس I. **mœsạ** — verb. van مُوسَى.

II., in de taal der ra'ijat, = tijādạ.

موس **mœsi**, naam der rivier van Palembang in haren benedenloop bātang genaamd.

* موس **mōsa**, batav. (port. mōça), *slavin* van Europeanen. — [T.]; *slaven.* — [B.].

مَوْسَخ: مُوزَة.

مُوسِر, *in welstand levend, bemiddeld, rijk.*

موسڠ **mœsang**, z. moensang.

موسڠ **mœsoeng**, boeg., *pantoens zingen.*

مُوسِقَار, pers., *muziekkundige, muzikant.*

مُوسِقِي, pers., *muziek.*

مَوْسِم, *tijd, waarop iets bepaalds plaats heeft; saizoen, moesson, jaargetijde; tijd, waarop de naar Mekkah ter bedevaart gaanden plechtig bijeenkomen, plaats dier bijeenkomst; de bijeengekomen menigte zelve; tijd van den jaarmarkt, menigte, die de jaarmarkt* bezoekt. Eene mal. verb. is mœsim, met de verdere bet. *het verloop in tijd* van het eene jaargetijde tot weder hetzelfde, d. i. een zonnejaar.

موسه **mœsoh**, z. sętęroe.

مُوسَى, ook wel مُوسَى, *Mozes.*

مُوصِي, *lastgevend, verordenend* [voorn. bij laatsten wil]; *lastgever; testateur.*

مُوَصِّ of مُوَصِّي, het voorgaande.

مَوْصُوف, *beschreven; voorzien met iets; begaafd; verheerlijkt; geprezen;* in de gramm. *nomen substantivum.*

مَوْصُول, *verbonden;* in de gramm.: woord (*nomen of partikel*), *dat ter verbinding van twee voorstellen dient;* **mauṣoel ḥarfīj,** *conjunctieve partikel* (conjunctie); **mauṣœloe 'smīj,** *conjunctief nomen.*

مُوَصًّى, *verordend* (voorn. *bij laatsten wil*), *gelegateerd;* **mœwaṣṣā bīhi,** *zaak, die gelegateerd is;* m. lāhoe, *aan wien gelegateerd is;* m. fīhi, *zaak, ten opzichte waarvan verordend is.*

مُوضِحَة, *gapende wond,* waarin men het been kan zien.

مَوْضِع, *plaatsing; zitting:* met plur. مَوَاضِع, *plaats, oord.*

مُوَطِّئ, *voorbereidend.*

مَوْعِظَة, مَوَاعِظ en مَوَاعِيظ, *vermaning.*

موغل **mōṛol,** verb. van مُغُل.

* **مُوَّغ**, **mœwang blākang,** w. sum., *den rug toekeeren; vluchten.* — [N.].

* **موڠل** **mœngil,** batav. (bal., T.), van wat klein en mooi is *dotterig.* — [B.].

مُوغ en مُغ, pers., *magiër; vuuraanbidder.*

مُوَفِّق, *makend, dat iets goed uitvalt; besturend.*

مُوّق **mœwaḳ,** *walging gevoelend;* zooals bv. na 't eten van veel vette kost.

مَوْقِت, *plaats in tijd; bepaalde tijd.*

مُوَقَّت, *bepaald of aangewezen, om op een' zekeren tijd plaats te hebben; regelmatig; vast,* ten opzichte van den tijd.

مَوْقِف, *standplaats; verblijf op de heilige plaats,* die men gedurende de bedevaart naar Makkaħ bezoekt, inz. op den berg 'arafāħ; *plaats van het laatste oordeel.*

مَوْقُوف, *bestendigd; gelaten; zooals iets is; in het midden gelaten; opgeschorst; bestemd, tot iets,* voorn. tot vroom of algemeen gebruik; *vermaakt tot vroom of algemeen gebruik,* d. i. als وَقْف; *legaat tot vroom of algemeen gebruik;* **maukœf 'alaihi,** *aan wien iets vermaakt is.*

موك **mœkạ** (skr. moekha), *aangezicht, gelaat; voorzijde; binnen- of buitenzijde* van een vel papier, dus de twee binnenste of buitenste bladzijden; van een ingebonden boek *de twee bladzijden, naast elkander; zichtbare oppervlakte,* bv. van de aarde; m. bantal, *plaat* van goud of zilver, of van borduurwerk, aan den buitenkant van de groote, vierkante hoofdkussens; m. pā-

pan (aangezicht van planken), *een onbeschaamd bakkes;* m. ājẹr, *de oppervlakte van het water;* m. djālan, *punt, waar meer wegen bij elkander komen*, van waar men dus naar verschillende richtingen kan zien, wat er aankomt; **mẹnanti dimœkạ djālan**, *op zoodanig punt wachten*, om iemand niet mis te loopen; **dimœkạ**, *voor* (en face); mẹmbẹrī m., *toegevend jegens iemand zijn;* mẹmbœwat m., *iemand lekker maken;* sẹbẹlah m., *bladzijde;* m. mēdjạ, *blad van eene tafel;* **bẹrmœkạ-2**, *verschillende gezichten aannemen; huichelen;* z. sẹmœkạ.

مُؤَكَّد, *bevestigd; vast; versterkt; herhaald; verdubbeld; krachtdadig; streng; bevestigde enz.*

مُؤَكِّد, *bevestigend; versterkend; herhalend; verdubbelend; bevestigende enz.*

*موكير **mœkir** men. uitspraak van مُنْكِر (T.).

مُوَكَّل, *gesteld, om eene zaak* als wakīl *waar te nemen; gestelde* enz.; *zaakgelastigde; zaakwaarnemer; zaakbezorger; commissaris; de daemon, aan wien de bewaking der onderaardsche schatten is opgedragen;* **moewakkal fīhi**, *zaak, waarin een wakīl is aangesteld.*

مُوَكِّل, *iemand stellend, om eene zaak waar te nemen; committerend; iemand stellende enz.; lastgever; committend.*

*موكم **mœkim**, verb. van مُقِيم.

موكن **mœkoen**, soort van *kom*, met een deksel, waarop een knop, dienende ter bewaring van spijzen, voorn. op reis.

موكه **mœkah**, *overspel, echtbreuk; de persoon, met wien men overspel drijft.*

موڬ I. **mōgạ**, *soort* van *neteldoek.*

II., **mōgạ-2** (jav., T.), *bij geluk* (bij wenschen).

*موڬر **mōgor**, batav. (soend., T.), *naar publieke vrouwen gaan, hoerejagen.* — [B.].

*موڬق **mògòk**, batav., *niet vooruit willen* als paarden die af zijn (vgl. soend.). — [T.].

*مول **maula**, batav., *preekstoel.* — [B.]; *au* is onbataviasch (zal dus مؤل moeten gespeld worden, T.).

مول **mœlạ** (skr.), *oorsprong; aanvang; begin; oorzaak; reden;* **mœlākẹn**, *beginnen; aanvangen;* sẹmœlạ, *van den beginne, van voren, op nieuw;* **mẹmœlākẹn**, *beginnen, aanvangen;* **sẹmœlạ**, *van den beginne, van voren, op nieuw;* s. djādi, *van af de wording; van af de geboorte;* **bẹrmœlạ**, *aanvankelijk;* het dient voorts, in een verhaal, ter aanduiding van den aanvang van een' hoofdvolzin, in 't nederl. wellicht weder te geven door *om weder te beginnen met iets anders*, d. i. om voort te gaan,

voorts **sęmœlāān**, *op een door* sęmœlą *uitgedrukte wijs;* **mœlą-2**, *aanvankelijk; eerstelijk; in de eerste plaats; ten eerste.*

مول **mœli** (lamp. *maagd*, T.), naam eener soort van pīsang, uit de Lampongs afkomstig.

موّل **mœwal**, *walgen; neiging tot braken hebben; misselijk zijn;* m. lāpar *misselijk zijn van honger.*

مَوْلَانَا, z. onder مولي.

مولت **mœloet**, *mond; muil, bek, snuit; opening; gepraat, gebabbel* (vgl. onder bœwah, T.).

مَوْلِد, *geboortetijd*, voorn. die van Moeḥammad; *geboorteplaats.*

* مولد **mœloed**, batav., de maand Rabi-oel-awal. — [B.]; z. مولود.

مُوَلَّد, *in een ander land geboren; vreemd; geboren van een' arabischen vader en eene vreemde moeder; geboren van een' vader, die slaaf is;* van een woord *nieuwerwetsch —;* van een geschrift *apocryph.*

* مولر **mœloer**, batav. (jav., vgl. męlar), *uitrekbaar* als zijdegaren, gomelastiek enz. — [T.]; *rekken, langer worden.* — [B.]. — z. œloer.

* مولر **mòlòr**, batav. (soend.), *slaperig van aard, slaapzuchtig.* — [T.].

* مولر I. **mòlèr**, batav., *pol*, iemand die een ander's vrouw beslaapt, *een vrouw die men er op na houdt.* — [T.]; *bijzit; hoer, par amour.* — [B.].

* II., men. spelling van moelīja. — [T.].

مولس **mœlas**, *darmjicht; koliek.*

مولڠ **mōlong**, naam van een' te Riouw onbekenden boom; alleen in bœwah m., *soort* van *versnapering.*

مُؤْلِف, *gewennend; gewend; gewoon; vertrouwd; gemeenzaam; gewennende* enz.

مُؤَلَّف, *samengevoegd, samengesteld; uitgegeven* van een boek; *uitgegeven boek.*

مُؤَلِّف, *samenvoegend, samenstellend; uitgevend* een boek; *samengestelde; samensteller, schrijver* van een boek, *uitgever.*

مُؤَلَّفَة, *verbondenen, bondgenoten.*

* مولق, batav. (jav., T.), **soewāra mœloek**, *hoog of ver klinkend*, van een stemgeluid, dat met veel krachtsinspanning wordt voortgebracht. — [H.].

مولق **mōlek̟**, *fraai*, *mooi*, *sierlijk*, *bevallig*.

مَوْلُود, *geboren; zoon; geboortedag* (z. mœloed, T.).

مَوْلًى, *heer, heere, landheer, huisheer; meester; rechter; vrijgelaten slaaf;* **maulānā**, *onze heer*, ook als titel, die men aan vorsten, hooge magistraatspersoonen en rechters geeft (Mijnheer).

* موم **mōmo** (vgl. mōmok̟, T.), batav., *spook* om kinderen mêe te verschrikken. — [B.].

مومت **mœmoet** (z. موبت, T.), van touw, stoffen, papier en dergelijken *min of meer vergaan, verlegen.*

مومت **mœmit**, verb. van عَبْدُ ٱلْمُمِيت.

مومق **mōmok̟**, *spook*, waarmede men de kinderen bang maakt.

مومن **mōmin**, verb. van عَبْدُ ٱلْمُومِن.

مُؤْمِن en مُومِن, *geloovend* (aan God en aan Moeḥammad), *geloovig*, in dien zin; van God *beschermend; geloovende* enz.; اَلْمُؤْمِن, *de geloovende enz.;* van God *de beschermende;* عَبْدُ ٱلْمُؤْمِن, *dienaar van den beschermende* (z. mōmin).

مُومِيَا, *mumie.*

مون, **bœwah sẹkāti mœnạ**, z. deel I., bl. 299 links.

مُؤَنَّث, in de gramm. *feminini generis, femininum; kruiper, flikflooier;* **moeannatz lafaḍlīj**, *femininum naar de uitspraak* (den vorm); **moeannatz ma'nawīj**, *femininum naar de beteekenis.*

مونه **mœnah**, verb. van مَيْمُونَة.

موؤن **mœoen**, *weenen* (is dit ook al Rijowsch? vgl. jav. mœhoen, T.).

* موه **mœhạ**, koet.,: mœkạ (ook: pẹmœwan; bal. mowa, T.).

* موه **mœhi**, = bœweh. — [M.].

* موّه **mœwah**, w. sum., *vragen, verzoeken.* — [N.].

موهس, z. مويس.

موهن, **bẹrmœhoen**, z. onder فوهن (alwaar pōhon wordt uitgesproken, T.).

موهن **mœhin** en **mœïn**, verb. van عبد المعين.

مَوْهُوب, *gegeven, geschonken.*

مَوْهُوم, *door de verbeelding gedacht, ingebeeld; ondersteld.*

موي **mœwai**, van deeg rijzen; van onderscheiden dingen, wanneer zij gekookt worden, zooals bv. rijst, *zich uitzetten.*

* مويت **mœjoet** of **sanggạ**, soek.,: bœjoet (oudovergrootvader of moeder). — Onder b. staat een andere beteekenis opgegeven (T.).

مويئد **mœïd**, verb. van عبد المعيد.

مويئس **mœïs** en **mœhis**, verb. van عبد المعز.

مويڠ **mōjang**, *overgrootvader, overgrootmoeder, overgrootouders.* De mal. noemt in de wandeling, tot eene niet te bepalen grens, wijder in de vorstelijke geslachten, dan bij den geringen man, mōjang ook iedereen, die drie graden hooger, dan een ander of diens echtgenoot, naar een gemeenschappelijken oorsprong toe staat; nênek m., *voorouders;* **mōjangdạ**, in de eerbiedige of hoffelijke spreekwijze.

* مويق **mœjoek**, batav. (bal. ngœjoek, T.), *den kop laten hangen*, van een zieke kip; ook door vaak of moedeloosheid. — [H.].

مويئل **mœïli**, batav., *deurgordijn.* — [B.]; **mœ-ili**, mili of pamili,: lẹlangsé; **mœ-ili pintoe pangkèng**, *een gordijn buiten de deur van de slaapkamer.* — [H.].

* مونيت **mōnjet**, div., *aap* (batav., uit 't soend., *de gewone kleine aap* en slechts bij geëuropeaniseerden *aap* in 't algemeen, T.).

مونيس **mōnjos** en **mōnjes**, van het aangezicht *beschaamd*, wegens het niet bereiken van zijn doel, dat een ander bereikt heeft; *bekaaid van iets afgekomen; met ledige handen afgekomen.*

مه, z. onder مها.

* مه **mêh**, batav.,: مق. — [B.]; hoe de *h* hier gehoord is, begrijp ik niet (T.).

مها **mahā** (skr.), *groot, best, uitmuntend, luisterrijk; zeer, in hooge mate, ongemeen, in de hoogste mate.* — In sommige uitdrukkingen wordt mahā verkort tot mah (z. een voorbeeld onder مهجان, T.) en vormt dan met het subst., adj. of verbum, waartoe het behoort, één woord; **maharādjạ**, *opperheer, keizer, souverein;* **mahadēwạ**, *godheid van de hoogere klasse*, voorn. Sīwa; **mahārẹsī**, *aartsheilige;* m. taulan, *boezemvriend;* m. bẹsar, *zeer groot;* m. bẹsar rādjạ, *zeer groot koning;* m. bẹsar tœhan, *zeer groot Heer, opperwezen;* **mahāmoelīja**, *zeer heerlijk, heerlijkst;* **mahāsœtji**, *zeer rein, reinst; zeer heilig;* **mahātinggi**, *zeer hoog, hoogst.*

مُهَاب, *te vreezen, vreesselijk.*

مُهَاجِر, *uitgeweken, voortvluchtig; landverhuizer, vluchteling;* voorn. wegens vervolging of algemeene ellende.

* مهاكم **mahākam**, koet., hoofd-*rivier* in tegenst. van kẹdang. — [T.].

مهالكي **mahāligai**, z. mẹlīgai.

مهان **mahāni**, nom. pr. f.

مُهَايَاةٌ, *aangelegenheid, waaromtrent overeengekomen is; aangelegenheid tusschen verscheidene personen geregeld.*

مُهْتَدِيّ, *wel geleid*, inz. door God op het pad der deugd.

مهجان **mahadjānạ** (skr. mahādjana, T.) en mahdjānạ, *groot man, doorluchtig man; deugdzaam man; koopman.*

مُهْدَى, *aangeboden, ten geschenke gegeven.*

مَهْر, *bruidsgift, vóór het huwelijk vastgesteld; koopprijs eener vrouw*, aan de ouders te betalen, waardoor hij eigenaar wordt van haar lichaam. In 't mal. gew. in de laatste bet.

مُهْر, pers., *zegelring, zegel.*

* مهراب **maharābo**, w. sum., *zich buitengewoon vermaken*, z. mẹnjarābo. — [N.].

مهراج, z. onder mahā.

مهران **maharānạ** (skr. mahārańa, T.) en mahrānạ [in ḥik. en poëzie], *de groote strijd.*

مَهَرَة plur. van مَاهِر.

مهرشي **maharisjī** of **mahārẹsi**, z. onder mahā.

* مهروغس **maharœngoes**, w. sum., *pruttelen, morren.* — [N.].

* مهريغي **maharīngei**, w. sum., *hinneken*, zooals een paard. — [N.].

* مهريغيه **maharīngeih**, w. sum., *geluid door aanraking van staal te weeg gebracht*, zooals wel gebeurt als men messen met de nagels probeert. — [N.].

* مهسن **mehsan** of **mahēsan: mēsan.** — [B.].

مهسوچ **mahasœtji**, z. mahā.

مهكوت **mahakōtạ**, z. makōtạ.

مهلاب **mahlābi**, *soort versnapering.*

مُهْلِكَات plur. van مُهْلِكَة.

مَهْلَكَة, *plaats waar men kan omkomen; gevaarlijke plaats; zeer groote woestijn.*

مهليكي **mahalīgai**, z. mẹlīgai.

* مهمبغ **mahimbang**, w. sum., *bevreesd zijn.* — [N.].

* مهمبو **mahambō**, w. sum., *brullen.* — [N.].

* مهمبو **mahombœ** (lees مهمبؤ, T.), w. sum., iets *te zien vragen en er mede wegloopen.* — [N.]; z. أمبق (T.).

* مهمبي mahoembei (z. onder امبه, T.), w. sum., iets *ter leen vragen en het tegelijker tijd wegnemen* (wordt veelal tesamen met مهمبق, gebezigd en beteekent alsdan iemand *door zoete praatjes op eene listige wijze bedriegen.* — [N.].

مُهْمَل, *verzuimd; verwaarloosd; ongebruikelijk.*

مُهْمَلَة, fem. van مهمل; in de gramm., van eene letter *zonder diakritische punten; letter zonder diakritische punten.*

مُهْمِل, *nalatig, zorgeloos.*

مَهْمُوز, in de gramm., van een woord: *eene hamz* (أ) *hebbend, woord met eene hamz.*

مُهَنْدِس, *meetkundige*, voorn. voor onderaardsche waterleidingen en dergelijke werken.

مُهُوب, *te vreezen, vreesselijk.*

* مهوجو mahoedjoe, w. sum., aan iets beginnen; **mahoedjoelah dengan tœlis**, *kom, begin te schrijven.* — [N.]; z. برؤج en اوج (T.).

مُهُور plur. van مَهْر.

* مهورو mahoerō, w. sum., *met velen aanvallen.* — [N.].

* مهوري, mahœrej langkah (z. œrai, T.), w. sum., *afdwalen, verdronken; op verkeerde wegen raken; zijn wil bot vieren, uitgelaten* of *vrolijk zijn* &a. — [N.].

مهيدين mahīdin, verb. van مُحْيِي آلدِّين.

مهيس mahēsa en mēsa (in hik. en poëzie) — skr. mahisja — *buffel* (zeer vaak als naam of titel van javanen in verhalen en gedichten, T.).

* مهيسن mahēsan, z. mehsan.

* مي I. maï (mei), ned., *Mei.*
II., verkorting van مَيْمُونَة.

مِي plur. van مِائَة.

مِئَات plur. van مِائَة.

مَيَاثِق plur. van مِيثَاق.

مَيَاثِيق plur. van مِيثَاق.

مَيَازِر plur. van مِئْزَر, *gordel.*

مَيَازِيب plur. van مِيزَاب.

مَيَاسِير plur. van مُوسِر.

مَيَامِن plur. van مَيْمَنَة.

* ميان, pōhon (l. poehoen, T.) miāna, batav. (bal., T.), draagt geen vruch-

ten. De bladen dienen als geneesmiddel. — [H.].

ميت en ميّت, *dood, gestorven; lijk.;* z. mājit en mājat.

ميتمة plur. van يتيم.

ميثاق, *verbond, overeenkomst, verdrag.*

ميجن I. **mēdjan**, *dobbelspel met twee groote dobbelsteenen* (bœwah m.), die op eene groote achtkante tafel met hoogen rand, doch zonder voet (pāpan m.), gegooid worden.

* II., w. sum., *grafzerk* der maleiers. — [N.]; z. mēsan (T.).

ميجو, pers., *lens.*

ميجه **mēdjah** (batav. mēdja) — port. meza — *tafel* (cf. مائدة).

ميدان en ميدان, *open plein, plaats voor lichaamsoefeningen, renbaan, exercitieveld* (mal. mēdan).

* ميدر, z. بيدر.

ميدق **mīdiķ**, z. sīdik.

ميدن **mēdan**, z. ميدان.

ميده **mīdah**, verb. van حميدة.

ميدن **mīdin**, z. mahīdin.

مئذنة en مأذنة.

مير, pers., *bevelhebber, vorst, aanvoerder.*

* مير **mīra**, batav. uitspraak van mīrah. — [B.].

ميراث, *erfdeel, erfenis.*

ميرت, z. معراج.

ميرد **mērad**, z. معراج.

* ميرس **mīris**, w. sum., *doortrekken, doorzijpen* als het water bij papier of bij slecht doorbakken aardewerk. — [N.].

* ميرس **mēres**, batav. (jav. pèrès, T.), eene korenmaat *afstrijken, gelijk strijken.* — [B.].

ميرغ **mīring**, *op zij liggen, naar de ééne zijde overhellen, hellen, neigen, schuin afloopen.*

ميره **mērah**, *rood, ros, bruin,* tot een' zekeren, moeielijk te bepalen graad van donker. Men gebruikt dit woord van den blos van vruchten, wanneer zij van groen tot rijpheid overgaan, onverschillig welke andere kleur zij dan aannemen; m. mẹnjālạ, *vuurrood;* m. tẹlor (*roode van het ei*), *de dooier;* **mērah-mérāhan**, *roodachtig.*

ميره **mīrah**, *robijn; karbonkel.*

ميز, pers. (vgl. مائدة), *tafel.*

ميز, pers., *vreemdeling, gast.*

ميزاب, *goot, kanaal.*

ميزان, *weegschaal, balans; de weegschaal* (teeken van den dierenriem); in de gramm. *paradigma* van een verbum.

ميزر, *gordel.*

ميس **I. mēsạ**, z. mahēsạ; kāïn ānaḳ m., zeker kostbaar lijnwaad; eene halfzijden sarongsoort, zwart en wit geruit, met rooden kẹpāla (z. ميسه, T.). — z. het voorgaande.

II., batav., naast tœding. — [B.].

ميسر, *dobbelspel, hasardspel.*

* ميسر **mīsir** (van مصر, waar het gefabriceerd wordt? vgl. رومس, T.), w. sum., *galon* (passement). — [N.].

ميسرة, *welstand, rijkdom; linker zijde, linker vleugel* (milit.).

ميسك **mīsik**, naam van een' boom.

* ميسم **mēsẹm**, batav. (jav., T.), *glimlachen.* — [B.].

* ميسن **mīsan**, batav. (jav. of bal.), *neef* (cousin). — [T.]; en **misānan**; soedāra m., *neef, nicht.* — [B.].

* ميسن **mèsan**, batav., *grafteken*, van hout of steen, waar de naam van den overledene op staat; bātoe m. — [H.]; z. mēdjan II; vgl. mak. mesang, ook nisan en ninsan in 't men. mal. uit 't pers. nisjān, soend. paisan. — [T.].

ميسه **mēsah** (zou mandarsch zijn en eene *bij* beteekenen — zoodat ānaḳ m. zou zijn: jonge bijen), tjōraḳ ānaḳ m., ook tjōraḳ mātạ bīlis, zeker fijn geruit goed, met zwarten grond en roode of witte streepen (z. onder mēsạ I, T.).

ميسه **mēsoh** (vgl. o. pīsoeh, T.), *met vuiligheden schelden* (jav. pīsoeh, mīsoeh, T.).

ميسي **mīsai** (Tamil, T.), *knevel* (baard); m. lālat hinggap, *knevel, bestaande uit een paar haartjes boven iederen mondhoek*, vergeleken bij eene vlieg, die zich daar nedergezet heeft.

ميعة, *storax, mirrehars.*

ميڠ **mījang**, *naaldvormige vezels*, zooals bv. op de spruiten van den bamboe, bij sommige delfstoffen of houtsoorten op de breuk; *eigenaardige krieweling*, zonder dat iets te zien is (z. samījang, T.).

* ميڠر **mèngòr** of **mòngòk**, batav., m. mœloetnjạ: *is scheef, zit op zij.* — [H.]; **mēngoḳ**, *scheef staan, scheef*, bv. van gezicht. — [B.].

ميڤ **mījap**, z. onder tjījap.

ميق **mījaḳ**, z. onder tjījaḳ.

میکث **mīkạ** — smtr. van marēkạ? — pron. pers., sing. en plaats, *gij, gijlieden*.

میکائل, *Michael*.

میݢث **mēgạ** (skr. megha, T.), *wolk*, inz. witte, waar geen regen in is; m. bęrārak, *trekkende wolken* (z. āwan).

*میݢرق **mègrèk**, batav., naast mèngkè, *niet genoeg kracht bezitten*, om het een o ander te verrichten, *bezwijken onder een last, niet weder kunnen loopen*. — [H.].

میݢن **mēgan**, *soort versnapering van eieren en meel*, die bij de koffie gebruikt wordt. Het is eene soort van dōdol.

میل, *mijl*, onversch. welke; *mijlpaal; zuil, obelisk*.

*میل **mīli**, z. moe-ili.

*میل **mēl** — eng. mail — *mailboot; mail*.

*میلر **mīlir**, batav., *zeewaarts of stroomafwaarts, noordwaarts gaan*. — [T.]; z. īlir en mœdik.

میلڠکليه **mēlangkolījah**, z. ميلنخوليّة.

میلک **mīlik**, z. ملك.

میم, naam der letter م.

*میم **mèmè**, batav. (bal. *moeder*, T.), *baker, kindermeid, oude huismeid*. — [B.].

*میمس **mīmis**, batav. (bal. of jav., T.), *jachthagel*. — [B.].

میمڠ **mēmang**, *van natuur, natuurlijk* (het echt-mal. woord is sahadja; 't gebruik van m. te Rijow is weder een bewijs, dat het zeer afgeweken is van 't klassiek mal., T.), *van ouds, van altijd, van zelf sprekend; uit den aard der zaak voortvloeiend; al vast, bij voorraad*. Kan als een bevestigend antwoord soms door *wel zeker, dat spreekt van zelf; altijd*, vertaald worden; āmbellah m., *neem het al vast*.

میمق **mēmek**, *grijnen*.

ميمنة, *rechter zijde; rechter vleugel* (milit.); *geluk, voorspoed*.

ميمون, *gelukkig; gelukkige*.

ميمونة (mal. maimœnah), fem. van ميمون, als eigenn.

مين I. **mīnạ** (skr.: *visch*, T.), (mīna gādjah volgens Klinkert *zeekalf*), gādjah-m. (olifant-visch), *walvisch*.

*II., batav., een zwarte vogel, meestal bēo genaamd (zeer te betwijfelen, T.). — [B.]. — z. tījoeng.

III. mèna lajāngan: *het vliegertouw maar goed toehalen*, als de vlieger te hoog gaat. Men zegt ook lajāngan pœtoes — voor het vliegertouw breekt, maar œloer tāli lajāngan — *vieren*. — [H.].

مينت **mīnat**, *deelneming, belangstelling*.

مينيت **mīnit** (en **mẹnīt**) — verb. ned. — *minuut.*

مينم **mīnoem**, *drinken* (drank gebruiken); iets *drinken;* sommigen veronderstellen, een' stam woord pīnoem en van daar ook **mẹmīnoem**, en in der daad vindt men hier en daar sporen er van.

مينه **mīnah**, verb. van أمينة.

* ميوڠ, **kātjang mèong**, batav., *soort van erwten*, in 't wild groeiende en niet gegeten. — [H.].

موءل, z. مول (maula).

* ميوك **mèwèk**, batav., *pruilen.* — [B.]; mœloetnja m., *den mond vertrekken*, van iemand die schreijen wil, *de lip laten hangen*, wordt ook gebruikt voor het stijf op elkander houden van de lippen. — [H.].

ميول plur. van ميل.

ميون plur. van مأية.

ميوه **mēwah**, *overvloedig*, inz. van levensmiddelen.

ميئي plur. van مأية.

ميڽق **mīnjak**, *olie; vet; smeer;* (hier ontbreekt een verbale vorm, T.), *met olie enz. behandelen; olieën;* m. tānah, *aardolie, petroleum;* m. īkan, *traan* (visch-olie); m. pẹkkat, *zalf* (z. ook onder ناسي, T.); **sẹmīnjak**, *vetblaasje op de stuit van vogels;* naam eener kleine, zwarte en vergiftige slang, die zeer glad en glimmend is; naam van een' eetbaren, zoutwater-visch, ook gẹroet-2 genaamd; naam van een' boom, welks bladeren het voorkomen hebben, alsof zij met olie besmeerd waren, en de wortels waarvan als geneesmiddel tegen de kinderpokken gebruikt worden.

* ميڤادق **mẹnjādik**, batav., *iets dat men reeds een keer gedaan heeft, alwéer en alwéer willen doen*, bv. opium rooken. — [H.].

* ميڤارو **mẹnjāro** of **mẹnjāroh** (manjāroe, of in 't noorden manjōroe, men. uitspraak van ميرو van سرو, T.), w. sum., *iets aan de Godheid verzoeken; Gods hulp inroepen.* — [N.].

* ميڤارڠ (z. sāring, T.) **mẹnjāring**, w. sum., *opvangen; grijpen;* m. angin, *naar den wind grijpen* (vergeefsche moeite doen). — [N.].

* ميڤالق **mẹnjālak**, w. sum., *plagen; kwellen, storen;* ānak m., *plaaggeest*, grondv. sālak. — [N.]; en toch hier in plaats van onder sālak; zulk een handelwijze is wel een bewijs, dat v. d. W. zijn Wdb. met opzet lijvig wilde maken (T.).

مپرابو **mẹnjarabō**, w. sum., *zich buitengewoon vermaken; luidruchtig, vrolijk zijn;* stamw. rabo. — [N.].

* مپروتي **mẹnjoeroeti**, w. sum., iets *ergens onder van daan halen* bv. het vuur onder uithalen; van soeroet. — [N.].

* مپلنچغ **mẹnjẹlontjong** (**njẹlongtjong**, T.), batav., *onbeschoft, vrijpostig handelen,* van iemand die zonder permissie te vragen een huis binnenloopt tot in de pangkèng. — [H.].

* مپن **mẹnjan**, batav. (jav.),: kẹmẹnjan (koet. mẹnjin). — [T.].

* مپنپو **manjinnjō**, w. sum., *afzetten; bedriegen.* — [N.].

* مپوارا **mẹnjoewara**, w. sum., *kommandeeren; de kommando woorden bezigen,* zooals bij het krijgsvolk, **mẹnjoewara-än** *kommando;* m. pẹngingātan, *waarschuwingskommando;* m. pẹkẹrdjaän, *uitvoeringskommando.* — [N.].

مپوليغ **mẹnjœling**, w. sum., iemand *den rug toekeeren; opvliegend zijn* (dit laatste onzeker). — [N.].

* مپيرق **mẹnjīrak**, w. sum., *verspreiden; uit elkander stuiven; verstrooid worden;* lāloe brasnja m. di tānah, *en de rijst viel uitgestort* op den grond (grondv. sīrak). — [N.]; z. sērak waaronder v. d. W. bet. had moeten plaatsen, naar hij was een liefhebber van omslag (T.).

* مپيري **mẹnjīrei**, w. sum. (klanknab. woord), men gebruikt dit woord om aan te toonen, dat men een zachten regen hoort aankomen. — [N.]; **manjèrejkan:** iets *strooien* korrels die als 't ware onder 't vallen ritselen; **sèrej manjerej**, *ritselen* van bladen (T.).

* مپيپ **mẹnjēnjè**, batav. (bal. mẹnjenjèh, T.), *bij herhaling wateren; nat opgeven,* van een wonde. — [H.]; *smelten.* — [B.].

ن

ن, de letter **nœn**, 25e van het arabisch en maleisch, en 30e van het door Marsden gewijzigde alphabet, luidende als de nederl. n.; als cijferletter z. abdjad; in geschriften van godsdientigen aard verk. van نُوْ.

نَا, possessief pron. suffix, 1. plur. masc. en fem., *ons,* in den gen. en acc.

* نا **nā**, batav.,: nah. — [B.].

* ناءس **nāas**, batav. uitspraak van نَحَس. — [B.].

ناب, **nābi-2,** naam eener *groote soort* van *gamat*

* نابو of نابوم **nabo** of **naboem,** w. sum., *alle;* een van beide is slechts goed; de onzekerheid is ontstaan doordien in het handschrift de م eenigszins hoog geplaatst was en dus ook als de mim imala kon genomen worden. — [N.].

نابوم, z. نابو.

نات **nātạ** (in ḥik. en poëzie), *heer; meester* (meestal, als in 't jav., sang n.; skr. nātha, T.).

ناتر **nātar,** *effen; gelijk; tegelijk plaats hebbend,* zooals bv. het geweervuur van een peloton; *effen grond; grond van eene schilderij,* eene stoffe enz.

2°. z. lātar.

ناتغ **nātang** (in ḥik. en poëzie), klein *venster* (nàtang, siam., *venster*, T.).

ناتكوتي **nātạ kœtai** en **nāgạ kœtai,** naam van een heidensche handeldrijvend stam van Voor-Indie, die door zijne vrekkigheid en rijkdommen bekend is.

* ناتل **nātal,** batav. (portug., T.), *kerstmis;* hāri n., *kerstdag.* — [B.].

نَاجِر, *zomerachtig; zomersch; heet; zomermaand.*

نَاجِس, van eene ziekte *ongeneesbaar; ongeneesbare ziekte.*

ناجس **nādjis,** verb. van نَجِس.

* ناچت **nātjat** of **ātjat,** men.,: **pātjat** (waarvoor Klinkert 't soend. pātjèt opgeeft, zeggende, dat pātjat niet goed is). — [T.].

ناخدا **nāchodạ,** z. anachōdạ.

نَاخُدَاة (pers. نَاخُدَاهْ), *schipper; scheepsgezagvoerder.*

نادي **nādi** (skr. nādi, T.), *polsader; pols.*

نَادِر, *buitengewoon; bijzonder; zeldzaam.*

نَادِرَة, fem. van het voorgaande; *buitengewone zaak; rariteit.*

نَادِم, *berouw hebbend; boete doend; boeteling.*

نار I. **nārạ** (skr. man), in titels, bv. n. wangsạ; n. adirādjạ; n. pāti, heer der mannen, d. i. *koning.*

II. **nārạ sẹtœ,** naam van een' heester (z. ناروست, T.); n. pœsi, naam eener geneeskundige plant.

نَار, *vuur.*

نَارْدِين: نَرْدِين.

نارك **nārakạ,** z. narākạ.

نَارَنْج en **nārindji,** *oranjeappel; oranjekleur.*

نَارَنْجِيّ, *oranjekleurig.*

نَارَنْك (skr. nārangka) — pers. narank —, *oranjeappel.*

نَاروِست **nārwastoe** (Tamil? T.), **narwastoe** en **narẹstoe** (andropogon muricatus, jav. larasẹtoe, T.). — z. onder ākar.

نَاس **nāsi,** batav.,: nāsī.

نَاسِب **nāsib,** verb. van نَصِيب.

نَاسِر **nāsir,** verb. van نَاصِر, als eigennaam.

نَاسُوت, *menschelijke natuur.*

نَاسِي **nāsī,** *gekookt graan,* voorn. rijst; *dagelijksch brood;* n. ādap-2 of ādap-ādāpan, rijst, die, na het sluiten van een huwelijk, waarvan de bruid eene jonge dochter is, vóór de jonggehuwden geplaatst wordt, die daarvan elkander een weinig in den mond geven (vgl. onder ādap, T.); n. kœning, *rijst, met curcuma geel gemaakt;* n. dāmai, *rijst, die bij huwelijk met eene weduwe gegeten wordt;* n. dāgang, *rijst in een blad, met een weinig visch,* voorn. voor vreemdelingen; n. tẹlor, *rijst, met gebakken eieren, in korrels gemengd;* n. gōdaḳ, *rijst, met eene zekere saus gemengd* (z. onder gōdaḳ, T.); n. angkātan, *rijst, voor gasten;* n. œlam, *rijst, met allerhande soorten fijn gesneden groenten en fijn gesneden gekookte garnalen gemengd;* n. mīnjak, *rijst, met boter gemengd;* n. lẹmaḳ, *rijst in kokosmelk;* n. bẹsar, *groote stapel gekookte en geel gemaakte* pœloet, *met rood geverfde eieren ingevat,* die bij verschillende feestelijke gelegenheden verschijnt ('t zelfde onder ādap te vinden onder een andere benaming, T.); **nāsī-2,** z. bẹtī-2.

نَاصِب, *oprichtend; nederdrukkend* (bv. ongeluk).

نَاصِر, *helpend; verdedigend; helper; verdediger.*

نَاصِرَة of اَلنَّاصِرَة, *Nazareth.*

نَاضِر, *bloeiend; glanzig; helder; schoon; levendig* (van kleuren).

نَاطِق, *door de spraakwerktuigen gewijzigde en beteekenis hebbende klanken voortbrengen; sprekend; met spraakvermogen begaafd.*

نَاظِر, *aanschouwend; beschouwend; toezien; aanschouwer; beschouwer; opziener; inspecteur; rentmeester.*

ناظم, *verbindend; ordenend; samenstellend; dichtend; samensteller; dichter.*

ناعم, van kleederen *zacht;* van planten *zacht; malsch;* van taal *zacht, niet hevig.*

ناعمة, fem. van het voorgaande; van eene vrouw *een lekker en vrolijk leven leidend; zoodanige vrouw.*

ناغق **nāngaḳ**, naam eener *soort* van *palmgewas* zonder stam, evenals de nīpah.

ناغي **nāngoei** en **nāngœi**, naam eener kleiner, rosachtige *soort wilde varkens.*

نافع, *nuttig; voordeelig; goed voor de gezondheid.*

نافلة, *buit; vrijwillige gave; wat men vrijwillig op zich heeft genomen,* bv. het preêken; *wat men meer doet, dan waartoe men verplicht is.*

ناقس **nāpas**, z. نفس.

ناقس **nāpis**, verb. van het ook gebr. نفيس, alléén in *Moeḥammad* nāpis.

ناقل **nāpal**, *soort* van *mergel,* die onder water zoo glad en vast wordt, dat er soms geen anker op houdt.

ناقي **nāpai**, naam van een' boom.

ناقص, *verminderd; onvolmaakt; onvolkomen; gebrekkig;* in de gramm., van een verbum, welks eerste radikaal eene و of ي is, *volkomen; zwak; zwak verbum.*

ناقوس, *soort* van *ratel; klok; klokje.*

ناقه **nāpoh**, naam van een diertje, dat in gedaante veel overeenkomst met een hert of ree heeft — moschus javanicus —; *dwerghert; dwergree; gazelletje.* — De nāpoh, is de grootste, volgens anderen de kleinste van die soort. — z. pȩlandoeḳ en kantjil.

ناكل **nākal**, *stout; ondeugend; moedwillig; baldadig.*

ناكل, *zwak; onmachtig; vreesachtig; bloohartig; weigerachtig, een' eed af te leggen.*

ناݢ **nāgạ** — skr. nāga —, *draak; slang van buitengewone grootte* (z. ook onder dȩndang I, T.); **nāgạ-2**, *zaadhout* (mar.); in de bouwk.: *dikke, van boven flauw bolvormige plank,* tusschen elke twee van de vier hoofdstijlen eener vorstelijke woning, waardoor de naden der planken bedekt en de sȩrī astānạ afgesloten wordt.

ناݢسار **nāgasāri**, naam van een' boom, die schoone bloemen draagt — mesua ferrea.

ناݢ كوتي **nāgạ kœtai,** z. nātạ kœtai.

نال, *gave; geschenk;* met plur. أنوال, *vrijgevig; milddadig.*

نالي **nāli**, woord bij het pōrok-spel en andere spelen, waarbij naar iets gegooid wordt, uitdrukkende de verhouding van den eenen speler tot den andere, of de anderen, wanneer de eene, den eersten keer misgegooid hebbende, bij den eersten overgooi (dus bij den tweeden gooi) het voorwerp raakt (vgl. onder dœwa, T.).

* نالن **nālan**, batav., *laadstok* van een geweer; z. nal. — [T.].

نام **nāmą** (skr.), *naam; benaming; kategorie; klasse;* n. bātang tœboh, naam, die de ouders aan een kind geven, zooveel als ons: *voornaam; doopnaam;* n. jang mę-noentoet faham, *vraagwoord;* **bęrnāmą**, *een' naam hebben, genoemd, genaamd zijn;* **męnamākęn**, *een' naam geven aan een* dir. obj.; *noemen* (beter męnamāï; **męnamākęn**, iets, *tot of als naam geven*, maar of het ligt aan 't Rijowsch weet ik niet, het fijne onderscheid tusschen *i* en *kęn* wordt in dit Wdb. niet opgegeven; Klinkert geeft aan męmberakkęn, dat v. d. W. terecht met *uitkakken.* wedergeeft, de beteekenis van *bekakken*, T.); **tęrnāmą**, *beroemd zijn; befaamd;* **sęnāmą**, *van denzeflden naam.*

* ناموون **namoen**, w. sum., dat woord heeft verschillende beteekenissen als: *slechts; wanneer* (echter niet vragend); *gelijk; evenals;* soms is het voorgekomen in den zin van *gedurende;* **namoen tęrlintas**, īnja męloempoeh, *treedt men slechts in zijn schaduw, dan wordt men als geraakt.* — [N.]; hier had plaats gewonnen kunnen worden als v. d. W. aan lāmoen had gedacht (T.).

نامه, pers., *geschrift; brief; geschiedenis; werk; voorbeeld; tijpe.*

نانر **nānar**, *als zinneloos*, zooals bv. door overmatige hitte; in een' lichten graad *krankzinnig; getroubleerd.*

* نانس **nānas** en **anānas**, batav., *de ananas* (plant of vrucht) — ananassa sativa; bromelia ananas —; n. hīdjau, de groene ananas — ananassa viridis —; n. koendai, — ananassa polycephala —; n. sœrat, de bonte ananas — ananassa scripta —; n. tęmbāgą, de koperkleurige ananas — ananassa rubens —; n. toempang — ananassa pyramidalis. — [L. bew.; C.]; z. nęnnas.

نانيغ **nāning**, naam eener *groote soort* van *wespen.*

ناند **nānah**, *etter; materie;* bīsoel męngangkoet n., *de bloedzweer vult zich met etter.*

* ناو **nāu**, w. sum., *van buiten, uit het hoofd;* **ādjar nāu**, *van buiten leeren.* — [N.].

ناوغ **nāoeng**, *lommer; bescherming;* **bęrnāoeng**, *lommer enz. hebben; zich ergens ophouden; vertoeven.*

نـؤرغ **naœring**, naam van een' vogel van de grootte eener gans.

ناه **nāh**, interj.

ناهق **nāhaḳ**, van lusten, bv. de eetlust *opgewekt* door genot, doch onbevredigd.

نَايِب, *plaatsvervangend; plaatsvervanger; vicaris; vice —;* bv., **nāïb rādjạ**, *vice-koning.*

نايِك **nāïk**, *naar boven gaan; omhoog gaan; rijzen; klimmen; toenemen; grooter worden;* van een mager lichaam *bijkomen;* (hier ontbreekt de verbale vorm mẹnaiki, T.), *zich begeven op iets; stijgen op* iets; *beklimmen.*

نايِم **nāïm**, verb. van نَعِيم.

نَبَات I., pers., *fijne kandij.*

II., *uitspruiten; uitschieten; uitkomen;* van den grond *voortbrengen* planten; met plur. نَبَاتَات, *spruit; kiem; plant; gewas; bakkebaard;* — plur., *heelkruiden; simplicia.*

نَبَاتَات plur. van نَبَات.

نَبَاتِيّ (van نَبَات, plant), *de planten betreffend; botanist.*

نَبْذَة en نُبْذَة, *ligging; zijde; streek; gewest; gedeelte; iets; een weinig.*

نَبْز, *laag; gemeen; verachtelijk.*

نُبُوَّة, *prophetie.*

نَبِيّ, *propheet.*

نَبِيَّة, fem. van het voorgaande, *profetes.*

نَبِيذ, *voortgeworpen; weggeworpen;* plur. أَنْبِذَة, zekere *drank, uit dadelen of rozijnen bereid.*

نَتَايِج plur. van نَتِيجَة.

نـتياس **nẹtijāsạ** (skr. nityaça, T.) en **nẹntijāsạ**, *altijd; altoos; gedurig-lijk; eeuwiglijk duur; voortduring;* **sẹnẹtijāsạ** (bij smtr. sẹntijāsạ) en sẹnẹntijāsạ, *zoolang* (in duur), *als* (gedurende); *zoolang er duur is; altijd enz.;* **sẹnantijāsạ**, alsof nantī, de wortel ware, is onzin.

نَتِيجَة, *spruit of jong van hetzelfde jaar; besluit van eene sluitrede.*

نَجَاة, *ontkoming; gelukzaligheid in de andere wereld.*

نَجَّار, *timmerman; schrijnwerker;* بنوآلنجّار, een stam der ansaraeische Arabieren.

نَجَاسَات plur. van نَاجَسَة.

نَجَاسَة, *onrein zijn; vuil zijn; morsig zijn;* met plur. نَجَاسَات, *onreinheid; vuil; morsigheid.*

نَجَاش en نَجَاشِي, gew. met اَلْ, *titel, aan alle vorsten van Abijssinië gegeven*, zooveel als *koning; keizer.*

نَجْد, naam eener landstreek, bevattende het hoogland van Arabië.

نَجَس en نَجِس, *onrein; vuil, morsig, drek*, stront; *afgang; pis;* uitspraak nādjis; n. bęsar, *drek; stront; afgang;* n. kętjil, *pis;* n. œdang-2, *afgang, bestaande uit kleine stukjes met bloed.*

نَجْش, bij eene verkooping *opbieden*, alleen om anderen aan te moedigen, hetgeen verboden is.

نَجْم, *ster; gesternte; geboortester; lot, bepaalde tijd; termijn; jaargetijde;* de plur. نُجُم en نُجُوم; mal. ook *boek, waaruit iemands lot door het raadplegen der sterren kan opgemaakt worden;* **'ilmoe 'nnoedjœm**, *sterrekunde;* męlīhat n., *de sterren raadplegen*, męmbœkạ n., *het boek n. openen*, d. i. naar iemands lot in de sterren vorschen.

نُجُم plur. van نَجْم.

نُجُوم I., *verschijning; zichtbaarwording; opkomst.*

II. plur. van نَجْم.

نَحْر, *kelen; slachten.*

نَحْس, *ongeluk; tegenspoed; iets onheil brengends; onheil voorspellend aanzien der sterren; ongelukkig tijdstip; ongunstig voorteeken; ongelukkig, rampspoedig; onheil aanbrengend; onheil voorspellend.*

نَحِس, *onheil aanbrengend, onheil voorspellend.*

نَحِسَان, dual. van het voorgaande, اَلنَّحِسَان (de twee onheil aanbrengenden), *de planeeten Saturnus en Mars.*

نَحْنُ, pron. pers. 1. plur. masc. en fem., *wij.*

نَحْو, *gaan naar* iets toe; *streven naar* iets; *wenden der oogen naar* iets; *op zijde zetten; schudden*, zooals dobbelsteenen in de hand; *zich buigen;* met plur. نُحُوّ en أَنْحَاء, *gang; richting; streving; buiging; weg; voetpad; spraakkunst*, spec. *de woordvoeging.*

نُحُوّ plur. van نَحْو.

نُحُوس plur. van نَحْس.

نخود **nachōdạ**, z. nāchoedā.

نِدَاء, *roepen; uitroepen; roeping; uitroeping; stem of kreet van den roepende,* in de gramm.: *vocatief; roep-partikel.* — z. مُنَادٍ

نُدَّام plur. van نَادِم.

نَدَامَة, *berouw, wroeging van het geweten; boetvaardigheid.*

نُدْبَة, *klaagzang; treurzang; lijkrede, elegie.*

نُدَمَاء plur. van نَدِيم.

نَدِيم, *drinkgezel; drinkebrôer; vertrouweling; geheimraad; hofnar.*

نَذْر, *toewijden; plechtig beloven; doen van een gelofte;* met plur. نُذُور, *wijding; plechtige gelofte, aan God gedaan.*

نُذُور plur. van نَذْر.

نُذُور plur. van نَذِير.

نَذِير, *Gode toegewijd;* plur. نُذُر, *waarschuwend; vooraf vermanend;* tot dat einde afgezonden; *apostel;* اَلنَّذِير, *de apostel* bij uitnemendheid d. i. Moeḥammad.

نراچ **narātja** (skr.), *fijne weegschaal.*

نراك **narāka**, en **nāraka** (skr.), *hel,* bevattende tal van plaatsen voor verschillende martelingen; n. lōka, de *helsche gewesten.*

نربيس **noerbīsa**, *tegengift.*

نَرْدِين en نَارْدِين, *nardus.*

نرست, z. ناروست.

نَرْكِس, pers. narcis, steen of bloem.

نرام **nāram**—pers. narm, *bas, bas-stem.*

نرمال **nirmāla** (skr.), *vrij van onreinheid; zuiver; klaar; rein.*

نَزَاح, *doodstrijd.*

نَزْر, *gering; weinig talrijk.*

نَزْح, *zich in den doodstrijd bevinden; den geest gevend; doodstrijd.*

نَزَل, *groei van het zaad; wat het zaad doet groeien; regen; mondvoorraad; wat men voor de gasten bereid of hen voorzet.*

نُزُل, *wat gereed gemaakt is, om een' gast te ontvangen; wat men den gast voorzet; geschenk; herberg; nachtkwartier; gezegende spijs; aanwas; menigte.*

نَزْلَة, *éénmaal afdalen; afvloeien van vochten; zinking; verkoudheid.*

نَزَهَان, *zich onthouden van onbetamelijke handelingen;* . . . van al wat onrein is; — *gematigdheid.*

نس **noes** (vgl. jav., T.), naam eener *soort* van eetbaren *inktvisch,* die gedroogd

uitgevoerd en ook van China, op eene betere wijze gedroogd, ingevoerd wordt.

نِسَاء, *vrouwen.*

نَسَأَة, *op krediet verkoopen;* verkoop op *krediet.*

نُسْأَة, *uitstel van betaling,* aan een' schuldenaar verleend.

نَسَبَ en نِسْبَة, *gewag maken van iemands geslacht; vragen naar het vaderlijk geslacht; terugleiden tot* iets; *afleiden van iets: geslacht; afkomst* [voorn. van vaders zijde]; *verhouding;* نِسْبَة, in de gramm.: *adjectivum relativum.*

نَسَبَة, *verhouding; evenredigheid* [ook math.]; dęngngan n. kępadą, *in verhouding tot.*

نُسْبَة en نِسْبَة, *geslacht; oorsprong; afkomst; verwantschap; genealogie* [voorn. van vaders zijde]; *vaderschap.*

نُسُخ plur. van نُسْخَة.

نَسَبِي, *van het geslacht zijn; verwant; van het geslacht zijnde enz.*

نستا nęstą en noestą, *bekijven; uitschelden; doorhalen; uitmaken* ('t jav. nista uit skr. kanistha: *zeer klein, verachtelijk* enz., T.).

نستاف nęstāpą (jav. uit manàstāpa, T.), *groote kommer,* zooals bv. door den dood van een bemind voorwerp op eene onnatuurlijke wijze; *groote zielesmart; zich onthouden; boete doen.*

نسچايا nistjājạ, *zekerlijk; zonder twijfel; gewisselijk.*

نُسْخَة, *voorbeeld; origineel; klad; afschrift; exemplaar; expeditie.*

نَسْخِي, naam van het karakter, waarvan de Arabieren, en dus ook de Maleiers, zich tegenwoordig bij het schrijven bedienen; *gewoon arabisch schrift.*

نَسْر, *gier* (vogel).

نَسَكَ, نُسْك en نُسُك, *vroom zijn; toewijden en als offer aanbieden; zich geheel toewijden aan de beoefening der deugd; plichten jegens God; offer, Gode aangeboden; verdienstelijke handeling.*

نُسُور plur. van نَسْر.

نِسْيَان, *vergetelheid.*

نَسِيئَة, *uitstel van betaling,* aan een' schuldenaar verleend; *krediet,* dat men den kooper geeft.

نُشَادِر, pers., *sal ammoniac;* z. sādir.

نَشَانْ, pers., *teeken, merk; sein; kenteeken; zegel; wapen; vaandel, vlag, banier; doelwit; schijf; teeken op een graf, grafteeken, tombe, zerk* (z. onder mèsan, T.); *ordeteeken.*

نَشْز, *zijne vrouw mishandelen of brutaliséren; boos worden op* iemand (inz. zijne vrouw) en hem in den steek (aan zijn eigen lot over-) laten (eene wijze van straf voor eene booze vrouw).

نُشُوز, van eene vrouw *ongehoorzaam en kregel zijn,* zoodat de man onophoudelijk toornig wordt; van den man *zijne vrouw mishandelen, haar brutaliséren; boos worden op iemand en hem verlaten; koken of zieden van toorn;* van eene getrouwde vrouw *onhandelbaar en kijfziek zijn,* zoodat de man zich gedurig boos moet maken.

نَصّ, *aanwijzing; aantooning, openbaar making; openbaring;* met plur. نُصُوص, *tekst; woord; letter* [eener wet van den koran, van eene leus]; n. karīm, *de eerwaardige openbaring,* d. i. die door den ḳorān.

نَصَاب, *wortel, oorsprong; zeker gedeelte van iemands vee of ander vermogen,* waarover de tiende moet betaald worden, d. i. 200 dirham of 5 kameelen; *vereischte hoeveelheid.*

نُصَّار plur. van نَاصِر.

نَصَارَى plur. van نَصْرَان.

نَصَايِح plur. van نَصِيحَة.

نَصْب, *planting; oprichting; vastzetting; vaststelling; wat geplant of opgericht is; standbeeld; afgodenbeeld; seinpaal; doelwit; schijf; uiteinde; ongeval, ongeluk; in* de gramm. *de klinker fath* (◌َ), *als teeken van den accusatief of conjunctief; accusatief; conjunctief.*

نَصْر I., *hulp; verdediging; bevrijding.*
II. plur. van نَاصِر.

نَصْرَان, *christen.*

نَصَارَى plur. van نَصْرَان.

نَصْرَانِي, *christelijk;* in 't mal. ook nog: *christen.*

نِصْف, *helft; wat middelmatig is;* noch groot noch klein, noch oud noch jong; **naṡfœnan,** *helft, die genomen is.*

نَصْف, *helft; billijkheid, rechtvaardigheid.*

نَصُوح, van berouw *oprecht, waar.*

نَصِيب, *deel, aandeel; lot.*

نَصِيحَة, *raadgeving; waarachtig en onbaatzuchtig advies; vermaning, waarschuwing.*

نَضِيف, *onrein; onreine.*

نِطَاف plur. van نُطْفَة.

نَطْس, *schrander; bedreven; scherpzinnig; schrandere enz.*

نَطَس en نَطْس, *schranderheid, bedrevenheid.*

نَطْعِيَّة, naam der dentale letters ت, د, ط.

نُطُف plur. van نُطْفَة.

نُطْفَة, *droppel; droppel van het mannelijk zaad.*

نَطِق en نَطُق, *welsprekend; welsprekende.*

نُطْق, *spreken; op eene zekere wijze spreken of zich uitdrukken; zeggen* in dien zin (bv. de koran zegt dat).

نَظَر, *blik, oogopslag; uitwerking,* inz. slechte, van een' blik; *sympathie; zorg; toezicht.*

نَظَرِي, *het zien betreffend; zichtbaar; in 't oog loopend; het zien betreffende.*

نَظْم en نِظَام, *orde; aan elkander rijging van kralen; reeks; samenstelling in versmaat; dichting; wijze; methode; gebruik; gewoonte; levensregel.*

نُظَرَاء plur. van نَظِير.

نَظِير, *gelijk aan iets anders; overeenkomstig met iets anders; tegenover* (vis-à-vis) *gesteld aan iets anders; gelijk aan iets anders* enz.; نَظِيرُ ٱلسَّمْت, *het aan het zenith* (سَمْت) *tegenovergestelde,* d. i. het voetpunt of nadir; اَلنَّظِير, *het tegenovergestelde* bij uitnemendheid, d. i. het nadir of voetpunt.

نَظِيم, *volgreeks.*

نِعَال plur. van نَعْل.

نَعَام, *struisvogel.*

نَعْت, *beschrijven,* voorn. met lof; *beschrijving* enz.; in de gramm. *adjectivum; epitheton; lof.*

نَعْش, *bestendige voortduring; altijdduurendheid; draagbaar voor een lijk; de vierhoek in de gesternten groote- en kleine beer;* **banātoe na'sj**, die gesternten

in hun geheel; *de drie sterren buiten den vierhoek*, die als het ware het lijk vooraf-gaan; **ibnoe na'sj**, *een enkele ster van die sterrebeelden.*

نَعْل, *zool*, onder den voet aangebracht, hetzij van een' mensch, of van een' lastdier, *schoeisel, schoen; hoefijzer.*

نَعَمْ, van bevestiging, pos. of neg., *zoo is het; ja; wel.*

نُعَم plur. van نِعْمَة.

نَعْمَا plur. van نَعِيم.

نُعْمَان, *bloed.*

نَعْمَة, *welstand; genoegen; fortuin; comfort.*

نِعْمَة, *gemak; welzijn; welbehagen; lekker leven; welstand; rijkdom; comfort;* met plur. نِعَم, أَنْعُم, نِعَمَات en نِعْمَات, *gunst; weldaad; weldadigheid; geluk; vermaak; vreugde; vrolijkheid.*

نَعْنَع en نَعْنَاع, naam eener plant, *munte.*

نُعْنُع, naam eener plant, *munte; lang, slap en wachelend man; lange en dunne vrouwelijke schaamdeelen;* z. nōno.

نَعُوذُ, *wij vluchten tot; wij nemen onze toevlucht tot; wij zoeken onze toevlucht bij;* نَعُوذُ بِاللّٰه, *ik vlucht tot God;* نَعُوذُ بِاللّٰه مِنْ ذٰلِك, *ik vlucht tot God van dit* (het een of ander kwaad); z. اعوذ.

نَعِيم, *welstand genietend; een lekker leven leidend; welstand genietende enz.* — met plur. نُعَمَاء, *gemak; lekker leven; welstand; rijkdom; schatten; gunst; weldaad.*

ڠ **nang**, minder goed voor jang (z. nan).

ڠ I. **noeng** (gemeenzaam als troetelnaam voor kinderen van vorsten) — **verk. van gœnoeng** —, *berg.*

II., uitroepende nabootsing van een galmend geluid, langer gerekt dan toeng, zooals bv. dat van eene groote klok; zoodanig geluid. — z. kęnoeng, lęnoeng en kęlęnoeng.

ڠ I. **ning** (zelden),: **bęning** (eig. jav., T.).

II., uitroepende nabootsing van een rinkelend geluid, zooals bv. dat van een belletje. — z. lęning.

* ڠسن **ningsun**, jav. (in ariningsun, T.), *van mij, mijn.*

ڠكء I. **nangką**, naam van een' vruchtboom — artocarpus integrifolia (z. ook onder bīdji).

II. (**nangkå**), men. (nan en kå de verkorting van ikå), *deze, dit* (vgl. nantoen). — [T.].

* ڠكت **nangkat**, soek., *de vierde dag na heden.*

* نغكرغ **nongkrong:** djongkok en djongkęrong. — [B.].

* نغكاوغ (oud-jav. **nāgawwang:** *draakmensch*) eigen. van een held en titel van 't verhaal, waarin hij optreedt. — [T.].

* نغلغ **nangloeng**, batav., *stellage, schavot.* — [B.].

* نغنغ **ningning**, batav., *een dun koperen werktuig*, waarop de marskramers met eene hout slaan, naar het geluid zoo genoemd. — [H.].

نفاس, *gesteldheid eener vrouw, die in de kraam is; kraambed; bloed, dat na de geboorte uitkomt* (z. onder mandi, T.).

نفاق, van waren *gewild zijn, aftrek hebben;* van eene markt *levendig zijn.*

نفاق I., *huichelarij; veinzerij, schijnheiligheid;* **bęrnifak,** *huichelen, veinzen.* II. plur. van نَفَقَة.

نفال plur. van نَفَل.

نفايس plur. van نَفِيس.

نفت, van een' pot *overkooken; kooken van toorn.*

نفح, van reukwerk *verspreiden van zijne geur;* van een' kouden wind *waaien.*

نفخ, *blazen met den mond.*

نفس en أَنْفَاس, *ziel; bloed; lichaam; persoon;* hij (zij, het) zelf; individu; *zelfstandigheid; lust; begeerte; voornemen; wil; grootheid; waardigheid; trotschheid; nijd; bedrog; list; ondeugd; straf; doodstraf;* n. 'aḳad, *het contract zelf;* **nafsoe 'lmoetakallim,** in de gramm. *de persoon, die spreekt,* d. i. de 1°. persoon.

نفس, *ademhaling, adem;* **męnafas,** *ademhalen, ademen;* **bęrnafas,** *adem hebben.*

نفساني, pers., *wellustig; zinnelijk; wellustige, wellusteling.*

نفقات plur. van نَفَقَة.

نفقة, *uitgaven; het noodige, om te leven; behoeften; onderhoud;* n. jang dlāhir, *openlijke behoeften eener vrouw,* d. i. zulke die haar in staat stellen, volgens haren stand te leven; n. jang bāṭin, *geheime behoeften eener vrouw,* d. i. de bijslaap van een' man.

نفل, *buit; gift; geschenk.*

نفوس plur. van نَفْس.

نفي, *wegjaging; verdrijving; banning; verbanning; onkenning; weigering;*

ontkenning, ook in de gramm.; *negative imperatief; verwerping; afkeuring; verloochening; ontkenning*, in de gramm. *ontkenningswoord; negatieve imperatief.*

نَفِيّ, *verworpen; afgekeurd; weggeworpen; verworpene enz.*

نفير **nafīri** — pers. nafīr of nifīr — *zeker bazuinvormig instrument.* De staatsie-nafīri van het voormalig rijk van Djōhor is van zilver.

نَفِيس, *kostbaar; begeerd; kostbare enz.; groote rijkdom;* Moeḥammad n., nom. pr. v.

نق **nap**, z. ęnab.

* نق **naḳ** of نا, w. sum.,: hęndaḳ. — [N.].

نُقَا en نُقَاء, plur. van نَقَاوَة.

نِقَاط plur. van نُقْطَة.

نَقَاوَة, *zuiver zijn; bij het zuiveren uitgezocht zijn; als goed uitgezocht zijn; uitgezocht en beter gedeelte van iets, dat gezuiverd is.*

نُقَاوَة : نَقَاوَة met plur. نُقَا en نُقَاء, *uitgezocht en beter gedeelte van iets, dat gezuiverd is.*

نَقَايَا plur. van نَقَايَة.

نُقَايَة : نَقَاوَة met plur. نَقَايَا, *uitgezocht en beter gedeelte van iets, dat gezuiverd is; uitgezocht en slecht gedeelte van iets, dat gezuiverd is.*

نُقَبَاء plur. van نَقِيب.

نقت **nokṭa** en **nôṭa** — verb. van نُقْطَة (mal.: noektah) — *kleinigheid van het een of ander, als snoeperij.*

نَقْد, *gereede betaling; gereed geld; goede munt; gangbare munt.*

نَقْش, *borduren; schilderen met meer dan ééne kleur; bijtelen; graveeren; munten; borduursel; schilderij.*

نَقْص, *vermindering; nadeel, schade* [moreel en in hoedanigheid]; *gebrek* (onvolmaaktheid); *wat ontbreekt.*

نُقْصَان, *nadeel, schade* [aan goederen].

نُقْط en نُقَط, plur. van نُقْطَة.

نُقْطَة, *punt; stip; vlek;* in de gramm. *diakritisch punt*, ter onderscheiding van letters van gelijken vorm; *afgezonderd gedeelte van voeder;* z. نقت.

نَقْل *overbrenging; overschrijving; overzetting; afschrift; overplanting; vertaling; verhaal.*

نَقْلِيّ, *overbrengen enz. betreffend.*

نَقْم, *wraakneming; ontevredenheid met iets; laking.*

نَقَم en نِقَم, plur. van نَقِمَة.

نَقِمَات plur. van نَقِمَة.

نَقِمَة, نِقْمَة en نَقْمَة, *wraak; straf.*

نَقِيب, *hoofd* (van een' stam, eene gemeente en dergelijke); *aanvoerder.*

نكك **nek, nê** en **nē**, z. nēnek.

نِكَات plur. van نُكْتَة.

نِكَاح, *huwen; trouwen* [eene vrouw]; van eene vrouw *het getrouwd zijn; bijslaap; echt; huwelijk.*

نكار **nakāra,** *keteltrom, die met twee stokjes geslagen wordt; pauk.*

نُكْتَة, *punt; top; stip; vlek; geestig gezegde; zinspreuk.*

نَكْر, *afkeuring; verwerping.*

نَكِرَة, *ongeluk; onheil;* in de **gramm.** *onbepaald zijn; eene onbepaalde beteekenis hebbend; woord van een onbepaalde beteekenis; woord zonder den artikel* أَلْ.

*نكود **nakōda** en **anakōda,** batav.,: nachōdạ.

نُكُول, *achteruit kruipen; zich onthouden van iets; uit vrees zich ver houden van den vijand, uit vrees zich onthouden van den eed, uit vrees.*

نَكِير, *niet weten; niet kennen; niet erkennen; veranderen* (slechter worden); *afkeuren; verwerpen; verandering; verslechting; afkeuring; verwerping; weigering; ongenaakbaar; onneembaar* (*van eene sterkte*); *onaangenaam; gehaat; hatelijk; veranderd; verslecht; iets onaangenaams enz.*
 2°. *naam van een' der engelen, die de over ledenen in het graf door vragen op de proef stellen* (z. مُنْكَر, T.).

نُكْك, pers., *verhemelte.*

نڬار **nagārạ** (in ḥik. en poëzie), *stad* (uit 't jav. of sanskr., T.).

نڬره **noegẹrạhạ,** z. anoegẹrạhạ.

نڬري **nẹgẹri,** *stad; hoofdplaats; plaats; land;* in eene genitief-verhouding moet het soms door *tam* of *huis*-vertaald worden, in tegenstelling van hœtan; kœtjing n., *tamme kat, huiskat;* **sẹnẹgrī,** *van dezelfde stad enz.*

نكسار **nagasāri**, z. nāgasāri.

*نكمبالي (**nigoembalej** Tamil = skr. nikoembhilā: eigen. van een lustoord te Langka, waar geofferd werd) de plaats, waar een Indisch brandoffer met boter enz. wordt aangelegd, *soort van altaar.* — [T.].

نل **nal**, z. ęnal.

نل **noel** — verb. ned. —, *nul.*

نلاين **nęlājan** (Tamil, T.), *visscher* (ook: nilājan, T.).

نَمَاء, *wassen, groeien; grooter worden.*

نَمَارِدَة plur. van نُمْرُود.

نَمَايِم plur. van نَمِيمَة.

*نمبي **nambī**, w. sum., eene *ziekte aan de voeten*, die gemeenlijk met het rijpen der vruchten komt opzetten (soort melaatschheid, waardoor de huid vol knobbels zit en gemeenlijk pœroe n., T.). — [N.].

نُمْرُود, *Nimrod.*

نَمْسَا (turk. namsah), *Duitschland.*

نَمْسَاوِيّ, *in Duitschland geboren; Duitscher.*

نمفق **nampak**, z. tampak.

نمفل **nampal**, *soort van klei, gebrand, die de zwangere vrouwen eten;* mākan n., *zij eet n.* zegt men in stede van boenting.

*نمفين **nampin** (in plaats van **męnampin**, z. tampin, T.), batav., *sirih klaar maken om te eten.* — [B.].

نمنم **namnam**, naam van een' vruchtboom — cynometra cauliflora — met rinsche vruchten.

نَمِير, *heilzaam; gezond* (nuttig voor de gezondheid).

نَمِيمَة I., *kuiperij, gewoonte ware of valsche gezegden te verspreiden*, met het doel om te schaden of tweedracht te zaaien; *laster; lasterachtig gezegde.*

II., *gefluister; oorblazerij, achterklap; verklikking.*

نن **nan**, men.,: jang. — [T.].

نن **nin** en **nen** (alleen in poëzie) — verk. van het ongebr. īnin in plaats van īni — *deze.* — Dient soms alleen voor het metrum.; ākoe n., *ik hier.*

نن, z. نون.

ننت **nanti**, z. tanti.

*ننتن **nonton**, batav., naast **męnonton** (z. toentoen II.).

*ننتن **nantoen**, w. sum., *dit; deze; dat.* — [N.]; uit nan en toen (d. i. toe in

plaats van ītoe), in tegenoverstelling van nangkå (T.).

ننتياس **nẹntijāsạ**, z. nẹtijāsạ.

*ننجق **nandjak** (z. tandjak II., T.), batav., *bergop gaan; eene steilte beklimmen.* — [B.].

ننچ **nantji**, *gedwongen bijdrage tot eene onderneming van den vorst.*

نند **nenda**, z. nēnek.

ننّس **nẹnnas** en **nānas**, ananas plant of vrucht; n. bẹlandạ, naam van een aloëachtig gewas, in welks bladeren zich zijdeachtige vezels bevinden, die in China tot eene stof (graslinnen, T.) geweven worden; z. nānas.

*ننمڤن **nẹnampan**, z. tẹtampan; *een presenteerbordje van koper, zilver* enz., niet van hout, zooals een dœlang. — [H.].

نو **nau**, z. ẹnau.

نَوْءٌ, *geschenk.*

نَوّاب plur. van نَايِب.

نَوَابَاد, pers., *volkplanting.*

نَوَاخِذ plur. van نَاخُذَة.

نَوَادِر plur. van نَادِرَة.

نَوَافِل plur. van نَافِلَة.

نَوَاقِس plur. van نَاقُوس.

نُوَب plur. van نَايِب.

نوبت **nōbat**, pers. (*groote keteltrom, die op bepaalde uren geslagen wordt; tent, om audientie te geven*), *keteltrom*, gew. van hout en dienende alleen bij plechtigheden, inz. bij de inhuldiging van een' vorst; het geheel der muziekinstrumenten bij dergelijke plechtigheden; *de muziek* (troep muziekanten; muziekkorps); *inhuldiging; algemeene audientie; inhuldigen met de nōbat; den volk voorstellen met de n.; proclameeren met de n.; verleenen van algemeene audientie; verschijnen vóór den volke; algemeene audientie verleenen enz.;* **tœdjoeh mālam baginda tijāda nōbat**, *gedurende zeven avonden heeft Z. M. zich niet vertoond;* mẹngādap n., *op audientie verschijnen; de inhuldiging bijwonen;* n. ṣœboeh, *ochtend-n.*, die alle vrijdagen en voorts bij feestelijke gelegenheden alle dagen tegen het aanbreken van den dag geslagen wordt.

نوج **nōdja**, *bediende bij eene moskee,* voor het schoonhouden en het slaan op de bẹdoeḳ (mak. en boeg. dodja, T.); dāon n., naam eener struik, welker bladeren eene roode verfstof opleveren.

نُوح, *Noach.*

* نود **nōda**, batav., *vlek; smet.* — [B.]. — verb. van نُقْطَة.

نُور I., *licht.*

II. plur. van نَار.

نور **nœri**, naam eener *soort* van *papegaai.*

نُورَانِي, pers., *helder; licht; klaar.*

* نورب **nœrab** (van تورق, T.), w. sum., *garneeren met galon; afzetten.* — [N.]; batœrap ajir mas, *met verguldsel overtrokken.* — [T.].

نُوْرُوز, pers., *nieuwjaarsdag.*

* نوس **nœsa**, batav.,: lœsa.

نوشروان **nœsjirwān** en **nœsjīrwān** — pers. —, naam van een' perzischen koning, gew. Nœsjirwānoe 'l'adil, N. de rechtvaardige, genoemd, onder wiens regeering Moeḥammad geboren is.

نَوْع, *soort* (onderafdeeling van geslacht); *species, vorm der conjugatie.*

نوڤمبر **nōpember**, verb. ned., *November.*

نوڤن **nœpin**, naam van een' zoutwatervisch.

نوكّق **nōgaḳ**, naam van een' boom, van geen bekend gebruik.

نَوْم, *slaap; slaperigheid;* met plur. أَنْوَام, *droom.*

نومر **nōmor** — verb. ned. —, *nommer, numero.*

* نومن **nœman** (z. roman, T.), w. sum., *kleur.* — [N.].

نون **nœn**, *ginds; ginder;* **sẹnœn**, *plaats van ginds* (deze beteekenis opgemaakt uit kasẹnœn, vgl. onder ītoe, T.); **kasẹnœn**, *naar ginds; gindswaarts.*

نُون I., *visch*, inz. groote (z. onder نر, T.).

II., naam der letter ن; n. jang māti, *de vokaallooze nœn*, d. i. het suffix نَ —.

* نون **nōna**, batav.,: nōnah.

نُونَات plur. van نُون.

نونغ **nōnong**, *in eene rechte lijn vooruitgaan*, zonder rechts of links te kijken, of zich te storen aan hetgeen er gebeurt.

نونو **nōno** — verb. van het نُغْنُغ —, *de vrouwelijke schaamdeelen*, voorn. van jonge meisjes.

نونه **nōnah**, *ongehuwde dochter van Europeanen of Chineezen;* bœwah n., naam eener vrucht en van den boom — anona muricata, anona reticulata, fructus virginalis.

نه **nah**, interj., *daar! daar hebt j'et.!* (jav. njå, T.).

نهار, *dag*, in tegenoverstelling van nacht, gerekend van het begin des ochtendschemering, of van zonsopgang tot zons ondergang.

نهر plur. van نهار.

نهوض *opstaan* inz. met voortvarendheid, *opstaan*, inz. met vlugheid, *opstaan*, inz. schielijk.

نهي, *verbieden; verbod.*

ني **nī**, in plaats van īni.

ني, en i — het laatste de verlengingsletter van den klinker — i — possessief pron. suffix 1. sing. masc. en fem., mijn, in den gen. en acc.

* نيا **nijā**, w. sum.,: nah. — [N.].

نيابة, *beurt*; *keer*; *maal; reis; stedehouderschap, vicariaat.*

نيار plur. van نار.

نياك (dit stamw. is schijnbaar, want het is het oud-jav. banyaga, T.), **bęnijāgą**, **bęrnijāgą** en **męnijāgą**, *handel drijven.*

نيبق **nébaķ** en **nībaķ**, *soort* van *versnapering.*

نيبغ **nīboeng**: ęnīboeng.

نية en نيّة, *bedoeling; voornemem;* in 't mal. ook *wensch*, inz. een wensch, *ter vervulling waarvan men eene gelofte doet;* **maka dāpatlah nījatnją**, *en zijn wensch werd vervuld;* męmbājar n., *eene gelofte vervullen*, voor de vervulling van een' wensch; **bęrnījah**, *eene bedoeling enz. hebben; eene gelofte doen* ter vervulling van een' wensch (vgl. قول, T.).

نيدر **nīdęrą** (skr., jav. nendra, T.), *slaap; slaperigheid; traagheid.*

نيدوسيش, volgens de ar. legende naam van den koning (christ. leg. keizer Theodosius II), onder wien de zeven slapers uit hunne spelonk weder te voorschijn kwamen; z. كهف.

نير **nīrą** (skr., T.), *zoete sap, door insnijding in den bloemstengel van palmgewassen verkregen, ongegiste palmwijn.* — z. lāhang (ęnau en tœwak, T.).

نيرو **nīroe** (eigentl. de men. uitspraak, T.): njīroe.

نيّر **nījoer** (eigentl. de men. uitspraak, vgl. كوني, T.): njījoer.

نيران plur. van نور.

نيرة plur. van نار.

نيسن **nēsan**, taal der geneesheeren,: manīsan.

نيسن **nīsan** en **nēsan**, z. نشان.

* نيڤ **nīpa**, batav.,: nīpah. — [B.].

نيڤس **nīpis**,: **tīpis**.

* نيڤل **nīpal** (weinig bekend), batav., *loog*. — [B.].

نيڤه **nīpah**, naam eener lage palmsoort, welker bladeren tot dekking, matwerk enz. (en ter making van cigarettes, T.), dienen — cocos nypa; *nipa fruticossa*. — z. tęmpātoe.

نيك I. **nīka**, verk. van anika, gebr. met **sęrba nīkạ**, *allerhande soorten*.

II., batav.,: nikāḥ. — [B.].

نيل **nīlạ** (skr., T.), *blauw, donkerblauw; indigo* (verfstof); *sapphir* (z. nīlam II., T.); naam der *indigoplant* — indigifera tinctoria.

اَلنّيل, *de Nijl* (rivier); *de Indus* (rivier).

* نيلر **nīloer** (weinig bekend), batav., *kristal*. — [B.].

* نيلس **nīlas**, batav., *vloeiing van scherpe vochten*. — [B.].

نيلكند **nīlakanda** — skr. nīlakānta, smst. van nīla, blauw en kānta, edelgesteente, of, minder goed, nīlakantha — *soort* van *sapphir*.

نيلكندي **nīlakandi** (alleen in ḥik. en poëzie) — skr. nīlakaṅta (*pauw*), — zekere titel (In de Ismajatīm komt het in de bet. van *pauw* ook voor, T.).

نيلم I. **nīlam**, *munt*, welriekend kruid. Er zijn twee soorten: eene zonder bloemen, die zeer, en eene met bloemen, die minder welriekend is.

II. (Tamil, T.), *robijn; sapphir* (vgl. nīla, T.); n. poewālam, *allerlei kostbare steenen*.

نيلي **nīlai**, *schatten; waardeeren; begrooten*.

نيّن **nījan** (zelden), *inderdaad* (dit woord is een der niet vertrouwbare opgaven van M., die ook Lampoengsche en Rędjangsche woorden als Maleische opgaf; *nihan* drukt in 't lamp. den superlatif uit, bętiq n., *zeer goed*, T.).

نينان plur. van نون I.

نينس **nēnes**, van vocht, dat besloten is in vaten, die slechts weinig lek zijn *zijpelen;* van zweeren, wonden enz. *vloeien*.

نينك **nēnek** (gemeenzaam ook **nẹk** en **nē**) *grootvader; grootmoeder*. De mal. noemen, in de wandeling tot eene niet te bepalen grens, wijder in de vorstelijke familien, dan in de lagere standen, n. ook iedereen, die twee graden minder van een' gemeen-

schappelijken oorsprong verwijderd is; dan een ander of diens echtgenoot; **nenda** en **ninda**, in de eerbiedige of hoffelijke spreekwijze.

*نيني **nênê**, batav., *oude vrouw; grootmoeder* (z. نينيك, T.). — [B.].

*نيڠق **nījak** (نيا, T.), w. sum., hier; hier is hij, bv. **klœwar djoewālah bonda n. sibœjoeng**, *kom eens buiten moeder hier is mijn jongere broeder* (*eig. uw jongste zoon.* — [N.].

و

و, de letter **wau**, 27ᵉ van het arabisch, 26ᵉ van het maleisch, en 31ᵉ van het door Marsden veranderde maleische alphabet. Hare phonetische waarde is die der nederlandsche w. — Na den klinker dlamm (ـُ) dient zij als verlengingsletter van dezen en neemt dan geene djazm (ـْ) aan, bv. سُوءَال sœāl; na den klinker fath (ـَ) vormt zij met dezen, eene djazm aannemende, den tweeklank au, bv. يَوْم (ar.) jaum; كو (mal.) kau. Als cijferletter z. abdjad. In geschriften van godsdienstigen aard verkorting van وصلة.

2°., naam van het 7ᵉ jaar van den moeh. achtjarigen cyclus.

وَ, *en.*

وَا, interj. van leedwezen of klacht, *o; ach! ai! wee!*

وأ **wâ** en **œwâ**, minder gebr. **wak**, en **œwak**, *vader*, gemeenzaam, inz. van kinderen; **wânja**, *zijn* ('skinds) *vader.*

واب **wāba**, z. وَبَا.

وات **wāti** (in hik. en poëzie) — skr. **wāti** (lucht; wind), *uitspansel; heelal; de wereld* (of wel verbastering van het in 't jav. ook gebezigde *wjati*, T.).

*واتس **wātas**, **wates**, batav. (jav., T.), *grens.* — [B.]. — z. **bātas**.

*واتو **wāto**, w. sum. *drie maal.* — [N.].

وَاثِق, *vertrouwend; vertrouwende;* met **bi** en een' naam van God zijn gewoonlijk de eerste woorden in het zegel van een' regeerenden vorst, en men kiest gaarne een' van de honderd namen van God, die met den naam van dien vorst rijmt, bv.

اَلْوَاثِق بِرَبِّ اَلرَّؤُف
يغ دڤرتوان مود راج محمّد يُوسُف
de titel in het zegel van den tegenwoordigen (1869) rādja mœda van Riouw.

* واج **wādja**, batav. (jav.), *staal.* — [B.]. — z. bādja.

وَاجِب, *noodzakelijk; verplicht.*

واجق **wādjiķ**, naam eener soort van lekkernij, bestaande uit graan, voorn. pœloet, in suiker tot eene stijve massa gekookt, doch zoo, dat de korrels geheel blijven.

واجه **wādjah**, z. onder وَجْه.

وَاحِد, *een;* met plur. وُحْدَان en أُحْدَان, *eenig; enkel; alleen; onvergelijkelijk, eenige;* وَاحِد وَاحِد, *telkens een; een voor een;* اَلْوَاحِد, *de eenige,* bij uitnemendheid, d. i. God; عَبْدُ ٱلْوَاحِد, dienaar van denzelve.

وَاحِدِيّ, *tot een betrekking hebbend.*

* وادق **wādoeķ** (vulg.), batav. (jav.), *pens; buik; maag.* — [B.].

وادل **wādal**, *binnenkant der lippen van de vrouwelijke schaamdeelen;* tāhi w., *het vuil dat zich daar vormt* en dat de vrouwen den man in sīreh of iets anders te eten geven, om diens liefde te verwekken of te bewaren.

* وار **wāroe**, batav. (jav. of bal., T.), eene *soort lindeboom* — hibiscus similis. — [B.]. — z. bāroe.

* وار, **wārī-2**, soek.,: bāri-2.

وَارِث, *erfgenaam.*

وَارِد, *komend, aankomend; naderend; naar beneden gaand, afdalend; naar het water gaand;* om water te halen; *naar binnen gaand; aanwezig;* komende enz.; inz. gebruiken van den profeet, die tot het nageslacht gekomen zijn; *weg; waterdrager;* mẹmbātjạ w., *gebeden lezen of opzeggen, zooals de profeet gewoon was te doen.*

* وارس (jav., T.), **wárāsan**, batav., *gezond; aan de betere hand.* — [B.].

وارڠ **wārang**, *rottenkruid* (z. warāngan, T.); voorwerpen van ijzer of staal *met rottenkruid insmeren,* waardoor het ijzer of staal blauw wordt.

* وارڠ **wāroeng** en **bāroeng**, batav., *hut; tent; winkeltje.* — [B.].

وَارَف, pers., *waaier; ventilator.*

وَارِف, *breed; uitgestrekt;* van planten *weelderig groen.*

وَارِق, *bladrijk; loofrijk.*

وَارِقَة, fem. van het voorgaande; voorts: *bladrijke, loofrijke, schoone boom.*

واروير **wārạ-wīri**, *ongeregeld heen en weder* (vgl. jav. wirawiri, T.).

واسير **wāsīr**, z. bāwāsīr.

وَاسَت, *in het midden zijnd; middelst; deur; poort.*

وَاسَطَة, fem. van het voorgaande; voorts: *de middelste en grootste parel, kraal, juweel of dergelijke en een' halsband.*

وَاسَطَه, *middenpersoon; middelaar; bemiddelaar; scheidsman; eerste minister* (als het ware middenpersoon tusschen volk en vorst); *oorzaak.*

وَاسِع, *ruim; kunnende veel inhouden;* van God *alles omvattend in zijne godheid of wetenschap;* اَلْوَاسِع, *de alles omvattende,* d. i. God; عبدالواسع, dienaar van denzelve (z. wāsi).

واسِعْ **wāsi**, verb. van عَبْدُ اَلْوَاسِع.

وَاصِل, *aankomend bij iets; zich vereenigend; gekomen tot iets; vereenigd; verbonden; samengevoegd.*

وَاصِلَة, fem. van het voorgaande; voorts: *vrouw die met aangezette haren* (van haar zelve of van iemand anders) *de te korte haren eener andere vrouw verlengt,* iets dat door Moeḥammad vervloekt is (arme chignons!).

وَاضِح, *klaarblijkelijk, duidelijk.*

وَاطِي **wāṭi**, z. وَطْيْ.

وَاعِد, *beloovend; aanwijzend; voorspellend; vooraf doende zien; dreigende.*

وَاغَوْثَاه, *och! ter hulp.*

واغْ **wāngi** (jav., T.), *aangenaam van reuk* (ook van spijzen); *liefelijk van reuk; geurig; welriekend,* doch niet intensief. — z. hāroem.

* واقب **wāḳab**, batav., *onbekend; onbeheerd* (bv. van grond), *onbewoond.*— [B.]. z. وَقْف.

وَاقِع, *vallend; noodzakelijk; toeval gebeurtenis.*

وَاقِف, *staand; stilstaand; verblijvend; kundig; ervaren; geleerd; bedreven; vermakend tot vroom of liefdadig gebruik,* d. i. als een وقف; *stichter van een waḳf.*

واكل **wākil**, verb. van وَكِيل.

وال I. **wāli**, *vierkant stuk geel linnen, door de volgelingen* van den regeerenden *vorst en de sangga-2 op den rechter schouder gedragen.*

II., *soort* van *mesje,* dienende onder anderen, om in hout uit te snijden; *lancet.*

III., z. وَلِيّ.

وَأْل, *zijn toevlucht nemen tot iets; toevlucht.*

والغ I. **wālang** (jav., T.), *ontroerd; getroffen; aangedaan; gevoelig; ongerust; gejaagd*, inz. als men iemand een verzoek moet doen of iets zeggen, waarvoor men evenwel het hart niet heeft (z. œlang V, T.).
II., jav., *sprinkhaan.* — [C.].

* وال كوكن **wāli kœkoen** (soend.), *wild mahoniehout.* — [B.].

وَٱللّٰه, smst. *bij God* (bij het doen van een' eed).

* واله **wālêh, wálêhan** (soend.), batav., *ronduit zeggen; voor de waarheid uitkomen.* — [B.].

وَالي, *bestuurder eener provincie* (Resident; Gouverneur).

وَاو, naam der letter و.

وَاوَات plur. van وَاو.

واه **wāh**, interj. van verwondering, *o; he; wel; wonderbaar.*

وَاهْ, interj. van afkeer.

وَاهًا, interj. van verwondering, *o! he! wel! wonderbaar!*; van smart: *ach! ai! wee!*

واهب **wāhab**, verb. van عَبْدُ ٱلْوَهَّاب.

وَاهِب, *gevend; milddadig.*

واهد **wāhid**, verb. van عَبْدُ ٱلْوَاحِد.

وايغ **wājang**, *schaduwspel, schimmen, tooneelvertooning, schouwspel; poppenspel, tooneelpoppen* (z. ook onder ānaḳ, T.); **męwājangkęn dęwạ-2**, *de goden op het tooneel vertoonen.*

وايه **wājah** (vgl. jav., T.), *krachteloos; afgeleefd; op.*

وَبَأٌ, *pest; epidemie* (mal.: wābạ).

وَبَعْدُ *en wijders*, voluit eigenlijk: وَبَعْدُ دُعَاءُ لَكَ, *en na deze bede (zegenwensch) voor u;* in brieven veelal na de inleiding, die uit loftuigingen en zegenwenschen bestaat, als een overgang tot het eigenlijk onderwerp.

وَبَعْدَهُ, z. onder وبعد.

وت **wat** (siam.), *heidensche tempel.*

وَتْر, *alleen; eenig; enkelvoudig; alleen zijnde* enz.; met plur. أَوْتَار, *haat.*

وَتَر, *koord* van een' boog; *snaar, pees.*

وِتْر, *kwaadaardighied; wraaklust; onbillijkheid, uit haat volbracht; alleen; eenig; enkelvoudig.*

وِتْرًا وِتْرًا, *afzonderlijk, een voor een.*

وَثَن, *afgodsbeeld.*

وُثُن plur. van وَثَن.

وَثَنِيّ, *afgodendienaar, heiden.*

وَثِيقَة, *vertrouwen; zelfvertrouwen;* — met plur. وَثَائِق, *vast verdrag, verbond.*

وَجّ, *kalmus,* calamus aromaticus.

*وجان widjāna, joedjāna, batav., *een gezicht ver.* — [B.].

وَجْد, *rijkdom; vreugde; vrolijkheid; elke aandoening* (van treurigheid, liefde enz.).

وُجُوب, *noodzakelijkheid.*

وُجُود, *te bestaan;* — *terugvinding; gewaarwording; bestaan; zelfstandigheid; natuur; lichaam; persoon;* z. œdjoed.

وُجُودِيَّة, een in de lexica niet te vinden وُجُودِيّ, adj. relat. van اَلْوُجُودِيَّة وُجُود, *een uitgesproken vonnis;* z. œdjoedījah.

وُجُوه plur. van وَجْه.

وَجْه, *voorst* of *naar iets toe gekeerd gedeelte* van iets, bv. de buitenzijde van een kleed; *gelaat; aangezicht; oppervlakte; uiterlijk; front; wijs; stijl; begin van een' leeftijd; wezenlijkheid; zelfstandigheid; gezag; eer;* mal. wādjah, *gelaat, aangezicht.*

وُحَادَ en وُحَادُ, وُحَادُ, *telkens een; een voor een.*

وَحَادَة, *eenig en overgelijkelijk zijn; eenheid (eigensch.); onvergelijkelijkheid.*

وَحَد en وَحَد, *alleen; eeuwig; afgezonderd; een; enkelvoudig; overgelijkelijk.*

وُحْدَان plur. van وَاحِد.

وَحْدَانِيَّة, *eenheid, enkelvoudigheid.*

وَحْي, *aanwijzing; ingeving; openbaring* (ook, als in 't jav., wahjoe uitgesproken, T.); plur. وُحِيّ, *wat aangewezen enz. is; openbaring, voorn. goddelijke of bovennatuurlijke; gezicht* (visioen); *geluid; brief; geschrift.*

وَحِيد, *eenig; alleen in zijn soort; afgezonderd van anderen.*

وَحْدَة, *eenig en onvergelijkelijk zijn; alleen zijn; eenheid,* voorn. van God; *eenzaamheid.*

وَدَاد, وِدَاد en وُدَاد, *lief hebben; beminnen;* met plur. وِدَاد en وُدَاد, *liefde; begeerte.*

ودار **widāra,** skr. widara, cactus indicus; hedysarium gangeticum; ipomoca paniculata? —, naam van een' boom, die eetbare vruchten draagt; de vrucht zelve. — z. lengkeng.

*ودان **wędāna, wędōno, dęmang,** batav. (jav. of soend.), *districtshoofd.* — [B.].

وَدَايِع plur. van وَدِيعَة.

وُدَّاد plur. van وُدّ.

وددار ي **widadāri** en **widīdāri,** z. bidadāri.

وَدُود, *beminnend; vriendelijk; zeer beminnend; beminnende enz.; vriend;* اَلْوَدُود, *de beminnende enz.* bij uitnemendheid, d. i. God; عبد الودود, dienaar van denzelve (z. ęndoed).

وَدْي, van een paard *uitsteken* van de roede, om te pissen, bij erectiën of om te springen; *enkele droppels, die na het pissen nog te voorschijn komen.*

وَدِيعَة, *aanvertrouwd goed.*

وَرَاء, *wat achter is; wat voor is; zoons zoon; kleinkinderen; nakomelingen.*

وُرَّاد plur. van وَارِد.

وَرَاع, van menschen *zich onthouden,* voorn. van ongeoorloofde dingen; *vreesachtig zijn; kleingeestig zijn; zwak, zonder energie zijn; tot niets te gebruiken zijn; onthouding; vreesachtigheid; kleingeestigheid; onbruikbaarheid.*

وارڠن **warāngan** (jav., T.), *rattekruid;* w. pœteh, *wit arsenik* — oxyde (z. wārang, T.).

وِرَاق plur. van وَرْق.

ورت **warta,** *tijding; nieuws; bericht; mare; gerucht;* **męwartākęn,** *als tijding enz. aanbrengen; berichten; verhalen, verkondigen;* **pęwarta,** *wie als tijding enz. aanbrengt; berichtgever; verhaler; verkondiger.*

ورتل *wortel;* z. lōbak mērah.

وَرْث, *wat nieuw of aersch is.*

وَرَثَة plur. van وَارِث.

*ورد **woerdi:** oerdi. — [L. bew.].

وِرْد, *aankomst bij het water; afdaling naar de drinkplaats; dorst; koorts; dag, waarop de koorts komt; plaats, waar iemand naar toe gaat; voortdurend werk; bepaald gedeelte van (opgegeven les uit) den ḳorān, om te lezen.*

ورد **wirid** — pers. wird — *kweekeling; pupil; leerling.*

وَرَع, *onthouding*, voorn. van ongeoorloofde dingen, *vreeze Gods; nalatigheid; terughouding.*

وَرِع, *zich onthoudend*, voorn. van ongeoorloofde of twijfelachtige dingen; *vreesachtig; God vreezend; kleingeestig; zwak; niet te gebruiken; zich onthoudende enz.*

وَرْق, وِرْق en وَرِق, *gemunt geld.*

وَرَق, *bladen, van eene plant of papier; gemunt geld; schatten; een blad beschreven papier; een brief.*

ورن, z. oernạ.

وروز **warwar**, *luidkeels woorden uiten; luidkeels verkondigen; afkondigen; omroepen; luidkeels aflezen.*

2°., batav., *over eene gebeurtenis spreken.* — [B.].

ورون I. **warœnạ**, z. barœnạ.

II., w. sum.,: **warnạ, waroenānja sẹpœran-pœran** (z. سمقرن, T.), *van eene uitstekende kleur.* — [N.].

*__وريرڠ__ **warīrang** (jav., T.), **balīrang, tjōlok**, batav., *zwavel.* — [B.].

*__وريسن__ **warīsan**, batav.,: oentoeng, vooral van iemand die zijne waren in groote hoeveelheden en met winst van de hand zet, **warīsan dia mẹndjoewālan** (vgl. jav. laris). — [H.].

وُزَرَا plur. van وَزِير.

وَزْن, *wegen; overwegen; wikken en wegen; maken van een' regelmatig vers;* — met plur. أَوْزَان, *gewicht; tegenwicht; juiste maat of gewicht; maat van een gedicht; versmaat; metrum; rythmus.*

وَزِير, *wie een' last draagt of helpt dragen; rijksbestierder; minister; plaatsvervanger van den vorst; vizier; koningin in het schaakspel.*

وس **was**, verk. van وَسْوَس.

وَسَاد, وِسَاد en وَسَادَة, *hoofdkussen.*

وَسَايِد plur. van وَسَاد.

وَسَايِل plur. van وَسِيلَة.

وَسَخ, van de handen, het lichaam of de kleederen *onrein zijn; vuil zijn; onreinheid.*

وُسُد plur. van وَسَاد.

وُسْطَى fem. van أَوْسَط.

وسڠك **wasangkạ** (z. onder. وسواس, T.), *twijfel.*

وَسْق, *opeenhopen en voortdragen;* — met plur. وُسُوق en أَوْسُق, *dracht koren voor een kameel*, gew. = 60 صَاع.

وَسَن, *slaapzucht.*

وسنو **wisnœ**, z. **wisjnœ.**

وَسْوَاس, *ingeven* (door den duivel, of iemand's eigen geest) *van slechte gedachten; met zich zelven spreken en binnen 'smonds prevelen; ingeving van slechte gedachten; verleiding; verzoeking; preveling; afgetrokkenheid; melancholie;* — en وِسْوَاس, *verleider; duivel;* — met plur. وَسَاوِس, *gedruisch; rumoer.* In samenstelling met sangkạ, gebruikt de Maleiers ook wel de verkorting was: was-sangkạ, *kwade vermoedens, achterdocht.* Men ziet ook wel wasangka, in stede van was-sangkạ.

وُسُوق plur. van وَسْق.

وَسِيط, *in het midden zijnd; middelst; in het midden zijnde; middenpersoon; middelaar; bemiddelaar; scheidsman.*

وَسِيل plur. van وَسِيل.

وَسِيلَة, *maagschap; verwantschap; betrekking; banden, waardoor men aan iemand verbonden is of toebehoort.*

وَشَق, *panter.*

وِصَايَة en وَصَايَة, *lastgeving; opdracht; aanbeveling; uiterste wil; testament.*

وَصَايِل plur. van وَصِيلَة.

وَصْف, *beschrijving.*

وَصْل, *vereeniging; verbinding; samenvoeging;* in de gramm.: *naam* van het *schrijfteeken* ـٱ, dat in zekere gevallen boven de beginletter ا geplaatst wordt en alsdan te kennen geeft, dat de ا geen klank heeft, maar dat de laatste letter van het voorgaande woord met de op de ا volgende letter eene geslotene syllabe vormt, bv. رَأَيْتُ ٱبْنَكَ.

وَصْلَة, *vereeniging.*

وَصِيّ, *voorschrijvend; verordend; beschikkend bij uitersten wil; beschikker bij uitersten wil; testateur; uitvoerder van een uitersten wil; executeur; voogd over onmondige kinderen, bij testament gesteld.*

وِصِيّ plur. van وَصِيَّة.

وَصِيَّة, *lastgeving; opdracht; aanbeveling; uiterste wil; testament; wat bij testament bevolen is;* **bẹrwaṣījah**, *bij uitersten wil beschikken; zijn testament maken.*

وَصِيلَة, *wat de dingen verbindt; band; opbrengst.* In 't mal. ook nog: *gift van de veldvruchten door de onderdanen aan den vorst.*

وَضَعَآء plur. van وَضِيع.

وُضُوء en وَضُوء, *water, voor de bevolen wasschingen,* vóór het bidden of het betreden van den tempel; *bevolen wassching* vóór het bidden enz. Sommigen willen het eerste woord uitsluitend voor het water, en het tweede voor de wassching gebruikt hebben.

وَضِيع, *onedel; laag; gemeen; slecht; onedele enz.*

وَطْأ en وَطِئ, *vertreden; op iets treden; sporen; te paard stijgen; beslapen van eene vrouw;* mal. wāṭi.

وَظَايِف plur. van وَظِيفَة.

وُظُف plur. van وَظِيفَة.

وَظِيفَة, *levensmiddelen, die dagelijks aan iemand verstrekt worden; ransoen; wedde; ondersteuningsgeld; pensioen.*

وِعَآء, *schede; koker; bus; zak* voor gereedschappen of proviand; *bergplaats.*

وَعْد, *beloven; aanwijzen; voorspellen; vooraf doen zien; bedreigen met iets, dat zal gebeuren; belofte; aanwijzing: voorspelling, bedreiging.*

وَعَدَات plur. van وَعْدَة.

وَعْدَة plur. van وَعَدَات, *gelofte.*

وڠ I. **wang** en **œwang**, 10 *centen* (vroeger 10 duiten); goudgewicht = $\frac{1}{48}$ bongkal; *geld; munt; vermogen;* w. ájāpan, *soldij, onderstandgeld;* w. bẹlandjạ, *geld voor dagelijksche uitgaven; tractement;* w. bœtạ, *blind geld,* d. i. geld, dat men aan iemand geeft, zonder dat er iets voor gedaan wordt; *nonactiviteitstractement;* w. djāsạ, *geld van verdienste; pensioen;* mẹntjahāri w., *geld zoeken,* veelal in dien zin: *geld bij iemand trachten te krijgen,* waardoor men pandeling van den geldschieter wordt (bẹrœtang kẹpālạ), d. i. zijn' arbeid voor een' bepaalden of onbepaalden tijd aan hem verkoopt; **wang-2-ngan** en **wang-wāngan**, *stukken van tien centen.*

II. (oud-jav. wwang, T.), *mensch; persoon;* 2°. *paleis; koninklijke residentie; vallei; dal.* — [C.].

وڠکڠ **wangkang**, naam eener *soort* van *chineesch vaartuig.*

وَفَاء, *houden eener belofte; . . . van zijn woord; naleven van een verdrag; betalen eener schuld; naleving; vervulling; voldoening; betaling.*

وَفَاة, *afsterven; overlijden; dood;* mal. nog: *afgestorven; overleden; dood* [in de beleefde of eerbiedige spreekwijze].

وِفَاق, *overeenstemming; eensgezindheid; toestemming; overeenkomst; afspraak.*

وَفْق, *juist te pas komen; wat tot iets geschikt is; wat tot iets dient.*

وَفِيّ, *gaaf; ongeschonden; volkomen; menigvuldig; gave enz.*

وَفَيَات plur. van وَفَاة.

وق wak, z. œwak.

وَقَار, *ernstigheid; deftigheid; zachtzinnigheid; duldzaamheid; langmoedigheid.*

وَقَايَة, *bewaring; bewaking; bescherming;* — en وِقَايَة, *middel tot bewaring enz.*

وَقْب, *ondergaan* van iets; van de maan *verduisterd worden;* — en وُقُوب, van de zon *ondergaan; verduistering; ondergang; echlips.*

وَقْت, *vaststellen op een' zekeren tijd;* — met plur. أَوْقَات, *tijd; deel des tijds; uur; oogenblik; jaorgetijde; weder; tijdruimte* (meestal van den verleden tijd).

وُقَّع plur. van وَاقِع.

وَقْف, *stilstand; pauze* (inz. bij het lezen); *afwachting; vermaking tot vroom of liefdadig gebruik;* — met plur. أَوْقَاف en وُقُوف, *wat tot vroom of liefdadig gebruik vermaakt is; stichting.* In 't mal. inz.: *stichting tot algemeen gebruik.*

وُقُوب en وَقْب.

وُقُوف I. plur. van وَاقِف.

II. plur. van وَاقِف.

III. plur. van وَقْف.

وَقِي, *voor schade bewarend; voor schade bewaard; gevrijwaard; voor schade bewarende enz.*

وُقِيَّة en أُوقِيَّة (lat. uncia), *gewicht van* $2^1/_2$ *pond* of $2^1/_4$ *pond.*

وَكَف, *misdaad; gebrek.*

وَكْل, *toevertrouwing; overdraging.*

وُكَلَا plur. van وَكِيل.

وَكْم, *bedroeving; beangstiging.*

وَكِيل, *zaakgelastigde; agent; zaakwaarnemer; gemachtigde; procureur.* Eene mal. verb. is **wākil,** w. rādja, *procureur des Konings; procureur generaal;* w. kęrá-

djāān, *procureur van den staat; procureur generaal.*

وَلَاء, *nabijheid; nabuurschap; verwantschap; betrekking tusschen heer en vrijgelaten slaaf.*

وَلَاءَة, *landvoogdschap; gouvernement; rechtsgebied; grondgebied; provincie.*

وُلَاة plur. van وَالٍ.

وِلَاد en وِلَادَة, *baring; teling; geboorte; bevalling; kraambed; geboortedag* (vgl. onder mandi, T.).

وَلَاكِن **walākin, walākinna, walakin** en **walakinna** *maar; maar toch; nogtans; niettemin; evenwel enz.*

وِلَايَات plur. van وِلَايَة.

وَلَايَة en وِلَايَة, *bewind; bestuur; beheer; heerschappij; voogdijschap;* وَلَايَة plur. وَلَايَات, *stedehouderschap; provincie; verhouding tusschen heer en vrijgelaten slaaf of tusschen voogd en pupil; patronaat in dien zin; hulp; bijstand; vriendschap;* وِلَايَة plur. وِلَايَات, *stedehouderschap; provincie; heerschappij; koninklijke macht; souvereeniteit; vereeniging met God, waartoe de mensch komt door eene mystische opheffing van zijn eigen wezen; gewest; gebied.*

وَلَايِم plur. van وَلِيمَة.

وَلَد I., *kind; zoon; jong* van dieren.
II. en وُلْد, plur. van وَلَد.

وِلْدَان plur. van وَلِيد.

وِلْدَة I. en وُلْدَة, plur. van وَلَد.
II. plur. van وَلِيد.

وَلْق, *haast; spoed; vlugheid; volharding voorn. in onwaarheid.*

* ولق **walaķ** en **ōloķ-2**, *wispelturig.* — [L.].

وِلْمَان **wilmāna** en **walmāna** (jav. wilmana door aan *wil, reus, monster* en 't skr. wimāna, *wonderwagen,* tevens te denken, T.), *naam* van een' *fabelachtigen vogel,* die als rijbeest dient, om er op door de lucht te vliegen.

ولند **walanda**, z. œlanda en bęlanda.

وَلَنْدَوِي en بَلَنْدَوِيّ?

وَلِيّ, *naaste; beschermer; voogd.* — met plur. أَوْلِيَاء *vriend,* voorn. van God; *heilige.* Eene mal. verb. is wāli. De Mal. gebruiken vaak 't meervoud.

وَلِيد en وِلْدَان, *geboren; geborene; kind; slaaf in huis geboren,* mannelijk of vrouwelijk.

وَلِيمَة, *feestmaal,* voorn. *ter gelegenheid eener bruiloft of besnijdenis.*

ون **wan,** z. œwan.

ونت **wantạ,** z. onder dẹlīmạ.

*ونج **wandji,** naast wāngi. — [B.].

وو **wô,** z. oewô.

*وواه **wiwāha** — skr. wiwāha (*huwelijk*) — *bruiloftsfeest;* naam van een uit het jav. vertaald gedicht (dat echter in 't mal. حكاية داتي نيل كواچ heet, T.).

وول **wauloe,** z. bauloe.

*ووغ, **wœwœngan,** batav. (jav.), *nok* van een huis. — [B.].

وَهْ, interj., *o; ach; helaas.*

وه **weh,** z. œweh.

وَهَّاب, *gevend; mild in 't geven;* gevende enz.; اَلْوَهَّاب, *de gevende* bij uitnemendheid, d. i. God; عبدالوهّاب, dienaar van denzelve (eene mal. verb. is wāhab).

وَهَبَ, *geven.*

وَهَمَ, *zich een denkbeeld vormen; zich verbeelden; meenen; zich voornemen, doch meer bij* dwaling; — met plur. أَوْهَام, *verbeelding; meening; gissing; vermoeden* (waar of valsch); *waan; dwaling; vergissing; verkeerde opvatting; verbeeldingskracht; instinkt.*

وَهِمَ, *dolen; feilen; zich vergissen in het rekenen; kwalijk gezind zijn;* — *doling; feil; vergissing in het rekenen; rekenfout; kwade gezindheid.*

وهى **wahai,** interj. om te roepen, *he; hei; holla.*

وَهْيَة, *ophouding van den samenhang; breuk; scheur.*

وي **wai** (in ḥik. en poëzie) = hai, interj. van aanspraak, vormende den vocatief, *o; he; holla.* Kan ook na het aangesproken s. staan, bv. bœlan w.! *o! maan.*

وَيْ, interj. van bedreiging, *wee* —; interj. van verwondering, *o; hé; wèl; wonderbaar.*

وي **wē,** z. oewē en oeweh.

ويتن **wētan** (in ḥik. en poëzie): tīmor (is jav., T.).

ويجل **wīdjil** (in ḥik. en poëzie van jav. oorspr.), *deur.*

ويدم **wīdam** (in ḥik. en poëzie), *gebed; spreuk* (Tamil wédam: wéda, T.).

وير **wīrạ** (skr. wīra, in ḥik. en poëzie), *uitmuntend; heldhaftig; uitmuntende enz.; held; kampvechter; uitmuntend enz. zijn; uitmuntenheid; heldhaftigheid.*

ويلس I. **wīlis**, *bevallig; sierlijk.*

II., jav. *groen* [R.]. — Wordt ook van hoofdhaar gezegd, zoo 't ongemeen zwart en glanzig is, zoodat er als 't ware een groene weerschijn op ligt (1). — [T.].

وَيْلَكَ, *wee u! wee hem! wee mij!* — z. wail.

ويه **wēh**, z. œwēh.

ويست* **wīsit** of **wīsid:** īsit. — [B.].

ويڤلي **wēpẹlai**, naam van een' boom welks bladeren in boeken of tusschen andere papieren gelegd worden, om er het ongedierte uit te houden.

وَيْل, *kwaad, dat aankomt; straf;* — interj. van smart, medelijden of bedreiging; *wee;* اَلْوَيْل, *de poort der hel; een dal of put in de hel.*

ه

ه, de letter **hā'**, 26e van het arabisch, 27e van het maleisch, en 32e van het door Marsden veranderde maleische alphabet, met de phonetische waarde van de nederlandsche *h.* — De mal. noemen haar hā' bẹsar, ter onderscheiding van de ح. Als cijferletter z. abdjad. In geschriften van godsdienstigen aard verkorting van هَدِيَّة.

2°. naam van het 2e jaar van den moeh. achtjarigen cyclus.

هُ, possessief pron. suff. 3. sing. masc., *zijn,* in den gen. en acc.

هَا, possessief pron. suff. 3. sing. fem., *haar,* in den gen. en acc.

هَآء, naam der letter ه; h. marbœṭah, *solide hā'*, naam der letter ة.

هاء, **hå-2** en **hå-3**, interj. bij het lachen.

هاآت plur. van هَآء.

هاب **hāboe**, z. āboe.

هاب **hāba̤**, z. āba̤.

هابت **hābat**, *gedrag* jegens iemand; *behandeling* in dien zin (is het batav. abẹt dat eigentl. bal. is, T.); djāngan dẹngngan sẹbārang h.

هابر **hābar**, z. ābar.

هابر **hāboer**, z. āboer.

(1) Zooals bij zwarte kippen?

هابس **hāboes**, z. āboes.

هابس **hābis**, z. ābis.

هابغ **hābang**, z. ābang.

هابق **hāboek**, z. āboek.

هابه **hābah**, z. ābah.

هَابِيل en هَبِيل, *Abel;* mal.: ābīl.

هاتي **hāti**, *binnenste* van sommige dingen; *lever; maag; hart* (zelden als lichaamsdeel. — z. djantoeng —); *moed; inwendige; gemoed; gemoedsgesteldheid; neiging; zin; gevoel; meening;* kętjil h., *kwalijk nemend;* h. kętjil, *kleinmoedig; moedeloos; wanhopend;* h. bęsar of bęsar h., *hooghartig; hoogstrevend;* sampai h., *hardvochtig genoeg zijn;* tāwar h., *geen lust meer hebbend;* hantjoer h., *geroerd; aangedaan;* h. tāpak tāngan, *midden van de palm;* āngan-2 h., *inwendig gepeins; geweten;* h. bātoe, *weeke zwarte steen en een' anderen steen, die, hard geworden, het voorkomen heeft van zwart marmer;* dęngngan bœlat h., *van ganscher harte;* męngambel h., *het hart* (de genegenheid) van iemand *winnen; het hart* van iemand *stelen;* męmbęrī h. kępadạ, iemand *in zijne lusten of luimen toegeven; zijn' zin laten doen; aanmoedigen;* pādạ h. sahājạ, *volgens mijn gevoel;* dātang h., *in den zin komen;* **bęrhāti**, *moedig zijn;* van iets dat gekookt is, bv. rijst, aardvruchten enz. *nog ongaar van binnen;* **pęrhāti**, *ter harte nemen; oplettend zijn op* iets; *onthouden;* **pęrhátīkęn**, *met voorzichtigheid behandelen* (waarom is hier niet **męmpęrhatīkęn**, in plaats van de in het passif optredende vorm opgenomen? T.); **sęhāti**, *eensgezind; eenmoedig;* **hāti-2**, *voorzichtigheid; wat op een hart gelijkt;* **dāoen hāti-2**, naam eener plant met hartvormige bladeren, die als geneesmiddel gebruikt worden.

* هاتب **hātab**, w. sum., *regelen* = ator. — [N.].

* هاتر **hātoer** (de *h* zier verdacht, T.), batav., *rangschikken;* **hatœran**, *rangschikking.* — [B.].

* هاتم **hātam**, batav. (ختم) naast tāmat. — [H.].

* هاجت **hādjat**, w. sum., *in dienst zijn, bezigheden hebben.* — [N.].

هَاجِس, *voor den geest komend; in het geheugen komend; voor den geest komende* enz.; — plur. *gedachten.*

* هاجون **hādjoen**, w. sum., *beproeven.* — [N.].

هَادِي, *aan het hoofd gaand en leidend; geleider; hoofd* (chef); اَلْهَادِى, *de geleider* bij uitnemendheid, d. i. God; عبد آلهادى, dienaar van denzelve (eene mal. verb. is doewādi).

هادغ I. **hādang**, z. ādang.

II., w. sum., *ontblooten;* h. dāda, de borst bloot maken. — [N.].

هادڤ I. **hādap**, z. ādap.

II., w. sum., *tambourin.* — [N.]; z. ẹdap (T.).

هار I. **hāroe**, *beroeren; verontrusten; verstoren; in opschudding brengen; aanvechten;* **hāroe-bīroe**, *beroering; verontrusting; verstoring der rust; opstand; opschudding; alarm; geraas* [met verscheidenheid van verschijnselen].

II., naam van een mal. volkstam in Doengoen onder Atjeh.

هار **hāri**, *tijd eener zonsomwenteling; dag* (dag en nacht); *dag, niet nacht* (zelden); gesteldheid van den dag, d. i. *weder;* **sẹhāri**, *één dag; op een' dag; op zekeren dag;* **sẹhárījan**, *zoolang als de dag duurt* (duurde), d. i. den ganschen dag; **hāri-2**, *elken dag; dagelijks;* **sẹhāri-hárījan**, *den geheelen, ganschen dag.*

* هارت **hārat**, w. sum. (uitspraak van hẹrat of 't Rijowsche rat, T.), *stijf, vast, onwrikbaar,* van voorwerpen die men vast bindt of ergens in plaatst; **pahārat kāïn-?** *de kleeding stevig vastmaken* [fig. zich tot vechten gereed maken]. — [N.].

هارس **hāras**, z. āras.

هارس I. **hāroes**, *stroom* (het stroomen); tāti h., *stroomrafeling.*

II., *niet geboden en niet verboden; geoorloofd; behoorlijk.*

هارغ **hārang**, z. ārang.

هارغ **hāroeng**, z. āroeng.

هارغ **hāring**, z. āring.

هارڤ **hārap**, *hopen* (hoop koesteren); *vertrouwen; bouwen* [op iets]; *hopen op iets; hopen, dat iets met iets geschiede,* dat bv. eene wond geneze.

هارم **hāroem**, *welriekend* (niet van spijzen); *geurig; welriekende enz.*, als hoed.; *geur.* — z. wāngi.

هارْمُوز, z. onder هرمز.

هارن **hāroen**, z. āroen.

هارو **hārau**, z. ārau.

هارُن, *refractory horse,* Richardson's Perzisch Wdb. (dus niet op Rijow in gebruik?, T.).

هاره **hārah**, z. ārah.

هاس **hāsạ**, z. āsạ.

هاسب **hāsib**, als mannelijke eigenn., verb. van عَبْدُ ٱلْحَسِيبِ.

هاسد **hāsoed** en **hāsoet**, z. āsoed en āsoet.

* هاسغ **hāsoeng**, w. sum. (z. āsoeng, T.), *opstoken; aanhitsen.* — [N.].

هاسق **hāsap**, z. āsap.

هاسم **hāsẹm**, w. sum., *verzuurd.* — [N.]; z. اسم.

* هاسن rel. هاسن۲ **hāsan** of **hāsan-2**, w. sum., *hopen; op iemand zijn vertrouwen stellen.* — [N.].

* هاسه I. **hāsah**, batav., z. āsah.

II., w. sum., z. hœsong. — [N.].

هاسي **hāsai**, z. āsai.

هَاشِم, nom. pr. v.

هَاشِمَة, *wond of kneuzing, die het been verbrijzelt.*

هَاشِمِيَّة, *de Hāsjimiten,* eene mahomedaansche secte, gesticht door zekeren Hāsjim.

هاغت **hāngat**, z. āngat.

هاغت I. **hāngit**, z. āngit.

II., w. sum., *een lijkreuk.* — [N.].

هاغس **hāngoes**, z. āngoes.

هاغو **hangoe** (هاغؤ hangòq uitspraak van hẹngap of ngap, T.) = nāpas. — [N.].

هاقق **hāpaḳ**, z. āpaḳ.

* هاقت **hāpit**, batav., z. āpit.

* هاقر **hāpar**, w. sum., *eene smederij; alles wat uit zee aan komt drijven,* wrakken, planken, balken, riet of gras ẹnz., doch geene menschen. — [N.].

هاقس **hāpoes**, z. āpoes.

هاقق **hāpaḳ**, z. āpaḳ.

* هاقق **hāpẹḳ**, batav. (jav., T.), *vunzig; muf; duf.* — [B.].

هاقل **hāpal**: حَفَظَ.

هاقل **hāpil**, verk. van عَبْدُ ٱلْحَافِظ.

هاقه **hāpah**, z. āpah.

* هاكو, **hāgoe-2**, w. sum., *naar den adem snikken.* — [N.].

هال **hālạ**, z. ālạ.

هالر **hālir**, z. ālir.

هالس **hāloes**, *fijn; dun; teeder; fatsoenlijk; manierlijk; subtiel; diepzinnig; scherpzinnig; geslepen.*

* هالغ I. **hālang**, batav., z. ālang en œloeng-2.

II., w. sum., *iemand vergeten; niets meer om hem geven; doen alsof men hem niet ziet wanneer men hem ontmoet;* **bẹrhālang hāri**, *om den anderen dag.*

III. (men. uitspraak van هلَغ: lang, T.); **hālang katātoes**, *een vogel die op de huizen gaat zitten en alsdan door driemaal* katoe *te roepen den dood eens zieken voorspelt.* — [N.].

*هالغ **hāling**, z. āling.

هالڤ **hālap**, z. ālap.

هالو **hālau**, z. ālau.

هالور **haloer** = maski. — [N.].

*هالون **haloen**, w. sum. (z. āloen, T.), ook *deining* der zee. — [N.].

هالي I. **hālai**, z. ālai.

II., w. sum., een boomsoort. — [N.].

هام **hāmạ**, z. āmạ.

هامس **hāmis**, z. āmis.

هامن I. **hāmoen**, *allerhande beleedigende uitdrukkingen.*

II., w. sum., *iemand iets verwijten, ook valsch betichtigen.* — [N.].

*هانب **hānab**, w. sum., *zwijgen.* — [N.].

*هانو **hānau**, w. sum.,: *ẹnau.* — [N.].

هاو I. **hāwạ**, verb. van حَوَّا.

II. — verb. van هَوَآء — *lucht; luchtgesteldheid; klimaat; lucht, waardoor zich het bestaan van iets te kennen geeft;* **hāwạ-dābạ**, z. onder dāba.

III. — verb. van هَوِي — *liefde; liefdedrift; lust; begeerte; verlangen; hartstocht.*

هاور I. **hāwar**, z. āwar.

*II., w. sum. (z. اَوْر, T.), **bambœ hāwar dœri**, bambœ dœri. — [N.].

هاوس **hāoes**, z. āoes.

هاوش en هَاوَشْت, pers., *discipel of volgeling van een' profeet.*

هَاوِيَةْ, *kinderlooze vrouw; lucht.* — هَاوِيَةْ en اَلْهَاوِيَةْ, *de afgrond,* waarin de veroordeelden geworpen worden; de hel.

هاي, **hājạ-2**, *zonder opzet met het bovenlijf heen en weder zwaaien;* van een werk *wankelen tusschen voltooid worden en niet voltooid worden.*

*هايق **hājak**, w. sum. (z. اين) bij het schoon maken der rijst wordt dit woord gebezigd om aan te toonen dat men door aanhoudend met de wan te draaien het vuil afzondert. — [N.].

هايم **hājam**, z. ājạm.

*هايون **hājoen**, w. sum., *aanleggen om te gooien.* — [N.].

هاپ **hānjạ**, *behalve; alleen; maar; slechts; tenzij; ten ware.* — Soms moet er tijādạ, niet, als uitgelaten vóór gedacht worden. — Anakkoe (tijādạ) h. sẹōrang, *ik heb geen kinderen, behalve een'* d. i. ik heb slechts één kind. — z. mẹlainkẹn.

هاڤت **hānjoet**, *drijven* met een' stroom; van een' vlieger, waarvan het touw gebroken is *op genade van den wind drijven*, fig. het ronddolen; **bęrhānjoet**, *drijvende zijn; zich drijvende aan een' stroom overlatende zijn; afzakkende zijn.*

هاڤر **hānjir**, z. ānjir.

هَبَآءٌ, *zonnestofje.*

هباي **habāją** en **hoebāją**, *volstrekt.*

هِبَةٌ, *gift; geschenk.*

هبلر I., z. ābloer.

II., z. boelœr.

هُبُوبٌ, van den wind *blazen; waaien*; mal.: hœboeb.

هِجَآءٌ, *hekeling, doorhaling; bespotting; spelling; spot; hekelschrift; spotschrift; satire.* — In 't mal. ook nog: *spellen.* — De mal. hebben ook nog verb. ēdją, hidjāān, lettergreep; **pęrhidjāān**, *spelling.*

هِجَائِيٌّ, (van het voorgaande), *de spelling betreffend; de spelling betreffende.*

هِجَائِيَّةٌ, fem. van het voorgaande —, ḥoerœf h., *spel-letter*, ter onderscheiding van de partikelen, die ook ḥoerœf genoemd worden.

هِجْرَةٌ, *een vol jaar.*

هِجْرَةٌ, *afbreken van vrienschap; vertrek; scheiding* van de zijnen; اَلْهِجْرَةُ, het vertrek bij uitnemendheid, d. i. het vertrek van Moeḥammad van Makkah naar Madinah, vrijdag den 16ⁿ, volgens anderen, donderdag, den 15ⁿ Juli 622, waarmede de Mah. tijdrekening begint.

*هجنكن **hoedjoenkan**, w. sum., *afrukken; wegrukken; met geweld trekkend.* — [N.].

هَجْسٌ, *voor den geest komen; in het geheugen komen.*

هَجْوٌ, z. هِجَا.

هَدَاوِي, هَدَاوِي en هَدَاوِي, plur. van هَدِيَّةٌ.

*هد **hoed**, batav., **bœroeng hoedhoed** (1): bœroeng platòk bāwang. — [H.].

*هدامت **hidāmat** = djimat. — [N.].

---

(1) Dit is de ar. naam van den specht, die in de Mohamed. traditie omtrent koning Salomo een groote rol speelt, voor dien grooten theoloog en polygaam, water en vrouwen, waaronder Balkis, zoekende. — [T.]. — z. هُدْ هُدْ.

هَدَاهِد plur. van هُدْهُد.

هُدَاهِد, هُدهُد en هَدهَد, *elke vogel, die een kirrend of afgemeten geluid laat hooren; hoppe; ringduif.*

هَدَايَا plur. van. هَدِيَّة.

هِدَايَة, *leiden langs den rechten weg;* — *leiding* enz.

*هدايت **hidājat,** batav., *voorspoed; geluk.* — [B.]. — z. hidājah.

هَدَر, *ijdel of nutteloos zijn; ongestraftheid voor vergoten bloed;* **māti hadar,** *dood, zonder dat er een haan naar kraait.*

هُدْنَة, *wapenstilstand; rust; verademing.*

هُدْهُد, z. onder هد.

هُدًى, *leiden langs den rechten weg; leiding* enz., wat daartoe dient; اَلْهُدى, *de leiding* enz. bij uitnemendheid, d. i. de koran.

هَدِيَّة, *geschenk,* in 't mal. voorn. in den deftigen stijl.

هَذَا en هٰذَا, *deze; dit.*

هٰذِى, هَذِى, هَذِهْ en هٰذِهْ, fem. van het voorgaande.

هِرَام plur. van هَرَم.

هربب I. **harbab,** z. arbab en rębbab. II. en **rębab** naast bijōla, batav., *viool.* — [B.]. — Onder rębab vindt men: tweesnarig muziekinstrument, bij wijze van viool.

هرت **hartạ,** z. artạ en rętṭạ.

هِرَّة, *kat* (wijfje).

هرتاون **hartāwan,** z. artāwan.

هرتل **hartal,** z. artal en ręttal.

هردق **hęrdiḳ,** z. tęngking en sęrgah.

هردم **hardam** — pers. — *gedurig; onophoudelijk.*

هِرَر plur. van هِرَّة.

*هرڤ **harpa,** batav., z. arpa.

هرق **hęriḳ,** *schreeuwen; jammeren.*

هِرَقْل, هِرْقِل en هِرَقَل, Heraclius, grieksche keizer in den tijd van Moehammad.

هرك **hargạ,** z.ręggạ.

هرم **hęram,** z. ęram en ram.

هِرَم, *pyramide* van Egypte.

هُرْمُز, per., Ormus, stad en eiland in den pers. golf.

هُرمُز (اَلّ) هَارمُوز (اَلّ) هُرمُزَان (اَلّ) (per. هُرمُزد), benaming van den koning van Perzië.

هروب harœbi, z. onder bāwang.

هريبن, z. onder rība.

هَرِيرَة, *katje*.

هريڠن hẹrēngan, z. ẹrēngan en rēngan.

هريمو harīmau, z. rīmau.

هرين harīni, smtr. van hāri īni.

هس his, z. *is*.

هست hastạ, z. astạ, ẹstạ en sẹttạ.

هُشْنَار, pers., *verstandig; behoedzaam; voorzichtig*.

هڠ hang, z. * ang; h. tœwah, de titel van den beroemden laḳsamāna van Malaka, welks daden in eene ḥikājaḥ beschreven worden.

هڠس hangsạ, z. angsạ.

هڠڠف hẹngngap, z. ẹngngap.

هڠكڠ hongkong — oorspr. chin. —, Hongkong, naam van een chineesch eiland, ten Oosten van de monding der rivier van Canton, thans eene engelsche kolonie.

* هڠكف hangkap, z. angkap.

هڠك hinggạ en, minder gekuischt, hinggan (niet wel anders, dan vóór een' klinker), *grens; perk; einde; tot; tot aan; tot dat.* — Moet soms door *zelfs* of *behalve* vertaald worden. — Hinggan is waarschijnlijk eene smtr. van het thans niet meer gebr. hinggāān. — De wijziging anggan voor hinggan is zeer gebr. — h. īni nāïk, *van nu af; voortaan;* ápālah dājạ kītạ lāgi hinggạ mátīlah kītạ? *wat middel blijft ons over, behalve te sterven?* sẹhinggạ, singgạ, singgan en singgat, *zoover als de grens, het perk, of het einde*, d. i.: zooveel als ons: tot aan; tot dat; zoodat.

هڠك hinggoe (skr., T.), *duivelsdrek* — asa foetida.

هڠكف hinggap, van een' vliegenden vogel of dergelijke *zich neder-zetten*.

هوق hoḳ — oorspr. chin. — soort van vogel in geschilderd katoen; sapoetāngan bœngạ h., soort van hoofddoek, met zwarten grond en witte randjes, waarin een zwarte vogel is.

هَلَّ, van de nieuwe maan *verschijnen; aanlichten;* van eene nieuwe maand *beginnen;* — *verschijning van de nieuwe maan; aanlichting ....; begin eener nieuwe maand.*

هلال, *de nieuwe maan in de 3 eerste dagen.*

هلامن **halāman**, *voorplein; voorhof; onbeschreven rand* eener bladzijde.

هلب **halbạ**, z. albạ en kẹlẹbat.

هلبالغ **hoeloebālang** — smtr. van hœloe en bālang (ongebr. voor bālạ) — *krijgsoverste.*

هلبغس **hoeloebangsạ** — smtr. van hœloe en bangsạ — *volkstam.*

هلت **hẹlat**, z. ẹlat en lat.

هلغ **hẹlang**, z. onder ẹlang.

* هلمبوبو **halimbœboe**, w. sum., eene *hoos*, hetzij wind of waterhoos. — [N.].

هلنتر **halintar**, z. alintar en lintar.

* هلنته **halintah**, z. alintah.

هلو **halwạ**, z. حلوي.

هلوءن **halœan**, z. alœan.

* هلونن **helōnin**, batav. (misschien 't bal. ngilonin of jav. ngiloni, T.), *toegeven; laten begaan.* — [B.].

هلي **hẹlai**, z. lai.

هلي **halīja**, z. alīja.

هليج **halēdjạ**, z. lēdjạ.

* هليفن **halīpan**, z. alīpan en līpan.

هم **ham** en **hem**, uitroepende nabootsing van een kuchend geluid, dat men opzettelijk laat hooren, om iemands oplettendheid gaande te maken; hem; zoodanig geluid. — z. dāham en dēhem.

هم I., pron. 3 plur. masc., zijlieden.

II., possessief pron. suffix 3 plur. masc., hunne, in den gen. en acc.

هم, *zorg; moeielijkheid; droefheid; gewichtige aangelegenheid; voornemen.*

هما I., pron. pers. 3 dual. masc. en fem., zij beiden.

II., possessief pron. suffix 3 dual. masc. en fem., hun beider; haar beider [in den gen. en acc.].

همب **hambạ**, *slaaf; knecht; dienaar; onderdaan; onderhoorige; leenman; afhangeling.* Men gebruikt dit woord ook, in de eerbiedige of hoffelijke spreekwijze, om het pron. pers. 1 uit te drukken. — h. tœwan, *de dienaar van mijn heer* (uw dienaar), van hetzelfde gebruik; h. kan op die wijze bij elken titel gebruikt worden: h. dātō; h. ẹntjī; h. nachōdạ; h. tœwạ, oude dienaar, wordt door oude lieden als pron. pers. 1 gebruikt tegenover jongeren, aan welke zij eerbied verschuldigd zijn; h. tœwan ītoe, of bij smtr. h. tœwantoe,

die dienaar van mijn heer. Het laatste werd in het voormalig rijk Djōhor tegenover alle personen van vorstelijke afkomst, van af den Bẹndahārạ naar beneden toe, gebruikt. — h. ōrang, *slaaf enz. van iemand*, wordt in de nederige spreekwijze gebruikt, om het pron. pers. 1 en 3 uit te drukken; h. rādjạ nẹgrī, *de welgezeten burgers;* **pẹrhambāān,** *staat van een slaaf* enz.; *slavernij; dienstbaarheid.*

* همب **hoemba,** batav., *schelden.* — [B.].

* همباچڠ **hẹmbātjang,** z. ẹmbātjang.

* همبارو **hambāro** (z. ambāro), batav., *kaaimuur; houten glooiing.* — [H.].

همبالڠ **hoembālang,** *tuimelen.*

* همبالو **hẹmbālau,** z. ẹmbālau.

همبت I. **hambat,** z. ambat.

II., w. sum., z. Marsden in voce — het beteekent ook verletten van werk. — [N.].

همبر I. **hambar,** *smakeloos;* van smaak reuk van zelfstandigheden *flauw* —; van de stem *zwak.*

II., z. ambar.

همبر I. **hamboer,** z. amboer.

II., batav., *drijven.* — [B.].

* همبر **hoembar,** batav. (jav. oembar, T.), *los laten loopen.* — [B.].

* همبس **hambas,** w. sum., *den grond gelijk maken; onkruid wegkappen.* — [N.].

* همبس I. **hamboes,** z. amboes.

II., batav., *blazen* (vgl. ẹmboes, T.); **hambœsan,** *blaasbalg.* — [B.].

همبس **hẹmboes,** z. ẹmboes.

همبس **hoembas,** z. oembas.

همبس **himbas,** z. imbas.

همبڠ **hambang,** z. ambang.

* همبڠ **hambong,** w. sum., *kaatsen.* — [N.].

همبل **hambal,** z. ambal.

همبن **hoemban,** z. oemban.

* همبوت **hamboet,** w. sum., *schudden; beven; dreunen,* zooals plaats heeft wanneer een stuk geschut wordt afgeschoten. — [N.].

* همبر **hamboer,** w. sum., ook *springen; opspringen* = tẹrdjoen. — [N.].

هَمْز, *drukking in de hand; persing; voortdrijving; verstooting; prikking; doorboring; breking;* naam van het schrijfteeken ء, dat, boven de و of ي geplaatst, daaraan de waarde van den griekschen spiritus lenis geeft. In sommige gevallen staat het alleen, en heeft dan dezelfde kracht. Het neemt de drie klinkers en de tasjdīd aan. — De naam is waarschijnlijk ontleend van zijne voortstootende, explo-

sieve natuur; naam van de ālif, van dat schrijfteeken voorzien (أ). — z. هَمْزَة.

هَمْزَة, naam van het schrijfteeken ء, — z. هَمْزَة.

همسايه, pers., *buur; buurman; nabuur.*

همڤا **hampa̤**, *ledig; ijdel;* **hampākḙn waktoe**, *den tijd verbeuzelen.*

* همڤاران **hampāran**, w. sum., — z. ampāran. — [N.].

همڤوت **hampoet**, z. ampoet.

همڤت I. **hempet**, z. ḙmpet.

II., w. sum., *boven op iets liggen, bedelven;* āpa āda djœwa ōrang jang tḙrhempet, *leggen er ook menschen onder* (het ingevallen huis). Verder in het vechten; **tḙrhempet**, iemand boven zich hebben, dus verliezen; **mahempet**, *boven zijn, winnen;* dḙngan bitjāra sāja tḙrhempet tḙtāpi dḙngan tāngan sāja mḙngempet, *met den mond verlies ik, doch met de handen win ik.* — z. verder himpej. — [N.].

* همڤدس **hampḙdḙs** en **hampḙdal**, batav., *lever.* — [B.].

همڤدل **hḙmpḙdal**, z. ḙmpḙdal, pḙdal en mḙmpḙdal.

* همڤدو **hampḙdœ** en **ḙmpḙdœ** = ri. mḙmpḙdœ.

همڤر **hampar**, *uitgespreid*, zooals bv. eene mat; bātoe h.; **mḙhampar**, de hoedanigheid van h. aannemen; *zich uitspreiden;* van den bodem van een vaartuig, *nagenoeg horizontaal uitloopen*, d. i. niet scherp zijn; **mḙhamparkḙn tāngan**, *zijne handen openen*, d. i. milddadig handelen.

* همڤير **hampir** en **ampir**, *dicht; dicht bij; nabij; bijna.*

همڤس **hampas**, z. ampas.

* همڤوس **hampoes** en **ampoes**, *uitdoen.* — [L.]; en **hāpoes**, batav., *uitvegen; uitschrappen.* — [B.]. — z. hāpoes.

همڤس **hḙmpas**, z. ḙmpas.

* همڤس I. **himpas**, w. sum., *geheel; alles;* **waris mḙnghimpas**, *universeel erfgenaam.*

II. en **impas**, batav. (soend., T.), *afbetaald.* — [B.].

* همڤڠ **hampang**, w. sum., *afsluiten; een weg afsluiten.* — [N.].

همڤون **himpoen**, *bijeen brengen; vereenigen; vergaderen; verzamelen;* **pḙrhimpœnan dœsoen**, *verzameling van dorpen, gemeente bestaande uit meer dan één dorp.*

* همڤوه **hampoh**, w. sum., *overvloeien; overstroomen.* — [N.].

* همڤي **himpej** (همڤي), w. sum., = himpit. — [N.].

* همڤيڠ **hamping**, w. sum., *smijten; gooien; weg werpen.* — [N.].

هُمَم plur. van هِمّة.

هُمُوم plur. van هَمّ.

هون **hoen** — oorspr. chin. — een tiende gedeelte, inz. van eene tāhil en = 10 tjī, of van eene tjoen, duim.

هُنّ, *zijlieden; hare.*

هنتو **hantoe** en, minder goed, **antoe,** *spook; booze geest;* h. bangkit, *het lichaam van een' afgestorvene, dat 'snachts uit het graf verrijst en allerhande handelingen verricht;* h. tānah z. djęmbālang; djāri h., *de middelste vinger;* tampar h., *naam van een' boom, welks bast en vruchten in de geneeskunde gebruikt worden.* De vruchten zijn plat en breed en vol fijne en scherpe stekels, waarvan de naam (jav. saparantoe, T.). — Kęnnạ h., door een' boozen geest bezeten zijn; kęnnạ tampar h. of di tampar h., *door een boozen geest geoorveegd zijn,* d. i. plotseling een scheef gezicht gekregen hebben; bœroeng h., *soort* van *uil;* **bęrhantoe,** *een' boozen geest in zijn dienst hebben, van een' boozen geest bezeten zijn.*

هنتي **hęnti,** *stil staan; blijven staan: stil houden; pleisteren; ophouden; uitscheiden.*

* هنتت **hantat,** z. antat. — [L.].

* هنتوت **hoentoet,** z. oentoet. — [L.].

* هنتيت **hintit,** z. intit. — [L.].

هنتر **hantar,** z. antar.

* هنتر **hantẹr,** z. antẹr. — [B.].

هنتڤ **hintip,** gluren door eene nauwe opening.

* هنتق **hęntaḳ,** w. sum., steken met de lans; werpen, harpoenen. — [N.].

* هنتم **hantem,** w. sum., slaan &ª. — z. Marsden in voce — verder beteekent het ook stampen met de voet. — [N.].

هنتم I. **hęntam** en **hantam,** slaan; kloppen; met kracht of hevigheid eenige uitwerking doen op iets; iets ter dege doen; raken in dien zin. — z. bęngkah.

II., batav., z. antam. — [B.].

هنتي **hoentai,** z. oentai.

هنتي **hintai,** z. intai.

هنتيمون I. **hęntīmoen,** z. ęntīmoen en męntīmoen.

II. en **katīmoen,** batav., komkommer. — [B.].

هنجر I. **handjar,** verb. van خنجر.

II. en **andjar,** batav., bewegen; van plaats veranderen. — [B.].

هنجر **hoendjoer,** z. oendjoer en loendjoer.

*هنجم **hondjam**, z. ondjam. — [L.].

هنجن **hoendjoen**, z. oendjoen.

هنجلي **hẹndjẹlai**, z. ẹndjẹlai.

*هنجو **handjœ**, w. sum., *vooruitgaan; voortgaan; het begonnen werk vervolgen* (eigent. أنجر, T.). — [N.].

هنچيت **hintjit**, *weg, van hier; wegjagen; verjagen; uitjagen; verdrijven; uitdrijven; verbannen; verstooten.*

هنچر **hantjoer**, *ontbonden; opgelost; verteerd*, zooals bv. de spijs in de maag; *gesmolten; verbrijzeld; vergruisd; zich ontbinden; zich oplossen; smelten.*

هنچي **hantjai**, *aan stukken; aan flarden; uit zijn verband.*

هند, *Indiër; Hindoe.*

هندق **handaḳ**, z. andaḳ.

هندات plur. van هند.

*هندأ **hendâ**, w. sum., *afzonderen; verbergen;* **hendâkan**, *verbergen; wegstoppen.* — [N.].

هندر **hondẹr** — eng. hundred —, van koopwaren, bv. ijzer, *honderdtal; honderd.*

هندس **handas**, z. andas.

هندس **hẹndas**, z. ẹndas.

هندسة (pers. أندازه), *meetkunde.*

*هندغ **hindang**, w. sum., *wannen* zooals men rijst of tarwe dœt. — [N.].

*هندڤ **handap**, z. andap.

*هندم **handem**, w. sum., *een slaaf die zijne vrijheid niet kan terug koopen;* h. karem, *levenslange slavernij.* — [N.].

هندستان en هندوستان, pers., *Hindostan.*

هندق **hẹndaḳ**, *willen* (den wil hebben); *gelieven; moeten; moeten geschieden; noodzakelijk zijn.* — Kan soms door *om* vertaald worden; — *verlangen; begeeren; verkiezen,* in dien zin; h. hœdjan, *het wil regenen;* **itœlah hẹndaḳnja,** *dat is zijn begeeren; dat moet geschieden* (is noodzakelijk); **hẹndaḳkah bœngạ ītoe?** *wilt gij die bloem hebben?* sahājạ dātang h. bẹrtānjạ, *ik kom om te vragen,* eig. willende vragen; z. kahẹndak.

هندق **hoendaḳ**, z. oendaḳ.

هندل **hẹndal**, *ingeklemd.*

هندو, pers., *Indiër; Hindoe.*

*هندو **hindœ**, w. sum., z. indœ. — [N].

*هندوكن **handœkan**, w. sum., *zacht wiegelen; schommelen.* — [N.].

هندي **handai**, *vriend.* — z. taulan en ṣaḥabat.

هندي, pers., *indisch; hindoesch; indische; hindoesche; Indiër; Hindoe.* — z. hindœ.

*هنديكو **handiko,** w. sum., *trotsch; verwaand.* — [N.].

*هنسوت **hinsoet,** w. sum., *op zijn achterste vooruit schuiven.* — [N.].

هنغ **hẹning,** z. ẹning, ning en bẹning.

هو **hau,** interj. van schrik.

هوٓ **hô,** z. hok.

هو, hij; hij kat'ex., d. i. God.

هوآء, *lucht; ruimte tusschen hemel en aarde; ledige ruimte.* — Eene mal. verb. is hāwạ.

هواجس plur. van هَاجِس.

هوڤ **hœwap,** z. œwap.

هوبب **hœboeb,** z. œboeb.

هوبت **hōbat,** z. ōbat.

هوبغ **hœboeng,** z. œboeng.

هوبن **hōban,** z. ōban.

*هوت **hœwit,** z. œwit.

*هوتبا **hōtẹbā,** batav. — verb. van خُطْبَة — *vrijdagdienst in de moskee.* — [B.].

هوتغ **hœtang,** z. œtang.

هوتن **hœtan,** z. œtan.

هوج **hœdjạ,** z. œdjạ.

هوجت **hœdjat,** z. œdjat.

هوجغ **hœdjoeng,** z. œdjoeng.

هوجن **hœdjan,** z. œdjan.

*هوجوكن **hoedjœkan,** w. sum., een kunstterm bij het hanenvechten in gebruik bestaande daarin dat men de hanen een paar keeren (terwijl zij nog in handen zijn) tot elkander brengt en weder terug trekt om hen zoo doende op elkander gebeten te doen worden (v. d. Wall kende œdja•en toch nam hij telkens die verkeerd gehoorde woorden van N. op, T.). — [N.].

هوجه **hœdjah,** z. œdjah.

*هودر **hœdar,** z. œdar.

هودغ **hœdang,** z. œdang.

*هودڤ **hœdip,** z. hœrip.

هورت **hœroet,** z. œroet.

*هورس **hœras,** w. sum., *met water besprengen; besprenkelen.* — [N.].

هورس I. **hœroes,** z. œroes.

II., batav., *klaar; in orde.* — [B.].

هورس **hōras,** batav. (port.), *tijdstip; uur.* — [B.].

هورغ **hœroeng**, z. œroeng.

*هورڤ **hœrip**, **hœdip** en **hīdoep**, batav., *leven; in gezondheid en voorspoed leven;* **kẹhoerīpan**, *het land Koeripan*, d. i. een land, waar men in welvaart leeft, een land dat in het levensonderhoud voorziet, *een gelukkig land* enz.

*هورم **hœram**, w. sum., *verduisteren* van zon of ander licht (vgl. bal. oerẹm, T.); iets *sterk doen afsteken; in een minder goed licht doen staan.* — [N.].

هوروهار **hœroe-hāra** (elk afz. geene bet.), *opschudding; beroering; beweging; getier* [*toestand*].

*هوسغ **hœsoeng**, w. sum., *alles over vertellen; babbelen van den een bij den anderen.* — [N.].

هوسڤ **hœsap**, z. œsap.

*هوسل **hœsoel**, w. sum. (اصول, T.), *ondervragen; onderzoeken; alles stipt nagaan.* — [N.].

*هوسي **hœsei**, w. sum., *afwinden* katoen of koord &ª; **hœseikan**, *uit de waz maken.* — [N.].

هوۏ **hœwap**, z. œwap.

*هوڤن **hōpen**, batav. (jav. opèn, T.), *letten.* — [N.].

هوكيّن **hōkījan**, — oorspr. chin. — naam eener provincie van China.

هول **hœloe**, z. œloe.

هولت **hœlat**, z. œlat.

*هولر **hœloer**, w. sum., *aanreiken; overgeven;* ook in den zin zooals wij zeggen reikt dien brief daar of daar eens. — [N.].

*هولس تاغن **hœloes tāngan**, w. sum., *lijfwacht; lijfbediende.* — [N.].

هولم **hœlam**, z. œlam.

هولند **hōlandạ**, z. ōlandạ en bẹlandạ

هوم **hœmạ**, *tijdelijk bebouwde drooge grond met woning,* = lādang.

*هومايغ rel. مايغ, **hoemājang-2** en **mājang-2** = **pẹdas**, w. sum., *heet brandend* doch het is alleen voorgekomen in vereeniging met hāti. — [N.].

*هومبن **hœmban**, w. sum., *werpen,* zooals met een steen; *smijten; gooien.* — [N.].

هومم **hōmam** (in ḥik. en poëzie), *hindoe'sch brandoffer* (Tamil omam = skr. homa, T.).

هومن **hœman**, z. œman.

*هومورغ **hoemœrong**, w. sum., *loopende eten;* van dieren *grazen.* — [N.].

*هونجور **hœndjoer**, w. sum., *de beenen uitstrekken bij het zitten of liggen.* — [N.].

هونر I. **hōnar**, z. ōnar.

II., batav., *verergeren* (bedr. w. w.).— [B.].

هونس I. **hœnoes**, z. œnoes.

II., w. sum., een soort van garen dat gemaakt wordt van de vezels van de arènboom (bal. oenoes, bat. hoenoes, T.). — [N.].

* هونق **hœnaḳ**, w. sum., een rottansoort die langs den grond groeit (vgl. اونق, T.). — [N.].

* هوني **hœnī**, w. sum., *wonen; bewaken; bewonen; wacht houden.* — [N.].

هوه **hōh**, interj., *ho; he.*

هوى, *liefde; liefdedrift; lust; begeerte; verlangen; hartstocht; voorwerp van liefde enz.* Eene mal. verb. is hāwạ.

هوي **hœi** — afst. chin. — *geheim genootschap.*

هوي **hōi**, interj. van aanroeping.

هويّة, *verlangen; neiging; voorwerp van verlangen* enz.

هوئيت **hœīt**, *van zich afscheppen met eene pagaai of een' riem*, waarbij het steunpunt op het boord van het vaartuig is.

هي **hai**, in ḥik. en poëzie ook wai, interj. van aanspraak, vormende den vocatief; *o; he, hold;* h.! saudārạ, *o! broeder* of alleen: broeder.

هي **hē**, interj. van toeroeping, *he;* h. tjeh beṛánīnjạ! *he, wat is hij vermetel!*

هي **hījạ**, *zij.*

هيّ **hījoe**, z. ījoe.

هيا en هيّا, interj., om iemand op een' afstand te roepen, *heidaar holla.*

هياكل plur. van هيكل.

هيّاكم, smt. van هيّا, *heidaar*, en het pron. suffix 2e pers. plur. كم, *heidaar, gijlieden!*

هيب **hībạ**, z. ībạ.

هيّب en هايب, *vreesachtig; vreesachtige;* mal.: hījab en hījap.

هيبان, *te vreezen; te eerbiedigen; ontzagwekkend; schrikwekkend.*

هيبة, *vrees, die iemand inboezemt; eerbied; ontzag; vreeselijkheid; geduchtheid; deftigheid; pracht; praal.* — In 't mal. ook nog: *eerbied of ontzag verwekkend; geducht; vreeselijk; deftig; prachtig.* — Eene mal. verb. is hēbat. — z. tjandang.

هيبت **hēbat**, z. هيبة.

هيبر **hīboer**, z. īboer.

* هيبق **hīboeḳ**, batav. (bal. iboek, T.), *ongerust; treurend; kommervol.* — [B.].

هيبن **hēban**, z. ēban en rēban.

* هيبو **hībo** (ibå), w. sum., *medelijden hebben;* **hībo-2**, *aanhoudend om iemand denken die afwezig* is; *bedreefd om iemand zijn.* — [N.].

هيتغ **hītoeng**, z. ītoeng.

هيتم **hītam**, z. ītam.

هيجو **hīdjau**, *groen;* h. tāhi pœpoet, *groen als de uitwerpselen van den* pœpoet (visch), d. i. grijsachtig donkergroen; h.-2, *mos,* dat *in putten, vijvers* en dergelijke groeit.

* هيد **hīdoe, mahīdoe:** iets *ruiken, aan* iets *ruiken* (vgl. hīdoeng). — [T.]; *kussen; zoenen.* — [N.].

هيدغ **hīdang**, spijs of drank *opdisschen;* **hidāngan**, *opgedischte spijs of drank; spijs of drank, ter opdissching gereed.*

هيدغ **hīdoeng**, z. īdoeng.

هيدڤ **hīdoep**, *leven;* van de zon *opgaan; in het leven bewaren; laten leven; levend; levendig; vlug; versch* (van vleesch, visch, groenten enz.).

هيدم **hīdam**, z. īdam.

هيرت **hēret**, z. ēret.

هيرس I. **hīris**, z. īris.

II., w. sum. (z. ايرس), de kringen in eene kris. — [N.].

* هيرغ **hīrang**, z. īrang.

هيرڤ **hīroep**, z. īroep.

هيرم **hīram**, z. īram.

هيرن **hēran** — verb. van حَيْرَان.

هيرو **hīrau**, z. īrau.

هيرهار **hīroe-hāra̤** en **hœroe-hāra̤**, *ontroering; groote ongerustheid;* **be̤rhīroe-hāra̤**, *in ontroering enz. verkeeren;* se̤ge̤nap ne̤ge̤rī pōn b., *en de geheele stad verkeerde in groote ongerustheid.*

هيّس **hījas**, *versieren; smukken; tooien; verfraaien;* **pe̤rhījāsan**, *versiering; verfraaiing, versiersel; tooiopschik;* p. bahāsa̤, *taal* (rede) tooi.

* هيسغ **hīsang**, z. angsang en īsang.

هيسڤ **hīsap**, z. īsap.

هيسن **hīsin**, z. īsin.

هيّغ **hījang** en **jang** (oud-jav. hjang, T.), *godheid.*

هيغر **hīngar**, z. īngar.

هيغس **hīngoes**, z. īngoes.

هيّڤ **hījap** — verb. van هيّب — *ongerust; bevreesd.*

هيکا I., *paleis; tempel* van niet-Mahomedanen.

II., pers., *afgoden tempel; beeld; behoedmiddel; toovermiddel.*

هيڬو **hīgau**, z. īgau.

هيل **hēlạ**, *trekken; voorttrekken; slepen; sleuren.*

هيلت **hēlat**, z. ēlat.

هيلر **hīlir**, z. īlir.

هيلڠ **hīlang**, z. īlang.

* هيلڤ **hīlap, chīlap, kīlap**, batav., *onnadenkend.* — Verb. van خِلاَف.

هيلم, **hīlam-2**, van ver verwijderde voorwerpen *onduidelijk zichtbaar; flauw zichtbaar; nevelig; nu eens zichtbaar, dan weder niet;* zooals bv. eene vlucht vogels, die in eens zwenkt, of wolken aan de kim.

هيلو **hīlau**, z. īlau.

هيله **hēlah**, z. ēlah.

هيلي **hīlai**, z. īlai.

* هيمب **himbo** (imbau, T.), w. sum., *roepen;* **mẹnghimbo** (mahimbau, T.), *toeroepen; toeschreeuwen.* — [N.].

* هيمت **hīmat**, z. īmat.

هيمت **hēmat** — verb. van هِمَّة — *geheele ingenomenheid; van den geest* met iets; *bezorgdheid; inspanning; nauwkeurige zorg;* **tå sampai hēmatkoe,** *mijne ingenomenheid daarmede, is niet voldoende* d. i. kan er niet toe besluiten; **mẹhēmatkẹn,** *met nauwkeurige zorg behandelen; met zuinigheid gebruiken;* m. rœmah tanggah, *voor het huis zorg dragen;* **rōkoḳ ītoe djika di hēmatkẹn,** *als die sigaren met zuinigheid gebruikt worden.*

هين **hīnạ** — skr. —, *gering; arm; armoedig; ellendig; laag; gemeen; veracht;* **hīnạ-dīnạ**, *laag en ellendig; gepeupel; gespuis.*

هينق **hēnaḳ**, z. ēnaḳ.

* هيو **hēwa**, batav. (jav. ewa, T.), *walgen; verachten.* — [B.].

هيو **hījoe**, z. ījoe.

هَيُولاَ, pers., *stof*, voorn. *grondstof* van al het geschapene; *schets* van eene schilderij.

* هيون **hīwan**, w. sum., *vergeetachtige.* — [N.].

هيڽه **hẹnjah**, z. ẹnjah.

ي

ي, de letter **jā'** (يَاءْ), de 28e en laatste van het arabisch, en 33e van het door Marsden gewijzigde maleische alphabet; waarde als die der nederlandsche j. Als

cijferletter, z. ابجد. In geschriften van godsdienstigen aard verkorting van يَسَرًا.

يا I. jā, interj. van aandoening, kommer, medelijden, verbazing.

II., ايا ijā en ايّ īją, van bevestiging, *ja; ja wel* — interj., als antwoord, wanneer men geroepen of aangesproken is.

يَا, interj. van aanspreking, *o!*

يَآء, naam der letter ي.

ياءيت jā-ītoe — smtr. van īją ītoe, *dat is; dat is te zeggen; namelijk; te-weten.*

* ياءين jā-īni (smtr. van īją īni), *die of deze zelfde.* — [P.].

يَابِس, *gedroogd.*

ياتم jātim, uitspraak van يَتِيم.

يَأْجُوج I. en يَاجُوج, *heen en weder loopend; haastig; druk; heen en weder loopende* enz.

II., *Gog; afstammelingen van Gog* (z. ماجوج, T.).

يَازَان, turk., *schrijvend;* **saifoe 'ljāzān** (*het schrijvende zwaard*), titel eener maleische ḥikājah.

* ياسن jāsin (z. يٰس, T.), w. sum., een gebed dat bij de dooden gelezen wordt. — [N.].

يَاقُوت, *robijn; hyacinth; saffier; chrijsolieth.*

يامن jāman, verb. van يَمَن.

يَامِن, *rechts gaand; gelukkig; rechterhand; gelukkig persoon.*

ياي jāji (in ḥik. en poëzie, jav.), *jongere broeder* of *zuster.*

يَايَات plur. van يَآء.

يَا يِي, jā-2-jē, interj. van uitjouwing.

يُبُوسَة, *droogte.*

يَتَامى plur. van يتيم.

يَتَمَة plur. van يَتِيم.

يَتِيم, *wees.*

يجان joedjāną, z. jœdjāną.

يَحْيى, *Johannes.*

يَد, *hand; bezit; voorpoot* van dieren; *vleugel* van vogels.

يُدِىّ, يَدِيّ en يِدِيّ plur. van يَد.

يَرَابِيع plur. van يَرْبُوع.

يَرْبُوع, soort van *veldmuis,* met lange achterpooten.

يَرْحَمُكَ, *moge hij zich uwer ontfermen;* **jarhamka 'llāh**, *moge God zich uwer ontfermen*, een wensch, dienende inz. ter beantwoording van den uitroep الحمد لله, Gode zij de lof, van iemand die geniesd heeft. Daarop antwoordt de geniesd hebbende gew. weder: يهديك الله, *God leide u langs den rechten weg.*

يَرْدِين, *de Jordaan.*

يَزْدَجِرْد, يَزْدَكُور en يَزْدَجَرْد — pers. يَزْدَكَرْد; ar. يَزْدَجِرْد — naam van verscheidene perzische koningen uit het geslacht der Sassaniden. Gewoonlijk verstaat men daaronder den Koning van Persië, aan wien Moeḥammad een' brief heeft geschreven, waarbij hij hem uitnoodigt, den islam aan te nemen, en welken brief de Koning verscheurde op het hooren van de tijding waarvan Moeḥammad zeide: مَزَّقَ ٱللّٰهُ مُلْكَهُمْ, *moge God zijn koningrijk verscheuren.*

يَزِيد, naam van drie kaliefen.

يٰسٓ (**jā'-sīn**) — de namen der twee letters ي en س — naam der 36^e^ sure van den korān, die men een' stervende voorleest.

يُسْر, *met gemak een kind baren; gemakkelijke kinderbaring.*

يُسْرًا, *met gemak* (nl. heeft zij een kind gebaard).

يَسُوع, *Jezus* (z. عيسي, T.).

يَشْب en يَشْف, *jaspis.*

يَشْم, soort van *jaspis* of *agaat*, uit China of Indië, aan welken de eigenschap wordt toegeschreven, den bliksem af te wenden of onschadelijk te maken.

يَعَاقِيب plur. van يَعْقُوب.

يُعِزَّك, *moge hij u doen eeren;* يُعِزَّكَ ٱللّٰهُ, *moge God u doen eeren.*

يَعْقُوب, *Jacob* (z. ākoeb).

يَعْنِي, eig.: het beteekent, d. i. zooveel als ons *dat is te zeggen; te weten; dat is; namelijk.*

ڽڠ I. **jang**, z. hījang; **kájāngan** en **kęjāngan**, *godenverblijf.*

II. (verk. van dājang) op het eil. Banka titel voor vrouwen uit den fatsoenlijken stand, = ęntjī.

III., *die; dat; wie; welke; dewelke; welk; hetwelk;* z. nang en nan.

ڽڠڽڠ **jangjang** (in ḥik. en poëzie), *God*, inz. als titel van eene godheid (meestal van de godin der liefde in gebruik, T.).

يَقْظَة, *waken* (wakende toestand).

يقن en يقن, *met zekerheid wetend; begeerig naar iets.*

يقين, *zeker weten, zekere kennis; zekerheid*, die men van iets heeft; *vaste overtuiging*; اليقين, *de vaste overtuiging* bij uitnemendheid, d. i. *het mah. geloof.*

يكيا **jogīja**, z. jōgīja.

يمتون **jamtœwan**, smtr. van jang dipęrtœwan.

يمليخا, volgens de ar. legende, naam van een' der zeven slapers (Malchus der christ. legende?). — z. كهف.

يمن, *Jemen* (het voornaamste gedeelte van Gelukkig Arabië).

يميم, **jamjam bęndahāri**, vrouwelijke titel, aan het hof van Djōhor, zooveel als *opperhofmeesteres.*

يمين, *eed.*

يو I. **jœ**, z. ījoe en hījoe.

* II., *gedwongen bijdrage* tot eene onderneming van den *vorst.* — [Div.].

يواقيت plur. van ياقوت.

يوت **jœtą**, z. djœta.

يوجان **jœdjānạ** en **joedjānạ**, ook wel, gewijzigd, **œdjānạ** en **oedjānạ** — skr. jōdjana, afstandsmaat van 32000 ellebogen (9 eng. mijlen), volgens anderen 5 of 4¼ eng. mijlen —, onbepaalde groote afstandsmaat; *gezicht ver;* j. bœmi, waarschijnlijk: afstand van den waarnemer tot aan de kim, op eene effene oppervlakte of op zee; **sęjœdjānạ**, ééne jœdjānạ. Daar men te Riouw de beteekenis van j. niet meer kent, zoo heeft men van sęjœdjānạ de verschrikkelijke woorden sędjauhānạ en saudjānạ, gefabriceerd, met de bet.: *gezicht ver* (z. widjāna, T.).

يوسر **jœsir**, van een' vlieger *losgescheurd van het touw en in de lucht zwevend; schoot gaand.*

يوسف, *Josef* (z. œsoep).

يوكي **jogīją** en **jōgija**, *behoorlijk; betamelijk;* ook **sęjogīja** (dit saigīja te lezen, is onverstand).

يوم, *dag*, zoowel de tijd van af de dageraad tot den ondergang der zon, als de burgerlijke dag van 24 uren; **jaumoe 'lalḥa**, dag der offeranden, d. i. de 30e ذالحجة, waarop men, ter gedachtenis van Abrahams offer, een schaap slacht.

يونان, volk der *Grieken*, vóór Constantijn; *Jonas.*

يونس, *Jonas.* (z. œnoes).

يهدان plur. van يهود.

يهديك, z. يرحمك.

يهود, *volk der Joden.*

يهودي, *joodsch; jood* (mal. djahœdi).

يهودية, fem. van het voorgaande; اليهودية, *jodendom; Judœa.*

يوناني, *grieksch; Griek.*

پ

پ, de letter **njā**, 34e of 6e additionele en tevens laatste letter van het maleisch alphabet, volgende op de ڬ, van het Marsdensche alphabet insgelijk de 34e en laatste, doch volgende, vreemd genoeg, op de ي, terwijl zij, als eene wijziging der ن, na deze letter hare plaats had behooren te hebben. Zij heeft een' gemengden klank, overeenkomende met eene innige ineensmelting van de nederlandsche *n* en *j* en wordt daarom hier getransscribeerd door *nj.*

پ **njạ**, proromínaal suffix v. d. 3de pers.

پا I. **njā**, naam der letter پ.

II., batav., *moeder; mama.* — [B.].

پاءي **njāï** (in ḥik. en poëzie), titel, die men aan bejaarde vrouwen of vrouwelijke geesten geeft; in het dag. leven: *bijzit; huishoudster;* inz. van een' Europeaan; *vrouw* van een Chinees (is uit het bal., hebbende de heeren van Jan Compagnie vroeger te Batavia Balineesche vrouwen tot bijzit gehad, T.). — z. kijāï.

پات **njāta** (skr. nijata, T.), *klaarblijkelijk; klaar; blijkbaar; duidelijk; bekend.*

پاته **njātoh**, naam van een boom, die zoogenaamde gẹttah pẹrtjạ geeft.

پادر **njādar**, van den slaap *vast; diep; gezond.*

* پار **njāra** (lees: پارا, T.), w. sum., *helder* (van het licht gesproken); **tjindoer māta di njalākan njāra damar ītoe**, tjindoer māta *deed de lamp opflikkeren.* — [N.].

پارس **njāris**, *schier; bijna; bijkans; haast.*

پارڠ **njārang**, naam eener eetbare plant. — Er zijn 2 soorten: de witte en de roode.

پارڠ **njāring**, van een geluid *helder; luid; duidelijk.*

* پاره **njārah**, w. sum. = ampir. — [N.].

پال **njāla**, *vlammen; branden met eene vlam; ontvlammen; vlam;* **mērah mẹnjālạ**, *vuurrood.*

* پال **njāli**, batav. (bal.),: *de gal.* — [T.].

پامق njāmoeķ, *mug; muskiet.* — *culex.*

ڽامن njāman, *lekker; aangenaam; smakelijk; welvarende; wel; gerust.*

* ڽان njāna, batav. (soend.), *beseffen* (meestal negatief). — [B.].

ڽاو njāwa, *ziel; leven; levenskracht; adem;* njāwa īkan-2, *adem, als een visch, die uit het water is;* * **maka di dalęmnja njāwa īkan**, w. sum., *in hem zit de ziel van een visch* (fig. hij is gemakkelijk te dooden). — [N.].

* ڽاون njāwan, batav., een geel beestje, dat veel op een lalęr of kęlantjęng gelijkt. — [H.]; zekere kleine *bijsoort* (bal. en lamp., *bij*). — [T.].

* ڽاوه njāwah, męnjāwah, batav., *rijstvelden* (*sawah's*) *maken.* — [B.]. z. sāwah.

ڽائ, z. ڽاءي.

ڽاي njāja, z. انياي.

* ڽايو njājoe, batav., een soort van tīkoes, grooter dan de njingnjing. — [H.].

* ڽاڽ njānja, batav. (bal. njānjah); męnjānja, iets *bakken zonder olie* of iets er bij zooals koffijboonen. — [T.]; njānjah (B.).

ڽاڽي njānji, *zingen; zang; gezang; zangstuk;* nj. bęrsēpaķ, zeker bezwerend gezang, dat de ra''jats bij ziekten aanheffen.

ڽاڽت njānjat, batav., *slib*, dat op 't land van overstrooming is blijven liggen. — [T.].

ڽاڽق njānjoķ, *suf; verkindscht.*

* ڽاڽه I. njānjah, z. ڽاڽ.

II., *verkeerd handelen zonder het te weten gedachteloos handelen; suffen.*

* ڽرڽر njèrnjèr, batav., *niet dicht geweven*, en dientengevolge doorschijnen, van doek. — [H.].

* ڽبر njęboer, batav., *in 't water springen.* — [B.]. — z. tjęboer.

ڽوت njoet, interj., uitdrukkende de beweging, veroorzaakt door het zachtjes rukken aan iets, zooals bv. van een' visch aan den hengel, of door het kloppen van een ziek lichaamsdeel; of ook uitdrukkende de beweging, die het rukkende subjèct, bv. een visch, zelf maakt; nj.! kāta tālī kāïl, njoet! *zei* (*maakte*) *de hengelsnoer* (z. دنيت).

* ڽروچس njęrōtjos (vulg.), batav., *spatten.* — [B.].

* ڽغ njang, batav. = jang. — [B.]; in de zamenspraken door v. d. Wall uitgegeven vindt men het ook als voegw. *dat;* 't geen wel een bewijs is, dat 't Rijouwsch alles behalve zuiver is, daar het in die beteekenis 't jav. *jèn* is (T.).

* ڽغکت njangkęt, batav. (bal., T.), *kleverig zijn, kleven*, bv. van iets dat pas geverwd is, of van suiker of van gętah. — [H. en B.].

* ڽڠڽڠ **njingnjing**, batav. (bal., T.), een soort van tīkoes, kleiner dan de njājoe. — [B.].

* ڽقڽق **njapnjap**, batav. (bal.), *ijlen* in de koorts enz. — [T.].

* ڽلق **njẹlap**, batav., *walgelijk zoet.* — [B.].

* ڽلڠچڠ **njẹlongtjong**, batav., *brutaal; ongemanierd; lange vingers hebben.* — [B.].

* ڽلڽل **njolnjol**, batav., *klappen; snappen; kwaadspreken* — [B.].

* ڽم **njẹm**, batav. (bal., T.), = dīngin, van het gevoel dat koud geworden rijst bij het eten in den mand te weeg brengt. — [H.].

* ڽمبڠ **njèmbèng**, batav., een gewas, welks bladen als sājoer gebruikt worden. — [H.].

ڽمڤڠ I. **njampang**, *roeien en al roeiende sturen met eene pagaai,* op den voorsteven van het vaartuig; **mẹnjāmpang bẹrkangkang ītoe lārāngan rādja**, *het schrijdelings roeien op den voorsteven is een verbod (voorrecht) van den vorst.*

II., mogelijker wijs, als wensch.

* ڽمڤلوڠ **njampẹloeng** (soend.) batav., naam van een' boom — colophyllum inophyllum —. — [B.].

* ڽندر **njandẹr**, batav. (bal. of jav. sandẹr), *aanvliegen en bijten* van een hond. — [T.].

ڽنڽق, z. ڤنڤق.

ڽنڽي, z. ڤنڤي.

* ڽڽير **njẹnjir**, w. sum., *babbelen; praatjes maken.* — [N.].

* ڽوكت **njōkot**, batav., *zeer doen; prikkelen; steken.* — [B.].

ڽولو **njōlō** — oorspr. chin. — *komfoor, waarin de offerstokjes verbrand worden,* nadat daarmede de gebruikelijke ceremoniën verricht zijn.

ڽوڽ **njōnja**, batav.,: njonjah. — [B.].

ڽوڽت **njōnjot**, z. ōnjot.

ڽوڽڠ **njōnjong**, van de bovenlip *vooruitstekend;* **mẹnjōnjong**, *vooruitsteken;* iets *onophoudelijk volgen,* zooals een geitebok, de geit, met opgetrokken bovenlip; m. sẹōrang dīri, *in zijn ééntje met opgetrokken bovenlip (pruilend) rondslenteren.*

ڽوڽه **njōnjah** — oorspr. chin. — *getrouwde vrouw van een Chinees* of *Europeaan.*

ڽه **njah**, z. ẹnjah.

ڽيّت, **njījat-2**, naam eener heester, welker gom tegen de jeuk gebruikt wordt.

ڽير **njīroe**,: *rijstwan;* z. nīroe.

ڽيّر **njījoer** en **nījoer**, minder gebruikelijk kẹlāpa, naam van den kokosboom — cocos nucifera —; *kokosnoot; klapper.* **De**

kokosnoot heeft verschillende benamingen, naar de graden harer ontwikkeling; moembang, na het afvallen van den bloesem; nj. kẹlongkong, wanneer de dop kan gegeten worden; nj. ingœsan, wanneer de kern nog slechts eene slijmerige massa vormt; nj. tẹlīngạ kambing, geitenoor, wanneer de kern eene kraakbeenige zelfstandigheid, vergeleken bij een geitenoor, vormt; nj. tjongkēlan of soengkœran, wanneer de kern die vastheid erlangd heeft, dat zij er uit gepeuterd of gewroet moet worden; nj. sẹmantan, wanneer de kern tot dien graad van rijpheid is gekomen, dat is kokosmelk (santan) uit geperst kan worden; nj. bẹrgīgi bẹlālang, wanneer het onderst gedeelte reeds zwart is en dan kan vergeleken worden bij den bek van een' sprinkhaan; nj. gontjang sẹkāli, wanneer het water in de noot reeds zoover verminderd is, dat het, wanneer men de noot schudt, eene enkele keer heen en weder gaat; nj. tœbạ, wanneer de noot hare volle rijpheid erlangd heeft; kẹlāpạ, wanneer de rijpe kokosnoot gedroogd is; njījoer sẹtāli, twee kokosnoten, die met twee daarvan losgescheurde doch aan den anderen kant nog vast zittende touwachtige stukken van den bast aan elkander geknoopt; tampaḳnjạ nj. s., wordt gezegd van een' zadelberg, waarvan men zoover verwijderd is, dat men alleen de twee toppen ziet. Soorten: dantạ wanta of gādiṇg; pādi, pœjoeh, nīpa, lẹmbạ en hīdjau.

پيره **njīreh**, naam van een' boom, die aan het zeestrand groeit, met groote oneetbare vruchten (vgl. onder dẹlīmạ).

پيه **njījah**, men.,: njah. — [T.].

پينن **njēnjen**, *bespotten; beschimpen; honen* [hetzij door woorden, geluiden of gebaren]; *uitjouwen.* — z. ēdjeḳ.

* پيپي, **mẹnjēnje**, batav., *smelten; vloeien; verdunnen.* — [B.].

* پيق **njẹnjaḳ**, soek., van den slaap *diep; vast.* — z. lẹnjaḳ.

پڽي **njẹnnjai**, van weefsel *los.*

AANHANGSEL

OP HET

MALEISCH-NEDERLANDSCH

WOORDENBOEK

VAN

H. VON DE WALL,

BEWERKT DOOR

H. N. VAN DER TUUK

EN UITGEGEVEN DOOR

PH. S. VAN RONKEL.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1897.

AANHANGSEL

OP HET

MALEISCH-NEDERLANDSCH

WOORDENBOEK

VAN

H. VON DE WALL,

BEWERKT DOOR

H. N. VAN DER TUUK

EN UITGEGEVEN DOOR

PH. S. VAN RONKEL.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1897.

VOORBERICHT.

»Aan 't slot van 't geheele werk zal ik een lijst geven van eenige, te laat door mij opgemerkte, misslagen", schreef Dr. H. N. Van der Tuuk aan het einde van zijn voorwoord in H. Von de Wall's Maleisch-Nederlandsch Woordenboek. De beloofde lijst vindt men in het Aanhangsel dat thans het licht ziet.

Bij een, na Van der Tuuk's dood ingesteld onderzoek, bleek, dat ter Landsdrukkerij drukproeven aanwezig waren van twee verschillende redacties der bedoelde aanvulling, namelijk:

1e het eerste vel **(abang-tèmos)** van een »Aanhangsel van het Maleisch Woordenboek van H. Von de Wall, vervaardigd door Dr. H. N. Van der Tuuk", volgens eene aanteekening afgeleverd 14 Dec. 1883.

2e de eerste drie vellen, en vier bladzijden van het vierde, **(abang-koemali)** eener iets meer uitvoerige bewerking, die met eenige Menangkabausche, Koetaische en Javaansche woorden verrijkt is, en waarvan de titel luidt: »Proeve van een Aanhangsel op het Maleisch Woordenboek van H. Von de Wall, bevattende opgemerkte fouten, eenige Menangkabausche woorden van de Noord-west-kust, enz.", volgens eene aanteekening afgeleverd 11 Febr. 1886.

Van het manuscript schijnt weinig meer over te zijn, dan Dr. Van der Tuuk's aanteekeningen op den rand zijner beide handexemplaren van Von de Wall's woordenboek.

Aan den voet van bl. 1 der tweede bewerking vindt men eene noot, waarin o. a. voorkomt: »Een volledig aanhangsel is nuttig, maar te tijdroovend om er aan te denken . . . . Dit aanhangsel beschouwe men dus als een poging het opslaan te vergemakkelijken". Een supplement op de Maleische Woordenboeken heeft Van der Tuuk dus geenszins willen leveren. Dat hij in veel vroegeren tijd wel van plan geweest is een dergelijk werk samen te stellen, blijkt uit verschillende, in zijne nalatenschap gevondene, lexicografische aanteekeningen, het Maleisch betreffende. Ook in dit Aanhangsel zijn er enkele sporen van. Onder de nieuwe artikelen, die Van der Tuuk aan Von de Wall's woordenboek toevoegt, beslaan Menangkabausche, Koetaische en uit het Javaansch ontleende woorden eene belangrijke plaats.

Een enkel woord nog over de wijze van uitgaaf. Om verschillende redenen waren noch de proefvellen, na zuivering van drukfouten, noch de geschrevene aanteekeningen, zonder meer, voor publicatie vatbaar. Het gedrukte gedeelte is dus geheel herzien en gecastigeerd; van de randnoten, waaraan wij het ontbrekende gedeelte ontleend hebben, werd slechts opgenomen wat in den geest viel van dit Aanhangsel, en niet twijfelachtig of onduidelijk was.

De Menangkabausche woorden hebben wij alleen dán opgenomen, wanneer die niet voorkwamen in het »Minangkabausch-Maleisch-Nederlandsch Woordenboek, bewerkt door J. L. Van der Toorn". De hamzah (volgens Van der Tuuk: de opgeslokte *k*) is door een *q* weergegeven; voor de korte *a* gebruikt Van der Tuuk een *ạ*, welk teeken hier dus geheel iets anders aanduidt dan in het Woordenboek. (Zie daarover sub **tāroq** in het Aanh.).

Overigens zijn spelling en afkortingen dezelfden als de in het woordenboek gebruikte.

Ph. S. v. RONKEL.

VERBETERINGEN.

bl.	2,	1e	kolom,	reg.	2 v. o.	lees:	**hẹnsoet** in pl. v. **hinsoet**.
»	4	»	»	»	10 v. b.	»	achter اودڠ: **ōedang**
»	13	»	»	»	9 v. o.	»	*borrelen* in pl. v. *barrelen*.
»	14	2e	»	»	5 v. b.	»	achter is een haakje.
»	17	»	»	»	9 » »	»	**andjoer** in pl. v. **āndjoer**.
»	18	»	»	»	8 » »	»	*cartudge* » » » *cartridge*
»	25	»	»	»	5 » »	»	**potèt** » » » **patet**.
»	31	»	»	»	3 » »	»	achter (jav.) een:
»	31	»	»	»	5 » »	»	» kwalen een haakje.
»	45	1e	»	»	6 v. o.	»	» k a l a m p o e n g een haakje
»	58	»	»	»	2 » »	»	bal.
»	62	2e	»	»	11 v. b.	»	*rechts* in pl. v. rechts.

AANHANGSEL

OP HET

MALEISCH-NEDERLANDSCHE WOORDENBOEK

VAN

H. VON DE WALL.

ابڠ IV. **abangan**, batav., voeg bij: (uit het bal.).

ابي **abej**, zie onder **lingong**.

اتڤ **ātap**, zie onder **līmas.**

اچت **ātjat**, zie onder **nātjat**, en zie **ātjih** in het Aanh.

اچڠ **ātjẹng**, onder dit artikel had **ngātjẹng** moeten staan.

اچو **ātjo**, voeg bij: uit het soend., en zie onder **kātjo.**

اچه **ātjeh**, vgl. **mẹntimoen**, en zie **ātjih** in het Aanh.

اچه **ātjih**, hiermede is bedoeld **ātjat**, naar de men. uitspraak **atjèq**; zie onder **nātjat.**

اد V. **ādoe**, **bẹradoe** is een balinisme en eene wedergeving van **mẹādoe.**

أدب **adab**, zie onder **bijādāb.**

ادڠ **āding**, bandj. (daj.): **ādiḳ**; vgl. **tjœ-tjoeng.**

ادڤ **ādap**, nāsi ādap-2, vgl. onder **nāsi.**

ادن **mẹngẹdẹn**, lees: jav. in plaats van: bal. Onder dit artikel had **ngẹdẹn** moeten staan. Pẹdẹn is verkeerd, men leze sẹdẹn.

اذان (mal. adan), vgl. voor **de beteekenis bang II.**

ار IV. en VI. **āra**, is denkelijk het jav. arah.

ار III. **mahāri-āri**, men. *verbitteren*, een vijand.

ارغ I. **ārang**, zie ook onder **pātah** III. **si ārang**, men. benaming van een zwarte rijstsoort (bat. idem); hieronder had **pęngarāngan** moeten staan.

III., men.: **moeloet** (vgl. **rāhang**); bœsoeq ārang: *een stinkenden adem hebben.*

ارم III. **āram-2**, enz., vgl. **pęrantjah.**

اريمو **arīmau**, zie onder **rīmau.**

ازدبخت pers. zie بختيار in het Aanh.

استغكي **istanggi**, in het woordenboek van Pijnappel vindt men de afleiding uit het skrt. aṣṭāngga.

استكون **astakona**, in plaats van rœmah bęra lees: roemah bęrästakōna.

إستنبول **Istamboel**, *Constantinopel.*

اسغ **āsoeng**, vgl. **hāsoeng** dat hier een plaats had moeten vinden.

اسق **āsaḳ**, **bęrāsaḳ** is naast **bęrandjaḳ** in gebruik.

أشيه **āsjih**, de naam aan Atjeh in theologische werken gegeven.

اغست **engsoet**, zie **hinsoet.**

اغق **ęngap**, zie **ręngap** en **ngap.**

اغكت **angkat**, nāsi angkātan zie onder **nāsi.**

اغكت **angkoet**, zie ook onder **nānah.**

اغكس **angkoes**, vgl. **kœsạ.**

اغكل **oengkoel**, zie ook onder **ladènin.**

اغكو **angkœ**, lees: angkoeh in pl. v. angkoel, en voeg bij: باءٌ اغكه ايكت: *ongeveer gelijk dit.*

اغكت **anggit**, zie **nganggit.**

اغكت **ènggèt** is het bal. anggèt.

اغن **āngin**, zie ook onder **bārah.**

اغه **ạngah**, men.: **ngah.**

اڤ **āpi-2**, zie onder **bęnāboe.**

اڤت I. **āpit**, zie ook onder **lęmpang.**

اڤس **āpoes**, zie ook **hampoes.**

اكس **ākoes**, zie onder **koesạ.**

اكف, **si-ākap**, zie onder **kākap.**

اكس **āgas**, lees: ręngngit in plaats van ręngngat.

اكي **āgi**, moet wezen اكه **āgih.**

االلغ **alālang**, bandj.: **lālang** (oud-jav. idem, men. hilālang).

الحا zie onder يوم.

الغ **ạlang-2**, men.: *vlieger* (eigentlijk uitspraak van hẹlang-2, oud-jav. lang).

الغ **āloeng**, zie ook onder **lētjek.**

امبغ I. **amboeng**, vgl. **gāring II.**

II., zie **bẹrāmboeng**, op bl. 216 dat hier had moeten staan.

امبغ **imbang**, zie **mahimbang.**

امبلر I. **amblar**, zie **pẹrètja.**

امبلس **ambẹlẹs**, is uit het jav.

امبن III. **ambon**, zie **bẹrāmboen**, op bl. 216.

امبن I. **ambin**, lees: dœkoeng ānaḳ in pl. v. a. dœkoeng ānaḳ.

امبن **ẹmboen**, zie onder **sœsoe.**

امس **āmas**, sœdi āmas zie onder **sœdi.**

امڤ **āmpoe**, zie ook onder **dœkoeng.**

امڤدل **ẹmpedal**, vgl. **pẹdal II.**

امڤس **impas**, zie **lœnas** II en **himpas** II.

امڤغ **ẹmpang**, zie onder **bārah.**

امڤل **ẹmpal**, iemands mond met een zakdoek *stoppen* (Robinson Crusoë, bl. 71); **ngẹmpẹl** is in het bal. *afdammen.*

امڤه **ampoh**, zie **nampal.**

امق **āmoḳ**, bẹdil pangāmoeḳ, men.: *pistool.*

انتق **ẹntaḳ**, zie onder **sẹroḳ.**

انتق **ẹntẹḳ**, hier had **ngẹntẹk** moeten staan.

انتل I. **oental**, vgl. **gentel** I.

انتي **oentè**, is het bal. oenti.

انج II. **andjạ**, zie **mandja.**

انجت **ẹndjoet**, zie ook onder **gērek.**

انجر I. **andjoer**, zie ook onder **tẹlandjoer.**

انجر **oendjoer**, zie **hoendjoer.**

انجره **andjẹrah**, zie **djẹrah.**

انجق **mẹngandjaḳ**, voeg bij: barandjaq, men.: bẹrasaḳ; alhier had **bẹrāndja** (z. bl. 216) moeten staan.

انجم **oendjam**, vgl. onder **gālah.**

انچت **ẹntjit**, zie **mẹngẹntjit.**

انداكن (oud-jav.) **oendakan:** *paard*, komt vaak in eigennamen van jav. helden voor.

اندس **andas**, andāsan: *kerfblok.*

اندس **ẹndoes**, is bal.

انداغ II. **andang**, **mẹngandang**: *dwars in den weg liggen*, (bal. ngandang).

انداغ II. **andoeng**, lees in plaats van soend.: jav. endong.

اوبر II. **œboer**, **œboer-2** had onder I moeten staan.

اوتس **œtas**, zie ook onder **bānir.**

اوج **œdja**, zie **hoedjœkan**, en **bẹrœdja.**

اوداغ bij œdang soendoeng vgl. **sondong**; kasœngai œdang-2 zie onder **sœngai**; nādjis oedang-2 zie onder **nādjis.** Op bl. 137 links, r. 3 lees: mangkara in plaats van mẹngkara en vgl. jav. oerang kara. (Het oud-indische makara op Bali en Java steeds vertaald met oedang of oerang).

اودق **œdoḳ** en **bœdoḳ.** Het stipje onder de k moet hier vervallen, want in het batav. wordt de k als sluiter, evenals in het soend., bal., en bat. steeds duidelijk uitgesproken. Lees vóór: 't kawi: uitspraak van.

اورت **œrat:** dẹmam œrat zie onder **dẹmam.**

اورغ **œring**, voeg in: (men. orèng, *snotgootje*).

اورغ **ōrang** (men. oerang, de oorspronkelijke uitspraak; oud-jav. wwang.)

اورق I. **ōraḳ**, alhier te plaatsen: **bẹrœrak** van bl. 216, en **baoera** van bl. 177, en voorts **bahoeraḳ** van bl. 304.

اورق **œrẹḳ**, batav. (bal.) **di œrẹḳ sangsit**, van kippen die een kalkachtige stof afgaan, en daaraan sterven

اوري **majang mẹngoerai**; vgl. onder **gādjah.**

اوس III. **aoes**, vgl. bat. aos en awoes.

اوسد (bal. oesoed): **mẹngœsoet**, batav.: *over* iets *tastende strijken*, *tastende den weg zoeken* als een blinde.

اوسه II. **œsah**, zie ook **pẹrœsah.**

اوسي **œsai**, alhier te plaatsen **bẹrœsai** van bl. 216.

اوغ **āwong**, is vermoedelijk een verkeerd gehoord aoeng; van het bal. bijāoeng (z. onder **bijājoen**), dat in het oud-bal. nog œbi ahoeng is.

اول I. **œli**, tahi œli zie onder **tāhi** en **tajōlī** hieronder.

اولر I. **œlar**, pẹnjẹngat œlar, zie onder ڤپڠت; toelang œlar zie onder **tœlang** en **pāting.** Op Java wordt œlẹr (jav. *worm*) vaak in plaats van het mal. œlar (jav. œlå) gebezigd. Zie ook onder **bārah.**

اولر **œloer**, zie **hœloer**.

اولغ II. **œlang**, is de bal. of batav. uitspraak van het jav. w ę l a ng.

V., voeg bij: vgl. **wālang** I.

اولم **œlam**; n ā s i œ l a m zie onder **nāsi**.

اومغ II. **œmang**, zie **kętengkang**.

اونس II. **œnoes**, **œnœsān** is jav.

III., zie **hœnoes** II, dat hier had moeten staan.

اونق **œnak**, zie **hœnak**.

اويت **òjòt**, zie onder **pohon** I.

اى **āja**, zou volgens Favre ook mal. zijn, denkelijk door Anglo-Indischen invloed; het is het port. a i a: kindermeid.

اياد, de mal. spelling is ايادى.

ايب **ēbi**, batav. en jav. (uit het chin.): *gedroogde garnalen* (tag. h i b i).

ايبس **ības**, moet **īboes** zijn.

ايتك **itik sęrāti**, zie onder **sœrāti**.

ايچو **ítjau**, zie **gęrītjau**.

اير **ājęr**, zie ook onder **bāsah**.

ايغس **īngas**, zie **rīngas**.

ايغس **īngoes**, zie ook onder **njījoer**.

ايلس **ilęs**, achter batav. te voegen: (uit het jav.)

ايم **ājam**, l ī d a h ā j a m zie onder **līdah**.

اين II. **ājan**, zie onder **sāwan**.

اين **męngajoen**, vgl. **gājoen**.

ايڽه **ęnjah**, het men. en de geschriften hebben n j i j a h.

ب

با voeg bij: b a q a in plaats van b a a p a: b ę t ā p a. (Dit is door Van Limburg Brouwer in zijn t j o e n t o p a l a s i k met b a k a bedoeld.

باؤر **bāoer**, onder **ōrak** te plaatsen.

باب **bābi**, voeg bij: **babian**, batav.: *spierbult* op den arm. (vgl. **kœtjing-kœtjīngan**), s ā w a n b ā b i zie onder **sāwan**; zie ook onder **tęlīnga**.

بابت **sababéq ikå**; *zoo groot als dit, van denzelfden omvang als dit.*

بابق **bābaḳ**, is jav. en ook te Banjoewangi in algemeen gebruik.

بابل **bābal**, zie **kẹbābal.**

بات **bātoe**, bātoe lādoeng zie ook **lādoeng.**

باتڠ **bātang**, zie ook onder **bẹtiḳ**, **bārah** en **lājar.**

باج III. **bādja**, vgl. bat.

باج **bādjoe**, bādjoe sẹrödja zie onder **sẹrödja**, waaronder het eigenlijk geplaatst had moeten worden.

باجڠ I. **bādjang**, zie ook onder **gẹlang.**

II., zie ook onder **līdah.**

III., **bādjang-bādjang**, is uit het bal.

باجن lees **bhādjana**, in plaats van **bhadjana.**

باجو **bādjau**, kœroeng bādjau, zie onder **kœroeng.**

باچق **bātjaḳ**, vgl. soend. en **bètjèk.**

باد **bādå**, zie **tebado.**

باد **bādoe**, verbastering van عَبْدُ, men., zeer frequenten eigennaam van mannen (si-bādoe).

باد **bādi**, zie ook onder **sẹri II**, en voeg bij: (Maxwell heeft badei: *een spook zich ophoudende op de plaats waar een moord of plotselinge dood heeft plaats gehad.*

بادٍ **bādi**, de nunatie vindt men in mal. geschriften slechts in de namen van God.

كليك بادزهر of بادِزَهْر (bezoas), naam van een' steen waarmede dooden worden opgewekt. (Indra Poetra Hs. bl. 295 en 362).

بادى I. **bādai**, is uit het tamil (: *wind*).

II., zie onder **bādi** hierboven.

بار III. **bāra**, vgl. jav.

بار **bāri-2**, vgl. **wāri-2.**

بارت bārat tẹppat en bārat dājä vindt men ook onder **tẹppat** en **dāja.** Gādjah bārat zie onder **gādjah.**

بارڠ II. **bārong**, voeg bij: مولتم سڠرت, مولت بارڠ چين van iemand die al maar door snatert.

IV., zie onder **wāroeng.**

باس **bāså**, na een herhaald adjectief: *half* —, bv. gilå-2 baså: *halfgek.*

باسڠ II. **bāsoeng**, vgl. **bangsoeng.**

باڠر II. **bāngar**, vgl. jav. bangẹr.

باڠن **bāngan**, zie bij **bẹrẹnga.**

باک **bāka**, zie onder **sāka.**

باکل **bākal**, zie **mandi.**

باکی **bākiq**, men.: bẹrkẹk.

باگ **bāgoe**, is jav.

باگق **bāgoeḳ**, men.: *zekere groote duifsoort.*

باگل **bāgal**, is te Batav. *stronk* van een ananas of de djagoeng.

بال II. **bāloe**, bal. **bāloej** (bat. idem).

بال IV. **bāli**, *moederkoek* (soend. idem).

بالغ I. **bāling**, voeg bij: سقرت بالغ ٢ لكوب: *van groote snelheid.*

بالق II. **bāloḳ**, lees achter baloor: »en bij de Franschen *ballon*".

بالک **bālik**, Niemann's Bloeml. I, bl. 219 r. 7 is het jav. bẹlèk (zie **balèk** I. in het Aanh.).

بالم IV. **bālam**, **balạman**, men. *een damarhars*, zijnde een koker van pisang-bladeren gevuld met gestampte damar en alleen brandend gehouden door er telkens aan te peuteren.

بالم **bāloem**, oud-jav. waloen (vgl. ook boeg. waloeng).

بالن **bālen**, zie **balen.**

باور II. **bāwar**, is denkelijk het bal. wẹwẹr of œwẹr-2 (vgl. mad. bẹbbẹr).

III., men. *een pronkdegen* met verguld heft zoo als die welke de bruidegom pleegt te dragen.

باؤق **bāoeḳ**, vgl. onder **djanggoet.**

باوه **bāwah**, wordt in plaats van pada gebezigd als praepositie vóór woorden die een voornaam persoon aanduiden; **kẹbāwah**: kẹpada, **di bāwah**: pada, **dari bāwah**: dari pada, (vgl. onder **dœli** II.) **sẹbāwah**: *varken* (M.), misschien **si-bāwah** zoodat het overeenkomt met het jav. aṅḍapan.

باهس III. **bāhas**, koet.: amat, maar vóór het woord. (oud-bal. idem, bal. ibas).

باهن II. **bāhan**, ook *zaagsel, splinters* van een omgehouwen boom, *afval* van goud.

بای **bāi**, batav. (hind. بهای), titel aan Kodja's of Bengaalsche Mohammedanen gegeven.

باير I. is **bājoer**, (soend. **tjajoer**).

باپ **bānjoe**, zie **bānjoen.**

باپن **bānjoen**, zie **bānjoe.**

بتارن **bętāran**, foutief. voor تتارن? batāran pinggang had onder **II.** moeten staan.

بتاڤ **bętāpa**, als men het bat. boti (bot en i, aanw. voorn.) vergelijkt, komt men tot het vermoeden dat er vroeger een bęt bestaan heeft dat *gelijk, zooals* beteekend moet hebben.

بتڠ **II. bętoeng**, vgl. **blęntoeng**.

بته **I. bętah**, is uit het jav.

بتين **bętīna**, vgl. onder **kāsau**.

بججت **będdjat**, zie **będjad**.

بجد **będjad**, is jav.

بختيار, achter ازباح voeg in: d. i. ازدبخت

بد **bœdi**, dāoen boedi, zie onder **dāoen**.

بداري **bidārai** en **będārai** hadden één artikel moeten uitmaken; zie **dęrai**.

بدزهر, perz.: بادزهر.

بدق **będèk** batav. (bal. będeg) *gespleten bamboe als wand* of *beschot*. (jav. gędèg).

بدل zie ook onder **hādji**.

بدور **I. bidœri**, is uit waidœrja. **II.**, is vermoedelijk het jav. wadoeri (callotropis gigantea).

برءمبڠ **bęrämboeng** sipat raga, zie onder **sēpak**.

براي **bęrāi**, zie **bęrai**.

برت **bęret**, is eene vergissing in plaats van **bèrèt**.

برتمڤي **bęrtampej**, zie **tèmpè** voor de beteekenis.

برس **bęras-bęrāsan**, zie onder **pīnang**.

برسك **bęrsik**, het jav. ręsik?

برڠ **bęrengnga**, zie **bāngan**; koet. bęręnga: *vleeschmade*.

برڠ **bęreng**, zie **pęreng** en vgl. jav. gęmbrèng.

برڠت **bęrangti**, jav. *verliefdheid*, lara b.: *verliefd*, pęnāwar b. *liefkozende uitdrukking* jegens een minnares.

برڠڤ **bęrngap**, zie **ręngngap**.

برقع vgl. **bęrgoek** en مرݢق in het Aanh.

برکاسن **bęrkāsan**, zie **kęssan**.

برکوکو **bęrkoko**, zie het Aanh. op **kāwoe**.

برݢق **bęrgoek**, batav.: بُرْقَع (soend. bęręgo), volgens Swettenham:

mẹrgoq; de g in plaats van de ق is Hadramoutsch, vgl. bij **gramsoet.**

برنتس **bẹroentœsan**, vgl. onder **gīdoe.**

برند **bẹranda**, kan even goed uit het skr. overgenomen zijn, men. b o e- r a n d å.

برو **bẹroe**, zie onder **bāngau.**

برورڠ **barœrang**, is uit het soend.

برورک **birœga**, is ook bekend op Malaka, waar het **bẹraga** uitgesproken wordt. Zie Journal of the Straits-Branch of the Roy. As. Soc. 1878, bl. 88.

برهان **boerhān**, برهان الوجود: tjẹndoer māta., bv. تياد برهان الوجود هاڤله تابکن باڤق, uit een brief van Lingga.

بری **bẹrai**, zie Niem. Bloeml. I. bl. 234 waar بری ۲ اکن voorkomt.

بريت **bẹrītạ**, uit b ẹ r ī t a en b ĕ r ī ḍ a zou men denken dat het toch uit w r ẹ t t a kan ontstaan zijn.

بسبس **bisbis**, zie **kẹbés.**

بسکت **baskat** en **bẹskat**, doet denken aan het Eng. w a i s t c o a t, maar zie onder **bādjoe.** B i s k a t men.: *buis zonder mouwen.*

بسم **bẹssoem**, 't jav. mẹsoem of bẹsẹm?

بسی **bẹsi**, zie ook onder **pānau.**

بعادب frequente spelling van بيادب.

بغست II. **bangsat**, uit het chin. en beteekent eigentlijk *houtluis.* (bisaj. b a g s a t).

بڠسڠ **bangsoeng**, zie ook **basoeng**; pạrẹb- b a t is een schrijffout voor p ẹ r ẹ p- p a t, die herhaald wordt onder t o ng g a ḳ II.

بڠسڠ **bangsing**, vgl. mak. **basing-2.**

بڠک **bingka**, vgl. soend. b i b i k a, en het oost-jav. w i ng k å.

بڠکاتق **bingkātaḳ**, ook de hier bedoelde krokodilsoort heet b i ng k ā t a q.

بڠکار is niet **bẹngkāra**, maar **bangkāra.**

بڠکاس **bẹngkāsa**, zal wel **bingkāså** (zekere cameleonsoort) zijn.

بڠکس **bangkas**, vgl. bal. w a ng k a s.

بڠکڠ **bẹngkong**, zie ook onder **ījoe** (bl. 158).

بڠکل **bangkal**, zie **mẹngkẹlan.**

بڠکل **bèngkèl** (?), batav. (het holl. w i n- k e l): *atelier;* (Roorda v. Eysinga's, Jav. Wdb.: b i ng k i l).

بڠکل **bongkol**, b ā w a ng s ẹ b o ng k o l, zie onder **bāwang.**

بڠݢال **bęnggāla**, zie onder **bāwang**.

بقچ **boktja**, is het perz. بُقْچِه.

بکّم **bękkam**, zie ook onder **sœngoe**.

بݢاون **bęgāwan**, vaak vóór namen van vorsten die zich terugtrekken om een kluizenaarsleven te leiden

بݢي II. **bagija**, zie onder **boekoe** in het Aanh.

بلاڠ **bęlāngę**, zie ook onder **dājoeng**.

بلاکن **bęlākin**, het eng. *blacking?*

بلالڠ **bęlālang**, zie ook onder **pāha**, **kętik** en **gīgi**.

بلانق **bęlānak**, zie ook onder **pœsat**.

بلاير **bęlājoer**, zie **lājoer**.

بلبت II., lees: k ę l ē d e k in plaats van g ę l ē d e k.

بلر **bęlęr**, is bal.

بلڠ I. **bęlang**, zie ook onder **dāing**.

بلڠکت **bęlongkot**, zie **bęlongkotan** en **longkot**.

بلڠکس **bęlangkas**, is de jav. m ī m i; zie ook onder **ījoe**, dat ايو of هيو gespeld had moeten worden.

بلڠکوتن **bęlongkōtan**, zie onder **bęlongkot** en **longkot**.

بلقس **boelkis**, vgl. jav. b o e l k i j a h.

بلک I. **bęlêk**, vgl. het Aanh. onder **bālik**.

II., zie بليق (bat. b o e l i k).

III., vgl. **bēlek II.**

بلمن **bęlāman**, zie **lāman**, en vgl. het Aanh. op **bālam IV**.

بلن **balen**, beter zou de spelling بالن zijn.

بلن **bąloen**, men.: **bęlom**, batav. b ę l o n.

بلنتڠ **bęlęntoeng**, vgl. onder **bętoeng II.**

بلنتک II. **bęlantik**, vgl. **pilantiq** in het Aanh.

بلنچڠ I. **balintjong**, zie het Aanh. op **bęlītjoeng**.

بلنچڠ **bęlèntjong**, is jav.

بلودق **bęlōdok**, is het jav. b l o d o g, en niet riouwsch.

بلورت is het port. b a l u a r t e.

بلوکس zie **boelkis**.

بلوکر **bęlœkar**, is eigentlijk een stuk grond waarop hoog gras groeit, nadat er een l ā d a ng op geweest is.

بلوكڠ **bẹlœkang**, hetzelfde als بدوكڠ? zie Hik. Abd. bl. 104. (Ngadjoedaj. badoekang).

بلوكن **boelœkan**, is soend.

بلوكه zie onder **boelkis.**

بلولڠ **bẹlœlang**, zie onder **kœkoel.**

بلولق **bẹlœloek**, vgl. **pẹlōlok.**

بلون en بلوهن hadden bij elkander moeten staan.

بله **bẹlah**, zie ook **sẹbẹlah** en **kẹtœpat.**

بليچڠ **bẹlītjoeng**, batav. *kleine soort rivierslak.*

بليق vgl. **bẹlêk I.**

بليكت **bẹlēket**, vgl. **bẹrkek.**

بمبر **bimbar**, in plaats van مِنْبَر.

بمبم **bẹmbam**, vgl. **bẹnam** in het Aanh.

بمبن II. **bẹmban sẹbẹmban;** eigennaam van een plaats op de Zuidkust van Borneo. (v. d. W. Vormver. bl. 126).

بمبى **boembai**, zie ook onder **bāwang.**

بن **bẹnna**, vgl. jav.

*بنا lees: z. bẹneh II in plaats van z. bẹnnah II.

بنار **bẹnāra**, Tamil waṅṅāra, is dus te Riouw niet gebruikelijk; in de Pandjatandaran komt het meermalen voor, en evenzoo in de Kal. dan Dam.

بنتال **bẹntāla**, is onmiddelijk uit het jav.

بنتت II. **boentat**, bandj. *weigeren* van een geweer; vgl. **boentat.**

بنتت **boentẹt**, soend. of jav.

بنتت **bentet**, is wel hetzelfde als **bẹntet,** blijkens het jav. bẹṅṭèt.

بنتر I. **bẹntoer**, zie **gẹntoer.**

بنتڠ **bantingālaw**, men. oriolus sinensis; vgl. **bantijālaw** in het Aanh. (M. pontingālau).

بنتڠ **boentoeng**, zie **goentoeng** I.

بنتڠ I. **bintang**, zie ook onder **pānau.**

بنتول **bantœloe**, vgl. **batōlo.**

بنتيالو **bantijālaw**, men. (Padang?): jav. kapoḋang?; vgl. **bantingālaw** hierboven.

بنچل I. **bondjol**, is dit niet een aan de kaarten ontleend Eur. woord?

بنچت **bontjit**, is vermoedelijk batav. (bal. boentjit: *het jongste varkentje*).

بنچه **bẹntjah**, vgl. jav. en bal. bẹntjah.

بندالو **bẹndāloe**, vgl. **bantijālaw.**

بندت **bandot**, vgl. Jav. Wdb. onder b a ṅ ḍ o t.

بندر **bandoer**, moet wezen **bạndoel.**

بندغ **bẹnding**, onder de ج heeft men tjẹnnong, niet tjẹnong zooals hier.

بندغ **bindẹng**, is jav. (b i ṅ ḍ ẹ ng).

بندق **bondok̤**, zie **pœnoek̤.**

بندل **ta-bạndil**, men., *uitpuilen* van de oogen (bat. b o n d i l).

بندل **bondol**, zie onder **pẹrit II.**

بنده **boendah**, vgl. jav. b e ṅ ḍ å (Arto carpus Blumei).

بندهاري **bẹndahāri**, vgl. onder **jamjam.**

بنديك **bandj.**, *schepeling* (bal. b a n d è g a en b e n è g a, vgl. jav. pandega).

بنق II. **bẹnak̤**, is men.

بنم **bẹnam**, vgl. **bẹmbam ta bẹnam**, men.: t ẹ ng g ẹ l a m.

بنن **bẹnan**, is Tamil (w a ṇ ṇ ā n).

بننت **bẹnantoe**, te Padang ook b i n a n t o e.

بنياك **bẹnijāgạ**, zie onder نياك.

بواي **boewājạ**, vgl. onder **dẹndang I.**

بوبس **bœboes**, ook: *uit iets gudsen* van bloed, water enz., **boebœsan** *onder den grond gudsend water? onderaardsche rivier?* Vgl. **bōbos.**

بوبغ IV. **mambœboeng**, *opvliegen* van een vogel bv.

بوبن **bœboen-2**, men.: **œboen-2** (vgl. b ā l a ng met jav. ā l a ng-2).

بوبؤ **mẹmbōboq**, men.: *sluiten* van een bloem.

بوت **bœta**, vgl. onder **pẹrīgi** en **kœdis.**

بوتر II. **bœtir** *wrat.*

III., zie **boetīran.**

بوتق **botok̤**, zie **pẹmbōtok̤.**

بوتل **boetil**, zal wel een men. spelling zijn van **bœtir I**, daar de *l* en *r* als sluiters in het men. ongeveer gelijk luiden, maar zachter dan de Eng. *r* aan het einde; vandaar vindt men بدر naast بدل.

بودغ **bœdang-bāding**, men. *hermaphrodiet.*

بودق **bodak̤**, vgl. ook jav.

بوده **bōdoh**, zie ook onder **ījoe** (bl. 158).

بور I. **bœroe**, zie ook **sẹbœroe.**

بورت **bœrit**, zie ook onder **tjījoem** en **sẹmbœrit.**

بورغ **bōrēng**, zie onder **poejoeh**.

بورن **kambing bœroen**, vgl. **bœron**.

بوره ۲ en بوري hadden bij elkander moeten staan.

بوغ **bœnga kārang**, vgl. onder **sẹpan**; **gœla bœnga** zie onder **gœla**.

بوغ **bœwang**, pāra b œ w a ng, zie onder **pāra**.

بوقغ **bōpeng**, is eigentlijk jav.-mal.

بوكل **bœkol**, is zeer verdacht, en kon wel in plaats van b ẹ œ ḳ e l (œkẹl jav.-mal. ī k e l) zijn.

بوكو **bōko**, ook **bagijå**.

بولت **pẹlœroe bœlat**, zie onder **pẹlœroe**.

بولر II. **bœlir**, vgl. **pœlir** II.

بولر **bœloer**, zie ook onder **sœloer**.

بولق **mambœlaḳ**, men.: *barrelen;* b o e-l ā k a n: *bron* (vgl. bal., oud-jav. w o e l a k a n).

بولق **bœloek**, zie **boelœkan**.

بولن I. **bœlan**, zie ook onder **rindoe** en **sīpoet**.

بوم **bōma**; (skr. Bhauma); eigennaam van den held van een Mal. verhaal; bij de Jav. de zoon Boema.

بوّه; بوه تنجغ ڤترى, eigenn. van eene prinses die over zee kwam aandrijven en denkelijk eene verpersoonlijking is van den Hindoeschen godsdienst, met toespeling op het zitten der goden op een lotus (t o e n-dj o e ng) koet. t o e n dj o e ng b œ j a h.

بويت II. **bœjoet**, vgl. **mœjoet**.

بويو **gẹpoeq bœjow**, men. *waterzuchtig.*

بوڤ **bœnji**, vgl. onder **bārah**.

بهار **bahāri**, دمكينله تعبيرڤ اورغ بهاري, S. Bidasāri 55; vgl. ook soend. b i h ā r i.

بياوس is het spaansche *quayobas;* vgl. **pijāwèh**, en ڤرتوكل in het Aanh.

بياين **bijājoen**, zie ook **āwong**.

بيت **biti** I., is hindustani (b e ṭ ī).

بيج **bīdji**, men.: **kẹlẹntit**.

بيدق **bīdoeḳ**, zie ook onder **bintang**.

بير **bijoer**, men. *zwanger* van buffels en ander vee, (ook بيّل gespeld). Dit is door N. bedoeld met بيو; de aanmerking aldaar vervalt dus.

بيرت II. **bèret**, zie **bẹret** hierboven.

بيرغ **bīrang**, zie **bērang** II.

بيرغ **hājam bērang**, bij P. is een fout van Klinkert.

بيرم **bīram**, is het Tamil w ē ṛ a m.

بيره I. **bīrah**, volgens k hoort de *h* er niet in; Abdoellah's Wdb. heeft b i r a.

بيس I. **bīsi**, is Tamil b e s i.

بيق III. **bījaḳ** mamah **bījaḳ**, men.: *herkauwen.*

بيك **bīka**, vgl. **bingka.**

بيكغ I. **bīkang**, vgl. **bingka.**

بيك **bīgi**, bandj.: **bīdji.**

بيل **bījoel**, zie onder **bījoer** hierboven.

بيل **bīla**, zie ook **pabīla.**

بيلق **bīlaḳ**, is aan Rumph. door K. ontleend. Het is bal. of mak. b ī l a (eene verbastering van het skr. w i l w a, wat in het jav. ook w ī l a is. Rumphius zegt dat de mal. naam t e ng k œ l o is en dat b ī l a k bal. is.

بيلك II. **bēlek**, vgl. **bẹlèk** III, dat dus foutief is.

بينچق **bījantjaḳ**, pal.: **bijāwak.**

(vgl. Tob. Spr. bl. 15 Aant.).

بيو **bījœ**, zie hierboven **bijoer.**

ت

تابر **tāboer, pẹnāboer**, vgl. onder **toenggal.**

تابك **tābik**, beteekent nooit *groet*, want des inlanders groet geschiedt door een vraag (waar gaat ge naar toe? of: waar komt ge vandaan?); zijn groet bij het weggaan is: blijf! (تفكّلك). Geloofsgenooten groeten zij met السلام عليكم.

تابه **tabœhan**, had onder **tāboh** moeten staan (vgl. jav.) en evenzoo de naam van de wespsoort. Het onderscheid van **tāboh** en **tāboeh** is slechts een gissing.

تاجق **tādjak**, zie ook onder **soengkal.**

تاده **tādah**, zie ook onder **sœsoe.**

تارك **tārik**, zie ook onder **sẹtārieḳ.**

تارن **tāran**, zie **bẹtāran**; **tatāran** of **tạtạran**: *steel* van een lans, (bat. t o t o r a n).

تارق **tāroq** of **tạroq**, men. uitspraak van ترق. N. B. Met ạ werdt hier aangeduid de *a* die in plaats van de ẹ optreedt, en in het Noord-Men., evenals in het bat., *o* is; bv. p ẹ d a ng (p ẹ d a ng) is in het Noorden p o d a ng. De hier bedoelde klinker ạ is nooit sluiter.

تاره **tāroh**, bet. ook *inzet* bij het spel, *hetgeen men verwedt*, bv. op een vechthaan (jav. en bal. toh); **mẹnārohkẹn** iets *verwedden;* **bẹrtārohken** iemand aan een ander's zorg *toevertrouwen*, فتاره **pẹtāroh:** امانة **amānah.**

تاغن **tāngan**, hier **sẹtāngan** te plaatsen.

تاقق **tāpak**, alhier te plaatsen het onder **gœla** geplaatste **gœla tāpak.**

تاقی II. **tāpai**, vgl. jav.

تاقئ of تاقکئ, **manāpiq ājẹr di dœlang** spreekw.: *zich zelven uitschelden door op een ander te schelden*, evenals iemand die, met de vlakke hand op het water slaande, zich zelven nat maakt.

تاکت **mẹngẹtakōti;** de beteekenis: iemand *bang doen zijn, vrees aanjagen* hoort bij **mẹnakōti.**

تام **tāmoe**, te Batav. **tẹtāmoe.**

تانق **tānak**, sẹpẹrtānak nāsi, vgl. onder **sāpih III.**

تاه **mẹngẹtahœi**, iets *weten, van* iets *weten;* کتهوی اولهم, vgl. onder **māloe.**

تاه **bœnga tāhi ājam**, naar den onaangenamen geur (vgl. jav. kẹmbang temblèq); tāhi œlar, zie ook onder سترا; kājoe tāhi, zie onder **kājoe.**

تاير **tāer**, is uit het Tamil (tajir).

تايغ **tājoeng**, hier had **patajoengan** geplaatst moeten worden.

تبت in het men. ook: *vijver* waarin men visch kweekt (vgl. Ngadju-daj. tabat); zie **tẹbah.**

تبر **tẹboer**, zie onder **bẹrau** en **gœnoeng.**

تبر **tẹbor**, koet. *neêrstorten* van aarde.

تبرو **tẹbẹrau**, vgl. **timbārau** hieronder.

تبو **tẹboe**, zie ook onder **poentoeng.**

تبه **tẹbah**, Jav. C. ten onrechte: tabah.

تبئ zie onder **tẹbeh.**

تدغ **tẹdoeng**, zie ook onder **līdah.**

تراتق **tẹrātak**, vgl. jav. **tratag.**

تراجغ **tẹrādjong**, koet.: *lange angels* of *randjau's* in een wolfskuil.

تربس II. **tẹrbis** koet.: **tẹbing**, (vgl. jav.).

تربغ **tẹrbang**, zie ook onder **pẹrāda.**

ترجن **ajar tẹrdjoen**, *waterval.*

ترکاچ en ترکاچر zijn één, de laatste spelling van een in-

lander, de eerste van N. Vgl. alhier onder **bijoer.**

تركوكر **tęrkœkoer**, zie ook onder **pādang.**

ترن hier had **bętāran** moeten staan.

تروق **taroq**, zie boven bij **tāroq.**

تروك **manarœkå**, men.: *aanleggen* van een sāwah, (bal. taoeka; vgl. jav. troekå).

تريڤڠ zie **tęrīpang**, zie **soewālå.**

تريكم **tęrikam**, is het jav. trikęm.

تَطْمِير zie onder كُهْف.

تَعْزِيَة ook: *rouw, rouwklacht;* Niemann, Bloeml. I, Aant. bl. 44.

تڠك **tęngik**; is jav. zie **pęring.**

تڠكاوڠ **tęngkāwang**, vgl. ook **kāwang.**

تڠكر **tangkar**, (vgl. bal. tangkah: *borst*).

تڠكر **tangkoer**, vgl. ook **oendoek-2.**

تڠكر **tingkir** en **kisi tingkir**, wordt door sommigen opgegeven met de beteekenis van *spinnewiel* (mak. tingkèrèg, lamp. tingkir, ningkir: *spinnen*).

تڠكريهم **tęngkrèhèm**, zie onder **kèhèm.**

تڠكل **tingkal**, is het port. tincel.

تڠكوي **tangkwé**; batav. (chin.), geconfijte bęligo (vgl. jav.).

تڠكويڠ **tęngkœjoeng**, moet onder **tangkœlan** geplaatst worden.

تڠكيرڠ **tęngkēroeng**, vgl. **kērong-2.**

تڠكيّڠ **tęngkījang**, pal.: *rijstschuur?*

تڠڬاده **tinggādah**, men.: **tęngādah.**

تڠڬالڠ **tęnggālang**, zie **moensang.**

تڠڬاني **toenggānai**, men.: *de opperste der kamferhalers* (vgl. bat. tonggāni kāpoer); *iemand over den zoutaanmaak gesteld.*

تڠڬاين **tęnggājoen**, vgl. ook onder **dœri.**

تڠڬڠ **tanggang**, zie **pītanggang**, eigentlijk **tęnggang**, (vgl. boven **tāroq**).

تڠڬڠ IV. **toenggang**, zie ook **bęrsitoenggang.**

تڠڬڠ **tonggang**, zie **sęnonggang.**

تڠڬڠ I. **tinggang**, is het jav. tęnggang.

تڠكق II. vgl. onder **gāboes**, en lees pęręppat in plaats van pęrębbat, (vgl. alhier onder **bangsoeng**).

تڠكورق **tęnggorōkan**, batav.: *de keel*, de plaats waar men keelt, van **gōroḳ II.**

تڠكه II. **tanggah**, perz. تنكه: naam van een munt. Niemann, Bloeml. I bl. 110.

تڠل **tęngngal**, is uit het bal.

تڠورڤ **tęngœroep**, zie **kamœroep.**

تڤس II. **tępis**, is denkelijk uit het jav. tępiswiring ontstaan.

تكق **tęgaḳ**, volgens K. wordt hier de ق niet gehoord. In het men. is het tęgaq; vgl. **togaq.**

تكه **tęggah**, zie ook onder **sīkoe.**

تلابر **tęlāboer**, zie onder **tāboer.**

تلاچڤ **tęlātjap**, zie onder **ātjap.**

تلب II. **tęlab**, zie **tęlap** II.

تلر **tęlor**, zie ook onder **nāsi.**

تلڠ **tęlang**, zie ook onder **pantjoeng.**

تلڠكڤ **tęlangkoep**, koet.: tęlongkop: tijārap (vgl. toengkoep en lamp. talangkop.).

تلڤ II. **tęlap**, zie **tęlab** II.

تلڤق **tęlęppoḳ**, zie ook onder **pęrāda.**

تلمڤڠ **talampoeng**, zie onder **katilamboeng**, in het Aanh.

تلمڤڠ moet wezen **talĕmpong**; soort *clavier met kleine bekkens.*

تلنتڠ **tęlęntang**, zie onder **lantang** I.

تلنجر **tęlandjoer**, onder **āndjoer** te plaatsen.

تله **tęlih**, zie **antęlai.**

تليدر I. **tęlēdor**, vgl. jav. tęleṅdo.

تليكت **tęlēkat**, koet.: **bakoel.**

تم **tim**, hier had **pętīman** moeten staan.

تماشا als ترماس vindt men in de Bīdasari met de beteekenis van gedicht of hetgeen als eene verlustiging, evenals een gedicht, kan beschouwd worden.

تمانڠ **tamānang**, bandj.: **mandoel**, (mak., boeg. en bat. idem).

تمب **timba**, zie ook onder **sīpoet.**

تمبات **tęmbātoe**, ook benaming van de vol pitten zettende pisangsoort.

تمبارو **timbārau**, men. een rietachtig gewas, waarvan het roemerg voor fleschproppen of kurken gebezigd wordt; vgl. **tęberau.**

تمبالن **timbālan**, zie onder **pœlau.**

تمبك **tombek**, zie ook **sōkong** II.

تمبلاتق **tęmblātoek**, koet.: **bęlātok.**

تمبل **bālai timboel**, *pleizierhuisje op het water* (woordenlijst achter de tjakap-2 rampai-2 onder **bālai**); vgl. jav. bālé kambang.

تمبلغ **tęmbęlang**, zie **katilāmbangan**, en onder سحر.

تمبلوك vgl. **tęmbœloek** en **toembōlok.**

تمبن in het men. is **tamboen:** *vet* enz., en wordt er onderscheiden van timboen.

تمبوكغ **tambōkang**, koet.: *vingerglas* van koper (verbastering van kobōkan, zie **kobok** II).

تمبيلق **tambīloek**, is bal. Het waterinsect waaruit de muskiet ontstaat.

تمفق I. **tampi**, zie onder **bęrtampej.**

تمفاتغ **tęmpātong**, koet.: *damarkaarsvoetstuk.*

تمفاؤس **tęmpāoes**, vgl. boeg.

تمفايغ **tęmpājang**, zie onder **tęmpājan.**

تمفاين **tęmpājan**, K.: tęmpājang, hetgeen op Java achter bœwah wel eens voorkomt, (zie onder **kęmbang**).

تمفغ V. **tampang**, de beteekenis *kardoes, patroon* is naar M. (zie **toempang**).

تمفغ **męnoempang**, vgl. onder **gandja** II.

II., **toempang**, men.: *patroon cartridge* (bat. toelpang; zie **tampang** V).

تمفل **toempoel**, is in het koet. tompol.

تمفل **timpal**, dit bal. woord heeft niets te maken met **timbal** II., zie **kętimpal.**

تمفن II. **tampin**, hieronder had **nampin** moeten staan.

تمفوسو **tęmposo**, zie **pœsoe** II.

تمفولغ **tęmpōlong**, is ook jav.

تمفه **tęmpah**, vgl. onder **tęrdjoen.**

تمفيرس **tampīris**, in een receptenboek اوبت كلماير دان تمفيرس, waarna van het uitdrukken van het middel in het oor gesproken wordt.

تمو **tęmoe**, zie **kętęmœ.**

تنتاد **tęntadoe**, zie **tjęntadoe** en **sęntādoe.**

تنتن II. **toentoen**, hier **nonton** te plaatsen.

تنجق **tandjaḳ**, hier **nandjaḳ** te plaatsen.

تنجو **mẹnindjau**, **2e**, vgl. jav. mẹlindjo. Geheel onderaan is lāoet te lezen, en vóór **2e** een (te zetten).

تند س **tandèh**, *geheel op* van een waar die niet meer te krijgen is; lah tandèh rabiq-2: *geheel in flarden*, tandèh awaq: *men is naar de maan*. (P. in de Men. zamenspraken; tandai).

توبه **tôbôh**, zie **bẹrtobo-2**.

توتر III. **tœtoer**, hier onder had **panoetoeran** moeten staan.

توتم **tœtam**, is uit het Tamil (*witte vitriool*).

توج **toedjoe**, zie onder سحر.
2e, zie onder **katoedjoe**.

تودغ I. **tœdoeng**, zie ook onder **bandērạ**.

تودغ I. **tœding**, zie ook onder **rantjoeng**.

تورف **tœrap**, zie ook onder **nœrab**.

توّس II. **toewas**, zie onder **bẹtœwas**.

توسق **tœsoeḳ**, tœsoeḳ kondé, vgl. jav. sœsoek kondé.

توغو **tœngau**, de beteekenis is niet toe te passen op het spreekwoord bij Niemann, Bloeml. I, bl. 126 te vinden.

توف **tōpi**, is uit het Tamil (toppi).

توفغ **tōpang**, is chineesch van Amoy (taupang).

توفى **tœpai**, zie ook onder **ēkor**.

توكغ **tōkong**, ājam tōkong, vgl. **pœking** in het Aanh.

توكو **toko**, zie **tẹrtoko**; kīntjir panōkoq, men.: *slagwiel*.

توڭق **tōgaḳ**, men., *in erectie* van den penis (met opzet veranderd uit tạgaq).

توڭق I. **tōgoḳ**, (jav. togog), eigennaam van eene komische figuur, ook in de mal. verhalen te pas gebracht.

II., men.: *voetstuk van een lamp*, zie **langgāran** in het Aanh.

تول **tœli**, ājar tœli schijnt de naam te zijn van de kristalachtige stof in de bamboe soms gevonden.

تولغ **tœlang**, pātah tœlang, zie onder **pātah**.

تولؤ **toeloeq**, zie **bẹrtœloe**.

توهر **tōhor**, zie ook onder **kāpoer**.

توهق IV. **tœhoḳ**, het jav. woord is tōwok.

توهل **tōhal: tœhoel I.** (P), het is vermoedelijk eene schrijffout in Hollandsch

schrift van tokol, eene andere uitspraak van tœkoel. P. ontleende het aan De Bruyn Kops' Beschr. van den Lingga-Riouw Archipel, bl. 315.

تيارق **tijārap**, zie ook onder **bārah.**

تيامن **tijāman**, zie onder **pāsoe.**

تيب **tība-2**, zie onder **top** IV.

تيتس de spelling van het men. tītih: (tīti) kan wel goed zijn blijkens het Malag. tetèzanå. Zie **tītih.**

تيتڠ **tītoeng**, koet. naast **landak**; bœloe tītoeng, de stekels.

تيتم **tītam**, zie **titāman.**

تيته **tītih**, ook تيتس gespeld.

تيرس **tīris**, zie ook onder **dāmar.**

تيڠ **tīngi**, bandj. (jav.): **tẹngngat.**

تيڤق **tēpaḳ**, zie ook onder **lōpaḳ.**

تيكس **tīkoes**, zie ook onder **bẹti-2**; **tẹtikœsan**, batav.: soort chin. klappers, vuurwerk, ānaḳ tīkoes, *vuurpijl*, (Swettenham).

تيكي **téké**, zie onder **gīsi.**

تيمس **tèmos**, batav. (bal.), zie onder **lantjip** II.

تيّن **tijan**, achter men. voeg bij: en koet.

تيولي **tajōli**; jav.-mal., zie onder **tāhi.**

تيومن **tijœman**, vgl. onder **pāsoe.**

ث

ثابت alhier سابت II te plaatsen.

ج

جابڠ II. **djābong**, is men.: zekere zeevisch.

جابڠ **djābing**, men. *kwab* onder aan den hals van rundbeesten.

جار **djāri**, djāri līpan; zie ook onder **līpan**, waar iets anders opgegeven wordt.

جار I. **djāro**, had جارو moeten zijn.

جارم **djāroem**, zie ook onder سجر; P's p ę n dj o e r œ m a n is foutief.

جاڬ **djāga**, vgl. onder **bantal.**

جالي **djāli** of **djāli-2**, batav. (jav.): de *Jobstranen*, corix lacryma (z. Rumph. Herb. V. plaat 75, fig. 2).

جالن **djālin**, alhier **pęndjālin**, te plaatsen.

جامن **djāmin**, singap. (z a m i n de Perz. uitspraak van ضامن), *borg.*

جاوت **djāwat**, alhier **bęrdjāwat**, te plaatsen.

جبر II. **djęboer**, koet.: *vruchtbaar* van den grond; vgl. **gęmboer.**

جبڠ **djębang**, vgl. jav. dj ę b ę ng.

جبلي **djęblè**; batav. (soend. dj ę b l è h): **dobęlè.**

جر of جرا II. **djęrā**, zie **pędjęrā.**

جرجان **djoerdjāną**, zie **doerdjāną.**

جركت **djęrkat**, zie onder **pīnang.**

جرو **djęrœ**, zie **dęroe II.**

جرومن de uitspraak dj o e r œ m a n bij P. zou doen denken aan het jav. dj ę r o e m.

جريامن **djarijāman**, men.: *soort zeewier* (jav. dj l a m o e n).

جريڬ **djęrigi**, koet.: dj ā r i (jav. dj r i-dj i, mad. g a r i g i).

جڠ **djoeng**, zie ook onder **bintang** en **kāin.**

جڠق **djangoeķ**, zie onder **męndjāngoeh.**

جڠكت **djengket**, vgl. **bęrsidjingkat, djęngget** en **męndjingkat** (vgl. soend. dj è ng k a t en bat. m a r s i d i ng k a t).

جڠكرڠ **djongkęrong**, zie **nongkrong.**

جڠكرق **djingkraķ**, vgl. **dingkrak.**

جڠكرق **djęnkęriķ**, vgl. **ţęngkęriķ.**

جڠكس **djongkèh**, men.: *een kam* (lamp. dj o e ng k a s).

جڠكڠ **djangkœngan**, batav.: *stelten* (soend. dj a dj a ng k o e ng).

جڠكڠ **djoengkang**; hier برجڠكڠ te plaatsen; **djoengkang djoengkātan**: *opwippen* van een vonder of vloer bv.

جڠكل **djèngkol**, batav. (soend. of jav.): **djęring**, (k. geeft dj ę ng k o e l als rijouwsch op).

جڠكو hier te plaatsen منجڠكو, waarvan de uitspraak zeer te betwijfelen is.

جڠݢال **djanggāla**, jav.: een der namen van Koripan in de verhalen.

جڠݢت **I. djanggoet**, vgl. ook onder **bākat II.**

جڠݢت **djengget**, vgl. **djengket.**

جڠن lees: **djangan.**

جك **djika**; dat de uitspraak vroeger dj a k a was, wordt bevestigd door de uitspraak van جكلر in Kidjangsche geschriften.

جكلو **djikalau**, in een Kidjangsch boek, waarin vele Maleische stukken,: dj a k a l o e.

جلاڤق **tandjilāpaq**, men,: **talentang?**

جلڠ **djeling**, tegenover b œ t a; De Holl.'s leesb. 5ᵉ dr. bl. 16 (vgl. mak.).

جلمڤڠ **ta-djilampang**, men.: *voorover gevallen*, bv. van die gestorven is zonder dat iemand er van weet. (Bal. p e dj l e m p a ng van lijken).

جلوجر **djelœdjoer**, vgl. **lœdjoer.**

جلورد **djalawardi**, bandj.: verb. van **lādjoewardi.**

جلوڤ **djelœpa**, zal wel een verkeerd gehoord jav. tj l o e p a k zijn.

جله **II. djellah**, zie onder **pasai.**

جماج **djemādja**, zie onder **pœlau.**

جمب **penawar djambi**, in het soend. en jav.: p e n ā w a r dj a m b é is gelijk aan het door Von De Wall onder **tāwar** II opgegeven p e n ā w a r dj a m p i. K. beweert dat v. d. W. verkeerd gehoord heeft, maar de beteekenis van dj a m p i in het men. en bal. (*stelpen*) zou voor de uitspraak van v. d. W. pleiten.

جمبلن **djambelan**, is te Batavia dj a m- b l a ng.

جمبى **djoembej alēj**, men. *de neerhangende tip* van een hoofddoek.

جمجم misschien uitspraak van زمزم, en daar het water hiervan heilig is, zou het in poëzie de opgegeven beteekenis kunnen gekregen hebben.

جمڤ **I. djampi**, vgl. alhier **djambi** (vgl. bal. n dj a m p i: *stelpen*, bloed bv.).

جمڤق **djampoek**, lees: بورڠ جمڤق in plaats van بورڠ جمڤت.

جمكين **djemekijan**, vgl. **tjemengkijan.**

جنابة **djanābah**, vgl. ook onder **mandi.**

جنام **djināmoe**, Noord-Men.: *huwelijksgift.*

جناوى **djināwi**, in het men. dj i n a w e j.

جنب **djoenoeb**, zie ook onder **mandi** en **djoenœ̄b**, hieronder.

جنبية **djambijah**, K's جمبيق is een gissing.

جنتن **djantan**, zie ook onder **bœ̄soet** en **kāsau**.

جنتن **djintan**, (jav. d j i n t ȩ n, kråmåvorm van d j ī r a).

جنتيو **djȩntījoe**, Moluksch (port. g e n t i o): *heiden*, geen Mohammedaan of Christen.

جنجڠ **djąndjang**, men. *spichtig* van den hals.

جنجڠ **djendjeng**, hier **mȩndjindjing**, te plaatsen.

جنوب **djoenoeb**, vgl. onder **mandi**.

جوا vgl. **djāwa** II.

جوارس **djāwāres**, zie **djāwares**.

جوج **djœ̄dją**, zie **djamādjœ̄dją**.

جوجڠ **djœ̄djoeng**, hier **mȩndjœ̄djoeng**, te plaatsen.

جور II. **djoeroe**, zie onder **pȩndjœ̄roe**.

جورن **djœ̄ran**, zie ook onder **dœ̄doel**, en **kāīl**.

جوري II. **djœ̄rai**, ook van eene afdeeling van een cocosblad.

جول II. **djoeli**, uit het Tamil.

جولر **djœ̄loer**, hier **bȩrdjœ̄loer**, te plaatsen.

جولڠ٢ **djōlong-2**, zie ook onder **pāsang** I.

جويت I. **djoewītą**, vgl. ook het gebruik van n j å w å in het jav.

جيرت **djīrat**, vgl. jav. d j a r a t.

جيل **djeila** en **djēla**, hadden bij elkaar moeten staan; de transscriptie *ei* in plaats van *é* in een voorgaande lettergreep vindt men ook bij k.

چ

چابل **tjābol**, zie **tjēbol**.

چاچب **tjātjab**, zie **tjātjap** II.

چاچڤ II. **tjātjap**, het water uit den pisangstam wordt gebezigd ter zuivering van het hoofdhaar.

چاچق I. **tjātjak**, heir **bȩrtjātjak** te plaatsen.

چاچه III. **mȩntjātjah**, (bal. njahtjah): *in stukjes of plakjes snijden* van aardvruchten als de kȩtela om met rijst te vermengen.

چادوق **bœloe tjādoeq**, men. *het haar aan de schaamdeelen.*

چارن **tjāran**, hier **bȩrtjāran** te plaatsen.

چاكو **tjākau**, hier **bȩrtjākau** te plaatsen.

چاكت **ta-tjāgoet-2**, men.: *uitgeput* van het zwemmen?

چالغ **tjālang**, zie **pȩntjālang**.

چتي **tjȩtī**, is Tamil (de naam dien de koopmanskaste als titel heeft).

چاچاقن **tȩloer tjatjākan**, men.: *de liezen.*

چرت **tjȩroet**, hier **pȩntjȩroet** te plaatsen, en vgl. **sȩtinggi.**

چرڤ **tjarpoe**, is in de spreektaal van het Tamil tjèroeppoe (vgl. Calwell, bl. 22).

چرڤناكي zie het Aanh. onder سرڤنداكت.

چرمن **tjȩrmen**, zie ook onder **bāwal.**

چروڤغ **tjȩrōpong**, koet. *bamboepijp om vuur mêe aan te blazen.*

چره II. **tjȩrah**, *reet, spleet* (soend. *gebarsten;* vgl. **tjȩlah**).

چغچغ **tjongtjong**, batav. (bal.): *uitgraven, spitten* — [B].

چغس vgl. onder رغسغ, **tjȩngngis**, vgl. onder **rangsang I.**

چغكاد **tjingkada**, bilālang tjingkāda: *sprinkhaan* (ksb.) vgl. **tȩngkādạ.**

چغكر **tjangkoer**, is misschien **tjȩkoer.**

چغكغ **tjèngkang**, **tjèngkong**, men.: *waggelen* onder het loopen.

چغكل **tjongkēlan**; zie onder **njījoer** en vgl. daarmede het jav. tjoemœkil.

چغكر **tjoenggoer**, vgl. **tjōngor.**

چغكلنر (Tamil tjenggạlṅir) naam van een roode lotussoort), zekere plompsoort, waaraan wonderkrachten worden toegeschreven (Sri Rama, uitg. Roorda van Eijsinga, bl. 136 چغكث نيتر).

چكر **tjȩkkoer**, lees: hasījar in plaats van kasījor.

چلق **tjȩllak**, hier **pȩntjālak** te plaatsen.

چلوڤق **tjlœpak**, zie bij **djȩlœpạ** in het Aanh.

چما **tjạmā**, men.: naam van een fijne rotansoort (P. geeft het als Rijouwsch op).

چمقق **tjampaḳ**, hier **mẹntjampā** te plaatsen.

چملاݢى **tjoemalāgi**, zie onder **mẹntjẹnlāki.**

چن **tjinna**, zie ook **tjina II.**

چنت **tjintå-2** men.: naam van een tooverring; **mantjintå**, *iets te voorschijn brengen door er aan te denken* (vgl. چت, jav. tjipta en bat. sitta).

چندكيّ **tjandakīja**, is het skr. tjānakja.

چڠڬ **tjẹnanggẹ**, kan ook tjhinnāngga zijn.

چننتن **tjẹnantan: kẹnantan.**

چودت **tjōdèt**, is uit het bal.

چورى **si-pẹntjœri**, zie onder **patet.**

چوقول deze spelling is eene onmogelijkheid.

چيچر II. **tjētjer**, vgl. **tjetjei.**

چيچى **tjetjei**, moet wezen **tjètjèq**, en is eigenlijk een andere uitspraak van **tjētjer II.**

ح

حُلْبَة **ḥoelbah**, hieronder ware **kẹlābat** op zijn plaats geweest.

حياة **ḥajāh**, zie onder **bādjoe.**

خ

خراجة **harādjah**, staat op eene verkeerde plaats (bl. 78 reg. 3).

خُلْدِى *de paradijsappel*, vgl. **kolbi.**

خُلَّة zie مَخلّة.

خورزم Niemann's Bloeml. I, bl. 110, r. 1 verb. van قلزم (De jav. redactie, de Menak, heeft hier sagåra wẹdi). (1)

(1) Onjuist. Het is verbasterd uit. خوارزم

د

داد ق III. **dādaḳ**, hieronder **mẹndādaḳ**.

دار **dāri**, zie **mẹndāri**.

داره **dārah**, t o e m p a h d ā r a h, jav. w œ t a h g ẹ t i h.

داڤر **mandi dāpoer**, men. *in de kraam zijn*.

دامر **dāmar-2**, men. *de slapen* van het hoofd; **ānaḳ dāmar: dāmaḳ**.

داءون **dāoen**, zie ook onder **bātoe**.

داهر **dāhar**, batav. (jav. ḍ a h a r), een hoog woord voor m ā k a n.

داهن II. **pẹndāhan**, onder de ڤ herhaald.

دايس **dājoes**, *onwillig?* zie Dœwabẹlas Tjẹrītẹra, bl. 1; vermoedelijk batav. en het bal. m a j o e s. Zie ديّوث. (¹)

دبالغ **doebālang**, men.: h o e l o e b ā l a ng, in sommige streken als oppassers gebezigd. (Het d o e b ẹ l a ng van K. is uit een Europeesche bron, en P. geeft het op als Riouwsch).

دبس **dẹboes: dāboes**.

دبلى **doblé**, zie **djẹblè** in het Aanh.

دتق **datiḳ**, zie onder **bẹrdatiḳ** dat بردتق moet zijn.

دتق **dạtoeq**, zie onder **bẹdāto**.

درم **dẹrma**, zie ook onder **bālai**.

درم II. **dẹroem**, jav. zie **tạroem**.

درو **dẹrœ**, alhier **bẹdoro** en **bẹrdoro** te plaatsen.

دره **darah**, zie **bẹrdarah**.

درى 2ᵉ **darej**, hier **bẹdarei** te plaatsen.

دريّس **doerījas**, zekere stof als gaas voor gordijnen.

دغت **mạndạngwiq**, men. *het geluid* n g o e-2 *maken* van een kwartel; soms van een tj a n a ng.

دغّس **dẹngngoes**, hier **mẹndāngoes** te plaatsen.

دغغ **danging**, hier **mẹndānging** te plaatsen.

دغكرق **dingkraḳ**, vgl. **djingkraḳ**.

دغكغ **dangkoeng**, zie ook onder **kosta I**.

دڤن **dẹppoen**, vgl. soend. m ẹ n d ẹ p o e n.

دق II. **deḳ**, دڠ اڠكو, in schrift: اولهم. Aldus te lezen Meurs. leesb. III, bl. 100 r. 4 v. o.

(¹) Het is het Arab. ديوث

دكق **dẹkok̤,** batav. vgl. mad.; zie onder **mẹndẹkok̤.**

دڠال **digāl̤a,** zie onder **prāboe.**

دڠل **dẹggil,** Ksbr. spreekt degèl uit.

دلو **dẹlœ,** batav. (bal.) *misselijk,* willende braken.

دمبا **dambā,** is skr.

دمڤ **doempå,** men.: **dœpa,** bl. 115 rechts, r. 3 v. o. lees: *bruid.*

دنچڠ **dantjing,** hier **bẹrdantjing** en **mẹndantjing** te plaatsen.

دنمر **denmar,** zal wel Engelsch zijn.

دواڬ men. uitspr. van **dahāg̤a.**

دوتن **dœtan tongko,** koet.: *opiumpijp* (dœtan verkorting van oedœtan van een vroeger œdoet, jav. œdoed).

دود **dœdi,** Bandjar en Serawak,: di bẹ-lākang (bal. dœri en dōri, in plaats van di œri; œri is het jav. wœri, vgl. œdi).

دودس **doedœsan,** men.: *stookplaats* van een smidse, (vgl. bat. does-does).

دوڠڠ II. **dōngeng,** eigentlijk *eene vertelling,* en zoo ook *een fabel.*

دوكڠ **si-dœkoeng-ānak̤,** vgl. **gèndong ānak̤** in het Aanh.

دوڬڠ II., **dœgang,** hier **mẹndœgang** te plaatsen.

دهاڬ **dahāg̤a,** is skr. (dāha) naar de Tamilsche uitspraak die van de *h* een *g* maakt.

ديده **dīdeh,** vgl. **dīdi.**

دير **padījar,** men.: bījarken.

ديوث A. F. Von De Wall geeft dajoes een andere beteekenis; denkelijk het bal. majoes *onwillig.* Zie **dājoes.**

ديڤ in plaats van di injå.

ر

راب II. **rāboe,** zie **maharābo** en **mẹnja-rābo.**

رابت **II. rābit,** pad. (Eng. rabbit): *konijn.*

رابن I. **rāboen,** vgl. onder **lilin.**

راتس **rātoes,** hier ware **sẹrātoes** op zijne plaats geweest.

راتف **rātap**, vgl. onder **bœtir** I (K. in zijn vertaling van Mattheus spreekt rạtap uit, evenals Keasberry).

رادق **rādaḳ**, zie ook **mẹrādaḳ**.

راك II. **rāḳa**, zie رڠ.

راكن **rākan**, zie ook onder **pạdoel** beneden.

راڬ **rāga**, zie ook onder **bẹrāmboeng**.

راڬم **rāgam**, achter Tamil irāgam te plaatsen.

رام **rāmoe**, zie ook **mẹrāmoe**.

راهي **rạhai**, zie bij **mẹrāhaja**.

ربّ **rẹbba**, zie **rābō**.

ربڠ **rẹboeng**, zie **pontjōrobong**, dat met pœtjoeḳ rẹboeng hier een plaats had moeten vinden.

رته **maharạtih**, men.: *draven*.

رداون **radāwan**, zie **ladāwan** hieronder.

رچان **rẹtjānạ**, onder **rẹntjānạ** bijna alles hetzelfde; één van beide had doorgehaald moeten worden.

ردف **rẹdap**: **ạdap** (eigentlijk lamp.).

رڠ **roeng**, zie ook onder **bālai**.

رڠس **rẹngas**, zie ook onder **pạloeh** in het Aanh.

رڠسڠ **rangsang**, zie **bẹrangsang** en **bẹransang**.

رڠسق **rangsoḳ**, vgl. onder **māsoḳ**.

رڠكف **roengkoep**, vgl. onder **loeng** I.

رڠكق II. **rangkaḳ**, zie **sẹrangkah**.

رڠڬينن **ranggīnan**, moet zijn **ranggīnang**, en zoo ook-spreekt men op Bali en te Soerabaja uit. (Poensen geeft ōpak aranggīnang op. Meded. van het Nederl. Zend. XXIV, bl. 225).

رڬق **rạgoeq**, hier **sarāgo** te plaatsen.

رمبڠ **rombong**, zie **lombong** III.

رمبن **rimboen**, alhier **bẹrāmboen** te plaatsen, en vgl. onder **rampaḳ**.

رمبي I. **rambai**, zie ook onder **bẹtik**.

رمبي **roembai** 2^e^, zie **bẹrōmbājan**.

رنت **rẹnti**, door verkeerde scheiding van **bẹrẹnti** (برهنت), in plaats van **hẹnti**.

رنتڠ II. **rantang**, is eigentlijk **rạntang**.

رنتق **rantiḳ**, is uit de bijbelvert, en had veilig weggelaten kunnen worden.

رنتن **maroentoen**, men. *afrukken* (P. en Favre hebben het, maar noemen hunne bronnen niet; vgl. bat.).

رنچ **rantja**, zie onder **rantjah** hieronder.

رنچق **marantjak**, men.: *enfourcher* (bat. arsak).

رنچه **rantjah**, *moeras* (C) is het soend. rantja. Zie **rantja** hierboven.

رنچه **rentjeh**, 3^e^, men. *tenger* tegenover gapoeq, tœwankoe nan rentjeh, eigennaam van een der Padrihoofden en van daar is in het bat. naretse ook de naam der Padris in het algemeen; vgl. onder **pœtih**.

رند **randa djāwa**, zekere gierstsoort (lamp. rarandaw).

رنده **rendah**, hier **terendah** te plaatsen.

رنك **I. rennik**, hier **merānej** te plaatsen?

روبه **rōbah**, lees.; omdat het batav. de r. in het praefix ber evenals het men., vóór medeklinkers altijd weglaat.

روت **II. merœwat**; *een einde maken aan de monstergedaante, die iemand ten gevolge van een vloek heeft gekregen*; zie **malapatāka**.

روتن **rōtan**, in het zoeloesch nog raoetan.

روجق **marœdjaq**, men. *doorsteken*; vgl. **rœdjak**.

روست **rōsot**, hier **merōsot** te plaatsen.

روغس **rœngoes**, hier **maharœngoes** te plaatsen.

روڤ **manjaroepāi**: *op* iets *gelijken*: **manjaroepākan**: iets *met* iets *gelijkstellen*.

رومس **marœmas**, men. *wringen, snijden*, van buikpijn.

رومن I. vgl. **nœman**.

II., vgl. Sasaksch djoman.

ريبت bij **rībot sikāpoe**, vgl. **kapoh**, (beide woorden zijn verkeerd gehoord).

رِيحٌ الأَحْمَرُ رِيح, zie onder سرخباد in het Aanh.

ريحل **rīhal**, zie onder **rahal**.

ريغى **rīngai**, hier **maharīngai** te plaatsen. (Het men. neemt vóór *r* maha aan).

ريغيه **rīngeih**, hier **maharīngeih** te plaatsen.

ريم op Borneo: *schietstroom* eng. rapid (vgl. malag. rianå).

رينق **rīnak**, hier **bẹrsarīnak** en **sarīnak** te plaatsen.

رينو **rīno**, hier **bẹrsirīno** te plaatsen.

ريني I. **marīnej**, men.: *neuriën* als uit weemoed.

II., men.: **rẹnjei; œdjan rīnej-2:** *motregen.*

ريون **reiwan**, zie onder **mẹreiwan.**

ز

زرنباد perz.: **tjẹkoer.**

زره dat het maleisch z i r a h a zou uitspreken, wordt onwaarschijnlijk gemaakt door **het** in jav., op Lombok aanwezige, gedichten voorkomende dj ī r i h, dat de uitspraak is van het perz. زره, terwijl ook de mal. geschriften steeds زيره spellen.

زنا **zinā**, vgl. زينه II.

زهرا lees: f ā t i m a t o e z z a h r ā.

زيره zie alhier onder زره.

س

سابت I. **sāboet**, zie ook onder **lẹntik.**

سابت II. **sābit**, is de uitspraak van ثابت. Zie aldaar.

سانغ **sātang**, is jav.

ساتي **sātai**, (tamil: *vleesch*).

ساج **sādji**, hier **bẹsadji** te plaatsen.

سادڤ **sādap**, *het mes waarmée de inkervingen geschieden.*

سار **sanglir sāri**, P. geeft onder s ā r i eene andere beteekenis op, en K weder een andere.

سارغ I. **sārang**, zie onder **bātoe.**

سارغ **sāring**, hier **mẹnjāring** te plaatsen.

ساڤ **sāpi**, is eigentlijk jav.; zie **sampi.**

ساك **sāgạ**, zie ook **kẹndẹrī.**

ساكر **sāgar**, koet.: **sẹgar.**

سالر **manjālar**, men. iets *in olie bakken*, ook: **manjanglar**, vgl. **sẹlar I.**

سالق III. **sālak̤**, zie **mẹnjalak̤.**

سامغ **saming**, zie beneden onder **sambing.**

ساؤت **sāoet**, koet.: s ā b o e t.

ساؤو uitspraak van ساهب; P's s a o e (deksel) is een verkeerde uitspraak van M.

ساوو **sāwo**, zie onder **sau III.**

ساهغ **sāhang**, ook koet.

سايت **sājat**, lees: s o j a k in plaats van s o j a t.

سائغ **sāing**, men. *hoektand*, *vleeschtand*, *slagtand* als van wilde zwijnen (bat. s a i t).

سايق **sājap**, zie ook onder **bādjoe.**

سباهت **soebāhat**, zie شباهة in het Aanh.

سباي **sẹbāja̤**, zie onder **bāja II.**

ستغكر **sẹtinggar**, oorspr. port. zie **tinggar II.**

سدوايه **sẹdoewājah**, vgl. سداية, waarvoor lees: سدايه.

سده **sa̤dah**, men.: *sirihkalk* (bat. s o d a).

سده **sẹdoeh**, vgl. **sẹdœ.**

سراسن **sẹrāsan**, zie onder **pœlau.**

سراغن batav. (jav.) **bẹrāngan II.**

سَرحَدّ perz.: *grens.*

سرخباد perz.: *roode wind* (Ar. ريح الأحمر) verondersteld de oorzaak te zijn van allerlei kwalen.

سرداو **sẹrdawa**, vgl. onder **sindau.**

سرقنداكي en چرقناكي (deze vorm. in een ander Hs. van de Sri Rama dan dat wat Roorda van Eijsinga bij zijne uitgave gebruikt heeft) tamil (t j œ r p p a- n a k e j, skr. ç œ r p a n a k h ā); eigennaam van de zuster van Rawana (jav. s a r p a- k a n a k a).

سرمادغ **sarimādang**, men.: *dolfijn.*

سرند **majiroendå**, men.: een vaartuig *boegseeren.*

سرو **sẹrœ**, hier **mẹnjāro** te plaatsen.

سروج **sẹrōdja**, onder **bādjoe** een andere beteekenis.

سروك **sirœgå**, men.: **sorga̤.**

سريغه jav. b ẹ r s a r i n g ā h a n: *flikkeren* van slachtlanden.

سسيّن lees: ānak sasījan.

سسيڬن Batav. Mal. Woordenl.; het is het bal. kẹsegsègan,: **gèlang I.**

سڠست **sangsit,** voeg bij: en hen aan buikloop doet sterven, terwijl de drek er als kalk uitziet.

سڠسڠ **sangsing,** men. benaming van uitheemsche honden, zooals bv. van poedels.

سڠکئن **singkoeän,** men.: tjōban (bat. sikkoeän).

سڠکارت **II. singkāroet,** zie onder singkoerœtan hieronder.

سڠکاوڠ **singkāwang,** men.: **tẹngkāwang.**

سڠکر **soengkœran,** zie onder **njījor,** en vgl. **songkor.**

سڠکر **II. singkir,** of uit het jav. **singkiran,** ook: *verplaatsen.*

سڠکل **II. sangkal,** men.: **sakal II.**

سڠکورت **singkoerœtan,** men. (Noord) *slapen* van de voeten, ook: **singkāroet.**

سڠݢ **I. sangga,** zie ook onder **bantal.**

سڠݢت **II. senggot,** voeg achter jav.: sènggèt.

سڠݢݢت **sẹnggẹgat,** koet.: *klimstrik.*

سڠݢل **sénggol,** uit het jav.

سڠلر **sanglar,** zie onder **salar** alhier.

سڤادن **sipādan,** men.: **sempādan.**

سکالر **sẹkālor,** vgl. jav. en soend.

سکاوڠ **sẹkāwang,** eigennaam van een plaats op de Westkust van Borneo, Europ. singkāwang (van kāwang v. d. W. Vormverand. bl. 126).

سکسک **seksek,** lees: *houtmot.*

سݢّن **sẹggan,** hieronder had **pẹnjāgan** moeten staan.

سلارق **sẹlārak,** vgl. jav.

سلاو had سلاوى moeten gespeld worden.

سلايور **sẹlājoer,** vgl. **lājoer II.**

سلر II. **sẹlar,** bal. sẹlẹh.

سلطاني **soelṭāni,** zie ook onder **bādjoe.**

سلڠکڠ **sẹlangkang,** staat te hoog. Vgl. voorts jav. sẹlakang.

سلمبت **sẹloembat,** lees: werktuig in plaats van voorwerp.

سلمبى **sẹlẹmbai,** zie onder **simpoel I.**

سلمڤڠ **salèmpang**, men. *kruithoorn.*

سليرا **sẹlēra̤**, zie **lēra** en **saliro.**

سليسر **sẹlèsèr**, het soend. s a l e s e r komt slechts bij Geerdink voor.

سليڠ **sẹlījoeng**, dit had liever onder **lījoeng** moeten staan.

سليهه **sẹlēhah**, zie زليخا.

سماعون **samā'œn**, lees: شَمْعُون in pl. v. سمعون.

سمام **sẹmāma**, koet.: **kẹlẹmœmoer.**

سمبار **sẹmbāri**, wordt als s a m b i l gebezigd.

سمبت **samboet**, zie ook onder **bantal.**

سمبر **sẹmboer**, voeg bij: **ta-sẹmboer**, men.: *stralen*, bv. mantari djolog tasẹmboer.

سمبڠ II. **sambang**, zie ook onder **līlin.**

سمبڠ **sambing** of **saming**, men.: **sādja** (bat. s a m b i n g).

سمبله uit بسم الله, bevestigd door het perz. b i s m i l.

سمبليڠ **sẹmbẹlījoeng**, zie ook onder **bẹrau.**

سمبوج **sẹmbōdja**, batav. (jav.): k ẹ m-b ō d j a, als bloemnaam.

سمردڠت vgl. s ẹ r i g a d i n g bij **gading.**

سمڠ II. **indoeq sạmang**, men.: *patroon*, **anaq sạmang**: *client* (vgl. bat.).

سمڠکن **sẹmingkin**, batav. (bal. s ẹ-m a n g k i n): **mākin.**

سمڤل **sẹmpal**, vgl. ook onder **djambœ.**

سمڤله beteekent in het men. (s a m p a̤-l a h) ook: *het uitgeperste* van suikerriet, enz. (bat. s a m p o l a en s i m p o l a).

سمڤه **simpoeh**, zie **bẹrsimpoh.**

سمورق **sẹmōroq**, koet.: *krekel.*

سموک **sẹmœka̤**, staat hier, hoewel **sẹpœpoe** onder **pœpoe** staat.

سموه **sẹmœha**, zie **sẹmœwa̤.**

سميدي **sẹmèdi**, zie onder **sẹmẹdī.**

سناور **sināwar**, benaming van een buitengewoon groote en roode pinangsoort, die jeuk zou veroorzaken, en derhalve niet genuttigd wordt.

سنتادو **sẹntādoe**, vgl. **tantādoe** in het Aanh.

سنتق **santiḳ**, s a n t i ḳ ā p i naast t j a̤-t o e s ā p i; vgl. **pantik.**

سندت I. **soendoet**, men.: *kippehok* voor de hen en de kiekens.

II., *generatie.*

سندر **sandęr**, alhier **njandęr** te plaatsen.

سندق lees: s i-s o n d o q.

سندودق **sęndœdoek**, lees: s i-k a d œ-d o e q.

سندوري **sandœrej**, men.: **kōlong II.**

سندوسن **soendœsin**, lees stof in plaats van stot.

سنق **sęnak**, lees: *gezwollen* in pl. v. *geswollen.*

سنماك **sęnamāki**, beteekent: *senna van Mekkah* (سنا مكّى).

سوا **soewå**, men.: **kānan.**

سوارڠ **soewārang**, *vennootschap.*

سواس **soewāsą**, tamil: s o g h o e s ā, vgl. Coldwall, bl. 8, alwaar men zien kan dat de *g* of liever *gh* vaak in *w* overgaat.

سوالڠ **soewālang**, men.: **sijālang.**

سور **soewir**, zie ook onder **lang III.**

سورت II. **soeroet**, zie **męnjoeroeti.**

سوره **sœrih**, men.: *de als streepjes zich voordoende indrukselen* van een duizendpoot.

سوسو batav.: soend. s ō s o h.

سوكه uitspraak van شَوْكَة, zie aldaar.

سويؤ **sœjoeq**, men. *afdak* ter weêrszijde van een huis; b a-t ą d o e h d i b ā-w a h s œ j œ q r œ m a h.

سياموك (oud-jav. s i-a m o g h a): naam van een door titans gebezigd wapen (jav. samogå, een Hs. van de Sri Rama leest ساى سرك).

سيتي بيرم (Tamil s e t t i, koopman, en m a i r a m; diamant) batav. *goudsmid.* جك امس دان ڤيرق سورهكن سيتي بيرم منيلى اكندى يائت توكڠ امس دان جك ڤرمات اتو متيار اتو باتو سڠل ڤرمات سورهكن جوهرى منيلى اكندى. (wetten van Patani)

سيل bandj. voornw. 2ᵉ pers. jav. s i r a, vgl. bat. n a s i d a).

سيّر **sijar**, N's spelling s i j a is Europeesch; vgl. boven onder **bījoer.**

سير **ba-siroe**, men. *zich verspreiden* van een glans.

سيرب **sīrib**, batav. (soend.) soort *totebel.*

سيرت **sīrat**, hier **pęnjīrat** te plaatsen.

سيري **sīrej**, hier **męnjīrej** te plaatsen.

سيسڤ **sīsip**, zie ook onder **bārah.**

سيسك **sīsik**, zie ook onder **bārah**.

سيغت II. **sīngit**, batav. (bal.) *reeds aan het dalen*, van de zon.

سيڤق **sèpak**, zie ook onder **njānji.**

سيمه **sēmah**, vgl. onder **lantjang I.**

سيو **sījo**, lees *gloejende* in pl. v. *gloejgende.*

ش

شاه مهرة perz. kostbare steen in den kop van een draak of slang gevonden; men schrijft er genezende krachten aan toe: vandaar in het jav. omschreven met: r a t o e n i n g p a n a w a r.

شباهة **soebāhat**, men. *aan twijfel onderhevig.*

شرحبة vermeende spelling van سرخباد.

شوكة zie onder سوكه.

شهرنوى sedj. mal.: s i j a m.

ط

طوبى ook naam van een *paradijs- of hemelboom*, uit een blad waarvan door Gabríel een koefijah voor Moeḥammad werd vervaardigd.

ع

عرّ zie onder مغرور.

غ

غ wordt ook bij wijze van kapitale letter bij het schrijven van uitheemsche woorden gebruikt; zie **ṛalai** en **ṛaljāsa**.

عَارِم zie ݢارم.

ڠ

ڠارن **ngāran**, bandj. (oud-jav.): **nāma**.

ڠاري **ngāri**, zie **ngerī**.

ڠبل **ngeboel**, had onder **keboel** moeten staan.

ڠت ook **ngetnget**, evenals in het bal., zie onder **ngangei**.

ڤ

ڤ wordt in echt maleische geschriften nimmer gebruikt: v. d. W. zelf bezigt in de Tjakap-2 de ڤ. P beweert de ڤ in een zeer oud Hs. gevonden te hebben.

ڤاتڠ III. **sipātoeng**, men. naast s ī b o e r-2 in gebruik; vgl. onder **kātoeng II.**

ڤاتم **pātam**, als benaming van een voorhoofdsieraad het tamil p a t t a m (Sri Rama bl. 15, r. 1: waar het, evenals bij M. ڤتم gespeld wordt). Zie ڤتم.

ڤاچ **pātji**, men.: *de ijzeren punt* van een lans, *een ijzeren stok* (bat. p a s i: *steel* van een wapen, het gedeelte namelijk dat in het heft zit; vgl. jav. p e s i of p e k s i, bal. p a k s i).

ڤاچت **pātjat**, zie onder **nātjat**.

ڤادي **pādi**, zie ook onder **pīsau**.

ڤار **pāri**, zie ook onder **kosta**.

ڤارن I. **pāran**, is tamil (p a r e ṅ) en beteekent *muurplaat* van een huis; Keasberry: p e r a n (*loft* als in het tamil). Zie **peran**.

ڤاسڠ I. **pāsang**, zie ook onder **bœweh**.

ڤاغر bandj. (waar de e, evenals in sommige men. tongvallen, *a* wordt): *sterk rieken* (bal. p e n g a h); bv. مان كال تانه ايت ديڠن باؤڤ بوسق اتو ڤاغر, Kroniek van Bandjar bl. 3.

قاغس II. oud-jav.: *er waardig uitzien?*

قاغو **pāngow**, men.: *diep gewond.*

قاغي **pāngej**, men.: kępājang en naast kapètjong (boeg. en bal. pangi, bat. pangé en pangi).

قاقر II. **pāpar**, moest ڤڤر gespeld worden; zie aldaar (bat. popar).

قاكر **pāgar**, zie ook onder **līlit.**

قاوه zakje van laken door de vrouwen aan den gordel gedragen, mak. pawo, jav. pao[2]; vgl. **œpau.**

قاون **pāoen**, staat bij vergissing beneden قاوي.

قاوه welke handschriften K. bedoelt, die de *h* weglaten, is onbekend. Het bat. en boeg. kunnen hier niets bewijzen, daar zij geen *h* als sluiter hebben, buitendien is het in het bal.-jav. van Banjoewangi en oud-jav.: poh (algemeene benaming van de mangga), v. d. W. heeft Vormverand. bl. 127. als naam van een boom: pāwah, en leidt hiervan **mępāwah** af; Keasberry spreekt pāwas in plaats van **pāoes** uit, en geeft dus het vermoeden aan de hand dat pāwah: pāoeh is.

قاي en **poi**, men.: **pęrgi.**

قاير **pajœran**, men.: *te samen gebracht fonds*, als bv. om iemand te begraven, of wel om een moskee te bouwen.

قتاك **malapātaka**, beteekent bepaaldelijk den toestand van iemand, die ten gevolge van een vloek eene monstergedaante heeft gekregen. Zie **rœwat II.**

قترم **patęram**, oorspr. tamil (pattirăm): *een kleine dolk*, dien de vrouwen dragen, en ook bezigen, als zij zich op het slagveld bij het lijk van hunnen echtgenoot doorsteken. (jav. patręm), van daar patęram pęmbèla (z. **bèla).**

قتك **mamętiq**, *tokkelen*, **ba-pętiq**, *getokkeld*, bv. van de gènggong; **patīkan**, men. *de haan* van een geweer (bat. potīhan en patīhan).

قتلت **potloet**, singap.: *potlood* (Swett.); zie قنسل.

قتم zie onder **pātam** in het Aanh.

قتوكر men. uitspraak en spelling van ڤرتوكر (vgl. onder **bījoer).**

قتولي **patœle**, zal wel geen mal. woord zijn.

قتيكن **patīkan**, vgl. **pātikkan.**

قجار **mamoedjārā**, men.: *op* iets *mikken*; vgl. مجرا.

فجت **padjit-2**, men. (Noord): **pidjat.**

فجيك **padjīkoe** (?), uit het makas. (p a dj e k o), *ploeg* (Leyden).

فچوّت **pętjœwat**, batav. (bal.): *de wip* van een put, zijnde een staak, aan het einde waarvan een steen.

فچه **pęttjah**, hier **sęmęttjah** en **pātjah** te plaatsen.

فدري **padęrī**, zie **pādęri.**

فدس 2e **pędas**, achter s ī p o d è h nog te voegen: koet. p ę m ę d a s.

فدل **pądal**, men. (Noord): **kālang** V; vgl. **ęmpędal.**

فدل **ba-pądoel**, men. (Noord): *sodomie bedrijven* (bat. m a r b o e d o e l). Zuid: b a-r a k a n.

فدما **padamą**, zie onder **pādam I.**

فدّن **pęddęnā**, deze betere lezing is van v. d. W.

فديّر **padijar**, zie onder **dījar** in het Aanh.

فرادن **pirādan**, vgl. **kapōtjong.**

فراكت **pęrāgat**, *toestel*, alles bv. wat bij een plechtigheid behoort.

فرب سغ فرب sedj. mal., eigennaam van een der mythische vorsten en evenals منياك eigenlijk een hemelnymph. (سفرب).

فربغكار achter bal. te lezen: p r a b a n g-k a r a.

فرت **pęrat**, zie ook onder **tęroeng.**

فرتند **pęrtanda**, zie ook onder **tanda.**

فرتوكل vgl. فتوكر alhier, en mak. dj a m b o e p a r a t o e g a l ă q, boeg. tj a m p o e p a r a t o e k a l ă q.

فرچك **pęrętjik**, zie onder **ręttjik; mę-mętjik** *spatten* van vocht, **mę-mętjīk:** *besprenkelen*, **tępęrtjik** opspatten, *bespat raken.*

فرچو **pęrtjau**, K. verklaart برچو met *uitermate groot.*

فرد **pęręd**, zie **pęręt.**

فرسه **pęrsīh**: b ę r s i h (Keasberry); b œ l a n p o e r n ā m a j a n g ā m a t p ę r s i h Hs. Roy. As. Soc. No. 63, bl. 140.

فرغڠغ **pęranggang**, (van p a n g g a n g) ā j a m p.: *een jonge kip* (Keasberry); de heer A. F. von de Wall houdt dit woord voor een fout van K.

فرفت **pęręppat**, vgl. onder **bangboeng**, alwaar p ę r ę b b a t staat. (mak. p a-r à p a q).

فرق **pąrak** of **pąrlak**, men. *tuintje*, of *beplant erf bij een huis* (bat. p a r l a k), لاد سوله دالم فرلقپ, pantoen.

ڤركال (welk mal. mij onbekend) is de benaming van zekere kleedingstof; onze oude schrijvers, zoo bv. Rumph. Herb. Amb. IV, bl. 35, spreken van perkallen (bat. parhala en parhalo: zekere roode lakensoort).

ڤركلڠ **pẹrkẹlang**, hier is het mij ontgaan dat onder **bẹrkẹlang** hetzelfde staat.

ڤرڬم **pẹrgam**, zie ook onder **bōgạ**.

ڤرلق **pạrlak**, zie onder **pạrak** in het Aanh.

ڤرلنت **pẹrlentē**, had ڤرلنتى moeten gespeld worden; vgl. **pẹrlenteh**.

ڤرلن: **tẹlan**, مک دڤرلنله اوله بوم اکن كاكڽ دجّال ايت.

ڤرمان I., **pẹrmānạ** wat vaak voorkomt is تياد تڤرمناك.

ڤرن **pẹran**, zie onder **pāran** in het Aanh.

ڤرنجى **pẹrandji**, zie onder مَرَض.

ڤرنسس **pẹransis**: ڤرنچس, v. d. W. gebruikt het steeds in de Tjakap-2 rampai, bv. bl. 112.

ڤرواتن Z. W.-kust van Sumatra, zooals te Benkoelen (jav. van Bantĕn: parawātin): vertegenwoordiger van het hoofd van een dœsoen als onderdeel van een marga (eig. *de rijken*, اورغ كاى, ستل, bātin in het lamp. *rijk* beteekenende). Vgl. ڤمبارق en ook **bātin.**

ڤروار **pẹrwārạ**, lees: skr. pariwāra.

ڤرى **pẹrai**, zie ook onder **bāwang**.

ڤسامن **pẹsāman**, hoe komt v. d. W. aan deze verkeerde Agamsche uitspraak? Uit onze kaarten?

ڤست **pẹsoet**, koet. soort *bruinvisch* (oudjav. naam van een grooten zeevisch).

ڤستاك **poestākạ**, lees: balā (بلا); de hamzah zou hier verward kunnen worden met den vertegenwoordiger der opgeslikte k.

ڤسيرو **pẹsèrō**, zie **pẹrsèrō**.

ڤڠاسه naam van een' bedwelmenden drank; K's verklaring is eene gissing.

ڤڠاڤ **pẹngāpạ**, had onder **āpa** moeten staan.

ڤڠباتن **pẹngabātan**, lees كبّت in plaats van كبت.

ڤڠكل **kẹpingkạl**, is het jav. kẹpingkẹl, het bal. ingkĕl.

ڤڠكالق **pẹnggālak**, zie ook onder **gālak** vermoedelijk het soend. lijang panggālak.

ڤڠڬر **poenggoer**, zie ook onder **bijāwaḳ**.

ڤڠڬق **poenggoeḳ**, zie ook onder **rindoe**, alwaar p o n g g o k wordt uitgesproken.

ڤڠڬول **pęnggœloe**, de tweede der Pandawa's. (P's p a n g g o e l is een gissing).

ڤڤر zie **pāpar**.

ڤكّت **pękkat**, zie ook onder **mīnjak**.

ڤكيق **pąkiḳ**, men. (Noord): p a n g g i l; vgl. jav. b ę k i k en **bęrpakikakan**.

ڤكندن **pakoendan**, men.: *krater*.

ڤكنير **pakanīrą**, alleen tot hoogeren gebezigd.

ڤلنتر **pęlintir**, zie **lintir**.

ڤلنتق **pilantiḳ**, men.: **bęlantik** II.

ڤلندق **pęlandoḳ**, zie ook onder **boenting**.

ڤلوڤق **pęlōpoḳ**, **pelœpoeḳ** is het men. woord.

ڤلوڤه **pęlœpoh**, zie **pœpoh** en **lœpoh**.

ڤله **pąloeh**, r a n g g a s p ą l o e h men.: *roode hond*.

ڤمبارڤ **pambārap**, Z. W.-kust van Sum., *vertegenwoordiger* van een hoofd (jav. p ĕ m b a r ĕ p?).

ڤمت **pamèq**, men.: *vingergeleding*, *lengte*.

ڤميل **pamīli**, lees: l ę l a ng s è in plaats van l ę l a ng s é.

ڤنت **pęnat**, hier **bęrpanê** te plaatsen.

ڤنتا **pantā**, lees: ڤنتاء.

ڤنتق **pantiḳ**, waarom niet ڤنتيك? Zie **santiḳ** alhier.

ڤنج **pąndji**, men.: de kapokboom (bat. p o n dj i).

ڤنچيڠ **kępantjingan**, batav. (bal. p ę t o n-tj ī ng a n), *pijnlijk slikken*.

ڤند **męminda**, doet aan het eng. t o m e n d denken (p i n d a, m ę m i n d a-2 r o e p a, zegt men van een godheid die een andere gedaante heeft aangenomen; dit is jav.).

ڤنداهن **pęndāhan**, van داهن? (vgl. de analogie van het bat. m a l l o-2 van m a l l o).

ڤندس **pindis**, lees *schuitje* in plaats van *scheirtje*.

ڤنداواس **pandoewāsȧ**, men., *het donker vóór het opkomen der maan, of het aanbreken van den dag*.

ڤندوك **ājam pīlèk pandœkå**, men.: benaming van een klophaan met groen gevederte, witte schachten, zwarten sneb en roode oogkringen; vgl. pīlas (pīlèh).

ڤنده **mamindah**, men. *besmetten*, **sakiq kapindāhan**, besmettelijke ziekte.

ڤندي **pandai**, zie ook onder **lota** en **mandai**. Voeg bij **kapandājan** men.: *geheimmiddel*, *toovermiddel*.

ڤنسن **pensan**, waarom is **pengsan** minder goed? De *n* in plaats van de *ng* vóór een *s* is de men. uitspraak; zoo bv. van mansi.

ڤنيڤ **pęnnjap**, lees: pęnjap.

ڤوالم **poewālam**, is uit het Tamil (pawālam).

ڤواوڠ **poewāwang**, (oud.-jav. poehawang: *schipper* en tevens eigenaar van het schip), men.: *het hoofd van een vischtocht* (zie verder **pāwang**); ڤوكت برڤواوڠ ڤراهو برنحود, oendang-oendang van de Z. W.-kust van Sumatra. (Het jav. dampoewāwang, als naam van een mythischen schipper is een verbastering van dangpoewāwang).

ڤوت II. **ba-sī-poetoe**, men.: *kirren* van tortels (bat. marsitœtoe), zie برسڤوتو.

ڤوتت **pōtèt**, batav.: *stilletjes wegnemen*, *stelen* [M]., vgl. jav. potèt dat vooral van Oemarmaja gezegd wordt, omdat hij in den strijd gevallen wapens tot zich nam, en ook nu en dan andere dingen stal; in den Hamzah is dit woord vertaald met si-pęntjœri.

ڤوتڠ **pœting**, zie onder **bęlījoeng**.

ڤوتل is het jav. pœtoel (*verarmd*), de beteekenis bij M. is te beperkt, R. v. Eijs.'s *kommerlijk* te schrappen: vgl. bal. potjol.

ڤوجق **pōdjok**, het jav. pōdjok.

ڤوچڠ II. **pōtjong**, zie onder **kapotjong**.

ڤور I. **pœroe**, zie ook onder **kōtak**.

ڤوّر **boengkoeq pœwar**, men.: *zeer krom in den rug zijn;* ook sangkå (?) pœwar.

ڤورت **pœroet**, is uit het jav.

ڤوس **pœsi**, zie onder **nāra** II.

ڤوڤت II. **pœpoet**, zie ook onder **hīdjau**.

ڤوڤس II. **pœpoes**, beteekent eigentlijk *uitgeveegd* van schande, enz.; zoodat I. en III. bij elkaar hooren.

ڤوڤن II. bv. ڤوست جال ڤمڤونن ايكن; **poenpoen abœ**: *een teeken van onder-*

werping, bv. جڠن الله برڤمقن هاب جكن سرى برجاوت تاڠن ساج (bat. poenpoen: *ineffectief* van hetgeen iemand schaden kan, zoodat poempoen abœ eigentlijk beteekent: *hetgeen de verbranding belet der huizen van den overwonnene*).

قوق II. **pœwak**, boeg.: aanspreekwoord tot achtenswaardige lieden.

قوكڠ **pōkong** en **kompong**, men.: benaming van staartlooze hoenderen (jav. bœkoeng, daj. pœkong, bat. pongkèng).

قوكر 2e **poegāran**, men. *zeer harde pinangschillen ter ontroesting van wapens* (vgl. bat. oegar).

قوكق **pōkok**, zie ook onder **bādjoe.**

قوكي **mamœgé** (?) visschen *in het groot van de visschers koopen om ze en détail weder te verkoopen.*

قولت **pœloet**, zie ook onder **moensang.**

قولم I. **pœlam**, vermoedelijk is hier **pōlam** bedoeld (قولم: مرجان) Ar. Mal. Woordb.; bātoe pōlam zou volgens een te Singapore uitgegeven Woordenlijst *marmer* beteekenen.

قولو **pœlau**, achter Djęmādja een komma te plaatsen.

قون **pon**, v. d. W. houdt het voor een suffix en laat den klinker verspringen, bv. كلوقون (Tjakap-2 R. bl. 180). اداقون (ald. bl. 216). In de geschriften evenals in het men. wordt dit niet gedaan.

قوني **pœnai**, vgl. **limboek.**

قوه **pœwah**, vgl. ook **bęndika.**

قوهن **pōhon**, lees: hulptelwoord in pl. v. hulp telwoord.

قوهي **pōhej**, men. (Noord): **pāran.**

قوي **pœjoe**, is de jav. bętok.

II. **angin pœjoe**, batav.: *wervelwind.*

قياوس **pijāwèh**, men.: bijāwas.

قيتڠكڠ **pītanggang** plaatse men onder **tanggang.**

قيجت **pīdjat**, Keasberry, pīdjat-2, koet. pīdjit (vgl. **padjit** en **pīgit** hieronder).

قير **pījar**, men.: *onderlel* van een haan.

قيرس **pēres**, zie **mèrès.**

قيسق **pēsak**, zie ook onder **bādjoe.**

قيڠكڠ **pijanggang**, vgl. **tjingānau.**

قيكت I. **pīkat**, lees jav. pètak, en vgl. soend. pikeut.

قيكت **pīgit**, (serāwak): **pīdjat.**

ڤيلت **pīlat**, vgl. oost-jav. tjèlat.

ڤيلس **pīlèh**, men., benaming van klophanen, die groen geverfd zijn, maar rood bekringde oogen en een zwarten sneb hebben; vgl. onder **pendœkå** hierboven.

ق

ق bl. 459, rechts, r. 11, plaats achter ك een (.

قارون eigennaam van een om zijne schatten bekend persoon, die met Mozes twist had en eindelijk door de aarde werd verzwolgen. P. verkeerdelijk: كارن.

قلك zie onder ق.

قرقور vgl. **kœra-2.**

قسم, zie onder **bẹrkasẹm.**

قَلَمْكَارِى te lezen in plaats van كَلَمْكَارِى (vgl. bat. salakkari).

قمقام II., benaming van een wapen (jav. kamkam en kangkam, te Bjw. bekend als een soort pẹdang in de verhalen); vgl. Niemann's Mal. Bl. I, bl. 123.

قهار II., zie onder كهار.

ك

ك voeg bij: wordt als sluitletter bij sommige woorden, waarvan de laatste lettergreep *i* heeft, in plaats van ق gebezigd. (بايك, نايك enz.) v. d. W. zegt er in zijne Vormveranderingen niets van, en past den regel ook toe op Bataviaasche woorden (z. **kœtik**), maar te Batavia wordt de *k* als sluiter, evenals in het soend., bal., en bat., altijd duidelijk uitgesproken.

كاتق **kātaḳ**, bij **kataḳ pœroe** te vergelijken het soend. bangkong boedoeq.

كاتك I. **kātik**, vgl. jav. kātik.

III. **katīkan**, batav.: **bīting** (bal. kātik: *steel* in het algemeen).

كاچ II. **kātja**, hier **bẹrkātja** te plaatsen.

كاچت **kātjit**, volgens Swett.: **kātjip**; zie bij **kẹlāti.**

كاچق **kātjip**, vgl. **kātjib.**

كادم **kādam**, men.: *betelkalkdoosje* (ook lamp.); die van zilver hebben vaak de gedaante van een vrucht, bv. van de m a ng g i s.

كار I. **kāri**, is Tamil.

كارت **kārit-2**, lees: ***kārèt.**

كارڠ **kārang tigå**, men.: hanglamp met drie boven elkaar hangende oliebakken aan één steel.

كارن **kāroen**, uitspraak van قارون.

كاس **kāsi**, zie onder **kāsim.**

كاست II. **kāsoet**, *brak* van water.

كاسڠ I., **kāsang**, men.: *droog, onvruchtbaar* van land; II. is jav.

كاسم **kāsem**, hier **bẹrkasẹm** te plaatsen.

كاسم **kāsim**, II. of **kāsin**, men.: **mangāsim**, *castreeren*, ā j ā m k ā s i m: *kapoen* (men vindt ook k ā s i in geschriften: k a m b i n g k ā s i).

كاڤر **kāpar**, men. *vuil dat op het water drijft* (bat. h a m p a r en h a p a r).

كاڤل I. **kāpal**, in het men. (Noord hoort men ook k ō p a l, zoodat de spelling كڤل bij P. gegrond is. (Tamil is k a p p a l: vgl. bat. h o p a l).

كاكق III. **kākaḳ**, zie **ngākaḳ.**

كال II. **kāla**, ook onder **bintang.**

كالُق **mangāloeḳ**, men.: *omhelzen*, **bakāloeq:** *in elkander gestrengeld*, bv. slapen (vgl. mak.).

كاو I., g ā w a is uit de Hadramautsche uitspraak van قهوة ontstaan.

كاو **kāwoe**, N's b ẹ r k o k o is misschien b a-k ō k o h.

كاو **kāwi**, zie ook onder **bẹsī.**

كاون **kāwan**, vgl. onder **mẹrapāti.**

كائيس **kāïs**, alzoo te spellen om te verhoeden dat men l ā j i n, k ā j i n enz. uitspreekt. (vgl. ook bat. h a i s).

كائيل **kāïl**, K.: **kājil**; zie ook onder **bātoe.**

كايل **kājal**, vgl. **chajāli.**

كاين spel: كائين.

كبت **kẹbet**, hieronder moet **mẹngẹbet** staan, dat abusivelijk onder **ẹbẹt** staat.

كبت II. **kabat**, hier **pęngabātan** en **kābat**.

كبل **kęboel**, hier **ngęboel**, **bęrkęboel-2** van rook; is v. d. W's kęppoel (كقّل) hiervan een bijvorm?

كبمبم **kębęmbęm**, batav. (soend.): benaming van een mangga-soort.

كبن **kębęn**, is uit het bal.

كتاتس **katātoes**, zie onder **hālang** III.

كتار **kętāri**, koet.: *regenboog.*

كتاو **kętāwa**, batav.: tęrtāwa.

كتق II. **kątoeķ**, men.: *een vogelverschrikker.*

III., volgens K. in plaats van kępoķ; P. volgt K. niettegenstaande uit den Pantjatandęran blijkt dat كفق ook te Rijow in gebruik moet zijn.

كتلمبغ **katilamboeng**, men.: *een accomont die geheel vol vleesch zit en als kiem geplant wordt.* (Gerth van Wijk: talampoeng en kalampoeng.

كتّم **kęttam**, zie ook onder **lampas** en **lęmak.**

كتماهر **kātimahar**, is goed, en zoowel op West- als op Oost-kust van Sumatra in gebruik.

كتمبلوكن **katimboelœkan**, men.: tęmbœloek.

كتن uitspraak van ختن (mak. katang).

كتيدغ 2e, **katīdang**, benaming van een rijstmaat van 12 soekats (vgl. bat. takkiding).

كتيڤغ **kętèpèng**, batav. (jav.).: gęleng-gang.

كجار **kadjārah**, zie onder **bādjoe.**

كججر **kadjędjęr**, P's **djādjar** II. is een schrijffout.

كجور volgens Gerth van Wijk is **kadjœran**: *avondster.*

كچوڤي **kętjœpi**, eene aanhaling zou hier zeer gewenscht geweest zijn.

كدرغ men. koedęrang (vgl. Rumph. Herb. Amb. V, bl. 23).

كدي **kędai**, is Tamil.

كديد **kędīdi**, vgl. kaki dījan.

كديّق **koedījaķ**, men. *het vuile zwart door betasting ontstaan.*

كديوس **kadīwas**, zie ook onder **bāwal.**

كرابت **kęrābit**, staat bij vergissing onder **karāboet**, vgl. **rābit.**

كرابغ **karābang**, men. **takarābang**; *naar van een verlaten huis, eenzaam;*

māti ta-karābang; *dood gaan aan weemoed.* vgl. **mȩngarābang.**

كراڤى **kȩrāpai**, zie **gȩrāpai.**

كرتق **kȩrtiḳ**, men.: k a r ą t i q.

كردق **karạdiḳ**, men. *schriel, gierig.*

كرراوى **kararāwej**, men.: zeker stekend roodachtig insect dat zich gaarne in droge pisang-bladeren ophoudt; vgl. كراوى.

كرسانى **kȩrsāni**, uitspraak van خراسانى.

كرسك **kȩrsik**, alhier zou **gȩmȩrȩssiḳ** een plaats verdienen.

كرغك **koeringgi**, men.: zekere heidenen met kroeshaar, die op de Westkust van Sumatra bekend zijn om hunne paardenkennis; zij zouden van Karikal afkomstig zijn.

كرڤات **karapāti**, is geen jav., maar denkelijk het soend. p e n t i.

كرق **kȩraḳ nāsi**, naam van valleria pergulana, wegens de gelijkenis der bloemen met rijstaanbrandsel, zie **sākar sāding.**

كرلغ **kȩrling**, lees: **tjȩ r l i n g** in plaats van **tjȩ l i n g.**

كرم **kȩram**, in plaats van **ȩram** als stamw. van مقرم vindt men in de Natural History, Singap. 1846, bl. 66.

كرمس **mangarạmāsi**, men.: iets bv. spijs, *zoo betasten*, dat het bederft.

كرمڤاك **kȩrȩmpāki**, lees tagaalsch in plaats van tamil.

كرمڤغ **karampang**, men. *het kruis* tusschen de beenen.

كرمكى **kȩrȩmȩkī**, is het jav. m r ȩ k i.

كرن **kȩrȩn**, is uit het jav. of bal.

كرنتغ **karoentang**, men.: mandje of korfje om de gevangen visch in te doen.

كرنتغ **karoentoeng**, men.: een meestal uit bamboe bestaande winkellade voor geld.

كروبغ **kȩrœbong**: een ronde van boombast vervaardigde padi-bergplaats. (Swett.).

كره II. **kȩroh**, in het men. b a-k ȩ r o e h.

كره **kȩrèh**, zie **pȩngȩreh.**

كريچق zie **karitjoe**, en vgl. **kidjip.**

كريدق **koerīdoḳ**, men.: zekere witte, vooral in de palmen zich ophoudende, worm.

كريدق **koerīdiḳ**, men. zekere witte rups, die vooral de wortels van peper aantast.

كريّل **karījal**, men.: *op de naden gestikt gouddraad.*

كسّت I. **kẹssat**, zie **kẹsẹd.**

كسّت **kẹsset**, hier ware een verwijzing naar **bẹset** voldoende geweest.

كسمب **kẹsoembạ**, l i m a u k.: *pompelmoes.*

كسوم I. **kẹsōmạ**, ā n a ḳ k. koet.: ā n a ḳ g ẹ h ā r a.

كسومت **kasœmat**, uitspraak van خصومة.

كسير **kœsīr**, deze spelling is ongegrond.

كغكق **kongkèḳ**, men.: *een pad.*

كغكق **kongkoḳ nījaḳ**, men.: de geest van een vermoord onecht kind (vgl. daj. k a ng k a m i a k), ook: k o k o q n i- j è q, Gerth van Wijk: k a ng-k a ng ng é a q).

كفرى **kafrī**, *een neger* (Swett.) **anoma kafrī**: *de serikāja* (Keasberry).

كَفْسكر perz.: *een schoenmaker.*

كقايغ **kẹpājang**, is de paugium edule, en ten onrechte wordt deze vrucht met de t ẹ m p ā j a ng gelijkgesteld; **tẹmpājang**, is jav.-mal., een verbastering van m ẹ r p ä- j a ng (z. aldaar).

كقق **kẹpoḳ**, bat. ook g o p o e ḳ, **kạ- poeq-2** *groote ronde van boombast gemaakte doos* om tabak in te bewaren.

كقل zie **kāpal I.**

كقّل **kẹppoel**, zie **kẹboel** alhier.

كقيل **koepīlå**, (skr. k a p i l a), men.: *roodachtig wit* als de zoogenaamde witte buffels (soend. k a p i l a, **jav.** ook g ẹ p i l å).

ككّر **mangạkar**, men.: de padi, die te drogen gelegd wordt (dj ạ m o e r) *uit elkander spreiden* om de korrels even droog te doen worden (vgl. bat. h a r h a r).

ككس zie onder كاكس.

كلات **kẹlati**, zie onder **kalakạti** hier- onder.

كلاكڤن **kẹlāgẹpan**, batav. (jav. g l a g ẹ- p a n): *stikkend?* in het **water.**

كلال **koelāli:** b o e k o e l a l i.

كلب zie **kālab** en **bẹrkalab.**

كلتق **mangalạtiḳ**, men.: *spatten* van een pen; **kanej kalạtiq dawat:** *met inkt bespat.*

كلر **kęlir**, batav. (jav.): *wajangscherm* (C. ten onrechte; geler).

كلڠ **djamboe kalang**, men.: tysiggium jambolanum, wegens de zwarte kleur aldus genoemd; vgl. ook onder **djamboe.**

كلڠسڠ II. **kęlongsang**, zie onder **sęlongsong.**

كلڠكار zie Mal. Leesb. 7e st. Aant., bl. XIII, en vgl. **sęnggārą** en **sęlęnggārą** (P. zegt dat het volgens oude Hss. eigenlijk lingkara is; de 3e lettergr. van achteren met een *i* is **meer** Menangkabauwsch dan Riouwsch).

كلڨ lees: **kąlap**, in plaats van **kąkap.**

كلكتي **kalakąti**, men.: *pinangschaar*, mak. kalakati, Swett. geeft kęlati op in deze beteekenis. (In het ternat. en soemenapsch zou het tjalakati zijn, men denkt aan tamil tjouląkati: *scheermes*).

كلمباج **kalimbādjoe**, مغيلت مقلمباج بركيلو, van een donderslag, كلمباج مغندڠ اڠن; vgl. ook **limbādjoe.**

كلمبڠ **kęlombeng**, ook kęlęmbin, dus onze *colombijn.*

كلمڨاين **kalampājan**, men.: *nauclea orientalis?*

كلمڨي **koelampej**: goelampej.

كلمكار **kęlamkāri**, volgens Keasberry *calico.*

كلمنتڠ **ba-kalimąntang**, men.: *met kleur schitteren* of *vlammen.*

كلمنتن **kalamantan**, Serāwak, naam aan het eiland Borneo gegeven.

كلنتت **kęlęntit**, vgl. jav., P. ten onrechte: **kęlintet** en ook **kalęntoet.**

كِلَنْجار perz. *een krab.*

كلنچق **męngklèntjākan**, batav. (bal. męklèntjakan): *schommelen*, als water in een glas.

كلندار K's kalandra, dat *zeekaart* zou beteekenen, is uit Abdoellah's reis naar gissing opgemaakt, want A. gebruikt zelf kar (z. zijn leven, bl. 328).

كلو **ba-kalau-2**, men.: *onthutst komen opzetten* van een menigte.

كلوبق **ta-kalœbaķ**, men.: *afgeschaafd* van de huid (bal. mękloepākan: *afschilferen* van de huid, de bast van een boom, vgl. kęlōpaķ).

كلوسه **ta-kalœsoeh**, men.: *afglijden* van iets dat ergens om gespannen heeft, afgestroopt (van de botten) van het vleesch.

كلولس **ta-kaloeloes**, men.: *neerstorten* als een hoop steenen, *neerglijden*; **vgl. lœloes.**

كلّون **kalœwan**, men.: **kalœban:** *ring van rotan in den neus van een buffel,* naast kalīkir in gebruik.

كليچ is de guilandina bonduc; 't is volgens Rumphius en Valentijn (III, bl. 240) een Amboneesch woord, terwijl de laatste als Maleisch opgeeft kati-kati (sic); vergelijk hiermede v. d. W's katei of kętī, P. denkt ten onrechte hierbij aan litjī.

كليدق **kęlēdiķ**, onder بلدت II. geeft v. d. W. gęlēdèķ op wat aan bidata doet denken.

كليكر **kęlīkir**, zie ook onder كله, en vgl. bat. kalikir.

كليم **kalimą**, zie ook onder **sęroe.**

كلّي **kalījå**, of **kalījow?** (M: klijoe), men. (Noord): *buffelvleesch* met cocosnoot gebraden.

كماڠي **koemāngi**, onder **sęlāseh**: kęmāngi.

كمالي **ląmah koemāli**, men.: *verwijfde,* maar voor fraai gehouden *gang,* waarbij men de armen zachtkens doet slingeren, bv.: لمه برجالن لمه كمالي سڤرت كمالي بارڠ لكوڤ ڤيرّ كادڠ, en قوچق كا غيلن ook van boomen; bv. باتڠب لمه كمالي.

كمبابت Keasberry: *vermillioen.*

كمبالي **kombāli**, vgl. ڤولڠ كرحمة الله.

كمبڠ **kambing**, zie ook onder mangkoķ en onder njījoer.

كمبڠ **kęmbang**, bij bœwah tęmpajan plaats: meestal: tęmpājang; vgl. alhier onder **kępājang.**

كمبڠ **kęmboeng**, zie ook onder **bantal.**

كمبن **ąmboen koemąboen**, men.: *warrelen* van rook, vgl. alhier **kęboel** en verder **tāboen.**

كمديں Keasberry heeft: kęmdijan waarmede bedoeld is kęmędijan, eene uitspraak meer in overeenstemming met de Riouwsche.

كمر **kęmar**, vgl. مرّ.

كمس **bęrkęmas**, *zich gereed maken* om iets te doen, **bęrkęmas-2 pętī:** *inpakken;* **męngęmas:** *iets opruimen* (vgl. mak. kaqmasaq).

كمڠ **kęmang**, lees: magnifera kęmanga. II., zeker spook dat iemand aan het dwalen brengt (vgl. lamp. en bat.); P. geeft een andere beteekenis en noemt zijn bron niet.

كمڤ **kęmpa**, (vgl. soend. kampą).

کمقرت **kamprèt**, P. geeft het als Riouwsch op; zeer te betwijfelen, want het is het bal. **tjęmpiït** (men denke er aan dat **pęring** in het bal. **piïng** wordt).

کمقس **kempis**, is uit het jav. (kępis).

کمقغ **kompong**, zie alhier onder **pōkong**.

کمقه **kampoeh**, is de *omslagdoek* voor vrouwen.

کمکم jav.: zeker wapen, Indra Nata; vgl. alhier قمقام.

کمکما **kamkamā**, Maxwell spreekt koemkoemā uit.

کملی zie **kambęli**.

کمناکن **kęmanākan**, lees: **kamanākan**, en vgl. **kaponakan**.

کمنديکی (komaddikkâi) ook **kandīkai**, vgl. **tęmīkai**.

کمنڽن is de juiste spelling van **kęmęnjan**.

کمورق **kamœroep**, ook **tęngoeroep**.

کمه **kąmah**, men. *sperma, semen*.

کميد **męngomédīkęn**, zie ook bij **kārang II**.

کمڽن zie **koemājan** en **kęmęnnjan**.

کنّ **kęnną**, niet opgenomen is de vorm **męngęnāï**.

کناء zie **kānak II**.

کنتغ **koentang kanting**, vgl. **poentangpanting** (jav. kontrang-kantring).

کنتغ **koenting**, men., een vaartuig met vijf zeilen. Vgl. jav.

کنتل **koental-kantīl**, vgl. jav. (soend. goental-gantil).

کنج **kandji**, is tamil.

کنجر I. **kandjar**, ook spelling van خَنْجَر.

III., **ta-kandjar**, men. *in eens opkijken* van iemand die in gedachten verdiept is.

کنچر **kintjir**, soend. *spinnewiel?*

کنچغ **kintjoeng**, *alpinia elatior*.

کنچق **koentjoep**, vgl. lamp. Voor de beteekenis van *zich sluiten van bloesems* vgl. jav. Zie ook onder **bœnga**. Lees: **męngoetjoepkan** in pl. v. **mangoentjoepkan**.

کنچه **kantjah**, vgl. soend.

کنچه **koentjah**, 1/5 kojan, 800 gantang, zie Swett. onder chûpak. Atjin. goentjah.

کند **kęndi**, uit het tamil kuṅḍi.

كنداڬ **kęndāgą**, daj. kanaga.

كندر **koendoer**, zie **tangkwé.**

كندر **koendir**, zie **kęndijœ.** Zie ook **bœsoek̤.**

كندري **kęndęrī**, vgl. **koendir**, lamp. kandęri.

كندڠ **kandoeng**, dezelfde overgang van beteekenis in het boeg. taneepeeq Anaq kandoeng en boende kandoeng, men.

كندڠ II. **kęndang**, zie **lādang.**

كندق **kęndiq**, **bęrdjālan tęrkęndiq-2**, *to waddle* (Sw.).

كندي **koendai**, zie ook **nānas.**

كنديكي **kandīkai**, zie كمنديكي hierboven.

كننتن **kęnantan**, zie **tjęnantan.**

كواري (Leyd.), mak. kuwarig.

كوبڠ **kœboeng**, lamp. idem.

كوبق **kobakan**, batav.: *plassen van regen op den weg.*

كوبن **kœbin**, tjitjak kœbin: *vliegende hagedis.*

كوت **kœta**, kœta māra, bal. idem.

كوتڠ **kœtoeng**, zie **boentoeng.**

كوتق **kœteik̤**, vgl. bat.

كوتل **kœtil**, vgl. jav.

كوتي I. **kœtai**, vgl. jav. Zie verder **nātą kœtai.**

كوج I. **kōdją**, hindust. كُوزة.

كوجر **kœdjoer**, bat. hoedjoer.

كوچ **kœtji**, zie **ręstoeng.**

كوچڠ **kœtjing**, zie ook onder **ēkor.**

كودس **kœdis**, vgl. **koeris.**

كودڠ I. **kœdoeng**, zie **līpas.**

كودق **kōdak̤**, vgl. bat. hoeḍoeq, mak. oroq.

كودل **koedoel**, *geheel kaal* op het hoofd.

كور **koera-2**, lamp. en soend.: koeja.

كور II. **kœwar**, vgl. soend. koar, mad. koewèr: *omkrabben.*

كورس **kœris**, vgl. onder **pārang II** en **kœdis.**

كورڠ **kœroeng**, zie ook onder **bādjoe.**

كوس II. **kœsoe**, zie P. die in het algemeen *fluisteren* heeft.

كوسر **kōsar**, batav. *artocoepus echinata* (lamp. tāwan), bij Filet: soend.

كوڤ **kœpi**, vgl. jav.

كوڤڠ **kœpang**, vgl. bat.; zie **bœsoeq**.

كوڤڠ **kōpong**, chin.: zekere ertssoort, Crookewit, 41, valsch tinerts, Blitoeng, Ind. Gids, 1883, Nov.

كوڤق I. **kœpak**, vgl. bal.

II., ook: *uitvallen* van tanden.

كوڤق **sęnapang kōpak**, *achterlader*, Swett.

كوك **kœkoe**, mākan kœkoe, van fluweel gezegd, zóó fijn dat de indruk van een nagel niet merkbaar is. Si tonggeh, 15.

كوكس **kókōsan**, jav., voeg bij: of soend.

كولڠ III. **kōlong**, uit het jav.

كولق **kōlak**, vgl. bal. koelak.

كولق **kœlaq**, men. *maat van vier gantangs;* vgl. soend. en lamp.

كولق **kœliq-2**, men. *geluid van de alang*, bat. koelis.

كوله II. **kœleh**, de *h* zal hier wel aan het perz. te wijten zijn.

كوله **kœlah**, *roerende goederen in de familie gêerfd.*

كولي II. **kœlai**, vgl. lamp.

كومڠ **komèng**, *de holte onder de onderlip* waar het haar spoedig groeit.

كونو **ba-koenoe**, men. *van hooren zeggen weten.*

كويق **kœjoek**, bal. koeloek.

كويه **kœnjah**, bat. koenah.

كهندق **męnghendāki**, (di kahęndāki), iets *begeeren, willen.*

كياني perz. achter singgasana, Am. Hamza.

كيبر **kībar**, zie ook onder **bintang.**

كيتڠ II. **kīting**, ook batav. *kramp in de vingers.*

كيتيق **kètèq**, **sakètèq**, *een weinig.*

كيجر **kèdjèr**, 1/16 reaal.

كيچك II. **kētjek**, lamp. kitjiq.

كيچه II. **kētjoh**, zie Swett.

كيچه **kītjoeh**, (Ksb. kitjau, Sw. ketjoh), zie het Aanh. op بلڠ.

كيچو **kītjoe**, het geluid van de mœrai.

كيدغ **kīdoeng**, zei **kękāwin.**

كيرت **męngèrat**, koet. van een kombang, *doorboren*, het hout.

كيرغ **kērong-2**, bat. kirong, lamp. kakiroeng.

كيرف I. **kīrap**, bat. kirap.

II., jav. voeg bij: of bal.

كيرق I. **kèrèk**, zie onder **gœla.**

II., bij bal. voeg bij: of soend; in plaats van *hijselen* lees: *hijschen.*

كيري **mangirai**, men. vgl. girej.

كيس **kīsi**, vgl. soend.

كيست **kēsoet**, zie **engsoet.**

كيغس **kingis**, zie **męngīngis.**

كيفغ **kīping**, de T. achter jav. te delgen.

كيكس **kikis**, lamp. kękis.

كيكل **kikil**, men.; bat. hilhil.

كيلغ **kēlong**, volgens Teysmann ook een fuik in zee.

كيلف I. **kīlap**, is bal.

كيلق **kēlok**, ook *bocht, kronkeling* van een weg.

كيلك **gēlek**, bal. kèlèk: *oksel*, vgl. jav.

كينغ **pangīnang**, *vrouwelijke bediende* die vorstelijken personen de beteldoos nadraagt.

كيهم **kèhèm**, bal. tęngkèrèm.; vgl. soend. èhèm.

كيل **kęnjnjal**, zie onder **lęmboet.**

ݢ

ݢابس **gāboes**, achter īkan g. voeg in (batav.).

ݢاجس **gādjoes**, lamp. **gadjoe.**

ݢاجه **gādjah**, zie onder **tęmpājan.**

ݢادق men. *fatterig, kwasterig* (v. d. Toorn: trotsch, verwaand).

II., *kin*, zie **dāgoe.**

ݢار **gāra**, vgl. onder ݢهار hieronder.

كارغ **gāring**, jav.

كارغ **gārang**, bal., *uitstek* vóór huizen, verwisseld met gęlęja dat eigenlijk ramoan garang beteekent.

كارم (غارم?) de geestelijke beambte die op de taboehan slaat, en de moskee schoon moet houden.

كاسغ II. **gāsang**, ook: *fel* van de hitte, (bat. gasang).

كاغن **gāngan**, men. (Noord?), koet. (oudjav.): goelej. Doedoe (jav. doedoeh) gāngan, pal. *toespijs met keri.*

كاك **gāgoe**, ook *stotteren.*

كال **gāloe**, *oude tronken* of overblijfselen van een boom in den grond; sāwan gāloe, soort uitslag bij kinderen, puisten op hoofd en gelaat.

كال II. **gāli**, uitspraak van قاض.

كالغ I. **gālang**, zie ook **bantal.**

II., zie onder **bādjau.**

كالق **gālaķ**, vgl. bat. en soend.; hier **pęnggālaķ** te plaatsen.

كاله **gālah**, zie bij œdang sātang.

كامغ **gāmang**, **penggāmang**, een *vreesachtige;* vgl. bat.

كاو **gāwa**, zie **kāwa I**, en zie **gramsoet** hieronder.

كاؤغ **gāoeng**, vgl. lamp. gahoeng, soend. gawang.

كاول **gāwal**, ook *onbeschoft, ongemanierd,* Meurs. Leesb. III: 111.

كاي **gāja**, 2e, bat. gaja.

كايت **gājoet**, **ba-si-gājoet**, men., *hangen* met beide handen aan iets.

كايل **gājal**, zie **tęrap II.**

كبو **gaboewa̤**, Baros, *koraalrif in zee.*

كت **gęttoe**, vgl. bat. gotoek: zie **ga̤toe** hieronder.

كت **ga̤toe**, men. op een jeukerige plaats tikken; **baga̤toe** elkaar zachtjes met den nagel pijn doen op een jeukerige plaats.

كتغ **panggatang**, men. *trommelvel.*

كدابر **gędābir**, zie **gęlambir.**

كدق **gędoeķ**, pal.: jav. będoeg.

كدومت **gādomat**, *gehoorzaamheid*, verb. van خدمة.

كديفو ta-gadipoq, men. *uitglijden in de modder.*

كديمن **goedīman: boedīman.**

ڬراڠن II. **garāngan**, zie onder **gȩrang II.**

ڬراو **ba-taligaraq̧**, men. *den adem uitblazen* (vgl. bat. gȩraha, lamp. garaha).

ڬربان Hadr. uitspraak van قربان, vgl. ڬال hierboven.

ڬرت **gȩroet-2**, zie onder **mīnjak.**

ڬرته **gȩretīh**, men. gȩretih loenaq, *zachte gang* van paarden.

ڬرڠسڠ I. **gȩringsing**, soend. gèrèng-sèng.

ڬرڠڬڠ **garonggong**, men., *ontvleeschte schedel* van een lijk.

ڬرڠڬڠ **gronggongan**, bal. *krop in den hals* van menschen en dieren.

ڬرق **panggȩraq**, *het begin van een bui*, panggȩraq rate *voorgevoel*, bv. van iemands dood.

ڬرمبق **goerambèq** (?), *bakkebaard.*

ڬرمست Hadr. uitspraak van قرمست, zie **bȩrgoek̦** en **gāwa** hierboven.

ڬرمڤڠ **groempoeng**, bal. poengpoeng.

ڬرنتڠ **manggarèntang**: *vertoornd zijn.*

ڬرنجم I. **goerandjam**, naam van een steensoort ter slijping van staal. II., het onderste in een suikerketel, de droesem van de suiker.

ڬرندم **goerindam**, een wijze van spreken in gelijkenissen; denkelijk hiermede bedoeld de oppama der bat.

ڬروبق II. **gȩrōbok̦**, zie het daarop volgende woord.

ڬروهڠ **gȩròhòng**, ook *hol* in een boom onder den grond.

ڬريق **ba-garijaq**, men. *in der haast gedaan.*

ڬڠڬڠ **gonggȩng**, lees: **ganggȩng.**

ڬڠڬن **ta-ganggang**, *wijd open staan*, als een deur.

ڬڬارس **gȩgārȩs**, soend.

ڬڬت **gȩggat**, ook koet.

ڬڬر **gȩggar**, ook: *dof luiden*, vgl. **dȩgar?**

ڬڬق **gȩggak̦**, bȩrgȩggak: *to vibrate* (Sw.).

ڬلادق I. **gȩlādak̦**, vgl. bal.

ڬلر **gȩlar**, zie **lantik.**

ڬلڠڬات **galanggāti**, batav. *zekere zeer groote spinsoort.*

ڬلڤڠ **gȩlȩpoeng**, (jav.) koet.: tȩpoeng.

كلكات men. galigatå, soend. kaligata.

II., naast palipatå.

ككلكق **gẹlẹggak̥**, bal. goemoelak.

كلم **gẹlam**, vgl. bat.

كلمبر **glèmbèr**, batav. *de kwab* van runderen, *lel* van hanen en kalkoenen.

كلمفر **manggoelạmpar**, men. *zich schudden* om zijn banden te verbreken, **manggoelạmparken** ze *verbreken* door zich krachtig te schudden.

كلنتغ **galèntong**: *alarmklok*.

كلنچر **gẹlintjir**, vgl. **lintjir** hieronder.

كلور **galorå**, gạlorå pandjang, men. *gestrekte galop*.

كلومت **gẹlœmat**, daj. galomat, mak. djoeloema.

كلومه **manggalomèh**, *besmeeren* met vet; zie **lœmas**.

كلومغ **gẹlœmang**, zie **goelimang** in het Aanh.

كلومي **galomej**, *zeker gebak*.

كليتق I. **gẹlētak̥**, men.: galitiq.

II., ook *ritsig*, *geil*, *wellustig*.

كليدق **gẹlēdek̥**, zie بلبت II en **kẹlēdek̥**.

كليمر **ba-galèmèr**, men. los zitten, van de huid van oude menschen.

كليمغ **bẹrgoelīmang**, dẹngan dārah, zie **gẹlœmang**.

كمارغ **si-goemārang**, eigennaam van een paard in de Tjandoe matå (jav. van een rund in de Manik Maja), naam, waarbij men den tijger aanroept.

كمبال **gombāla**, tamil gobhâlan.

كمبر **gẹmboer**, vgl. **djẹboer**.

كمبرغ **gẹmbẹreng**, zie **bẹnding**.

كمبغ **goembang**, vgl. bat. en mak.

كمبق **gamboq**, *opgeblazen*, de wangen van een vertoornde.

كمر **gẹmar**, niet opgenomen is **dikagẹmāri**.

كمريسق **goemarīsik**, ritselen? jav. koemarisik.

كمس **gạmas**, **tagạmas**, men., *onthulst* bij de komst van een voornaam persoon.

كمس **gạmis**, men., zekere visch die zich aan de schepen vastzuigt.

كمق **manggamak**, men., *aanvatten*, *omspannen* met de hand. vgl. bal. djęmak, bat. gomak, djanak en djęmak.

كمن **gęman**, zie **gęlī.**

كمنتم **gęmęntam**, zie **dęntam**, bat. gattam.

كنتر **gantar**, hier **pigantar** te plaatsen.

كنتغ **gantoeng**, hier **bęrgantoeng** te plaatsen.

كنتي **gantej**, is: *op zijn gemak loopen.*

كنج **goendja**, *sawahmaat:* 10 nali of 2 pikoels; 1 nali: 16 ari's of bamboe's.

كنج **męnggondjakan**, *to laugh at* (Mx), vgl. bat.

كند **goendoe**, tamil: goeṅdoe?, vgl. soend.

كندغ **gęndang**, zie ook **bālai.**

كندغ **gèndong anak**, batav.: sidoekoeng anak.

كندغ **gondang**, ook pal.

كندق **gondok**, men. goendoeq: *krop*, jav. goṅdok.

كندم **gandoem**, lees zijde in plaats van zijden.

كود **goedoe-2**, vgl. lamp. gagoedoe.

كود **II. goedi**: koedai, C.

كودل **gœdèl**, zie **wādal.**

كودم **gōdam**, boeg. godang.

كور **gœri**: *duck* (Mx).

كورس gōris api: *match* (Mx).

كورق **gōrok**, (gorōkan bal. *strot*, *keel.*) Hier te plaatsen: **męnggōrok** en **tęnggorokan.**

كوكر **gœgoer**, ook *uitvallen* van haar.

كوكو **gogo**, batav. (jav. of bal.), pl. kokok.

كول **gœla**, oepāma goela di moeloet adanja, sprw.: van iets verzekerd zijn, iets in zijn macht hebben.

كولغ **gœling**, zie ook **bantal.**

كومم **manggoemam**: *besabbelen*, *op* iets *sabbelen.*

كوهق **gōhok**, batav. (soend. gowok): in dichte trossen groeiende vrucht van de kleur en grootte van een kers.

كهار aldus te lezen in plaats van قهار, Bidasari, bl. 83, r. 4; 93, r. 10; de spelling is te wijten aan de Hadr. uitspraak van ق.

كيّت **gījat**, zie **bagījat.**

كيد **gīdoe**, *lichte opzwelling van de huid* door inwendige hitte.

كيرس **gēras**, is men.

كيرڠ **gèrang**, zekere vergiftige zeeslang, ook b è r a n g.

كيرك **sī giriq** of **soegiriq**, men. *boor*, bat. s i n g i r i h.

كيسق **menggèsoq**: *zich aan iets schuren* als buffels.

كيسك II. vgl. برڬيسى **bergēsej.**

كيسى **gīsi-2**, *latticeworf* (Mx).

كيكر **manggigir**, men. *beven*, *huiveren* van koorts of koude, bat. g i r g i r; vgl. g i g i l.

كيكس **gīgas**, *a moth* (Sw.).

كيكل **gīgil**, vgl. **gīgir.**

كيل **gīla**, zie **bākoel.**

كيلن **gīlan-2**, *halfgek.*

ل

لاب **lāboe**, zie **tampok.**

لاب **lābi-2**, vgl. **lāwi II.**

لاجم zie لَازِم.

لاد **lāda**, vgl. **latjina** hieronder; t o e m b o e k l ā d a *a very short daggar* (Sw.).
lāda-2, men.: *knoop*, bat. l a d i; 2 zekere zeewiersoort.

لارت **lāroet**, *vergevorderd* van den nacht; *laat* van den dag; *laat* ergens toeven.

لارس **lāras**, ook als hulptelwoord van geweren en blaasroeren; vgl. ba|a'o s.

لازم ook, op zijn Javaansch, als l ā dj i m uitgesproken.

لاغر **lāngir**, soend. a n g i r, bat. **pangir.**

لاڤت **lāpat**, *zeker gebak.*

لاڤڠ II. **lapang**, *komkommer* (M.) is het lamp. l ą p a n g, daj. en boeloesch l e m p a n g.

لاڤك **lāpik**, a n t o e l ā p i k: *spook dat iemand in den slaap doet spreken.*

لاڤن **lāpoen**, schepnetje om garnalen en vischjes meê te scheppen.

لاڤو **lapaw**, zie **lȩppau** II.

لاڬڠ **lāgang:** k ā s o e t II.

لالت II. **lālat**, zie onder **mīsai.**

لالم **lālim**, men. uitspraak van ظالم.

لالى **tȩrlālai**, van de oogen.

لامن **lāmoen**, zie **nāmoen.**

لاو **lāwi-2** II. koet.: **lāli-2.**

لاوس II. **ba-lāwas-2**, *uit elkaar gaan.*

III. koet.: l a m b a t (vgl. jav.).

لاوڠ II. **lāwang**, is Koet.

لاهس **lāhèh**, men., *latten dak* (Habbema).

لاى **lājoe**, mak. t a j o e.

لاير II. nl. **lājoer**; vgl. ook **bȩlajoer.**

لايڠ **lājang**, vgl. **mājang.**

لايڤ **malājap**, men. *zwemmen* van een vogel, zwemmen van watervogels; **basilājap**, een steen over het water *keilen.*

لبى **lȩbai**, in de H. T. *schoolmeester.*

لت II. **lat**, ook *gast*, **barȩlat**, *feestvieren*, **parȩlatan**, *feest, gastmaal.*

لتر **malȩtoer**, *gebarsten* van de voetzolen, *geblaard* door branden; 2°, de vingers doen knappen; **balatoeran**, *vol blaren*, tengevolge van brand.

لتق **lȩttak**, zie onder **bātoe**, waar l ȩ t a k bedoeld moet zijn.

لچه **lȩttjah**, ook *slik.*

لچين **latjinå**, zie onder **lāda.**

لداون of **radawan**, *mes*, bat. id. d a d a w a n, b i d a w a n, p i d a w a n en b i d a b a n.

لس **loes**, vgl. lamp.

لسر **lȩssir**, bat. m a-d a s i r.

لڠ **leng**, zie ook **tjātok** II.

لڠك **langka**, *hoornen plaatje* met figuren voor waarzegging.

لڠسى II. **langsai**, *afgedaan, betaald* van een schuld.

لڠڠ **lȩngngang**, vgl. men.

لڠكت II. **langkat**, drie dagen later, (Ksb.), zie **nangkat.**

لڠكت **longkot**, pèrak b ȩ l o ng k ō t a n zie **bȩlȩngkōtan.**

لڠكر **lȩngkoer**, zie **tīmang.**

لڠكرا **lingkęra pęroet**, naast oesoes, pal: *darmen.*

لڠكق **langkak**, zie **bęrtjoerej.**

لڠكق **bęrlangkòq**: *to warp* (Ksb.).

لڠكم **loengkoem**, zie **moengkoem**, en schrap de verklaring.

لڠكيتڠ **langkītang**, *schelp*, vgl. bat.

لڠكيسو **langkīsau**, ook naam van een droogen wind uit het Zuiden.

لڠكارن **langgāran**, zie het Aanh. op **togoq II.** Bat. nanggaran.

لڠكيّڠ **lęngkījang**, zie **ręngkījang.**

لڠكس **linggis**, lees: ręmbat in pl. v. rembat.

لڠكڠ **lęnggang**, zie **lęngngang.**

لڠكڠ **langgang**, toenggang langgang: *hals over kop.*

لڠكڠ **lènggang**, *eierstruif* (mak. id.); tali lènggang: *stag* van een vaartuig.

لڠكق **malènggoq**, *slingeren* van de armen.

لڠكيورن **linggajœran**, *halfstervende, kwijnende*, van boomen.

لڠلڠ **langlang**, langlang boewana bijnaam van Batara Kala (męngidari djagat).

لڤڠ **II. lapang**, zie **lāpang** II.

لق **lok**, zie **ęlok.**

لقسمان broeder van Hanoman.

لكق **malakaq**, *losmaken.*

لڬ **lęgga**, zie **lēga**; koet.: lœwas.

لڬم **lęgoem**, vgl., **dęgoem.**

لله **bęrlęllah**, *zich vermoeien, moeite geven.*

II. men. *naloopen, nazetten;* **ba-lalah**: zich vermoeien.

لمبت **lembat**, vgl. bat.

لمبر **malombari**, men., *laten vieren* een touw.

لمبر **limboer**, *overstelpen* van den vloed; *opdrijven* een schuit, van het water; **limboeran**, van water dat op den oever gestort is.

لمبڠ **lamboeng**, lees een vóór *opspringen.*

لمبڠ **III. lombong**, lees gevonden in plaats van gezonden.

لمبڠ **loembong**, anak loembong: *a miner* (Sw.).

لمبڠ **limboeng**, zie onder **kosta.**

لمبڠ **lèmbiang**, men., *uitgerekt* van de ooren, bat. lambing.

لمبق **lamboeq**, men. *vruchtbaar, vet* van den grond, **malamboeq**; *mesten* **pilamboeq**: *mest.*

لمبوار lees lęmbuhara

لمبه **lęmbah**, vgl. bal. **lębah.**

لمڤاوڠ **lęmpāoeng**, *hidycarpus cauliflora.*

لمڤر **lampir**, koet. *lang* van borsten.

لمڤر **lampor**, mak. lamporōq, soend. palamporan.

لمڤس **limpas**, vgl. **timpas.**

لمڤڠ **lęmpęng**, soend. of jav., in tegenoverstelling van bengkok.

لمڤق **lampoeq**, boven het vuur *gedroogd vleesch van den doerian.*

لمڤو II. **lampau**, zie **lęmpoek**, en vgl. bal.

لمڤى **lęmpai**, zie ook onder **lijoek.**

لمق vgl. **lāmak.**

لموجن koet., *de salakvrucht.*

لموسر **lęmœsir, bat. ramoesir.**

لنتاك men., rentaka, jav. kalamtaka.

لنتت **lęntoet**, koet.: lœtoet.

لنتس **lintas**, zie **tęrlintas.**

لنتڠ **lanting**, lamp. latting.

لنتق **lintiq**, men. *opkrullen* van de oogharen, wat voor eene bijzondere schoonheid gehouden wordt.

لنتك **lęntik**, ook: *buigzaam, lenig* van ledematen.

لنتن **palantan**, men., hetgeen ter besparing van iets gebruikt wordt.

لنتى **lantai**, zie ook onder **bęsi.**

لنجر II. **landjoer**, zie ook **tęrlandjoer.**

لنچ **lintja**, *achteloos* in het werk. (Ksb.).

لنچ **lèntji**, batav.: vrucht gelijk een ramboetan: litji.

لنچر **talantjar**, men. *geboren worden* van een vorstelijk kind.

لنچر **lintjir**, *glad, glibberig*, vgl. **gęlintjir.**

لنچڠ **lantjang**, men. **basilantjang:** basilājap.

لنچڠ **loentjoeng**, men. *spits uitloopende, vooruitstekende* als de snuit van een varken.

لنچق **lantjaq-2**: *een watervogel* die zich gaarne op den rug van buffels nêerzet.

لنچق **lantjoek**, koet.: dijam, maar in de hooge taal.

لندر **lindoer**, koet.: gęmpa (jav. liṅḍoe), vgl. līnoe.

لندغ I. **loendang**, natuurlijke afdeeling van vruchten, als den oranjeappel, doerian enz.

II., naam van een plant.

لندغ **lindoeng**, zie ook **bęrlindong**; **balindoeng**, men. overlijden van vorstelijke personen.

لندن **malèndan**, *rollen* van meel op een bord.

لندي **landai**, van borden: *niet diep*.

لنو **lęnoe**, pal. *oorworm*.

لوبه **loeboeh**, *vuil, ongemanierd?*

لوتغ **lotong**, lees: sijāmang, II. i. pl. v. sijāmang.

لوجر **lœdjoer**, zie **djęlœdjoer**.

لوچت II. **lōtjot**, vgl. men. lamp. loetjoeq.

لوّر **lowèr**, koet.: *slap* van borsten, zie **lokop**.

لورت **lōrat**, *hevig*, *zwaar*, van eene ziekte.

لورغ III. **lōrong**, ook: lorong tantangan: **malorongkan**: iets iemand als taak of aandeel toewijzen.

لوره III. **lœrah**, *vallei*, *dal* (vgl. jav.).

لوره **lœrah**, *a pulley* (Sw.).

لوغ **loewang**, *bergkloof*.

لوڤق **lōpak**, bat. loepak.

لوڤه **lœpoh**, zie **pęlœpoh**.

لوّق IV. **lœwak**, *verzadigd, zat, boordevol.*

V. rechts, als ploegterm tot de buffels.

لوكڤ **lōkop**, koet. *slap* van de ooren van een hond.

لوكق **malokoq**, men. *iemand op het hoofd tikken*

لوكم **lōgam**, hītam lōgam: *pikzwart* (Favre).

لول **lœli**, vgl. bat. en men.; **męlœli**, ook: met olie draad *besmeeren*, om het zacht te maken.

لولس II. **lœloes**, zie **biloeloes**; **kaloelœsan**: *ontijdig bevallen, een miskraam hebben.*

لولغ III. **lōlong**, koet. *kam* van een haan of pauw.

IV., men., *weg*, *straat*, zie **loeroeng**.

لومس **malomaskan**, men. iets op iets *smeeren*, *strijken*.

لوهر **lœhoer**, zie **bājam**.

لهي **lahijå**, men. (Noord): **halija**.

ليتق **letōk**, zie **peletōkan**.

ليچت **lētjet**, batav., soend.

ليچق **litjaq**, men. *platgetrapt* als een vrucht, bat. l i s a t.

ليچي **litji**, zie Filet, en vgl. **lèntji**.

ليرغ I. **lērang**, mak. boeg. l ę r a ng-2.

II., zie **birang**.

III., de woorden: zie onder s e l e i r a ng te brengen onder II.

IV., *rijstveld-maat* van 1000 k o e l a q 's opbrengst.

V., **malèrang**, *niet met de waarheid ronduit voor den dag komen*.

ليسغ **lèsing**: *afschampen* van een kogel.

ليسه **līsah**, zie **bęlīsah**.

ليغر **lingar-2**, zeker gebak.

ليغه **ba-si-lèngah**, men., een' bekende op weg *niet aanspreken*, **malèngahkan** *in vergetelheid brengen*, **malèngah-2** p o e w a s a, de vasten *niet merkbaar doen zijn*, door zich bv. met iets bezig te houden.

ليڤغ **ba-lèpong-2**, men. *kleverig* als doerianpitten.

ليڤق **bęrlèpok-2**, *spilt in quantities* (Sw.).

ليڤو naam van den wezier van den vorst van china.

ليكت **likat**, vgl. **bœkit** II.

ليكت **balikoet**, men. onder iets *verscholen*, als een kleine onder een groote schuit, **malikoet**, *zich verschuilen*, bv. achter een boom.

ليك **lēga**, moet dit zijn **lęga**?

ليكت **ligat**, lamp. l ę g o t.

ليكر **ba-ligar**, men. *ronddraajen*, vgl. **begar** II.

ليلس **ba-lilisan**, men. *biggelen* van tranen.

ليمن **lēman**, zie onder **tęlīnga**.

لين **līnoe**, batav. (bal. l i n o e h): g ę m p a; vgl. **lindoe**.

ليڽق **lęnjak**, zie **njęnjak**.

ليو **lijo**, zie onder لي.

م

مابو **māhau**, s i-m ā b a u t o n g g a l; lamp. de reusachtige witte geest van een ongeloovige (van een Hollander?).

ما, اير ماءُ الحياة, *levenswater.*

مابر **mābir**, hier **bẹrmabir** te plaatsen.

ماج I. **mādjạ**, vgl. jav. d j a k l i n g, d j a-l a w é, enz.

ماجم **mādjoem**, het tweede o a k u m te schrappen.

ماجوج zie ياجوج.

ماچم **mātjam**, achter tamil voeg: m a tj-tj a m, *staal* van goed.

مادت **mādat**, zie onder **bālai.**

مادن men. (Noord.): de *priester die de besnijdenis uitvoort;* vgl. مودن.

مارس jav. in de uitdrukking جاغنله مارس هات تون.

ماڤر **māpoer**, pal. *muskiet* kleiner dan de a g a s; vgl. **kāpoer-2.**

ماڬغ **māgang**, vgl. ook jav. b o e n g g a l.

ماڬل **māgẹl**, soend. b a g ẹ l.

مال **māli**, is skrt.

مالن **mālan**, zie **pẹmālan.**

مامه **māmah**, vgl. onder **bījak** III.

ماوغ I. **māoeng**, ook: *sterk riekend*, van olie, *bedwelmend* van den geur van een vrucht.

II., lees: **maoengan**, wordt meer gebruikt van goederen; van vruchten en spijzen zegt. men d j a m œ r a n.

مايغ **mājang**, zie ook onder **bintang.**

مئلتكن **māïlatkan**, lees: m a h i l a k in plaats van m ā h i l a k.

متّي **matīja**, tag. m i t a y, *matras.*

مخمل, zie **makmal.**

مَدائِن de residentie van perz. vorsten, ten onrechte in مدينة veranderd, in de Kal. dan Dam., uitg. Gonggrijp.

مدغ كيري **madang gerej**, zie **kārat,** III.

مراڠو **mrāngoe**, zie **mranggoe.**

مراهڤ **rāhap**, de vlerken uitspreidende *zich* ergers *neêrlaten*, van een vogel, **marāhapken**, *met* de vlerken, of wel palm van de hand *bedekken*, in den zin van de hand op iets leggen.

مربه **mẹrbah**, zie onder **bārik.**

مرڠڬو men. **mranggoe,** soort (lamp. a ng g a u) *kleine trom.*

مرڬ **marga,** pintoe marga poera, *poort van een paleis.*

مرڬق **mẹrgoq,** zie **bẹrgoeḳ** in het Aanh.

مريڠ **mẹrījang,** jav. prijang.

مريم **mẹrjam,** zie **bālai.**

مَزَّقَ zie onder يزدجرد.

مستيك **moestikạ,** lamp. mantika.

مسرو **misẹrœ,** vgl. **mīsir.**

مَسْقَطْ zie onder **bādjoe.**

مسم **mẹsoem,** is soend.; jav. bẹsẹm.

مسيّڠ **masijang,** zie **mansijang.**

معيرت zie مِعْرَاج.

مڠ **mong,** vgl. bat.

مڠرابڠ **mẹngarābang,** zie **karābang** in het Aanh.

مڠس **mangsi,** zie **mansi-2.**

مڠك **moengkạ: makạ.**

مڠكار lees: **mangkāra,** niet **mẹngkāra.**

مڠكن **mangkin,** zie onder **mākin.**

مڠڬ **manggạ,** tamil manggâj.

مقمل **moekmoel,** *velvet,* zie مخمل.

مُقْنِع vgl. Soend. Wbk. onder moekẹna.

مُكَسَّر *valsch* van munt, tegenover صَحِيح.

ملوات **malawati:** *bastion, redoubt,* Mxw., zie **bạloewarti.**

ملوكت **mẹlœkoet,** vgl. jav. loegoet?

مله **mẹlah,** denkelijk het bat. ma, en het mal. lah.

مليكن in plaats van مانكم, eigennaam.

ممباچڠ **mẹmbātjang,** men. is **ambatjang.**

ممبرڠ, ẹmbẹrang is het koet., vgl. **ẹngkoenang** en **ẹnggẹlang.**

ممبڠ **moembang,** zie **njījoer.**

ممڤاوه **mẹmpāwah,** zie **pāwah.**

ممڤولت **mẹmpœloet,** hout voor de dunne zeer elastieke circa drie voet lange steelen van een blijoeng. (Ind. Gids 1883, Nov.).

منترادو **męntęrādoek**, zie **tęrādoek**.

منجل **mondjoel**, *rijzen* van het beslag.

منچمق **męntjęmoek**, staat op een verkeerde plaats.

منداغس **męndāngoes**, lees Tob. in pl. v. Tub.; voeg bij: boeni harimau, badangoesan, boeni hantoe ba-dangoesam; **mandangoes** ook: *brullen*, van een tijger.

مندالي **męndāli**, *medaille*.

مندق **męndoek**, lamp. *rat*.

مندل **mandoel**, lamp. idem.

مندل **mindal**, koet., zitten van een vorst, dus: sęmājam.

مندلك **męndęlik**, reeds onder **dęlik**.

مَنْدَ ٥, *houten rijstkist*.

منسل **minsal**, (مثل), men.: ikå: *aldus, gelijk, dat is*.

منسيغ **mansijang** of **masijang**, bat. basijang, *riet* voor vlechtwerk.

منغكابو men. minangkabaw, bat. pinangkabo.

منيرن **manīran**, vgl. onder **ambin**.

مود **ba-moedå**, men.: *hoereeren*.

مودل **mōdal**, achter tamil voeg in: moedhal.

مور I. **mœra**, is men.

موس III. **moeså**, men. *arang* van een krater.

موكه **mōkeh**, zie **bājam**.

مولر II. **mòlèr**, vgl. **bānoer** en **sātir**.

مهرته **mahęratih**, men., *draven*, vgl. gąrątih.

ميجن **mēdjan**, lamp. bidjan.

ميسر **mīsir**, vgl. **misęrœ**.

ميسن **mésan**, zie onder نِشان.

ميغ II. **mijang**, *hetgeen* van planten enz. *jeukverwekkend is*.

ميلت **millt**, de met goud geborduurde rand van een destar. G. v. W.

مپارغ **męnjāring**, en **męnjāro** van plaats te verwisselen.

ن

ناد **nada**, koet.: tijada ada.

ناخدا **nāchodạ**, bij انخود waarnaar verwezen wordt, staat niets.

نارندرا en نالندرا, **sri Narendra**, eigenn.

ناروست **nārwastoe**, mak. narąwasatoe.

ناسي **nāsi**, zie ook onder **kęrak** in het Aanh.

نافل **nāpal**, vgl. **nampal**.

ناله 6/10 koentja (Low, die nali schrijft), (tamil).

نالندر zie نارندرا.

نروست zie ناروست, *andrapogon muricatus*.

نغكت **nangkat**, zie **langkat** II, in het Aanh.

نغكغ **nonggong**, men. (Noord): *onnoozel*.

نلاين voeg in achter tamil: noeleijan.

نمبت **nambat**: lambat?

نمبر **nambar**, men. (Eng. number) *nummer*.

ننتق **nantaq**, men. (Noord): nampaq.

ننسن **ninsan**: نِشان.

نه **nah**, bat. na.

نيبق **nēbak**, zie ook **bājoe**.

نيغ **nijang**, bandj. *grootmoeder* of *grootvader* (bal. van een brahman).

نيّق zie bl. 220.; het bet.: *daar heb je het*, bat. niang. **Ka-nijaq**: kamari.

نيل **nīla**, zie ook onder **wiwāha**.

نيلس is uit M, terwijl M's mata n., wel uit het port. zal wezen, in plaats van nubilas.

نيلكند **nīlakanda**, tamil nîlagaṇdam.

نيلم I. **nīlam**, zie Bat. Wdb. onder singgolam.

نيلوتام zie منياك.

و

وبا **wābạ**, *cholera* (Sw.).

وڠ I. **wang**; wang ájāpan, zie **ājap**.

III., (ook wẹkang), pal. rand [?] van de onderkaak.

وو **wau**, *paper-kite* (Mx).

ه

هاج **hadjå**, (men.): **sadja**.

هارو **hārau**, staat op eene verkeerde plaats.

هاسب **hāsib**, lees: mannelijke, in plaats van mennelijke.

هاڬو **hāgoe**, zie **tẹrhagoe**.

هالو II. **hālau**, zeker padiverwoestend *insect*.

هامن I. **hāmoen**, ook: *verwijt*.

II., ook: *de les lezen*.

هربن vgl. **rẹban**, soort *valnet* om duiven meê te vangen.

هريني **harīnaj**, men. *neuriën*, **maharīnaj**: *hinneken*.

هڠڬ **hinggạ**, zie **bẹrhingga**.

هلالڠ **hilālang**, zie **alālang** in het Aanh.

هلند **hōlandạ**, zie هولند.

هلولڠ **mahaloeloeng**, men. *huilen* van honden (vgl. oud-jav.).

همايڠ **hoemājang**, zie bij هومايڠ.

همبل **bahamba**, men. *opgehoogd* van een dijk, enz.

همڤڠ **hẹmpang**, zie ook **ẹmpang**.

هنتر **hantar**, zie **tẹrlantar**.

هنتقن **hantaḳ**, **hantakan**, *rustpunt* van een trap, **ta-hantaq**, *staan* van een trap; zie **hẹntaḳ**.

هنجڠ **handjoeng**, **mahandjoengkan**, men.: *naar boven halen*, een vlieger *oplaten*.

هنسوت **hẹnsoet**, zie **ẹngsoet**.

هورڠ **hœrang**, zie **barœrang**.

هوسى **hœsel**, lees *war* in plaats van *waz*.

هومايڠ **hœmājang**, *inwendig vertoornd zijn.*

هونجور **hoendjoer**, zie **oendjoer**.

هيبت **hèbat**, **bahèbat**, men. *zich waardig vinden.*

هيدوڤ **hīdoep**, hidœpan itam, *vee, huisdieren*, matahāri hīdoep, *het Oosten;* **manghidœpi** iemand het *leven schenken*, daoen hidoep, *oxalis sensitiva*, (kruidje roer me niet).

هيرم **hīram**, vgl. lamp.

هيمو **hīmoe**, *shameless, importunate* (Sw.).

ي

يڠ III. **jang**, zie **njang**.

يڠ **joeng**, vocativus van **boejoeng**.

ڽ

ڽامر **njāmoer**, vgl. bal. namoer, en bal. damoeh.

ڽامن **njāman**, zie onder **kępijāloe**.

ڽر **njoer**, verk. van **njījoer**, zie **anjoer**.

ڽرڽر **njènjèr**, is bal. Lees doorschijnend in pl. v. doorschijnen. Vgl. **njęnnjai**.

ڽڠ **njang**, zie onder **jang**.